KONINKRIJK BELGIË

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

ALGEMENE DIRECTIE VOOR STUDIËN EN DOCUMENTATIE

DE BELGISCHE ECONOMIE

IN

1984

Jaaroverzicht

I

BRUSSEL

DRUKKERIJ PUVREZ N.V.
FONSNYLAAN 59

1985

België-Ministerie van Economische Zaken

De Belgische economie in 1984
Deel I Jaaroverzicht

Brussel: Ministerie van Economische Zaken
Algemene Directie voor Studiën en Documentatie

1985 - XVI, 122 p. - 20,5 x 28,5 cm
I.S.S.N. 0771 - 7385
D/1985/1226
Prijs : 200 BF.
Gegevens uit deze publicatie mogen overgenomen worden mits duidelijke bronvermelding.

VOORBERICHT

In 1984 heeft de Algemene Directie voor Studiën en Documentatie van het Ministerie van Economische Zaken haar jaaroverzicht van de Belgische economie grondig gewijzigd. De publicatie werd in twee delen gesplitst, het eerste deel behandelde de conjuncturele ontwikkeling gedurende het voorgaande jaar; in het tweede deel werden statistische reeksen en grafieken, over verschillende jaren, samengebracht, telkens ingeleid door een methodologische nota.

Dezelfde voorstelling blijft in de huidige uitgave behouden; het eerste deel onderzoekt dan ook de grote economische krachtlijnen die de Belgische economie in 1984 kenmerken. De tekst wordt in drie hoofdstukken onderverdeeld:

- *het eerste behandelt de internationale omgeving; een vereiste wanneer een open economie wordt bestudeerd;*
- *in het tweede hoofdstuk wordt de specifieke Belgische toestand onderzocht. Er wordt nagegaan op welke wijze het herstel van de economie zich in het afgelopen jaar heeft doorgezet en welke factoren een minder gunstige ontwikkeling vertoonden. Ten slotte worden enkele overwegingen in verband met de starheid en de flexibiliteit van de economie gegeven;*
- *het laatste deel bevat sommige macro-economische gegevens en de vooruitzichten voor 1985.*

Het gedeelte « Statistische tabellen en grafieken » zal in de loop van de herfst verschijnen.

Brussel, 31 mei 1985.

INHOUD

Voorbericht VII

Inhoudstafel IX

Lijst van tabellen XII

Lijst van grafieken XIV

Lijst van de gebruikte afkortingen XV

1. DE INTERNATIONALE OMGEVING 1

1.1. ACTIVITEIT IN DE VERENIGDE STATEN 1

1.2. ACTIVITEIT IN DE ANDERE ONTWIKKELDE LANDEN 3

1.3. MONETAIRE EN FINANCIELE ASPECTEN 6

SYNTHESE 1 10

2. DE BELGISCHE ECONOMIE IN 1984 11

2.1. VERDER HERSTEL VAN DE ECONOMIE 11

2.1.1. **Economisch beleid** 11

A. COMPETITIVITEIT 11

B. WERKLOOSHEID 11

C. BUDGETTAIRE BELEIDSMAATREGELEN 12

2.1.2. **Investeringen** 14

A. ONTWIKKELING VAN DE BEDRIJFSINVESTERINGEN 14

a. De herstelfactoren 14

b. De omvang van het herstel 16

c. Investeringen, tewerkstelling en activiteitsherverdeling 17

B. ONTWIKKELING VAN DE INVESTERINGEN IN DE BOUW 21

a. Woningbouw 21

b. Niet-woningbouw 21

2.1.3. **Buitenlandse handel van de BLEU** 23

A. ALGEMENE ONTWIKKELING 23

B. VERDELING PER BEDRIJFSTAK 24

C. GEOGRAFISCHE SPREIDING 26

D. HANDELSBALANS 27

E. COMPETITIVITEIT 28

F. BETALINGSBALANS 29

2.1.4. **Meeslepingseffect op andere sectoren** 30

A. INDUSTRIELE CONJUNCTUUR 30

a. Groeiende produktie 30

b. Omvang van de conjunctuuropleving 30

c. Aard van de conjunctuuropleving 30
d. Industriële conjunctuur volgens de indicatoren van de N.B.B. 33
e. Regionaal produktieverloop 35
f. De zwakke schakel: de bouwnijverheid 35
B. INDUSTRIELE PRODUKTIE IN DE SECTOREN 36
a. Basismetaalnijverheid 36
b. Scheikundige nijverheid 36
c. Bouwmaterialen 37
d. Energie 37
e. Metaalverwerkende nijverheid 37
f. Textielnijverheid 38
g. Overige bedrijfstakken 39
C. ENERGIEVERBRUIK 39
a. Vaste brandstoffen 40
b. Elektriciteit 41
c. Gas 41
d. Aardolie 43
D. GOEDERENVERVOER 43
a. Maritiem vervoer 44
b. Koopvaardijvloot 45
c. Binnenscheepvaart 46
d. Wegvervoer 46
e. Spoorvervoer 48
f. Luchtvervoer 48
2.1.5. **Rendabiliteit en inkomen van ondernemingen** 49
2.1.6. **Geld- en Kapitaalmarkt** 54
A. OBLIGATIEMARKT 54
B. AANDELENMARKT 55
a. Het koersverloop 56
b. Verhandelde effecten, beurskapitalisatie, aandelenuitgifte 58
c. Return en sectorieel verloop 59
d. Tanende invloed van het KB 15 60
C. GELDVOORRAAD, FINANCIELE ACTIVA EN VERPLICHTINGEN 61
a. Geldvoorraad 61
b. Spaarsaldi en kapitaalvorming 63
c. Vorming van financiële activa 63
d. Financiële verplichtingen van bedrijven en particulieren 69
D. SPAARGEDRAG 69

SYNTHESE 2.1 72
2.2. MINDERE PRESTATIES VAN DE ECONOMIE 73
2.2.1. **Tewerkstelling en werkloosheid** 74
A. ACTIEVE BEVOLKING 74
B. TEWERKSTELLING 74
a. Privé tewerkstelling 74
b. Tewerkstelling in de openbare sector 77
c. Zelfstandigen 77
C. WERKLOOOSHEID 77
a. Werkloosheid per bedrijfstak 77
b. Confrontatie van tewerkstelling en werkloosheid per bedrijfstak 79
c. Jeugdwerkloosheid 80
d. Werkloosheid volgens toelatingsbasis en volgens de duur 81
e. Werkloosheid per gewest 82

D. PLAN TOT OPSLORPING VAN DE WERKLOOSHEID 82

2.2.2. **Prijzen** 83
A. GRONDSTOFFEN 83
B. GROOTHANDELSPRIJZEN 84
C. CONSUMPTIEPRIJZEN 86

2.2.3. **Lonen, gezinsinkomen en privé consumptie** 88
A. LONEN 88
B. GEZINSINKOMEN EN PRIVE CONSUMPTIE 88
a. Gezinsinkomen 88
b. Privé consumptie 90

2.2.4. **Openbare financiën** 96
A. ALGEMENE SCHATKISTTOESTAND 96
B. GEMEENSCHAPPEN EN GEWESTEN 96
C. ONTVANGSTEN 101
D. UITGAVEN 104
E. SCHULD 105

2.2.5. **Verloop van de interest en de Belgische frank** 107
A. VERLOOP VAN DE INTERESTVOETEN 107
B. HOUDING VAN DE BELGISCHE FRANK 107

SYNTHESE 2.2 111

2.3. STARHEID EN FLEXIBILITEIT VAN DE ECONOMIE 112

2.3.1. **Inflatie** 112
A. STRUCTURELE FACTOREN 113
B. CONJUNCTUURFACTOREN 113
a. Lonen 113
b. Invoerprijzen 114
c. Winstmarges 114
d. Indirecte belastingen 114
e. Overige elementen 114

2.3.2. **Tewerkstelling** 115
A. LONEN 115
B. ARBEIDSTIJDVERDELING 115
a. Operatie « 5.3.3. » 115
b. Deeltijdse arbeid 116
c. Jongerenstage 116
d. Brugpensioenen 116
e. Overheid 116

2.3.3. **Overheidsfinanciën** 117

SYNTHESE 2.3 118

3. ALGEMENE SYNTHESE 119

3.1. MACROECONOMISCHE INDICATOREN IN 1984 119

3.2. VOORUITZICHTEN VAN DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING IN 1985 120

LIJST VAN TABELLEN

1 — Industriële produktie in de voornaamste landen 2
2 — Werkloosheidsgraad in de voornaamste landen 2
3 — Ontwikkeling van de consumptieprijzen in de voornaamste landen 5
4 — Handelsbalans van de voornaamste landen 5
5 — Korte termijn interestvoeten in de voornaamste landen 8
6 — Investeringen volgens de B.T.W.-aangiften 15
7 — Doelmatigheid van de investering in de nijverheid 19
8 — Industrieprodukten: toegevoegde waarde, produktiviteit, tewerkstelling, investeringsquote 20
9 — Indexcijfers van de buitenlandse handel van de BLEU 23
10 — Buitenlandse handel van de BLEU per bedrijfstak 25
11 — Geografische spreiding van de buitenlandse handel van de BLEU 27
12 — Maatstaven van concurrentiële toestand van België vergeleken met 14 O.E.S.O.-landen 28
13 — Indexcijfers van de industriële produktie 31
14 — Kwartaalindexcijfers van de industriële produktie 32
15 — Brutoverbruik van primaire energie 40
16 — Steenkolenbalans 40
17 — Elektriciteitsbalans 41
18 — Gasbalans 42
19 — Geografische oorsprong van de invoer van aardgas 42
20 — Leveringen op de binnenlandse markt van aardolieprodukten 42
21 — Geografische oorsprong van de ingevoerde ruwe aardolie en intermediaire produkten 43
22 — Activiteit in de voornaamste Belgische havens 1983-1984 44
23 — Activiteit per zeehaven 1983-1984 45
24 — Binnenscheepvaart: onderverdeling van het vervoer op de binnenwateren in uitvoer, invoer, doorvoer, binnenlands verkeer 46
25 — Resultaat van de enquêtes van het IWT 47
26 — Overzicht van het aantal ondernemingen voor beroepsgoederenvervoer over de weg . 47
27 — Goederenvervoer per spoor 48
28 — Bedrijvigheid van de Belgische vliegvelden 48
29 — Netto-rendabiliteit en verhouding eigen op totaal vermogen in % 49
30 — Rendabiliteit van de schuldenlast van de ondernemingen 50
31 — Rendabiliteit van de ondernemingen in 1979, 1982 en 1983 51
32 — Verloop van de omzet, de personeelskosten en de financiële lasten in een aantal sectoren 52
33 — Inkomensrekening van de vennootschappen en vergelijking met het BNP 53
34 — Voornaamste uitgiften van de overheidsector 1979-84 54
35 — Voornaamste uitgiften op meer dan een jaar van de overheidssector in 1984 55
36 — Beursindex van de beurs van Brussel 1981-1984 56
37 — Activiteit van de beleggingsfondsen erkend in het kader van KB nr 15 57
38 — Evolutie van de verhandelde effecten en kapitalen 1976-1984 58
39 — Vergelijking van de beursindexen van de beurs van Brussel per rubriek 1982-1984 (kontantmarkt) 59
40 — Internationale vergelijking van het koersverloop op de aandelenbeurzen 61
41 — Geldvoorraad bij de overwegend geldscheppende instellingen 62

42 — Spaarsaldi en kapitaalvorming 64
43 — Financiële activa in het bezit van de bedrijven en particulieren 65
44 — Financiële verplichtingen van particulieren en vennootschappen 67
45 — Nieuwe verplichtingen van vennootschappen en eenmanszaken tegenover België ... 68
46 — Spreiding van de beleggingsvormen voor het rijk en per regio 70
47 — Beroepsbevolking op 30 juni 1983 en 1984 75
48 — Loontrekkenden in de privé sector op 30 juni 75
49 — Groei per bedrijfstak van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen tussen 30 juni 1983 en 1984 78
50 — Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, brugpensioenen en verloren arbeidsplaatsen per bedrijfstak op 30 juni 80
51 — Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen volgens toelatingsbasis, de duur en het geslacht 81
52 — Aantal begunstigden in het plan tot opslorping van de werkloosheid en wijzigingen tussen 30 juni 1983 en 1984 82
53 — HWWA-index van de wereldmarktprijzen van grondstoffen en procentuele veranderingen op dollar-en BF-basis in 1984 83
54 — Gemiddelde jaarindexcijfers en procentuele wijzigingen van de groothandelsprijzen (excl. BTW) 84
55 — Gemiddelde jaarindexcijfers en procentuele wijzigingen van de consumptieprijzen ... 86
56 — Wijzigingen van het indexcijfer en relatief aandeel van de componenten 87
57 — Ontwikkeling van de gezinsrekening 1981-1984 89
58 — Omzet van de handel in volume volgens BTW-aangiften. 91
59 — Inschrijvingen van voertuigen 92
60 — Omzet van de dienstverlenende sectoren in volume volgens BTW-aangiften 93
61 — Indicator van de financiële toestand van de gezinnen. Ontwikkeling volgens netto inkomensklasse 94
62 — Indicator van de spaarmogelijkheden van de gezinnen. Ontwikkeling volgens netto inkomensklasse 94
63 — Overzicht van de schatkistverrichtingen en de schommelingen van de Rijksschuld .. 97
64 — Aanwending van de middelen volgens de schatkisttoestand 98
65 — Verloop van de begrotingsmiddelen door de Staat toegekend aan de Gemeenschappen en de Gewesten 99
66 — Overzicht van de begrotingsverrichtingen op kasbasis voor 1984 van de nationale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen 100
67 — Totale fiscale ontvangsten 102
68 — Indeling van de kasuitgaven 104
69 — Interestlasten van de Rijksschuld 105
70 — Basisgeldfinanciering van het netto te financieren saldo 105
71 — Financiering van het tekort door emmissies in BF 106
72 — Belgische rentetarieven 1984 108
73 — Procentuele appreciatie of depreciatie van de nominale effectieve wisselkoers 110
74 — Ontwikkeling van het impliciet prijsindexcijfer van de privé consumptie 112
75 — Belangrijkste economische aggregaten 122

LIJST VAN GRAFIEKEN

1 — Industriële produktie in de voornaamste landen 10
2 — Ontwikkeling van de toegevoegde waarde, de tewerkstelling en de investeringen 18
3 — Conjunctuurindicator van de Nationale Bank 34
4 — Verloop van de groothandelsprijzen (zonder BTW) en van de kleinhandelsprijzen 85
5 — Tewerkstelling, werkloosheid en produktie 111

LIJST VAN DE GEBRUIKTE AFKORTINGEN

ADSD	Algemene Directie voor Studiën en Documentatie
ASLK	Algemene Spaar- en Lijfrentekas
BF	Belgische frank
BLEU	Belgisch-luxemburgse Economische Unie
BTW	Belasting op de Toegevoegde Waarde
BS	Belgisch Staatsblad
BBP	Bruto binnenlands produkt
BNP	Bruto nationaal produkt
BRT	Bruto register ton
BVB	Belgische Vereniging der Banken
CLIO	Input-output classificatie
CIFoP	Centre Interuniversitaire de Formation Permanente
DBR	Duitse Bondsrepubliek
DM	Duitse mark
EEG	Europese Economische Gemeenschap
EGKS	Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal
EMS	Europees Monetair Stelsel
FF	Franse frank
Fl	Nederlandse gulden
HORECA	Hotels, restaurants en cafés
HWWA	Hamburgisches Weltwirtschaftsarchiv
IMF	Internationaal Monetair Fonds
IWONL	Instituut voor het Wetenschappelijk Onderzoek in de Nijverheid en de Landbouw
IWT	Instituut voor het Wegtransport
KB	Koninklijk Besluit
MEZ	Ministerie van Economische Zaken
NACE	Nomenclatuur van de Bedrijvigheid van de Europese Gemeenschap
NMBS	Nationale Maatschappij van de Belgische Spoorwegen
NMKN	Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid
NIS	Nationaal Instituut voor de Statistiek van het Ministerie van Economische Zaken
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OPEC	Organization of Petroleum Exporting Countries
Paribas	Bank van Parijs en de Nederlanden
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RTT	Regie voor Telegraaf en Telefonie
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
USSR	Unie van de Sovjet-Socialistische Republieken

1 DE INTERNATIONALE OMGEVING

De aanhoudende groei van de vraag en van de activiteit in de Verenigde Staten heeft duidelijk zijn stempel op de economische ontwikkeling in de wereld gedrukt. Een belangrijke toename van de wereldhandel is er het gevolg van geweest. Deze mag volgens het GATT op 8 % in volume worden geschat, tegenover slechts 2 % in 1983.

Gelijktijdig hebben de ontwikkelde landen hun inspanningen verder gezet om de prijsstijgingen te vertragen daar waar ze, zoals in Frankrijk en Italië, nog te groot waren, of om het tempo ervan laag te houden daar waar de behaalde resultaten, zoals in de Bondsrepubliek Duitsland en in Japan, reeds bevredigend waren.

1.1 DE ACTIVITEIT IN DE VERENIGDE STATEN

De expansie van de Amerikaanse economie sinds het einde van 1982, bleef het gehele jaar 1984 aanhouden. Het tempo ervan was bijzonder hoog gedurende de eerste maanden en verzwakte daarna geleidelijk. Volgens de gegevens van het Department of Commerce lag in 1984 het bruto nationaal produkt 10,8 % hoger dan een jaar voordien, in vaste prijzen bedroeg de toename 6,8 %. De toename van de voorraden heeft, gedurende de eerste maanden van het jaar, evenals in het derde kwartaal, een sterke positieve rol in die expansie gespeeld. De buitenlandse handel heeft daarentegen in de loop van het jaar een steeds groter negatieve invloed uitgeoefend.

De industriële produktie (tabel 1) steeg vrij sterk tot in de zomermaanden om zich nadien te stabiliseren. De toename van de produktieve investeringen is belangrijk geweest: meer dan 13 % in de verwerkende nijverheid. Dit neemt niet weg dat de investeringen nog het peil van voor de recessie niet hebben bereikt.

De toename van de consumptieve uitgaven was belangrijk in het tweede kwartaal, maar viel in het derde kwartaal terug. Niettemin schijnt er de laatste maanden een herneming waargenomen te worden.

TABEL 1 - **Industriële produktie in de voornaamste landen**

voor seizoen gezuiverde cijfers, 1980=100

Landen of landengroep	1981	1982	1983	1984			
				I	II	III	IV
Ver. Staten	102,7	94,3	100,4	108,7	111,0	112,7	112,1
EEG	97,8	96,3	97,0	99,7	97,9	100,9	100,8
België	97,2	97,0	99,0	100,9	104,4	102,2	103,8
Nederland	98,0	94,0	96,0	101,0	102,0	102,0	100,0
Frankrijk	99,0	97,0	98,0	100,0	98,0	100,0	100,0
DBR	99,0	96,0	96,0	100,0	95,0	101,0	103,0
Ver. Konink.	96,4	98,6	101,9	104,0	101,8	102,1	103,3
Italië	97,8	95,4	92,3	94,4	94,9	96,6	94,9
Japan	101,0	101,4	105,0	112,6	115,4	117,3	120,4

Bron: OESO, Main economic indicators.

De tewerkstelling bleef het gehele jaar stijgen (+ 4,5 %). In de verwerkende nijverheid wordt 70 % van de tijdens de recessie van 1981-1982 verloren gegane arbeidsplaatsen teruggewonnen. De werkloosheidsgraad (tabel 2) viel van 9,5 % van de actieve bevolking in 1983 op 7,4 % in 1984 hetgeen met ongeveer 8,5 miljoen werklozen overeenstemt.

Hoewel de economische groei belangrijk was, zijn de prijsstijgingen (tabel 3) niet noemenswaardig toegenomen; in december bedroeg de stijging van de consumptieprijzen op jaarbasis 4 % tegen 3,8 % einde 1983. Voor de groothandelsprijzen integendeel bedroeg de stijging sedert het begin van het jaar 1,8 % tegen 0,6 % in 1983.

TABEL 2 - **Werkloosheidsgraad (a) in de voornaamste landen**

voor seizoen gezuiverde cijfers, in % van de actieve bevolking

Landen of landengroep	1981	1982	1983	1984			
				I	II	III	IV
Ver. Staten	7,5	9,5	9,5	7,8	7,4	7,3	7,1
EEG	7,8	9,1	10,2	10,7	10,9	10,8	10,8
België	11,1	12,6	13,9	13,9	13,9	14,0	14,0
Nederland	8,6	11,4	13,7	14,1	14,3	13,9	13,4
Frankrijk	7,3	8,2	8,4	9,3	9,8	10,0	10,1
DBR	4,4	6,1	8,0	8,2	8,7	8,9	8,5
Ver. Konink	10,6	12,3	13,1	13,1	13,2	13,2	13,4
Italië	8,3	9,0	9,8	10,7	10,4	9,7	10,0
Japan	2,2	2,4	2,6	2,7	2,7	2,8	2,7

Bron: OESO, Main economic indicators.

(a) De cijfers worden op basis van nationale gegevens opgesteld, maar werden verbeterd teneinde de vergelijkbaarheid tussen de landen en de homogeniteit in de tijd mogelijk te maken.

In vergelijking met het voorgaande jaar, steeg volgens het Bureau of Statistics van het Department of Labor het uurloon in het geheel van de economie, exclusief de landbouw en de overheidssector, met iets meer dan 4,6 %. In reële termen, m.a.w. na aftrek van de inflatie, wordt een lichte stijging van de koopkracht (0,3 %) vastgesteld. De toename van de produktiviteit wordt op 3,1 % geschat zodat de verhoging van de arbeidskost per geproduceerde eenheid 1,5 % bedraagt tegen 1,4 % in 1983. In 1980 was dit nog 11,0 %, 7,3 % in 1981 en 7,9 % in 1982; voordien was alleen in 1965 de stijging zo zwak.

Hoewel reeds belangrijk in de voorgaande jaren, is het tekort op de handelsbalans (tabel 4) nog verergerd in 1984: de stijging van de dollarkoers en de groei van de economie brengen een verhoging van de invoer teweeg en remmen de uitvoer van de Verenigde Staten. Bovendien, vertoont het netto overschot op de dienstenbalans de neiging om te dalen o.m. ingevolge de hoge kost van de buitenlandse leningen. Het resultaat is een groot tekort op de lopende rekening van de betalingsbalans, tekort dat tot 101,6 miljard dollar opliep, hoewel in 1983 reeds een record van 41,5 miljard dollar werd bereikt.

1.2 ACTIVITEIT IN DE ANDERE ONTWIKKELDE LANDEN

De groei in de Verenigde Staten heeft de economieën van de andere ontwikkelde landen aangetrokken, vooral dan door middel van de internationale handel. Er treden nochtans verschillen op naargelang het om Japan of de Europese Economische Gemeenschap gaat. De forse vraagvergroting vanuit Amerika heeft ertoe bijgedragen om een, soms belangrijke, groei van de investeringen in de EEG te bewerkstelligen.

In Japan bedraagt de groei het afgelopen jaar ongeveer 5,8 %, tegenover 3,4 % in 1983. De voornaamste bijdrage wordt door de buitenlandse vraag geleverd: de Japanse uitvoer, uitgedrukt in dollar, is inderdaad met 15,5 % toegenomen, na in 1983 reeds met 6,3 % te zijn gestegen.

In 1984 was de economische groei in de Europese Economische Gemeenschap gematigd. De Commissie schat voor het geheel van de lidstaten de groeivoet op 2,2%. Dit resultaat is beter dan hetgeen in de voorgaande jaren werd genoteerd: na een lichte teruggang in 1981 werden in de twee daaropvolgende jaren inderdaad maar bescheiden groeivoeten geboekt. De uitvoer van goederen en diensten lag aan de basis van die toename: tegen vaste prijzen zou de uitvoer inderdaad met 6,4 % zijn toegenomen in 1984 tegenover een groei van 2,3 % in 1983 en 0,9 % in 1982.

In 1984 is de produktie (tabel 1) in Japan sneller gestegen dan het voorgaande jaar. Ook in de EEG wordt een versneld herstel van de industriële produktie vastgesteld, terwijl in 1981 en 1982 nog een daling optrad en het herstel in 1983 begon.

Na de uitvoer zijn de produktieve investeringen in Japan en in de andere ontwik-

kelde landen de tweede factor die de bedrijvigheid ondersteunt, zonder dat daarom het groeitempo van de Verenigde Staten wordt bereikt. Zo zijn de investeringsuitgaven in de Duitse Bondsrepubliek relatief belangrijk gedurende het eerste kwartaal daarna zijn ze gedaald in het tweede kwartaal en opnieuw gestegen in het derde kwartaal. Na drie opeenvolgende jaren te zijn gedaald, mag een lichte stijging van de investeringsuitgaven tegen vaste prijzen in Frankrijk worden verwacht. Volgens het Department of Trade and Industry zouden ook in het Verenigd Koninkrijk de investeringen toegenomen zijn.

De privé consumptie steeg in Japan met 3,5 %, terwijl de stijging in de EEG maar 1,2 % bedroeg en ongeveer met de stijging van het beschikbaar inkomen overeenstemt.

De inspanningen om de competitiviteit van de ondernemingen te verbeteren, door het beperken van loonsverhogingen, werden overal verder gezet maar hebben een negatieve invloed op de koopkracht en de consumptieve bestedingen van de gezinnen gehad. Daarbij aansluitend komen nog de maatregelen om het binnenlands evenwicht - begroting, monetaire groei - en het buitenlands evenwicht - betalingsbalans - te herstellen of te behouden en die dezelfde beperkende weerslag op de consumptie hebben gehad.

Zoals voorheen heeft de tewerkstelling ook in 1984 een aantal divergente ontwikkelingen gekend in de industrielanden. In tegenstelling met de Verenigde Staten, is de tewerkstelling in Europa nauwelijks gestabiliseerd na twee opeenvolgende jaren achteruitgang. Het aantal beschikbare arbeidskrachten is traag blijven toenemen zodat de werkloosheid (tabel 2) nog groter geworden is: de gemiddelde werkloosheidsgraad bedraagt 10,8 % voor het geheel van de E.E.G. tegen 10,2 % en 9,2 % de twee voorgaande jaren. Met uitzondering van Ierland, wordt de hoogste werkloosheid in België en Nederland geregistreerd; de laagste, uitgezonderd Luxemburg, in de Duitse Bondsrepubliek.

De consumptieprijzen (tabel 3) zijn weinig gestegen in Japan en de groothandelsprijzen bleven nagenoeg stabiel.

In de landen van Europa waar de prijsstijgingen reeds matig waren, kwam er weinig verandering en daar waar de inflatie nog hoog was is ze, behalve in Griekenland, duidelijk afgenomen. Niettemin bleven er belangrijke verschillen bestaan tussen de landen van de Gemeenschap wat betreft hun inflatiegraad. Italië heeft, na Griekenland, de hoogste inflatie, zelfs als die sedert 1980 gehalveerd is; de Duitse Bondsrepubliek gevolgd door Nederland hebben de laagste inflatiegraad.

Ondanks het conjunctuurherstel blijven de loonstijgingen in de EEG vertragen: 6 % tegen 7,6 % in 1983. De stijging is nochtans groter dan in de Verenigde Staten en Japan.

Het overschot op de handelsbalans evenals op de lopende rekening van de betalingsbalans blijft aanzienlijk in Japan. Ingevolge belangrijke kapitaalafvloei vertoont de basisbalans niettemin een deficit van 17,4 miljard dollar.

In volume is de EEG-uitvoer met 6,4 % toegenomen en de invoer met 5,9 %. Het herstellen van de voorraden en het groeien van de investeringen verklaren laatstgenoemd groeitempo. Het verslechteren van de ruilvoet, hoofdzakelijk ingevolge de opwaardering van de Amerikaanse munt, heeft nochtans aanleiding gegeven tot een licht verval van de lopende rekening van de betalingsbalans.

TABEL 3 - **Ontwikkeling van de consumptieprijzen in de voornaamste landen**

1980=100

Landen of landengroep	1981	1982	1983	1984			
				I	II	III	IV
Ver. Staten	110,4	117,1	120,9	124,1	125,5	126,9	127,8
EEG	111,1	122,1	131,2	136,4	138,6	139,9	141,9
België	107,6	117,0	126,0	131,5	133,4	134,9	136,1
Nederland	106,7	113,1	116,2	118,8	119,8	120,0	121,3
Frankrijk	113,4	126,8	139,0	145,4	148,1	150,6	152,7
DBR	106,3	111,9	115,6	117,7	118,3	118,3	119,2
Ver. Konink	111,9	121,5	127,1	130,4	133,1	134,2	135,9
Italië	117,8	137,3	157,3	169,1	173,0	175,5	179,7
Japan	104,9	107,7	109,7	111,2	112,1	111,9	113,3

Bron: OESO, Main economic indicators.

De groei van de werelduitvoer was in grote mate afhankelijk van de ontwikkeling in de Verenigde Staten en is vooral de industrielanden ten goede gekomen waardoor ze hun aandeel in de wereldhandel konden vergroten.

TABEL 4 - **Handelsbalans van de voornaamste landen**

maandgemiddelden, miljoenen dollars

Landen of landengroep	1981	1982	1983	1984			
				I	II	III	IV
Ver. Staten	-2270	-2640	-4793	-8907	-8590	-10495	-7929
EEG	-2858	-2267	-1413	-1250	-2056	- 1175	
BLEU	- 531	- 452	- 188	- 149	- 259	- 424	
Nederland	212	304	344	227	481	152	493
Frankrijk	-1602	-1919	-1148	-1168	- 916	- 613	- 726
DBR	1049	1784	1403	1593	1118	1656	1987
Ver. Konink	52	- 205	- 690	- 508	-1066	- 1044	- 894
Italië	-1291	-1045	- 629	- 845	-1078	- 568	
Japan	758	594	1717	2407	2719	2513	3522

Bron: OESO, Main economic indicators.

De weerslag van de verbeterde economische activiteit in de ontwikkelde landen heeft op de overwegend grondstoffen producerende ontwikkelingslanden slechts een zeer matige invloed gehad. De vraag van die landen is, zij het zeer langzaam, toegenomen maar niet in verhouding met hun toegenomen aanbod ingevolge de in voorgaande jaren uitgevoerde investeringsprojecten. Uitgedrukt

in dollars, is het koersverloop van grondstoffen nog licht stijgend gedurende de eerste maanden van 1984 maar brokkelde daarna af, zodat op het einde van het jaar de Dow Jones index op de contantmarkt 14,7 % lager was dan een jaar tevoren. Omgekeerd is de, in 1983 nog zeer uitgesproken, dalende tendens van de prijzen van industriële produkten geleidelijk vertraagd in het eerste halfjaar om in het tweede semester zelfs om te slaan. Dit heeft een verslechtering van de ruilvoet van de grondstoffen producerende ontwikkelingslanden meegebracht. De markt voor ruwe petroleum is zwak gebleven. De in dollar uitgedrukte noteringen zijn nog gedaald als gevolg van de slappe vraag en het overvloedig aanbod ontstaan door het overschrijden van de produktiequota in sommige landen van de OPEC en de verhoogde produktie in de landen die geen lid van het kartel zijn.

De resultaten in de USSR zullen minder goed zijn dan in 1983 omdat de oogst lager ligt dan het voorgaande jaar. Over het algemeen moeten de landen van Oost-Europa dezelfde bescheiden groei als in 1983 kunnen bereiken.

1.3 MONETAIRE EN FINANCIELE ASPECTEN

De ontwikkeling van de dollar heeft voor aanhoudende spanningen op de wisselmarkten gezorgd en heeft een niet te verwaarlozen weerslag gehad op het koersverloop van grondstoffen en voedingsmiddelen. Daarnaast zijn het stijgend tekort op het Federale budget en de toenemende financiële behoeften van een expansieve economie, de oorzaak van een steeds grotere kredietvraag van de openbare sector in de Verenigde Staten. Tegenover deze vraag stond er slechts een beperkt aanbod ingevolge het behoud van het in voorgaande jaren gevoerde restrictief monetair beleid.

De hoge interestvoeten bij de aanvang van het jaar zijn in maart nog gestegen. Er heeft zich maar een daling op het einde van het derde kwartaal ingezet toen een vertraging van de economische groei duidelijk werd.

De reeds gevoelige stijging van de dollarkoers in 1982 en 1983 heeft zich in 1984 verdergezet. Zelfs de lichte ontspanning van de rentevoet op het einde van het jaar heeft daar niets kunnen aan wijzigen. De hoge dollarkoers drukt steeds meer op het mededingingsvermogen van een groot aantal nijverheidsectoren in de Verenigde Staten, het resultaat, mede onder invloed van de sterke vooruitgang van de binnenlandse vraag bij een expansieve economie, is een gevoelige verslechtering van het handelstekort.

Het eerste halfjaar werd door een levendige monetaire vraag gekenmerkt: naast de grote kapitaalbehoeften van de openbare sector was er eveneens een grote vraag van de privé sector ingevolge de economische groei; gedurende die periode bedroeg het jaarlijks groeitempo van de vraag naar kortlopend nijverheidskrediet ongeveer 17 %. Daardoor ontstond een interestverhoging zowel op de monetaire als de kapitaalmarkt. De « prime rate » van de banken, die sinds augustus 1983 op 11 % stond, werd stelselmatig verhoogd om in juni 13 % te bereiken.

Op de kapitaalmarkt steeg de interestvoet van de Staatsleningen, zoals die door

het Federal Reserve wordt berekend, nog verder. Nochtans was de stijging ervan reeds begonnen in het tweede halfjaar van 1983 en bereikte gemiddeld 13 % in juni 1984 tegen 10,8 % het voorgaande jaar. De vertraging van de groei, het verlies aan competitiviteit van de ondernemingen ingevolge de opwaardering van de dollar hebben de monetaire autoriteiten ertoe aangezet om vanaf september voordeel te halen uit de vertraagde monetaire groei om hun druk op de bankreserves te minderen.

De gewijzigde politiek van de monetaire overheid heeft zich geconcretiseerd in dalende interestvoeten; die beweging heeft zich de laatste twee maanden nog versterkt als gevolg van de verlaging van de discontovoet door het Federal Reserve van 9 % op 8,5 % op 21 november en tot 8 % een maand later. De prime rate van de banken is dan ook trapsgewijze gezakt tot 10,75 % op het einde van het jaar.

Op de kapitaalmarkt heeft de interest eenzelfde ontwikkeling gekend. Het rendement van de Staatsfondsen, opwaarts gericht in het begin van het jaar, daalde met ongeveer 2 % tussen juli en december.

Uiteindelijk is de voornaamste verklaring van de hoge interestvoeten te zoeken in het belangrijk beroep van de Schatkist op de kapitaalmarkt. Het tekort op de Federale begroting voor het boekjaar 1983 - 1984, afgesloten op 30 september, bedroeg 175 miljard dollar; dit is het hoogste sinds het einde van de tweede Wereldoorlog. Op basis van de vooruitzichten van augustus zou het tekort voor het volgende boekjaar 172 miljard bedragen; op het einde van het jaar was er al overeenstemming over het feit dat dit bedrag veel hoger kon liggen indien er ondertussen geen nieuwe maatregelen werden genomen.

De groei van de geldhoeveelheid wordt in Japan op 7,7 % geschat. Op het vlak van de openbare financiën wordt een zeer lichte vermindering van de uitgaven vastgesteld (- 0,1 %) in vergelijking met het voorgaande boekjaar, niettegenstaande de toegenomen kost van de openbare schuld. Nochtans moest 25 % van de uitgaven nog door leningen worden gedekt. Het deficit van de Staat bedroeg 4,3 % van het bruto nationaal produkt.

Het monetaire beleid dat door de Gemeenschap wordt gevoerd, heeft zonder twijfel de muntstabiliteit, zowel naar binnen als naar buiten, verstevigd. Een vermindering van de geldhoeveelheid werd vastgesteld in die landen waar de inflatie een probleem was, zonder dat daarom een tekort aan liquiditeiten ontstond die het economisch herstel kon bemoeilijken. De in Europa gewenste daling van de interestvoeten om de economie aan te zwengelen en de last van de overheidsschuld te verminderen, werd tegengewerkt door de hoge rentevoeten in de V.S.A. die een kapitaalstroom naar dit land veroorzaakten en ook de wisselkoersen beïnvloedden. De stijging van de Amerikaanse interestvoeten is slechts matig gevolgd geworden en de Europese rentevoeten hebben zich zelfs van die ontwikkeling losgeweekt, ten koste evenwel van een depreciatie van de ECU. Het EMS heeft in feite een periode van opmerkelijke stabiliteit gekend.

Het beheersen van de begrotingstekorten is nog steeds de hoeksteen van de overheidspolitiek in de verschillende landen gebleven: overal werden de saneringsmaatregelen behouden onder de dubbele beperking van de dure dollar en de hoge interestvoeten.

Op 20 augustus 1982 vroeg de Mexicaanse regering om uitstel van terugbetaling voor het deel van zijn buitenlandse

schuld dat verviel. Dit voorval heeft de aandacht gevestigd op de aftakeling van de financiële toestand in een groot aantal ontwikkelingslanden. De zware verplichtingen die sommige grote banken in die landen hadden, bracht bij die gelegenheid ook hun grote kwetsbaarheid aan het licht met als gevolg een veel grotere omzichtigheid bij het toekennen van nieuwe kredieten.

TABEL 5 - **Korte-termijn interestvoeten in de voornaamste landen**

% per jaar

Landen of landengroep	1981	1982	1983	1984			
				I	II	III	IV
Ver. Staten	12,97	7,98	8,94	9,76	9,77	10,27	7,75
EEG							
België	16,00	12,25	10,85	12,25	11,75	11,00	10,75
Nederland	11,10	5,73	6,18	6,11	6,12	6,27	5,80
Frankrijk	15,26	12,71	12,19	12,54	12,23	11,05	10,69
DBR	10,82	6,62	6,48	5,86	6,13	5,82	5,83
Ver. Konink	14,78	9,72	8,84	8,38	8,86	9,98	9,12
Italië	21,36	19,11	16,95	15,61	14,85	15,40	14,69
Japan	6,75	6,96	6,45	6,41	6,35	6,32	6,33

Bron: OESO, Main economic indicators.

De volgende maanden waren een groot aantal landen effectief verplicht uitstel van terugbetaling van hun schuld aan te vragen. In 1983 werden, met medewerking van het Muntfonds, verschillende akkoorden afgesloten met het oog op de herschikking van de schuld. Gelijktijdig hebben de banken de verhoging van hun vorderingen op niet-petroleumproducerende ontwikkelingslanden geremd. De landen met de grootste schuld hebben zelf vanaf 1982 belangrijke inspanningen geleverd om hun buitenlandse rekeningen aan te zuiveren o.a. door het beperken van hun invoer terwijl hun uitvoer van de verbeterde wereldvraag kon genieten.

Voor de eerste elf maanden van 1984 vertoont de Braziliaanse betalingsbalans aldus een overschot van 12 miljard dollar (tegen 5,9 miljard voor de elf maanden van 1983), dit stemt overeen met de doelstelling voor het gehele jaar.

Die resultaten hebben enigszins de vrees gemilderd aangaande de mogelijkheden van de naties om hun toekomstige verplichtingen na te komen. Bovendien leidde dit in 1984 tot betere voorwaarden bij nieuwe leningen en tot een verlenging van hun vervalperiode. Tenslotte werden akkoorden tot herschikking van de schuld over verschillende jaren afgesloten. Die inspanningen om het extern evenwicht te herstellen hebben voor de niet-petroleumproducerende landen echter een duidelijke vertraging van hun economische groei meegebracht.

Onafhankelijk van de gestegen dollar is de buitenlandse schuld van die landen in 1984 blijven stijgen: de voornaamste uit-

gavenpost bestaat inderdaad uit de dienst van de bestaande schuld.

De voornaamste schuldeisers van die landen zijn handelsbanken. Het zijn vooral Amerikaanse banken die in deze verrichtingen betrokken zijn: ongeveer 40 % van het totaal krediet werd door hen geleverd, voor een groot aantal onder hen is het uitstaande bedrag hoger dan hun eigen middelen. Uit een recente studie is gebleken dat voor de negen belangrijkste Amerikaanse banken de schuldvorderingen op ontwikkelingslanden en landen met staatshandel 280 % van hun eigen middelen bedraagt.

SYNTHESE 1

De expansie van de Amerikaanse economie die sinds einde 1982 aan gang is, heeft zich ook in 1984 verdergezet; het tempo ervan was snel in het begin van het jaar om daarna licht af te zwakken. Die sterke groei heeft de economie van de meeste ontwikkelde landen aangetrokken (grafiek 1), meestal langs de herleving van de internationale handel om. Het expansietempo was nochtans ongelijk tussen Japan en de Europese Economische Gemeenschap.

GRAFIEK 1 Industriële produktie in de voornaamste landen

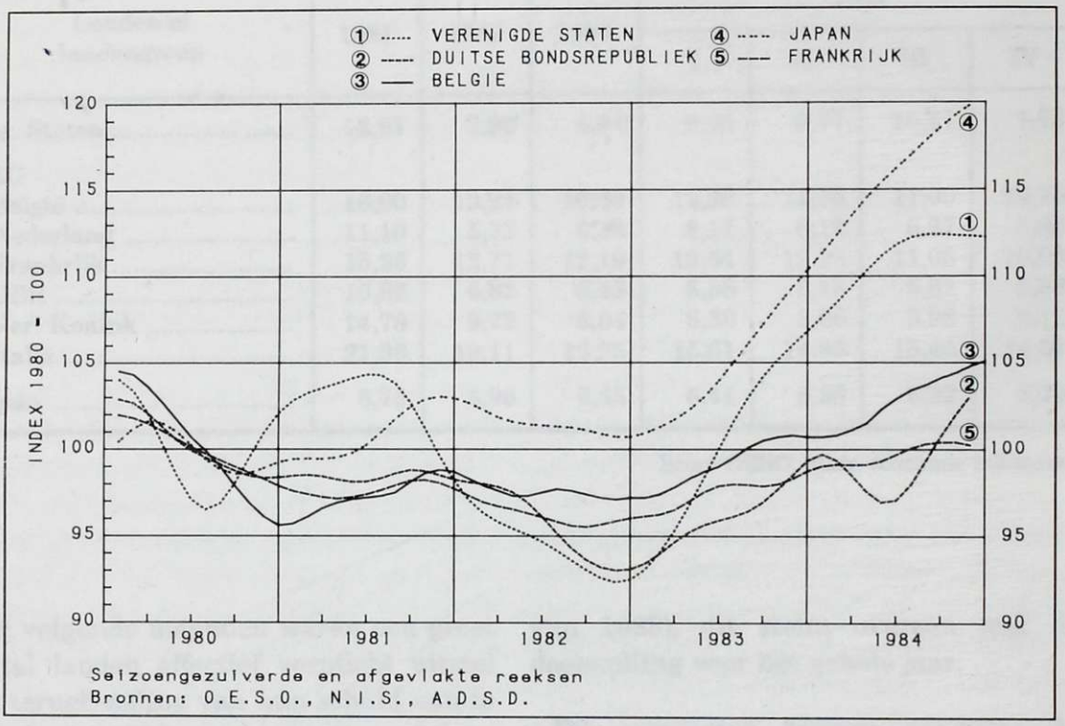

Na de uitvoer hebben de produktieve investeringen de belangrijkste steun aan de economische bedrijvigheid gegeven, maar ook hier is in het merendeel van de ontwikkelde landen het tempo minder hoog dan in de Verenigde Staten.

De inspanningen om de mededingingspositie en de rendabiliteit van de ondernemingen te verbeteren door middel van loonbeperkingen, hebben hun stempel op de koopkracht en de verbruiksuitgaven van de gezinnen gedrukt.

In Europa heeft de tewerkstelling zich, na twee jaar achteruitgang, nauwelijks kunnen stabiliseren terwijl in de Verenigde Staten de verbetering doorgaat.

De ontwikkeling van de dollar heeft voor aanhoudende spanningen op de wisselmarkten gezorgd en heeft bovendien een niet geringe invloed op de grondstoffenprijzen gehad. Nochtans hebben deze laatste het verder afzwakken van de inflatie, in de meeste ontwikkelde landen, niet in de weg gestaan.

De inspanningen van de minder ontwikkelde landen om hun enorme schuld tegenover het buitenland te verminderen, zijn een belangrijke rem op hun economische groei geweest, meer in het bijzonder is het verbruik tot op een niveau gedaald dat niet lang houdbaar kan zijn.

2 DE BELGISCHE ECONOMIE IN 1984

2.1 VERDER HERSTEL VAN DE ECONOMIE

2.1.1 Economisch beleid

De ruime afhankelijkheid van België op internationaal vlak heeft voor gevolg dat de daar optredende spanningen zich ook in België scherper laten aanvoelen. De onzekerheid in verband met de dollarkoers bijvoorbeeld heeft zijn weerslag op de ontwikkeling van onze buitenlandse handel.

In de internationale omgeving, zoals die hiervoor werd beschreven, is de manoeuvreerruimte voor het economisch beleid beperkt. In die optiek mag de verbetering die onze economie in 1983 en 1984 kenmerkte, niet onderschat worden. Het is daarom aangewezen ook in de toekomst de doelstellingen die tot het herstel hebben geleid te behouden of te versterken: het behoud van de competitiviteit, het stabiliseren van de werkloosheid en de beheersing van de overheidsfinanciën blijven de prioritaire doelstellingen van het economisch beleid.

A. COMPETITIVITEIT

Het competitiviteitsvoordeel in de internationale handel laat o.a. toe overschotten te kweken op de handelsbalans door verruimde uitvoermogelijkheden en leidt tot een betere bezettingsgraad van de produktiecapaciteit en uiteindelijk tot economische expansie en werkgelegenheid.

De zogenaamde wettelijke norm inzake competitiviteit bepaalde in haar oorspronkelijke vorm dat de arbeidskost per tewerkgestelde t.o.v. het voorgaande jaar niet meer mocht toenemen dan het gewogen gemiddelde, uitgedrukt in een gemeenschappelijke munt, van de toename in de zeven belangrijkste handelspartners van België. Die norm van 1982 verviel einde 1984. Teneinde de verworven resultaten terzake te behouden, wordt de norm met twee jaar verlengd tot einde 1986. De inhoud van de norm bleef behouden, maar de vorm werd enigszins gewijzigd. De referentieperiode waarnaar verwezen wordt, is niet meer 1982 maar het gemiddelde tussen 1982 en 1984, daardoor wordt iedere dubbelzinnige interpretatie van de ontwikkeling van de competitiviteit t.o.v. de norm vermeden. Daarnaast wordt ook rekening gehouden, bij het appreciëren van de ontwikkeling van de norm, met de te verwachten verbeteringen in verband met de flexibiliteit van de arbeidsmarkt voor zover die verbeteringen de competitiviteit ten goede komen.

B. WERKLOOSHEID

Het stabiliseren van de werkloosheid mag een bescheiden doelstelling lijken, vooral als het aantal werklozen - ongeveer 500 000 personen - zo hoog ligt. Het overschrijden van die doelstelling is ech-

ter moeilijk te verwezenlijken omdat de trage groei in Europa nauwelijks voldoende is om de toename van de actieve bevolking op te slorpen.

De instrumenten en mechanismen om dit beleid te verwezenlijken zijn:

a. het verlengen van de collectieve arbeidsovereenkomsten van 1983-84 tot 1985-86 met betrekking tot het « 5.3.3 »-stelsel: een 5 % vermindering van de werktijd, een matiging van de loonsverhoging tot 3 % en een compenserende aanwerving van 3 %. De nieuwe arbeidsplaatsen die krachtens dit stelsel tot stand komen, moeten minstens gedurende twee jaar gehandhaafd blijven;

b. het scheppen van een kader waarbinnen nieuwe onderhandelingen ter bevordering van de tewerkstelling in 1985-1986 kunnen plaatsvinden: aangezien een interprofessioneel akkoord niet mogelijk is gebleken, wordt voorzien in onderhandelingen per sector of desnoods per onderneming. De modaliteiten om dit te verwezenlijken worden door een grote graad van vrijheid voor de ondernemingen gekenmerkt, maar het uiteindelijk objectief blijft het verbeteren van de tewerkwerkstelling en niet een verhoging van de individuele vergoedingen. Daarbij mogen de imperatieven van de competitiviteit niet uit het oog worden verloren en moet eveneens met de invloed van de arbeidsflexibiliteit rekening worden gehouden;

c. de opbrengst van de loonmatiging in de privé-sector kan, in het kader van een interprofessioneel akkoord, voor de tewerkstelling worden aangewend. In principe wordt daartoe een bedrag van 1,5 % van de loonmassa per jaar voorbehouden. Indien de overeenkomsten inzake de kortere werktijden en de compenserende aanwervingen niet worden toegepast door een onderneming dan moet, in een tewerkstellingsfonds, een bedrag worden gestort gelijk aan de besparingen die voortvloeien uit de loonbeheersing. In de overheidssector voorziet het mechanisme een vermindering van 3,5 % van de loonmassa op het einde van de periode van het meerjarenplan , maar de stabiliteit van de werkgelegenheid zou verzekerd worden door de vermindering te laten gebeuren langs een geleidelijke vervanging van voltijdse door deeltijdse betrekkingen.

Tenslotte mag niet vergeten worden dat de stabilisering van het aantal arbeidsplaatsen niet volstaat om de werkloosheid te stabiliseren. Inderdaad door de jaarlijkse stijging van de actieve bevolking zijn aanvullende maatregelen nodig om die personen in het arbeidscircuit op te nemen. Daarom worden in de programma's tot opslorping van de werkloosheid de financiële middelen met ongeveer 15 % verhoogd in de begroting van 1985.

C. BUDGETTAIRE BELEIDSMAATREGELEN

De problemen in verband met de overheidsfinanciën zijn zo omvangrijk, maar bovendien van cruciaal belang om de overige doelstellingen van het beleid te verwezenlijken, dat een oplossing niet in een jaar kan gebeuren en dat het zogenaamde spaarplan of meerjarenplan tot sanering van de openbare financiën werd ontwikkeld in 1984.

Zonder het terugschroeven van de Rijksschuld die in 1984 tot 4.224 miljard of 96 % van het BNP is opgelopen, kan noch een ernstig beleid worden gevoerd, noch kan op kredietwaardigheid in het buitenland gerekend worden.

Om die doelstelling te verwezenlijken zijn de instrumenten complexer omdat ze teruggrijpen naar bepaalde instrumenten

die reeds werden gehanteerd bij de objectieven inzake competitiviteit en de werkloosheid die op hun beurt tot de instrumenten van de inkomenspolitiek behoren.

Het eerste instrument is de globale inkomensmatiging door middel van het overslaan van een loonindexatie van 2 % zowel in de privé- als in de openbare sector en een vergelijkbare matiging betreft het inkomen van de zelfstandigen. Bovendien blijft de solidariteitsbijdrage voor de inkomens van meer dan 3 miljoen behouden voor de fiscale jaren 1986 en 1987. De opbrengst ervan kan gedeeltelijk ten goede komen aan de tewerkstelling en de competitiviteit. Bovendien is een matiging op het vlak van de sociale uitkeringen nodig om het evenwicht tussen ontvangsten en uitgaven in de sector sociale zekerheid te herstellen. Een deel van de algemene matiging zal ook daaraan worden besteed.

De tweede maatregel slaat op de correctie van het uitgavenpatroon van de overheid. Het beperken van de overheidsuitgaven slaat zowel op de uitgaven van sociale zekerheid, als op de werkingsuitgaven (de 3,5 % op de loonmassa van het overheidspersoneel) en het budget van Nationale Opvoeding.

Het resultaat dat van die maatregelen wordt verwacht, is dat het jaarlijks te financieren schatkisttekort zou terugvallen op 10,4 % van het BNP in 1985 tegen 12,6 % in 1983 en 11,3 % in 1984.

2.1.2 Investeringen

Na de belangrijke volume-terugval in 1983 (- 6,4 % t.o.v. het voorgaande jaar), is in 1984 een gevoelig herstel van de bruto vaste kapitaalvormig opgetreden. De volume-toename wordt in het Economisch Budget van de A.D.S.D. - gegevens op basis van de nationale rekeningen ontbreken vooralsnog - op 5,2 % geraamd.

Het herstel van de investeringsneiging is vooral in de ondernemingen uitgesproken. Daar zou het volume van de produktieve investeringen met 8,6 % gestegen zijn t.o.v. het voorgaande jaar. In 1984 is een toename van de investeringen met 3,3 % in de bouw te verwachten; de overheidsinvesteringen zouden, ingevolge budgettaire beperkingen, opnieuw met 4,6 % dalen, dit is echter minder dan in 1983 (- 7,3 %).

A. ONTWIKKELING VAN DE BEDRIJFSINVESTERINGEN

Voor het geheel van de aangevers is, op basis van de BTW.-aangiften in 1984, het investeringsbedrag met 16 % in waarde gestegen t.o.v. 1983, hetzij iets meer dan 10 % in volume. In de nijverheid bedraagt de stijging in waarde 18 % en in de niet-industriële ondernemingen loopt ze tot 21 % op.

Het herstel van de investeringen is vooral belangrijk geweest in die takken van de fabrieksnijverheid waar de ontwikkeling de laatste jaren te wensen overliet. De ontwikkeling kan als volgt worden gesynthetiseerd: na een vervalperiode tussen 1975 en 1978, komt een herstel op gang dat in 1980 een hoogtepunt bereikte op een peil dat echter 25 % lager lag dan de top van 1974; na een nieuwe terugval in 1981 steeg, in 1982, het investeringsvolume in de nijverheid maar bleef nog 20 % onder het peil van 1974. In 1983 trad opnieuw een inzinking op en in 1984 wordt hetzelfde of een iets hoger peil dan in 1982 bereikt.

In het totaal van de fabrieksnijverheid zijn het vooral de metaalverwerkende nijverheid - meer in het bijzonder de automobielbouw -, de textielnijverheid, de papier- en grafische industrie en de uitgeverijen evenals de rubber- en plastiekverwerkende nijverheid die de hoogste investeringstoename kennen. De vooruitgang is ook, voor het tweede opeenvolgende jaar, belangrijk in de scheikundige nijverheid en in de houtnijverheid en de fabricage van houten meubelen. Na de forse vooruitgang in 1983 wordt in de voedings- en genotmiddelenindustrie alleen een stagnering op het peil van 1983 vastgesteld (tabel 6).

De herstructurering van de staalsector heeft nog geen aanleiding tot een gunstiger investeringsverloop gegeven. In de textielsector is dit wel het geval geweest.

Door de aard van de investeringen vertonen deze in de energiesector een grilliger verloop. In 1984 wordt voor de elektriciteitssector opnieuw een vermindering vastgesteld na de relatief sterke toename tijdens de jongste jaren.

In de niet-industriële ondernemingen is de stijging van de investeringen belangrijk in de handel, vooral de groothandel, en is het hoogst in de verschillende subsectoren van het bank- en kredietwezen, zoals de dienstverlening aan ondernemingen (meer in het bijzonder de verhuring van roerende goederen).

a. De herstelfactoren

Aangezien het grootste deel van de produktie van de fabrieksnijverheid op de uitvoer is aangewezen, is het herstel van de buitenlandse vraag in 1983 de motor van de investeringsherleving in 1984 geweest.

TABEL 6 - **Investeringen volgens de B.T.W.-aangiften**

Verandering in % op basis van gegevens in lopende prijzen

Bedrijfstakken	1983 / 1982	1984 / 1983
Vaste brandstoffen	41,8	-11,8
Aardolie industrie	-30,0	48,8
Elektriciteit en nucleaire brandstoffen	- 7,8	- 9,9
Gas	-41,8	31,3
Vervaardiging en eerste bewerking van metalen (a)	- 8,8	- 2,1
Scheikundige nijverheid	13,9	9,0
Metaalverwerkende nijverheid	-17,9	24,1
waarvan: fabricage metaalprodukten, excl. machines	-17,1	38,8
machinebouw	21,5	19,9
elektro-technische industrie	3,1	32,6
automobielbouw	-29,7	42,3
Voedings- en genotmiddelenindustrie	18,3	1,4
Textielnijverheid	33,1	53,1
Houtnijverheid, fabricage van houten meubelen	16,8	12,4
Papier- en grafische nijverheid, uitgeverijen	1,8	40,4
Rubber- en plastiekverwerkende nijverheid	2,8	27,4
Bouwnijverheid	- 0,1	9,7
Totale nijverheid	- 2,9	11,8
Handel	4,9	20,4
waarvan: groothandel	1,4	20,6
Vervoer en communicatie	- 5,7	13,5
Bank- en kredietwezen, verzekeringen, diensten aan ondernemingen	16,6	37,2
Overige dienstverlening	12,9	2,2
Totaal niet-industriële ondernemingen	3,3	20,6
Totaal aangevers	0,1	16,3

Bron: Ministerie van Economische Zaken, NIS.

(a) Hoofdzakelijk staalnijverheid.

Uit de besluiten van de diverse studies die speuren naar de meetbaarheid van de selectieve sensitiviteit van investeringen t.o.v. de investeringsdeterminanten zoals die door de economische theorie worden aangegeven, komt de doorslaggevende invloed van de vraagcomponent tot uiting.

Theoretisch worden twee soorten determinanten onderscheiden. De eerste weerspiegelt het belang dat de economische eenheden aan het prijselement hechten. De investeringen zijn dan functie van de te verwachten kapitaal- en arbeidskost, in zoverre de bestaande afzetmogelijkheden geen hinder ondervinden, m.a.w. dat de geproduceerde hoeveelheden volledig door de markt, waar volmaakte mededinging heerst, worden opgenomen.

De tweede soort legt integendeel de nadruk op de hinderpalen die o.a. op het vlak van de afzetmogelijkheden kunnen optreden. Beperkingen zijn reëel in een periode van zwakke groei zoals die sedert de eerste petroleumschok een aanvang nam. De investeringen zijn dan in hoge

mate afhankelijk van het te verwachten vraagverloop of van de produktieschommelingen als weerspiegeling van de vraagwijzigingen (acceleratiebeginsel) (1).

Sinds 1974 zijn de investeringen in de fabrieksnijverheid steeds gevoeliger geworden voor de afzetvooruitzichten (met een korte onderbreking in 1977) en is integendeel de kapitaalkost steeds minder doorslaggevend als determinant.

Uit diezelfde studies blijkt ook het assymetrisch investeringsgedrag in België : de initiële stoot om de investeringen op gang te krijgen moet groter zijn dan degene die nodig is om ze af te remmen.

De rol die het vraagverloop, met het normale vertragingspatroon in de tijd, op het herstel van de investeringen heeft gespeeld, neemt niet weg dat ook andere factoren ertoe hebben bijgedragen. Het herstel van de winstgevendheid en de verbeterde financiële structuur van de ondernemingen zijn er ook niet vreemd aan. Die ontwikkeling houdt echter meer verband met het gevoerde economische beleid sinds 1982 en dit heeft ook een gunstige invloed gehad op de produktiesectoren die meer op de binnenlandse markt zijn gericht (o.a. dienstverleningen).

Het bruto-exploitatie overschot uitgedrukt in percent van het B.N.P. - een indicator voor de winstgevendheid van de produktieve activiteit - daalde voortdurend sinds het begin van de jaren zeventig (39,3 % in 1970) en bereikte een dieptepunt in 1981 (30,5 %). In 1984 liep het percentage op tot 32,8 %. Meer dan de grootte-orde ervan is het de groeiende tendens die belangrijk is.

Bijgevolg hebben de devaluatie van februari 1982 en de begeleidende loonmatiging aan de op de buitenlandse markt optredende ondernemingen de mogelijkheid geboden om ten volle van de vergrote buitenlandse vraag en het herstel van hun competitiviteitpositie te genieten. Gelijktijdig heeft het beleid ter bevordering van het risicodragend kapitaal (fiscale voordelen bij de uitgifte van nieuwe aandelen met verplichting, voor sommige ervan, om binnen een bepaalde periode de middelen te investeren) in niet geringe mate bijgedragen tot het herstel van het financieel evenwicht van de ondernemingen.

De produktiever aanwending van de beschikbare middelen ingevolge het vraagherstel; de stijging van de ondernemingswinsten waardoor reserves kunnen opgebouwd worden, die op hun beurt de autofinanciering van de investeringen in de hand werken; de verbeterde financiële structuur van de ondernemingen die voornamelijk naar een beter evenwicht tussen eigen en vreemde middelen leidde, zijn de factoren die tot het herstel van de uitrustingsuitgaven in 1984 hebben geleid.

b. De omvang van het herstel

De investeringsontwikkeling in 1984, die gedragen was door de betere vraagvooruitzichten, was nochtans niet van die omvang dat de vaststelling van een fundamentele zwakheid van de investeringen in de fabrieksnijverheid sinds 1976 moet herzien worden.

Indien de investeringen als de oorsprong van de kapitaalvorming worden beschouwd, dan komt in 1974 het over de

(1) M. GERARD, « Fiscalité, finances publiques et iniative industrielle privée », « le 'Dire' de l'économique et les pratiques belges. » 6me Congrès des Economistes belges de langue franaise, Commission 3, Rapport préparatoire, CIFoP, Bruxelles 1984.

10 voorgaande jaren gecumuleerde investeringsvolume in de nijverheid op 1.142 miljard frank in prijzen van 1980 te staan. In de 10 daaropvolgende jaren is het overeenstemmende bedrag maar 1.020 miljard frank of ongeveer 10 % minder dan in de periode 1965-1974.

Hoewel statistisch cijfermateriaal daarover ontbreekt, is het bovendien waarschijnlijk dat er in de periode 1974 - 1983 meer capaciteit, om economische redenen, buiten bedrijf is gesteld dan in de periode 1965-1974. Bijgevolg zal de potentiële produktiecapaciteit, aangezien die door de netto kapitaalgoederenvoorraad wordt bepaald, aanzienlijk gedaald zijn in de periode 1974-1983.

Ook de investeringsquote (bruto vaste kapitaalvorming in percent van de toegevoegde waarde) in de fabrieksnijverheid is van iets meer dan 18 % in de periode 1965 - 1974 tot op 12 % in de periode 1974 - 1983 gevallen.

c. Investeringen, tewerkstelling en activiteitsherverdeling

Tijdens de jongste tien jaren is de tewerkstelling in de fabrieksnijverheid met ongeveer 340.000 eenheden gedaald. In vergelijking met het hoogtepunt van 1974 wordt nu een peil bereikt dat 30 % daaronder ligt.

De drastische inkrimping van de tewerkstelling in de fabrieksnijverheid ging met een belangrijke produktiviteitswinst gepaard, terwijl in de meeste sectoren de produktiestijging beperkt bleef. De toegevoegde waarde is er tussen 1974 en 1983 gemiddeld slechts met 2,1 % per jaar gestegen, terwijl dezelfde toegevoegde waarde per tewerkgestelde (de zichtbare arbeidsproduktiviteit) gemiddeld met 4,8 % per jaar toenam. Hoe gunstig dit resultaat ook is, het blijft nog onder de totale produktiviteitsgroei van gemiddeld 7,2 % per jaar die tussen 1965 en 1974 werd gemeten en een stijging van de toegevoegde waarde in volume met 7,1 % (grafiek 2).

Hoewel bij gebrek aan aanvaardbare statistische gegevens over de kapitaalgoederenvoorraad de meting van de kapitaalproduktiviteit wordt betwist, toch kan, de jongste jaren, de minder doelmatige bijdrage van het kapitaal bij de vorming van de toegevoegde waarde niet worden ontkend.

Een maatstaf voor de bijdrage van de investeringen tot de produktiegroei is de doelmatigheid ervan (de verhouding tussen de volumetoename van de toegevoegde waarde en het procentueel aandeel van de investering in de toegevoegde waarde of investeringsquote) die verhouding viel van 0,43 tussen 1965 en 1974 op 0,12 tussen 1974 en 1983 en zelfs op 0,08 tussen 1978 en 1983. Die ontwikkeling geldt niet alleen voor België, maar wordt ook in de meeste landen van de Europese Gemeenschap waargenomen (2) (tabel 7).

Ingevolge de gebondenheid van die indicator aan het conjunctureel verloop van de produktie, zijn al te haastige conclusies uit den boze. Een stimulering van de produktie onder impuls van een beter gericht vraagverloop moet zeer vlug tot hoger verhoudingen leiden.

(2) « Economisch jaaroverzicht 1984-1985 », Europese economie, nr 22, november 1984, p.95.

Grafiek 2- Ontwikkeling van de toegevoegde waarde, de tewerkstelling en de investeringen

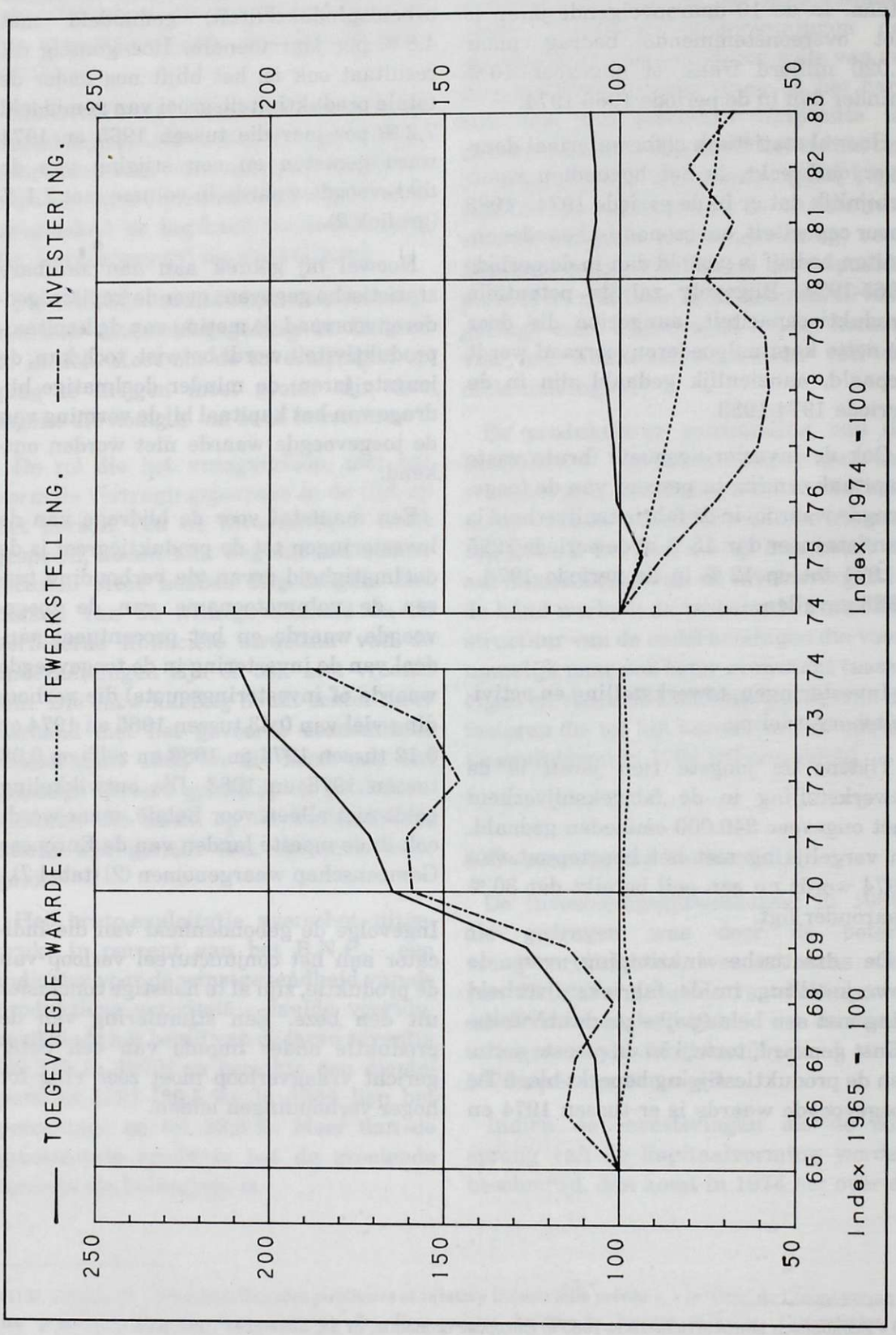

TABEL 7 - **Doelmatigheid van de investering in de nijverheid**

Omschrijving	1973 / 1964	1983 / 1974	1983 / 1978
Toename in % van de toegevoegde waarde in vaste prijzen	8,5	1,5	0,9
Gemiddelde investeringsquote (a)	19,31	12,84	11,83
Doelmatigheid van de investering (b)	0,43	0,12	0,08

Bron: Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Procentueel aandeel van de investering in de toegevoegde waarde.

(b) Verhouding tussen de gemiddelde volumetoename van de toegevoegde waarde en de investeringsquote.

Er dient eveneens aandacht geschonken te worden aan het dalend aantal arbeidsplaatsen dat voortvloeit uit de ontoereikende nieuwe uitrustingen ingevolge de slechte aanpassing van het produktieapparaat aan gewijzigde internationale vraag- en aanbodverhoudingen.

Evenals in de meeste landen van de Europese Gemeenschap is ook in de Belgische nijverheid de loonkost tussen 1974 en 1976 sterk gestegen en bleef die aanzienlijk tot in 1980. Dergelijke ontwikkeling gaf vanzelfsprekend aanleiding tot het opzoeken van compenserende produktiviteitsverbeteringen door de inplanting van produktiemiddelen met zwakke arbeidsintensiteit of meer algemeen door het wijzigen van de verhouding arbeid/kapitaal ten koste van de arbeid. Bovendien kon door de onvoldoende ontwikkeling van marktgerichte produkten het verlies aan arbeidsplaatsen, door produktiviteitsoverwegingen opgelegd, niet worden gecompenseerd.

Sinds de aanvang van de jaren zeventig en vooral na de eerste olieschok is de produktiestructuur in de nijverheid grondig gewijzigd geworden; dit blijkt duidelijk uit de ontwikkeling van de toegevoegde waarde (tabel 8). Het aandeel van de traditionele sectoren is verminderd: aanzienlijk in de basis metaalnijverheid, gevoelig in de textielnijverheid en minder bij de « produkten uit metaal met uitzondering van machines en transportmiddelen » en « niet-metaalhoudende ertsen en minerale produkten ». Andere sectoren die reeds goed waren vertegenwoordigd in de beginjaren hebben hun aandeel vergroot: de scheikundige nijverheid, de transportmiddelen en de voedings- en genotmiddelen. De rubber- en de plastieknijverheid hebben in beperkte mate hun aandeel vergroot.

TABEL 8 — **Industrieprodukten : toegevoegde waarde, produktiviteit, tewerkstelling, investeringsquote**

Bedrijfstakken	Toegevoegde waarde				Produktiviteit	Tewerkstelling	Investeringsquote		
	In % van het totaal			wijziging in % 1982/1976	wijziging in % 1982/1976	wijziging in % 1982/1976			
	1970	1976	1982				1970	1976	1982
IJzerhoudende en niet-ijzerhoudende ertsen en metalen, andere dan splijt- en kweekstoffen	12,8	9,7	7,2	−1,5	+3,7	−5,0	31,4	23,8	34,2
Niet-metaalhoudende ertsen en minerale produkten	7,6	6,5	6,1	−1,8	+3,4	−5,1	23,0	14,2	10,2
Chemische produkten	8,5	9,8	13,2	+5,4	+6,8	−1,1	44,3	49,4	14,0
Produkten uit metaal, met uitzondering van machines en transportmiddelen	8,1	7,7	6,9	−0,7	+3,2	−3,6	9,0	5,9	7,1
Machines voor landbouw en industrie	7,1	8,6	7,6	−0,9	+2,2	−2,9	11,4	4,9	7,9
Bureaumachines, machines voor informatieverwerking, fijnmechanische en optische instrumenten	0,2	0,8	0,7	−0,5	+2,1	−0,4	40,6	8,8	16,7
Elektrisch materieel	7,3	8,7	7,5	−1,5	+1,4	−3,2	13,4	6,4	11,0
Transportmiddelen	6,2	7,9	8,5	+2,2	+1,8	−0,4	11,0	7,6	23,4
Voedings- en genotmiddelen	16,6	15,9	18,2	+2,1	+3,6	−1,4	12,5	10,3	10,5
Textielprodukten en kleding, leder en schoeisel	12,4	10,1	8,6	−1,1	+6,5	−7,1	13,9	7,7	10,1
Papier, papierwaren, drukwerk	5,5	5,4	6,0	+1,3	+3,4	−2,1	18,1	12,3	15,4
Rubber en plastiekartikelen	2,0	2,6	3,0	+6,5	+8,5	−1,8	24,8	16,9	19,4
Overige industrieprodukten	5,7	6,3	6,5	+2,8	+4,4	−4,0	20,0	12,7	9,7
INDUSTRIEPRODUKTEN	100,0	100,0	100,0	+0,8	+4,5	−3,6	19,3	14,5	13,9

Bron : Europese Gemeenschappen; A.D.S.D.

Hoewel de internationale handel in kapitaalgoederen zich na de eerste oliecrisis sterk ontwikkelde, heeft de Belgische kapitaalgoederenproduktie geen overeenkomstige groei gekend. Die vaststelling geldt voor de « machines voor landbouw en industrie », het « elektrisch materieel », de « bureaumachines, machines voor informatieverwerking, fijnmechanische en optische instrumenten ». De investeringsquote is er trouwens laag gebleven.

B. ONTWIKKELING VAN DE INVESTERINGEN IN DE BOUW

Indien de bedrijfsinvesteringen sterk toenamen, kan hetzelfde niet gezegd worden van de investeringen in de bouw. Dezelfde tegenstelling geldt trouwens ook - bij de produktie-optiek - tussen nijverheidsproduktie en bouwactiviteit (zie hierna hoofdstuk 2.1.4).

a. Woningbouw

De bouw van nieuwe woningen is in 1984 uiterst zwak gebleven. Het aantal nieuw begonnen woningen lag 12,9 % lager dan vorig jaar. Vooral in Brussel (- 60,9 %) en in Wallonië (- 25,9 %) was de teruggang uitgesproken, maar bleef beperkt in Vlaanderen (- 3,4 %).

Indien het aantal begonnen woningen lager ligt dan vorig jaar, dan schijnt toch het aantal afgewerkte woningen toegenomen te zijn. Hoewel daarover geen statistiek bestaat, kunnen die, vertrekkend van het aantal begonnen woningen, geschat worden indien de duur van de werken bij hypothese wordt vastgesteld. Bij een geraamde gemiddelde duur van de werken van zes maanden, ligt het aantal afgewerkte woningen in 1984 ongeveer 1 % boven het aantal van 1983.

Het betere resultaat is nochtans geen grote prestatie. De verschillende tegemoetkomingen die sedert twee jaar, zowel door de centrale als de lokale overheid, worden toegekend (verlaagde B.T.W.-tarieven, vrijstelling van onroerende voorheffing gedurende vijf jaar, isolatiepremies) schijnen alleen de ineenstorting van de nieuwbouw en de verbetering van woningen te hebben belet.

De oorzaken van die zwakke prestaties zijn gekend: naast de structurele factoren zoals de veroudering van de bevolking, het bestaan van een groot woningbestand, de begrenzing van de stelselmatige verlaging van de leeftijd van de bouwheer sedert de jaren vijftig zijn er de huidige wijzigingen in het economisch en maatschappelijk leven. Die wijzigingen hebben betrekking op het onvoldoende inkomen of de onzekerheid over het toekomstig inkomen, de hoge interestvoeten, de onvoordelig geachte onroerende fiscaliteit, de lage opbrengst van de immobiliën als belegging, ... De laatste twee jaren moeten daar nog de lagere verkoopprijzen van de bestaande woningen worden bijgevoegd en de belangrijke steun van de overheid ter bevordering van het opnieuw bewoonbaar maken van oude woningen.

Een lichte verbetering is, althans op korte termijn, waarneembaar. De toegestane bouwvergunningen voor nieuwe woningen zijn in 1984 met 22 % gestegen t.o.v. 1983. Ook de afschaffing eind 1985 van het verminderd B.T.W.-tarief zou de bouwbeslissing moeten versnellen. Niettemin blijven, ook in de toekomst, de nadelige factoren op de bouwactiviteit drukken.

b. Niet-woningbouw

Het sterk herstel van de produktieve investeringen heeft de niet-woningbouw maar weinig meegesleept. Zoals uit de belangrijke toename van de invoer van uitrustingsgoederen en van de industriële produktie in de nationale sectoren die

kapitaalgoederen produceren blijkt, hebben het overgrote deel van de investeringen de vervanging van verouderde of, uit competitiviteitsoverwegingen, van economische voorbijgestreefde werktuigen tot doel gehad.

De budgettaire beperkingen hebben zowel op nationaal als gemeentelijk vlak een sterke vermindering van de openbare nutsbouw tot gevolg gehad. Op basis van de nationale rekeningen werd reeds in 1983 een daling van de overheidsinvesteringen met 7,3 % in volume vastgesteld. In 1984 wordt, volgens de ramingen van het Economisch Budget, een nieuwe daling met 4,8 % voorzien.

In 1984 lag het bouwvolume in de niet-woningbouw 18 % lager dan in het voorgaande jaar. Evenals in de woningbouw wordt ook hier een hoger percentage afgewerkte bouwwerken genoteerd (+ 9 % t.o.v. 1983, volume uitgedrukt in duizend kubieke meter).

Een aantal oorzaken die de relatieve zwakheid van de niet-woningbouw verklaren, zullen ook in de toekomst blijven bestaan. Dit geldt vooral de openbare werken. In de industriële sector zijn de vooruitzichten beter, voor zover de terugkeer naar een hogere capaciteitsbenutting ook aanleiding tot uitbreidingsinvesteringen zou geven.

2.1.3. Buitenlandse handel van de BLEU (1)

A. ALGEMENE ONTWIKKELING

Uit de confrontatie van produktie (zie hoofdstuk 2.1.4.,A), investeringen - zoals hierboven onder 2.1.2 beschreven - en privé consumptie (hoodstuk 2.2.3.,B) blijkt dat de buitenlandse handel nog steeds één van de sterke componenten van de conjuncturele ontwikkeling blijft. Sinds 1982 met de devaluatie van de Belgische frank en de eerste maatregelen om de competitiviteit van de ondernemingen te herstellen, is de uitvoer stijgend gericht gebleven. In 1984 heeft de economische groei in de Verenigde Staten van Amerika en de verbetering van de wereldhandel de Belgische uitvoer gunstig blijven beïnvloeden.

De BLEU-uitvoer bedroeg 2.987,5 miljard frank in 1984, in vergelijking met vorig jaar was de stijging 12,7 % (2). Het uitgevoerde volume steeg met 4,7 % en de prijzen met 7,6 %. De uitvoergroei in volume (tabel 9) is iets hoger dan het resultaat dat in 1983 werd bereikt; op het einde van het jaar trad nochtans een gevoelige vertraging op. Het indexcijfer van de uitgevoerde hoeveelheden stagneerde inderdaad in december t.o.v. december 1983 (- 0,1 %) en het groeitempo van het voortschrijdend gemiddelde over twaalf maanden van dit indexcijfer bedroeg in oktober nog 6,7 %.

De BLEU-invoer kwam in 1984 op 3.192,5 miljard frank, een stijging met

TABEL 9 - **Indexcijfers van de buitenlandse handel van de BLEU**

Wijziging in % t.o.t. het voorgaande jaar

Goederen categorieën	Uitvoer				Invoer			
	volume		gemiddelde waarde		volume		gemiddelde waarde	
	1983	1984	1983	1984	1983	1984	1983	1984
Ruwe produkten	-0,2	11,8	10,5	7,9	-9,3	3,2	8,4	6,8
Produkten die een eenvoudige bewerking hebben ondergaan	4,3	4,8	5,6	9,0	4,7	7,2	5,5	11,1
Produkten die een grotere bewerking hebben ondergaan	5,6	4,6	6,3	6,5	-1,0	5,9	8,6	6,9
Grond- en hulpstoffen (a)	7,8	7,4	6,5	7,8	1,4	9,6	9,3	7,7
Uitrustingsgoederen	-0,7	5,6	3,1	7,4	-4,7	4,1	11,9	5,8
Duurzame verbruiksgoederen	6,4	-2,2	12,2	5,3	-2,4	3,7	10,4	6,1
Niet-duurzame verbruiksgoederen	5,7	6,3	5,0	6,3	-2,4	5,8	4,6	6,2
Totaal	4,1	4,7	6,4	7,6	-1,3	4,8	7,7	8,1

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Grond- en hulpstoffen zijn exclusief petroleumprodukten, die zijn alleen in de ruwe produkten begrepen.

---

(1) De cijfers van de buitenlandse handel van de BLEU voor 1984, opgesteld door het NIS en gebruikt in de punten A tot D, zijn voorlopig en kunnen nog gevoelige wijzigingen ondergaan.

(2) Ter illustratie: in 1983 bedroeg de uitvoer 2.651,3 miljard frank, of een stijging met 10,8 % in vergelijking met 1982.

13,2 % in vergelijking met de resultaten die vorig jaar werden opgetekend (3); de toename van het invoervolume (tabel 9) bedraagt 4,8 % en van de overeenstemmende prijzen 8,1 %.

De interpretatie van de indexcijfers van de buitenlandse handel (tabel 9) is niet altijd eenvoudig. De privé consumptie is in 1984 bijvoorbeeld niet noemenswaardig gestegen (+ 1% in volume op basis van de omzet in de kleinhandel) terwijl het volume van de ingevoerde duurzame en niet-duurzame verbruiksgoederen op een gevoelige toename wijst t.o.v. het voorgaande jaar. In 1983 was er een meer logisch verband toen beide daalden. Er bestaat waarschijnlijk wel een verband tussen de toename van de invoer van duurzame verbruiksgoederen (+ 3,8 %) en de omzet in de kleinhandel voor huishoudinrichting (+ 5,5 %), maar voor de niet-duurzame verbruiksgoederen is het verband echter niet zo duidelijk: de rubrieken « textiel en kleding » en « schoenen en leder » stijgen vrij zwak (ieder met 2 %) en stellig minder dan de toename van de invoer van niet-duurzame verbruikgoederen (+ 5,8 %); bovendien gaan andere rubrieken zoals de « handel met ruime sortering » en « andere kleinhandel », die ongeveer 30 % van de omzet vertegenwoordigen, gevoelig achteruit.

Bij de uitvoer stijgen alle rubrieken uitgezonderd de niet-duurzame verbruiksgoederen, hoewel die in 1983 een sterke stijging had vertoond. Ook de stijging van de uitrustingsgoederen is belangrijk en weerspiegelt het herstel van de investeringen na de terugval van vorig jaar.

B. VERDELING PER BEDRIJFSTAK

Op twee uitzonderingen na, hebben alle bedrijfstakken aan de verhoogde uitvoer deelgenomen (tabel 10). Alleen de takken « energie » en « metaal en elektrotechnische produkten » zijn minder snel dan het totaal toegenomen.

Hoewel de produktie van de voedingsnijverheid in 1984 niet toenam, was de toename van de verkoop in het buitenland het hoogst in die bedrijfstak. Het jaar voordien was de exportgroei er nog lager dan het gemiddelde (+ 6,1 %); de voedingsprodukten andere dan melk hebben daartoe bijgedragen.

Na een daling in 1983 (- 1,2 %), ingevolge de mindere prestatie van de groenten, hebben de landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten opnieuw het groeitempo van 1982 teruggevonden, precies door de hogere cijfers in de sub-groep die vorig jaar de daling verklaarde.

In de chemische nijverheid, een van de belangrijkste bedrijfstakken in het totaal, steeg het indexcijfer van de industriële produktie met 7 % en de exportgroei versnelde t.o.v. 1983 (+ 16,7 % tegen + 14,1 %); alle subgroepen hebben, in tegenstelling tot 1983, tot dit resultaat bijgedragen. Alleen de farmaceutische, de hygiënische en huishoudelijke produkten schijnen minder goed te presteren.

Na twee jaren met zwakke groei is de uitvoer van minerale produkten met 14,8 % gestegen en bevestigt daarmee het produktieherstel, vooral bij de halffabrikaten, van de sector. De grootste bijdrage kwam van de EGKS- produkten, de draadtrekkerij-, de walserijprodukten, het bandstaal en de stalen buizen (+ 22,0 % en + 14,5 % respectievelijk). De non-ferrometalen stijgen daarentegen maar beperkt (+ 6,6 %).

Met een gemiddelde produktiestijging van meer dan 7 % in 1983 en 1984 blijven

(3) De invoer bereikte in 1983 een bedrag van 2.820,9 miljard frank, hetzij een stijging met 6,2 % in vergelijking met 1982.

TABEL 10 - **Buitenlands handel van de BLEU per bedrijfstak**

Bedrijfstakken NACE-CLIO	Uitvoer			Invoer			Saldo
	Waarde mrd.F	Verschil % (a)	Relatief belang	Waarde mrd.F	Verschil % (a)	Relatief belang	mrd.F
Landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten	80,5	19,8	2,7	209,8	18,7	6,6	-129,3
Energieprodukten	242,2	5,6	8,1	609,0	10,7	19,1	-366,8
Minerale produkten	505,1	14,8	16,9	353,2	9,8	11,1	151,9
Chemische produkten	481,5	16,7	16,1	378,3	20,0	11,8	103,2
Metaal- en elektrotechnische produkten	744,4	6,1	24,9	791,5	10,2	24,8	- 47,1
Voedingsnijverheid	241,4	22,3	8,1	189,8	18,1	5,9	51,6
Textiel en kleding	215,4	15,2	7,2	169,4	11,2	5,3	46,0
Andere nijverheid	477,1	14,5	16,0	491,4	15,3	15,4	- 14,3
Totaal	2987,5	12,7	100,0	3192,5	13,2	100,0	-205,0

Bron: Minisiterie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

(a) T.o.v. 1983.

de textielprodukten sinds drie jaar ongeveer dezelfde exportgroei (tussen 14 en 15 %) aanhouden. Zowel weefsels, brei- en haakwerk, die in 1983 - spijts produktiemoeilijkheden - een stijging met 30 % noteerden, als kleding - reeds met een zwak jaar in 1983 -, bereikten maar een stijgingstempo onder het gemiddelde (+ 6,7 % en + 10,8 % respectievelijk). De overige subgroepen, vooral de overige textielprodukten, konden op een stevige vooruitgang bogen.

De verbetering in de andere nijverheid, iets hoger dan het gemiddelde, is te wijten aan het goede resultaat in de ledersector (+ 27,1 %), het produktie-indexcijfer is er trouwens in 1983 sterk gestegen, en aan de herwonnen produkten (+ 34,7 %). In de andere subgroepen wordt integendeel een vertraging t.o.v. 1983 vastgesteld: hout en meubelen, met een stagnerende bedrijvigheid, en goud-, zilver- en smeedwerk en bewerkte diamant vertonen een exportgroei onder het gemiddelde (+ 10,3 % en + 12,3 % respectivelijk).

De energieprodukten stegen maar met 5,6 %: de petroleumprodukten namen met hetzelfde percentage toe, terwijl de groep « elektriciteit, gas, water en cokes-fabricage » meer dan 1 % daalde.

De zwakke exportgroei van de metaal- en elektrotechnische produkten, nog + 12,3 % in 1983, vloeit voort uit de slechte prestatie van de automobielen en motoren (+ 0,4 %) en uit de daling van de andere transportmiddelen (- 6,1 %), deze laatsten zetten de terugval van 1983 verder, terwijl de automobielen in 1983 nog een stijging met 16,4 % bereikten; daarbij daalde het produktie-indexcijfer van het transportmateriaal met 1,2 % in 1984. Voor bureau- en informaticamachines, precisie en optische instrumenten steeg de uitvoer met 23,8 %, of 1,5 % meer dan vorig jaar. Elektrotechnische installaties en voorzieningen bleven eveneens gedrukt (slechts + 8,1 % tegen + 12,2 % in 1983).

De toename van de invoer is in de eerste plaats het gevolg van de krachtige invoer-

groei van de chemische produkten, vooral de basischemie met produkten bestemd voor de landbouw en de nijverheid. Ook de landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten, die in 1983 nog stagneerden, en de voedingsnijverheid, na een vlak verloop in 1983, noteren een invoergroei.

Tot de invoergroei (+ 15 %) van de andere nijverheid droegen vooral papier (+ 22,5 %) en herwonnen produkten (+ 51,6 %) bij, terwijl het groeitempo van de invoer van geslepen diamant en van goud-, zilver- en smeedwerk tussen 1983 en 1984 afnam (+ 17,9 % en + 13,0 % respectievelijk).

De overige bedrijfstakken hebben een invoergroei lager dan het gemiddelde, het slechtste resultaat wordt bij de metaal- en elektrotechnische produkten vastgesteld, ook hier is de oorzaak de slechte prestatie van de automobielen en motoren evenals van de andere transportmiddelen.

C. GEOGRAFISCHE SPREIDING

In tabel 11 wordt een overzicht van de geografische spreiding van de buitenlandse handel van BLEU gegeven. Twee belangrijke feiten moeten worden aangestipt. Het eerste is de belangrijke toename t.o.v. 1983 van de Belgische uitvoer naar de Verenigde Staten en naar Canada als gevolg van de grote bedrijvigheid in beide landen, zoals in het eerste deel van dit jaaroverzicht wordt beschreven, en de hoge dollarkoers. Het tweede feit is de gevoelige vermindering van de uitvoer naar de USSR. Dit is waarschijnlijk te wijten aan het streven van die landen naar een extern evenwicht of zelfs naar het verwezenlijken van een overschot.

De stijging van de uitvoer naar de EEG-landen is sterker dan in 1983, maar de uitvoer naar de DBR (+ 5,8 % tegen 15,7 % een jaar voordien), naar Denemarken (+ 4,6 %) en naar Griekenland (+ 7,3 %) is iets minder. De handelsbetrekkingen met de andere lidstaten van de Gemeenschap zijn niet sterk toegenomen, uitgezonderd met Italië, zelfs als de exportgroei naar Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk sterker gestegen is in 1984 dan het jaar voordien.

De goede prestatie op de Japanse markt moet vermeld worden, evenals op de markten van sommige ontwikkelingslanden zoals Libië, Algerië en Zaïre die ofwel de tendens van 1983 verderzetten, ofwel de slechte resultaten van 1983 herstellen.

In de spreiding van de uitvoer over de grote landengroepen is er weinig gewijzigd, tenzij een lichte vermindering van het relatief aandeel van de landen met Staatshandel.

In tegenstelling tot de uitvoer neemt de invoer van de BLEU uit Europa sterker toe dan het gemiddelde van de invoer; die ontwikkeling is het gevolg van de grotere invoer uit de USSR, vooral van petroleumprodukten.

De invoer herkomstig uit de EEG-landen stijgt met 14,7 %, tegen 10,1 % in 1983. De grootste bijdrage wordt geleverd door Frankrijk, Nederland (met een stijging t.o.v. 1983) en het Verenigd Koninkrijk (evenwel met een daling tegenover het voorgaande jaar). De invoer uit de DBR en uit Italië is, zoals in 1983, weinig levendig.

Na de terugval in 1983, wordt een lichte verhoging van de invoer uit de Verenigde Staten vastgesteld. De terugloop, reeds in 1983 merkbaar, van de invoer uit een groot aantal petroleumproducerende ontwikkelingslanden, zoals Algerië (-39,6 %), Libië (- 38,7 %) en Saoedi-Arabië (-24,4 %) heeft zich in 1984 doorgezet.

Het relatief aandeel van de invoer uit de landen met Staatshandel neemt met 1 % toe t.o.v. de totale invoer (4,3 % tegen 3,4 % in 1983).

TABEL 11 - **Geografische spreiding van de buitenlandse handel van de BLEU**

Landen of landengroepen	Uitvoer			Invoer			Saldo
	Waarde mrd.F	Verschil % (a)	Relatief belang	Waarde mrd.F	Verschil % (a)	Relatief belang	mrd.F
E.E.G.	2058,6	11,0	68,9	2133,1	14,1	66,8	- 74,5
w.o Nederland	416,2	10,3	13,9	599,6	17,2	18,8	-183,4
Frankrijk	550,4	14,0	18,4	467,0	17,8	14,6	83,4
D.B.R	589,1	5,1	19,7	636,3	9,3	19,9	- 47,2
Italië	153,5	24,0	5,1	114,3	10,3	3,6	39,2
Ver. Konink.	296,2	13,4	9,9	279,8	14,9	8,8	16,4
U.S.S.R	31,6	- 7,1	1,1	107,3	50,3	3,4	- 75,7
Verenigde Staten	181,2	32,8	6,1	192,2	6,4	6,0	- 11,0
Japan	24,8	31,2	0,8	67,2	13,1	2,1	- 42,4
Saoedi-Arabië	34,7	1,2	1,2	21,2	-27,9	0,7	13,5
Zuid-Korea, Taïwan, Hong-Kong	25,7	15,8	0,9	19,8	15,1	0,6	5,9
Geïndustrialiseerde landen	2542,7	12,7	85,1	2675,1	12,3	83,8	-132,4
Ontwikkelingslanden	349,7	16,5	11,7	364,2	7,1	11,4	- 14,5
Landen met Staatshandel ..	68,9	1,9	2,3	136,6	40,8	4,3	- 67,7

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

(a) T.o.v. 1983.

D. HANDELSBALANS

Het deficit op de handelsbalans is het afgelopen jaar iets verergerd. Van 169,5 miljard frank in 1983 komt het deficit op 205,5 miljard frank in 1984. In dit verband is het niet overbodig te vermelden dat in 1983 aan het, sinds 1974, aanhoudend groter wordend negatief saldo op de handelsbalans een einde werd gesteld.

Het resultaat beantwoordt echter niet aan sommige verwachtingen na de devaluatie van 1982. De oorzaken zijn het groter deficit op de energieprodukten (- 366,8 miljard tegen - 320,6 miljard) en op de metaal- en elektrotechnische produkten (- 47,1 miljard tegen - 16,9 miljard), die vorig jaar nog gevoelig kon ingekrompen worden, evenals op de landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten (- 129,3 miljard tegen - 109,5 miljard) en de andere nijverheid (- 14,3 miljard tegen - 9,4 miljard) waarvan het deficit in 1983 maar licht toegenomen was. De andere bedrijfstakken vergroten het surplus. De gevoeligste verbetering is bij de minerale produkten (151,9 miljard tegen 118,2 miljard) en bij de voedingsnijverheid (51,6 miljard tegen 36,7 miljard).

Het handelstekort tussen de BLEU en de andere ontwikkelde landen is licht toegenomen (132,4 miljard tegen 124,3 miljard), zoals het reeds in 1983 het geval was. De tegenstelling tussen EEG-lidstaten en de Verenigde Staten blijft eveneens van kracht: het negatief saldo met de landen van de Gemeenschap is nog toegenomen (- 74,5 miljard tegen - 14,8 miljard), vooral t.o.v. Nederland en de DBR, terwijl het negatief saldo t.o.v. Noord Amerika verkleint (- 12,6 miljard tegen - 48,7 miljard). Een kleine toename van

het deficit tegenover Japan wordt eveneens vastgesteld.

Het uitdiepen van het tekort op de handelsbalans is ook voor een groot deel te verklaren door een steeds groter deficit in de handelsbetrekkingen met de landen met Staatshandel (- 67,7 miljard tegen - 29,4 miljard), voornamelijk door toedoen van de USSR.

Het indexcijfer van de ruilvoet is slechts licht gedaald: van 94,0 in 1983 naar 93,6 in 1984.

E. COMPETITIVITEIT

Een exacte en volmaakte maatstaf om de wijzigingen in de concurrentiële toestand van een land tegenover een ander land te beoordelen bestaat niet. Er kan alleen gekeken worden naar de ontwikkeling van een aantal variabelen die daarvoor als representatief worden beschouwd. Op basis van een gemeenschappelijke munt wordt in tabel 12 een drietal maatstaven gegeven om de concurrentiële toestand van België tegenover veertien OESO-landen te beoordelen.

TABEL 12 - **Maatstaven van concurrentiële toestand van België vergeleken met 14 O.E.S.O.- landen (a)**

1980=100

Omschrijving	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Relatieve arbeidskost per geproduceerde eenheid (in dollars)	106,3	105,3	100,0	93,3	79,7	74,6	75,0
Relatieve gemiddelde uitvoerprijs in de fabrieksnijverheid	96,6	98,9	100,0	92,9	88,4	87,2	86,8
Relatieve consumptie prijzen (in dollars)	105,9	103,9	100,0	93,9	85,3	84,3	84,2

Bron : O.E.C.D., Main economic indicators.

(a) Een daling wijst op een verbetering van de toestand in vergelijking met de 14 andere landen.

In 1983 was in elk van de drie reeksen een verbetering merkbaar, in 1984 wijst alleen de relatieve gemiddelde uitvoerprijs in de fabrieksnijverheid op een verbetering, zij het minder dan in 1983. Voor de relatieve consumptieprijzen is het verloop vlak, maar de arbeidskost per geproduceerde eenheid geeft een kleine verslechtering aan. Er moet uit besloten worden dat de impuls die van de devaluatie van 1982 op die competitiviteitsmaatstaven uitging steeds meer aan het vervlakken is.

Naast die kwantificeerbare factoren moet er ook rekening worden gehouden met een aantal kwalitatieve aspecten. De jaarlijkse enquête van het « European Management Forum » poogt die visie te benaderen door zoveel mogelijk elementen te verzamelen en op die basis een classificatie van het merendeel van de geïndustrialiseerde landen op te stellen. Tweederde van de gehanteerde criteria steunen op statistische gegevens; het laatste derde doet een beroep op de mening van een duizendtal economisten en indus-

triëlen die daarbij hun uiteraard subjectieve beoordeling geven over de diverse economieën.

Volgens die bron verstevigt België zijn positie van de twee voorgaande jaren: in 1982 bekleedde het de veertiende plaats, in 1983 de dertiende plaats, telkens op een totaal van 22 landen; in 1984 bereikte België, op een totaal van 28 landen, de twaalfde plaats. Niettemin is er een lichte achteruitgang op het vlak van de subjectieve beoordeling die toegeschreven wordt aan de politieke en communautaire instabiliteit. Bovendien wordt de groei van het uurloon zeer gunstig beoordeeld, maar wordt de industriële doeltreffendheid van het land minder hoog aangeslagen, zelfs indien het innovatiegericht beleid, ingevolge de hoge uitgaven voor speurwerk en ontwikkeling van de overheid en de privésector, een goede indruk maakt.

F. BETALINGSBALANS

De beschikbare gegevens over de betalingsbalans, door de NBB opgesteld, hebben alleen betrekking op de balans berekend op kasbasis. Een overschot van 11,7 miljard wordt op de balans van de lopende verrichtingen genoteerd, tegen een deficit van 38,4 miljard het jaar voordien. De verbetering is hoofdzakelijk toe te schrijven aan een geringer negatief saldo van de goederenverrichtingen: een daling van het tekort van uitvoer en invoer (- 71,8 miljard tegen - 114,2 miljard) (4) en een groter overschot op het maakwerk (+ 75 miljard tegen + 58,7 miljard), terwijl het overschot van de arbitrageverrichtingen verkleint (+ 18,7 miljard tegen + 31,6 miljard). In de andere rubrieken treden er weinig wijzigingen op.

(4) Het verschil tussen de handelsbalans berekend op basis van de douanestatistiek en het saldo van uitvoer en invoer op de betalingsbalans wordt door de methodologische verschillen tussen beide verklaard.

2.1.4. Meeslepingseffect op andere sectoren

A. INDUSTRIELE CONJUNCTUUR

a. Groeiende produktie (1)

De produktie lag in 1984 onmiskenbaar hoger dan tijdens de voorgaande jaren. De relatieve hoogconjunctuur van 1979 werd immers gevolgd door twee jaren met een dalende industriële produktie en met een stagnatie in 1982. Slechts vanaf het tweede kwartaal van 1983 begon de produktie terug te stijgen, met een jaarresultaat dat 1,8 % hoger lag dan het gemiddelde van 1982. Deze groei werd in 1984 verdergezet, zodat het produktie-indexcijfer bijna 4 % hoger lag en voor het eerst in vijf jaar het peil van 1979 kon overstijgen (Tabel 13).

Zoals uit de seizoenverbeterde kwartaalindexcijfers blijkt, was de produktiegroei niet uniform verdeeld over het gehele jaar (Tabel 14). De conjunctuurverbetering begon reeds in het tweede kwartaal van 1983, de produktie steeg daarbij gedurende drie opeenvolgende kwartalen met 1 % tot 1,7 % in vergelijking met het voorgaande kwartaal. In het eerste kwartaal van 1984 werd die trend onderbroken en stabiliseerde de produktie zich. Tijdens de twee daaropvolgende kwartalen hernam de stijging, met respectievelijk 1,0 % en 1,8 %. In het vierde kwartaal vertraagde de groei tot 0,7 %, of nauwelijks 2,7 % op jaarbasis. Dit zijn zeer voorlopige gegevens die nog voor correctie vatbaar zijn. De vertraging van de groei wordt ook ondersteund door de enquêtegegevens van de Nationale Bank, die eerder een stabilisatie op het bereikte niveau dan een aanhoudende groei suggereren.

b. Omvang van de conjunctuuropleving

In vergelijking met de produktiecijfers sinds het begin van de crisis in 1975, is de groei met nagenoeg 4 % in 1984 een opvallend hoog resultaat. Als men de produktiegroei van 1976 buiten beschouwing laat, die slechts een gedeeltelijk herstel was na de ineenstorting van de produktie tijdens het voorgaande jaar, werden alleen in 1979 vergelijkbare groeicijfers gerealiseerd (+ 4,7 %). Van de andere jaren van de beschouwde periode waren er twee met een zeer beperkte produktiestijging (maximum 2 %), twee met een stagnatie op het peil van het voorgaande jaar, en twee met een produktiedaling van een paar procent.

Het te verwachten resultaat van 1984 kan evenwel geen hoogconjunctuur genoemd worden in de klassieke betekenis van voor 1975. Toen werd de hoogconjunctuur immers gekenmerkt door jaarlijkse produktiestijgingen van 6 % en meer (zelfs 9,5 % in 1969), terwijl op de conjuncturele dieptepunten nog altijd een groei van een paar procenten verwezenlijkt werd. Daardoor steeg een volgende conjunctuurtop altijd boven de voorgaande uit : tussen 1964 en 1969 steeg de produktie met 21,5 %, terwijl in 1984 het indexcijfer hooguit 2 % hoger zal liggen dan in 1979.

c. Aard van de conjunctuuropleving

Alhoewel de opleving de omvang van een normale conjunctuurtop uit het verleden niet bereikt, wordt in alle goederengroepen een produktiegroei vastgesteld. In een eerste fase, tussen de tweede helft van 1983 en de eerste helft van 1984, wordt de conjuncturele verbetering door de groep « grondstoffen en halffabrikaten » (met o.m. een opvallende groei in de basismetaal- en de scheikundige nijverheid) gedragen. Aangezien een conjunctuurverbetering, over het algemeen, in

(1) Exclusief bouwnijverheid.

TABEL 13 — **Indexcijfers van de industriële produktie 1980-1984**

1970=100

Bedrijfstakken	Jaargemiddelden					1984 groei in % t.o.v.		
	1980	1981	1982	1983	1984 (a)	1974	1979	1983
Algemeen indexcijfer (excl. bouwnijverh.)	124,3	121,0	121,3	123,5	128,1	+ 6,8	+ 1,8	+ 3,7
Algemeen indexcijfer (incl. bouwnijverh.)	113,7	107,1	106,3	103,3	104,4	− 9,9	− 8,2	+ 1,0
Indexcijfers naar bestemming der goederen :								
Grondstoffen en halffabrikaten	123,4	118,5	116,4	118,2	123,7	+ 4,1	− 1,1	+ 4,7
Niet-duurzame consumptiegoederen	125,2	126,4	130,7	133,3	137,5	+15,4	+ 9,6	+ 3,1
Duurzame consumptiegoederen	120,9	117,8	121,2	122,6	121,7	+ 8,0	0,0	− 0,7
Investeringsgoederen (excl. bouwnijverh.)	132,8	124,1	126,7	131,7	135,2	+10,4	+ 1,8	+ 2,6
Bouwnijverheid	73,2	60,6	58,2	47,2	43,8	−55,6	−37,3	− 7,2
Extractieve nijverheid	55,5	51,5	51,8	48,9	48,8	−34,7	− 8,3	− 0,2
Steenkoolmijnen	40,7	38,4	39,6	37,1	36,8	−43,9	− 7,3	− 0,9
Groeven en graverijen (incl. kalksteen)	121,9	107,7	101,2	97,1	96,4	− 7,2	−13,2	− 0,7
Fabrieksnijverheid	128,5	125,2	125,4	128,0	132,9	+ 8,2	+ 1,9	+ 3,8
Voedingsnijverheid en bereiding van dranken	132,4	137,5	144,8	146,5	150,3	+24,2	+15,5	+ 2,6
Tabaksnijverheid	120,9	123,9	130,0	130,9	125,4	+ 0,5	+ 4,2	− 4,2
Textielnijverheid	90,4	87,8	87,7	93,6	93,7	− 7,1	+ 7,1	+ 0,1
Confectie- en schoeiselnijverheid	92,9	90,1	92,5	91,6	88,5	−23,4	− 7,6	− 3,4
Houtnijverheid	177,6	174,1	176,0	171,4	169,9	+ 4,6	+ 2,7	− 0,9
Papier- en kartonnijverheid	122,4	123,9	124,9	128,7	136,3	+11,5	+10,5	+ 5,9
Scheidundige en rubbernijverheid	153,7	155,1	158,3	164,7	176,4	+24,3	+ 8,8	+ 7,1
Petroleumraffinaderijen	107,2	93,3	79,3	66,6	63,1	−37,6	−43,8	− 5,1
Nijverheid van niet-metaalhoudende mineralen	111,5	97,5	91,0	86,3	91,1	−15,6	−18,4	+ 5,6
Basis-metaalnijverheid	107,4	101,7	92,2	94,2	101,6	−16,4	− 9,8	+ 7,9
Metaalverwerkende nijverheid	129,4	125,3	127,6	131,2	135,0	+14,3	+ 1,4	+ 2,9
Niet-mechanische werken uit metaal	125,7	118,9	119,0	120,6	125,3	+12,7	+ 0,2	+ 3,9
Niet-elektrische machines en fijnmechaniek	124,7	121,0	114,9	114,2	125,3	+ 2,7	− 3,4	+ 9,7
Transportmaterieel	168,2	172,9	191,2	204,3	201,8	+74,7	+12,7	− 1,2
Elektrische machines en toestellen	126,7	117,5	118,3	122,0	122,4	− 4,4	− 5,3	+ 0,3
Elektriciteit	162,3	166,6	165,6	172,4	179,1	+32,1	+ 9,6	+ 3,9

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Voorlopige cijfers.

TABEL 14 — **Kwartaalindexcijfers van de industriële produktie**

Seizoenverbeterd, wijziging in % t.o.v. het voorgaande kwartaal

Bedrijfstakken	1983				1984 (a)			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Algemeen indexcijfer (excl. bouwnijverh.)	− 0,4	+ 1,2	+ 1,4	+ 1,0	0,0	+ 1,8	+ 1,8	+ 0,7
Algemeen indexcijfer (incl. bouwnijverh.)	− 1,0	− 1,8	+ 1,2	+ 0,2	− 1,4	+ 0,1	+ 2,2	+ 2,8
Indexcijfers naar bestemming der goederen :								
Grondstoffen en halffabrikaten	− 1,0	+ 1,6	+ 1,8	+ 1,6	+ 0,4	+ 1,2	+ 2,0	+ 0,5
Niet-duurzame consumptiegoederen	− 0,5	+ 0,3	+ 1,8	+ 1,4	− 0,3	+ 1,4	− 0,1	+ 0,8
Duurzame consumptiegoederen	− 0,6	+ 1,0	− 0,5	− 0,1	− 1,0	+ 1,1	+ 1,7	+ 1,9
Investeringsgoederen (excl. bouwnijverh.)	+ 0,3	+ 3,6	+ 1,2	− 1,2	− 0,4	− 0,1	+ 4,2	+ 1,8
Bouwnijverheid	− 1,2	−14,4	− 1,1	− 0,9	− 5,0	− 3,0	+ 3,4	+ 6,2
Extractieve nijverheid	+ 2,3	− 6,6	− 5,1	+ 3,5	− 2,7	+ 6,7	+ 3,6	+ 7,0
Steenkoolmijnen	− 0,1	−10,6	− 3,3	+ 4,4	− 1,8	+ 4,1	+ 3,0	− 6,4
Groeven en graverijen (incl. kalksteen)	+ 6,3	+ 2,1	− 8,4	+ 6,2	− 1,5	+ 2,8	+ 4,8	− 7,9
Fabrieksnijverheid	− 0,6	+ 1,7	+ 1,7	+ 0,8	0,0	+ 0,8	+ 1,9	+ 0,9
Voedingsnijverheid en bereiding van dranken	− 1,4	− 0,1	+ 1,6	+ 0,5	− 0,4	+ 1,8	+ 0,1	− 0,4
Tabaksnijverheid	− 0,8	+ 6,1	− 3,5	+ 2,2	− 5,4	− 3,2	+ 6,3	+ 1,8
Textielnijverheid	+ 3,1	+ 3,5	− 2,4	+ 3,0	0,0	− 0,4	− 0,3	+ 0,3
Confectie- en schoeiselnijverheid	+ 1,1	− 1,7	− 0,3	− 1,4	− 2,1	− 0,1	+ 0,1	+ 1,1
Houtnijverheid	− 1,7	− 1,5	− 2,0	− 0,4	− 0,2	+ 0,1	+ 1,4	− 0,3
Papier- en kartonnijverheid	− 0,7	+ 2,3	− 0,3	+ 1,9	+ 2,5	+ 0,6	+ 2,5	+ 0,6
Scheikundige en rubbernijverheid	0,0	+ 1,9	+ 2,7	+ 2,7	+ 1,0	+ 1,6	+ 0,9	+ 2,3
Petroleumraffinaderijen	−12,1	+ 1,7	+ 1,1	+ 6,8	− 3,9	+ 1,2	−13,8	− 4,0
Nijverheid van niet-metaalhoudende mineralen	− 5,2	+ 0,9	+ 2,4	+ 2,5	+ 3,7	− 2,4	+ 0,6	− 0,7
Basis-metaalnijverheid	+ 1,7	+ 2,4	+ 2,0	+ 5,8	0,0	+ 1,5	+ 3,1	− 1,1
Metaalverwerkendenijverheid	− 0,5	+ 2,9	+ 1,2	− 0,6	− 0,4	+ 0,1	+ 3,7	+ 3,8
Niet-mechanische werken uit metaal	− 0,2	0,0	+ 2,0	− 0,6	− 0,8	+ 1,6	+ 2,0	+ 3,8
Niet-elektrische machines en fijnmechaniek	− 3,1	+ 4,2	+ 3,4	+ 1,8	+ 3,4	+ 1,0	+ 1,1	+ 4,2
Transportmaterieel	+ 1,3	+ 5,0	+ 1,3	− 5,9	− 1,2	+ 0,9	+ 4,6	+ 4,0
Elektrische machines en toestellen	− 0,7	+ 2,8	− 1,4	+ 1,3	− 2,2	− 0,1	+ 5,7	− 3,5
Elektriciteit	− 0,7	+ 2,5	+ 4,5	− 0,8	− 1,2	+ 3,2	− 0,6	+ 0,4

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Voorlopige gegevens.

die goederengroep een aanvang neemt, vertoont die het gehele jaar 1984 de sterkste groei (+ 4,7 %) ook mede verklaard door de overspecialisering van de Belgische nijverheid in dit soort produkten. De impuls die ervan uitging lijkt evenwel te verzwakken vermits het produktie-indexcijfer naar het einde van het jaar niet verder steeg.

Het aantrekkend effect van de consumptiegoederen op de conjunctuur was veel minder uitgesproken, niettemin tekent zich in het tweede halfjaar een verbetering af. In tegenstelling tot de stagnatie van het produktiecijfer in 1983 stegen de niet-duurzame consumptiegoederen met ongeveer 3 % en daalden de duurzame maar licht (- 1 %). De zwakkere prestatie houdt ongetwijfeld verband met de gedaalde koopkracht van de gezinnen, die ook uit de ontwikkeling van de gegevens betreffende de lonen en de verkopen in de kleinhandel blijkt.

Het « normale » karakter van de huidige conjunctuuropleving komt het duidelijkst tot uiting bij de investeringsgoederen. Gewoonlijk volgen deze met een zekere vertraging de algemene industriële conjunctuur, ook thans werd pas vanaf het derde kwartaal van 1984 een groei vastgesteld. Daarbij moesten eerst nog de gevolgen van de inzinking einde 1983 en in de eerste maanden van 1984 worden weggewerkt, daardoor ligt het jaarlijks gemiddeld groeicijfer van de produktie van investeringsgoederen maar 3 % hoger dan het jaar voordien.

Enig voorbehoud is nodig bij de cijfers van de investeringsgoederen in het tweede halfjaar: het zijn voorlopige gegevens die klassiek in de langere periode grote aanpassingen ondergaan. Het lijkt nochtans weinig waarschijnlijk dat het algemeen beeld daardoor fundamenteel zou worden gewijzigd.

d. Industriële conjunctuur volgens de indicatoren van de N.B.B.

Het verloop van de algemene conjunctuurindicator van de Nationale Bank was erg onregelmatig in de loop van 1984 (grafiek 3). Grotendeels, maar niet volledig, was dit te wijten aan andere deelindicatoren - o.a. van de handel - dan aan deze van de fabrieksnijverheid. Deze laatste heeft zich het hele jaar bewogen rond het peil van 118 punten (met een substantiële daling in maart-april en een uitzonderijke top in juli).

De twee belangrijkste elementen bij het beoordelen van de indicator van de fabrieksnijverheid zijn :

1. na de stijging rond de jaarwisseling 1983-1984 een nagenoeg vlak verloop;
2. het hoge peil ervan.

Wat dit peil betreft blijkt dat de curve gedurende het grootste deel van 1984 bijna 20 % hoger lag dan het gemiddelde van de referentieperiode (1974-1981), dat als de « normale » conjunctuur geldt. Sinds 1974 werden slechts van juni tot november 1979 hogere waarden genoteerd. Anderzijds lijkt de indicator niet noemenswaardig gestegen te zijn in de loop van 1984; de eigenlijke stijging heeft zich voorgedaan in de loop van de tweede helft van 1983.

Hiermede worden de conclusies bevestigd die uit de produktie-indexcijfers werden getrokken. Het conjunctuurpeil was in 1984 beduidend beter dan hetgeen sedert het begin van de crisis van 1974 een gewoonte geworden was, maar het leek toch niet uit te groeien tot een volwaardige hoogconjunctuur.

Binnen de deelreeksen van de fabrieksnijverheid waaruit de indicator is samengesteld, tekent zich globaal hetzelfde beeld af : onregelmatige schommelingen rond een hoog peil, maar zonder uitgesproken tendens tot stijging of daling.

GRAFIEK 3- Conjuctuurindicator van de Nationale Bank

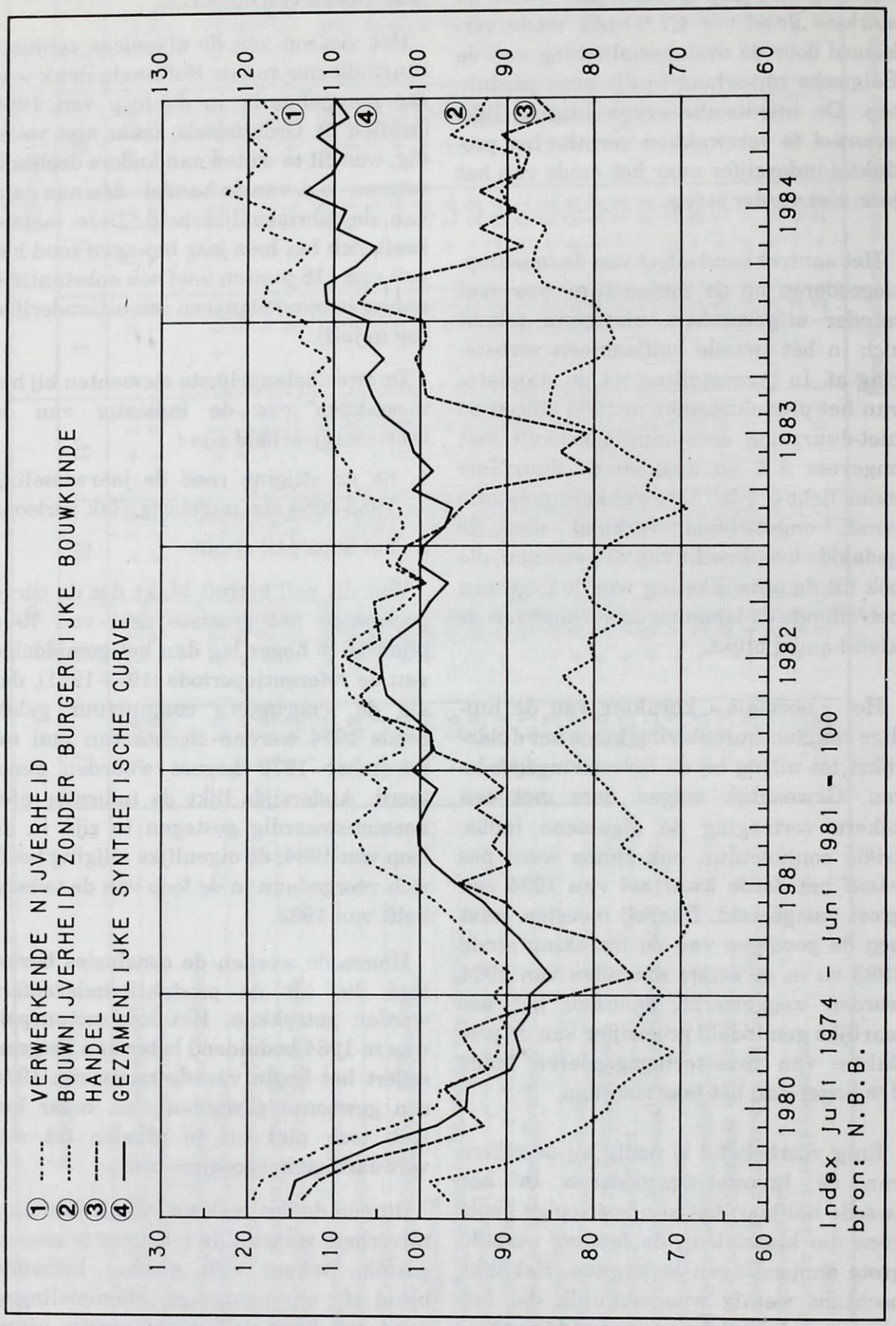

Een interessante uitzondering daarop vormen de binnenlandse bestellingen. Gedurende de laatste jaren waren het vooral de buitenlandse bestellingen die de bedrijvigheid op peil hielden en bleef de binnenlandse vraag systematisch achter. In de loop van 1984 bleven de buitenlandse bestellingen zich op hun hoge peil handhaven, maar tekende zich tevens een opmerkelijke verbetering af in de binnenlandse, daaruit zou een neiging tot importsubstitutie kunnen worden afgeleid.

e. Het regionaal produktieverloop

Op regionaal vlak was het meest markante feit in 1984 de sterke verbetering van de industriële produktie in Wallonië. In deze regio was de produktie zwak gebleven na de inzinking van 1975, en zelfs de conjunctuurtop van 1979 had daar slechts een matige verbetering gebracht. Maar de toestand verslechterde bijzonder snel vanaf 1981. De produktie daalde in 1981 en 1982 en viel in dat laatste jaar zelfs onder het peil van 1970. In de loop van 1983 keerde het tij en ook gedurende de eerste negen maanden van 1984 bleef het indexcijfer krachtig stijgen om zich in het vierde kwartaal te stabiliseren. Het gevolg van die ontwikkeling was dat de produktie in Wallonië in 1984 bijna 9 % hoger lag dan tijdens dezelfde periode van het voorgaande jaar. Niettegenstaande deze sterke verbetering blijft dit cijfer toch nog 3 % achter op het peil van de hoogconjunctuur van 1979 en 6 % lager dan in 1974, het laatste jaar voor de crisis.

In Vlaanderen verliep de ontwikkeling veel minder schoksgewijze. De groei bleef in 1984 beperkt tot ongeveer 2,4 %, vooral omdat de verzwakking van het eerste kwartaal zich uitsluitend in deze regio manifesteerde. De groei van 1984 ligt in de lijn van de algemene trend sinds 1974: een beperkte maar systematische jaarlijkse groei. Daardoor valt het resultaat van 1984 ongeveer 5 % hoger uit dan dat van 1979 en 16 % dan dat van 1974.

De industriële conjunctuur in het Brusselse volgde eerder het algemeen patroon van de Waalse nijverheid : dalend gericht tot in 1983, daarna een duidelijk herstel. De inzinking na 1979 was er evenwel minder diep dan in Wallonië en het herstel van 1984 minder krachtig (+ 3,6 %). Het eindresultaat bleef daarmee ongeveer gelijk: een produktiedaling met 6,5 % in vergelijking met het peil voor de crisis (1974), maar met slechts 2 % in vergelijking met 1979.

f. De zwakke schakel : de bouwnijverheid

Sinds 1974 bestaat er nagenoeg geen verband meer tussen de algemene conjunctuur en de bouwconjunctuur, vooral dan in de woningbouw. Deze vertoonde een enorme groei in de eerste jaren van de crisis (1976-1978). Het aantal begonnen woningen liep in 1976 op tot 76.000, waar het normale peil ongeveer 40.000 woningen bedraagt. Het verschijnsel kan vooral verklaard worden als een vlucht in vaste waarden in een periode met hoge inflatie en lage rentestand, die het bouwen aantrekkelijk maakte zowel voor beleggers als voor gezinnen die ervoor moesten lenen. De omslag kwam er na 1980, waarbij het aantal begonnen woningen ver onder het normale peil terecht kwam : in 1982 en 1983 bedroeg het slechts 28.000. In 1984 werd de daling verder gezet: het aantal begonnen woningen bereikte maar 24.400 eenheden of 13 % minder dan in 1983.

In deze kontekst wordt het duidelijk dat de stijging in 1984 van de toegestane bouwvergunningen slechts op een zeer beperkte verbetering wijst. Het peil van 1983 was zo laag (23.000 eenheden), dat er minstens een verdubbeling nodig was om tot een effectief bouwvolume van 40.000 woningen per jaar terug te keren. De

stijging met 20 % in 1984 betekent dat het aantal toegestane woningen 27.500 bedraagt, wat met moeite volstaat om de bouwactiviteit op het huidige krisispeil te handhaven.

In de niet-woningbouw is het verloop minder dramatisch geweest, alhoewel ook daar de teruggang groter was na 1979 dan na 1974. Het bouwvolume bereikte een top van 30 miljoen kubieke meter in 1974; tot 1979 handhaafde het zich rond de 25 miljoen, maar in 1981 en 1982 was het teruggevallen tot slechts 17 miljoen. In 1983 klom het tot ongeveer 22 miljoen kubieke meter, maar in 1984 werd opnieuw een belangrijke verzwakking genoteerd, vooral in de tweede helft van het jaar. Over het gehele jaar zou het bouwvolume met bijna een kwart teruglopen, tot op het peil van 1981 en 1982.

B. INDUSTRIELE PRODUKTIE IN DE SECTOREN

De 4 % gemiddelde produktiegroei is uiteraard niet gelijkmatig over de verschillende sectoren gespreid. Toch hebben de meeste sectoren een aandeel in de groei gehad. De produktietoename was beduidend in de basismetaal- en de scheikundige nijverheid (meer dan 7 %) en in de leder- en de papier- en kartonnijverheid (+ 6 %). Een produktiegroei rond het gemiddelde (3-4 %) werd genoteerd in de elektriciteitsproduktie, de niet-metaalhoudende mineralen, de metaalverwerkende en de voedingsnijverheid en drankbereiding. Stabilisatie op het peil van het vorige jaar kwam in de textielnijverheid, de houtverwerking en de steenkoolproduktie voor. Min of meer belangrijke dalingen van het indexcijfer bleven tot een viertal sectoren beperkt: tabak, kleding en schoeisel, groeven en aardolieraffinage. In de eerste drie was de verzwakking uitsluitend in de eerste helft van het jaar merkbaar om daarna een duidelijke conjuncturele verbetering te tonen, alleen in de aardolieraffinage daalde de produktie verder naar het einde van het jaar toe.

a. Basismetaalnijverheid

Dat de opleving voornamelijk geconcentreerd was bij de halffabrikaten, is voor een belangrijk deel het gevolg van de stijging van de produktie en eerste verwerking van metalen.

In overeenstemming met het normale conjunctuurpatroon waarbij opleving en recessie zich het eerst manifesteren in deze sector, was het herstel van de produktie in de basismetaalnijverheid bijzonder sterk in de tweede helft van 1983. Tijdens de eerste maanden van 1984 was er even een verzwakking, in het derde kwartaal werd opnieuw een sterke groei geregistreerd, maar in het vierde kwartaal leek zich opnieuw een stabilisatie voor de doen. De produktiegroei van 7 % is gespreid over de ijzer- en staalnijverheid (+ 12 %) en de non-ferrometalen (+ 3 %). De relatieve verbetering in de ijzer- en staalnijverheid mag evenwel niet uit het oog doen verliezen dat de produktie in deze sector nog 6 % lager ligt dan in 1970 en zelfs 25 % lager dan het historische hoogtepunt van 1974. Ook in de eerste verwerking van metalen, gieterij, koudwalserij en draadtrekkerij was de groei belangrijk (+ 5,5 %), maar de produktie blijft nog ver op vroegere prestaties achter (-12 % in vergelijking met 1970, - 17 % in vergelijking met 1974). Wel is de achteruitgang van 1980-1983 goedgemaakt en bereikt de produktie het stabilisatiepeil van de periode onmiddellijk na de oliecrisis (1976-1979).

b. Scheikundige nijverheid

Een tweede sector die in belangrijke mate halffabrikaten levert en waarvan de produktie in 1984 sterk steeg, is de scheikundige- en de rubbernijverheid (+ 7 %).

Hoewel de groei op het einde van het jaar in de basischemie leek te verslappen, waren de meer bewerkte produkten - de plastiekverwerking en de rubbernijverheid - nog stijgend gericht. De onvolledigheid van de gegevens maakt het evenwel moeilijk daarover uitsluitsel te geven.

c. Bouwmaterialen

De ineenstorting van de bouwactiviteit na 1980 had voor gevolg dat ook de produktie van bouwmaterialen sterk terugliep. Bij de niet-metaalhoudende mineralen sloeg de trend om in de tweede helft van 1983 en in 1984 stabilizeerde de produktie er zich op het nieuw bereikte hogere peil dat 5 % hoger lag dan in 1983. De produktiegroei was vooral sterk in de baksteenproduktie en in de vlakglasnijverheid; in het holglas en in de keramiekнijverheid was de groei bescheidener, maar de cementproduktie stagneerde, onder invloed van de verminderde openbare werken, op het lage peil van het voorgaande jaar.

Het indexcijfer van de groeven gaf een minieme daling aan (- 0,7 % t.o.v. 1983). De produktie van steen bestemd voor bouwwerken (hardsteen, marmer) nam met meer dan 10 % toe, maar steenslag en zandwinning, grotendeels bestemd voor de openbare infrastructuurwerken, liepen verder terug.

d. Energie

Daar het grootste deel van de verbruikte energie (zie C. hierna) wordt ingevoerd, en ook omdat het energieverbruik per eenheid produkt nog systematisch blijft dalen heeft de opleving in 1984 de produktie-indexcijfers in de energiesectoren slechts in beperkte mate beïnvloed.

Alleen de stijging van de elektriciteitsproduktie met nagenoeg 4 % weerspiegelde de hogere economische bedrijvigheid, maar ook hier is de stijging veel lager dan bij vergelijkbare conjunctuurfazen in het verleden, toen stijgingspercentages van 10 % en meer de regel waren. De steenkoolproduktie oversteeg licht het peil van het voorgaande jaar, hoewel de sluiting van de laatste mijn in het zuiden van het land toch voor enige teruggang zorgde in het vierde kwartaal.

De verwerking van aardolie bleef verder dalen, maar beperkt tot 5 %, terwijl in de drie voorgaande jaren de daling tot 13 à 15 % per jaar bedroeg. De activiteit in de sector ligt daarmee bijna 40 % lager dan in 1970 en bedraagt nog slechts de helft van het piekjaar 1973. De oorzaak van de teruggang is de vermindering van het olieverbruik, ook op internationaal vlak, en vooral van zware residu-oliën die in België nagenoeg verdwenen zijn als brandstof voor elektriciteitscentrales en ook elders veel aan belang hebben ingeboet. Daardoor hebben alleen de bedrijven met kraakinstallaties, die een hoger percentage lichtere fracties voortbrengen, nog op een bevredigend capaciteitspeil kunnen werken. De andere installaties worden minder benut en in 1984 werd een raffinaderij volledig gesloten.

e. Metaalverwerkende nijverheid

Daar deze nijverheidstak vooral afgewerkte produkten levert, waarvan het grootste pakket uit investeringsgoederen bestaat, komt het effect van een opleving er later dan in de meeste andere bedrijfstakken tot uiting. Dit was andermaal het geval vermits de produktie stagneerde of zelfs dalend gericht was tussen de herfst van 1983 en het midden van 1984, maar daarna krachtig begon te stijgen tijdens het derde en vierde kwartaal van 1984. Het jaargemiddelde van deze nijverheidstak zou zodoende 3 % hoger liggen dan tijdens het voorgaande jaar.

Wel dient enig voorbehoud gemaakt te worden rond de gegevens van de tweede

jaarhelft, omdat het nagenoeg allen voorlopige gegevens zijn en de definitieve cijfers er soms sterk van afwijken. Het gemiddelde van de sector wordt daardoor slechts beperkt beïnvloed, maar voor sommige subsectoren kunnen belangrijke correcties optreden, ze zijn evenwel niet van die aard dat ze de algemene lijnen van de analyse zouden aantasten.

Dit blijkt onder meer uit de Fabrimetalgegevens, betreffende de bestellingen en leveringen, waaruit een sterke groei naar het einde van het jaar toe blijkt. De gegevens van de leveringen lopen nagenoeg parallel met de produktie-indexcijfers die hierna worden besproken. De bestellingen groeiden in de meeste goederengroepen sneller aan dan de leveringen, wat een duidelijk teken is van een groeiende conjunctuur en op het einde van het jaar hadden ze voor het eerst weer het recordpeil van 1980 overtroffen. Belangrijk is ook dat de binnenlandse bestellingen voor het eerst sinds lang terug sterk toenamen en voornamelijk voor uitrustingsgoederen (machinebouw en elektrische apparatuur). Ook hier is de invloed van de oplevende investeringen in het binnenland duidelijk.

De groei in 1984 is het sterkst geweest in de machinebouw, die jarenlang sterk gedrukt was o.m. door de lage vraag naar investeringsgoederen in binnen- en buitenland, maar die nu terug aangetrokken lijkt ten gevolge van het beter investeringsklimaat en - vermoedelijk - de betere Belgische positie op de buitenlandse markten. De stijging in 1984 loopt tot bijna 10 % op, en dit in nagenoeg alle subsectoren van deze goederengroep. Alleen bij de fijnmechaniek bleef de groei tot bijna 10 % op en dit in nagenoeg alle subsectoren van deze goederengroep. tegenstelling met de andere, sinds 1979 een merkwaardige en aanhoudende produktiestijging registreerde.

Ook de niet-mechanische constructie is stijgend gericht (ongeveer 4 %). De ontwikkeling per subsector is er meer uiteenlopend : de meeste vertonen een bescheiden groei van 2 tot 3 %, daarnaast wordt een daling met nagenoeg 5 % van bruggen, ketel- en vakwerk en een stijging met 18,9 % van produktie van wapens en munitie vastgesteld.

De produktiegroei van 1984 in de metaalverwerkende nijverheid in zijn geheel is uitsluitend te danken aan de twee hoger genoemde goederengroepen. De produktie van elektrische machines en toestellen bleef nagenoeg op het peil van het voorgaande jaar steken en het vervoermaterieel daalde met ruim 1 %. In het laatste geval is dit evenwel het gevolg van de zwakke resultaten van het eerste halfjaar; in het derde en het vierde kwartaal vertoont het indexcijfer weer een duidelijke produktiegroei, o.m. in de automontage die weliswaar over het gehele jaar genomen iets lager lag in 1983. De daling met ruim 10 % van de montage van personenwagens werd immers niet volledig gecompenseerd door de merkwaardige stijging bij de bedrijfswagens (+ 15.600 eenheden, d.i. + 43 %), als weerspiegeling van het betere investeringsklimaat. Ook in de kleinere subsectoren (scheepsbouw, spoormaterieel, vliegtuigbouw) stijgen de voorlopige indexcijfers sterk vanaf het derde kwartaal, maar de afwijking tussen de voorlopige en definitieve gegevens is hier gewoonlijk zo groot dat het niet mogelijk is met voldoende waarschijnlijkheid een analyse te maken.

f. Textielnijverheid

In de textielnijverheid evolueerde de conjunctuur aarzelend gedurende het gehele jaar. Het jaargemiddelde zal ongeveer gelijk zijn aan dat van het voorgaande jaar, toen werd evenwel een sterke groei met 7,5 % opgetekend. Deze

laatste was niet conjunctureel bepaald, maar eerder de uitdrukking van de belangrijke structurele verbeteringen die deze sector op vrij korte tijd terug op een gezonde basis heeft gebracht. Alleen in de breigoednijverheid blijft de produktie teruglopen; in tegenstelling met de stabilisatie van de twee voorgaande jaren zal zich naar raming een daling van ruim 6 % voordoen, waardoor de produktie al meer dan 45 % lager zal zijn dan in het begin van de jaren zeventig. De weverij zou evenwel een produktiestijging van 1 tot 2 % bereiken en in de spinnerij, tot voor enkele jaren de probleem-subsector bij uitstek, zou de produktie met zowat 6 % stijgen waardoor de krachtige verbetering met 12 % van het voorgaande jaar wordt bevestigd.

g. Overige bedrijfstakken

Een beperkte produktiegroei (2 tot 3 %) werd geregistreerd in de voedingsmiddelen- en dranknijverheid. Deze sector vertoont sinds 1974 een constante maar beperkte jaarlijkse groei. Dat deze ook in 1984 zeer beperkt is gebleven is in belangrijke mate het gevolg van een verzwakking die zich in het vierde kwartaal leek af te tekenen.

De produktiegroei in de papier- en kartonnijverheid liep in 1984 op tot bijna 6 %. Deze groei was gelijk gespreid over produktie en verwerking.

Tussen 1970 en 1980 liep de lederproduktie systematisch terug. Vanaf 1981 sloeg de trend om. In 1983 stabiliseerde ze zich op het peil van het voorgaande jaar, maar vanaf het tweede kwartaal van 1984 was ze terug stijgend gericht, zodat het jaargemiddelde ongeveer 6 % hoger was dan in 1983.

Ook in de houtverwerking zal de produktie op het peil van het voorgaande jaar of iets lager liggen. De afbrokkeling van de conjunctuur gedurende het gehele jaar 1983 sloeg immers pas vanaf het derde kwartaal om in een duidelijke verbetering, maar deze volstond niet om het produktiepeil terug op te trekken tot op dat van de voorgaande jaren.

In de tabaksnijverheid werd de sterke teruggang in het eerste semester niet goedgemaakt door de betere resultaten tijdens de tweede helft van het jaar zodat de produktie ongeveer 4 % achterbleef op het voorgaande jaar.

Ook in de sector kleding en schoeisel deed zich een produktiedaling van 3 tot 4 % voor in 1984. In deze sector begon de produktie systematisch terug te lopen vanaf het tweede kwartaal van 1983. Tijdens het tweede en derde kwartaal van 1984 stabiliseerde het indexcijfer zich op een laag peil, maar het begon terug te stijgen op het einde van het jaar. In tegenstelling met de twee vorige jaren verbeterde de produktie van schoenen en pantoffels niet, maar vertoonde integendeel een daling van 7 %. De confectie zelf zou minder sterk gedaald zijn.

C. ENERGIEVERBRUIK

Het energieverbruik is eveneens een indicator voor de industriële bedrijvigheid. Het nam in 1984, voor het eerst sinds 1979, reëel met 4,6 % toe (tabel 15). De stijging was het sterkst voor vaste brandstoffen (+ 12,5 %). Het netto elektriciteitsverbruik steeg met 4,9 % en ook het binnenlands verbruik van aardgas nam nog beperkt toe (+ 3 %). Het verbruik van olieprodukten liep daarentegen verder terug (- 4,1 %), tengevolge van het cumulatief effect van energie- en vooral petroleumbesparende maatregelen van bedrijven en particulieren. Daardoor wordt het energieverbruikspatroon verder gediversifieerd en wordt het E.E.G. objectief om voor 1990 de afhankelijkheid van aardolie tot 40 % van het primair energieverbruik te herleiden, reeds verwezenlijkt.

TABEL 15 - **Brutoverbruik van primaire energie**

x 1.000 t.o.e.

Energiedragers	1980	1981	1982	1983	1984 (a)	1984 —% 1983
Vaste brandstoffen	11.288	11.197	10.827	9.206	10.359	12,5
Aardolie	23.304	20.692	19.723	17.527	16.967	- 3,2
Aardgas	9.902	9.133	7.539	7.915	8.188	3,5
Kernenergie	2.982	3.093	3.794	5.402	6.194	14,7
Andere (b)	- 429	+ 364	+ 376	+ 192	+ 380	NS
Totaal	47.047	44.479	42.259	40.240	42.088	4,6

Bron: Ministerie van Economische Zaken, Adminstratie voor Energie.

(a)Voorlopige cijfers.

(b)Waterkracht en invoersaldo van elektriciteit

Voor de verschillende subsectoren worden hierna de voornaamste ontwikkelingen geschetst. Er wordt eveneens aandacht aan de invoer geschonken omdat, zoals hiervoor bij de produktie werd geschreven, die een belangrijke component van het energieverbruik uitmaakt.

a. Vaste brandstoffen

De marktherleving zorgde naast de verhoogde produktie ook voor een toename van de invoer en een lichte daling van de voorraden. Op binnenlands vlak was de oorzaak uitsluitend te wijten aan de grotere steenkoleninzet in de ijzer- en staalnijverheid en in sommige andere industrieën. De leveringen aan de elektriciteitscentrales bereiken het laagste niveau sinds 1980 onder invloed van de inzet van terrilschiefers en vooral van 15,5 % meer kernenergie. Ook de leveringen aan de huishoudelijke en gelijkgestelde sectoren neigen naar vermindering (tabel 16).

TABEL 16 - **Steenkolenbalans**

x 1.000 t

Balansposten	1980	1981	1982	1983	1984 (a)	1984 —% 1983
Produktie	6.324	6.186	6.576	6.119	6.342	+ 3,6
Invoer	10.139	10.051	10.484	7.510	9.287	+ 23,7
Voorraadwijzigingen	+ 141	+ 21	+ 568	- 171	+ 137	
Beschikbaar	16.322	16.213	16.492	13.458	15.766	+ 12,3
Binnenlands verbruik	15.946	15.437	15.832	12.849	14.745	+ 14,8
Uitvoer	480	787	695	620	1.026	+ 65,5

Bron: Ministerie van Economische Zaken, Adminstratie voor Energie.

(a)Voorlopige cijfers.

De invoer blijft voor ongeveer 60 % gedekt door de E.G.K.S.-landen en de Verenigde Staten.

b. Elektriciteit

De stijging van het elektriciteitsverbruik in hoogspanning was het belangrijkst (+ 6,5 %), vooral de ijzer- en staalindustrie en de scheikundige nijverheid hebben een groter verbruik gekend. Niettemin bereikt het industrieel verbruik amper dit van 1979. Alleen in de dienstensector wordt zowel voor verlichting en drijfkracht als voor tractie een continue vooruitgang van het verbruik in hoogspanning vastgesteld (tabel 17).

TABEL 17 - **Elektriciteitsbalans**

x 1.000.000 Kwh

Balansposten	1980	1981	1982	1983	1984 (a)	1984 —— % 1983
Nettoproduktie	51.016	48.179	47.936	49.927	51.850	+ 3,9
Invoer	6.285	5.704	4.826	4.038	4.453	+ 10,3
Uitvoer	8.920	5.264	4.327	4.356	4.143	- 4,9
Energieverbruik spaarbekkencentrales	- 733	- 926	- 942	-1.102	-1.267	+ 15,0
Gevraagde energie	47.648	47.693	47.493	48.507	50.894	+ 4,9
Verliezen op net	2.756	2.776	2.857	2.678	2.842	+ 6,1
Netto-verbruik	44.892	44.917	44.636	45.829	48.052	+ 4,9
wv. hoogspanning	31.142	30.811	30.269	30.968	32.721	+ 6,5
laagspanning	13.750	14.106	14.367	14.861	15.331	+ 3,2

Bron: Ministerie van Economische Zaken, Adminstratie voor Energie.

(a)Voorlopige cijfers.

c. Gas

Bij de verkoop van gas namen de rechtstreekse leveringen aan de nijverheid met 4,4 % toe, o.m. ingevolge de betere prijszetting in bepaalde sectoren t.o.v. direct concurrerende brandstoffen. De toename van zowel de rechtstreekse leveringen als die aan de distributiemaatschappijen maakten het mogelijk de leveringen aan de elektriciteitscentrales te drukken (tabel 18).

De invoer van aardgas werd verder gediversifieerd. Het Noors en het Algerijns gas dekken elk ongeveer 20 % van de totale invoer (tabel 19).

TABEL 18 - **Gasbalans**

Tjoules

Balansposten	1980	1981	1982	1983	1984 (a)	1984 — % 1983
Beschikbaar gas	432.716	394.164	325.348	340.825	351.346	+ 3,1
stadsgas	53	47	43	39	35	- 10,3
aardgas	432.663	394.117	325.305	340.786	351.111	+ 3,1
Binnenlandse afzet	410.494	378.742	313.680	330.986	341.276	+ 3,1
Uitvoer	19.668	13.077	10.911	10.272	10.986	+ 7,0

Bron: Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor Energie.

(a)Voorlopige cijfers.

TABEL 19 - **Geografische oorsprong van de invoer van aardgas**

% totaal

Landen	1980	1981	1982	1983	1984
Nederland	80,2	78,2	71,8	60,9	57,7
Noorwegen	19,8	21,8	24,1	20,2	22,6
Algerije	-	-	4,1	18,9	19,7

Bron : Distrigas.

TABEL 20 - **Leveringen op de binnenlandse markt van aardolieprodukten**

x 1.000.000 t

Produkten	1980	1981	1982	1983	1984 (a)	1984 — % 1983
Autobenzines	2,9	2,7	2,7	2,6	2,6	+ 0,5
Gasolie	8,5	7,8	7,1	6,8	6,9	+ 2,0
voor wegvoertuigen	1,8	1,8	1,9	2,1	2,2	+ 4,0
voor verwarming (incl. lichte fuel)	6,7	6,0	5,2	4,7	4,7	+ 1,1
Zware stookolie	6,6	5,2	5,3	3,6	2,7	- 25,1
Andere	2,8	2,6	3,1	3,2	3,3	+ 3,1
Totaal	21,3	18,8	18,2	16,2	15,5	- 4,1

Bron: Ministerie van Economische Zaken, Adminstratie voor Energie.

(a)Voorlopige cijfers.

d. Aardolie

De binnenlandse vraag naar petroleumprodukten blijft dalen (-4,1 %). Dit is de resultante van een verder inkrimpende afzet voor zware fuel en een licht oplevende markt voor motorbrandstoffen (benzine en diesel + 2,1 %) en van gasolie en lichte fuel voor verwarmingsdoeleinden (+ 1 %). Dit laatste o.m. ingevolge van een gemiddeld iets lagere temperatuur in 1984 t.o.v. 1983 (tabel 20).

Het geografisch aanvoerpatroon is de jongste jaren totaal gewijzigd. De O.P.E.C.-landen nemen nog slechts 40 % van de totale invoer van ruwe aardolie en intermediaire produkten voor hun rekening tegen ongeveer 85 % in 1980. Na de spectaculaire stijging in 1983, stabiliseert het aandeel van de Noordzee zich op ongeveer 20 %. De meeste vooruitgang boekt de U.S.S.R. die een kwart van de aanvoer bereikt (tabel 21).

TABEL 21 - **Geografische oorsprong van de ingevoerde ruwe aardolie en intermediaire produkten.**

% totaal

Landen	1980	1981	1982	1983	1984
Saoedi-Arabië	58,7	61,4	38,8	10,6	7,3
Andere O.P.E.C	26,1	18,2	34,1	39,9	33,6
U.S.S.R	6,7	5,6	11,8	15,0	24,6
Noordzee (Verenig. Kon. en Noorwegen)	5,4	11,6	5,8	22,6	21,2
Andere	3,1	3,2	9,5	11,9	13,3

Bron: Ministerie van Economische Zaken, Adminstratie voor Energie.

D. GOEDERENVERVOER

Dat de opleving in de vervoersector pas in het tweede halfjaar van 1983 begon, is conjunctureel gezien niet verwonderlijk. De vraag naar transportdiensten blijft een afgeleide vraag en vertoont in de tijd een achterstand op de industriële activiteit. Aangezien deze in 1984 is blijven stijgen, heeft dit ook een gunstige weerslag gehad op de transportsector als verlengstuk van de economische bedrijvigheid.

Bij benadering verloopt het maritiem vervoer, ingevolge zijn belangrijk aandeel in de internationale handel, in dezelfde zin en onrechtstreeks dus ook met de economische activiteit. In 1984 heeft de verbetering van de wereldhandel voor een toeneming van de trafiek gezorgd, o.a. het vervoer van ijzerertsen en granen.

Het is vooral het luchtvervoer dat in 1984 van de opleving heeft geprofiteerd; daarnaast is er de gunstige invloed van de rationaliseringen (drukken van de loonkosten, afvloeiing van het personeelsbestand, schrappen van niet renderende bestemmingen, enz.) die de verschillende luchtvaartmaatschappijen hebben doorgevoerd.

Een aantal van die karakteristieken worden in de verschillende takken van het transport in België teruggevonden. Het blijft echter een moeilijke zaak om een duidelijk meetbaar resultaat van de

transportactiviteit te geven. Enerzijds zijn er goederenstromen die moeten gemeten worden, anderzijds produceert de transportsector dienstverleningen die, zowel bij invoer als uitvoer, door eigen ingezetenen of door buitenlandse transportondernemingen zijn gebeurd. Gegevens daarover zijn niet of pas laat beschikbaar.

De oorzaak is het groot aantal tussenpersonen in de transportsector. Bij het maritiem transport zijn er rederijen, agenturen en makelaars en als vervoermiddel de koopvaardijvloot (als eigenaars of bevrachters) onder eigen of vreemde vlag. Bij het wegvervoer is er de ingewikkelde organisatie van het beroepsgoederenvervoer over de weg en zijn er moeilijkheden in verband met het tellen van de vervoersprestaties. Het vervoer op de binnenwateren is eveneens versnipperd over verschillende instanties die verantwoordelijk zijn voor het beheer (Dienst Regeling van de Binnenvaart, Office régulateur de la Navigation intérieure, Office de Navigation intérieure, Dienst voor de Binnenscheepvaart, Centrale Commissie voor de Rijnvaart, Ministerie van Openbare werken voor de controle op de waterwegen). Daar tegenover staat dan het quasi monopolie van het spoor- en luchtvervoer.

a. Het maritiem vervoer

Als zodanig verzekert de haven geen transportactiviteit, het is alleen een van de nodige infrastructuur voorziene aanlegplaats om schepen te laden en te lossen; die bewegingen kunnen dan als een maatstaf voor de onderliggende transportactiviteiten gelden.

Voor het geheel van de voornaamste havens (Antwerpen, Gent, Brugge, Oostende, Brussel), is de ontwikkeling in 1984 positief geweest (tabellen 22 en 23). Kenmerkend is ook dat in de meeste havens een beter evenwicht tussen aanvoer en afvoer wordt vastgesteld. Gemiddeld is voor iedere haven de afvoer sterker toegenomen dan de aanvoer in vergelijking met 1983.

TABEL 22 - **Activiteit in de voornaamste Belgische havens 1983-1984**

Activiteit	1983	1984	1984 — % 1983
Aantal aangekomen zeeschepen	35.676	38.486	+ 7,9
Tonnemaat van de schepen (1.000 BRT)	190.447	203.592	+ 6,9
Aanvoer van goederen (1.000 T)	72.570	78.358	+ 7,8
Afvoer van goederen (1.000 T)	44.465	53.386	+ 20,1
Totale bedrijvigheid (1.000 T)	117.035	131.734	+ 12,6

Bron: Havendiensten.

De havenactiviteit in 1984 is in Antwerpen bijzonder belangrijk geweest: de nieuwe piek van 90 miljoen ton is niet alleen te wijten aan de algemene toename van de wereldhandel (in Antwerpen is vooral de aanvoer van ijzererts en de afvoer van staalprodukten toegenomen) maar ook aan andere faktoren. De laatste

maanden van het jaar was er de grote afvoer van steenkolen naar Groot Brittanië ingevolge de daar aanslepende mijnwerkersstaking; daarnaast was er de trend naar containerisering die ook in Antwerpen een ruime toename (+ 22 %) van dit soort trafiek meebracht.

TABEL 23 - **Activiteit per zeehaven 1983-1984**

Havens	Aanvoer		Afvoer		Totaal		
	1983	1984	1983	1984	1983	1984	1984 —% 1983
Antwerpen	46.470	50.048	33.853	40.291	80.323	90.339	+12,5
Gent	18.943	20.478	4.981	6.114	23.924	26.592	+11,2
Zeebrugge	5.687	6.226	4.618	5.775	10.305	12.001	+16,5
Oostende	1.075	1.162	612	747	1.687	1.909	+13,2
Brussel	395	444	401	449	796	893	+12,2
Totaal	72.570	78.358	44.465	53.386	117.035	131.734	+12,6

Bron: Havendiensten.

Ook de haven van Gent heeft zijn trafiek zien toenemen. Daar noteerde het meststoffenverkeer een belangrijke groei; die was mogelijk omdat de opzakkingsinstallaties voor granen konden omgeschakeld worden voor meststoffen zodat bulkaanvoer en gezakte afvoer beide toenamen. Daarbij droegen ook vaste brandstoffen (zowel aan- als afvoer) en de afvoer van ijzer- en staalprodukten bij tot de trafiekgroei.

Zoals uit het jaarverslag van de haven van Zeebrugge blijkt, kende die haven de hoogste groeicijfers in de range Le Havre - Hamburg. Ook daar is het containervervoer toegenomen in de lijn van de grotere containerisering van het stukgoederenvervoer. Dit laatste nam trouwens met 24 % toe en vertegenwoordigt 75,5 % van de totale trafiek. De stortgoederen - vooral aanvoer van ertsen en kolen - nemen met 10,5 % toe (18,6 % van de totale trafiek) en de vloeibare produkten - aanvoer van diverse olie- en chemische produkten - dalen met 18,7 % (5,9 % van de trafiek). Dit wijst op een hogere invoer van grondstoffen voor de Westeuropese industrie en op een relatieve substitutie van olie en olieprodukten door steenkolen.

In Oostende is de toename van het maritiem vervoer te situeren bij het roll-on/roll-off verkeer (+ 21 % ladingen en + 17 % lossingen) evenals bij de gestegen uitvoer van chemische produkten (+ 40 %).

De toename in de haven van Brussel volgt de grote tendensen: toename van de trafiek in metaalprodukten, landbouwgrondstoffen en vaste brandstoffen.

b. Koopvaardijvloot

Op 31 december 1984 telde de Belgische koopvaardijvloot 108 schepen met een bruto-tonnemaat van 2.237.704 ton. Meer

dan 50 % bestaat uit bulkvracht-, bulkcontainer-, vracht- en containerschepen die twee derde van de bruto-tonnemaat vertegenwoordigen.

De gegevens over de prestaties met de Belgische vlag ontbreken nog volledig voor 1984. Een aantal conjunctuurgevoelige indicatoren: aantal loodsplichtige schepen in Vlissingen en van en naar Oostende en Zeebrugge evenals het aantal opgelegde schepen (immobilisatie bij tijdelijk gebrek aan lading), wijzen evenwel op de verbetering van het maritiem vervoer voor de Belgische koopvaardijvloot.

c. Binnenscheepvaart

Hoewel het vervoer langs de binnenwateren ook in 1984 beter gericht is geweest, kan niet dezelfde graad van verbetering als voor het maritiem vervoer worden genoteerd (tabel 24). De verbetering is ook te danken aan de modernisering van de vloot, in de zin van een kwalitatief beter aanbod.

TABEL 24 - **Binnenscheepvaart: onderverdeling van het vervoer op de binnenwateren in uitvoer, invoer, doorvoer, binnenlands verkeer.**

Maandgemiddelden

Soorten trafiek		1982	1983	1984	1984 —% 1983
Uitvoer	1.000 T	2.316	2.521	2.624	4,1
	1.000.000 T/km	99	104	102	- 1,9
Invoer	1.000 T	3.085	3.100	3.427	10,6
	1.000.000 T/km	138	137	148	8,0
Doorvoer	1.000 T	330	311	338	8,7
	1.000.000 T/km	42	41	44	7,3
Binnenlands verkeer	1.000 T	1.819	1.671	1.836	9,9
	1.000.000 T/km	138	121	143	18,2
Totaal	1.000 T	7.549	7.602	8.224	8,2
	1.000.000 T/km	417	414	437	5,6

Bron: Ministerie van Economische Zaken, NIS.

d. Wegvervoer

Voor het geheel van het jaar 1984 geven de enquête-resultaten van het Instituut voor het Wegtransport (IWT) een lichte verbetering weer van de conjunctuur in de wegtransportsector (tabel 25), met de klemtoon op een betere benutting van het voertuigenpark bij het grensoverschrijdend verkeer.

De resultaten voor de kleine ondernemingen (1 à 4 voertuigen) blijven evenals in 1983 onder het gemiddelde. De middelgrote en grote ondernemingen presteren beter luidens de enquêtevragen. Zowel bij

het signaleren van de vervoerde tonnage, als bij de afstandscoëfficiënt, het signaleren van aanwervingen en investeringen liggen de resultaten boven het gemiddelde. Daarbij moet echter opgemerkt worden dat de middelgrote en grote ondernemingen iets meer problemen met de liquiditeit hebben dan de kleine bedrijven.

TABEL 25 - **Resultaat van de enquêtes van het IWT**

Enquêtevragen	1982	1983	1984
Gemiddeld maandelijks percentage vervoerbedrijven die een toename van de vervoerde tonnage signaleren t.o.v. vorig jaar	36,9	42,2	43,0
Gemiddelde maandelijkse afstandscoefficiënt in % (a)	65,1	64,4	64,7

Bron: IWT.

(a) Gemiddeld maandelijks percentages van het aantal afgelegde beladen km van de voertuigen in vergelijking met het totaal aantal afgelegde km, per onderneming.

Het IWT merkt echter op dat de resultaten van de gehele sector in feite extrapolatiegegevens zijn. Die worden sterk beïnvloed door de resultaten in de groep kleine ondernemingen die bijna 75 % van de bedrijven in de sector vertegenwoordigen (tabel 26).

TABEL 26 - **Overzicht van het aantal ondernemingen voor beroepsgoederenvervoer over de weg**

Soorten ondernemingen	1982	1983	1984	1984 —— % 1983
Kleine ondernemingen (1 à 4 voert.)	6.100	5.929	5.719	- 3,5
Middelgrote ondernemingen (5 à 20)	1.628	1.654	1.660	+ 0,4
Grote ondernemingen (21 en meer)	538	565	621	+ 9,9
Ondernemingen P (a)	1.601	1.555	1.501	- 3,5
Ondernemingen V	6.665	6.593	6.499	- 1,4
waarvan ondernemingen voor internationaal vervoer (b)		2.388	2.456	+ 2,8
Totaal ondernemingen	8.266	8.148	8.000	- 1,8

Bron: IWT.

(a) De P-ondernemingen hebben een vervoervergunning binnen een straal van 25 km van de exploitatiezetel; de V-ondernemingen kunnen het ganse land bestrijken, de vergunning is eveneens een voorwaarde om aan internationaal vervoer te doen.

(b) Statistiek voor de eerste maal gepubliceerd in 1983.

e. Het spoorvervoer

Het goederenvervoer per spoor heeft ook in 1984 van de conjunctuurverbetering genoten (tabel 27). De toename is vooral op de internationale trafiek gebeurd met een status quo op binnenlands vlak.

TABEL 27 - **Goederenvervoer per spoor**

Wagenladingen	1982	1983	1984	1984 —% 1983
in miljoen ton	62,4	63,3	70,8	+ 11,8
in miljoen t/km	6.788,5	6.869,5	7.905,0	+ 15,1

Bron: NMBS.

Het zwaartepunt van de trafiek lag ook hier bij de staal- en metaalprodukten, de ertsen en de vaste brandstoffen.

f. Het luchtvervoer

Op de vliegvelden die door de Regie van de Luchtwegen worden beheerd, zijn in 1984 een aantal ontwikkelingen waar te nemen die in overeenstemming zijn met de hiervoor aangehaalde internationale situatie. In tegenstelling met 1983 is het aantal bewegingen verminderd en heeft het vrachtvervoer zijn achterstand goedgemaakt (tabel 28).

TABEL 28 - **Bedrijvigheid van de Belgische vliegvelden**

Trafiek	1982	1983	1984	1983 —% 1982
Bewegingen	422.647	427.961	407.510	- 4,8
Vracht in ton	166.107	137.562	165.965	+20,6
Post in ton	9.160	8.502	9.127	+ 7,4

Bron: Regie van de Luchtwegen.

De stijging met 1,3 % in 1983 van het aantal bewegingen is omgeslagen in een daling van 4,8 % in 1984 - de vluchtrationaliseringen - en gelijktijdig heeft de vracht- en posttrafiek zijn teruggang van 1983, respectievelijk met 17,2 en 7,2 % meer dan gecompenseerd.

2.1.5 Rendabiliteit en inkomen van ondernemingen

De laatste beschikbare definitieve gegevens betreffende de globalisering van de jaarrekeningen van de ondernemingen, hebben op het boekjaar 1982 betrekking. Voor het jaar 1983 bestaan er ramingen op basis van steekproeven en op basis van de nationale rekeningen, terwijl er voor 1984 slechts fragmentarische aanduidingen bestaan over de ontwikkeling van de rendabiliteit en het inkomen van de ondernemingen.

Het lijkt toch nog nuttig om bij de resultaten van 1982 stil te staan, omdat het een radikaal keerpunt betekende voor de financiële structuur en de winsten van de Belgische vennootschappen. De ommekeer werd door drie factoren gekenmerkt:

a. de exploitatiewinst steeg in 1982 met 58,8 % tot 185,5 miljard F;

b. het negatief saldo op de financiële rekening (financiële opbrengsten min financiële kosten - allerhande interesten en waardeverminderingen-) daalde met 2,7 miljard F tot 100,4 miljard F;

c. de buitengewone resultaten (o.a. meerwaarden en uitzonderlijke opbrengsten min afschrijvingen en waardeverminderingen) leverden een overschot op van 21,6 miljard F in 1982 tegen 5,9 miljard F in 1981.

De verbetering van het exploitatieresultaat werd mogelijk omdat de omzet sneller steeg dan de bedrijfskosten (grondstoffen, lonen en afschrijvingen). De stijging van de loonkost met slechts 4,5 % droeg duidelijk de stempel van het loonmatigingsbeleid van de regering en van de rationaliserings- en herstructureringsactiviteiten van de ondernemingen.

De financiële lasten gedefinieerd als de kost van de schulden op langer dan een jaar en op ten hoogste een jaar, slorpten in 1982 slechts 2,27% van de omzet op tegen 2,41 % in 1981.

De netto-rendabiliteit (tabel 29) van het eigen vermogen na belasting of de verhouding van de winst of het verlies na belasting tot het eigen vermogen, steeg van - 1,41 % in 1981 tot + 5,49 % in 1982.

TABEL 29 - **Netto-rendabiliteit en verhouding eigen op totaal vermogen**

In %

	1978	1979	1980	1981	1982
Netto-rendabiliteit	2,46	5,25	0,62	- 1,41	5,49
Ratio eigen/totaal vermogen	27,16	26,74	25,32	25,09	26,29

Bron: N.B.B., Balanscentrale.

De ratio eigen vermogen op totaal vermogen (tabel 29), steeg van 25,09 tot 26,29 in 1982: dit betekent dat de eigen middelen sneller stegen dan er vreemde werden aangetrokken. Die stijging was het resultaat van kapitaalverhogingen, toename van de reserves en van herwaarderingsmeerwaarden. De structuur van de vreemde middelen bleef in 1982 ongeveer dezelfde als in 1981. Grosso modo bestond 2/3 van de schuld uit schulden op ten hoogste een jaar. Het grootste deel

daarvan was leverancierskrediet en in mindere mate bank- en voorschottenkrediet.

Voor de resultaten van het jaar 1983 kan een beroep gedaan worden op een aantal jaarlijks uitgevoerde studies (1), aan de hand van een min of meer representatieve steekproef van bedrijfsresultaten.

In verhouding tot de eigen middelen zijn de langlopende schulden in 1983 op een spectaculaire wijze gedaald: van 79,9 % in 1982, een absoluut recordniveau, naar 54,0 % in 1983 voor de ongeveer 170 bedrijven die in de Paribas-steekproef zijn vertegenwoordigd (tabel 30). Deze radicale ombuiging is een gevolg van de verhoging van de eigen middelen met 20 % en het vrijwel ongewijzigde peil van de langlopende schulden. De toename van de eigen middelen met 98 miljard F is te danken aan kapitaalverhogingen met fiscale voordelen en aan zelffinanciering wegens de betere bedrijfsresultaten.

De rendabiliteit (2) vertoonde een minder uitgesproken ontwikkeling, maar bleef op het in 1982 bereikte peil dat toch nog hoger is dan in het midden van de jaren zeventig. Zonder de staalsector bereikte de rendabiliteit een niveau van 9,4 %, lichtjes lager dan in 1982, maar nog altijd beduidend meer dan in de voorgaande jaren. Voor deze lichte terugval is evenwel een verklaring: de sterke groei van de eigen middelen door de kapitaalverhogingen, gestimuleerd door de volmachtbesluiten nrs 15 en 150. Vermits deze nieuwe kapitalen niet allemaal onmiddellijk werden ingezet, maar in vele gevallen pas einde 1983 of in 1984 werden aangewend, konden die nog geen opbrengst genereren.

TABEL 30 - **Rendabiliteit en schuldenlast van de ondernemingen 1974-83**

In % eigen middelen

Jaren	Rendabiliteit		Langlopende schulden	
	totaal	excl. staal	totaal	excl. staal
1974	10,7	-	48,2	-
1975	4,9	-	57,1	-
1976	5,7	-	62,3	-
1977	2,1	5,5	75,3	69,1
1978	1,6	4,6	73,9	66,3
1979	5,9	8,2	74,2	68,0
1980	3,8	7,0	76,2	66,5
1981	3,3	8,0	76,7	71,5
1982	6,1	9,7	78,9	70,1
1983	6,7	9,4	54,0	48,9

Bron: Paribas.

(1) « De ondernemingswinsten in 1983 », Weekberichten van de Kredietbank, 1984, nr 36 en « Rendabiliteit en inflatieboekhouding in 1983 », Paribas, Ekonomische berichten, september 1984.

(2) De rendabiliteit van de eigen middelen wordt in de Paribas-steekproef berekend op basis van een herberekend netto-resultaat, dat wil zeggen nadat de tantièmes en de uitzonderlijke resultaten van het netto-resultaat zijn afgetrokken. Alleen voor holdings wordt het uitzonderlijk resultaat niet afgetrokken omdat het voortvloeit uit meerwaarden op de realisatie van activa.

Deze gunstige ontwikkelingen vanuit bedrijfsstandpunt verschilden sterk naargelang de sectoren. De bouw- en de staalsector werden in 1983 nog altijd met een negatieve rendabiliteit geconfronteerd. De hoge schulden en de moeilijkheden waarmee beide sectoren te kampen hebben, zijn er een verklaring voor.

De sectoren met een relatief hoge rendabiliteit behoren ofwel tot de spitstechnologie (aardolie, machinebouw, scheikunde) ofwel tot de diensten in ruime zin (distributie, elektriciteit, trust).

De ratio langlopende schulden in verhouding tot de eigen middelen is in alle sectoren verbeterd, uitgezonderd in de sectoren niet-metaalhoudende mineralen, textiel en scheikundige nijverheid.

Ook uit de gegevens van de Kredietbank-steekproef (tabel 31) treedt dezelfde verbetering naar voor. Deze steekproef is veel ruimer (ter vergelijking: Paribas 170 ondernemingen, Kredietbank: 2 784, Balanscentrale: 16 000) en geeft een duidelijke verbetering van de nettorendabiliteit in 1983 t.o.v. 1982, maar de groei van de eigen middelen was minder groot dan in de Paribas-steekproef.

TABEL 31 - **Rendabiliteit van de ondernemingen in 1979, 1982 en 1983**

Sectoren	Netto-rendabiliteit op eigen middelen			Bruto-rendabiliteit op eigen middelen		
	1979	1982	1983	1979	1982	1983
Nijverheid	7,15	4,61	6,73	23,78	25.95	25,88
Diensten	7,36	4,66	2,52	24,29	22,61	21,00
Algemeen (zonder financiële sector)	7,09	4,83	6,83	23,53	24,30	25,78

Bron: Kredietbank.

De betere winstprestaties kunnen niet uitsluitend worden toegeschreven aan de betere financiële omgeving waarin de ondernemingen kunnen optreden. Deze factor heeft trouwens pas de laatste jaren meegespeeld. Daarentegen waren de personeelskosten (tabel 32) over de periode 1979-1983 een stellig even belangrijke factor voor het herstel van de winsten. In die periode lag hun stijging (gemiddeld over de vier jaren) nooit hoger dan de omzetstijging, met uitzondering van de dienstensector.

Ten dele dient die minder sterke stijging van de personeelskost toegeschreven te worden aan rationalisering van produktiemethodes, ten dele aan het loonmatigingsbeleid in 1982 en 1983.

De raming op basis van de nationale rekeningen van 1983 kan tot in 1984 doorgetrokken worden, indien schattingen van de componenten van het nationaal produkt worden gebruikt. Door de Nationale Bank van België wordt daartoe een inkomensrekening van de vennootschappen opgesteld (tabel 33).

TABEL 32 - **Verloop van de omzet, de personeelskosten en de financiële lasten in een aantal sectoren.**

In %

Sectoren	Omzet		Personeelskost		Financiële last	
	1983 / 1982	1983 / (e) 1979	1983 / 1982	1983 / (e) 1979	1983 / 1982	1983 / (e) 1979
Algemeen	+ 6,6	+ 11,1	+ 4,1	+ 6,1	- 6,7	+ 16,9
Nijverheid (a)	+ 8,3	+ 11,7	+ 5,0	+ 5,6	- 4,5	+ 18,4
Energie	+ 6,8	+ 17,0	+ 5,8	+ 8,4	+ 1,9	+ 18,2
Staal	+ 12,2	+ 5,4	+ 7,5	+ 2,6	- 11,3	+ 25,0
Non-ferro	+ 24,7	+ 14,3	+ 3,3	+ 6,0	- 10,6	+ 10,6
Scheikunde (b)	+ 16,5	+ 12,7	+ 5,5	+ 7,3	- 2,1	+ 21,1
Metaalverwerking	- 2,0	+ 6,5	+ 0,7	+ 5,9	- 19,7	+ 15,5
Agro-industrie	+ 7,9	+ 11,1	+ 3,4	+ 5,6	- 9,0	+ 11,7
Textiel (c)	+ 13,0	+ 10,7	+ 7,3	+ 6,2	- 21,0	+ 19,4
Hout en papier	+ 10,2	+ 10,9	+ 8,0	+ 7,3	- 14,1	+ 15,9
Bouw (d)	+ 7,1	+ 8,5	+ 11,1	+ 3,9	+ 25,8	+ 19,2
Tertiaire sector	+ 3,9	+ 10,0	+ 1,9	+ 6,3	- 12,0	+ 13,5
Handel	+ 3,8	+ 9,9	+ 2,8	+ 7,2	- 26,8	+ 12,7
Vervoer	+ 3,2	+ 13,5	- 2,5	+ 3,0	+ 3,5	+ 15,4
Diensten	+ 5,9	+ 6,8	+ 5,5	+ 7,9	+ 10,8	+ 13,8

Bron: Kredietbank.

(a) Incl. openbaar nut.
(b) Incl. rubber en plastiek.
(c) Incl. leder en kleding.
(d) Incl. bouwmaterialen.
(e) gemiddelde jaarlijkse wijziging.

Uit deze gegevens, voor zover de schattingen met de werkelijkheid overeenstemmen (3), blijkt de inkomenspositie van de ondernemingen in 1984 opnieuw merkelijk verbeterd te zijn. Daarbij moet echter rekening gehouden worden met de berekeningsmethode van de Nationale Bank. Dat het bruto exploitatieoverschot voor subsidie is gestegen, wordt veroorzaakt door de hogere winstmarge per verkocht produkt: de kosten per verkochte eenheid stegen met 6,3 % in 1984 en de verkoopprijs met 7 %, dit was mogelijk omdat de loonkosten per verkochte eenheid slechts met 3,5 % toenamen (in 1983 was dit 5,1 %).

De verbetering van het inkomen der vennootschappen, sinds de tendensomkeer in 1982, wordt eveneens bevestigd door de reeds beschikbare, soms deeltijdse, bedrijfsresultaten. Voor de meeste grote ondernemingen, uitgezonderd wellicht grootwarenhuizen, blijkt daaruit een beter resultaat voor 1984. Bovendien heb-

(3) Die gegevens moeten met de nodige omzichtigheid worden bekeken, omdat in het stelsel van de nationale rekeningen het inkomen van de vennootschappen als restpost wordt berekend en niet als de som van de niet uitgekeerde winsten die uit de jaarrekeningen voorkomen.

ben volgende factoren de rentabiliteit in 1984 gunstig beïnvloed:

a. de indexinlevering van 2 % in 1984, 1985 en 1986 betekent geen besparing voor de onderneming - aangezien die aan de schatkist moet gestort worden - dan heeft dit toch voor gevolg dat de lonen niet sneller dan de index van de consumptieprijzen zullen evolueren;

b. de stabilisering van de rentetarieven, tot zelfs een lichte ontspanning naar het jaareinde toe, moet een verkwikkende invloed uitgeoefend hebben;

c. de doorgevoerde kapitaalverhogingen zijn zo omvangrijk dat het beroep op het langlopend krediet kon beperkt blijven;

d. een belangrijk deel van de ingezamelde kapitalen werd voor rationaliseringsinvesteringen aangewend, waardoor ook het aandeel van de loonkost verder gedrukt werd;

e. de benuttingsgraad van de produktiecapaciteit is toegenomen;

f. de toename van de omzet, vooral van de ondernemingen die op de buitenlandse markten afzetten.

Er kan uit besloten worden dat het positieve verloop van de bedrijfsrendabiliteit, gestart in 1982, zich ook in 1984 heeft verdergezet.

TABEL 33 - **Inkomensrekening van de vennootschappen en vergelijking met het BNP**

	1982 —% 1981	1982 Mrd F	1983 —% 1982	1983 Mrd F	1984 —% 1983	1984 Mrd F
1 Bruto exploitatieoverschot voor subsidies	+ 21,5	404	+ 8,7	439	+ 20,7	530
2 Ontvangen subsidies	- 4,0	53	+ 25,6	67	+ 6,0	71
3 Bruto exploitatieoverschot (1 + 2)	+ 17,9	457	+ 10,7	506	+ 18,8	601
4 Aan andere sectoren uitgekeerd netto-inkomen ... uit vermogen (-)	+ 2,4	- 63	+ 15,8	- 73	+ 23,3	- 90
5 Primair bruto inkomen ... (3 + 4)	+ 20,8	394	+ 9,9	433	+ 18,0	511
6 Lopende overdrachten aan (-) de overheid	+ 28,9	-113	+ 0,9	-114	+ 17,5	-134
7 Beschikbaar inkomen (5+6)	+ 17,8	281	+ 13,5	319	+ 18,2	377
Beschikbaar inkomen in % BNP		7,2		7,7		8,4

Bron : NBB; Ministerie van Economische Zaken, ADSD.

2.1.6. Geld- en kapitaalmarkt

A. OBLIGATIEMARKT

Op de primaire obligatiemarkt was de opbrengst van de uitgiften van obligatieleningen lager dan in 1983. Niettemin kan toch van een succes worden gesproken: de 389 miljard F ingezamelde kapitalen waren weliswaar 100 miljard lager dan in 1983, maar in vergelijking met 1982 was dit toch 100 miljard F hoger (tabel 34).

TABEL 34 - **Voornaamste uitgiften van de overheidsector 1979-84**

Miljarden franken

Jaren	Staat	Wegenfonds	Anderen	Totaal
1979	196,0	60,7	21,0	277,7
1980	154,8	40,5	27,0	222,3
1981	144,0	47,0	51,5	242,5
1982	176,0	38,0	72,0	286,0
1983	322,5	125,8	41,0	489,3
1984	293,0	41,0	55,0	389,0

Bron: N.B.B.

Zoals steeds was ook dit jaar de Staat de grootste opnemer van kapitalen en werd er weinig ruimte voorzien voor andere emittenten (tabel 35). Dit is logisch bij het huidige overheidstekort, toch worden daardoor potentiële leningsmogelijkheden voor anderen uitgesloten. Er waren dit jaar dan ook geen privé belgische emittenten op de primaire obligatiemarkt aanwezig. Wel werd een bescheiden bedrag verzameld door drie internationale instellingen: de Europese Investeringsbank (februari, 3,5 miljard frank), Euratom (juli, 3 miljard frank) en de Wereldbank (september, 3 miljard frank).

Opmerkelijk is wel dat de Wereldbank in september voor haar obligatielening een lagere couponrente kon bekomen dan het Hulpfonds der Gemeenten (eveneens in september) en de Staat (in oktober). Dit kan erop wijzen dat de beleggers de kredietwaardigheid van de Belgische Staat lager inschatten dan deze van de Wereldbank, wat dan tot uiting komt in een hogere risicopremie en dus een hoger rentetarief voor Staatsleningen.

In vergelijking met de tweede helft van 1983 lagen voor de houder zowel de couponrente als het rendement het gehele jaar 1984 hoger. Einde 1983 beliep de couponrente slechts 11,25 % nadat zich een gestage daling van deze rentevoet had voorgedaan sinds september 1982 (toen nog 14 %). Begin 1984 steeg bij de eerste Staatslening de couponrente tot 11,75 % en daar de lening beneden pari werd uitgegeven, bedroeg het actuarieel rendement 11,95 %. Deze toename was in feite bescheiden omdat in die periode de korte termijntarieven met 1 % toenamen. De spreiding tussen korte en lange termijntarieven werd hierdoor weliswaar kleiner, maar de normale rentestructuur, die sinds augustus 1982 was hersteld, bleef behouden.

Van april tot september bedroeg de couponrente 12 %, daarna was een aanzet

TABEL 35 - **Voornaamste uitgiften op meer dan een jaar van de overheidssector in 1984 (a)**

Periode	Emittenten	Nominale rente	Emissie-koers	Looptijd	Bedrag (b)	Rendement houder(c)
Januari	Staat	11,75	99,0	8 jaar	72	11,95
April	Wegenfonds	12,00	99,5	7 jaar	41	12,11
Mei	Staat	12,00	99,5	8 jaar	124	12,10
September	Hulpfonds Gemeenten	12,00	100,25	7 jaar	40	11,95
Oktober	Staat	11,75	99,75	8j.3m.	97	11,76
November	R.T.T.	11,75	100,25	8 jaar	15	11,70

Bron:N.B.B.

(a) leningen waarvan een besluit in het Belgisch Staatsblad is verschenen, uitgezonderd de doorlopende uitgiften.
(b) in miljard frank.
(c) op de eindvervaldag.

tot daling merkbaar vermits de lening van het Hulpfonds der Gemeenten boven pari werd uitgegeven. Het jaar sloot af met een iets lagere rentevoet dan bij de start, maar nog steeds boven het niveau van einde 1983.

De verhoging van de roerende voorheffing (van 20 naar 25 %) heeft wellicht een iets hoger niveau van de obligatietarieven meegebracht, alhoewel daarover niets met zekerheid is te zeggen omdat deze maatregel alleen de particuliere beleggers treft.

In 1984 werd geen enkele scharnierlening uitgegeven en blijft de looptijd van de obligatieleningen tussen 7 en 8 jaar schommelen, wat relatief kort is voor zogenaamde langlopende obligatieleningen.

Een nieuwigheid in het kader van de begrotingsbesparingen is dat op de staatslening van oktober de eerste couponrente pas na 15 maand wordt uitbetaald in plaats van na de gebruikelijke 12 maand. Daardoor moet in 1985 op deze lening geen rentelast worden betaald maar slechts in januari 1986 (met een coupon van 15/12). De rentelastsneeuwbal veroorzaakt door de hoge uitstaande Rijksschuld, wordt aldus in 1985 een klein beetje gemilderd.

De op het eerste gezicht hoge opbrengst van de obligatieleningen (334 miljard frank voor Staat en Wegenfonds) dient evenwel gerelativeerd te worden. Enerzijds beloopt in 1984 de totale schuldstijging van het Rijk 542,6 miljard frank en anderzijds diende de opbrengst van deze obligatieleningen voor ongeveer 75 % gebruikt te worden om vervallen leningen af te betalen. Om de looptijdsamenstelling van de Rijksschuld min of meer normaal te houden was de in 1984 bekomen netto-opbrengst uit obligatieleningen bijgevolg een absoluut minimum.

B. AANDELENMARKT

De Brusselse beurs kende in 1984, zowel wat het verloop van de beursindex als wat

het aantal verhandelde effecten betreft, een minder stormachtige ontwikkeling dan het jaar voordien. Ook de uitgifte van nieuwe aandelen was veel lager dan in 1982 en 1983, maar in 1984 kon geen gebruik meer worden gemaakt van de fiscale voordelen bij aandelenuitgifte.

a. Het koersverloop

De algemene beursindex op de kontantmarkt sloot het jaar af op een niveau dat 16,87 % hoger lag dan bij het begin (tabel 36). Deze koersevolutie is vergelijkbaar met die in 1982 (16,85 %), het eerste jaar waarin de Koninklijke Besluiten nr. 15 en 150 een rol speelden.

TABEL 36 - **Beursindex van de beurs van Brussel 1981-1984**

1963=100

Index op	Kontant		Termijn
	Algemeen	Industriële waarden (a)	
05.01.1981	83,13	60,21	184,54
30.12.1981	87,24	56,52	191,76
04.01.1982	88,04	56,33	191,62
30.12.1982	102,88	75,43	251,46
03.01.1983	101,13	74,33	250,66
29.12.1983	136,16	101,13	340,58
02.01.1984	135,44	100,84	356,77
28.12.1984	158,30	118,61	338,68

Bron: Beurscommissie van Brussel

(a) De index houdt rekening met de effecten van 30 maatschappijen, die als de meest belangrijke in de verschillende industriële sectoren van de notering worden beschouwd.

De index van de industriële waarden nam met 17,62 % toe. Bijgevolg iets sterker dan de algemene. In de loop van het jaar schommelde het koersverloop sterker dan in 1983 toen de opwaartse trend slechts eenmaal werd onderbroken in de herfst. In 1984 zijn drie op en neergaande fasen te onderscheiden, waarbij de piek van elke fase wel hoger lag dan bij de voorgaande zodat in oktober het rekordniveau van 165,08 werd bereikt (21,88 % hoger dan bij de start van 1984). Zoals in 1983 was de rol van de in het kader van K.B. nr 15 erkende beleggingsfondsen vrij belangrijk bij deze schommelingen (tabel 37).

De eerste hausse was de voortzetting van de eindejaarshausse van 1983 en liep tot einde januari 1984. Een belangrijk deel ervan was te wijten aan de activiteiten van de erkende beleggingsfondsen die in de loop van de maand december 1983 een grote som aan nieuwe inschrijvingen inden die belegd dienden te worden. Ondanks voldoende beleggingen in Belgische aandelen (78,6 % van de globale inventariswaarde in december 1983) voerden de beleggingsfondsen die nog op in januari 1984 (83,7 %). Een ander gunstig element bij deze eerste hausse waren de koersstijgingen in Wall Street die de Europese beurzen mee omhoog tilden.

De beurskoersen kenden een eerste terugval tijdens de maand februari met als verklarende elementen: de gestegen rentetarieven, de onzekerheid m.b.t. de verdere wil tot sanering van het overheidstekort, de zwakke Belgische frank en de verminderde activiteit van de beleggingsfondsen.

Tabel 37 - **Activiteit van de beleggingsfondsen erkend in het kader van KB nr 15**

Einde periode	Globale inventariswaarde (in mld bfr)	% beleggingen in Belgische aandelen
1982	8,7	58,8
1983	26,3	78,6
1984		
januari	27,6	83,7
februari	26,3	84,2
maart	27,9	84,6
april	30,3	86,6
mei	30,4	87,0
juni	30,3	87,3
juli	31,2	87,2
augustus	34,7	89,3
september	36,8	92,2
oktober	40,5	91,2
november	42,1	87,4
december	48,6	80,5

Bron:Paribas.

Het gecombineerde effect van het nieuwe saneringsplan en de betere prestatie van de Belgische frank brachten vanaf maart een nieuwe stijging op gang. Bovendien wordt die periode gewoonlijk al gekenmerkt door een eerder aantrekkende trend (de zogenaamde lentehausse) wegens het naderen van de dividenduitkeringen evenals door de publicatie van vele bedrijfsresultaten die op een krachtig winstherstel van talrijke ondernemingen wezen.

In de maand juni vielen de koersen evenwel terug tot een peil dat nauwelijks boven dit van februari uitstak. Gedeeltelijk is deze terugval te wijten aan de uitkering der dividenden maar ook de malaise op de buitenlandse beurzen is daar niet vreemd aan. Ook die periode vertoont het normale patroon dat bekend staat als zomerpauze (of-baisse).

In augustus en begin september herpakten de koersen zich om dan tot oktober quasi stabiel te blijven op het hoogste niveau van 1984. Zowel de hausse in Wall Street als de activiteit van de erkende beleggingsfondsen in België waren daarbij koersbepalend. In plaats van zoals de twee voorgaande jaren op nieuwe inschrijvingen te wachten vooraleer aandelen te kopen, verhoogden de erkende beleggingsfondsen hun beleggingen in aandelen tot 92 % van hun globale inventariswaarde. Aldus waren ze niet meer verplicht op het einde van het jaar een aantal aandelen aan te kopen om aan hun

wederbeleggingsverplichtingen te kunnen voldoen (75 % van de ingezamelde gelden moet in Belgische aandelen belegd worden).

Begin november kende de Beurs een nieuwe, evenwel beperktere, koersdaling dan de voorgaande zodat het jaar afsloot op een koerspeil dat hoger lag dan de tweede piek van het jaar (begin mei). De koersdaling op het jaareinde werd voor een deel beïnvloed door de omvangrijke aandelenuitgifte van twee grote holdings.

b. Verhandelde effecten, beurskapitalisatie, aandelenuitgifte

Het gunstig beursindexverloop deed zich voor bij een kleiner aantal verhandelde effecten dan in 1983 en 1982 (tabel 38). Viel het aantal verhandelde effecten tot bijna de helft van 1983 terug, dan lag het totaal van de verhandelde kapitalen slechts een fractie lager. Het gemiddeld bedrag per verhandeld effect nam daardoor toe van ca. 715 frank in 1983 tot ca. 1.270 frank in 1984, steeds voor de gegevens van de kontantmarkt.

De beurskapitalisatie van de Belgische maatschappijen nam toe van 599,7 miljard frank einde 1983 tot 778,5 miljard frank einde 1984 (+ 31,5 % tegenover + 49,2 % in 1983). Een gedeelte van deze verhoging vloeit voort uit het ruim positieve saldo van de verhoging van het aantal bestaande effekten tegenover het aantal schrappingen in de loop van 1984 (+ 68,7 miljard frank). Een ander deel vloeit voort uit de koersstijging van de aandelen.

De op de beurs genoteerde ondernemingen gaven in 1984 voor 17,2 miljard frank nieuwe aandelen uit, daarvan werd 15,2 miljard frank via openbare inschrijving ingezameld. Dit bedrag ligt beduidend lager dan in 1983, dat het laatste jaar was waarin de fiskale gunstbepalingen voor de uitgifte van nieuwe aandelen geldig waren. Dat er in 1984 nog voor 17 miljard nieuwe uitgiften werden genoteerd kan

Tabel 38 - **Evolutie van de verhandelde effecten en kapitalen 1976-1984 (a).**

Jaren	Kontantmarkt (industriële obligaties en aandelen)		Termijnmarkt		Totaal	
	Effecten	Kapitalen	Effecten	Kapitalen	Effecten	Kapitalen
1976	31,4	20,1	58,9	36,7	90,3	56,9
1977	26,4	14,4	51,1	26,4	77,6	40,8
1978	24,1	15,4	42,7	25,4	66,8	40,8
1979	23,2	16,7	41,4	27,9	64,6	54,5
1980	21,7	16,7	49,8	48,1	71,5	64,9
1981	16,8	16,6	41,9	43,6	58,8	60,2
1982	43,6	25,2	55,9	64,1	99,6	89,2
1983	60,3	43,1	79,7	94,5	140,0	137,6
1984	32,9	41,8	81,7	117,4	114,7	159,1

Bron:Beurscommissie van Brussel.

(a) Aantal verhandelde effecten in miljoen;verhandelde kapitalen in miljard frank.

alleen door bedrijfseconomische motivaties worden verklaard en is een bewijs te meer dat de financiële structuur en de winstperspectieven van het bedrijfsleven zijn verbeterd (zie ook 2.1.5). Het ziet er dan ook naar uit dat die fiscale stimuli, die ook op budgettair vlak doorwegen, niet herhaald moeten worden.

Tabel 39 - **Vergelijking van de beursindexen van de Beurs van Brussel per rubriek 1982-1984 (kontantmarkt).**

Sectoren	Index op 28.12.84	1984/1983 in %	1983/1982 in %	1982/1981 in %
A.Beter dan het gemiddelde in 1984				
1.Plantages	1686,57	+59,99	+15,45	+20,10
2.Staalnijverheid	15,92	+48,23	+81,47	- 17,94
3.Suikerfabrieken	85,00	+41,66	+ 5,61	+ 9,39
4.Transport	454,28	+38,78	- 2,41	+54,70
5.Papierfabrieken	34,91	+32,68	+34,33	- 5,66
6.Non-ferro	105,04	+31,31	+41,83	+59,36
7.Petroleum	531,98	+29,87	+30,15	+ 3,48
8.Verzekeringen	130,85	+29,13	+34,99	+22,83
9.Trusts	174,75	+23,78	+34,16	+17,47
B.Lager dan het gemiddelde in 1984				
10.Textiel	81,47	+16,55	+55,71	+65,86
11.Scheikunde	124,47	+16,44	+71,19	+15,59
12.Elect,Gas,Water	172,85	+16,08	+32,97	+20,18
13.Banken	131,29	+13,02	+27,77	+ 3,16
14.Kolenmijnen	291,80	+11,48	+21,22	+43,92
15.Bouw	65,09	+ 9,32	+14,71	+46,29
16.Venn. effectenbezit	137,07	+ 9,30	+56,09	+16,58
17.Warenhuizen	196,38	+ 6,92	+21,15	+43,92
18.Brouwerijen	105,83	+ 4,10	+31,90	+11,62
19.Elektronisch materiaal	69,68	+ 2,44	+17,28	+51,51
20.Spiegel en glas	119,50	+ 0,52	+30,29	+15,52
21.Immobiliënma.	101,91	- 4,20	- 5,08	+37,54
22.Voeding	391,00	- 5,21	+36,71	+17,41
23.Metaalverwerking	59,19	- 8,27	- 2,75	+44,05
C.24.Diversen	358,92	+13,39	+26,63	+42,98
D.Totaal Belgische waarden	158,30	+16,78	+34,63	+16,86

Bron: Beurscommissie van Brussel.

c. Return en sectorieel verloop

Het maandgemiddelde van de return (1) van alle op de kontantmarkt genoteerde Belgische aandelen bedroeg 30,5 % in 1984, iets lager dan in 1983 (40,4%) en vergelijkbaar met de gemiddelde return in 1982 (33,2%). Het jaar 1984 is daarmee

(1) Gegevens ontleend aan: « De Brusselse beurs in 1984 », Paribas, jan. 1985. Return wordt bepaald als het koersverschil over 12 maanden, vermeerderd met het uitgekeerde dividend en de theoretische waarde van het eventueel inschrijvings- of toekenningsrecht, uitgedrukt in percent van de koers een jaar voordien.

het derde opeenvolgende jaar met een vrij hoge positieve return. Vrij hoog omdat, in vergelijking met de opbrengst van risicoloze beleggingen, een return van 30 % een risicopremie van bijna 17 % bevat voor het beleggen in aandelen.

De return per sector was positief voor alle sectoren, hoewel sommige individuele ondernemingen toch een negatieve return op hun aandelenkoers kenden (23 op 229 van de onderzochte maatschappijen, tegen 7 in 1983).

De koersontwikkeling op de kontantmarkt van de Beurs van Brussel wordt in tabel 39 per sector gegeven.

Bij de sectoren die het best presteren worden er enkele teruggevonden die hun mindere prestatie van 1983 (in vergelijking met het gemiddelde van de markt) rechttrekken. De rangschikking, met een aantal spits- en dienstensectoren vooraan, is vrij logisch. De hoge score van de staalsector moet gerelativeerd worden gezien de lage absolute waarde van de index, niettemin is het een weerspiegeling van de geleverde saneringsinspanningen in de beurskoersen. Als gevolg van de loonmatiging zijn de zwakkere prestaties van de groepen « warenhuizen » en « voeding » ook logisch en verklaren hun lagere rangschikking.

De returncijfers per sector zijn ongeveer gelijklopend met de koersontwikkeling (2). Een hogere return dan het gemiddelde werd voor volgende sectoren genoteerd: papier, plantages, staal, scheikunde, aardolie, trusts, holdings, textiel en nonferronijverheid. Een lagere return dan het gemiddelde maar nog steeds voldoende groot om een positieve risicopremie te bevatten, geldt voor de sectoren verzekeringen, auto, niet-metaalhoudende mineralen, banken, elektriciteit en distributie. De rangschikking wordt afgesloten met de sectoren bouw, elektronisch materieel, metaalconstructie, diversen, vastgoed en voeding.

d. De tanende invloed van het KB 15

Tabel 40 geeft een internationale vergelijking van het koersverloop op de beurzen over de voorbije drie jaar. Daaruit blijkt dat in 1982 de Belgische beurs tot de sterke stijgers behoorde maar toch minder presteerde dan bijvoorbeeld de beurs van Stockholm en Amsterdam. In 1983 presteerden alleen de drie grote beurzen (New-York, Tokio, London) minder goed dan de Belgische. In 1984 kenden de beurzen van Tokio, London (ondanks de mijnstaking), Amsterdam, Oslo en Hong-Kong een beter koersverloop dan de Beurs van Brussel.

In het perspectief van die ontwikkeling kunnen enkele vraagtekens worden geplaatst bij het reëel effect dat van de KB 15 en 150 uitgaat. Het Cooreman-luik van de wet voorziet fiskale voordelen bij het inschrijven op nieuwe aandelen. Geschat wordt dat in de periode 1982-1983 ongeveer 340 miljard frank, waarvan 27 % via publieke uitgiften, naar de bedrijven zijn gevloeid. In principe zou 60 % van dit bedrag in Belgische ondernemingen moeten geïnvesteerd worden. Maar voor bijna een derde werd de toelating gegeven met dit geld schulden terug te betalen. In de resterende uitgiften zitten nog een aantal dubbeltellingen (o.a. holdings die met nieuw verzameld kapitaal intekenen op uitgiften van andere- zuster-ondernemingen). De meeropbrengst aan risicodragend kapitaal is dan ook minder groot dan algemeen aanvaard wordt. Niettemin konden de ondernemingen dank zij dit kapitaal over soepeler werkingsmogelijkheden beschikken en hadden ze minder vaste kosten.

---

(2) De sectoren zijn niet 100 % dezelfde als in de tabel. De koersontwikkeling in de sectoren is volgens de indeling van de Commissie van de Beurs van Brussel, de return volgt een indeling door Paribas opgesteld.

TABEL 40 - **Internationale vergelijking van het koersverloop op de aandelenbeurzen**

In %

Beursindexen	dec.84/dec.83	dec.83/dec.82	dec.82/dec.81
New-York	+ 1,4	+ 17,3	+14,8
Tokio	+16,7	+ 23,4	+ 4,4
Londen	+22,8	+ 30,0	+12,5
Zurich	+ 0,5	+ 33,1	+11,1
Frankfurt	+ 6,4	+ 36,5	+13,0
Amsterdam	+18,0	+ 53,0	+18,9
Parijs	+15,8	+ 56,4	+ 8,6
Stockholm	- 6,3	+ 60,1	+48,0
Oslo	+29,1	+122,1	- 12,6
Kopenhagen	- 21,0	+111,9	+ 8,0
Hong-Kong	+37,2	+ 11,6	- 44,2
Singapore	- 18,9	+ 36,8	- 6,2
Brussel	+16,3	+ 32,4	+18,0

Bron:Paribas.

De bijeengebrachte kapitalen zijn weliswaar belangrijker dan zonder de aandelenwet, maar welk deel aan de wet kan toegeschreven worden is niet met zekerheid te zeggen. Daartegenover staat dat de budgettaire minderontvangsten niet te verwaarlozen zijn. Een maximale raming van het Planbureau voorziet een budgettaire kostprijs van 3,5 miljard frank in 1984 en 11,7 miljard in 1985. Laatstgenoemde kostprijs wordt jaarlijks herhaald tot in 1993.

Het Monory-luik van de aandelenwet verleent fiskale tegemoetkomingen bij het aankopen van aandelen (3). Alhoewel kon verwacht worden dat deze maatregel potentiële beleggers naar de Beurs zou lokken is de opkomst eigenlijk niet zo groot. Slechts 5 % van het totaal aantal belastingsplichtingen maakten van deze mogelijkheid gebruik in 1982. De verwachting voor de volgende jaren wordt op ongeveer het dubbele geschat. De budgettaire kostprijs (in termen van minderontvangsten) bedroeg 5,5 miljard frank voor het aanslagjaar 1983 en zou de volgende jaren oplopen tot minimaal 11 miljard frank per jaar. Zoals uit deze cijfers evenals uit een opiniepeiling blijkt (zie verder) zijn er door het Monory-luik van de aandelenwet niet zo veel aandeelhouders bijgekomen.

De aandelenwet heeft, naast de normale beursbeïnvloedende factoren, voor een bijkomende steun gezorgd bij de gunstige ontwikkeling van de beurskoersen in 1982-1984. De beperkte stijging der beurskoersen in 1984 laat evenwel veronderstellen dat het effect van de aandelenwet stilaan verzwakt.

C. GELDVOORRAAD, FINANCIELE ACTIVA EN VERPLICHTINGEN

a. Geldvoorraad

In tabel 41 wordt een overzicht verschaft van het verloop van de geldvoor-

(3) Bij aankoop van 40.000 fr (+ 10.000 fr per persoon ten laste) van Belgische aandelen, die minstens 5 jaar in bezit blijven, kan de belastingplichtige dit bedrag aftrekken van zijn belastbaar inkomen. Bij een belastbaar inkomen tussen 250.000 en 500.000 fr per jaar bedraagt de belastingsvermindering aldus 37,4 % van de aankoop, progressief oplopend tot 72 % voor inkomens tussen 4 en 14 miljoen frank.

TABEL 41 - **Geldvoorraad bij de overwegend geldscheppende instellingen (a)**

Miljarden franken

Einde periode	Monetaire kasmiddelen(b)			Giraal geld over-heid	Algemeen totaal	% Toename
	Chartaal geld	Giraal geld	Totaal			
1975	292,1	312,0	604,1	36,2	640,3	-
1976	310,5	330,4	640,9	43,2	684,1	+ 6,84
1977(c)	339,2	365,1	704,3	44,6	748,9	+ 9,48
1977(d)	339,2	365,1	704,3	37,2	741,5	
1978	360,9	383,8	744,7	40,2	784,9	+ 5,86
1979	371,8	388,8	760,6	44,1	804,7	+ 2,53
1980	378,9	385,9	764,8	41,9	806,7	+ 0,25
1981	385,8	403,0	788,8	36,1	824,9	+ 2,26
1982	384,9	432,2	817,1	39,6	856,7	+ 3,97
1983	398,8	490,1	888,9	42,1	931,0	+ 8,68
maart	373,6	428,0	801,6	40,4	842,0	+ 2,54
juin	401,0	465,7	866,7	48,0	914,7	+ 3,88
september	395,9	464,3	860,2	34,5	894,7	+ 5,04
december	398,8	490,1	888,9	42,1	931,0	+ 8,68
1984(e)	397,5	477,8	875,3	58,8	934,1	+ 0,34
maart	387,6	463,3	850,9	40,3	891,2	+ 5,85
juin	410,5	506,2	916,7	46,3	963,0	+ 5,28
september	394,9	473,9	868,8	42,7	911,5	+ 1,88
december	397,5	477,8	875,3	58,8	934,1	+ 0,34

Bron: N.B.B.; berekeningen A.D.S.D.

(a)De uitgebreide tabel verschijnt maandelijks in het « Tijdschrift van de Nationale Bank » en in deel II van onderhavige publicatie.

(b)Monetaire kasmiddelen in het bezit van particulieren en bedrijven: privé-bedrijven andere dan overwegend geldscheppende, financiële instellingen van de overheidssector die geen overwegend geldscheppende instellingen zijn en overheidsbedrijven.

(c)Oude reeks.

(d)Nieuwe reeks.

(e)Voorlopige cijfers, uitgezonderd voor het chartaal geld.

(f)Procentuele toename t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

raad bij de overwegend geldscheppende instellingen. Het algemeen totaal kan als M1 (de geldhoeveelheid in enge zin) worden beschouwd.

Opvallend is dat de sterke toename einde 1983 (+ 8,68 % op één jaar) zich in 1984 niet herhaald. Einde 1984 lag M1 nauwelijks hoger dan een jaar voordien.

De verhouding tussen giraal en chartaal geld heeft zich in het begin van de jaren tachtig sterk gewijzigd ten voordele van het giraal geld. Tussen 1975 en 1980 was er maar een lichte daling merkbaar (van 51,65 % naar 50,46 % van de totale monetaire kasmiddelen in het bezit van bedrijven en particulieren). Vanaf 1981 en tot 1983 neemt het aandeel van het

giraal geld sterk toe: respectievelijk van 51,09 % tot 52,90 % en 55,14 %. In 1984 is er een lichte terugval (54,59 %), maar niet als met het giraal geld van de overheid rekening wordt gehouden. Het groter bezit aan giraal geld door de overheid houdt waarschijnlijk verband met de beslissing om de uitbetaling van de wedden van de ambtenaren van eind december 1984 naar begin januari 1985 te verschuiven. Wanneer het giraal geld van de overheid wordt meegerekend dan is het aandeel 57,17 % einde 1983 en 57,45 % einde 1984.

b. Spaarsaldi en kapitaalvorming

Een overzicht van het sparen van de particulieren en de vennootschappen met daartegenover de financieringsbehoefte van de overheid wordt in tabel 42 samengesteld.

Alhoewel de bruto-besparingen van de particulieren in de eerste helft van de jaren tachtig nauwelijks verschillen van deze in de tweede helft van de jaren zeventig, is het opvallend dat hun nettofinancieringsoverschot quasi verdubbeld is. De eenvoudige verklaring, die ook uit de tabel blijkt, is dat de bruto kapitaalvorming door particulieren is gehalveerd. Die ontwikkeling vloeit uit de sterk verminderde bouwactiviteit voort en heeft eveneens effect op de nieuwe, door de particulieren, aangegane verplichtingen (vgl. eveneens tabel 44).

In 1984 heeft de totale bruto kapitaalvorming zich lichtjes hersteld; samen met het gedaald bruto sparen leidt dit tot een verminderde financieringsbehoefte zowel in procent van het B.N.P. als in absolute waarde. Verder (hoofdstuk 2.2.3) wordt gewezen op de lichte toename van de consumptieve uitgaven in 1984. Bij een afgenomen koopkracht van lonen en wedden, is dit alleen door intering van de particuliere spaargelden mogelijk.

De financiële saldi van de ondernemingen hebben een volledig andere ontwikkeling gekend. Hun bruto besparingen (zie hoofdstuk 2.1.5) namen de laatste jaren sterk toe. Samen met de kapitaaloverdrachten (hoofdzakelijk, zowel op nationaal als op EEG-vlak, vanwege de overheid) leveren ze de kapitaalmiddelen waaruit de ondernemingen kunnen putten voor hun bruto kapitaalvorming. Uitgedrukt in percent van het B.N.P. verwezenlijken de ondernemingen sinds 1980 een groter financieringsoverschot. In 1984 is dit niet het geval ingevolge een vermindering van de ontvangen netto kapitaaloverdrachten.

Tegenover de particulieren en vennootschappen, traditioneel met een financieringsoverschot, staat de overheid met een, tot 1981, altijd toenemende financieringsbehoefte. De vergelijking van beide levert de laatste kolom van tabel 42 waarin het netto-beroep dat de Belgische economie op het buitenland doet om zijn verrichtingen te financieren tot uiting komt. M.a.w., het is geen aanduiding van het beroep dat de overheid op de buitenlandse markten moet doen, maar wel van de mate waarin, per saldo, de drie hoofdsectoren van de Belgische economie er een beroep op doen. Een negatief teken weerspiegelt een nationaal financieringstekort waaraan door buitenlandse spaarders tegemoet wordt gekomen.

c. Vorming van financiële activa

Zoals al uit het verloop van de financieringsvermogens kon vermoed worden, zijn de financiële activa in het bezit van de bedrijven en de particulieren in 1984 minder snel toegenomen dan het jaar voordien (tabel 43). Wanneer als relatieve maatstaf de aangroei van de activa in één jaar t.o.v. het B.N.P. wordt genomen, dan blijkt 1984 de laagste score van het jongste decennium te halen.

TABEL 42 — **Spaarsaldi en kapitaalvorming**

In % B.N.P.

Jaren	Particulieren			Vennootschappen			Overheid			Totaal (c)
	Bruto-besparingen	Bruto-kapitaal vorming	Netto financie-ringsver-mogen	Bruto bespa-ringen	Kapitaal middelen (a)	Netto financie-ringsver-mogen (b)	Bruto-bespa-ringen	Bruto kap. vorm.	Netto financ. behoefte	
1976	16,3	8,7	7,9	6,8	9,0	−0,2	−1,2	3,9	− 7,8	−0,1
1977	14,6	8,8	6,1	7,0	8,9	—	−1,4	3,9	− 7,6	−1,5
1978	14,6	9,3	5,5	7,4	9,5	+1,0	−2,0	3,7	− 8,2	−1,7
1979	13,6	8,2	5,6	7,4	9,5	+0,4	−2,7	3,8	− 9,0	−3,0
1980	13,9	8,0	6,1	6,9	9,9	+1,0	−4,3	4,1	−11,8	−4,7
1981	15,0	5,1	10,0	6,6	10,2	+1,6	−8,3	4,1	−16,3	−4,7
1982	13,6	4,7	9,0	7,2	10,6	+2,1	−7,3	3,8	−14,8	−3,7
1983	15,6	4,5	11,1	7,7	11,0	+3,3	−8,6	3,4	−15,6	−1,2
1984 (d)	14,5	4,6	9,9	8,4	11,3	+3,2	−7,3	3,2	−13,8	−0,7

Bron : N.B.B.; berekeningen A.D.S.D.

(a) De kapitaalmiddelen van de bedrijven bestaan uit de bruto-besparingen (=beschikbaar inkomen) en de ontvangen netto kapitaaloverdrachten.

(b) Een negatief teken wijst op een financieringsbehoefte. Een positief teken betekent dat de beschikbare kapitaalmiddelen niet integraal voor de bruto-kapitaalvorming werden gebruikt.

(c) Het totaal saldo is de algebraïsche som van de financieringsvermogens en behoeften van de particulieren, de vennootschappen en de overheid.

(d) Raming.

TABEL 43 — **Financiële activa in het bezit van de bedrijven en particulieren**

Wijzigingen in miljarden franken

Jaren	Activa in Belgische frank				Activa in deviezen			Andere	Totaal	Totaal in % B.N.P.
	Monetaire kasmiddelen	Andere activa op ten hoogste 1 jaar	Activa op meer dan 1 jaar	Totaal	Deposito's op ten hoogste 1 jaar	Activa op meer dan 1 jaar	Totaal			
1976	+37,2	+192,7	+154,4	+384,3	+ 19,6	+ 14,2	+ 33,8	+61,6	+479,7	18,2
1977	+72,8	+114,7	+224,3	+411,8	+ 18,3	+ 16,7	+ 35,0	+34,6	+481,4	16,9
1978	+48,3	+176,5	+171,3	+396,1	0,0	+ 20,2	+ 20,2	+56,6	+472,9	15,5
1979	+25,8	+152,3	+207,8	+385,9	+ 16,5	+ 11,3	+ 27,8	+71,0	+484,7	14,9
1980	+ 4,2	+111,8	+261,1	+377,1	+ 46,4	+ 20,8	+ 67,2	+45,6	+489,9	14,1
1981	+32,9	+108,1	+207,6	+348,6	+115,3	+ 41,9	+157,2	+79,9	+585,7	16,2
1982	+38,9	+138,4	+298,6	+475,9	+ 30,7	+ 47,6	+ 78,3	+15,2	+569,4	14,6
1983	+67,6	+150,4	+349,5	+567,5	− 13,8	+ 63,7	+ 49,9	+61,1	+678,5	16,3
1 kwart	−16,2	+ 7,1	+140,4	+131,3	− 3,9	+ 11,8	+ 7,9	+ 5,5	+144,7	—
2 kwart	+72,9	+ 8,3	+ 95,6	+176,8	− 10,2	+ 12,9	+ 2,7	+48,4	+227,9	—
3 kwart	− 1,7	+ 42,1	+ 50,2	+ 90,6	− 7,4	+ 18,7	+ 11,3	+ 7,8	+109,7	—
4 kwart	+12,6	+ 92,9	+ 63,3	+168,8	+ 7,7	+ 20,3	+ 28,0	− 0,6	+196,2	—
1984	−17,1	+229,7	+214,9	+427,5	− 9,4	+103,8	+ 94,4	+71,3	+593,2	13,3
1 kwart	−28,3	+ 97,6	+ 44,1	+113,4	− 23,5	+ 33,1	+ 56,6	+ 8,1	+178,1	—
2 kwart	+66,0	+ 19,4	+ 51,4	+136,8	− 11,6	+ 28,2	+ 16,6	+97,5	+250,9	—
3 kwart	−49,4	+ 74,4	+ 50,6	+ 75,6	− 3,2	+ 14,8	+ 11,6	+ 1,4	+ 88,6	—
4 kwart	− 5,4	+ 38,3	+ 68,8	+101,7	− 18,1	+ 27,7	+ 9,6	−35,7	+ 75,6	—

Bron : N.B.B.; berekeningen A.D.S.D.

De opsplitsing naar activa in Belgische frank en in deviezen toont opnieuw een toegenomen vorming van activa in deviezen aan in 1984, maar minder sterk dan in 1981. Dat het eerste kwartaal van 1984 daarbij zwaarder doorwoog is te verklaren door de zwakke houding van de Belgische frank in die periode. In de overige kwartalen van 1984 verzwakten de beleggingen in vreemde munt ingevolge de verstevi-ging van de wisselkoers. Dit kwam vooral in de korte-termijnbeleggingen tot uiting, bij de lange termijn-beleggingen zijn er aanwijzingen dat de ECU een steeds belangrijker rol speelt.

De activavorming in Belgische frank heeft zich uitsluitend op rentevormend papier toegespitst. In tegenstelling met de vorige jaren werden de monetaire kasmiddelen inderdaad ingekrompen; dit blijkt ook uit de resultaten van de opiniepeiling over het spaargedrag (zie hierna punt D).

In 1984 werden meer financiële activa op minder dan één jaar gevormd dan op meer dan één jaar, hetgeen de vijf voorgaande jaren niet het geval was. Als verklaring daarvoor kan enerzijds gelden dat een aantal monetaire kasmiddelen waarschijnlijk in kortlopende activa werden omgezet - dit wijzigt nauwelijks de liquiditeit maar levert wel een extra-inkomen via de rente - en anderzijds dat het huidig economisch klimaat - met dalende netto lonen en onzekerheid over werkvastheid - de particulieren ertoe heeft aangezet hun spaargelden in mindere mate op lange termijn vast te leggen. Het renteverloop zou eerder een tegenovergestelde ontwikkeling gesuggereerd hebben vermits het normale rentepatroon in 1984 behouden bleef.

Bij een verdere opsplitsing van de financiële activa op ten hoogste één jaar blijkt dat de activa in buitenlandse valuta's, maar aangehouden bij nationale financiële instellingen, nog licht zijn toegenomen (+ 4,6 miljard frank) tegen een daling in 1983 (- 8,6 miljard frank).

Bij de activa op ten hoogste één jaar in Belgische frank en aangehouden bij de nationale financiële instellingen wordt voor het tweede opeenvolgende jaar een forse stijging genoteerd van de deposito's op gewone boekjes (+ 111,6 miljard frank in 1983, + 112 miljard frank in 1984). Einde 1984 bedroeg het totaal bedrag der activa op gewone depositoboekjes aldus 1.358,7 miljard frank.

Van de nieuwe activa op meer dan één jaar werd het grootste deel (193,8 miljard frank) via kasbons en obligaties gevormd.

Het totaal van de nieuwe financiële activa nam in 1984 met 593,2 miljard frank toe, daarvan werd slechts 51 % bij de nationale financiële instellingen aangehouden tegenover 64 % in 1983. Gedeeltelijk kan dit verklaard worden door het feit dat in 1984 meer activa in buitenlandse valuta werden aangehouden. Daarnaast kan activavorming plaatsgevonden hebben in de instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen en in de pensioenfondsen, maar deze worden in de statistiek van de nationale financiële instellingen niet opgenomen. Tenslotte kunnen een aantal activavormingen door beleggingen in franken in het buitenland gebeurd zijn zonder omwisseling in vreemde munt. Daardoor wordt de roerende voorheffing ontweken.

De financiële activa in het bezit van de overheid namen in 1984 met 37,8 miljard frank toe, de sterkste toename van de laatste tien jaar en quasi uitsluitend op korte termijn.

TABEL 44 — **Financiële verplichtingen van particulieren en vennootschappen (a) : nieuwe verplichtingen**

Miljarden franken

Jaren	Verplichtingen overwegend door particulieren aangegaan				Verplichtingen van vennootschappen en eenmanszaken			Einde-totaal
	Persoonlijke leningen en kredieten op afbetaling	Hypothecaire kredieten voor de huisvesting		Totaal	Tegenover België (b)	Tegenover het buitenland	Totaal	
		Totaal	waarvan : kredieten voor sociale huisvesting					
1976	+26	+ 75	(+21)	+101	+131	+36	+167	+268
1977	+23	+ 80	(+27)	+103	+134	+46	+180	+283
1978	+16	+ 98	(+33)	+114	+122	+43	+165	+279
1979	+21	+111	(+29)	+132	+142	+36	+178	+310
1980	+ 6	+ 82	(+38)	+ 88	+100	+64	+164	+252
1981	−10	+ 42	(+26)	+ 32	+ 89	+97	+186	+218
1982	+ 3	+ 26	(+27)	+ 29	+ 41	+83	+124	+153
1983	+ 7	+ 33	(+23)	+ 40	+124	+51	+175	+215
1984 (c) ..	+13	+ 22	(+13)	+ 35	+ 31	+26	+ 57	+ 92

Bron : N.B.B.

(a) vennootschappen die geen financiële instellingen zijn.
(b) voor de uitsplitsing van deze kolom, zie tabel 45.
(c) voorlopige gegevens.

TABEL 45 — **Nieuwe verplichtingen van vennootschappen en éénmanszaken tegenover België**

Miljarden franken

Jaren	Aandelen	Obligaties uitgegeven door		Investeringskredieten	Overige discontovoorschotten acceptkredieten	Diversen	Totaal
		privé vennootschappen	openbare bedrijven				
1976	—	+15	+ 9	+49	+57	+ 1	+131
1977	+ 9	+ 8	+14	+32	+67	+4	+134
1978	+10	+ 7	+23	+43	+38	+1	+122
1979	+ 5	+ 6	− 2	+48	+83	+2	+142
1980	+ 1	+11	− 5	+40	+46	+7	+100
1981	—	+11	+ 5	+ 7	+57	+9	+ 89
1982	+17	+ 5	+12	+14	−13	+6	+ 41
1983	+45	+24	+19	+27	+ 6	+3	+124
1984 (a).....	+16	—	− 3	+29	−14	+3	+ 31

Bron : N.B.B.

(a) voorlopige gegevens.

d. De financiële verplichtingen van bedrijven en particulieren

De aangroei van de gezamenlijke verplichtingen van bedrijven en particulieren was zeer klein in 1984: minder dan de helft van 1983. De verklaring daarvoor is verschillend voor de particulieren en de vennootschappen (tabel 44).

Bij de particulieren is de terugval minder sterk en zijn de nieuw aangegane verplichtingen - alhoewel vrij klein in vergelijking met de periode 1976-1980 - toch belangrijker dan in 1981 en 1982. De persoonlijke leningen en afbetalingskredieten namen zelfs sterker toe dan in 1983. De belangrijkste verklaring daarvoor is het autosalon dat begin 1984 voor een tijdelijke opleving van de verkoop van nieuwe wagens zorgde, die een belangrijk deel van de afbetalingskredieten opslorpen.

Bij het hypothecair krediet waren de nieuwe verplichtingen een derde lager dan in 1983. De daling is bijna volledig aan de sector sociale huisvesting te wijten. Dit is in overeenstemming met de zwakke bedrijvigheid, wegens financële beperkingen, van de sociale huisvestingsmaatschappijen.

Bij de vennootschappen lagen de nieuwe verplichtingen een derde lager dan in 1983. Vooral de verplichtingen tegenover België vertoonden een forse daling (voor de uitsplitsing zie tabel 45).

De vennootschappen hebben zich in de eerste plaats, zoals in 1982, ontdaan van een aantal kortlopende verplichtingen (- 14 tegenover + 6 miljard in 1983). De investeringskredieten stegen nauwelijks meer dan in 1983 hoewel de investeringen in 1984 stegen (zie hfdstk 2.1.2). In 1983 hebben de bedrijven evenwel een grote hoeveelheid kapitaal kunnen aantrekken die hen heeft toegelaten een groter deel van de investeringen met eigen middelen te financieren. De verbetering van de winstmarge in de jongste jaren zorgde eveneens voor meer financieringsruimte.

Opmerkelijk is dat per saldo de nieuwe aandelen met 16 miljard toenemen hetgeen even hoog is als in 1982, hoewel het Cooremanluik van de aandelenwet in 1983 ten einde liep. In het kader van de enorme kapitaalinzameling in de voorgaande jaren wekt het weinig verwondering dat de netto-uitgifte van obligaties voor de privé-vennootschappen in 1984 verwaarloosbaar is.

Het afnemen van de nieuwe verplichtingen t.o.v. het buitenland tot het laagste peil van de laatste tien jaar wordt door de reeds aangehaalde elementen verklaard: gestegen winstmarge en de grote kapitaalinzameling in 1983.

D. HET SPAARGEDRAG

Een jaarlijkse opiniepeiling geeft een beeld van de manier waarop de Belg spaart (4). Alhoewel opiniepeilingen altijd met de nodige omzichtigheid moeten benaderd worden, biedt deze over het spaargedrag - die reeds een aantal jaren wordt uitgevoerd - toch enig inzicht in de financiële ontwikkelingen die niet zo dadelijk uit de louter financiële marktgegevens kunnen afgeleid worden.

Met de resultaten van de opiniepeiling van 1982 en 1984 (tabel 46) wordt een poging gedaan om de wijzigingen in het spaargedrag te analyseren. In de eerste plaats gaat het hier niet om te weten hoeveel de Belg spaart, maar wel om de spaarvormen te kennen die worden gebruikt.

(4) Speciale maanduitgave van l'Echo de la Bourse: « Epargner et investir », oktober 1982 en 1984.

TABEL 46 - **Spreiding van de beleggingsvormen voor het rijk en per regio (a)**

Beleggingsvormen	Rijk		Vlaanderen		Wallonië		Brussel	
	1982	1984	1982	1984	1982	1984	1982	1984
Gewoon spaarboekje	79,1	77,9	85,7	84,3	73,7	74,1	66,4	65,3
Termijnrekeningen	48,8	46,4	52,4	48,2	44,0	43,2	49,2	49,7
Kasbons	23,9	23,3	22,7	24,1	27,6	25,1	15,6	14,3
Kapitalisatiebons	13,5	--	11,1	--	17,7	--	9,8	--
Overheidsobligaties	8,1	10,1	5,1	9,0	11,6	12,0	9,8	9,0
Obligaties in vreemde munt	2,4	2,8	1,6	2,1	3,6	4,0	1,6	2,5
Aandelen	10,4	13,3	8,4	14,1	13,1	12,8	10,7	12,1
Gemeenschappelijke beleggingsvormen	2,2	2,3	0,3	2,0	4,7	3,0	2,0	1,8
Converteerbare obligaties	1,4	2,0	0,5	1,8	1,9	2,0	3,3	3,5
Immobiliencertificaten	1,7	2,3	2,4	3,1	0,8	1,5	1,2	1,8
Gebouwen	19,5	21,3	19,0	21,0	21,6	23,7	14,3	15,3
Grond:								
- bouwgrond	7,0	7,4	7,8	8,0	6,4	7,1	5,7	6,1
- landbouwgrond	2,9	3,5	2,2	3,7	3,9	4,1	2,5	1,2
- bos	2,4	2,0	1,4	1,0	3,9	3,6	2,5	1,4
Gebouwen in buitenland	0,8	0,6	0,8	0,7	0,6	0,3	1,6	1,3
Goud	4,4	5,5	4,9	6,0	3,6	4,5	5,3	6,7
Diamanten	1,5	1,6	1,6	1,8	1,4	--	1,5	1,8
Kunstwerken	3,4	3,7	3,3	4,0	3,0	2,8	5,3	5,5
Antiek	5,7	6,9	3,8	8,1	7,2	8,0	9,4	11,2
Geld of bankkoffer	6,4	4,5	5,1	3,0	7,5	6,0	8,6	6,0

Bron: Echo de la bourse, 1982 en 1984.

(a) De gegevens zijn percentages. Een ondervraagde kan meer dan een beleggingsvorm opgeven, zo hij die effectief gebruikt.

In de periode 1982-1984 zijn een aantal maatregelen genomen of hebben zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die normaal gesproken het spaargedrag van de gezinnen moeten beïnvloed hebben:

- de invoering van de koninklijke besluiten nr.15 en 150 met betrekking tot het uitgeven van en beleggen in aandelen;

- het erkennen, in het kader van die wet, van een aantal beleggingsfondsen;

- het steeds toenemende beroep van de overheid op de primaire obligatiemarkt;

- de loonmatiging waardoor de toename van het netto-loon werd beperkt;

- de stimuleringsmaatregelen voor de bouwsector (o.a. de verlaging van het B.T.W.-tarief van 17 naar 6 %).

Nu al deze maatregelen volle twee jaar in voege zijn, laat de opiniepeiling een aantal resultaten zien die op voorhand konden verwacht worden, maar ook een aantal die niet zo vanzelfsprekend zijn, zoals het lichtjes toegenomen beleggen in goud, terwijl de goudkoers dalend georiënteerd is.

Opvallend is dat volgens deze opiniepeiling het koninklijk besluit nr. 15 niet zoveel mensen méér tot het beleggen in aandelen heeft aangezet. Bezaten in 1982

reeds 10,4 % van de Belgen aandelen, dan is dit slechts tot 13,3 % opgelopen in 1984. De enorme toevloed van kapitalen naar de Beurs van Brussel (hoofdstuk 2.1.6.B) heeft blijkbaar niet zoveel nieuwe beleggers naar de Beurs getrokken. Uit het antwoord aan Volksvertegenwoordiger Van Velthoven op zijn parlementaire vraag, hebben volgens Mininster De Clercq voor het aanslagjaar 1983, dus voor de inkomens van 1982, 194.470 belastingplichtingen aanspraak op de fiskale voordelen van KB 15 gemaakt (5). Dit is slechts 5,3 % van het totaal aantal aangiften . Ook al zijn de definities verschillend (op een aangifte kunnen meerdere personen staan) dan blijkt toch dat er minder personen gebruik gemaakt hebben van het KB 15 dan dat er aandeelbezitters zijn volgens de opiniepeiling. Zelfs zo de gemeenschappelijke beleggingsvormen mee in rekening worden gebracht blijft deze conclusie gelden.

Het besluit uit de opiniepeiling zou zijn dat het succes van de erkende beleggingsfondsen te danken is aan die mensen die al op een of andere wijze deze vorm van beleggen toepasten.

Tweede opvallend feit en enigszins in tegenspraak met de analyse van de obligatiemarkt, is dat meer mensen gingen beleggen in overheidsobligaties. De klacht dat er vooral in 1984 een tanende belangstelling was vanwege de particulieren voor het beleggen in overheidsleningen, is wellicht ingegeven door het bedrag waarvoor particulieren intekenden meer dan door het aantal personen dat deze beleggingsvorm gebruikte. Ofwel werden overheidsobligaties via de secundaire markt aangekocht.

Even opmerkelijk is dat er op twee jaar tijd bijna twee procent meer woningeigenaars zijn bijgekomen, vooral dan in Vlaanderen en Wallonië. De Belg is dus nog steeds geïnteresseerd in het verwerven van een woning (ook het aantal personen in het bezit van een bouwgrond nam toe). De crisis in de bouwsector moet dan toegeschreven worden aan een verminderde belangstelling voor het investeren in wonigen als opbrengsthuizen.

Laatste punt is de afname van het aantal mensen (met bijna 2 %) dat geld gewoon renteloos bewaart. Ook hier heeft de loonmatiging waarschijnlijk zijn invloed laten gelden, maar het is niet vast te stellen op welke wijze : ofwel zijn er minder personen die (spaar-)geld ter beschikking hebben, ofwel zijn een aantal van deze mensen overgegaan tot beleggen om op deze wijze hun spaargeld te laten renderen en aldus hun lagere koopkracht uit looninkomen te compenseren.

(5) De budgettaire kostprijs voor dat aanslagjaar bedroeg 5,5 miljard frank.

SYNTHESE 2.1

Het herstel van de Belgische economie na de devaluatie van de Belgische frank in 1982, heeft zich het afgelopen jaar verstevigd. De herneming, sinds 1983, van de buitenlandse handel heeft zich in 1984 nog versterkt, vooral het exportvolume is toegenomen, en heeft daarbij de investeringen aangewakkerd. Vooral in die sectoren van de nijverheid waar de ontwikkeling van de investeringen in het verleden te wensen overliet, is de investeringstoename belangrijk geweest. Alleen de investeringen in woon- en niet-woongebouwen zijn daardoor niet aangedreven geworden.

De gunstige ontwikkeling heeft natuurlijk een weerslag op de industriële produktie gehad die sedert een aantal jaren terugliep of stagneerde. Het herstel begon in 1983 en de stijging van de produktie in 1984 oversteeg het niveau van 1983 met 4 %. Bovendien en voor het eerst sinds vijf jaar, is het resultaat beter dan in 1979, het laatste jaar met een hoogconjunctuur. Alle bedrijfstakken hebben tot die groei bijgedragen.

De grotere bedrijvigheid weerspiegelt zich ook in het energieverbruik - eveneens een indicator van de industriële activiteit - dat voor het eerst sinds 1979 een duidelijke stijging in reële termen vertoont.

Hoewel definitieve gegevens ontbreken, wijzen een aantal deelindicatoren op de verdere verbetering van de rendabilteit van de ondernemingen in 1984.

Het beursverloop bleef, evenals de twee voorgaande jaren gunstig gericht. Het rendement van de aandelen uit alle sectoren is ruim positief met slechts kleine uitzonderingen voor bepaalde ondernemingen.

2.2 MINDERE PRESTATIES VAN DE ECONOMIE

Naast de positieve aspecten die de Belgische economie in 1984 hebben gekenmerkt, blijven er minder gunstige factoren bestaan die ofwel door de internationale afhankelijkheid ofwel door interne onevenwichtigheden worden teweeggebracht.

Dat de herleving van de internationale handel het herstel van een open economie bevordert, heeft ook zijn keerzijde: het prijsverloop, de wisselkoersen en de hoogte van de interest worden meer door buitenlandse ontwikkelingen dan door binnenlandse beleidsmaatregelen beheerst.

2.2.1 Tewerkstelling en werkloosheid

A. ACTIEVE BEVOLKING

De actieve bevolking neemt tussen 30 juni 1983 en 30 juni 1984 minder snel toe dan het jaar voordien, alle ramingen terzake komen tot dit besluit. De omvang van het verschijnsel is verschillend volgens de auteurs van de ramingen. Het IRES raamt de toename tussen 10.600 (tegen 16.100 in 1983) en 15.000 eenheden naargelang de gebruikte hypothesen in verband met de activiteitsgraad; de Nationale Bank houdt het bij een groei van 11.000 personen (tegen 16.000 in 1983); het Planbureau daarentegen schat de toename op 15.000 eenheden (tegen 25.000 in 1983).

Een toename van 11.000 personen wordt hierna weerhouden. Op basis van van de IRES-redenering wordt die veroorzaakt door:

een toename van de mannelijke bevolking tussen 15 en 65 jaar - de arbeidsleeftijd - met slechts 20.000 eenheden (tegen 27.000 het jaar voordien toen het aantal jongeren dat de arbeidsleeftijd bereikte groter was). Daarnaast heeft de toename van het aantal personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, aangesterkt door het stelsel van de brugpensioenen, een daling van de mannelijke activiteitsgraad tot gevolg gehad zodat de mannelijke actieve bevolking uiteindelijk met ongeveer 10.000 personen afneemt;

de verdergaande toename van de vrouwelijke activiteitsgraad die spijts de stagnerende vrouwelijke bevolking op arbeidsleeftijd nog goed is voor een toename van de vrouwelijke actieve bevolking met 21.000 eenheden.

De verdeling van de actieve bevolking over de diverse tewerkstellings- en werkloosheidsvormen (tabel 47) wordt tussen 1983 en 1984 door een viertal ontwikkelingen gekenmerkt:

de toename, zowel in de privé als in de openbare tertiaire sector, van het aandeel van de actieve bevolking en van de binnenlandse loontrekkenden, terwijl de tewerkstelling in de secundaire sector afneemt;

het groeiend aandeel van de openbare sector in de actieve bevolking (22,9 % in 1983 en 23,3 % in 1984);

de toename van het aantal zelfstandigen;

de stabilisering van de volledige werkloosheid die tot uiting komt in een werkloosheidsgraad van 13 %, identiek aan die van 1983.

B. TEWERKSTELLING

De voornaamste kenmerken voor 1984 zijn dat de toename van de tewerkstelling in de overheidssector plaatsvindt en dat de tewerkstellingsvorm betrekking heeft op de in het kader van het programma tot opslorping van de werkloosheid geschapen arbeidsplaatsen.

Officiële cijfers betreffende de tewerkstelling op 30 juni 1984 zijn nog niet beschikbaar. De hierna verstrekte gegevens zijn ramingen op basis van verschillende indicatoren. Meer dan aan de absolute waarde ervan, moet aandacht worden geschonken aan de tendens die uit deze ramingen kan worden afgeleid.

a. Privé tewerkstelling

De tendens tot een vertraagd verlies van arbeidsplaatsen die sinds 1981 wordt waargenomen, schijnt ook in 1984 te bestaan. Uit de ontwikkeling, per bedrijfstak, van de loontrekkenden in de privé sector (tabel 48) blijkt dat het aantal verloren arbeidsplaatsen 7.500 bedraagt, tegen 35.400 het jaar voordien. Het verlies vindt hoofdzakelijk plaats in de secundaire sector (- 16.000 eenheden), de

TABEL 47 - **Beroepsbevolking op 30 juni 1983 en 1984**

x 1.000

Tewerkstellings- en werkloosheidsvormen	1983	1984(a)
Binnenlandse loontrekkenden	3.007,0	3.014,9
Privé sector	2.039,8	2.032,3
- primair	11,4	11,5
- secondair	989,8	973,0
- tertiair	1.038,6	1.047,8
Openbare sector	967,1	982,5
- primair	0	0
- secondair	13,2	12,7
- tertiair (b)	953,9	969,8
Binnenlandse zelfstandigen	626,7	629,7
Totale binnenlandse werkgelegenheid	3.633,7	3.644,6
Grensarbeid	34,6	34,0
Volledige werkloosheid	546,4	547,1
- uitkeringsgerechtigde voll. werkloosh	491,1	494,3
- andere verplicht ingeschrevenen (c)	28,5	28,2
- vrij ingeschreven werkzoekenden (c)	26,8	24,6
Actieve bevolking	4.214,7	4.225,7

(a) ramingen A.D.S.D.
(b) incl. de gewapende macht
(c) inactief.

Bron: Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.

TABEL 48 - **Loontrekkenden in de privé sector op 30 juni**

verschillen x 1.000

Bedrijfstakken	81/80	82/81	83/82	84/83 (a)
Land-, bosbouw en visserij	- 0,3	0,0	+ 0,3	+ 0,1
Energie en waterhuishouding	- 0,4	- 0,6	- 1,1	- 0,9
Winning en verwerking niet-energetische delfstoffen en derivaten, scheikundige nijverheid	-11,6	- 7,2	- 7,9	- 0,6
Metaalverwerkende, fijnmechanische en optische nijverheid	-27,5	-13,7	- 6,1	- 3,5
Andere be- en verwerkende nijverheid	-17,8	- 9,8	- 4,1	- 1,8
Bouwnijverheid	-28,5	-22,3	-18,4	-10,0
Handel, horeca en reparatiebedrijven	- 8,8	- 3,0	- 5,0	+ 3,0
Vervoer en verkeer	- 2,3	- 0,3	- 0,7	+ 1,2
Bank- en verzekeringswezen, dienstverlening aan ondernemingen, verhuur	- 2,0	- 1,0	+ 8,2	+ 3,0
Overige dienstverlening	- 3,3	+ 2,5	- 0,5	+ 2,0
Totaal	-84,9	-55,5	-35,4	- 7,5

(a) ramingen A.D.S.D.

Bron: R.S.Z.

tertiaire sector kent een expansie van ongeveer 9.000 personen en de primaire sector zou een lichte verbetering kennen. De zwaarst getroffen bedrijfstakken in de secundaire sector zijn de metaalverwerkende en fijnmechanische nijverheid evenals de bouwnijverheid (respectievelijk een vermindering van de tewerkstelling met 3.500 en 10.000 eenheden).

In die minder ongunstige ontwikkeling is het moeilijk het aandeel te becijferen dat aan de compenserende aanwervingen in het raam van de 5-3-3 akkoorden te wijten is, of aan de conjunctuurverbetering, of aan het rationaliseringsproces van de produktiestructuur die sinds de eerste petroleumschok aan de gang is. De moeilijkheid vloeit voort uit het interactief karakter van die oorzaken: naast het aanvaarden van de loonmatiging en omdat de economische vooruitzichten verbeteren, konden compenserende aanwervingen worden gedaan en scheen het rationaliseringsproces minder dwingend.

Tot de gunstige ontwikkeling van de tewerkstelling in de tertiaire sector hebben voornamelijk het bank- en verzekeringswezen, de dienstverleningen aan ondernemingen, de verhuur en de handel en horecasector bijgedragen, in mindere mate hebben ook de sectoren vervoer en verkeer en de overige dienstverlening tot de verhoogde tewerkstelling bijgedragen.

De ontwikkeling in de privé tertiaire sector houdt echter ook verband met de toename van de jongerenstages (+ 4.600 van 30 juni 1983 tot 30 juni 1984) en met de grotere omvang van het aantal werklozen dat een deeltijdse baan - voornamelijk in de dienstensector - aanvaardt om aan de werkloosheid te ontsnappen (+ 26.163). Het betreft dus enerzijds korte termijncontracten (6 maand, eenmaal hernieuwbaar) en anderzijds deeltijdse arbeid.

Naast deze laaste categorie schijnt ook de deeltijdse arbeid op « vrijwillige » basis toe te nemen. Het ontbreken van statistische gegevens daaromtrent laat niet toe de ontwikkeling ervan te achterhalen. Het laatst beschikbaar cijfer dat door het R.I.Z.I.V. wordt gegeven heeft op het jaar 1983 betrekking, het aantal arbeiders en bedienden dat door de privé en openbare sector deeltijds wordt tewerkgesteld, kan in verhouding tot de totale tewerkstelling op 11,2 % worden geschat. Voor de vorige jaren is alleen het cijfermateriaal van de Europese Gemeenschappen beschikbaar. Het zijn de enquête-resultaten betreffende de arbeidsmarkt in 1981, daarin wordt de deeltijdse arbeid op 6,4 % van het totaal aantal tewerkgestelden (hoofd- of bijbetrekking) geraamd. Een vergelijking tussen beide gegevens laat nog geen besluit toe over het succes van de deeltijdse arbeid omdat het verschil in opnamemethode te groot is.

Ook op het vlak van de statistische opname van de actieve bevolking en van de tewerkstelling stelt het onderscheid tussen deeltijdse en voltijdse arbeid problemen. Dubbeltellingen kunnen optreden als o.a. meer dan 1 deeltijdse taak wordt uitgeoefend zodat een vertekend beeld van de tewerkstelling wordt waargenomen. Er dient daarbij aangestipt te worden dat deeltijds tewerkgestelde werklozen zowel in de werkloosheidstatistiek (onder verplicht ingeschrevenen) als in de tewerkstellingstatistiek van de R.S.Z. voorkomen.

Het uitgesproken overwicht van het aantal vrouwen is kenmerkend voor beide vormen van deeltijdse arbeid. Het aantal loontrekkenden dat op 30 juni 1983 een deeltijdse job als hoofdbetrekking had, bedroeg volgens het R.I.Z.I.V. 89.755 arbeiders waarvan 67.070 vrouwen en 134.445 bedienden waarvan 107.086 vrouwen. Het aantal deeltijds tewerkgestelde ambtenaren bedroeg volgens

dezelfde bron 44.375 personen, waarvan 32.959 vrouwen op 31 maart 1983. Op 30 juni 1984 bedroeg het aantal deeltijds tewerkgestelde werklozen die aan de werkloosheid willen ontsnappen 66.128 personen waarvan 53.381 vrouwen.

b. Tewerkstelling in de openbare sector

De toename van de tewerkstelling op 30 juni 1984 in de openbare sector vindt zijn oorsprong in de tertiare sector (alleen in de sector vervoer en verkeer zou er een daling optreden). De groei is hoofdzakelijk het gevolg van het Plan tot opslorping van de werkloosheid waardoor een netto toename van 15.000 arbeidsplaatsen in die sector mogelijk was.

Het betreft dus geen spontane schepping van arbeidsplaatsen maar een door de overheid verwezenlijkte tewerkstelling in het raam van haar beleid. In tegenstelling tot de twee voorgaande jaren werd door middel van het « derde arbeidscircuit » gepoogd het scheppen van bestendiger arbeidsplaatsen te bevorderen. Dergelijke contracten zijn van een onbeperkte duur, terwijl de aanwervingen van het type « bijzonder tijdelijk kader », « stage van de jongeren » en « tewerkgestelde werklozen » essentieel tijdelijk zijn. De groei wordt dan ook verklaard door de verhoogde aanwervingen in het derde arbeidscircuit (+ 12.400) en de lichte toename van de jongeren stages (+ 2.000). De groei van het bijzonder tijdelijk kader is sterk vertraagd (+ 800), terwijl het aantal door de overheid tewerkgestelde werklozen licht daalde (- 500). In de secundaire sector is er een lichte achteruitgang van de tewerkstelling in de bedrijfstakken « energie en waterhuishouding », « andere be- en verwerkende nijverheid » en de « bouwnijverheid ».

c. Zelfstandigen

De trend van een dalend aantal zelfstandigen is gekeerd en er zou een toename van ongeveer 3.000 personen worden opgetekend. Aan de basis van die ontwikkeling liggen waarschijnlijk de verbeterde economische conjunctuur en de maatregelen voorzien in het hulpprogramma aan werklozen bij de aanvang van een zelfstandige arbeid of het oprichten van een eigen onderneming (Aktie werk aan het werk van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid).

C. WERKLOOSHEID

In vergelijking met 1983 wordt in 1984 een stabilisering van het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen vastgesteld. De gemiddelde jaarlijkse groei van de werkloosheid bedroeg 1,5 % t.o.v. 1983 toen nog een toename van 10,6 % t.o.v. het voorgaande jaar werd genoteerd. De stabilisering komt duidelijker tot uiting bij de mannelijke (0,5 % tegen 13,6 % in 1983) dan bij de vrouwelijke werklozen (2,3 % tegen 8,1 % in 1983).

a. Werkloosheid per bedrijfstak

Een analyse per bedrijfstak bevestigt de stabilisering van het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen in alle bedrijfstakken. De verbetering wordt vooral in het tweede halfjaar waargenomen. In tabel 49 komt de trendonderbreking in de sectoren « energie en waterhuishouding», «metaalverwerkende, fijnmechanische en optische nijverheid », « andere be- en verwerkende nijverheid », « bouwnijverheid » en « vervoer en verkeer » duidelijk naar voren, evenals de minder sterke groei in de andere bedrijfstakken in vergelijking met 1983.

Per bedrijfstak kunnen volgende bemerkingen worden gemaakt:

in de sector « energie en waterhuishouding » worden gevoelige schommelingen in de werkloosheid vastgesteld: een lichte toename de eerste vijf maanden, een

daling tussen juni en september met daarna een sterke stijging in het laatste kwartaal, waarschijnlijk ingevolge de sluiting van de « Roton » steenkoolmijn;

tot in oktober, met uitzondering van de maand juli, kende de sector « Winning en verwerking niet-energetische delfstoffen en derivaten, scheikundige nijverheid » een stijging van de werkloosheid rond de 1 % en iets meer in november en december (3 % t.o.v. de overeenstemmende maanden van 1983). Hoewel in vergelijking met 1983 de industriële bedrijvigheid in die sectoren duidelijk is toegenomen, heeft dit niet kunnen beletten dat het aantal afdankingen zich heeft verdergezet;

de vermindering van de werkloosheid, vooral in het tweede halfjaar, in de sectoren « metaalverwerkende, fijnmechanische en optische nijverheid » valt samen met het gunstiger verloop van de industriële produktie. Het is bovendien mogelijk dat die ontwikkeling van de werkloosheid het einde van het rationaliseringsproces van de sector inluidt;

in de andere be- en verwerkende nijverheid (voedingsmiddelen- en tabaknijverheid, drankbereiding, textiel-, kleding-, leder-, hout-, papier- en kartonnijverheid...) is de vertraging van de werkloosheid het gehele jaar door merkbaar. Nochtans had de minder gunstige ontwikkeling van de industriële produktie in de textiel- en kledingnijverheid dan in 1983 tot een inkrimping van de werkgelegenheid in 1984 kunnen leiden, dit is niet het geval geweest. De voedingsmiddelen- , de leder- en de papier- en kartonnijverheid hebben in 1984 een snellere produktiegroei dan in 1983 gekend;

in de niet-industriële sector is de werkloosheid het gehele jaar toegenomen,

TABEL 49 - **Groei per bedrijfstak van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen tussen 30 juni 1983 en 1984**

in % t.o.v. van de overeenstemmende maanden van het vorig jaar

Bedrijfstakken	30 juni 83/ 30 juni 82	30 juni 84/ 30 juni 83
Land-, bosbouw en visserij	12,7	1,6
Energie en waterhuishouding	10,5	- 2,4
Winning en verwerking niet-energetische delfstoffen en derivaten, scheikundige nijverheid	6,9	0,5
Metaalverwerkende, fijnmechanische en optische nijverheid	0,9	- 1,4
Andere be- en verwerkende nijverheid	3,2	- 2,9
Bouwnijverheid	11,4	- 4,0
Handel, horeca en reparatiebedrijven	11,2	4,1
Vervoer en verkeer	15,2	- 0,1
Bank- en verzekeringswezen, dienstverlening aan ondernemingen, verhuur	16,6	3,4
Overige dienstverlening	18,0	0,7

Bron: R.V.A.

maar tegen een vertraagd tempo. Niettegenstaande de verbeterde activiteit in verhouding tot 1983 was de toename van de werkloosheid bijzonder groot in het « bank- en verzekeringswezen », in de « handel en horeca-sector » was dit minder. Binnen die laatste bedrijfstak is vooral de werkloosheid in de horeca's verantwoordelijk voor de toename, hoewel juist die tak in 1983 een betere activiteit vertoonde. In de overige dienstverlening was vooral in het laatste kwartaal de vertraging merkbaar. Vervoer en verkeer noteren sinds september een lichte vertraging ook te wijten aan de verbeterde economische conjunctuur. De daling van de tewerkstelling die er wordt vastgesteld moet aan het aantal brugpensioenen worden toegeschreven.

b. Confrontatie van tewerkstelling en werkloosheid per bedrijfstak

De ontwikkeling per bedrijfstak van de privé tewerkstelling en de werkloosheid zoals die uit de voorgaande tabellen blijkt, schijnt moeilijk verenigbaar te zijn. Uitzondering daarbij zijn de bedrijfstakken « winning en verwerking niet-energetische delfstoffen en derivaten, scheikundige nijverheid » en « vervoer en verkeer » waar een dalende tewerkstelling met een stijgende werkloosheid samengaat. In de bedrijfstakken « land-, bosbouw en visserij », « handel en horeca », « bank- en verzekeringswezen, dienstverleningen aan de ondernemingen » en « overige dienstverleningen » stijgen tewerkstelling en werkloosheid gelijktijdig. Het gemis aan overeenstemming in die bedrijfstakken kan te wijten zijn aan het feit dat de aanwervingen in de tertiaire sector meestal in het kader van het Plan tot opslorping van de werkloosheid of volgens de formule van deeltijdse tewerkstelling om aan de werkloosheid te ontsnappen, zijn gebeurd. Een andere verklaring kan zijn dat die sectoren van voltijds of bepaald gekwalificeerd personeel op deeltijdse bezetting of personeel met een andere kwalifatie dan het afgedankte zijn overgegaan. Er kan daarbij worden verondersteld dat de bedrijfstakken zoals « banken verzekeringswezen, dienstverleningen aan de ondernemingen » en de « overige dienstverleningen » een beroep hebben gedaan op personeel dat op informatica gebied geschoold is.

Een derde groep bedrijfstakken « energie en waterhuishouding », « metaalverwerkende, fijnmechanische en optische nijverheid », « andere be- en verwerkende nijverheid » en de « bouwnijverheid » kennen daarentegen een gelijktijdige vermindering van de werkloosheid en de tewerkstelling.

Om tot een overeenstemming tussen werkloosheid en tewerkstelling te komen, moet enerzijds met de tewerkstelling in de openbare sector rekening worden gehouden en anderzijds met de pensioengerechtigden en de brugpensioenen. Op 30 juni van een bepaald jaar worden per bedrijfstak de schommelingen in de werkloosheid en de brugpensioenen (gegevens over pensionnering per bedrijfstak ontbreken) vergeleken met de schommelingen in de overeenstemmende tewerkstelling t.o.v. 30 juni in het voorgaande jaar (tabel 50).

Op methodologisch vlak zijn daarbij twee belangrijke opmerkingen te maken:

de wijzigingen in de brugpensioenen worden gemeten als de gecumuleerde inschrijvingen tussen juli van het voorgaande jaar en juli van het lopende jaar;

de werkloosheid wordt minder precies bepaald aangezien de toestand tussen 30 juni van twee opeenvolgende jaren als maatstaf wordt gebruikt. Het netto resultaat is het verschil tussen ingeschrevenen en uit de werkloosheid getredenen. Het

TABEL 50 - **Uitkeringsgerechtigde volledige werklozen, brugpensioenen (a) en verloren arbeidsplaatsen per bedrijfstak op 30 juni.**

wijzigingen t.o.v. het vorige jaar x 1.000

Bedrijfstakken	1983		1984	
	werkl.en brugpen	R.S.Z.-tew.(b)	werkl.en brugpen	R.S.Z.-tew(b,c)
Land-, bosbouw en visserij	0,4	0,2	0,1	0,1
Energie en waterhuishouding	0,4	- 1,3	0,0	- 1,1
Winning en verwerking van niet-energetische delfstoffen en derivaten, scheikundige nijverh.	5,2	- 7,9	4,4	- 0,6
Metaalverwerkende, fijnmechanische en optische nijverheid	5,4	- 6,4	4,8	- 3,5
Andere be- en verwerkende nijv.	6,3	- 4,1	0,7	- 1,9
Bouwnijverheid	9,9	-18,5	0,9	-10,1
Handel, horeca en reparatienijv.	7,9	- 5,1	5,6	3,5
Vervoer en verkeer	3,4	- 5,7	0,8	- 0,8
Bank- en verzekeringswezen, dienstverleningen aan ondern.	0,9	8,6	0,2	3,3
Overige dienstverleningen	17,2	- 9,0	1,3	19,1

Bron: R.S.Z.; R.V.A.

(a) alleen conventionele brugpensioenen omdat die geen aanleiding geven tot de vervanging van een werkzoekende.
(b) privé en openbare sector.
(c) ramingen A.D.S.D.

uittreden kan gebeuren ofwel naar de bedrijfstak waartoe de werkloze behoorde voor zijn toelating tot de werkloosheid, ofwel naar andere bedrijfstakken. Het uit de werkloosheid treden kan eveneens met een verlaten van de arbeidsmarkt overeenstemmen. Het beschikbaar cijfermateriaal laat echter geen beoordeling van die verschijnselen toe.

De som van brugpensioenen en werkloosheid stemt ook niet met het verlies aan arbeidsplaatsen overeen omwille van:

de onderschatting van de brugpensioenen, omdat in het raam van het brugrustpensioen een aantal ervan niet altijd door een werkzoekende wordt vervangen. In 1983 bv. was de vervangingsgraad van de brugrustpensioenen ongeveer 91 %;

het bestaan van intra-bedrijfstak mobiliteit;

het bestaan, naast de afdankingen en brugpensioenen, van pensioengerechtigden waarmee geen rekening werd gehouden;

het feit dat bepaalde personen ingevolge wettelijke bepalingen uit de werkloosheid verdwijnen om enkele dagen later terug te worden ingeschreven, waardoor dubbeltellingen kunnen optreden.

c. Jeugdwerkloosheid

Bij de jongeren onder de 25 jaar wordt in 1984 een duidelijke vermindering (gemiddeld 4,9 %) van de werkloosheid waargenomen, terwijl in 1983 de groei nog 6,9 %

bedroeg t.o.v. het voorgaande jaar. Die ontwikkeling werd gunstig beïnvloed door de verlenging van de schoolplichtige leeftijd en, in vergelijking met het voorgaande jaar, het kleiner aantal jongeren dat de leeftijd van 15 jaar bereikte (demografische factor). Minder gunstig was het lager opname vermogen door de arbeidsmarkt van de jongeren die hun studies hebben beëindigd. Dit blijkt uit de vergelijking van de ontwikkeling van het aantal ingeschreven jongeren tijdens de wachttijd (75 à 150 dagen volgens geval) tussen de maanden augustus (begin van de stage) en december (einde van de stage) met die van de werklozen ingeschreven op basis van de gedane studies in dezelfde periode. In 1983 konden nog 18.000 personen door de arbeidmarkt worden opgeslorpt, in 1984 wordt dit op de helft geschat.

d. Werkloosheid volgens toelatingsbasis en volgens de duur

De toename van het totaal aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen is in 1984 bijna volledig terug te vinden in het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen op basis van de gedane studies. De groei ervan - hoewel lager dan in 1983 (23 %) - bedraagt toch nog 12,7 %. Het groeitempo vertraagt weliswaar in 1984 maar de inactiviteitsduur van die categorie werklozen neemt toe. De groei t.o.v. 1983 bedroeg « maar » 4 % voor de minder dan 1 jaar werklozen, maar was 21 % voor degenen die tussen 1 en 2 jaar werkloos waren en 32 % voor de werklozen waarvoor de inactiviteitsduur meer dan 2 jaar bedroeg. In die laatste categorie is vooral de groei bij de mannen (51,7 %) bijzonder groot. De verlenging van de inactiviteitsduur kan een aanvullende verklaring zijn voor de ontwikkeling van de jeugdwerkloosheid (minder dan 25 jaar) zoals die hiervoor werd weergegeven. Aangezien de leeftijd van de werklozen toeneemt impliceert dit een groter aantal personen die de categorie van de minder dan 25 jaar verlaten (tabel 51).

Op basis van de arbeidsprestaties stabiliseert de uitkeringsgerechtigde volledige werkloosheid zich in 1984 (0,3 % tegen 9,5 % in 1983), uitgesplitst in een lichte afname bij de mannen (0,2 %) en een relatief kleine toename bij de vrouwen (0,8 %). In tegenstelling tot de werkloosheid op basis van de gedane studies, waar het aantal toegetredenen - na aftrek van de uitgetredenen - nog toeneemt (de minder dan 1 jaar werkloos nemen nog met 4 % toe), kenmerkt de werkloosheid op basis van de arbeidsprestaties zich door

TABEL 51 - **Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen volgens toelatingsbasis, de duur en het geslacht.**

gemiddelde groei in % t.o.v. 1983

Inactiviteitsduur	Toelatingsbasis					
	arbeidsprestaties			studies		
	M	V	T	M	V	T
Minder dan 1 jaar	-17,2	-9,3	-13,8	1,2	6,4	4,0
Van 1 tot 2 jaar	- 5,5	-3,2	- 4,4	20,3	21,4	21,0
Meer dan 2 jaar	23,9	8,0	14,0	51,7	27,8	32,0
Totaal	- 0,2	0,8	0,3	9,5	14,6	12,7

Bron: R.V.A.

een netto uittreding van 13,8 % t.o.v. 1983. De uittreding gebeurt sneller bij de mannen dan bij de vrouwen. Het aantal werklozen met een inactiviteitsduur van 1 tot 2 jaar neemt eveneens af in vergelijking met 1983, alleen bij de werklozen van meer dan 2 jaar neemt het aantal toe in 1984.

e. Werkloosheid per gewest

In het Vlaams gewest stabiliseert de werkloosheid zich op het peil van 1983. De werkloosheid bij de mannen neemt met 2,3 % af en stijgt met 1,9 % bij de vrouwen. In het Waals gewest wordt nog een gevoelige toename (5,4 %) van de uitkeringsgerechtigde volledige werkloosheid genoteerd, onderverdeeld in een stijging van 6 % bij de mannen en 4,8 % bij de vrouwen. In het Brussels gewest daalt de werkloosheid met 2,7 % verdeeld over zowel de mannen (- 1,2 %) als de vrouwen (- 3,8 %).

D. PLAN TOT OPSLORPING VAN DE WERKLOOSHEID

De toename van het aantal personen dat tussen 30 juni 1983 en 30 juni 1984 van de maatregelen uit het plan tot opslorping van de werkloosheid heeft genoten, bedroeg 19.300. De toename is voornamelijk terug te vinden in het derde arbeidscircuit (12.400 personen) en de jongeren stage (5.800 personen). Het aanwervingscontract in het derde arbeidscircuit is van onbeperkte duur. Dit soort maatregelen betekent een verbetering in vergelijking met de onbestendigheid die kenmerkend is voor de maatregelen van het type bijzonder tijdelijk kader en tewerkgestelde werklozen (tabel 52).

De bijdrage van de privé sector aan het plan tijdens het jaar 1984, betreft een toename van 4.600 eenheden (stage van de jongeren).

TABEL 52 - **Aantal begunstigden in het plan tot opslorping van de werkloosheid en wijzigingen tussen 30 juni 1983 en 1984**

x 1.000

Categorieën	30 juni 1983	30 juni 1984	Wijziging
Tewerkgestelde werklozen	29,0	28,5	- 0,5
voltijds	29,0	28,3	- 0,7
deeltijds	-	0,2	+ 0,2
Bijzonder tijdelijk kader	14,7	15,5	+ 0,8
voltijds	14,5	14,0	- 0,5
deeltijds	0,2	1,5	+ 1,3
Derde arbeidscircuit	7,0	19,4	+12,4
voltijds	6,9	18,3	+11,4
deeltijds	0,2	1,1	+ 1,0
Stage van de jongeren	34,2	40,8	+ 6,6
voltijds	24,0	29,8	+ 5,8
privé sector	17,1	21,5	+ 4,4
openbare sector	6,9	8,3	+ 1,4
deeltijds	10,2	11,0	+ 0,8
privé sector	7,8	8,0	+ 0,2
openbare sector	2,4	3,0	+ 0,6
Totaal	84,9	104,2	+19,3

Bron: R.V.A.

2.2.2 Prijzen

A. GRONDSTOFFEN

De koersen op de internationale grondstoffenmarkten die in 1983 nog behoorlijk noteerden, verzwakten in 1984. De algemene index van het Hamburgisches Weltwirtschaftsarchiv (HWWA), uitgedrukt in US-dollar, daalde met 2,1 %, vooral omdat de energiegrondstoffen (die 63,2 % vertegenwoordigen in de index) met 3,1 % daalden, na reeds in 1983 met 11,5 % te zijn gedaald. De index exclusief energiegrondstoffen steeg slechts met 1,9 % (tegen 4,4 % in 1983).

Ingevolge de hoge dollarkoers hebben de kopers maar weinig voordeel gehad van dit zwakke prijsverloop. De dalende trend werd meer dan gecompenseerd: omgerekend in Belgische frank steeg de index in 1984 met gemiddeld 10,5 % (tabel 53). Het resultaat was dat de afnemers liever hun voorraden verminderden en de grondstoffenproducenten tot produktiebeperkingen overgingen. Sommige producenten, met zware schuldenlasten, verhoogden echter hun produktie teneinde hun exportopbrengsten op peil te kunnen houden. De belangstelling van de beleggers, die aanvankelijk een verdere prijsstijging hadden verwacht, verflauwde eveneens en ging, mede onder invloed van de hoge rentestand, op financiële dollarbeleggingen over.

TABEL 53 - **HWWA-index van de wereldmarktprijzen van grondstoffen (1975=100) (a) en procentuele veranderingen op dollaren BF-basis in 1984**

Grondstoffen	1980	1981	1982	1983	1984	84/83 % in $	84/83 % in BF
Totaal index	226,0	240,7	228,6	209,3	205,0	- 2,1	+10,5
Totaal excl. energiegrondstoffen	157,5	135,6	117,6	122,8	125,1	+ 1,9	+15,1
Voedingswaren, genotmiddelen	150,4	126,1	106,1	116,8	122,7	+ 5,1	+18,7
Industriegrondstoffen	162,9	142,7	126,4	127,4	126,9	- 0,4	+12,5
Landbouw	164,3	146,4	127,1	125,5	128,6	+ 2,5	+15,7
Non-ferrometalen	185,5	156,3	134,9	145,0	135,8	- 6,4	+ 5,7
Energiegrondstoffen	265,9	302,1	293,4	259,8	251,7	- 3,1	+ 9,4

Bron: HWWA, Institut fur Wirtschaftsforschung, Hamburg; berekeningen A.D.S.D.

(a) Jaarlijks gemiddeld indexcijfer op dollarbasis.

De ontwikkeling was ongelijk naargelang de grondstoffen. Landbouw-, voedingsgrondstoffen en genotmiddelen bleven het eerste halfjaar van 1984 de stijgende trend van 1983 volgen om daarna, onder de invloed van gunstige oogstvooruitzichten (o.a. katoen en tarwe) en toenemende voorraden, sterk in prijs te dalen.

De non-ferrometalen die in 1983 voor het eerst sinds 1980 een prijsstijging

noteerden, konden deze tendens in 1984 niet aanhouden. Ingevolge de goede vooruitzichten in 1983 werd het aanbod vergroot door ongebruikte produktiecapaciteit opnieuw op te starten, daardoor namen de voorraden te snel toe en de verminderde vraag in 1984 leidde tot een scherpe prijsdaling. Dit was vooral het geval voor aluminium en in mindere mate voor zink. Koper ontsnapte aan dit spinnewebmechanisme, maar de verwachte prijsstijging kwam er evenwel niet. De inspanningen om het aanbod te beperken werden teniet gedaan door een verhoogde produktie in derde wereldlanden (Mexico, Brazilië, Chili, Peru, de Filippijnen en Zambia) waardoor bv. Amerika af te rekenen had met een goedkope invoer uit die landen. De stijging van de koperprijs in Londen weerspiegelde dan ook meer de gestegen dollarkoers dan het marktgebeuren. De tinprijs kon, door het optreden van de beheerder van de buffervoorraad, op een hoger peil dan in 1983 komen.

De wereldolieprijzen hebben in 1984 onder neerwaartse druk gestaan, hoewel de toegenomen vraag, voor het eerst sinds 1979, prijstijgingen had kunnen meebrengen. Die trad niet op omdat een aantal producenten kortingen bleven toestaan of onder de referentieprijs (29 US-dollar per vat) verkochten (Nigeria). Door de inkrimping van de produktiequota verhinderde de OPEC nochtans een algemene daling van de referentieprijs.

B. GROOTHANDELSPRIJZEN

Het algemeen indexcijfer van de groothandelsprijzen (zonder BTW) nam in 1984 gemiddeld met 7,4 % toe, tegenover 5,2 % in 1983 (tabel 54 en grafiek 4). Maar tegenover de versnelling van het stijgingstempo in het tweede halfjaar van 1983 trad in de overeenstemmende periode van 1984 een vertraging op en werd zelfs een daling waargenomen. Zo bedroeg, in vergelijking met de overeenstemmende maand van het voorgaande jaar, het stijgingstempo in januari nog 10,9 % maar daalde in december tot 2,2 %.

TABEL 54 - **Gemiddelde jaarindexcijfers en procentuele wijzigingen van de groothandelsprijzen (excl. BTW)**

1953=100

	1981	81/80	1982	82/81	1983	83/82	1984	84/83
Algemeen indexcijfer	224,4	8,1	241,8	7,7	254,4	5,2	273,2	7,4
Landbouwprodukten	226,6	10,6	242,7	7,1	261,4	7,7	281,3	7,6
naar herkomst:								
inlandse	251,2	11,4	270,5	7,7	279,2	3,2	290,5	4,0
ingevoerde	193,8	8,2	204,3	5,5	237,3	16,2	269,1	13,4
Nijverheidsprodukten	223,8	7,5	241,5	7,9	252,7	4,6	271,2	7,3
naar herkomst:								
inlandse	234,1	7,2	252,9	8,0	262,6	3,8	277,5	5,7
ingevoerde	217,5	11,0	234,4	7,8	250,1	6,7	278,3	11,3
naar verwerkingsgraad:								
grondstoffen	207,8	9,9	224,8	8,2	242,4	7,8	270,5	11,6
halffabrikaten	232,8	6,7	253,8	9,0	263,5	3,8	287,8	9,3
afgewerkte prod.	228,9	6,6	244,8	7,0	252,9	3,3	261,8	3,5

Bron: Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

Het deelindexcijfer van de ingevoerde produkten (landbouw- en nijverheidsprodukten) nam in 1984 gemiddeld met 11,8 % toe (9,2 % in 1983), dat van de inheemse landbouw- en nijverheidsprodukten steeg met 5,3 % tegen 3,7 % in 1983. De prijzen van de inlandse nijverheidsprodukten vertoonden nog een licht stijgende tendens in 1984, terwijl die van de landbouwprodukten eind 1984 op het prijsniveau van midden 1983 waren teruggevallen.

Het prijsindexcijfer van de landbouwprodukten nam in 1984 gemiddeld met 7,6 % toe. De gemiddelde stijging was groter bij de akkerbouwprodukten (+ 14 %) dan bij de veehouderijprodukten (+ 1,1 %). Bij deze laatste werd de dalende tendens reeds in het eerste halfjaar ingezet, maar in het tweede trad een licht herstel op. De akkerbouwprodukten noteerden hoog begin 1984, daarna werd een scherpe terugval vastgesteld.

Bij de minerale produkten werd de grootste gemiddelde stijging bij de ersten en de ruwe metalen waargenomen (+ 13,3 %). Bijprodukten en steenkoolderivaten, en petroleumprodukten stegen respectievelijk met 7,2 en 5,9 %. Een matige stijging voor de steenkolen (+ 2,6 %) en produkten van de steengroeven (+ 5,1 %) werd vastgesteld.

Scheikundige produkten (+ 5,5 %) en kunstmeststoffen (+ 2,4 %) kenden een sterkere prijsstijging dan de ijzer- en staalnijverheid (+ 4,6 %) en de metaalfabrikaten (+ 2,3 %). De grootste stijging was voor de non-ferrometalen (+ 12,4 %).

Bouwmaterialen moesten genoegen nemen met een lichte stijging (+ 2,6 %) terwijl de textielprodukten (vooral vlas en katoen) een prijstoename met 12,8 % optekenden.

Grafiek 4- Verloop van de groothandelsprijzen (zonder BTW) en van de kleinhandelsprijzen.

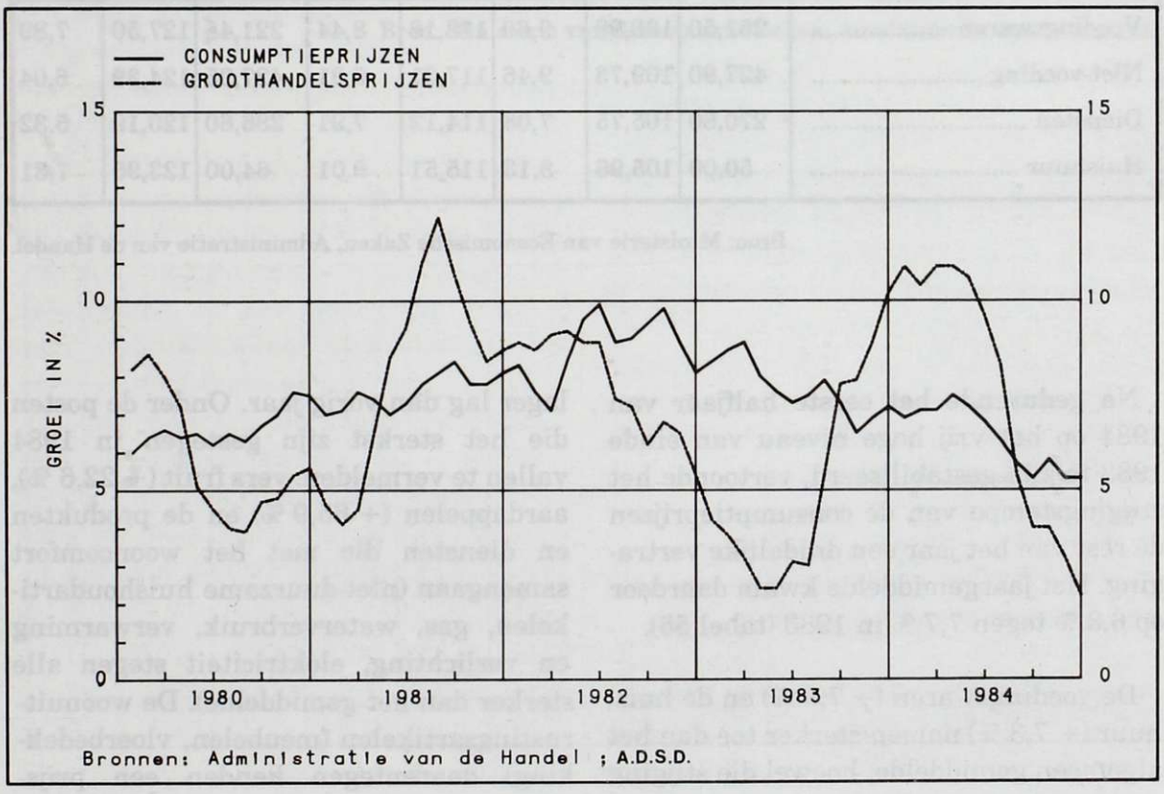

C. CONSUMPTIEPRIJZEN

Per 1 januari 1984 werd de basis van het indexcijfer van de consumptiegoederen van juli 1974/juni 1975 naar 1981 verlegd. De representanten en de wegingscoëfficiënten werden bovendien aan de wijzigingen van het consumptiepatroon aangepast, zoals dit naar voren kwam uit het gezinsbudgetonderzoek door het NIS in de periode 1 oktober 1978 - 30 september uitgevoerd. Omdat de indexcommissie als referentiejaar 1981 koos, moesten de resultaten van de enquête aan de sindsdien opgetreden wijzigingen worden aangepast. Daartoe werd de ontwikkeling van de grote groepen van de privé-consumptie in de nationale rekeningen aangewend.

De omschakeling had als nadeel dat een vergelijking met 1983 moeilijk te verwezenlijken was. Om de problemen o.a. in verband met de loonindexering, op te lossen heeft de Nationale Arbeidsraad een omschakelingscoëfficiënt bepaald. Om over te gaan van de oude naar de nieuwe basis wordt het oude indexcijfer met 0,6493 vermenigvuldigd. Bovendien werden analoge coëfficiënten vastgelegd voor acht categorieën en vier hoofdgroepen waardoor een vergelijking met de vorige jaren mogelijk werd; per produkt is dit echter onmogelijk geworden.

TABEL 55 - **Gemiddelde jaarindexcijfers en procentuele wijzigingen van de consumptieprijzen**

1981=100

	wegings-coëf. ‰	1982	82/ 81	1983	83/ 82	wegings-coëf. ‰	1984	84/ 83
Algemeen	1 000,00	108,16	8,73	116,45	7,66	1 000,00	123,84	6,35
Voedingswaren	251,50	108,98	9,60	118,18	8,44	221,45	127,50	7,89
Niet-voeding	427,90	109,73	9,46	117,31	6,91	427,95	124,39	6,04
Diensten	270,60	105,75	7,08	114,12	7,91	286,60	120,19	5,32
Huishuur	50,00	105,96	8,13	115,51	9,01	64,00	123,95	7,31

Bron: Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

Na gedurende het eerste halfjaar van 1984 op het vrij hoge niveau van einde 1983 te zijn gestabiliseerd, vertoonde het stijgingstempo van de consumptieprijzen de rest van het jaar een duidelijke vertraging. Het jaargemiddelde kwam daardoor op 6,3 % tegen 7,7 % in 1983 (tabel 55).

De voedingswaren (+ 7,9 %) en de huishuur (+ 7,3 %) namen sterker toe dan het algemeen gemiddelde, hoewel die stijging lager lag dan vorig jaar. Onder de posten die het sterkst zijn gestegen in 1984 vallen te vermelden: vers fruit (+ 22,6 %), aardappelen (+ 65,9 %) en de produkten en diensten die met het wooncomfort samengaan (niet-duurzame huishoudartikelen, gas, waterverbruik, verwarming en verlichting, elektriciteit stegen alle sterker dan het gemiddelde). De woonuitrustingsartikelen (meubelen, vloerbedekking) daarentegen kenden een prijs-

verloop dat zich beneden het gemiddelde situeert.

De jaarlijkse procentuele wijzigingen van het indexcijfer en van de voornaamste componenten wijst op de algemene tendens tot inflatieverlaging sedert 1982 (tabel 56).

Het resultaat van de inflatiebeheersing ligt in de lijn van de inspanningen die de meeste industrielanden, meer bepaald de Europese, nastreven. In vergelijking met 1983 is er een verdere vermindering in de landen van de Europese Gemeenschap, waarbij bovendien de onderlinge verschillen in inflatiegraad tussen de landen kleiner zijn geworden.

De vertraging was mogelijk door de druk op het kostenverloop, o.m. door de loonmatiging, en produktiviteitsverbeteringen. Dit resultaat werd dan nog ten dele afgezwakt door de stijging van de importprijzen onder invloed van de hoge dollarkoers (zie ook hierna onder hoofdstuk 2.3).

TABEL 56 - **Wijzigingen van het indexcijfer en relatief aandeel van de componenten**

In %

Categorie	1980	1981	1982	1983	1984
Voedingsmiddelen	0,9	1,4	2,2	1,9	1,6
Energieprodukten	2,9	2,6	2,1	0,5	1,0
Niet-voedingsmiddelen (excl. energie)	0,9	1,4	2,0	2,6	1,7
Diensten	1,6	1,7	2,0	2,2	1,5
Huur	0,4	0,5	0,4	0,5	0,5
Totaal	6,7	7,6	8,7	7,7	6,3

Bron: Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

2.2.3. Lonen, gezinsinkomens en privé consumptie

A. LONEN

Op basis van de collectieve arbeidsovereenkomsten stijgen, volgens het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, de arbeidslonen met 4,4 % tussen december 1983 en december 1984; de bediendenlonen met 4,1 %. De stijging is volledig aan de loonindexering toe te schrijven. Volgens de gegevens van de Nationale Bank is de gemiddelde bruto-verdienste per gewerkt uur van de arbeiders in de nijverheid en het vervoer in 1984 met 5,1 % gestegen tegen 4,2 % in 1983. Volgens het kwartaalonderzoek van het NIS stijgen de bruto-uurlonen van de mannelijke meerderjarige arbeiders in de nijverheid (excl. steenkolenmijnen en ijzernijverheid) met 4,6 % in 1984, tegen 5,2 % in 1983.

Uit de loonontwikkeling van de jongste jaren blijkt dat een aantal sectoren met een relatief laag loonpeil (o.a. kleding, voeding en genotmiddelen) hun positie t.o.v. het gemiddeld loonniveau in de fabrieksnijverheid hebben weten te verbeteren. Andere sectoren die in het begin van de jaren tachtig nog op een relatief gunstige loonontwikkeling konden bogen (schoenen, leder, textiel, hout en meubelen), bleven in 1984 onder de gemiddelde stijging. In de bouw is de nominale loonstijging blijven vertragen; opmerkelijk is de nominale daling van de lonen in de aardolienijverheid met 1 % tussen april 1983 en april 1984. Daarentegen konden de lonen van de ijzer- en staalnijverheid, die in de tweede helft van 1983 een sterke vertraging vertoonden, in april 1984 t.o.v. april 1983 een nominale loonstijging van 10,2 % realiseren, hetgeen overeenkomt met een reële loonstijging van 2,5 % en is aldus één van de weinige sectoren die niettegenstaande de loonmatiging zijn relatieve loonshoogte merkelijk zag verbeteren.

B. GEZINSINKOMEN EN PRIVE CONSUMPTIE

De privéconsumptie ligt in 1984 ongeveer 1 % hoger in volume dan in 1983, toen er een gevoelige achteruitgang werd opgetekend. Die stabilisering komt tot stand hoewel het beschikbaar gezinsinkomen de invloed van het economisch herstelbeleid van de regering blijft ondergaan.

De onvolledige aanpassing van de verschillende looninkomens aan het indexcijfer van de consumptieprijzen blijft de koopkracht van de gezinnen en hun verbruikspatroon beïnvloeden. Dit wordt als onmisbaar beschouwd om de mededingingspositie van de ondernemingen te verbeteren tegenover de landen waar de automatische loonindexering niet bestaat.

a. Gezinsinkomen

Volgens het Economisch Budget is het beschikbaar gezinsinkomen in 1984 met 1,2 % in volume gedaald, hoofdzakelijk ingevolge de daling van het inkomen van de loontrekkenden (- 0,7 %), van het overheidspersoneel (- 2,4 %), van de zelfstandigen (- 0,9 %) en ingevolge lagere sociale uitkeringen (- 2 %). Het inkomen uit vermogen stijgt daarentegen gevoelig (+ 5,6 %) als gevolg van de maatregelen ten gunste van de financiële beleggingen en het herstel van de competitiviteit van de ondernemingen die daardoor opnieuw dividenden aan hun aandeelhouders hebben kunnen uitkeren. Sinds 1981 is het inkomen van de ondernemingen gestegen van 13,7 % tot 16,1 % van het B.N.P., terwijl de looninkomens van 60,1 % op 57,4 % vielen (tabel 57).

Gelijktijdig komt de spaarquote van 16,5 % van het B.N.P. in 1983 op 15,1 % in 1984. Macroeconomisch wordt daar-

TABEL 57 — **Ontwikkeling van de gezinsrekening 1981-1984**

Omschrijving	1981 (a)	1982 (a)	1983 (a)	1984 (b)	84/83 in %	in % van B.N.P. 1981	in % van B.N.P. 1984
Inkomens :							
Bezoldiging loontrekkenden	2 173,2	2 308,6	2 431,3	2 578,2	6,0	60,1	57,4
- Loontrekkenden	1 599,6	1 699,2	1 809,6	1 925,8	6,4		
- Overheidspersoneel	517,8	550,5	559,6	586,8	4,8		
- Andere looninkomens	55,9	58,9	62,1	65,6	5,6		
Inkomens zelfstandigen	397,9	425,0	461,6	486,2	5,3	11,0	10,9
Inkomens uit vermogen	496,0	568,6	637,7	715,9	12,3	13,7	16,1
Totale primaire inkomens	3 067,1	3 302,2	3 530,6	3 780,3	7,1	84,8	84,9
Andere secundaire inkomens	849,0	916,7	1 006,6	1 062,4	5,5	23,5	23,9
- transfers sociale zekerheid loontr. en zelfst.	734,8	798,0	873,8	922,6	5,6		
- Andere overheidstransfers	90,2	91,6	103,7	107,8	4,0		
- Transfers rest wereld	24,0	27,1	29,1	32,0	10,0		
Heffingen van de Staat						28,5	30,1
- Directe belastingen	567,6	655,2	668,7	725,1	8,4	15,7	16,3
- Bijdragen sociale zekerh.	464,7	502,5	546,8	615,0	12,5	12,8	13,8
Beschikbaar gezinsinkomen	2 844,5	3 023,1	3 283,1	3 453,6	5,2	78,6	77,6
(Reële wijzigingen)	(0,6 %)	(−2,3 %)	(0,9 %)	(−1,2 %)			
Consumptie	2 391,5	2 591,0	2 740,3	2 932,7	7,0	66,1	65,9
Netto besparingen	453,0	432,1	542,8	520,9	−4,0	12,5	11,7
Spaarquote	15,9 %	14,3 %	16,5 %	15,1 %			

Bron : Ministerie van Economische Zaken.

(a) N.I.S.

(b) Raming Economisch budget.

door de lichte toename van de consumptie verklaard. Aangezien hun inkomen niet toenam, hebben de gezinnen ontspaard om hun verbruik te stabiliseren. Dit is een omkering van de tendens in vergelijking met 1983.

Daarbij is de vermindering van het beschikbaar inkomen ongelijk verdeeld: het looninkomen en de transferten van de sociale zekerheid dalen met meer dan 1 %, terwijl het inkomen uit vermogen met meer dan 10 % toeneemt. M.a.w., de daling van de spaarquote is het gevolg van de lagere besparingen van de loon- en weddetrekkenden die niet wordt gecompenseerd door beleggingen van degenen die inkomens uit vermogen genieten.

b. Privé consumptie

De zwakke toename van de gezinsuitgaven mag de werkelijkheid niet verdoezelen: aan de voortdurende groei van het verbruik kwam in 1981 een einde en een stabilisering op dit peil trad pas in 1984 op.

Micro-economisch moet op het, sinds 1982, sterk gewijzigde consumptiegedrag van de gezinnen worden gewezen. De onzekerheid in verband met het inkomen - of het nu gedaald is of een vervangingsinkomen wordt - heeft de consument ertoe gebracht naar minder dure substitutieprodukten te zoeken (succes van de produkten met eigen merk van de distributieketen), bepaalde uitgaven uit te stellen o.a. van duurzame consumptiegoederen, of minder te besteden aan het overbodige, bv. minder uitgaven in het buitenland.

Ook de omzet van de grote distributiebedrijven vertoont dezelfde ontwikkeling: stagnering in de traditionele sectoren (voeding, kleine huishoudartikelen, niet-voeding).

De lichte vooruitgang van de privé consumptie mag dus niet als een opleving van de binnenlandse vraag worden gezien. De keuzemogelijkheden van de gezinnen blijven beperkt ingevolge het verderzetten van het matigingsbeleid t.o.v. de looninkomens. Het verloop in 1984 van de voornaamste conjunctuurindicatoren terzake biedt de mogelijkheid die analyse uit te diepen.

De voornaamste statistische gegevens die het verloop van de gezinsbestedingen volgen zijn de indexcijfers van de aan de BTW opgegeven omzetcijfers door de handelaars en de indexcijfers opgesteld aan de hand van de resultaten van de maandelijkse NIS-enquêtes bij de handelaars (steekproefenquête).

Ingevolge wijzigingen in de steekproef zijn de NIS-gegevens voorlopig sinds 1982. Inderdaad kan er geen verbetering op uitgevoerd worden om de overeenstemming met de Nationale rekeningen te verwezenijken. Daardoor blijft het omzetcijfer in de kleinhandel ondergewaardeerd in verlijking met de andere indicatoren (het indexcijfer voor het totaal van de handel daalde met 3,1 % in 1984 en met 7,9 % in 1983). Hoewel dit indexcijfer veelal door de sector wordt aangehaald om de slechte resultaten te verantwoorden moet toch enig voorbehoud worden gemaakt wat de omvang van de achteruitgang betreft; bij de andere indicatoren is die niet terug te vinden.

De indexcijfers van de BTW-aangiften van de handelaars worden door het NIS per NACE-klasse gepubliceerd. Door de A.D.S.D worden de waarde-indexcijfers gedeflateerd met het prijsindexcijfer van elk van de overeenstemmende rubrieken. De groeicijfers in volume en per kwartaal van de voornaamste goederencategorieën zijn in tabel 58 opgenomen.

Tabel 58 - **Omzet van de handel in volume volgens BTW-aangiften**

groei in % t.o.v. de overeenstemmende periode van het voorgaande jaar

Goederencategorieën	1982	1983	1984				1984 (a)
			I	II	III	IV(a)	
Voeding	1,0	-3,6	2,3	1,4	0,6	2,6	1,7
Schoonheids- en onderhoudsprodukten	1,1	-6,8	-1,4	-1,8	-0,4	-2,5	-1,6
Textiel en kleding	1,3	0,2	-1,1	3,8	4,2	1,2	2,0
Schoenen en leder	3,2	-1,9	-2,2	6,0	4,6	2,2	2,0
Meubileringsstoffen	2,9	-6,6	-1,1	5,7	2,8	-6,0	0,0
Huishoudinrichting	2,7	-9,5	7,3	6,3	5,1	3,7	5,5
Vervoermiddelen	-0,4	-4,1	7,8	-4,9	-3,3	2,3	0,5
Motorbrandstoffen,oliën	4,3	-4,0	8,1	9,3	9,3	4,9	7,9
Boeken en papierwaren	-3,7	6,1	5,6	3,5	3,0	2,5	3,6
Andere kleinhandel	5,3	0,2	-3,1	-2,4	4,6	-3,9	-1,5
Handel ruime sortering	-3,0	-3,3	1,6	-2,8	-1,0	-7,1	-2,5
Totaal kleinhandel	0,5	-3,1	3,1	0,1	1,1	0,0	1,0

Bron: Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

(a) Voorlopige gegevens.

De indexcijfers bieden een goede benadering van de ontwikkeling in de sectoren van de kleinhandel; ook hier zijn een aantal scheeftrekkingen aanwezig. De aangiften worden door de BTW-administratie arbitrair gerangschikt in de rubriek die overeenstemt met de « voornaamste activiteit »; voor de grote distributie-ondernemingen, die de volledige markt beslaan, levert dit vanzelfsprekend rangschikkingsproblemen op.

Bij de verkoop van goederen was er een vooruitgang tijdens het eerste kwartaal van het jaar, daarna stagneerde de verkoop de rest van het jaar (totaal + 1 %). Het gunstige resultaat van het eerste kwartaal (+ 3,5 %) is voor een deel te wijten aan het autosalon en voor een ander aan de lage vergelijkingsbasis van het eerste kwartaal 1983.

Per bestedingscategorie blijken alleen de « schoonheids- en onderhoudsprodukten » en « de handel met ruime sortering » (daaronder vallen speelgoed, sport- en fotomateriaal evenals de verwarmingsbrandstoffen) een duidelijke achteruitgang te kennen. Beide categorieën bevatten trouwens een groot deel van de niet-voedingsartikelen van de supermarkten. Alle overige sectoren stagneren of kennen een lichte vooruitgang.

Na de katastrofale resultaten van 1983 (-9,7 %) moet het spectaculair herstel van de verkoop van duurzame huishoudartikelen voor « huishoudinrichting » (+5,5 %) worden onderstreept, vooral omdat het een sector betreft waar de aankoopbeslissing meer en meer van de conjunctuurschommelingen afhankelijk is geworden. Nochtans bereiken de verkopen van 1984 nog het peil van 1982 niet, een duidelijk bewijs van hun cyclisch karakter. « Motorbrandstoffen » en « boeken en papierwaren » (waaronder het klein bureauticamateriaal) nemen licht toe, evenals de voeding die het normale groeitempo van 2 % terugvindt.

De hogere bestedingen voor duurzame goederen worden ook bevestigd door de aankoop van autovoertuigen en de ermee gepaard gaande onderhoudsuitgaven. In 1984 zijn de inschrijvingen van nieuwe personenwagens voor het eerst sinds 1979 gestegen (+3,8 %) en bereiken het peil van 1981. De resultaten per kwartaal wijzen op een sterke groei (+18,6 %) in het eerste kwartaal, de overige kwartalen geven een minder goed resultaat. Weliswaar stijgen de inschrijvingen over het jaar maar twee factoren moeten bij de beoordeling van het resultaat in acht worden genomen (tabel 59):

- door het autosalon werden een aantal koopintenties van 1983 naar begin 1984 verschoven. Die factor is ieder twee jaar voelbaar, maar noch in 1980, noch in 1982 was er een herstel opgetreden. Het zou erop wijzen dat de inkrimping van de markt voor voertuigen in 1984 een dieptepunt heeft bereikt, waarschijnlijk wegens het verouderen van een steeds groter aantal voertuigen;

- de EEG-beslissing om aan niet-ingezetenen de toelating te verlenen autovoertuigen te kopen heeft voor gevolg gehad dat een groot aantal vreemdelingen gebruik heeft gemaakt van de lage prijzen, buiten belasting, die door de Belgische verdelers worden aangerekend. Die prijzen behoren tot de laagste in Europa. Die verkopen vertegenwoordigen ongeveer 10 % van de Belgische markt en hun ontwikkeling t.o.v. de voorgaande jaren schept enige onzekerheid wat betreft de reële groei van de verkopen aan Belgische ingezetenen. De BTW-aangiften geven dan ook een scheefgetrokken beeld van de omzet in de mate dat de in België ingeschreven en betaalde voertuigen binnen de 6 maand in het buitenland opnieuw worden verkocht. Strikt genomen behoren deze verkopen niet tot de binnenlandse vraag; uiteindelijk vertegenwoordigen ze toch een belangrijke toegevoegde waarde in de economie.

TABEL 59 - **Inschrijvingen van voertuigen**

Periode	Nieuwe voertuigen	%(a)	Tweedehands voertuigen	%(a)	Verhouding tussen nieuwe en tweedehands voertuigen
1979	420605	2,2	406122	1,2	1,03
1980	398524	-5,2	403974	-0,7	0,98
1981	350199	-12,1	401134	-0,6	0,87
1982	344238	-1,7	408925	1,9	0,84
1983	339438	-1,4	416236	1,8	0,81
1984 I	119146	18,6	120555	24,1	0,99
II	97899	-3,8	120218	-0,3	0,81
III	66959	0,6	104498	-13,3	0,64
IV	68233	-3,5	102185	-2,2	0,66
1984	352227	3,8	447456	7,5	0,78

Bron: Dienst voor het Wegvervoer.

(a) Voorlopige gegevens.

De verhouding tussen nieuwe en tweedehandswagens blijft een dalende tendens vertonen. De verhouding daalt van 0,82 naar 0,78 ingevolge het groeiend succes van de tweedehandsmarkt bij kopers waarvan de financiële middelen door het stagneren van de inkomens beperkt zijn. Die verhouding bedroeg nog 1,03 in 1979 en is thans met een vierde verminderd. Die ontwikkeling volgt op de tweede petroleumschok en de tewerkstellingscrisis waardoor vooral de koopkracht van die socio-professionele klassen wordt aangetast die de voornaamste klanten zijn voor nieuwe voertuigen. Bovendien gaven minder begoede consumenten de wagen op of wendden ze zich tot de tweedehandsmarkt van de goedkopere automodellen. Bij een verdere inkomensbeperking en aanhoudend hoge interestvoeten voor het afbetalingskrediet is het weinig waarschijnlijk dat de automarkt het economisch herstel zal aanwakkeren.

Het verbruik van diensten door de gezinnen is moeilijk te schatten omdat het statistisch materiaal onvoldoende is. Een raming op basis van de BTW-aangiften (tabel 60) en een aantal waardeoordelen uit de sector zelf geven een beperkt beeld van de dienstverlenende activiteiten.

TABEL 60 - **Omzet van de dienstverlenende sectoren in volume volgens BTW-aangiften**

groei in % t.o.v. de overeenstemmende periode van het voorgaande jaar

Omschrijving	1982	1983	1984				1984 (a)
			I	II	III	IV(a)	
HORECA	5,5	0,8	5,0	6,8	2,0	2,4	4,0
Herstelling van consumptiegoederen	6,2	0,9	12,6	4,9	4,5	9,2	7,8
Reisagentschappen	-4,9	-7,7	11,1	9,7	15,7	8,9	11,3
Reizigersvervoer weg (privé en overheid)	-6,1	2,5	3,0	3,6	3,6	0,6	2,7
Culturele en recreatieve diensten	7,8	1,8	6,6	-0,1	3,3	-6,5	0,4
Persoonlijke diensten	0,7	-3,1	-1,4	0,9	0,1	2,5	0,6
Totaal	3,0	-0,2	6,3	4,8	3,8	3,6	4,6

Bron: Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

(a) Voorlopige gegevens.

In 1984 is de groei in volume van de verschillende categorieën dienstverleningen opnieuw begonnen, maar tegen een zwakker tempo dan de voorgaande jaren (ongeveer 3 % totale groei). De dienstverleningen aan de consument dalen, althans volgens de beroepskringen, sinds 1983.

Tussen 1982 en 1984 is het aantal Belgen dat met vakantie vertrok bijvoorbeeld met 4 à 5% gedaald en de gemiddelde verblijfsduur is met één dag verminderd, dit vertegenwoordigt een daling van de toeristische vraag met 5%. Het aantal toeristische overnachtingen van de Belgen daalt minstens met 9 % terwijl de « eendagstrips » gevoelig stijgen.

De ontwikkeling is in overeenstemming met de stagnering of zelfs de achteruitgang van het omzetcijfer in de HORECA-

TABEL 61 - **Indicator van de financiële toestand van de gezinnen. Ontwikkeling volgens netto inkomensklasse (a)**

Inkomens-klassen	Januari 1983	Mei 1983	Oktober 1983	Januari 1984	Mei 1984	Oktober 1984
- dan 12000 BF	-58,1	-30,8	-42,8	-58,4	-53,3	-60,0
van 12000 à 18000 BF	-44,4	-55,7	-51,9	-50,0	-50,0	-64,0
van 18000 à 25000 BF	-49,3	-47,4	-48,5	-53,2	-47,1	-49,2
van 25000 à 35000 BF	-51,0	-46,5	-45,8	-51,6	-51,0	-50,7
van 35000 à 50000 BF	-44,2	-42,7	-42,8	-48,1	-46,0	-44,3
+ dan 50000 BF	-32,5	-30,6	-37,3	-44,4	-43,6	-35,1

Bron: EEG; Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

(a) De indicator wordt door de A.D.S.D. berekend op basis van het verschil tussen de positieve en negatieve antwoorden op de viermaandelijkse enquête door de EEG uitgevoerd bij een representatief aantal gezinnen.

TABEL 62 - **Indicator van de spaarmogelijkheden van de gezinnen. Ontwikkeling volgens netto inkomensklasse (a)**

Inkomens-klassen	Januari 1983	Mei 1983	Oktober 1983	Januari 1984	Mei 1984	Oktober 1984
- dan 12000 BF	-67,8	-84,6	-85,0	-58,4	-86,6	-98,0
van 12000 à 18000 BF	-73,7	-86,7	-76,5	-83,3	-79,5	-66,7
van 18000 à 25000 BF	-57,9	-68,8	-59,6	-61,1	-75,8	-75,1
van 25000 à 35000 BF	-31,1	-35,7	-44,8	-46,9	-43,0	-42,3
van 35000 à 50000 BF	-10,8	-16,1	-25,3	-14,8	-13,2	-27,0
+ dan 50000 BF	20,2	13,6	8,6	13,9	3,3	8,7

Bron: EEG; Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

(a) De indicator wordt door de A.D.S.D. berekend op basis van het verschil tussen de positieve en negatieve antwoorden op de viermaandelijkse enquête door de EEG uitgevoerd bij een representatief aantal gezinnen.

sector en de « Culturele en recreatiediensten ». Die sectoren kenden tijdens de jaren zeventig nog een gemiddelde jaarlijkse groei van 10 %. Ook de « persoonlijke diensten » (kapper en wasserij) blijven op een laag peil. Uit dit alles blijkt duidelijk dat veel gezinnen steeds minder geneigd zijn op externe dienstverlening een beroep te doen op wat betreft hun ontspanning of hun persoonlijke verzorging.

Het is moeilijk uit te maken, bij gebrek aan recente statistische gegevens, of de consumenten aan de inkomensstagnering het hoofd bieden door een groter beroep op het afbetalingskrediet te doen. Volgens een verslag van de Belgische Vereniging der Banken heeft het groeiend geldgebrek niet geleid tot meer beroep op de kredietverlening; de uitstaande kredieten volgen inderdaad het beeld van het binnenlands verbruik: dalend gericht tijdens de

jongste jaren. Het is trouwens weinig waarschijnlijk dat een dergelijke kredietvorm gevoelig zou toenemen wanneer de indicatoren van de consumptie op een tegengestelde ontwikkeling wijzen.

Volgens de B.V.B vertegenwoordigt het verbruikerskrediet nauwelijks 10 % van de aangegane verplichtingen van de gezinnen t.o.v. de financiële instellingen. Het grootste deel bestaat uit hypothecaire verplichtingen. De nominale stijging van die kredieten tussen 1980 en 1983 bedraagt maar 9 % wat op een duidelijke volumedaling wijst.

Door op hun besparingen een beroep te doen, kunnen de gezinnen een bepaald consumptiepeil aanhouden, dit komt ook duidelijk tot uiting in de resultaten van de conjunctuurenquête bij de Belgische verbruikers, door het NIS voor rekening van de EEG, uitgevoerd (tabellen 61 en 62). De enquête geeft per inkomensklasse een inzicht in de wijze waarop de gezinnen hun financiële toestand en hun spaarvermogen beoordelen. In geen enkele categorie wordt een inkomenstoename vermeld en een steeds kleiner aantal gezinnen is in staat geld te sparen. De macro-economische raming die op een daling van de besparingen wijst, wordt daarmee bevestigd. Zelfs de hogere inkomenscategorieën, meer dan 50 000F netto per maand, achten het niet mogelijk hun besparingen op te voeren.

2.2.4 Openbare financiën

Aan de hand van de kastoestand van de Schatkist kan een overzicht worden opgesteld van de werkelijke begrotingsontvangsten en -uitgaven en van het beroep van de overheid op de financiële markten. Als Staatsbankier is de Schatkist belast met de centralisatie van de ontvangsten van het Rijk, de Gewesten en de Gemeenschappen en van de betalingen van alle noodzakelijke begrotingsuitgaven van het burgerlijk jaar. Bovendien doet de Schatkist nog een aantal verrichtingen voor de autonome Fondsen en andere organismen die eveneens de kassituatie beïnvloeden.

Ingevolge de wet (1) betreffende de saldi van de lasten van het verleden van de Gemeenschappen en Gewesten en de nationale economische sectoren vallen vanaf 1984 ook de delgingslasten van de leningen aangegaan door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting en de Nationale Landmaatschappij ten laste van de Staat.

Het begrotingstekort samen met het kastekort op de Schatkistverrichtingen en de delgingslasten uit het verleden leiden tot een te financieren behoefte. De dekking van deze behoefte via een beroep op de financiële markten geeft aanleiding tot een stijging van de Rijksschuld.

A. ALGEMENE SCHATKISTTOESTAND

In 1984 vertoont de Schatkistsituatie een netto te financieren tekort van 504,1 miljard frank. De netto financieringsbehoefte, in percent van het B.N.P., daalde van 12,6 % in 1983 naar 11,3 % in 1984. Rekening houdend met de wisselverschillen (- 38,5 miljard frank) bedraagt de toename van de Rijksschuld 542,6 miljard frank, exclusief de verrichtingen met het I.M.F. (tabel 63).

Het netto te financieren tekort wordt in 1984 voor 62 % verklaard door het tekort op de lopende verrichtingen; die verhouding geldt reeds een drietal jaar. Het overeenstemmende percentage voor de kapitaalverrichtingen bedraagt 36 %, terwijl de overblijvende 2 % aan schatkistverrichtingen te wijten zijn. Van het totaal van de middelen wordt 89 % als lopende uitgaven, 10,4 % als kapitaaluitgaven en 0,6 % als uitgaven voor schatkistverrichtingen aangewend; die middelen worden voor 72,4 % door fiscale en niet-fiscale ontvangsten en voor 27,6 % door netto-ontvangsten van leningen aangebracht (tabel 64).

Vergeleken met de toestand van de jongste drie jaren, toen de fiscale en niet-fiscale ontvangsten amper 70 % van de middelen en de leningen ruim 30 % aanbrachten, wordt in 1984 een grotere inbreng van de fiscale en niet-fiscale opbrengsten en een dalend aandeel van de leningen vastgesteld. Ongeacht die verschuiving is het aandeel van de leningen nog bijzonder hoog: van 15,7 % in 1975 steeg het tot 30,7 % in 1981 om in 1982 (30,4 %) en 1983 (30,1 %) iets te dalen. Pas in 1984 (27,6 %) en voor het eerst in 9 jaar wordt een daling met ruim 2 % verwezenlijkt.

B. GEMEENSCHAPPEN EN GEWESTEN

Sinds de algemene verkiezingen van november 1981 maken de Vlaamse Executieve, de Executieve van de Franse Gemeenschap en de Executieve van het

(1) Wet van 5 maart 1984 betreffende de saldi en de lasten van het verleden van de Gemeenschappen en de Gewesten en de nationale economische sectoren (B.S. 16 maart 1984).

TABEL 63 - **Overzicht van de Schatkistverrichtingen en de schommelingen van de Rijksschuld**

Miljarden franken

Rubrieken	1982	1983	1984	1983 — % 1982	1984 — % 1983
Lopende verrichtingen	-307,8	-334,8	-310,4	+ 8,8	- 7,3
Ontvangsten (a)(b)	1151,0	1214,6	1313,0	+ 5,5	+ 8,1
Uitgaven	1458,8	1549,4	1623,3	+ 6,2	+ 4,8
Kapitaalverrichtingen	-179,0	-175,2	-181,1	- 2,2	+ 3,4
Ontvangsten	13,6	5,2	9,0	- 61,8	+ 73,1
Uitgaven	192,6	180,4	190,1	6,3	+ 5,4
Totale ontvangsten	1164,6	1219,8	1322,0	+ 4,7	+ 8,4
Totale uitgaven	1651,4	1729,8	1813,4	+ 4,8	+ 4,8
Begrotingsresultaat	-486,8	-510,0	-491,4	+ 4,7	- 3,6
Saldo Schatkistverr	- 21,8	- 14,5	- 8,5-	+ 33,9	+ 41,4
Delging lasten verleden (c)	-	-	- 4,1-	-	+100,0
Netto te finan. saldo	-508,6	-524,6	-504,1	+ 3,1	- 3,9
(in % B.N.P.)	(13)	(12,6)	(11,3)	-	-
Wisselverschillen	- 34,3	- 47,6	- 38,5	+ 38,8	- 19,2
Impact overn. schuld (d)	- 95,4	- 26,1	-	-	-
Verloop schuld (e)	+638,4	+598,2	+542,6	- 6,3	- 9,3
ingevolge veranderingen					
-geconsolideerde schuld	+310,2	+406,3	+361,2	↑	↓
in BF	+160,5	+300,5	+161,0	↑	↓
in vreemde munt	+149,7	+105,8	+200,2	↓	↑
-vlottende schuld	+328,3	+191,9	+181,4	↓	↓
in BF	+224,0	+116,2	+187,2	↓	↑
in vreemde munt	+104,3	75,7	- 5,8	↓	↓

Bron: Ministerie van Financiën; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Excl. de toegewezen en afgestane ontvangsten en de uitgaven erop.

(b) Incl. de eigen ontvangsten en uitgaven van Gewesten en Gemeenschappen (voor details zie tabel 66).

(c) Delgingslasten ingevolge de wet van 5 maart 1984.

(d) Schuld overgenomen door het Wegenfonds.

(e) Het netto te financieren saldo samen met de wisselverschillen en de impact van de overgenomen schuld geven aanleiding tot de schommelingen van de Rijksschuld.

Waalse Gewest geen deel meer uit van de Nationale Regering en functioneren zij op begrotingsvlak autonoom (2). De Executieven maken jaarlijks de begrotingen en de rekeningen op. De Raden van de Gemeenschappen en de Gewesten keuren jaarlijks de begrotingen goed - daarop is de organieke wetgeving betreffende de Rijkscomptabiliteit van toepassing - en sluiten de rekeningen af onder controle van het Rekenhof en het Hoog Comité van Toezicht.

(2) De Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest hebben een wetgevend en een uitvoerend orgaan: de Vlaamse Raad en de Vlaamse Executieve. Daarentegen is er zowel een raad als een executieve voor de Franse Gemeenschap en voor het Waalse Gewest afzonderlijk (hervormingswetten van 1980).

TABEL 64 - **Aanwending van de middelen volgens de schatkisttoestand**

Miljarden franken

Einde periode	Lopende uitgaven	Kapitaal uitgaven	Uitgaven Schatk. ver.	Totale middelen	Niet-f. en fisc. ontv.	Leningen (a)
1975	620,3	78,6	- 4,6	694,3	585,1	109,3
1976	711,4	85,5	1,4	798,3	665,3	133,1
1977	822,9	95,3	5,7	923,9	756,5	167,4
1978	958,3	108,1	4,1	1070,5	887,7	182,8
1979	1033,3	126,4	7,0	1166,7	954,7	211,8
1980	1139,1	157,3	4,7	1301,1	1004,4	296,8
1981	1276,9	184,4	19,9	1481,2	1026,2	454,9
1982	1458,8	192,6	21,8	1673,2	1164,6	508,7
1983	1549,4	180,4	14,5	1744,3	1219,8	524,4
1984	1623,3	190,1	12,6	1826,0	1322,0	504,1

Bron: Ministerie van Financiën; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Netto-opbrengst, excl. wisselkoersverschillen.

De financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten (3) is via dotaties met de Rijksbegroting verbonden. De globale kredieten ingeschreven op de begroting worden enerzijds voor culturele en persoonsgebonden materies en anderzijds voor gewestelijke aangelegenheden toegekend. De eerste kredieten werden uitgetrokken op de rijksbegroting voor 1982.

Ze werden berekend op basis van een kredietbedrag voor 1980 forfaitair vastgesteld op 40 miljard frank voor de lopende uitgaven inzake culturele en persoonsgebonden materies en 7 miljard voor de kapitaaluitgaven. De lopende en kapitaaluitgaven voor gewestelijke aangelegenheden werden respectievelijk op 15 en 24 miljard frank vastgesteld en aangevuld met een krediet voor culturele uitgaven inzake Nationale Opvoeding. Van de culturele en persoonsgebonden kredieten gaat 55 % naar de Vlaamse en 45 % naar de Franse Gemeenschap. De kredieten voor Gewestelijke aangelegenheden worden volgens de reeds bestaande verdeelsleutel - op basis van het bevolkingscijfer, de oppervlakte en de opbrengst van de personenbelasting - omgerekend. Het kredietbedrag voor de jaren 1982, 1983 en 1984 wordt op basis van dit forfait, aangepast aan het verloop van het indexcijfer van de consumptieprijzen, berekend.

De begrotings- en de Schatkistverrichtingen van 1984 worden bovendien beïnvloed door twee institutionele hervormingen: de toepassing van de wet van 31 december 1983 tot hervorming van de instellingen voor de duitstalige Gemeenschap en de toepassing van de wet van 5 maart 1984 betreffende de lasten van het verleden en de financiering van de nationale sectoren. Daarnaast werden bijkomende dotaties, toegekend ingevolge de beslissing van de Ministerraad van 1 augustus 1984, betreffende de regionalisering van bepaalde kredieten ten behoeve van het Fonds voor Prototypes en het I.W.O.N.L. en ingevolge de beslissing inzake compensatie van bepaalde lasten van de lokale financiën voor het Brusselse Gewest.

(3) Gewone en bijzondere hervormingswetten van 1980.

Ook de ristorno's uit de opbrengst van sommige belastingen en heffingen vormen een belangrijk deel van de financiële middelen van de Gemeenschappen en Gewesten. Daartoe behoren, zoals in de wet opgesomd: de verkeersbelasting op de autovoertuigen, de belasting op spelen en weddenschappen, de belasting op de automatische ontspanningstoestellen, de onroerende voorheffing, de openingstaks op de slijterijen van gegiste dranken, het registratierecht op de overdrachten van onroerende goederen, het successierecht en, bij ontoereikendheid van deze bronnen, een deel van de personenbelasting. Deze belastingen worden nationaal geheven en daarna geheel of gedeeltelijk aan de Gemeenschappen en de Gewesten afgestaan voor de financiering van de culturele en persoonsgebonden lopende uitgaven en voor de uitgaven van de Gewesten (tabel 65). Beide ristornobedragen komen in Vlaanderen op één begroting, in het andere landsgedeelte hebben de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest elk hun eigen begroting. In toepassing van de reeds vermelde wet van 15 maart 1984 worden de ristorno's uit successierechten geschrapt uit de hervormingswet van 1980 en krijgen het Fonds voor de Nationale sectoren als bestemming.

Na volledige ristornering gaan deze belastingen en heffingen over naar de eigen fiscaliteit van de Gemeenschappen en de Gewesten. Hun fiscale bevoegdheid strekt zich in principe uit op de materies die niet door de nationale belastingen en heffingen worden bestreken. Ze kan bijvoorbeeld uitgeoefend worden door de invoering van opcentiemen op de vermelde ristorneerbare nationale belastingen in zoverre dat inzake personenbelasting geen conflictsituaties met het opcentiemenrecht van de gemeenten, agglomeraties en federaties van gemeenten worden geschapen. Wanneer echter een ristorneerbare belasting of heffing volledig aan een Gemeenschap of een Gewest wordt toegewezen dan kan het betrokken orgaan, vanaf het eerstvolgende begrotingsjaar de aanslagvoet, de heffingsgrondslag en de vrijstellingen wijzigen.

Tot de financiële middelen behoren nog de niet-fiscale ontvangsten (bv. de opbrengst van houtkappingen, jacht- en visverloven) en de leningen aangegaan door de Gemeenschappen en de Gewesten,

TABEL 65 - **Verloop van de begrotingsmiddelen door de Staat toegekend aan de Gemeenschappen en de Gewesten.**

Miljarden franken

Begrotingsmiddelen	1982	1983	1984
Dotaties	101,2	115,8	124,3
wettelijke	101,2	110,1	118,6
aanvullende	-	5,7	4,7
bijkomende	-	-	0,9
Belastingsristorno's	2,4	8,1	11,0
wettelijke	2,4	2,6	2,9
aanvullende	-	7,5	8,1
Niet-fiscale middelen	-	0,3	0,3
Totaal	103,6	126,2	135,6

Bron: Ministerie van Financiën; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

TABEL 66 — **Overzicht van de begrotingsverrichtingen op kasbasis voor 1984 van de nationale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen**

Miljarden franken

	Nationaal	Gewesten en Gemeenschappen					Algemeen totaal
	(1)	Vlaams (2)	Waals (3)	Brussels (4)	Franse (5)	Duitse (6)	Totaal (7)	(a) (1)+(7)=(8)
Lopende verrichtingen :								
Ontvangsten	1 306,2	3,9	1,6	—	1,2	—	6,8	1 313,0
Uitgaven	1 520,2	58,8	13,5	3,0	27,5	0,3	103,1	1 623,3
Begroting	1 204,1	30,4	10,3	1,0	19,6	0,3	61,6	1 265,7
Fondsen	316,1	28,3	3,2	2,0	7,9	0,0	41,5	357,6
Saldo (A)	−214,0	−54,9	−11,9	−3,0	−26,3	−0,3	− 96,4	−310,4
(in % van het totaal)	(69,0)	(17,7)	(3,8)	(1,0)	(8,5)	(0,1)	(31,0)	(100,0)
Kapitaalverrichtingen :								
Ontvangsten	2,8	5,4	0,1	—	0,6	—	6,2	9,0
Uitgaven	143,7	23,6	14,9	4,0	3,8	0,2	46,5	190,1
Begroting	105,8	15,0	9,1	1,6	3,8	0,2	29,9	135,6
Fondsen	37,9	8,5	5,8	2,3	−0,1	0,0	16,6	54,5
Saldo (B)	−140,8	−18,1	−14,8	−4,0	− 3,2	−0,2	−40,3	−181,1
(in % van het totaal)	(77,8)	10,0)	(8,2)	(2,2)	(1,8)	(0,1)	(22,3)	(100,0)
Saldo (A)+(B)	−354,8	−72,9	−26,7	−7,0	−29,4	−0,6	−136,6	−491,4
(in % van het totaal)	(72,2)	(14,8)	(5,4)	(1,4)	(6,0)	(0,2)	(27,8)	(100,0)
Dotaties	−118,2	+65,3	+23,4	—	+29,0	+0,7	+118,2	—
Lopende verrichtingen	− 76,8	+43,1	+ 9,7	—	+23,5	+0,4	+ 76,7	—
Kapitaalverrichtingen	−41,6	+22,2	+13,6	—	+ 5,5	+0,3	+ 41,6	—
Saldo na correctie voor dotatie	−473,1	−7,7	− 3,3	−7,0	− 0,4	+0,1	− 18,4	−491,4
(in % van het totaal)	(96,3)	(1,6)	(0,6)	(1,4)	(0,1)	(0,0)	(3,8)	(100,0)

Bron : Ministerie van Financiën; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Cf. tabel 63.

waaraan echter nooit Staatswaarborg kan verbonden worden. De openbare leningen moeten vooraf door de Minister van Financiën worden goedgekeurd. Bij een weigering kan de Ministerraad beslissen.

Al deze maatregelen in verband met de regionalisering gaven vanaf 1983 aanleiding tot wijzigingen in de boekingen van de Schatkist, die van dan af een nationaal deel en een deel Gewesten en Gemeenschappen centraliseert. De algemene Schatkisttoestand (tabel 63) kan nu, wat de begrotingsverrichtingen betreft, in een nationaal en een regionaal deel worden uitgesplitst. Om boekhoudkundige redenen worden de dotaties niet in de kastoestand opgenomen maar worden onderaan tabel 66 vermeld. De saldi, na correctie voor de wettelijke dotaties, geven dan het aandeel van de tekorten van de nationale overheid en van de Gemeenschappen en de Gewesten en het totale begrotingstekort.

Het begrotingstekort op kasbasis van de nationale overheid bedraagt 354,8 miljard frank of 72,2 % van het totale tekort. Na betaling van de wettelijke dotaties komt dit op 473,1 miljard frank of 96,3 %. Zonder tegemoetkoming van de nationale overheid boeken de Gemeenschappen en de Gewesten een deficit van 136,6 miljard (96,4 miljard op de lopende en 40,3 miljard op de kapitaalverrichtingen) dat na tussenkomst tot 18,4 miljard (- 19,7 op de lopende en + 1,3 op de kapitaalverrichtingen) wordt gereduceerd.

C. ONTVANGSTEN

Bij de interpretatie van de ontvangsten op kasbasis mogen een aantal boekingsregels inzake begrotingscomptabiliteit niet uit het oog worden verloren. Ze betreffen o.a. het verschil in tijdstip tussen de inning van de ontvangsten en de verdeling ervan volgens bestemming.

Om een totaalbeeld van de werkelijke inningen te krijgen, moeten bij de Rijksmiddelenontvangsten ook de toegewezen, de geristorneerde en de afgedragen ontvangsten worden gevoegd.

De totale fiscale en niet-fiscale ontvangsten bedroegen 1.397,4 miljard frank in 1984. Daarmee bleven ze 1 % onder de ramingen, maar overtroffen de verwezenlijkingen van 1983 met 8 % (tabel 67).

De buitengewone aangroei van de roerende voorheffing is in de eerste plaats te wijten aan het feit dat het algemeen geldend tarief vanaf 1 januari 1984 van 20 % op 25 % is gebracht, terwijl de voorheffing daarentegen bevrijdend werd (4). De toestand van elk van de bestanddelen verschilde. De inningen bij de bron op dividenden en inkomsten van belegde kapitalen kenden een opvallend grote toename. Naast de invloed van de wet van 28 december 1983 is de uitstekende toestand van de inningen eveneens een gevolg van de toename van de uitgekeerde maatschappelijke winsten. Die toename was mogelijk door het herstel van de rendabiliteit van de ondernemingen zelf het gevolg van de betere mededingingspositie, de fiscale verminderingen en de loonmatiging. De inningen bij de bron op de andere roerende inkomsten lagen ook ver boven de verwezenlijkingen van 1983. Ook dit was voor een groot gedeelte het gevolg van de verhoging van de tarieven van de voorheffing. De resultaten van de inningen bij wijze van kohier, door belangrijke ontheffingen beïnvloed, lagen 0,5 miljard onder de resultaten van 1983.

(4) Wet van 28 december 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen (B.S. 30 december 1983).

TABEL 67 - **Totale fiscale ontvangsten (a)**

Miljarden franken

Aard van de belastingen	1982	1983	1984	1983 — % 1982	1984 — % 1983
Directe belastigen	696,7	720,0	801,4	+ 3,3	+ 11,3
waarvan:					
roerende voorheffing	74,9	84,2	114,2	+ 12,3	+ 35,7
voorafbetaligen(niet-loontrekkenden)	133,5	143,4	146,9	+ 7,4	+ 2,4
belastingen (kohieren)	36,5	25,9	23,4	- 29,9	- 9,9
bedrijfsvoorheffing	430,7	444,6	487,2	+ 3,2	+ 9,6
Invoerrechten	18,6	19,8	21,6	+ 6,5	+ 9,1
Accijnzen en diversen	92,5	101,9	103,5	+ 9,8	+ 1,6
BTW, zegelrechten en gelijkgestelde taksen	310,7	334,1	346,9	+ 7,5	+ 3,8
Registratrie en diversen	22,7	25,8	28,4	+ 13,7	+ 10,1
Successierechten	11,5	11,6	12,4	+ 0,9	+ 6,9
Totaal	1152,6	1210,5	1314,4	+ 5,0	+ 8,6
in % BNP	29,5	29,2	29,4		

Bron: Ministerie van Financiën; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Incl. de toegewezen, de geristorneerde en de afgestane ontvangsten.

De opbrengsten van de voorafbetalingen brachten meer op dan vorig jaar, maar bleven iets onder de ramingen. De inningen van de eerste vervaldag waren uitzonderlijk gunstig, de overige drie vervaldagen - juli, oktober en december - brachten het groeipercentage t.o.v. 1983, in juni op 6,6 % vastgelegd, maar amper op 2,4 % einde 1984. De opbrengsten van de voorafbetalingen ondervonden de weerslag van:

de K.B.'s 15 en 150 tot aanmoediging van de inschrijving op of de aankoop van aandelen of bewijzen van deelgerechtigheid in Belgische vennootschappen (5);

de verhoging van de sociale bijdragen van de loon- en weddetrekkenden (6);

de matiging van de inkomsten der zelfstandigen (7);

de verhoging van het algemeen tarief van 20 tot 25 % van de roerende voorheffing vanaf 1 januari 1984 (verrekening van een verhoogde voorheffing op de vennootschapsbelasting) en de voorzieningen voor verliezen (8).

Inzake de vennootschapsbelasting geïnd door middel van kohieren (inbegrepen de solidariteitsbijdrage) lagen de in te vorderen rechten iets boven de inkohieringen van 1983. De ontlastingen die op de bruto-ontvangsten werden aangerekend,

(5) Cooreman-luik: vrijstelling, inzake vennootschapsbelasting, van de winsten uitgekeerd aan aandelen of nieuwe deelbewijzen (B.S. 12 maart 1982 en 11 januari 1983).

(6) K.B. 214 van 30 november 1983.

(7) K.B. 289 van 31 maart 1984.

(8) Wet van 28 december 1983, op. cit.

kenden een forse toename. Aangezien het gerealiseerde inningspercentage (48,5 %) in vergelijking met 1983 (49,5 %) lager lag, is de netto-ontvangst verminderd.

De toestand van de in te vorderen rechten voor de personenbelasting geïnd door middel van kohieren verliep gunstig in 1984 (+ 9,4 %). Ook de ontlastingen namen toe ingevolge de teruggave van overschotten op voorafbetalingen en voorheffingen, dit door de fiscale verminderingen toegekend aan de natuurlijke personen (vrijstelling van de sommen besteed aan de aankoop van aandelen, thermische isolatie, e.a.). De netto-ontvangsten bleven niettemin onder de realisaties van 1983 wegens een verschuiving van de boekingen naar januari 1985.

De bedrijfsvoorheffing bracht 9,6 % meer op dan in 1983. De voorheffingen aan de bron bedroegen 463 miljard of 7,8 % meer dan in 1983 (429,4 miljard). De verhoogde ontvangst is o.m. het gevolg van de uitbetaling van bepaalde premies (o.a. overbruggingspremies) in de openbare sector om de gevolgen van de verschuiving van de uitbetaling van de wedden van het begin naar het einde van de maand te milderen (K.B. 279 van 30 maart 1984). Ook de netto-ontvangsten van de door middel van kohieren geïnde voorheffing lagen beduidend hoger (24,1 miljard in 1984 tegen 15,1 miljard in 1983).

Bovendien is de belastingschuld van de provincies, de gemeenten en de O.C.M.W.'s van 17 miljard op 31 december 1983 naar 10,8 miljard op 30 juni 1984 geslonken. Dit was mogelijk door hun vrijwillige of verplichte betalingen (K.B. 201).

De ontvangsten van de belasting op de spelen en weddenschappen en op de automatische ontspanningstoestellen bleven ver onder de verwachtingen en bereikten niet eens de verwezenlijkingen van 1983. Vooral de ontvangsten van de weddenschappen op de paardenrennen die in het buitenland plaastvonden (Franse « tiercé ») kenden een forse vermindering.

Door het effect van een inhaalbeweging t.o.v. de vertraging opgelopen in 1983, kon een grotere opbrengst van de onroerende voorheffing worden verwezenlijkt in 1984. De inkohieringswerkzaamheden van het aanslagjaar 1984 zelf kenden vrijwel een normaal verloop en resulteerden in een nagenoeg stabiele opbrengst.

De opbrengst van de verkeersbelasting op de autovoertuigen nam toe met 9,5 %. Vooral in het eerste halfjaar werd voordeel gehaald uit de invoering van een aanvullende verkeersbelasting ten laste van de gebruikers van bepaalde voertuigen waarvan de motor met vloeibaar petroleumgas (LPG) wordt aangedreven (9). Weinig belastingplichtigen maakten gebruik van de mogelijkheid om de voor het aanslagjaar 1985 verschuldigde verkeersbelasting reeds in december 1984 vooraf te betalen.

De ontvangsten van de indirecte belastingen namen met 4,6 % toe (9,4 % in 1983), de BTW-ontvangsten slechts met 3,8 % (7,5 % in 1983) hetgeen op de zwakke groei van de belastbare grondslag wijst. Bovendien werden een aantal tarieven gewijzigd (o.a. van 17 % naar 6 % voor onroerende goederen) terwijl de wet van 28 december 1983 in sommige gevallen de teruggave van de BTW voorzag. De verhoging van de opbrengsten uit minerale oliën en tabak verklaren de hogere ontvangsten uit accijnzen. Bij de indirecte belastingen brachten alleen de registratierechten opvallend meer in de Staatskas.

(9) Wet van 11 april 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen (B.S. 16 april 1983).

D. UITGAVEN

Hoewel de groei van de begrotingsuitgaven op het peil van 1983 werd gehouden, kenden een aantal uitgavenrubrieken toch een flinke toename. Dit was o.m. het geval voor de interestlasten (begrotingsschuld en schuld van de fondsen) ingevolge de stijgende Staatsschuld, de rentestand en het schuldbeheer. De kasgegevens in verband met de lonen en de sociale lasten worden door de verschuiving van de weddebetaling van de ambtenaren van december 1984 naar januari 1985 beïnvloed (tabel 68).

TABEL 68 - **Indeling van de kasuitgaven.**

Miljarden franken

Verrichtingen	1982	1983	1984	1983 —% 1982	1984 —% 1983
Lopende verrichtingen	1458,8	1549,4	1623,3	+ 6,2	+ 4,8
Begrotingsschuld	267,3	96,2	116,1	(n.v.)	+ 20,7
Pensioenen	141,5	161,9	169,3	+ 14,4	+ 4,6
Lonen en sociale lasten	192,2	182,7	178,4	- 4,9	- 2,3
Goederen en diensten	54,8	53,3	56,0	- 2,7	+ 5,1
Duurzaan materieel	22,2	19,7	19,5	- 11,3	- 1,1
Rente en verliezen	17,3	19,1	19,9	+ 10,4	+ 4,2
Inkomensoverdrachten intern	465,8	495,7	498,4	+ 6,4	+ 0,6
Inkomensoverdrachten naar andere sectoren	95,0	102,2	108,6	+ 7,6	+ 6,3
Begrotingsfondsen	120,7	328,2	357,6	(n.v.)	+ 9,0
waarvan schuld van de begrotingsfondsen	-	191,7	207,6	(n.v.)	+ 8,3
Diversen	81,9	90,5	99,4	+ 10,5	+ 10,0
Kapitaalverrichtingen	192,6	180,4	190,1	- 6,4	+ 5,4
Kapitaaloverdrachten	63,6	61,7	61,9	- 3,0	+ 0,3
Investeringen	28,8	28,0	27,6	- 3,8	- 1,4
Voorschotten en deelnemingen	33,2	35,2	37,9	+ 6,0	+ 7,7
Fondsen	62,1	49,3	54,5	- 20,6	+ 10,6
Diversen	4,9	6,3	8,2	+ 28,6	+ 30,2
Totale uitgaven	1651,4	1729,8	1813,4	+ 4,8	+ 4,8

Bron: Ministerie van Financiën; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(n.v.) niet vergelijkbaar.

Onderverdeeld naar grote categorieën blijven de inkomensoverdrachten binnen de overheidssector de grootste groep uitgaven (27,5 %). Daaronder vallen o.m. de overdrachten naar Tewerkstelling en Arbeid, Sociale Voorzorg en Nationale Opvoeding. Onder de begrotingsfondsen (19,7 %) vallen de uitgaven voor schuldenlasten, de werkingsuitgaven van het Wegenfonds, de hospitalen, het Solidariteitsfonds en het Fonds voor de Economische Expansie. De schulden van de nationale begroting vertegenwoordigen 6,4 % van het totaal. De uitgaven voor interestlasten stegen met 12,4 % tegen 7,7 % in 1983 (tabel 69).

De kapitaaluitgaven vereisen 10 % en blijven daarmee op het peil van 1983. De belangrijkste kapitaaluitgaven zijn de voorschotten en deelnemingen en de uit-

TABEL 69 - **Interestlasten van de Rijksschuld**

Miljarden franken

Jaren	Rijksschuld		Lopende uitgaven voor interest-lasten	Gemiddeld rente-tarief	Stijgingsritme van de interest-lasten %	Aandeel interest-lasten in % van lopende uitgaven	Aandeel interest-lasten in % van het BNP
	Toestand einde jaar (1)	Toename in % (2)	(3)	(4)=3:1	(5)	(6)	(7)
1970	609,2		31,9	5,2		10,8	2,5
1975	924,7	+ 51,8	51,5	5,6	+ 61,4	7,8	2,2
1980	1.919,8	+207,6	148,6	7,7	+288,5	13,0	4,3
1981	2.396,0	+ 24,8	192,8	8,0	+ 29,7	15,1	5,3
1982	3.033,6	+ 26,6	267,3	8,8	+ 38,6	18,3	6,8
1983	3.631,8	+ 19,7	287,9	7,9	+ 7,7	18,6	6,9
1984	4.174,4	+ 14,9	323,7	7,8	+ 12,4	19,9	7,2

Bron: Ministerie van Financiën; N.B.B.; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

gaven aan de fondsen (Wegenfonds, Gemeenschappen en Gewesten).

E. SCHULD

Wegens het verschillend verloop van de ontvangsten en de uitgaven (vgl. tabel 64) bleef de aangroei van het te financieren Schatkisttekort ver beneden de toename van 1983. Om dit tekort te financieren werd in 1984 een groter beroep op schuld op lange termijn in vreemde munt en op vlottende schuld in BF gedaan dan voorheen. Het beroep op de kapitaalmarkt onder de vorm van langlopende leningen in BF werd gehalveerd. De vlottende schuld in vreemde munt werd met 5,8 miljard frank verminderd.

De monetaire financiering werd in 1983 afgeremd, maar nam in 1984 opnieuw toe. Dit was vooral het gevolg van toegenomen schuld in vreemde valuta (tabel 70).

TABEL 70 - **Basisgeldfinanciering van het netto te financieren saldo(a)**

Miljarden franken

Jaren	Netto te financ. saldo (1)	Voorsch. Nation. Bank (2)	Schuld vreemde valuta (3)	Schuld in % (1) (4)	Totaal (5)=2+3	Totaal in % (1) (6)
1979	211,8	36,5	42,3	20,0	78,8	37,2
1980	296,8	24,6	92,3	31,1	116,9	39,4
1981	454,9	72,4	214,1	47,1	286,5	63,0
1982	508,7	31,5	219,8	43,2	251,3	49,4
1983	524,4	7,3	133,8	25,5	141,1	26,9
1984	504,1	5,6(b)	155,9	30,9	161,5	32,0

Bron: Ministerie van Financiën; N.B.B.; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Zonder rekening te houden met wisselkoersverschillen en voor 1982 en 1983 met de invloed van de overgenomen schuld.

(b) Voorlopig gegevens.

In 1984 werd de netto schuldtoename in vreemde munt integraal verwezenlijkt door de uitgifte van schuldtitels op termijn. De korte termijnschuld werd ten belope van 5,8 miljard frank terugbetaald. De financiering van het Schatkisttekort door uitgiften in BF verminderde met 10 % in 1984 (tabel 71).

TABEL 71 - **Financiering van het tekort door emmissies in BF**

Miljard franken

Jaren	Netto te financ. saldo (1)	Schuld in BF op LT (2)	(2) in % van (1) (3)	Schuld in BF op KT (4)	(4) in % van (1) (5)	Totaal (2)+(4) (6)	(6) in % van (1) (7)
1979	211,8	126,1	59,5	43,4	20,5	169,5	80,0
1980	296,8	69,5	23,4	134,9	45,5	204,4	68,9
1981	454,9	26,7	5,9	213,9	47,0	240,6	52,9
1982	508,7	160,4	31,5	224,0	44,0	384,4	75,6
1983	524,4	300,5	57,3	116,2	22,2	416,7	79,5
1984	504,1	161,0	31,9	187,2	37,1	348,2	69,1

Bron: Ministerie van Financiën; N.B.B.; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

Enkel het netto-aandeel van de obligatie-uitgiften daalde. Het netto beroep op de geldmarkt werd intenser door plaatsing van schatkistpapier op korte termijn vooral bij financiële en parastatale instellingen.

2.2.5. Verloop van de interest en de Belgische frank

Dat het interestverloop en de houding van de Belgische frank op de wisselmarkten bij de minder gunstige factoren wordt behandeld, heeft minder te maken met de zichtbare ontwikkeling van beide grootheden dan wel met een aantal onderliggende factoren, meer bepaald onzekerheden, die ertoe nopen het, al bij al gunstig, verloop van de interest en de Belgische frank te nuanceren.

Tot deze onzekere elementen behoren zowel binnenlandse - de hoge overheidsschuld legt een hypotheek op de spaargelden en het renteniveau - als buitenlandse factoren - het verloop van de dollarkoers en het economisch en monetair beleid van de Verenigde Staten. Dit laatste had weliswaar een positieve invloed op de prestatie van de Belgische frank in 1984, maar hoeft dit daarom in de toekomst niet noodzakelijk te hebben.

A. VERLOOP VAN DE INTERESTVOETEN

Zoals reeds bij de bespreking van de kapitaalmarkt (hoofdstuk 2.1.6) naar voor kwam, is de uitzonderlijke stabiliteit van de rentetarieven het kenmerk van 1984. Pas op het einde van het jaar was een licht dalende trend van de rentevoeten merkbaar (tabel 72).

De lichte renteverhoging die einde 1983 en begin 1984 optrad, is daardoor niet teniet gedaan. Quasi alle tarieven (uitgezonderd de certificaten van het Rentenfonds en het rendement van de ter beurs genoteerde Staatsobligaties) lagen einde 1984 hoger dan één jaar voordien.

Waarschijnlijk zou een daling van het discontotarief in het laatste kwartaal van 1984 mogelijk geweest zijn, maar dan zou de Belgische frank allicht niet zo stevig het jaar hebben afgesloten (zie B hierna).

Aangezien het inflatieniveau in 1984 duidelijk is afgenomen (hoofdstuk 2.2.2.) volgt daaruit, zowel voor beleggers als ontleners, een stijging van de reële interestvoet. Daarvoor kunnen twee verklaringen worden gegeven die beide de onzekerheid, zoals in de inleiding aangegeven, komen voeden.

In de eerste plaats komt het grote beroep van de overheid op de binnenlandse geld- en kapitaalmarkt (cf. hoofdstuk 2.1.6.). Omdat de overheid een schatkisttekort van 504 miljard frank heeft te dekken, moet een voldoende hoge rentevoet worden aangeboden om dat kapitaal te kunnen lenen. Een dergelijke leningsbehoefte legt onvermijdelijk een bepaalde bodem aan het renteverloop op.

Vervolgens is er de enorme vraag naar Euro-dollars door de Verenigde Staten om op die manier hun begrotingstekort te financieren. Voeg daarbij de opwaardering van de US-dollar, dan vormen de beleggingen in dollars een aantrekkelijk alternatief voor de beleggers. België, als klein land met vrije kapitaalin- en -uitvoer, moet daarmee rekening houden bij het vastleggen van de rentetarieven.

B. HOUDING VAN DE BELGISCHE FRANK

De Belgische frank sloot het jaar 1983 in een weinig benijdenswaardige positie af. Tijdens het laatste kwartaal noteerde de frank voortdurend boven de afwijkingsdrempel binnen het E.M.S., wat aanleiding tot belangrijke verkopen op de wisselmarkten gaf (1).

---

(1) Zie « De Belgische economie in 1983 », deel I, p. 92.

TABEL 72 — **Belgische rentetarieven 1984**

Maanden	Discontovoet (einde maand) (1)	Daggeldrente (gemiddelde) (2)	Rentenfonds certificaten (4 maand) (gewogen gem.) (3)	Staatsobligaties (begin maand) (4)	Debiteurrente	
					Kaskrediet (einde maand) (5)	Investeringskrediet (einde maand) (6)
Januari	10	7,92	11,00	11,89	13,75	12,40
Februari	11	7,17	12,22	11,97	14,75	13,00
Maart	11	10,93	12,46	12,40	14,75	13,00
April	11	11,13	12,08	12,20	14,75	13,00
Mei	11	9,03	11,90	12,08	14,75	13,00
Juni	11	9,55	11,90	12,19	14,75	13,00
Juli	11	10,03	11,90	12,13	14,75	13,00
Augustus	11	10,62	11,66	12,05	14,25	13,00
September	11	8,68	11,25	11,82	14,25	13,00
Oktober	11	9,43	11,00	11,85	14,25	13,00
November	11	10,07	10,83	11,74	14,25	13,00
December	11	9,12	10,73	11,47	14,25	13,00

Bron : (1)-(4) : Nationale Bank van België; (5) : Kredietbank; (6) : N.M.K.N.

Tijdens het eerste kwartaal van 1984 bleef de frank onder sterke druk staan en bereikte op een bepaald ogenblik zelfs de absolute bodemkoers binnen het E.M.S. Als verdediging werd de discontovoet op 16 februari 1984 met 1 % verhoogd tot 11 % en bleef de rest van het jaar op dit peil. Daarnaast intervenieerde de Nationale Bank massaal op de wisselmarkt voor een bedrag van 130 miljard frank tegen marktwaarde (2).

De oorzaken van die uitzonderlijke zwakheid liggen zowel op binnenlands als buitenlands vlak. Intern scheen de strijd om het begrotingstekort te verkleinen stil te staan. Daardoor ontstond op de wisselmarkten enige twijfel of de regering haar vroeger aangekondigde budgettair saneringsplan nog wilde uitvoeren. Extern speelde de invloed van het verloop van de US-dollar. De gemiddelde maandkoers bedroeg in januari 1984 nog 57,26 frank, maar brokkelde toen af tot 53,13 frank in maart. Die dalende koers vond zijn tegenhanger in een stijgende koers van de Duitse munt, de leider binnen het E.M.S. Daarbij kwam nog dat de Franse frank werd ondersteund om zo dicht mogelijk bij de Duitse mark aan te leunen.

Op het ogenblik van de discontoverhoging kondigde de regering ook de uitvoering van het meerjarenplan ter sanering van de openbare financiën aan. Aanvankelijk had dit weinig invloed op het koersverloop, maar van einde maart af verbeterde de positie van de Belgische frank wel degelijk.

Precies in dezelfde periode begon de US-dollar zijn opmars die het gehele jaar zou aanhouden. Het omgekeerde mechanisme van het eerste kwartaal trad op: de Duitse mark verflauwde en oefende minder druk uit op de zwakkere munten binnen het E.M.S. Door het samenvallen van beide elementen zal wel nooit kunnen uitgemaakt worden welke de belangrijkste aanleiding is geweest voor het rustige verloop van de Belgische frank in de rest van het jaar.

De Nationale Bank gebruikte deze rustperiode niet om haar discontotarief te verlagen, maar kocht op de wisselmarkt wel een gedeelte van de verloren deviezen terug. Uiteindelijk bedroeg het verlies aan vreemde deviezen voor het jaar 1984 een kleine 100 miljard frank. Dit verlies werd, uit hoofde van de Bank, ruimschoots gecompenseerd door de bij haar aangeboden deviezen die de overheid ontleende (cf. hoofdstuk 2.2.4 Overheidsfinanciën). Het lag bovendien een stuk lager dan in de voorgaande jaren (143 miljard in 1983, 268 miljard in 1982).

De officiële wisselpariteit van de Belgische frank binnen het E.M.S. bleef ongewijzigd en evenmin werden andere pariteitswijzigingen doorgevoerd. Op Europees vlak kan van een kalm wisselkoersjaar gesproken worden. De E.M.S.-lidstaten kenden wel voor het tweede opeenvolgende jaar een daling van hun effectieve wisselkoers (tabel 73).

De Belgische frank presteert daarbij niet zo slecht. Was het waardeverlies in 1983 nog groter dan dat van de Duitse mark, dan heeft van alle E.M.S.-leden in 1984 de Belgische munt het minst aan waarde ingeboet. Dit komt trouwens overeen met het verloop van de Belgische frank die ten opzichte van alle deelnemende munten in het E.M.S. sterker stond einde 1984 dan einde 1983 zonder daarom sterker te worden dan een van de andere munten van het E.M.S.

Dat het gunstige verloop van de Belgische frank vanaf april 1984 geen aanlei-

(2) De vreemde deviezen zijn in de boekhouding van de Nationale Bank opgenomen tegen een vaste wisselkoers die afwijkt van de marktwaarde.

ding tot een groot optimisme heeft gegeven, houdt verband met de onzekerheid over het verloop van de US-dollar. De US-dollar die nu al vier jaar door een stijgend verloop wordt gekenmerkt, is volgens de meeste economische analyses overgewaardeerd. De onzekerheid over het verloop is dubbel: enerzijds, wanneer gaat een daling in, en anderzijds zal die traag of bruusk gebeuren ? In het laatste geval mag, door een stijgende Duitse mark, opnieuw een druk op de Belgische frank worden verwacht. Tenzij het tegen die tijd een uitgemaakte zaak op de wisselmarkten is dat het Belgisch overheidstekort naar aanvaardbare bedragen zal terugkeren.

Tabel 73 - **Procentuele appreciatie (+) of depreciatie (-) van de nominale effectieve wisselkoers (a)**

Landen	nov. 83 / nov. 82	dec. 83 / dec. 82	nov. 84 / nov. 83	dec. 84 / dec. 83
België	- 3,9	- 4,8	- 1,64	- 1,07
Denemarken	- 4,7	- 6,9	- 3,59	- 2,90
Frankrijk	- 9,5	- 11,4	- 4,66	- 3,52
Duitsland	- 1,7	- 3,0	- 3,68	- 3,97
Ierland	- 9,2	- 10,4	- 3,79	- 1,25
Italë	- 6,1	- 8,5	- 5,42	- 4,73
Nederland	- 2,5	- 4,0	- 3,96	- 3,90
Japan	+ 13,5	+ 8,7	+ 1,73	- 0,83
Verenigd Koninkrijk	- 4,1	- 1,2	- 10,32	-12,40
Verenigde Staten	+ 4,7	+ 9,4	+ 11,09	+11,82

Bron: I.M.F.

(a) De effectieve wisselkoers is een indexcijfer dat de wisselkoers van de munt van een land geeft ten opzichte van de belangrijkste andere munten in functie van de wegingscoëfficiënten berekend in het multilateraal wisselkoersmodel van het I.M.F. (MERM: multilateral exchange rate model). De wegingscoëfficiënt houdt rekening met het relatief belang van de voornaamste handelspartners van een land en hun rechtstreekse bilaterale betrekkingen, met de concurrentieverhoudingen op bepaalde markten van « derde landen » en met de geschatte elasticiteitscoëfficënten die de handelsstromen beïnvloeden.

SYNTHESE 2.2

Op het gebied van de tewerkstelling is de ontwikkeling verre van bevredigend hoewel een zekere stabilisering van de werkloosheid in 1984 werd bereikt. Maar de economische groei is nauwelijks voldoende om die toestand te handhaven, een duidelijke toename van de tewerkstelling is dan ook niet mogelijk (grafiek 5).

Gelijktijdig heeft de loonmatiging het inkomen en het gezinsverbruik ongunstig beïnvloed, zodat vragen over de optimale mix tussen lonen, vraag en ondernemingsresultaten naar voren komen.

GRAFIEK 5- Tewerkstelling, werkloosheid en produktie

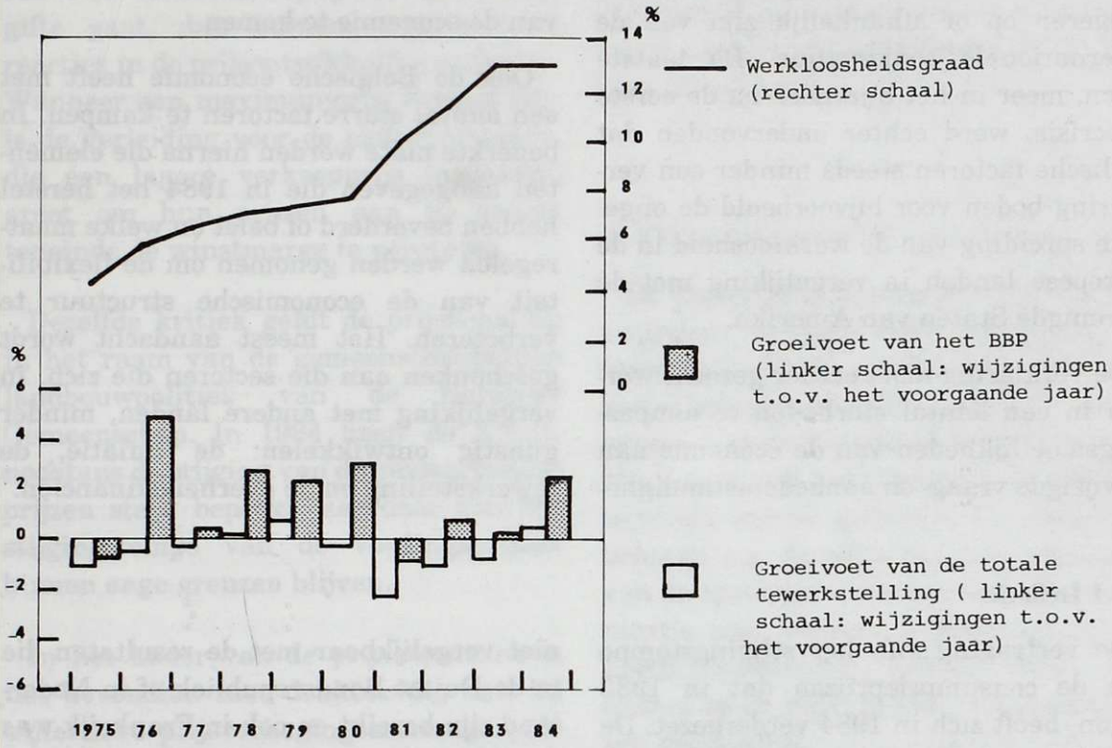

Als in de vorige uitgave van het jaaroverzicht de overheidsfinanciën nog als een weifelende component werd beschouwd dan was het omdat de doelstelling de financieringsbehoefte van de Staat tot 6,9% van het BNP in 1985 terug te schroeven inderdaad die component binnen een aanvaardbare limiet zou brengen. De werkelijke ontwikkeling is echter zodanig dat dit streefcijfer voor 1985 nu tot 10,4 % wordt opgetrokken in het saneringsplan van 1984. Daarom vormen de overheidsfinanciën een van de zorgwekkendste factoren van de Belgische economie.

Hoewel het interest- en wisselkoersverloop in 1984 stabiel waren, blijft voor beide toch onzekerheid bestaan over hun toekomstig verloop. De hoge overheidsschuld bezwaart het renteniveau en de onzekere ontwikkeling van de dollarkoers kan een ongunstige invloed op het wisselkoersverloop van de BF hebben.

Door de hoge dollarkoers hebben de, overigens zwakke, noteringen van de grondstoffenprijzen zich niet in de invoerprijzen doorgezet. De groothandelsprijzen stegen weliswaar met 7,4 %, maar het stijgingstempo daalde sterk naar het einde van het jaar toe. De consumptieprijzen stegen maar met 6,4 %, maar dit is toch nog het dubbele van het stijgingstempo in Nederland en de Duitse Bondsrepubliek.

2.3 STARHEID EN FLEXIBILITEIT VAN DE ECONOMIE

De vaststelling in de voorgaande hoofdstukken dat een aantal sectoren beter presteren dan andere, kan worden verklaard door de mate waarin de sectoren reageren op of afhankelijk zijn van de internationale conjunctuur. De laatste jaren, meer in het bijzonder na de eerste oliecrisis, werd echter ondervonden dat cyclische factoren steeds minder een verklaring boden voor bijvoorbeeld de ongelijke spreiding van de werkloosheid in de Europese landen in vergelijking met de Verenigde Staten van Amerika.

De verklaring moet eerder gezocht worden in een aantal starheden of aanpassingsmoeilijkheden van de economie aan gewijzigde vraag- en aanbodomstandigheden. M.a.w. de inertie eigen aan een bepaalde economische structuur moet worden doorbroken om tot een dynamischer en soepeler aanpassingsvermogen van de economie te komen.

Ook de Belgische economie heeft met een aantal starre factoren te kampen. In beperkte mate worden hierna die elementen aangegeven die in 1984 het herstel hebben bevorderd of belet en welke maatregelen werden genomen om de flexibiliteit van de economische structuur te verbeteren. Het meest aandacht wordt geschonken aan die sectoren die zich, in vergelijking met andere landen, minder gunstig ontwikkelen: de inflatie, de tewerkstelling en de overheidsfinanciën.

2.3.1 Inflatie

De vertraging van het stijgingstempo van de consumptieprijzen dat in 1983 begon, heeft zich in 1984 verdergezet. De in België verwezenlijkte prestatie is nog niet vergelijkbaar met de resultaten die in de Duitse Bondsrepubliek of in Nederland zijn bereikt en ook in Frankrijk was de afremming sneller (tabel 74).

TABEL 74 - **Ontwikkeling van het impliciet prijsindexcijfer van de privé consumptie**
procentuele groei t.o.v. het voorgaande jaar

Landen	1982	1983	1984
Duitse Bondsrepubliek	4,8	2,9	2,5
Frankrijk	11,2	9,4	7,2
Nederland	5,4	3,0	3,0
België	7,9	6,8	6,4

Bron: Europese Gemeenschappen.

Dat het inflatietempo in België minder snel afneemt, is aan twee soorten factoren te wijten; de ene van structurele, de andere van conjuncturele aard.

A. STRUCTURELE FACTOREN

De prijzenpolitiek bewerkstelligt een tempering van het inflatietempo, enerzijds door een onderzoek naar de gegrondheid van prijsverhogingsaangiften en anderzijds door het opleggen van een wachttijd vooraleer prijsverhogingen mogen toegepast worden. Als daardoor een maximumprijs voor een reeks ondernemingen wordt vastgelegd, wanneer het om een collectieve prijsverhogingsaangifte gaat, dan kunnen tegengestelde reacties in de prijsontwikkeling optreden. Wanneer een maximumprijs bestaat dan is de verleiding voor de ondernemingen, die een lagere verkoopprijs toepassen, groot om hun prijzen aan te passen teneinde de winstmarge te vergroten.

Dezelfde kritiek geldt de prijsbepaling in het raam van de gemeenschappelijke landbouwpolitiek van de Europese Gemeenschap. In 1984 heeft de E.E.G. nochtans de stijging van de gewaarborgde prijzen sterk beperkt; daardoor kon het stijgingstempo van de voedingsprijzen binnen enge grenzen blijven.

In het kader van de prijzenpolitiek is het bovendien niet denkbeeldig dat, bij collectieve prijsverhogingsaanvragen, de kostenstructuur van de onderneming met de hoogste kostprijs als richtlijn bij het vaststellen van de maximumprijs zal dienen. Daardoor ontstaan verborgen subsidies aan de ondernemingen waarvan de kostenstructuur een lagere kostprijs toelaat.

Einde 1984 worden maatregelen ter bevordering van individuele prijsverhogingsaanvragen overwogen. Een verhoogde mededinging wordt daarmee nagestreefd om uiteindelijk de prijsstijgingen te remmen.

Uiteindelijk moet er op een studie van de Gentse Rijksuniversiteit (1) worden gewezen waaruit blijkt dat de wet van 1975 die de huurprijzen moest blokkeren een grotere stijging ervan voor gevolg heeft gehad (of dus tot een tegengesteld resultaat heeft geleid). De reden daarvoor is dat de eigenaars die vroeger nooit of slechts gedeeltelijk de huur aan de wijzigingen van de consumptieprijzen aanpasten, nu de huurprijs binnen de perken van de wet verhogen.

B. CONJUNCTUURFACTOREN

De kostprijselementen die de consumptieprijzen bepalen zijn: de lonen, de invoerprijzen, de winstmarges, de indirecte belastingen min subsidies en de prijzen van de binnenlandse goederen en diensten die in het produktie- of distributieproces worden gebruikt. Tot die laatste behoren o.a. de prijs van het krediet en van de openbare dienstverlening (communicatie, post, verkeer...). Sommige van die kostprijselementen hebben beter dan andere op de stijging van consumptieprijzen gereageerd.

a. Lonen

Als gevolg van de loonmatiging is de frekwentie van het aantal prijsverhogingsaanvragen, gesteund op kostprijsoverwegingen, in 1984 fel gedaald. Het gaat hier vanzelfsprekend om de loonmatiging zonder indexaanpassing, want het inhouden van een indexsprong heeft geen gunstige invloed op de loonkost gehad (zie hierna onder tewerkstelling).

(1) J. VAN DE LANOTTE, « De nieuwe huurwet van 29 december 1983: een remedie voor de crisis in de bouwsector », Tegenspraak, nr 1, 1984, pp. 2-15.

b. Invoerprijzen

De gevolgen van de devaluatie begin 1982 op de invoerprijzen, zijn in 1984 verwaarloosbaar geworden. De sterke appreciatie van de dollar en zijn invloed op de invoerprijzen heeft daarentegen de inflatiebeheersing in 1984 bemoeilijkt. Volgens de Kredietbank (2) zou een 10 % stijging van de dollarkoers een jaarlijkse inflatiestijging met 0,9 % meebrengen (rechtstreekse en onrechtstreekse invloeden) en in 1984 is de dollarkoers t.o.v. de Belgische frank met 18 % gestegen in vergelijking met 1983.

M.a.w., de wisselkoersontwikkeling is in 1984 verantwoordelijk voor een stijging van de invoerprijzen (alle andere omstandigheden gelijkblijvend en rekening houdend met de samenstelling van de muntkorf bij de betaling van de invoer) met ongeveer 5 %, waarvan 4,5 % aan de dollar te wijten is. De inflatiebeheersing werd gunstig beïnvloed door de relatieve stabiliteit van de BF in verhouding tot DM (- 1,5 %), de FF (+ 1,4 %) en de Fl (- 0,6 %). De eerste negen maanden van 1984 werd 37 % van de Belgische invoer in die munten betaald.

c. Winstmarges

De ontwikkeling van de winstmarges in de sector van de privé consumptie is moeilijk te beoordelen. De procentuele bijdrage van de winstmarges (bruto-exploitatie overschot per geproduceerde eenheid)) tot de schommelingen van de deflator van het finaal verbruik (privé-consumptie, overheidsconsumptie, investerigen en uitvoer) bedraagt volgens een raming van de Nationale Bank 1,6 % tegen 1,3 % in 1983. De bijdrage van de lonen (loonkost per geproduceerde eenheid) tot dezelfde deflator is in 1984 van dezelfde grootte tegen 1,1 % in 1983 (3).

d. Indirecte belastingen

De B.T.W.-tarieven werden in 1984 niet gewijzigd en alleen voor tabak was er wijziging van de accijnsrechten. In principe hebben de indirecte belastingen dan ook geen invloed gehad op het inflatieverloop.

e. Overige elementen

Het afremmen van de tarieven van de openbare dienstverlenigen in 1984 heeft een gunstige invloed op het inflatietempo gehad.

Als gevolg van de appreciatie van de dollar en de noodzaak de BF tegen kapitaalafvloei te beschermen, is de korte termijn rentevoet in 1984 gemiddeld met 1 % gestegen. De rentevoet op lange termijn, belangrijk als kostprijselement van het afbetalingskrediet bij de aankoop van duurzame goederen, vertoonde daarentegen geen analoge groei. De reden daarvoor was de gemakkelijke plaatsing van overheidsleningen, zodat het overbodig werd aantrekkelijker interestvoeten te bepalen. In die optiek is er van de interest geen negatieve invloed op de consumptieprijzen uitgegaan.

---

(2) « De Amerikaanse dollar: het slijk der aarde », Weekberichten Kredietbank nr 43, 1984.

(3) Verslagen 1984, Nationale Bank van België, p. 89.

2.3.2 Tewerkstelling

A. LONEN

Het streven naar een tragere groei van de loonkost beoogt een dubbel doel: de mededingingspositie van de Belgische producenten verbeteren en de relatieve arbeidskost t.o.v. het kapitaal verminderen. Daardoor kan een einde aan de substitutie van arbeid door kapitaal worden gesteld, kunnen de, voor de tewerkstelling, nadelige rationalisatie-investeringen worden geremd en de uitbreidingsinvesteringen worden aangemoedigd.

De inspanningen op het vlak van de loonmatiging werden in 1984 verder gezet, een vertraging van de loonkost is echter nog niet bereikt (6 % groei in 1984 tegen 5,3 % in 1983 voor alle loontrekkenden in de privé en overheidssector).

Op macroeconomisch vlak stijgt de loonmassa (de loonkost) van alle loontrekkenden (privé en overheidssector) met 6 % in nominale waarde. Indien de werkgeversbijdragen worden afgetrokken dan bedraagt de stijging 5,6 % en na aftrek van de persoonlijke bijdragen 5,3 %. Wanneer rekening wordt gehouden met het overslaan van een indexsprong (het bedrag, overeenstemmend met de aanpassing van de lonen en wedden die in april moest gebeuren ingevolge het overschrijden van de spilindex, werd niet uitgekeerd aan de tewerkgestelden maar aangewend ter bestrijding van het tekort van de sociale zekerheid) dan zou de stijging slechts 3,7 % bedragen. Wanneer de directe belastingen op het bedrijfsinkomen worden afgetrokken dan bereikt de stijging maar 3,1 %. Bij een reële daling van de loonkost met 0,4 %, bedraagt het koopkrachtverlies van het ontvangen loon 3,1 %.

Het valt te betreuren dat, in verband met het niet uitkeren van een indexsprong, de vermindering van het overheidstekort wordt nagestreefd met een instrument dat meer met een sociale bijdrage overeenstemt. Het niet-uitgekeerde bedrag heeft het ontvangen loon duidelijk beïnvloed, terwijl daarentegen de loonkost voor de onderneming niet werd gewijzigd aangezien de daarmee overeenstemmende loonmassa aan de Schatkist werd gestort. Maar de koopkrachtvermindering die er het gevolg van was, heeft wel de binnenlandse vraag gedrukt.

De voordelen van de parafiscaliteit in verband met het koopkrachtbehoud, door middel van sociale transferten, kunnen niet worden ontkend. Het beperken van de stijging van de loonkost en het streven naar een beter begrotingsevenwicht in de sociale zekerheid vereisen echter een oplossing waarbij een andere heffingsbasis dan het bedrijfsinkomen wordt gebruikt om de bijdragen voor sociale zekerheid te bepalen, ten minste dan toch voor die prestaties die niet in verband met de bedrijfsactiviteit staan.

Daarnaast schijnen de door de ondernemingen verleende voordelen in natura (maaltijdchecks, levensverzekering, ...) die ook een kostprijselement uitmaken, niet tot de matigingsinspanning te hebben bijgedragen. Integendeel alles wijst erop dat dit soort voordelen toeneemt en in tegenstrijd is met het door de ondernemingen gevraagd matigingsbeleid. In feite zou het om een inhaalbeweging ten opzichte van de indexinlevering gaan.

B. ARBEIDSTIJDVERDELING

a. De operatie « 5.3.3 »

De 5.3.3. akkoorden met betrekking tot de arbeidstijdverkorting gekoppeld aan de loonmatiging en de compenserende

aanwervingen, hebben vanaf midden 1983 een gunstige invloed op de tewerkstelling gehad. In 1984 heeft die invloed zich, zij het in een trager tempo, verdergezet. Het Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling schat het daardoor geschapen arbeidsplaatsen op 33.400 in 1983; de gegevens voor 1984 zijn nog niet bekend. Niettemin, en dit geldt zowel voor 1983 als voor 1984, is het moeilijk de invloed van de 5.3.3 akkoorden te scheiden van de gunstige ontwikkeling van andere factoren zoals de nationale en internationale conjunctuurverbetering.

b. Deeltijdse arbeid

Recentelijk heeft het R.I.Z.I.V. vastgesteld dat het aantal deeltijds werkenden op 30 juni 1983 ongeveer 11 % van het totaal aantal tewerkgestelden vertegenwoordigt.

Hoewel een vergelijkingsmaatstaf met de voorgaande jaren ontbreekt, kan zonder veel risico worden beweerd dat de deeltijdse arbeid onder al zijn vormen in 1984 sterk is toegenomen. Dit komt duidelijk tot uiting in de groeicijfers tussen juni 1983 en juni 1984 van het aantal tijdelijk tewerkgestelde werklozen om aan de werkloosheid te ontsnappen (van 39.965 naar 66.128) en uit de toename van het aantal deeltijds tewerkgestelden in het raam van het programma tot opslorping van de werkloosheid (+ 3.300).

c. Jongerenstage

Een andere soepele tewerkstellingsvorm vanuit het standpunt van de ondernemingen is de jongerensstage, de duur van het contract bedraagt 6 maanden, éénmaal verlengbaar. De toename van de tewerkstelling wordt er tussen juni 1983 en juni 1984 op 4.600 personen geschat.

d. Brugpensioen

Het aanmoedigen van het brugpensioen met vervanging is nog een andere vorm van arbeidsverdeling. Het brugrustpensioen bijvoorbeeld heeft op de mannelijke tewerkgestelden van ten minste 60 jaar betrekking. De tewerkgestelde die ervan wil genieten moet een attest van zijn werkgever voorleggen waaruit blijkt dat deze er zich toe verbindt hem te vervangen door een persoon vreemd aan de onderneming. In feite gaat het niet om een maatregel die tewerkstelling schept maar eerder om de bestaande tewerkstelling te behouden en jonge werkwilligen in de arbeidsmarkt op te nemen.

e. Overheid

De nieuwe in 1984 door de Overheid aangeworven ambtenaren zijn gedurende het eerste jaar van hun aanwerving verplicht tegen 4/5 van de werktijd met overeenstemmende wedde te arbeiden.

Tegenover de dalende privé tewerkstelling staat een toenemende tewerkstelling in de overheidssector, vooral aanwervingen in het kader van het programma tot opslorping van de werkloosheid. Door dit programma konden op 30 juni 1984 ongeveer 104.000 personen blijven arbeiden, hetgeen op humanitair vlak gunstig is. Nochtans kleven aan dit systeem twee nadelen: het onbestendig karakter van de arbeid en de korte duur ervan waardoor de aangeworven personen zich moeilijk in hun werk ontplooien, de budgettaire weerslag die de bezoldiging van die personen meebrengt is een element van starheid temeer in het streven naar een vermindering van het overheidstekort.

2.3.3. Overheidsfinanciën

Al heeft de sanering van de overheidsfinanciën, volgens het regeringsplan aangenomen in maart 1984, via een verhoging van de belastingen en de parafiscaliteit en via een vertraging van de expansie van de uitgaven tot een minder groot te financieren tekort dan in 1983 geleid, toch blijft de omvang ervan zorgen baren.

Niet alleen blijft de financieringsbehoefte in verhouding tot het B.N.P veruit de grootste van de E.E.G.-landen, bovendien zijn zowel de begrotingsontvangsten als -uitgaven groter dan in de andere gemeenschapslanden.

Ondanks de saneringen in de overheidsuitgaven blijven een aantal componenten halsstarig toenemen. Het zijn de uitgaven voor rentenlasten, begrotingsfondsen, Gewesten en Gemeenschappen.

In tegenstelling tot 1983 nam de monetaire financiering van het overheidstekort in 1984 opnieuw toe. Ook de nettotoename van uitgiften in BF op korte termijn was opnieuw expansief.

SYNTHESE 2.3

Twee factoren hebben de doelstelling van een vertraagd inflatietempo bemoeilijkt. Op conjunctureel vlak zijn de invoerprijzen en op structureel vlak het onrechtstreeks prijsverhogend effect van de prijzenpolitiek de oorzaken van de minder grote vertraging van de inflatie. Van de indirecte belastingen en de tarieven van de openbare dienstverleningen is geen invloed uitgegaan. De loonmatiging heeft enige flexibiliteit in de hand gewerkt; de onzekerheid over het werkelijke verloop van de winstmarges laat geen besluit over hun invloed toe.

Uitgezonderd de werktijdverkorting, die zowel mannelijke als vrouwelijke arbeiders betreft, is het vanuit maatschappelijk standpunt belangrijk vast te stellen dat de maatregelen die de door de ondernemingen gevraagde flexibiliteit van de arbeid willen bevorderen hoofdzakelijk vrouwelijke en jongere werknemers hebben aanbelangd. Het zijn juist die twee categoriën die relatief het sterkst door de crisis op de arbeidsmarkt zijn getroffen. Het aanvaarden van deeltijdse arbeid door die groepen kan dan ook tot hun verdere marginalisering op de arbeidsmarkt leiden op een ogenblik dat de economische omgeving nog verre van rooskleurig is.

Op het vlak van de lonen is het sinds 1980 gevoerde matigingsbeleid verder gezet, zonder evenwel een vertraging van de groei van de loonkost te bereiken.

Bij de overheidsfinanciën zijn de snelle groei van de interestlast, van de begrotingsfondsen en van de uitgaven van de Gewesten en Gemeenschappen evenveel belemmeringen die op het sedert twee jaar begonnen herstelbeleid wegen.

3. ALGEMENE SYNTHESE

3.1 MACROECONOMISCHE INDICATOREN IN 1984

In de tweede helft van 1983 werd een herstel van de economische bedrijvigheid waargenomen. Dit herstel vond zijn oorsprong, na de terugval in 1982, in de toegenomen internationale handelsbetrekkingen. De vertraging waarmee dit herstel zich in België heeft doorgezet, leidde tot een zeer beperkte stijging van het B.N.P. (+ 0,5 %); daarbij bleven de componenten van de binnenlandse vraag tamelijk gedrukt.

Niettegenstaande enige aarzeling in het tweede kwartaal, vooral ingevolge de stakingen in de Duitse metaalnijverheid, heeft de buitenlandse vraag zich in 1984 verstevigd. Bovendien zijn de investeringen, na de daling in 1982 (- 7,4 %), aan een duidelijk herstel toe (+8,6 %) (1).

Beide positieve elementen hebben ervoor gezorgd dat het B.N.P. in 1984 met 2,1 % zou toegenomen zijn, de uitvoer van goederen en diensten met 5,5 % (in tegenstelling tot de stagnatie in 1983) en de bruto vaste kapitaalvorming met 5,2 % (tegen een daling van 6,4 % in 1983).

Niet alleen in de nijverheid zijn de investeringen toegenomen (hoofdstuk 2.1.2), maar ook de woningbouw kent, in tegenstelling tot de stelselmatige afbrokkeling sinds 1979, een vebetering met 3,3 %. De strakke budgettaire beperkingen blijven de openbare investeringen drukken: in 1984 is er een daling met 4,6 % na de daling met 7,3 % in 1983.

Door de levendiger activiteit steeg de invoer van goederen en diensten met 3,9 % tegen een daling met 3,0 % in 1983. Nochtans blijft het herstel van de handelsbalans doorgaan en wordt het positief saldo versterkt: 71,5 miljard frank tegen 41,0 miljard frank in 1983 en een tekort van 51,4 miljard frank in 1982. De nettouitvoer (dus inclusief de factorinkomens) geeft een overschot van 30,2 miljard frank tegen 4,6 miljard frank in 1983 en een deficit van 89,7 miljard frank in 1982. Het extern evenwicht, dat een van de hoekstenen van de economische politiek van de regering is die in 1982 aantrad, schijnt daarmee bereikt te zijn.

Het gezinsverbruik blijft laag en neemt slechts met 0,5 % in volume toe na de vermindering met 1,0 % in 1983. Bovendien daalt het reëel beschikbaar gezinsinkomen in 1984 met 1,1 % zodat de toename van het gezinsverbruik ten koste van de besparingen gebeurde. De besparingen uitgedrukt in percent van het

(1) De gegevens met betrekking tot de jaren voor 1984 komen uit de nationale rekeningen van het N.I.S.; de overige cijfers zijn ramingen en vooruitzichten die in maart 1985 zijn opgesteld aan de hand van het econometrisch model SMOBE (Short term MOdel for the Belgian Economy) door het Economisch Budget bij het Mininsterie van Economische Zaken.

beschikbaar inkomen vielen van 16,5 % in 1983 op 15,2 % in 1984.

De stijging van de nominale loonmassa was ongeveer dezelfde als in 1983 (+ 6,0 %), de stijging van het nominaal inkomen van de zelfstandigen (+ 5,3 % tegen + 8,6 % in 1983) en van de transferten van sociale zekerheid (+ 5,6 % tegen + 9,5 % in 1983) is minder in 1984.

Een herverdeling van het inkomen ten gunste van het inkomen uit vermogen tekent zich sinds 1980 af. In 1984 was het aandeel hiervan dat naar de particulieren vloeide ongeveer 15 % tegen 11 % vijf jaar voordien; het aandeel van het bedrijfsinkomen dat naar de particulieren gaat, viel van 68 % in 1979 op 63 % in 1984.

Het inkomen van de ondernemingen stijgt in nominale waarde met 26 % in 1984 tegen een stijging van 10 % in 1983. De niet verdeelde winsten van de vennootschappen vertegenwoordigen 1,5 % van het netto nationaal inkomen tegen factorkosten in 1984 tegen 1,3 % in 1983 en 0,3 % in 1981. In feite daalde dit percentage constant sinds 1973 toen het nog 3,3 % bedroeg. Die ontwikkeling weerspiegelt stellig het herstel van de rendabiliteit van de ondernemingen maar toch zijn er nog belangrijke verschillen in vergelijking met de jaren die door een sterke groei werden gekenmerkt.

De toestand van de openbare financiën kent de ongunstigste ontwikkeling. Het stijgingstempo van de nominale uitgaven blijft stabiel hoewel in verschillende sectoren reële besparingen werden doorgevoerd; de inkomsten nemen echter iets meer toe dan vorig jaar. De financieringsbehoefte van de totale openbare sector, uitgedrukt in percent van het B.N.P., komt nochtans op 11,3 % in 1984 tegen 12,8 % in 1983 en 14,3 % in 1981.

3.2 VOORUITZICHTEN VAN DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING IN 1985

De groei van het BNP zou zich in 1985 doorzetten, maar tegen een iets zwakker tempo dan in 1984: +1,7% . Evenals in 1984 zullen de uitvoer en de investeringen de groei aandrijven, de privé consumptie zal niet toenemen en de overheidsbestedingen zullen opnieuw teruglopen vooral wegens het inkrimpen van het volume van de overheidsinvesteringen (tabel 75).

De buitenlandse handel blijft de voornaamste aandrijvingsbron van de economische activiteit. De uitvoer van goederen en diensten kent een volumegroei met 4% en de invoer met 3%. Na de gevoelige groei in 1984 onder invloed van de Amerikaanse economie, wordt een vertraging in de internationale handelsbetrekkingen verwacht; de lagere groei van de Belgische verkopen aan het buitenland weerspiegelt die ontwikkeling. Als gevolg daarvan daalt ook het invoervolume. Het saldo van de handelsbalans ondergaat weinig wijzigingen in vergelijking met 1984 en bedraagt 0,6% van het B.N.P. in 1985.

Ook de bedrijfsinvesteringen zullen verder stijgen (+5%) maar matiger dan in 1984 (+8,6%). De afzwakking houdt enerzijds verband met het beëindigen van een aantal vernieuwingen uit produktiviteitsoverwegingen en anderzijds met het ont-

breken van een duidelijk en aanhoudend groeiperspectief in de ontwikkeling van zowel de binnenlandse als de buitenlandse vraagcomponenten.

De noodzaak om de sanering van de openbare financiën verder te zetten heeft zijn weerslag op het volume van de overheidsinvesteringen. Opnieuw is er een volumedaling met 4,5%, vergelijkbaar met de daling van 1984 (-4,8%).

De gezinsbestedingen voor woningen zouden volgens hetzelfde tempo als in 1984 toenemen (3,4% tegen 3,3% in 1984). De stagnatie is zowel te wijten aan de voorziene terugkeer van de BTW naar het normale tarief in 1986 en van de ontwikkeling die zich in de hernieuwing en het herstel van bestaande woningen aftekend. De ontwikkeling wordt ook bevorderd door het toekennen van soms belangrijke premies door de nationale en regionale overheid (isolatie en het opnieuw bewoonbaar maken van woningen in de stadskernen).

Al neemt het volume van de overheidsuitgaven, ingevolge de last die de financiering van een groot deel van het programma tot opslorping van de werkloosheid op de overheid legt (o.a. derde arbeids-circuit), nog licht toe (+ 0,5 %), dan blijft het volume van aankopen van goederen en diensten ongewijzigd.

In lopende prijzen daalt het stijgingstempo van de overgedragen inkomens van de gezinnen ingevolge de verschillende door de regering opgelegde besparingsmaatregelen.

Daarnaast blijft de interestlast van de openbare schuld toenemen (+ 18% in 1985 tegen +14% in 1984). De snellere toeneming van de overheidsontvangsten over de uitgaven in lopende prijzen vermindert opnieuw het te financieren saldo dat in 1985 nog 10,2% van het BNP bedraagt tegen 11,3% in 1984.

De privé-consumptie blijft op hetzelfde peil als in 1984 (+0,2% in 1985). Het reëel beschikbaar gezinsinkomen loopt met 0,1% terug en het quasi-behoud van het verbruik gebeurt ten koste van de besparingen waarvan het procentueel aandeel van het beschikbaar inkomen van 15,2% in 1984 op 14,7% in 1985 valt.

In lopende prijzen stijgt de loonmassa met 5,2% en stijgt het inkomen van de zelfstandigen met 7% o.a. ingevolge een lichte toename van hun aantal. Daarentegen stijgt het inkomen uit bezit van de particulieren opnieuw gevoelig (+9,7%).

Het zwakker stijgingstempo van de consumptieprijzen blijft behouden en wordt in 1985 op 5% geschat tegen 6,3% in 1984.

Een lichte vermindering van de werkloosheid wordt in het vooruitzicht gesteld. Vier factoren verklaren de daling: de compenserende aanwervingen ingevolge de in 1983 ingevoerde werktijdverkorting, het herstel van de industriële investeringen, de beperkte groei van de actieve bevolking evenals het in werking treden van het derde arbeidscircuit.

De binnenlandse tewerkstelling neemt met 0,2% toe omdat in de openbare sector (waartoe het derde arbeidscircuit behoort) de tewerkstelling stijgt, terwijl in de privé sector nog een daling met 0,1% wordt gemeten.

TABEL 75 - **Belangrijkste economische aggregaten**

	1983	1984	1985
	wijzigigen in % in prijzen van 1980		
Privéconsumptie	- 1,0	+ 0,5	+ 0,2
Overheidsconsumptie	+ 0,3	+ 0,1	+ 0,5
Bruto vaste kapitaalvorming	- 6,4	+ 5,2	+ 3,2
Ondernemingen	- 7,4	+ 8,6	+ 5,0
Woningen	- 2,3	+ 3,3	+ 3,4
Overheid	- 7,3	- 4,6	- 4,8
Uitvoer goederen en diensten	0,0	+ 5,5	+ 4,0
Invoer goederen en diensten	- 3,0	+ 3,9	+ 3,0
Bruto nationaal produkt	+ 0,5	+ 2,1	+ 1,7
	niveau en ratio		
Saldo lopende rekening van de betalingsbalans			
lopende prijzen, mrd.	-39,0	-16,2	-23,3
in % B.N.P.	- 0,9	- 0,4	- 0,5
Financieringsbehoefte van de overheid			
lopende prijzen, mrd.	-591,8	-503,7	-481,8
in % B.N.P.	- 12,8	- 11,3	- 10,2
Binnenlandse tewerkst. x 1000	3641,4	3654,3	3661,7
ondernemingen	2898,2	2897,7	2895,4
loontrekkenden	2271,5	2265,1	2258,0
zelfstandigen	626,7	632,6	637,4
overheidsdiensten	645,5	660,0	670,3
Werkloosheid x 1000	545,1	547,2	545,6
in % van de actieve bevolking	12,9	12,9	12,9

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Economisch Budget, maart 1985.

PUBLIKATIES

van de Algemene Directie voor Studiën en Documentatie van het Ministerie van Economische Zaken

— *De Belgische economie in 19..*
  - *Deel I : Conjunctuuranalyse.* Prijs : 200 F.
  - *Deel II : Statistische tabellen en grafieken.* Prijs : 400 F. Jaarlijkse uitgave. Prijs delen I en II samen : 500 F.

— *Kwartaaloverzicht van de economie.* Driemaandelijkse uitgave. Prijs jaarabonnement : 400 F, per los nummer 150 F.

— *Conjunctuurbrief.* Maandelijks. Prijs jaarabonnement : 200 F.

— *Handels- en nijverheidsondernemingen in België. In acht te nemen formaliteiten. Fiscaal en sociaal stelsel. Hulpverlening bij oprichting en expansie.* 13e Uitg. December 1980. Aangevuld met steunmaatregelen aan bedrijven in het kader van de volmachtenwet van 2 februari 1982. Prijs : 150 F.

— *Aanwinsten van de Centrale Bibliotheek Queteletfonds.* Maandelijkse lijst. (Tweetalig). Jaarabonnement voor België en het Groothertogdom Luxemburg : 250 F (andere landen : 375 F); per nummer : 25 F (andere landen : 37 F).

Deze publikaties, voorzover zij nog voorradig zijn, zijn te verkrijgen bij het Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie, Nijverheidsstraat 6, 3e verdieping, 1040 Brussel (postrekening 000-2005876-13); zij kunnen ook in de Centrale Bibliotheek (Queteletfonds) op hetzelfde adres worden ingezien.

DE BELGISCHE ECONOMIE

IN

1984

KONINKRIJK BELGIË

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

ALGEMENE DIRECTIE VOOR STUDIËN EN DOCUMENTATIE

DE BELGISCHE ECONOMIE

IN

1984

II

Tabellen en grafieken

BRUSSEL

DRUKKERIJ PUVREZ N.V.
FONSNYLAAN 59

1985

België-Ministerie van Economische Zaken

De Belgische economie in 1984
Deel II Tabellen en grafieken

Brussel: Ministerie van Economische Zaken
Algemene Directie voor Studiën en Documentatie

1985 - XII, 368 p. - 20,5×28,5 cm
I.S.S.N. 0771 - 7385
D/1985/1226
Prijs : 400 BF.
Gegevens uit deze publicatie mogen overgenomen worden mits duidelijke bronvermelding.

VOORBERICHT

Evenals vorig jaar bevat dit tweede deel van « De Belgische economie in 1984 » een belangrijk aantal tabellen en grafieken met betrekking tot de voornaamste gegevens over de nationale economie en een kort internationaal overzicht.

Over het algemeen werd de indeling van de hoofdstukken van de vorige uitgave behouden. Om een vlotte raadpleging te bevorderen zijn de tabellen en grafieken doorlopend genummerd binnen een hoofdstuk (Arabische cijfers voor de tabellen, hoofdletters voor de grafieken) dat zelf een Romeins cijfer krijgt.

De tabellen en grafieken bevatten gegevens over een langere periode dan het verlopen jaar. Ieder hoofdstuk wordt daarbij ingeleid door een korte tekst die tot doel heeft de draagwijdte en de juiste interpretatie van de gegevens te beklemtonen.

Om starheid te vermijden, werden opnieuw een groot aantal tabellen aangepast of werd voor een nieuwe voorstelling gezorgd. Dit geldt voornamelijk voor het hoofdstuk over de Rijksfinanciën waarin de gegevens over de gewesten en de gemeenschappen zijn opgenomen. Het hoofdstuk over de Buitenlandse Handel werd aangevuld met tabellen volgens de type classificatie van de internationale handel, terwijl het hoofdstuk Distributie met dit over de Privé-consumptie wordt versmolten.

Brussel, oktober 1985.

INHOUD

Voorbericht VII

Inhoud IX

Lijst van afkortingen XI

I Bevolking 1

II Tewerkstelling 7

III Werkloosheid 21

IV Landbouw en zeevisserij 45

V Nijverheid 51

VI Energie 91

VII Privé-consumptie en distributie 121

VIII Toerisme 145

IX Investeringen 153

X Buitenlandse handel van de B.L.E.U. 161

XI Verkeer en vervoer 237

XII Rijksfinanciën 255

XIII Geld en krediet 281

XIV Verzekeringen 301

XV Prijzen 313

XVI Inkomen uit arbeid 327

XVII Inkomen uit vennootschap 337

XVIII Faillissementen en sluitingen van ondernemingen 345

XIX Gewesten 349

XX Internationale gegevens 361

LIJST VAN DE GEBRUIKTE AFKORTINGEN

A.D.S.D.	Algemene Directie voor Studiën en Documentatie van het Ministerie van Economische Zaken.
BF	Belgische Frank.
B.L.E.U.	Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.
B.L.I.W.	Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel.
B.B.P.	Bruto binnenlands produkt.
B.N.P.	Bruto nationaal produkt.
B.R.T.	Bruto register ton.
B.S.	Belgisch Staatsblad.
B.T.K.	Bijzonder tijdelijk kader.
B.T.W.	Belasting over de toegevoegde waarde.
C.I.F.	Cost, insurance and freight.
D.A.C.	Derde arbeidscircuit.
D.B.R.	Duitse Bondsrepubliek.
DM	Duitse Mark.
D.M.V.Z.K.	Dienst voor Maatschappelijke Veiligheid van de Zeelieden ter Koopvaardij.
DKR	Deense Kroon.
Ecu	European currency unit (Europese munteenheid).
E.E.G.	Europese Economische Gemeenschap.
E.M.S.	Europees Monetair Stelsel.
Eurostat	Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen.
Fabrimetal	Federatie van Ondernemingen van de Metaalbewerkende Industrie.
F.E.E.R.R.	Fonds voor Economische Expansie en Regionale Reconversie.
FF	Franse Frank.
F.O.B.	Free on board.
HFL	Nederlandse Gulden.
H.W.I.	Herdisconterings- en Waarborginstituut.
I.M.F.	Internationaal Muntfonds.
IRL	Ierse Pond.
I.W.T.	Instituut voor Wegtransport.
K.B.	Koninklijk Besluit.
LF	Luxemburgse Frank.
LIT	Italiaanse Lire.
M.E.Z.	Ministerie van Economische Zaken.
N.A.C.E.-C.L.I.O.	Nomenclature des activités dans les Commuanutés Européennes. Classification « Entrées-Sorties ». (Bedrijfsindeling in de Europese Gemeenschappen. Input-Output classificatie).
N.B.B.	Nationale Bank van België.
N.I.S.	Nationaal Instituut voor de Statistiek van het Ministerie van Economische Zaken.
N.M.B.S.	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.
N.M.K.N.	Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.
N.M.V.B.	Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.
N.P.M.	Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers.

O.E.S.O.	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.
O.P.E.C.	Organisation of Petroleum Exporting Countries (Organisatie voor Petroleum-uitvoerende landen).
R.I.Z.I.V.	Rijksinstituut voor Ziekte en Invaliditeit.
R.S.Z.	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.
R.V.A.	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.
S.T.R.	Speciale trekkingsrechten.
T.o.e.	Ton olie equivalent.
T.W.	Tewerkgestelde werkloze.
U.L.B.	Vrije Universiteit van Brussel.
U.S.-dollar	United States of America Dollar.

I. BEVOLKING

Inleiding 2

I-1 Geboorten, sterfgevallen, bevolkingswijziging en totale bevolking. 3

I-2 Loop van de bevolking in 1984. 4

INLEIDING

Om de bevolking op 31 december van het jaar na de volkstelling te kennen, wordt vertrokken van het geregistreerde bevolkingscijfer, vermeerderd met de opnemingen (geboorten, immigratie) en verminderd met de afvoeringen (overlijdens, emigratie); op die manier wordt het cijfer van de berekende bevolking bekomen, dat op zijn beurt als basis moet dienen voor dezelfde berekening van het volgende jaar.

Tabel I-1 geeft van elk jaar het bevolkingscijfer op 31 december. Voor de jaren 1972 tot 1980 wordt de bevolking berekend op basis van de volkstelling van 1970. Voor 1981 worden zowel het cijfer dat uitgaat van de telling van 1970 als het cijfer dat wordt bekomen op basis van de volkstelling van 1 maart van dat jaar gegeven (hierbij wordt wel rekening gehouden met de schommelingen die zich tussen deze datum en 31 december hebben voorgedaan). Voor 1982, 1983 en 1984 werd uitgegaan van dit laatste gegeven.

De gegevens hebben betrekking op de werkelijke bevolking, d.w.z. de bevolking die haar gewone verblijfplaats in de gemeenten heeft.

De totale bevolking is, na de daling vorig jaar, met meer dan 4 600 personen toegenomen in 1984. Dit is het gevolg van een natuurlijke aangroei met 5 213 personen en een licht negatief migratiesaldo (515 personen).

In het Vlaamse gewest is de toename van de bevolking analoog met die in 1983 (7 543 personen in 1984 en 7 372 in 1983); die toename compenseert de daling in Brussel Hoofdstad (−2 238 personen) en in Wallonië (−607 personen), de daling is evenwel minder uitgesproken dan in 1983 (respectievelijk 7 443 en 4 923 personen).

I-1 — Geboorten, sterfgevallen, bevolkingswijziging en totale bevolking

TIJDVAK	Geboorten	Sterfgevallen	Bevolkingswijziging			Totale bevolking (a)
			Natuurlijke wijziging	Migratie-saldo	Totaal	
1973	129 425	118 313	11 112	18 628	29 740	9 756 590
1974	123 155	116 039	7 116	24 542	31 658	9 788 248
1975	119 273	119 273	—	24 904	24 904	9 813 152
1976	120 472	118 765	1 707	8 443	10 150	9 823 302
1977	121 523	112 208	9 315	4 796	14 111	9 837 413
1978	121 983	115 060	6 923	– 2 682	4 241	9 841 654
1979	123 658	112 156	11 502	1 954	13 456	9 855 110
1980	124 794	114 364	10 430	– 2 166	8 264	9 863 374
1981	124 827	113 308	11 519	– 6 950	4 579	9 867 953 9 854 589
1982	120 451	112 506	7 876	– 4 448	3 428	9 858 017
1983	117 395	114 814	2 581	– 7 575	– 4 994	9 853 023
1984	115 790	110 577	5 213	– 515	4 698	9 857 721

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Opgesteld op 31 december van het jaar op basis van de wijzigingen in de bevolking sedert de telling van 1970 voor de jaren 1972-1981 (eerste gegeven voor dit laatste jaar) en op basis van de telling van 1981 rekening houdend met de wijzigingen tussen 1 maart en 31 december van dat jaar (tweede gegeven voor 1981) en met de jaarlijkse wijzigingen vertrekkend van dit laatste gegeven voor 1982, 1983 en 1984.

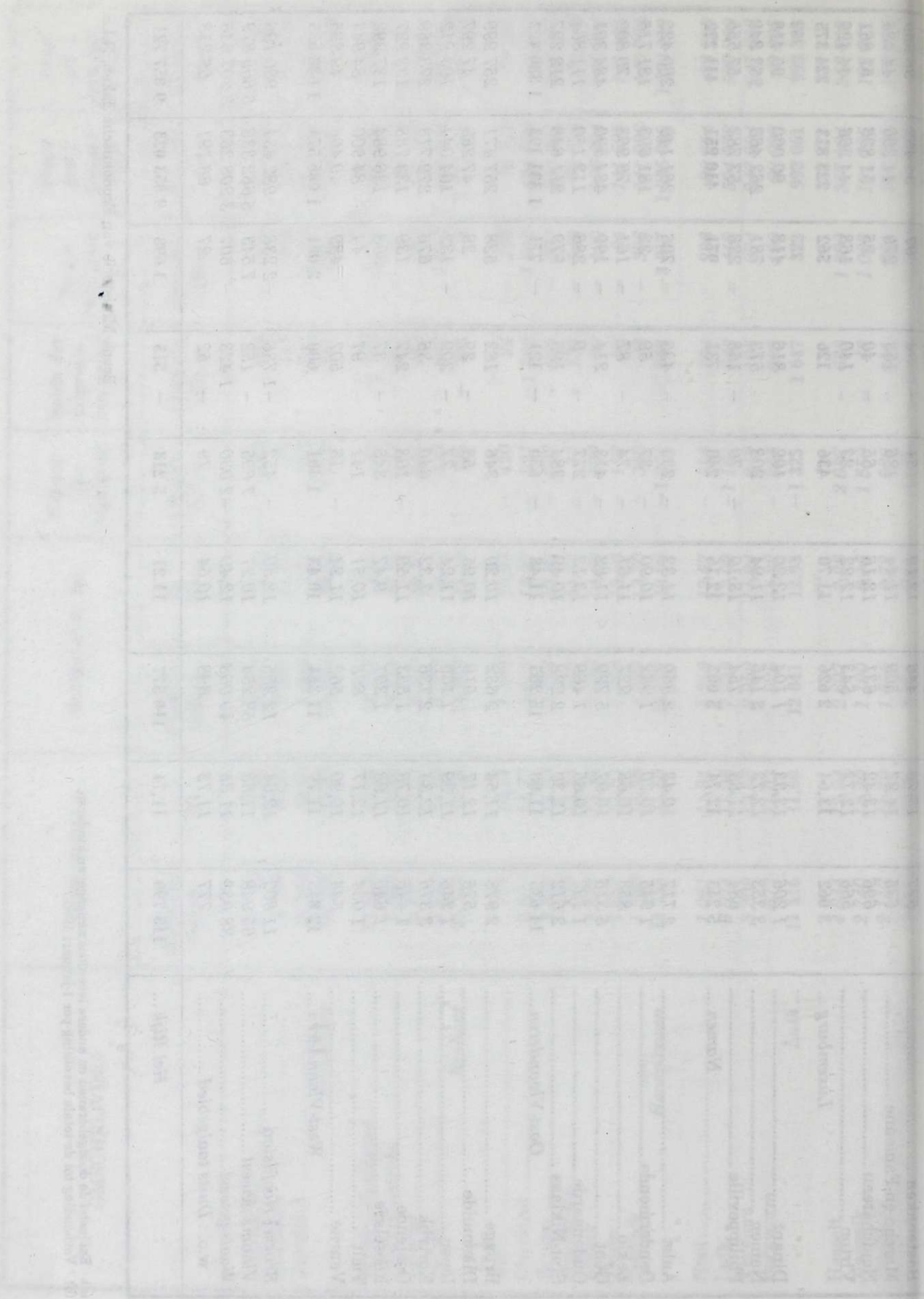

II. TEWERKSTELLING

Inleiding		8
II-1	Actieve bevolking.	10
II-2	Werknemers opgenomen in de sociale zekerheid.	10
II-3	Evolutie van het aantal werknemers opgenomen in de sociale zekerheid.	11
II-4	Werknemers opgenomen in de sociale zekerheid op 30 juni.	12
II-5	Indeling (N.A.C.E.) naar activiteitsklasse van de op 30 juni in de sociale zekerheid opgenomen werknemers.	14
II-6	In de sociale zekerheid op 30 juni opgenomen werknemers uit de nijverheid.	15
II-7	Evolutie van het aantal werknemers opgenomen in de sociale zekerheid op 30 juni.	16
II-8	Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige bedrijfstakken.	17
II-9	Deeltijdse arbeid.	18
II-10	Evolutie van de tewerkstelling en werkloosheid in de landen van de Europese gemeenschap.	19

INLEIDING

De beroepsbevolking op 30 juni wordt door het Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling volgens E.E.G.-normen vastgesteld. De bedoeling is de definitie van de beroepsbevolking in overeenstemming te brengen met de concepten van de nationale rekeningen, vooral wat de bedrijfstakken en -sectoren betreft. Er wordt van de binnenlandse werkgelegenheid vertrokken : alle personen die een produktieve activiteit uitoefenen ongeacht of die personen burgers of militairen zijn en ongeacht of ze ingezetenen of niet-ingezetenen zijn. Dit is in tegenstelling met de vroegere nationale werkgelegenheid die de tewerkstelling van de ingezetenen, in de juridische betekenis, vaststelt.

De tewerkgestelde beroepsbevolking is dan de som van de binnenlandse werkgelegenheid en het saldo van de grensarbeid. Voegt men daarbij de werkloze beroepsbevolking dan wordt de totale beroepsbevolking bekomen.

Om een vergelijking met de voorgaande jaren mogelijk te maken werden ook de gegevens op 30 juni 1981 en 1982 berekend op basis van de nieuwe definitie (tabel II-1).

De voornaamste bron m.b.t. de gegevens inzake loontrekkenden is de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (R.S.Z.), spijtig genoeg zijn de gegevens slechts beschikbaar met één jaar vertraging t.o.v. de referentieperiode. De A.D.S.D. had in het eerste deel van « *De Belgische Economie in 1984* » getracht een schatting te geven van het verloop per grote bedrijfstakken van juni 1983 tot juni 1984. De toename van het totaal aantal loontrekkenden, gemeten naar aantal aan de sociale zekerheid onderworpen werknemers, werd op 7 000 personen geschat. De privé-sector noteerde een verlies van ongeveer 7 500 arbeidsplaatsen die echter meer dan gecompenseerd werden door de toename — meer dan 15 000 personen — van de tewerkstelling in de openbare sector. De richting waarin de tewerkstelling zich ontwikkelde — positief in de openbare sector, negatief in de privé-sector — werd correct voorspeld, de omvang verschilt evenwel van de schattingen van de A.D.S.D. die te optimistisch waren : de reële toename in de openbare sector is lager (11 000 personen) en de daling in de privé-sector belangrijker (12 000 personen).

De gunstiger ontwikkeling van de tewerkstelling in 1984 in vergelijking met het voorgaande jaar, is in hoge mate afhankelijk van twee verschijnselen : de uitbreiding van de deeltijdse arbeid die slechts gedeeltelijk tot uiting komt in tabel II–9 (aangezien de gegevens over deeltijdse arbeid alleen betrekking hebben op deze in het programma tot opslorping van de werkloosheid) maar waarvan een overzicht wordt gegeven in het eerste deel van « De Belgische economie in 1984 »; het tweede verschijnsel is de verdere ontwikkeling van het programma tot

opslorping van de werkloosheid waarvan de invloed zich voornamelijk in de openbare sector voordoet.

De deeltijdse arbeid kan moeilijk benaderd worden op basis van de R.S.Z.-statistiek omdat deze deeltijdse arbeiders als voltijds telt, een benadering is evenwel mogelijk volgens andere bronnen (R.I.Z.I.V.).

De uitbreiding van het verschijnsel deeltijdse arbeid bemoeilijkt de juiste interpretatie van de hiernavolgende tabellen over de tewerkstelling omdat deeltijdse en voltijdse arbeiders op dezelfde voet worden behandeld.

In de openbare sector is de groei hoofdzakelijk te wijten aan het programma tot opslorping van de werkloosheid, meer bepaald het aanwerven van werklozen in het raam van het derde arbeidscircuit.

Het tempo waarmee arbeidsplaatsen verloren gaan in de nijverheid (in de enge zin, m.a.w. exclusief de bedrijfstakken « energie en water » en « bouw ») vertraagt : ongeveer 18 000 personen in 1983 en slechts de helft in 1984.

Hoewel iets minder dan in 1983 (−14 282 tegen −18 544 in 1983) blijft het verlies aan arbeidsplaatsen belangrijk in de bouw.

De groei van de tertiaire privé-sector die in 1983 begon (+2 023 personen) zet zich verder en neemt in omvang toe, de toename bedraagt ongeveer 11 000 personen. Waarschijnlijk is het ook in die sector dat de deeltijdse arbeid zich verder ontwikkelt.

II-1 — Actieve bevolking (a)
Indeling per bedrijfstak (mannen en vrouwen)

BEDRIJFSTAK	30 juni 1982		30 juni 1983		30 juni 1984	
	Absolute cijfers	%	Absolute cijfers	%	Absolute cijfers	%
I. Tewerkgestelde beroepsbevolking	**3 707 276**	**88,3**	**3 668 249**	**87,0**	**3 668 610**	**87,1**
A. Binnenlandse werkgelegenheid	3 672 333	87,5	3 633 648	86,2	3 634 711	86,3
— *Landbouw, bosbouw en visserij*	*106 768*	*2,5*	*106 065*	*2,5*	*106 085*	*2,5*
— *Winning en verwerking van niet-energetische delfstoffen en derivaten; chemische nijverheid*	*197 441*	*4,7*	*189 362*	*4,5*	*185 766*	*4,4*
— *Metaalverwerkende industrie; fijn mechanische industrie en andere be- en verwerkende industrieën*	*650 467*	*15,5*	*640 112*	*15,2*	*635 066*	*15,1*
— *Bouwnijverheid*	*235 567*	*5,6*	*216 778*	*5,2*	*203 167*	*4,8*
— *Energie en waterhuishouding*	*61 182*	*1,5*	*59 846*	*1,4*	*59 095*	*1,4*
— *Handel, hotels, restaurants en cafés, reparatiebedrijven, bank- en verzekeringswezen, enz.*	*943 893*	*22,5*	*952 089*	*22,6*	*967 787*	*23,0*
— *Vervoer en verkeer*	*274 685*	*6,5*	*267 253*	*6,3*	*263 378*	*6,3*
— *Andere diensten (beroepsmilitairen + miliciens inbegrepen)*	*1 202 330*	*28,7*	*1 202 143*	*28,5*	*1 214 367*	*28,8*
B. Grensarbeid (saldo)	34 943	0,8	34 601	0,8	33 899	0,8
II. Werkloze beroepsbevolking(b)	**490 042**	**11,7**	**545 109**	**13,0**	**545 720**	**13,0**
III. Totale beroepsbevolking	**4 197 318**	**100,0**	**4 213 358**	**100,0**	**4 214 330**	**100,0**

Bron : Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid; Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Loontrekkenden en gelijkgestelden, zelfstandigen en helpers inbegrepen.
(b) Volledig vergoede werklozen, verplicht ingeschreven werklozen en vrij ingeschreven werklozen.

II-2 — Werknemers opgenomen in de sociale zekerheid (a)

OMSCHRIJVING	Handarbeiders			Hoofdarbeiders			Algemeen totaal
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	
31 maart 1981	975 783	338 519	1 314 302	935 642	676 041	1 611 703	2 926 005
30 juni 1981	965 141	339 437	1 304 578	933 499	675 752	1 609 245	2 913 823
30 september 1981	957 965	339 003	1 296 968	930 367	677 282	1 607 649	2 904 617
31 december 1981	939 648	336 234	1 273 882	934 352	683 005	1 617 417	2 891 299
31 maart 1982	921 924	329 902	1 251 826	932 049	683 908	1 615 957	2 867 783
30 juni 1982	923 680	333 915	1 257 595	930 232	682 438	1 612 670	2 870 265
30 september 1982	922 696	333 967	1 256 663	925 083	681 104	1 606 187	2 862 850
31 december 1982	902 255	328 333	1 230 588	925 524	687 171	1 612 695	2 843 283
31 maart 1983	888 999	324 935	1 213 934	922 169	682 535	1 604 704	2 818 638
30 juni 1983	892 727	327 457	1 220 184	920 610	687 675	1 608 285	2 828 469
30 september 1983	889 085	327 977	1 217 062	916 329	691 018	1 607 347	2 824 409
31 december 1983	875 076	324 740	1 199 816	918 512	699 245	1 617 757	2 817 573
30 juni 1984	880 294	326 567	1 206 861	915 327	705 231	1 620 558	2 827 419

Bron : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.

(a) DAC en BTK in begrepen.

II-3 — Evolutie van het aantal werknemers opgenomen in de Sociale Zekerheid (a)

KWARTALEN	Totaal (b)		Handarbeiders		Hoofdarbeiders		Nijverheid (c)		Tertiaire sector	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Maart 1982	−58 222	−2,0	−62 476	−4,8	+ 4 254	+0,3	−41 029	−4,9	+12 170	+0,7
Juni 1982	−43 558	−1,5	−46 983	−3,6	+ 3 425	+0,2	−30 961	−3,8	+10 325	+0,6
September 1982	−41 767	−1,4	−40 305	−3,1	− 1 462	−0,1	−24 553	−3,0	+ 3 166	+0,2
December 1982	−48 016	−1,7	−43 294	−3,4	− 4 722	−0,3	−30 733	−3,8	+ 1 921	+0,1
Maart 1983	−49 145	−1,7	−37 892	−3,0	−11 253	−0,7	−20 476	−2,6	− 9 263	−0,5
Juni 1983	−41 796	−1,5	−37 411	−3,0	− 4 385	−0,3	−18 373	−2,3	− 3 793	−0,2
September 1983	−38 441	−1,3	−39 601	−3,2	+ 1 160	0,0	−19 888	−2,5	+ 1 731	+0,1
December 1983	−25 710	−0,9	−30 772	−2,5	+ 5 062	+0,3	−14 426	−1,9	+ 8 069	+0,4
Juni 1984	− 1 050	−0,0	−13 323	−1,1	+12 273	+0,8	− 8 946	−1,2	+22 655	+1,6

Bron : R.S.Z.; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) T.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar.
(b) RSZ, NPM, DMVKZ, Openbare sector en onderwijs, DAC en BTK.
(c) In enge zin, d.w.z. zonder « Energie en water » en « Bouw ».

II-4 — Werknemers opgenomen in de sociale zekerheid op 30 juni

OMSCHRIJVING	1975	1983	1984	1984 / 1983	1984 / 1983 %	1984 / 1975	1984 / 1975 %
Privésector							
Handarbeiders							
Mannen	1 106 486	858 977	843 062	−15 915	− 1,9	−263 424	−23,8
Vrouwen	341 616	270 362	268 983	− 1 379	− 0,5	− 72 633	−21,3
Totaal ...	**1 448 102**	**1 129 339**	**1 112 045**	**−17 294**	**− 1,5**	**−336 057**	**−23,2**
Hoofdarbeiders							
Mannen	457 880	453 156	452 092	− 1 064	− 0,2	− 5 788	− 1,3
Vrouwen	329 650	364 265	370 509	+ 6 244	+ 1,7	+ 40 859	+12,4
Totaal ...	**787 530**	**817 421**	**822 601**	**+ 5 180**	**− 0,6**	**+ 35 071**	**+ 4,5**
Samen							
Mannen	1 564 366	1 312 133	1 295 154	−16 979	− 1,3	−269 212	−17,2
Vrouwen	671 266	634 627	639 492	+ 4 865	+ 0,8	− 31 774	− 4,7
Totaal ...	**2 235 632**	**1 946 760**	**1 934 646**	**−12 114**	**− 0,6**	**−300 986**	**−13,5**
Overheidssector en onderwijs (a)							
Handarbeiders							
Mannen	35 380	33 750	37 232	+ 3 482	+10,3	+ 1 852	+ 5,2
Vrouwen	48 904	57 095	57 584	+ 489	+ 0,9	+ 8 680	+17,7
Totaal ...	**84 284**	**90 845**	**94 816**	**+ 3 971**	**− 4,4**	**+ 10 532**	**+12,5**

Mannen	426 358	467 454	463 235	− 4 219	− 0,9	+ 36 877	+ 8,6
Vrouwen	236 464	323 410	334 722	+11 312	+ 3,5	+ 98 258	+41,6
Totaal ...	**662 822**	**790 864**	**797 957**	**+ 7 093**	**+ 0,9**	**+135 135**	**+20,4**
Samen							
Mannen	461 738	501 204	500 467	− 737	− 0,1	+ 38 729	+ 8,4
Vrouwen	285 368	380 505	392 306	+11 801	+ 3,1	+106 938	+37,5
Totaal ...	**747 106**	**881 709**	**892 773**	**+11 064**	**+ 1,3**	**+145 667**	**+19,5**
Alle onderworpenen							
Handarbeiders							
Mannen	1 138 751	892 727	880 294	−12 433	− 1,4	−258 457	−22,7
Vrouwen	390 388	327 457	326 567	− 890	− 0,3	− 63 821	−16,3
Totaal ...	**1 529 139**	**1 220 184**	**1 206 861**	**−13 323**	**− 1,1**	**−322 278**	**−22,1**
Hoofdarbeiders							
Mannen	884 238	920 610	915 327	− 5 283	− 0,6	+ 31 089	+ 3,5
Vrouwen	566 114	687 675	705 231	+17 556	+ 2,6	+139 117	+24,6
Totaal ...	**1 450 352**	**1 608 285**	**1 620 558**	**+12 273**	**+ 0,8**	**+170 206**	**+11,7**
Samen							
Mannen	2 022 989	1 813 337	1 795 621	−17 716	− 0,8	−227 368	−11,2
Vrouwen	956 502	1 015 132	1 031 798	+16 666	+ 1,7	+ 75 296	+ 7,9
Totaal ...	**2 979 491**	**2 828 469**	**2 827 419**	**− 1 050**	**− 0,1**	**−152 072**	**− 5,1**

Bron : R.S.Z.; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) DAC en BTK inbegrepen.

II-5 — Indeling (N.A.C.E.) naar activiteitsklasse van de op 30 juni in de sociale zekerheid opgenomen werknemers (a)

Arbeiders en bedienden

BEDRIJFSTAK	1975	1983	1984	1984 / 1983	1984 / 1983 %	1984 / 1975	1984 / 1975 %
Land- en bosbouw, visserij	12 234	11 400	11 681	+ 281	+2,5	− 553	− 4,5
Energie en waterhuishouding (b)	68 747	59 649	58 891	− 758	−1,3	− 9 856	−14,3
Niet-energetische delfstoffen en derivaten, chemische nijverheid	253 359	185 922	182 311	− 3 611	−1,9	− 71 048	−28,0
Metaalverwerkende, fijnmechanische en optische nijverheid	340 323	268 122	262 962	− 5 160	−1,9	− 77 361	−22,7
Andere be- en verwerkende industrieën :	440 392	318 486	318 311	− 175	0,0	−122 081	−27,7
— voeding	*76 699*	*73 455*	*73 887*	*+ 432*	*+0,6*	*− 4 812*	*− 6,1*
— drank	*20 591*	*15 383*	*15 279*	*− 104*	*−0,7*	*− 5 312*	*−25,8*
— tabak	*8 147*	*6 014*	*5 885*	*− 129*	*−2,1*	*− 2 262*	*−27,8*
— textiel	*94 685*	*59 413*	*60 877*	*+ 1 464*	*+2,5*	*− 33 808*	*−35,7*
— leder	*5 347*	*2 703*	*2 870*	*+ 167*	*+6,2*	*− 2 477*	*−46,3*
— schoenen en kleding	*81 549*	*44 524*	*43 598*	*− 926*	*−2,1*	*− 37 951*	*−46,5*
— hout en houten meubelen	*49 289*	*33 858*	*33 242*	*− 616*	*−1,8*	*− 16 047*	*−32,6*
— papier en artikelen in papier	*24 789*	*17 545*	*17 373*	*− 172*	*−1,0*	*− 7 416*	*−29,1*
— drukkerij en uitgeverij	*38 151*	*31 999*	*31 921*	*− 78*	*−0,2*	*− 6 230*	*−16,3*
— rubber en plastiek	*22 961*	*20 589*	*20 752*	*+ 163*	*+0,8*	*− 2 209*	*− 9,6*
— diversen	*16 184*	*13 003*	*12 627*	*− 376*	*−2,9*	*− 3 557*	*−22,0*
Bouwnijverheid	246 589	170 783	156 501	−14 282	−8,4	− 90 088	−36,5
Handel, hotel-, en reparatiebedrijven	416 246	408 963	413 314	+ 4 351	+1,1	− 2 932	− 0,7
Vervoer en verkeer (c)	193 805	190 778	189 129	− 1 649	−0,9	− 4 676	− 2,4
Bank-, krediet- en verzekeringswezen, verhuur ..	187 880	217 512	221 793	+ 4 281	+2,0	+ 33 913	+18,1
Overheid, onderwijs en overige dienstverlening	823 163	996 854	1 012 526	+15 672	+1,6	+189 363	+23,0
Algemeen totaal ...	**2 982 738**	**2 828 469**	**2 827 419**	**− 1 050**	**0,0**	**−155 319**	**− 5,2**

Bron : R.S.Z.; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Met inbegrip van de werknemers van het « bijzonder tijdelijk kader ».
(b) Met inbegrip der onder het N.P.M. ressorterende mijnwerkers en gelijkgestelden.
(c) Met inbegrip der onder de D.M.V.Z.K. ressorterende zeelieden ter koopvaardij, de tijdelijke beambten van de N.M.B.S. en de beambten van de N.M.V.B.

II-6 — In de sociale zekerheid op 30 juni opgenomen werknemers uit de nijverheid (a)

OMSCHRIJVING	1975	1983	1984	1984 / 1983	1984 / 1983 %	1984 / 1975	1984 / 1975 %
Handarbeiders							
Mannen	597 399	446 629	441 598	−5 031	−1,1	−150 770	−26,1
Vrouwen	211 281	129 646	127 770	−1 876	−1,4	− 83 511	−39,5
Totaal ...	**808 680**	**576 275**	**569 368**	**−6 907**	**−1,2**	**−239 312**	**−29,6**
Hoofdarbeiders							
Mannen	165 955	144 840	142 630	−2 210	−1,5	− 23 325	−14,1
Vrouwen	59 439	51 415	51 586	+ 171	+0,3	− 7 853	−13,2
Totaal ...	**225 394**	**196 255**	**194 216**	**−2 039**	**−1,0**	**− 31 178**	**−13,8**
Samen							
Mannen	763 354	591 469	584 228	−7 241	−1,2	−179 126	−24,5
Vrouwen	270 720	181 061	179 356	−1 705	−1,0	− 91 364	−33,7
Totaal ...	**1 034 074**	**772 530**	**763 584**	**−8 946**	**−1,2**	**−270 490**	**−26,2**

Bronnen : R.S.Z.; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Exclusief « Energie en waterhuishouding » en « Bouwnijverheid ».

II-7 — Evolutie van het aantal werknemers opgenomen in de sociale zekerheid op 30 juni

OMSCHRIJVING	1981 / 1980	1982 / 1981	1983 / 1982	1984 / (c) 1983	1984 / (d) 1975	1984 / % 1975
Algemeen totaal	−80 278	−43 558	−41 796	− 1 050	−155 319	− 5,2
I. 1. Overheid	+ 4 594	+11 934	− 6 394	+11 064	+145 667	+19,5
- waarvan B.T.K., D.A.C.	− 8 003	− 2 973	+ 921	+12 805	+ 34 892	. .
- zonder B.T.K., D.A.C.	+12 597	+14 907	− 7 315	− 1 741	+110 775	+14,8
2. Privé-sector	−84 872	−55 492	−35 402	−12 114	−300 986	−13,5
II. 1. Nijverheid (a) (b)	−46 973	−30 961	−18 373	− 8 946	−269 386	−26,1
2. Bouwnijverheid (b)	−28 510	−22 304	−18 544	−14 282	− 89 832	−36,5
3. Tertiaire privé-sector	− 8 637	− 1 887	+ 2 023	+10 955	+ 69 629	+ 7,9
waarvan - handel, horecabedrijven, herstellingen	− 7 741	− 3 032	− 5 028	+ 3 690	− 3 602	− 0,9
- verkeer en vervoer	− 2 293	− 285	− 670	+ 1 033	+ 56	+ 0,1
- banken, verzekeringswezen, dienstverleningen aan ondernemingen, verhuur van goederen	− 1 919	− 1 046	+ 8 249	+ 3 914	+ 29 084	+17,2
- overige dienstverlening	+ 3 316	+ 2 476	− 528	+ 2 318	+ 44 091	+20,5

Bronnen : R.S.Z.; berekeningen A.D.S.D.

(a) In enge zin, m.a.w. zonder « energie en water » en « bouw ».
(b) Overheid en privé-sector samen.
(c) Voorlopige gegevens.
(d) Geen D.A.C. en B.T.K. in 1975.

II-8 — Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige bedrijfstakken (a)

Duizenden

BEDRIJFSTAK	Tewerkgestelde arbeiders (maandgemiddelden)				Uren-arbeiders			
	1981	1982	1983	1984	1981	1982	1983	1984
Steenkoolmijnen (b)	15,0	15,1	14,9	14,6	29 202	29 063	26 454	25 511
Cokesfabrieken	2,5	2,6	2,5	2,4	4 128	4 208	3 809	3 875
IJzer- en staalnijverheid (c)	34,4	33,5	31,4	30,1	54 274	48 016	47 494	47 257
Industrie der non-ferrometalen	11,1	10,0	9,7	9,8	16 534	15 414	15 154	15 164
Metaalverwerkende nijverheid	208,4	195,5	188,6	185,9	308 741	294 826	280 863	275 426
Rubbernijverheid	4,4	4,2	4,1	3,9	6 895	6 588	6 364	6 121
Papiernijverheid (producerende inrichtingen)	5,5	5,3	5,2	5,1	9 379	8 919	8 798	8 594
Papiernijverheid (verwerkende inrichtingen)	8,4	8,0	7,9	8,0	12 863	12 428	12 611	12 515
Steengroeven	3,0	2,9	2,6	2,4	4 358	4 319	3 587	3 361
Kalk, kalksteen en kalkderivaten	2,9	2,7	2,6	2,5	4 553	4 239	3 973	3 878
Aardewerkindustrie	2,5	2,0	1,8	1,7	2 971	2 464	2 361	2 433
Cementnijverheid	2,2	2,1	2,0	1,9	3 352	3 137	2 865	2 755
Glasnijverheid	12,3	11,5	11,2	11,4	19 096	18 512	18 135	18 110
Houtnijverheid	25,7	24,3	23,6	23,0	38 962	36 755	35 183	34 224
Keramieknijverheid	3,6	3,3	3,2	3,2	5 357	5 086	5 017	5 070
Bouwbedrijf	105,6	92,5	83,6	73,4	140 013	115 839	106 202	93 366
Spinnerijen : katoen, vlas en hennep	4,2	4,1	4,1	4,4	(d)	(d)	(d)	(d)
wol, jute, harde vezels	7,8	7,4	7,5	7,8	11 199	10 247	10 931	11 087
Weverijen	20,8	19,9	20,0	20,7	30 570	29 440	29 721	30 029
Andere textielbedrijven	1,4	1,4	1,4	1,4	2 220	2 105	2 117	2 091
Tricotagenijverheid	7,9	7,5	7,5	7,4	10 709	10 383	10 043	9 715
Dierlijke en plantaardige oliën	0,8	0,8	0,8	0,8	1 275	1 357	1 268	1 194
Tabaksnijverheid	4,8	4,6	4,4	4,3	6 847	6 400	6 242	6 267
Ledernijverheid	0,7	0,7	0,7	0,7	1 171	1 183	1 167	1 185
Schoennijverheid	1,8	1,7	1,7	1,7	2 272	2 418	2 393	2 280
Pantoffelnijverheid	0,3	0,3	0,3	0,3	450	427	413	438
Watervoorziening	4,7	4,6	4,6	4,5	8 098	8 014	7 805	7 819
Haven van Antwerpen	9,2	9,0	8,6	8,5	..	..	..	..

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S. en Administratie van het Mijnwezen; Bedrijfsfederaties.

(a) In het algemeen maken de in deze tabel voorkomende industrieën het voorwerp uit van een produktiestatistiek en hebben de gegevens, in principe, betrekking op alle nijverheidsinrichtingen zonder onderscheid van het aantal tewerkgestelde arbeiders.
(b) Het betreft het gemiddeld aantal aanwezige werklieden per gewerkte dag en het aantal verrichte diensten.
(c) Exclusief de bedrijven die uitsluitend vormstaal voortbrengen.
(d) Voor de bedrijfstakken, aantal spillen-uren van 1981 tot 1984 : 1 645, 1 733, 1 664 en 1 741 miljoen.

II-9 — **Deeltijdse arbeid** (a)

OMSCHRIJVING	December 1982	December 1983	December 1984	Verschil 1984/1983
Stage der jongeren deeltijds	6 069	11 728	9 632	− 2 096
Deeltijds tewerkgestelde werklozen ..	30 143	50 826	77 638	+ 26 812
waarvan : mannen	*(4 886)*	*(9 491)*	*(15 426)*	*+(5 935)*
vrouwen	*(25 257)*	*(41 335)*	*(62 212)*	*+(20 877)*
B.T.K. deeltijds	—	1 145	1 582	+ 437
D.A.C. deeltijds	—	687	1 931	+ 1 244
Totaal ...	**36 212**	**64 386**	**90 783**	**+ 26 397**

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

(a) Indicaties inzake deeltijdse tewerkstelling in het kader van het plan opslorping van de werkloosheid.

II-10 — Evolutie van de tewerkstelling en werkloosheid in de landen van de Europese gemeenschap

OMSCHRIJVING (a)	Totale tewerkstelling Variatie in % (b)			Totale werkloosheid Variatie in % (b)			Werkloosheidsgraad in %		
	1982	1983	1984	1982	1983	1984	1982	1983	1984
Bondsrepubliek Duitsland	−1,8	−1,6	−0,2	+44,1	+23,2	+ 0,4	6,9	8,4	8,4
België	−1,3	−1,0	+0,3	+17,8	+10,1	+ 1,0	13,0	14,3	14,4
Denemarken	+0,2	+0,9	+2,3	+ 7,5	+ 9,5	− 1,8	9,5	10,2	10,0
Frankrijk	−0,1	−0,6	−1,0	+13,3	+16,3	+13,2	8,7	8,8	10,0
Griekenland	−1,1	+0,5	−0,2	+18,6	+21,6	+14,5	1,4	1,6	1,9
Ierland	−0,4	−1,9	−1,4	+22,4	+22,9	+10,9	12,2	14,9	16,5
Italië	−0,3	+0,3	+0,4	+20,8	+14,4	+ 9,9	9,7	10,9	12,0
Nederland	−0,4	−1,6	+0,2	+36,4	+22,3	+ 2,6	11,8	14,3	14,7
Verenigd Koninkrijk	−1,8	−1,3	+1,6	+15,0	+ 9,1	+ 3,7	10,6	11,6	12,0
Europese Economische Gemeenschap ...	**−1,0**	**−0,8**	**+0,2**	**+21,6**	**+12,4**	**+ 5,8**	**9,0**	**10,1**	**10,7**

Bron : Commissie van de Europese Gemeenschap; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) De gegevens voor Luxemburg zijn niet significant en zijn daarom niet in de tabel opgenomen, behalve in het totaal van de Europese Gemeenschap (Het Europa der 10).
(b) T.o.v. het voorgaande jaar.

OMSCHRIJVING (a)	Totale werkloosheid Variatie in % (b)			Totale werkloosheid Variatie in % (b)			Werkloosheidsgraad in %		
	1982	1983	1984	1982	1983	1984	1982	1983	1984
Bondsrepubliek Duitsland	+ 1,8	− 0,8	+ 0,2	+ 14,1	+ 22,2	+ 0,4	6,9	8,1	8,4
België	− 1,3	− 0,6	+ 0,3	+ 17,8	+ 10,2	+ 1,0	13,0	14,3	14,4
Denemarken	+ 0,2	+ 0,9	+ 2,3	+ 7,5	+ 9,5	+ 1,8	9,5	10,2	10,0
Frankrijk	− 0,1	+ 0,6	− 1,0	+ 13,3	+ 16,3	+ 0,2	8,7	8,8	10,0
Griekenland	− 1,1	+ 0,6	− 0,2	+ 10,9	+ 21,8	+ 1,5	4,4	7,4	7,9
Ierland	− 0,4	− 1,9	− 1,4	+ 22,4	+ 22,8	+ 1,0	12,2	14,9	15,3
Italië	− 0,3	− 0,3	+ 0,4	+ 20,8	+ 14,4	+ 0,5	8,7	10,0	12,0
Nederland	− 0,4	− 1,6	+ 0,2	+ 20,4	+ 22,3	+ 2,6	11,8	14,3	14,7
Verenigd Koninkrijk	− 1,9	− 1,3	+ 1,6	+ 10,0	+ 9,1	+ 3,7	10,5	11,8	12,0
Europese Economische Gemeenschap	− 1,0	− 0,8	+ 0,2	+ 13,4	+ 12,4	+ 1,6	9,0	10,1	10,7

III. WERKLOOSHEID

Inleiding 22

III-1 Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen. 25
III-2 Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen per streek. 26
III-3 Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen per geslacht en leeftijdscategorie. 27
III-4 Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, volgens gedane studies. 28
III-5 Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen volgens inactiviteitsduur. 29
III-6 Indeling van de volledig werklozen per bedrijfstak en per geslacht. 30
III-7 Uitkeringsgerechtigde volledige werkloosheid. 31
III-8 Uitkeringsgerechtigde volledige werkloosheid, brugpensioenen, verlies van arbeidsplaatsen. 32
III-9 Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen van Belgische en vreemde nationaliteit. 33
III-10 Werkloosheidsgraad. 34
III-11 Werkloosheidsgraad per leeftijdscategorie. 35
III-12 Gedeeltelijke werkloosheid. 36
III-13 Overheidspolitiek tot opslorping van de werkloosheid. 37
III-14 Werkgelegenheidstekort. 38
III-A Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, het Rijk. 39
III-B Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, uitsplitsing per regio, Brussel. 40
III-C Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, uitsplitsing per regio, Vlaanderen. 41
III-D Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen. Uitsplitsing per regio, Wallonië. 42
III-E Werkloosheidsgraad, uitkeringsgerechtigde volledig werklozen ten opzichte van de aktieve bevolking. 43
III-F Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, grote bedrijfstakken. 44

INLEIDING

Voor meer gedetailleerde uitleg inzake de in dit hoofdstuk gebruikte termen wordt de lezer verwezen naar het maandelijks bulletin van de R.V.A. Dit bulletin is trouwens de enige statistische bron inzake werkloosheid.

Een aantal verduidelijkingen worden nochtans hieronder gegeven.

— *De uitkeringsgerechtigde volledig werklozen* zijn ingeschreven werkzoekenden die werkloosheids- of wachtuitkeringen genieten. Het betreft werknemers wier arbeidsovereenkomst een einde genomen heeft, ofwel jongeren ingeschreven als werkzoekenden na het beëindigen van hun studies.

— *De gedeeltelijke werklozen* zijn werknemers welke (nog) gebonden zijn door een arbeidsovereenkomst, maar wier prestaties tijdelijk verminderd of opgeschort zijn.

De term *werkzoekenden* breidt de reeks uitkeringsgerechtigde volledig werklozen uit met andere categorieën. Daartoe behoren de personen tewerkgesteld door de overheid of door haar rechtstreekse tussenkomst (T.W.W., B.T.K., D.A.C., enz..., zie hierna); de « niet werkende vrij ingeschrevenen » : dit zijn personen zonder werk en op zoek naar werk die om één of andere reden geen werkloosheidsuitkering ontvangen; de « werkende vrij ingeschrevenen » : personen die werken maar ander werk zoeken en de « andere verplicht ingeschreven werklozen », een belangrijke categorie die de jonge schoolverlaters omvat tijdens hun wachttijd voor het verkrijgen van werkloosheidsuitkeringen (na 75 of 150 dagen wachttijd), de deeltijds tewerkgestelden, uitgeslotenen voor een bepaalde duur, gehandicapten, enz...

De overheid stelt rechtstreeks tewerk of financiert rechtstreeks de tewerkstelling van uitkeringsgerechtigde volledig werklozen in de overheids- of para-overheidssector (V.Z.W., enz...). Het betreft :

— *Tewerkgestelde werklozen (T.W.W.)* tewerkgesteld door de overheid of door sommige v.z.w.'s welke een verhoogde werkloosheidsuitkering ontvangen (geen arbeidsovereenkomst);

— *Werknemers in het Bijzonder Tijdelijk Kader (B.T.K.)* tewerkgesteld op basis van een arbeidsovereenkomst met welbepaalde duur;

— *Werknemers in het Derde Arbeidscircuit (D.A.C.)* tewerkgesteld op basis van een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur;

— Werknemers onder de bevoegdheid van het Interdepartementeel begrotingsfonds (I.B.F.); hun aantal is zeer beperkt.

Door de formule van *de jongerenstage* verplicht de overheid tevens de ondernemingen en administraties (met uitzondering van afwijkingen) tot de aanwerving

van 3 % jonge werklozen (van minder dan 30 jaar), voltijds of deeltijds (dit laatste is thans verplicht in de openbare sector).

Andere gegevens die in de tabellen gebruikt worden hebben betrekking op de brugpensioenen, formules om vervroegd uit de actieve bevolking te treden. Het zijn :

— *Het conventioneel brugpensioen,* enkel van toepassing in geval van afdanking van oudere werknemers en dit speciaal van toepassing voor grensarbeiders;

— *Het brugrustpensioen voor werknemers,* individueel toegekend op basis van een vrijwillige aanvraag indien het bewijs van een vervangende aanwerving geleverd wordt. Dit brugrustpensioen vervangt het *wettelijk brugpensioen,* het oude systeem dat quasi hetzelfde was, behalve op financieel gebied en inzake de toegestane activiteit, en dat nog geldt voor een aantal begunstigden;

— *Het speciaal brugpensioen voor oudere werklozen,* van toepassing tot 31 maart 1982, dat ook nog geldt voor een aantal begunstigden en dat betrekking had op oudere werklozen die meer dan één jaar volledig uitkeringsgerechtigd waren.

In vergelijking met de voorgaande jaren wordt in 1984 een duidelijke stabilisering van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen vastgesteld, de groei t.o.v. 1983 bedroeg slechts 1,5 %.

In absolute waarde treft de werkloosheid in Vlaanderen meer mensen dan in de andere gewesten, in 1984 is die groei er gestopt, terwijl in Wallonië een vertraging optrad. De uitkeringsgerechtigde volledig werlozen nemen in Brussel af t.o.v. het voorgaande jaar.

Onder de gelijktijdige invloed van de verlenging van de schoolplicht en van het programma tot opslorping van de werkloosheid (stage der jongeren) neemt de werkloosheid van de personen jonger dan 25 jaar af. Het aandeel van de oudere werklozen, voornamelijk deze van 50 jaar en meer neemt integendeel sterk toe en dit ondanks het invoeren sinds 1975 van verschillende stelsels van brugpensioen.

Het jaar 1984 onderscheidt zich van de voorgaande jaren door de vermindering van het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die alleen lager onderwijs genoten (de werklozen die alleen deze opleiding hebben genoten zijn nu ouder en verlaten de actieve bevolking). Ook het aantal werklozen die lager middelbaar technisch en kunstonderwijs genoten is gedaald (invloed van verlenging van de schoolplicht), dit geldt eveneens voor de werkloze universitairen. Algemeen is er een vertraagde groei in alle categorieën uitgezonderd bij het complementair middelbaar beroepsonderwijs en de overige opleidingen.

De werkloosheid waarvan de duur minder dan 1 jaar bedraagt (tabel III-5) neemt duidelijk af t.o.v. het voorgaande jaar; die waarvan de werkloosheidsduur tussen 1 en 2 jaar begrepen is, vermindert langzamer. De groei van de werklozen waarvan de inactiviteitsduur groter dan 2 jaar is, neemt integendeel toe (14,6 %), zij het iets zwakker dan in 1983.

Sedert het midden van de jaren zeventig groeit de werkloosheid van lange duur (meer dan 2 jaar) aanzienlijk aan, terwijl het relatieve aandeel van de werkloosheid van minder dan een jaar sterk verminderde.

Er dient echter rekening te worden gehouden met het feit dat de gegevens m.b.t. de korte en middellange periodes verstoord worden door de uitbreiding in de lange periode van de T.W.W., het B.T.K., het D.A.C., de stage der jongeren,

enz... en van het steeds groter aantal deeltijdse banen, waarin een belangrijk en groeiend aantal personen fluctueren.

De tabellen III-6 tot en met 8 dienen gezamenlijk onderzocht te worden, daar het verloop van de werkloosheid per sector niet juist weergeeft wat er gebeurt, de brugpensioenen schuiven immers tussen het verlies van arbeidsplaatsen en de aangroei van de werkloosheid in.

Het vergelijken van de respectieve ontwikkelingen in de werkloosheid en de brugpensioenen enerzijds en in de werkgelegenheid anderzijds moet met de nodige omzichtigheid gebeuren aangezien de inhoud van de verschillende bedrijfstakken onderling kan afwijken ingevolge de hergroeperingen die gebeuren op basis van de gedetailleerde R.V.A.-gegevens.

In drie bedrijfstakken die tot de secundaire sector behoren, wordt in 1984 een daling van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen waargenomen : de metaalnijverheid, de overige verwerkende nijverheid en de bouw. De groei van de werkloosheid in de dienstverlenende sectoren is belangrijk wanneer die met de andere bedrijfstakken wordt vergeleken.

De verhouding tussen Belgen en vreemdelingen in het geheel van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen is weinig gewijzigd tussen 1983 en 1984.

De werkloosheidsgraad (tabel III-11) wordt geraamd t.o.v. het aantal verzekerden. Het verloop is opvallend. Voor beide geslachten gaat het om een U-curve; het ergst getroffen zijn de klassen van minder dan 20 jaar en die van meer dan 60 jaar, het minst deze van 40 tot 45 jaar. In vergelijking met 1983 is er een duidelijke vermindering van de werkloosheidsgraad bij de minder dan 20 jaar en een sterke groei bij degenen die meer dan 60 jaar zijn. Tussen mannelijke en vrouwelijke werkloosheid is er in vergelijking met 1983 een duidelijke groei van de mannelijke werklozen van meer dan 60 jaar en een nog sterkere groei van de vrouwelijke werklozen tussen 55 en 60 jaar.

Evenals de totale gedeeltelijke werkloosheid is ook de gedeeltelijke werkloosheid om economische redenen (tabel III-12) in 1984 gedaald.

Bij de overheidspolitiek tot opslorping van de werkloosheid werd het aantal personen voltijds en deeltijds tewerkgesteld in tabel III-13 samengenomen.

De rechtstreekse tewerkstelling door de overheid heeft zich voornamelijk ontwikkeld onder invloed van de uitbreiding van het derde arbeidscircuit.

Het bijzonder brugpensioen voor oudere werklozen en het wettelijk brugpensioen werden afgeschaft in 1983. Het conventioneel brugpensioen en de brugrustgepensioneerden kenden tijdens de laatste jaren een belangrijke aangroei.

Het is moeilijk een bevredigende bepaling te geven van het werkelijke arbeidstekort. Dit is de reden waarom hier verschillende benaderingswijzen naar voren worden gebracht (tabel III-14).

Bij het totaal aantal werkzoekenden zonder werk, werden verschillende categorieën gevoegd die in de werkloosheid zouden opgenomen geweest zijn indien de maatregelen niet bestonden die hun tewerkstelling of hun uittreding uit de actieve bevolking regelen; onder deze laatsten werden bovendien deze op vrijwillige basis afzonderlijk behandeld. Einde december 1984 bedroeg het tewerkstellingsdeficit 17,3 % van de totale actieve bevolking.

III-1 — **Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen** (a)

JAAR	Aantal			Verandering in % t.o.v. voorgaand jaar			Aandeel in % t.o.v. het totaal		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
1971	42 368	28 508	70 876	—	− 1,3	− 0,5	59,8	40,2	100
1972	51 855	34 967	86 822	+22,4	+22,7	+22,5	59,8	40,2	100
1973	48 608	43 094	91 702	− 6,3	+23,2	+ 5,6	53,0	47,0	100
1974	49 841	54 879	104 720	+ 2,5	+27,3	+14,2	47,6	52,4	100
1975	85 158	92 209	177 367	+70,9	+68,0	+69,4	48,0	52,0	100
1976	98 304	130 233	228 537	+15,4	+41,2	+28,9	43,0	57,0	100
1977	106 287	157 997	264 284	+ 8,1	+21,3	+15,6	40,2	59,8	100
1978	111 239	170 925	282 164	+ 4,7	+ 8,2	+ 6,8	39,4	60,6	100
1979	110 006	184 410	294 416	− 1,1	+ 7,9	+ 4,3	37,4	62,6	100
1980	120 719	201 176	321 895	+ 9,7	+ 9,1	+ 9,3	37,5	62,5	100
1981	166 992	224 793	391 785	+38,3	+11,7	+21,7	42,6	57,4	100
1982	206 764	249 813	456 577	+23,8	+11,1	+16,5	45,3	54,7	100
1983	234 955	270 007	504 962	+13,6	+ 8,1	+10,6	46,5	53,5	100
1984	236 183	276 217	512 400	+ 0,5	+ 2,3	+ 1,5	46,1	53,9	100

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

(a) Maandgemiddelden.

III-2 — **Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen per streek** (a)

JAAR	Aantal			Verandering in % t.o.v. voorgaand jaar			Werkloosheidsgraad t.o.v. het aantal van de verzekerden (b)		
	Vlaanderen	Wallonië	Brussel	Vlaanderen	Wallonië	Brussel	Vlaanderen	Wallonië	Brussel
1975	94 168	65 334	17 865	+82,9	+48,8	+91,8	6,6	8,8	6,2
1976	120 898	82 450	25 189	+28,4	+26,2	+41,0	8,4	11,1	8,8
1977	141 837	94 205	28 242	+17,3	+14,3	+12,1	9,8	12,5	10,0
1978	152 311	100 250	29 603	+ 7,4	+ 6,4	+ 4,8	10,4	13,2	10,7
1979	160 887	103 363	30 166	+ 5,6	+ 3,1	+ 1,9	10,8	13,4	10,8
1980	177 407	111 814	32 674	+10,3	+ 8,2	+ 8,3	11,7	14,4	11,8
1981	218 201	133 101	40 482	+23,0	+19,0	+23,9	14,3	17,2	15,0
1982	258 255	150 258	48 064	+18,4	+12,9	+18,7	16,9	19,5	18,0
1983	285 145	164 948	54 869	+10,4	+ 9,8	+14,2	18,6	21,4	20,5
1984	285 157	173 876	53 367	0,0	+ 5,4	− 2,7	18,6	22,6	19,9

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

(a) Maandgemiddelden.
(b) R.S.Z. Verzekerden tegen werkloosheid op 30 juni van elk jaar met uitzondering van 1984 waar vergeleken werd met het aantal verzekerden op 30 juni 1983.

III-3 — Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen per geslacht en leeftijdscategorie (a)

LEEFTIJDSCATEGORIE	Aantal				Verandering in % t.o.v. voorgaand jaar				Aandeel in % t.o.v. het totaal			
	1975	1982	1983	1984	1975	1982	1983	1984	1975	1982	1983	1984
Mannen												
−20 jaar	9 144	17 327	16 150	12 933	+250,6	+ 9,9	− 6,8	−19,9	10,74	8,38	6,87	5,48
20 tot 25 jaar	14 480	44 293	50 533	48 207	+174,8	+25,6	+14,1	− 4,6	17,00	21,42	21,51	20,41
25 tot 40 jaar	17 420	68 181	79 604	79 794	+147,3	+31,8	+16,8	+ 0,2	20,46	32,98	33,88	33,78
40 tot 50 jaar	11 612	31 342	35 234	35 679	+ 61,6	+21,6	+12,4	+ 1,3	13,64	15,16	15,00	15,11
50 jaar en meer	32 502	45 621	53 434	59 570	+ 17,2	+18,6	+17,1	+11,5	38,17	22,06	22,74	25,23
Totaal ...	**85 158**	**206 764**	**234 955**	**236 183**	**+ 70,9**	**+23,8**	**+13,6**	**+ 0,5**	**100/48,01**	**100/45,29**	**100/46,53**	**100/46,10**
Vrouwen												
−20 jaar	12 755	19 561	18 691	16 846	+122,1	+ 2,8	− 4,5	− 9,9	13,83	7,83	6,92	6,10
20 tot 25 jaar	24 764	69 185	75 310	74 756	+ 85,3	+14,3	+ 8,9	− 0,7	26,86	27,69	27,89	27,06
25 tot 40 jaar	28 276	111 281	122 091	127 471	+ 80,8	+13,5	+ 9,7	+ 4,4	30,67	44,55	45,22	46,15
40 tot 50 jaar	13 388	29 035	30 696	31 623	+ 42,0	+ 4,0	+ 5,7	+ 3,0	14,52	11,62	11,37	11,45
50 jaar en meer	13 026	20 751	23 219	25 519	+ 21,8	+ 7,6	+11,9	+ 9,9	14,13	8,31	8,60	9,24
Totaal ...	**92 209**	**249 813**	**270 007**	**276 217**	**+ 68,0**	**+11,1**	**+ 8,1**	**+ 2,3**	**100/51,99**	**100/54,71**	**100/53,47**	**100/53,9**
Algemeen totaal ...	**177 367**	**456 577**	**504 962**	**512 400**	**+ 69,4**	**+16,5**	**+10,6**	**+ 1,5**	**100**	**100**	**100**	**100**

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

(a) Maandgemiddelden. Het eventuele verschil tussen het totaal van een rubriek en de som van de bestanddelen ervan is te wijten aan afrondingsfouten.

III-4 — Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, volgens gedane studies (a)

GEDANE STUDIES	Aantal				Verandering in % t.o.v. voorgaand jaar				Aandeel in % t.o.v. totaal			
	1975	1982	1983	1984	1975	1982	1983	1984	1975	1982	1983	1984
Lager onderwijs	**117 980**	**248 304**	**264 424**	**260 891**	**+ 61,5**	**+11,5**	**+ 6,5**	**− 1,3**	**66,5**	**54,4**	**52,4**	**50,9**
Secundair onderwijs												
Algemeen lager secundair	8 718	23 388	25 538	27 005	+ 65,7	+14,6	+ 9,2	+ 5,8	4,9	5,1	5,1	5,3
Lager technisch of kunst-onderwijs	9 243	30 480	33 710	31 682	+108,7	+21,2	+10,6	− 6,0	5,2	6,7	6,7	6,2
Lager beroepsonderwijs	11 292	53 848	60 835	63 340	+122,6	+20,9	+13,0	+ 4,1	6,4	11,8	12,1	12,4
Algemeen hoger secundair onderwijs	6 082	18 190	20 622	20 756	+ 93,0	+21,0	+13,4	+ 0,7	3,4	4,0	4,1	4,1
Hoger technisch of kunst-onderwijs	7 024	22 995	26 654	27 080	+115,5	+25,8	+16,0	+ 1,6	4,0	5,0	5,3	5,3
Hoger beroepsonderwijs	3 265	19 595	23 307	25 509	+112,0	+30,5	+18,9	+ 9,5	1,8	4,3	4,6	5,0
Aanvullend beroepsonderwijs	235	792	1 091	1 518	+ 66,7	+29,8	+37,8	+39,1	0,1	0,2	0,2	0,3
Totaal	**45 859**	**169 288**	**191 757**	**196 889**	**+100,7**	**+21,8**	**+13,3**	**+ 2,7**	**25,9**	**37,1**	**38,0**	**38,4**
Hoger onderwijs												
Niet universitair	8 727	21 342	27 121	28 556	+ 48,1	+31,0	+27,1	+ 5,3	4,9	4,7	5,4	5,6
Universitair	2 362	6 536	7 605	7 495	+ 54,7	+28,3	+16,4	− 1,4	1,3	1,4	1,5	1,5
Totaal	**11 089**	**27 879**	**34 726**	**36 051**	**+ 49,4**	**+30,4**	**+24,6**	**+ 3,8**	**6,2**	**6,1**	**6,9**	**7,0**
Leerlingschap beëindigd	1 445	7 610	9 184	10 246	+135,0	+26,9	+20,7	+11,6	0,8	1,7	1,8	2,0
Andere studies	994	3 496	4 870	8 324	+ 32,0	+32,1	+32,1	+70,9	0,6	0,8	1,0	1,6
Algemeen totaal	**177 367**	**456 577**	**504 962**	**512 400**	**+ 69,4**	**+16,5**	**+10,6**	**+ 1,5**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

(a) Maandgemiddelden. Het eventuele verschil tussen het totaal van een rubriek en de som van de bestanddelen ervan is te wijten aan afrondingsfouten.

III-5 — Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen volgens inactiviteitsduur (a)

DUUR	Aantal				Verandering in % t.o.v. voorgaand jaar				Aandeel in % t.o.v. het totaal			
	1976 (b)	1982	1983	1984	1976 (c)	1982	1983	1984	1976	1982	1983	1984
Minder dan 1 jaar	128 193	191 015	192 126	170 499	+ 7,5	+ 3,0	+ 0,6	−11,2	56	42	38	33
1 tot 2 jaar	50 514	97 912	100 630	98 676	+100,1	+39,2	+ 2,8	− 1,9	22	21	20	19
+ 2 jaar	49 987	167 656	212 204	243 225	+ 28,8	+23,2	+26,6	+14,6	22	37	42	48
Totaal ...	**228 696**	**456 577**	**504 962**	**512 400**	**+ 24,8**	**+16,5**	**+10,6**	**+ 1,5**	**100**	**100**	**100**	**100**

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

(a) Maandgemiddelden.Het eventueel verschil tussen het totaal van een rubriek en de som van de bestanddelen ervan is te wijten aan afrondingsfouten.
(b) Maandgemiddelde op basis van 10 beschikbare maanden.
(c) Berekend t.o.v. een gemiddelde van 4 maanden (maart, juni, september en december 1975).

III-6 — Indeling van de volledig werklozen per bedrijfstak en per geslacht (a)

BEDRIJFSTAK	Mannen				Vrouwen				Totaal			
	1983	1984	1983 — % 1982	1984 — % 1983	1983	1984	1983 — % 1982	1984 — % 1983	1983	1984	1983 — % 1982	1984 — % 1983
Landbouw	1 883	1 946	+15,9	+ 3,3	597	621	+11,0	+ 4,2	2 479	2 567	+14,6	+ 3,5
Bosbouw, Jacht	273	313	+10,5	+14,7	28	22	+ 7,7	−21,4	301	336	+10,3	+11,6
Visserij	354	328	+12,4	− 7,3	11	7	0,0	−36,4	365	335	+12,0	− 8,2
Mijnen	1 954	2 092	+ 2,7	+ 7,1	99	103	− 1,6	+ 4,0	2 053	2 195	+ 2,6	+ 6,9
Steengroeven	953	1 092	+15,9	+14,6	122	124	− 0,8	+ 1,6	1 075	1 216	+13,6	+13,1
Voeding	10 560	10 496	+15,8	− 0,6	12 635	12 473	+ 2,7	− 1,3	23 195	22 969	+ 7,9	− 1,0
Tabak	164	171	+18,0	+ 4,3	3 008	2 927	+ 5,6	− 2,7	3 172	3 098	+ 6,2	− 2,3
Textiel	6 127	5 902	+12,0	− 3,7	12 809	12 222	− 0,5	− 4,6	18 936	18 124	+ 3,2	− 4,3
Kleding	1 116	1 139	+ 0,5	+ 2,2	26 751	25 417	− 2,1	− 5,0	27 866	26 557	− 2,0	− 4,7
Schoenen	212	212	+ 5,5	0,0	1 358	1 282	− 4,8	− 5,6	1 570	1 495	− 3,6	− 4,8
Hout	5 538	5 502	+ 9,1	− 0,7	2 651	2 508	− 2,6	− 8,3	8 189	8 010	+ 5,0	− 1,4
Papier	1 618	1 759	+ 3,5	+ 8,7	2 528	2 455	− 3,6	− 2,9	4 145	4 214	− 0,9	+ 1,7
Boek	2 305	2 242	+ 9,6	− 2,7	2 757	2 751	+ 1,4	− 0,2	5 062	4 993	+ 5,0	− 1,4
Leder, vellen	550	524	+11,8	− 4,7	1 072	975	− 1,1	− 9,0	1 622	1 499	+ 2,9	− 7,6
Rubber	742	730	+ 0,7	− 1,6	645	632	− 3,3	− 2,0	1 388	1 363	− 1,1	− 1,8
Scheikunde	5 042	5 104	+11,1	+ 1,2	5 999	5 939	+ 1,8	− 1,0	11 040	11 043	+ 5,8	0,0
Aardewerk, Steenbakkerijen, Cement	2 082	2 086	+ 4,7	+ 0,2	1 059	1 033	− 7,0	− 2,5	3 161	3 119	+ 0,4	− 0,7
Glas	1 392	1 485	+12,6	+ 7,1	1 235	1 193	− 5,2	− 3,4	2 627	2 679	+ 3,5	+ 2,2
Basismetaalnijverheid	4 127	4 206	+17,2	+ 1,9	715	753	+ 1,1	+ 5,3	4 842	4 959	+14,5	+ 2,4
Metaalbewerkende nijverheid	15 563	15 295	+15,1	− 1,7	5 778	5 566	− 2,1	− 3,7	21 342	20 862	+ 9,9	− 2,2
Fabrikatie van machines	2 392	2 305	+14,5	− 3,6	870	823	− 7,7	− 5,4	3 261	3 128	+ 7,6	− 4,1
Constructie van elektrische machines	3 985	3 991	+10,4	+ 0,2	11 062	10 749	− 0,2	− 2,8	15 047	14 740	+ 2,4	− 2,0
Constructie van transportmaterieel	9 069	8 650	− 3,7	− 4,6	2 240	2 227	− 1,0	− 0,6	11 310	10 877	− 3,2	− 3,8
Diamant	720	808	− 0,6	+12,2	918	957	− 3,2	+ 4,2	1 637	1 765	− 2,0	+ 7,8
Andere fabrieksnijverheden	1 690	1 674	+11,5	− 0,9	2 262	2 288	+ 0,3	+ 1,1	3 952	3 962	+ 4,8	+ 0,3
Bouw	64 466	62 738	+10,7	− 2,7	2 953	2 963	+ 7,4	+ 0,3	67 419	65 701	+10,6	− 2,5
Elektriciteit, Water, Gas	676	663	+27,1	− 1,9	339	360	+27,4	+ 6,2	1 016	1 023	+27,3	+ 0,7
Handel	15 368	15 734	+15,5	+ 2,4	39 121	40 607	+ 7,9	+ 4,2	54 489	56 341	+10,0	+ 3,7
Banken, Verzekeringen	1 861	1 930	+20,0	+ 3,8	3 778	4 028	+11,1	+ 6,6	5 638	5 959	+13,9	+ 5,7
Vervoer en verkeer	10 366	10 586	+16,9	+ 2,4	3 613	3 537	+ 8,6	− 2,1	13 949	14 123	+14,7	+ 1,2
Hotels, Spijshuizen	5 438	5 824	+19,9	+ 7,1	9 458	10 298	+11,2	+ 8,9	14 896	16 123	+14,2	+ 8,2
Diensten	37 011	37 757	+20,4	+ 2,0	79 992	82 841	+15,5	+ 3,6	117 003	120 598	+16,8	+ 9,1
Onnauwkeurig bepaalde en ongekende activiteiten (b)	19 388	20 897	+22,3	+ 7,8	31 544	35 532	+20,7	+12,6	50.932	56.429	+21,3	+10,8
Algemeen totaal ...	**234 955**	**236 121**	**+13,6**	**+ 0,5**	**270 007**	**276 213**	**+ 8,1**	**+ 2,3**	**504 961**	**512 334**	**+10,6**	**+ 1,5**

Bron : R.V.A.; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Werkzoekenden, vergoede volledig werklozen. Gemiddelde op basis van eindemaandgegevens. De op deze tabel vermelde werklozen zijn verdeeld volgens de nijverheidstak waarin zij laatst tewerkgesteld waren, welke ook hun beroep is (maandgemiddelden).
(b) Hierin zijn voornamelijk begrepen de jonge werklozen die nog niet gewerkt hebben.

III-7 — Uitkeringsgerechtigde volledige werkloosheid

Verandering per bedrijfstak - Jaargemiddelden (a)

BEDRIJFSTAK	In absolute cijfers					In % t.o.v. het voorgaande jaar				
	1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
I. Land-, bosbouw, visserij	+ 144	+ 508	+ 532	+ 383	+ 92	+ 9,1	+29,5	+23,9	+13,9	+ 2,9
II. Energie en waterhuishouding ..	− 285	− 375	+ 197	+ 269	+ 150	− 9,6	−12,6	+ 7,6	+ 9,6	+ 4,9
III. Basismetaalnijverheid	+ 384	+ 2 262	+ 2 013	+ 1 450	+ 289	+ 2,3	+13,3	+10,4	+ 6,8	+ 1,3
IV. Metaalverwerkende industrie .	+ 1 054	+ 8 359	+ 6 695	+ 2 128	−1 352	+ 3,2	+24,8	+15,9	+ 4,4	− 2,7
V. Andere be- en verwerkende industrieën	+ 3 068	+ 9 158	+ 5 103	+ 2 632	−2 687	+ 3,8	+10,9	+ 5,5	+ 2,7	− 2,7
VI. Bouwbedrijf	+ 5 324	+16 995	+10 557	+ 6 439	−1 718	+18,9	+50,8	+20,9	+10,6	− 2,5
VII. Handel	+ 2 597	+ 5 069	+ 5 200	+ 4 926	+1 852	+ 7,1	+12,9	+11,7	+ 9,9	+ 3,4
VIII. Horeca	+ 371	+ 1 308	+ 1 869	+ 1 855	+ 320	+ 3,9	+13,3	+16,7	+14,2	+ 5,7
IX. Vervoer en verkeer	+ 500	+ 2 443	+ 2 734	+ 1 791	+ 174	+ 7,7	+35,0	+29,0	+14,7	+ 1,2
X. Banken en Verzekeringen	+ 257	+ 916	+ 891	+ 686	+1 227	+ 8,9	+29,1	+21,9	+13,9	+ 8,2
XI. Diensten	+10 333	+19 447	+20 264	+16 862	+3 592	+20,6	+32,2	+25,4	+16,8	+ 3,1
XII. Onnauwkeurig bepaalde bedrijfstakken (b)	+ 3 732	+ 3 802	+ 8 738	+ 8 858	+5 497	+14,5	+12,9	+26,3	+21,3	+10,8
Totaal ...	**+27 479**	**+69 890**	**+64 792**	**+48 384**	**+7 438**	**+ 9,3**	**+21,7**	**+16,5**	**+10,6**	**+ 1,5**

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

(a) De 33 R.V.A.-bedrijfstakken zijn omgevormd in NACE-takken gebruikt door de R.S.Z.
(b) Omvat voornamelijk jongeren die nog geen beroepsactiviteit hebben uitgeoefend.

III-8 — **Uitkeringsgerechtigde volledige werkloosheid, brugpensioenen, verlies van arbeidsplaatsen** (a)

Per bedrijfstak, van 31 december tot 31 december

BEDRIJFSTAK	1981		1982		1983		1984	
	Werkloosheid + brug-pensioenen	Tewerk-stelling R.S.Z.	Werkloosheid + brug-pensioenen	Tewerk-stelling R.S.Z.	Werkloosheid + brug-pensioenen	Tewerk-stelling R.S.Z.	Werkloosheid + brug-pensioenen	Tewerk-stelling R.S.Z.
I. Land-, bosbouw, visserij	+ 562	− 170	+ 566	− 45	+ 304	+ 285	+ 46	..
II. Energie en waterhuishouhouding	+ 65	− 542	+ 382	− 1 144	+ 285	− 691	+ 621	..
III. Basismetaalnijverheid	+ 6 900	− 9 068	+ 6 270	− 8 843	+4 404	− 5 160	+4 461	..
IV. Metaalverwerkende industrie	+12 370	−18 678	+10 445	−15 111	+5 686	+ 8 177	+ 333	..
V. Andere be- en verwerkende industrieën	+11 276	−15 970	+ 9 490	− 7 667	+ 886	− 1 089	− 395	..
VI. Bouwbedrijf	+21 137	−29 450	+10 644	−18 105	+6 478	−18 947	−3 549	..
VII. Handel	+ 5 771	− 6 373	+ 6 186	− 5 907	+4 899	− 1 650	+3 102	..
VIII. Horeca	+ 1 750	+ 2 538	+ 1 807	+ 2 052	+1 843	+ 939	+1 249	..
IX. Vervoer en verkeer	+ 3 692	− 544	+ 4 270	− 2 088	+1 910	− 5 863	+ 249	..
X. Banken en Verzekeringen ..	+ 1 266	+ 144	+ 1 021	+ 4 809	+ 455	+ 8 340	+ 533	..
XI. Diensten	+16 407	+17 882	+23 772	+ 3 943	+8 479	+ 6 303	+1 292	..
XII. Onnauwkeurig bepaalde bedrijfstakken	−12 544 (b)	..	+ 7 491	..	+5 890	..	+4 065	..

Bronnen : R.V.A.; R.S.Z.; berekeningen A.D.S.D.

(a) Brugpensioenen : conventionele brugpensioenen+wettelijke brugpensioenen−vervangingen. De vervangingsratio bedraagt 69 % in 1980, 61 % in 1981, 50 % in 1982 en 100 % vanaf 1983.

(b) Effect van de verandering van de inschrijvingsdatum van de jonge schoolverlaters.

III-9 — Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen van Belgische en vreemde nationaliteit (a)

NATIONALITEIT	Aantal				Verandering in % t.o.v. voorgaand jaar				Aantal in % t.o.v. het totaal			
	1975	1982	1983	1984	1975	1982	1983	1984	1975	1982	1983	1984
Mannen :												
Belgen	70 088	170 831	194 892	195 437	+66,2	+25,0	+14,1	+0,3	82,3	82,6	83,0	82,8
Vreemdelingen	15 070	35 933	40 063	40 746	+96,7	+18,6	+11,5	+1,7	17,7	17,4	17,0	17,2
Totaal ...	**85 158**	**206 764**	**234 955**	**236 183**	**+70,9**	**+23,8**	**+13,6**	**+0,5**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Vrouwen :												
Belgen	81 092	223 612	242 827	249 125	+69,2	+11,8	+ 8,6	+2,6	87,9	89,5	90,0	90,2
Vreemdelingen	11 116	26 201	27 180	27 092	+59,7	+ 5,4	+ 3,7	−0,3	12,1	10,5	10,0	9,8
Totaal ...	**92 208**	**249 813**	**270 007**	**276 217**	**+68,0**	**+11,1**	**+ 8,1**	**+2,3**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Mannen + Vrouwen :												
Belgen	151 181	394 443	437 719	444 561	+67,8	+17,2	+11,0	+1,6	85,2	86,4	86,7	86,8
Vreemdelingen	26 186	62 134	67 243	67 839	+79,1	+12,7	+ 8,2	+0,9	14,8	13,6	13,3	13,2
Totaal ...	**177 367**	**456 577**	**504 962**	**512 400**	**+69,4**	**+16,5**	**+10,6**	**+1,5**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

(a) Maandgemiddelden. Het eventuele verschil tussen het totaal van een rubriek en de som van de bestanddelen ervan is te wijten aan afrondingsfouten.

III-10 — Werkloosheidsgraad

JAAR	Uitkeringsgerechtigde volledige werkloosheid in % van de actieve bevolking (a)			Totale werkloosheid in % van de burgerlijke beroepsbevolking. Geharmoniseerde definitie van de Europese Gemeenschappen (b)		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
1974	1,9	4,1	2,6	2,2	4,7	3,1
1975	3,2	6,7	4,4	3,9	7,7	5,2
1976	3,7	9,2	5,7	4,5	10,5	6,6
1977	4,1	10,9	6,5	4,9	12,3	7,6
1978	4,3	11,6	6,9	5,1	13,1	8,1
1979	4,2	12,1	7,1	5,1	13,8	8,4
1980	4,6	13,0	7,8	5,6	14,7	9,1
1981	6,4	14,3	9,4	7,8	16,4	11,1
1982	8,0	15,9	11,0	9,7	18,2	13,0
1983	9,1	16,5	12,0	10,9	19,7	14,3
1984	9,2	16,9	12,2	10,6	19,7	14,3

Bron : R.V.A.

(a) Graad t.o.v. de actieve bevolking, berekend op basis van het jaargemiddelde.
(b) Graad t.o.v. de burgerlijke beroepsbevolking, berekend op basis van het jaargemiddelde.
Totale werkloosheid : uitkeringsgerechtigde volledig werklozen+andere verplicht ingeschreven werklozen — de met deeltijdse arbeid tewerkgestelde werklozen en de werklozen tewerkgesteld in beschermde werkplaats +niet-werkende vrij ingeschreven werkzoekenden.

III-11 — **Werkloosheidsgraad per leeftijdscategorie** (a)

LEEFTIJDSCATEGORIE	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	1982	1983	1984	1982	1983	1984	1982	1983	1984
Minder dan 20 jaar	32,6	36,4	29,2	37,3	40,8	36,7	34,9	38,6	33,0
20 tot 25 jaar	20,3	23,7	22,6	29,9	32,9	32,7	25,3	28,5	27,8
25 tot 30 jaar	12,1	14,0	13,8	26,0	27,5	28,4	18,5	20,3	20,5
30 tot 35 jaar	9,3	10,7	10,7	23,7	24,7	25,8	14,9	16,3	16,7
35 tot 40 jaar	8,4	9,6	8,9	21,0	21,8	23,4	12,7	13,9	14,7
40 tot 45 jaar	8,8	10,2	10,2	19,3	20,3	20,9	12,1	13,4	13,6
45 tot 50 jaar	10,0	11,5	11,7	21,1	22,6	23,3	13,2	14,7	15,1
50 tot 55 jaar	12,3	13,9	14,7	25,7	26,9	27,5	15,9	17,3	18,1
55 tot 60 jaar	15,6	18,3	20,6	22,1	28,5	35,7	16,8	20,2	23,4
60 tot 65 jaar	18,4	24,8	30,8	—	—	—	18,4	24,8	30,8
Totaal ...	**12,9**	**14,8**	**14,9**	**25,7**	**27,4**	**28,0**	**17,8**	**19,6**	**19,9**

Bron : R.V.A.

(a) Verhouding tussen het gemiddeld aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen en het aantal tegen werkloosheid verzekerden (basis : R.Z.I.V., toestand op 30 juni. Voor het jaar 1984 werd vergeleken met het aantal verzekerden op 30 juni 1983).

III-12 — Gedeeltelijke werkloosheid

JAAR	Algemeen (a)			Wegens economische redenen		
	Aantal	Verandering in % t.o.v. voorgaande jaar	Aandeel in % t.o.v. de bezoldigde tewerkstelling in de privé-sector	Aantal	Verandering in % t.o.v. voorgaande jaar	Aandeel in % t.o.v. de bezoldigde tewerkstelling in de privé-sector
1975	82 541	+96,7	3,7	..	..	..
1976	58 495	−41,1	2,6	..	..	..
1977	68 977	+17,9	3,2	..	..	..
1978	78 024	+13,1	3,6	..	..	..
1979	80 473	+ 3,1	3,6	..	..	..
1980	80 448	0	3,8	42 062	..	2,0
1981	93 115	+15,8	4,6	49 912	+18,7	2,4
1982	82 184	−11,7	4,1	48 566	− 2,7	2,4
1983	81 659	− 0,6	4,2	51 441	+ 4,7	2,7
1984	72 553 (b)	−10,8 (b)	4,3 (b)	39 625	−23,0	2,1

Bronnen : R.V.A.; R.M.Z.; berekeningen A.D.S.D.

(a) Om economische redenen, wegens ongunstige weersomstandigheden en om andere redenen.
(b) Raming op 11 maanden.

III-13 — **Overheidspolitiek tot opslorping van de werkloosheid** (a)

Toestand op 31 december

INSTRUMENTEN	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
A. Directe tewerkstelling door de overheid (b)							
- Door de overheid tewerkgestelde werklozen (T.W.W.)	31 005	36 252	35 522	33 173	31 172	26 620	28 963
- Bijzonder tijdelijk kader (B.T.K.)	22 119	27 426	22 107	25 670	17 344	14 129	14 136
- Derde arbeidscircuit (D.A.C.)	..	..	..	..	1 131	13 712	22 969
- Interdepartementaal budgettair fonds (I.B.F.)	..	..	..	..	..	500	923
B. Verplichte aanwerving							
- Stage der jongeren	31 471	30 778	28 289	28 908	32 342	37 776	39 036
C. Vermindering van de beroepsbevolking (c)							
- Conventioneel brugpensioen	22 466	28 358	34 908	46 346	60 366	74 849	88 714
- Brugpensioen voor grensarbeiders	..	..	..	..	459	642	827
- Wettelijk brugpensioen	26 000	31 280	36 913	41 319	45 018	40 813	30 291
- Brugrustpensioen (d)	..	..	..	..	..	3 430	9 511
- Speciaal brugpensioen voor oudere werklozen	5 428	8 949	9 526	10 981	11 525	9 233	6 454

Bron : R.V.A.

(a) Inzake definities, de maatregelen en hun uitvoering gelieve de publikaties van de R.V.A. te raadplegen.
(b) Deeltijds en voltijds tewerkgestelde personen werden samengeteld.
(c) Aantal begunstigden.
(d) De cijfers hebben betrekking op de aanwerving ter vervanging van de werknemers die van het stelsel van het brugpensioen genieten.

III-14 — Werkgelegenheidstekort

Toestand op 31 december

OMSCHRIJVING	1981	1982	1983	1984	1984 / 1983	1984 / 1983 %	Graad (f)
A. Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	423 847	483 959	507 633	505 505	− 2 128	− 0,4	**12,0**
B. Andere werkzoekenden zonder werk	82 400	96 218	98 830	103 316	4 486	4,5	**2,5**
waarvan : 1. andere verplicht ingeschrevenen (a)	56 573	66 174	71 074	78 335	7 261	10,2	**1,9**
2. niet werkende vrij ingeschrevenen	25 827	30 044	27 756	24 981	− 2 775	− 10,0	**0,6**
Totaal van de werkzoekenden zonder werk : A+B ...	**506 247**	**580 177**	**606 463**	**608 821**	**2 358**	**0,4**	**14,5**
C. Directe opslorping van werklozen door de overheid (c)	64 749	55 226	56 967	71 356	14 389	25,3	**1,7**
waarvan : 1. B.T.K.	25 670	17 344	14 129	14 136	7	0,1	**0,3**
2. T.W.W.	33 173	31 772	26 620	28 963	2 343	8,8	**0,7**
3. D.A.C.	. .	1 131	13 712	22 969	9 257	67,5	**0,6**
4. I.B.F.	. .	. .	500	923	423	84,6	**0,0**
5. Werklozen in B.O.	5 906	4 979	2 006	4 365	2 359	17,6	**0,1**
Totaal van de werkzoekenden : A+B+C ...	**570 996**	**635 403**	**663 430**	**680 177**	**16 747**	**2,5**	**16,1**
D. Brugpensioen na afdanking							
waarvan : 1. conventioneel	46 346	60 366	74 847	88 714	13 867	18,5	**2,1**
2. voor grensarbeiders	. .	459	642	827	185	28,8	**0,0**
3. voor oudere werklozen (d)	15 000	13 000	9 233	6 454	− 2 779	− 31,1	**0,2**
Werkgelegenheidstekort in enge zin : A+B+C+D ...	**617 342**	**709 228**	**748 152**	**687 458**	**−60 694**	**− 9,1**	**16,3**
E. Wettelijk brugpensioen (e)	41 319	45 018	40 813	30 291	−10 522	− 25,8	**0,7**
F. Brugrustpensioen (f)	. .	. .	3 430	9 511	6 081	277,3	**0,2**
Werkgelegenheidstekort in ruime zin : A+B+C+D+E+F ...	**658 661**	**754 246**	**792 395**	**727 260**	**−65 135**	**− 8,2**	**17,3**

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

(a) Het betreft de reeks van « de andere verplicht ingeschreven werklozen », waarvan enerzijds de werklozen die een onvolledige dienstbetrekking aanvaard hebben en anderzijds de in een beschermde werkplaats tewerkgestelde werklozen afgetrokken werden.
(b) Dit cijfer is erg laag, in tegenstelling met de volgende jaren, gezien de jonge schoolverlaters tot in 1980 reeds op dat ogenblik van het jaar uitkeringsgerechtigde waren.
(c) B.T.K. : Bijzonder Tijdelijk Kader; T.W.W. : Tewerkgestelde Werklozen; D.A.C. : Derde Arbeidscircuit; I.B.F. : Interdepartementaal Butgettair Fonds; B.O. : Beroepsopleiding. De stage der jongeren is hierin niet opgenomen. Ze kan niet als representatief voor een werkgelegenheidstekort worden beschouwd, gezien uit ervaring blijkt dat ze voornamelijk in de plaats komt van normale betrekkingen.
(d) Totaal van de begunstigden en aanvragen in onderzoek, die vanaf het indienen van hun aanvraag de terugtrekking uit de statistiek van de volledig vergoede werkloosheid tot gevolg hebben. Deze reeks werd herzien t.o.v. de voorgaande publikatie; raming door de A.D.S.D.
(e) In de mate waar het gaat over brugpensioen « op aanvraag » werd dit buiten beschouwing gelaten, omdat het niet helemaal representatief is voor een gebrek aan arbeidsplaatsen.
(f) De cijfers hebben betrekking op de aanwerving ter vervanging van de werknemers die van het stelsel van het brugpensioen genieten.
(g) T.o.v. de actieve bevolking op 30 juni. Voor 1984 is de actieve bevolking deze van 30 juni 1983.

III-A — Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen - het Rijk

1 ———————— Totaal
2 ---------- Vrouwen
3 .. .. Mannen

Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

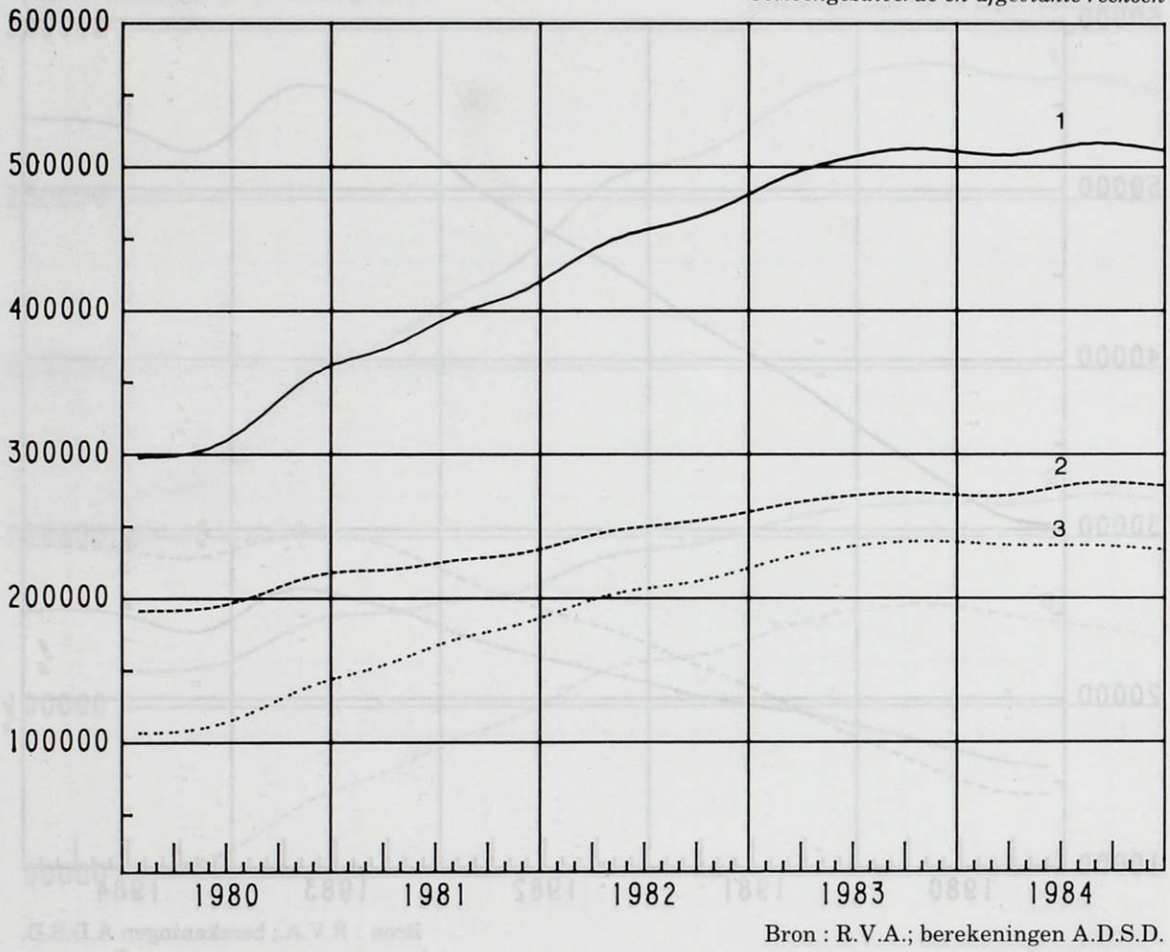

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

III-B — Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen - Uitsplitsing per regio - Brussel

1 ———— Totaal
2 ---------- Vrouwen
3 .. .. Mannen

Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

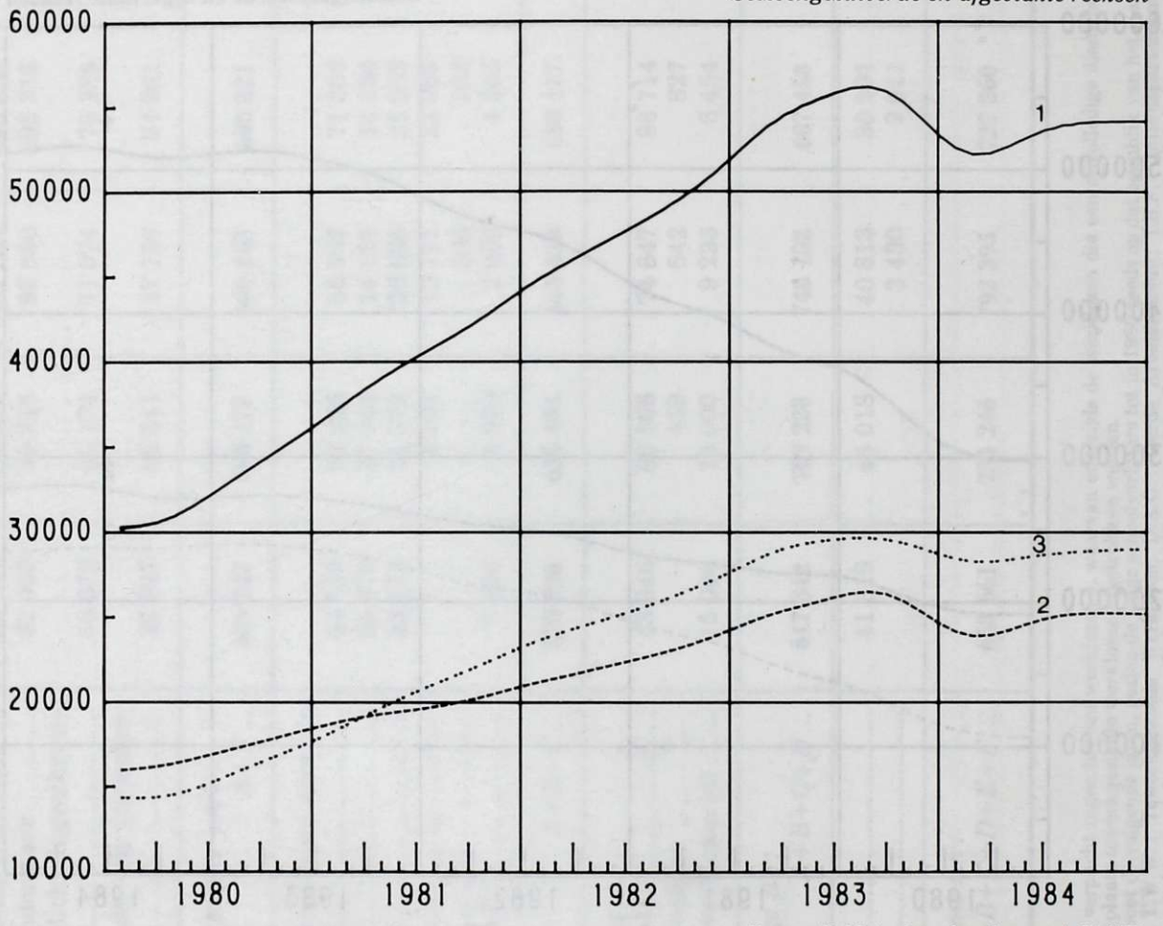

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

III-C — Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen - Uitsplitsing per regio - Vlaanderen

1 ———————— Totaal
2 ---------- Vrouwen
3 .. .. Mannen

Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

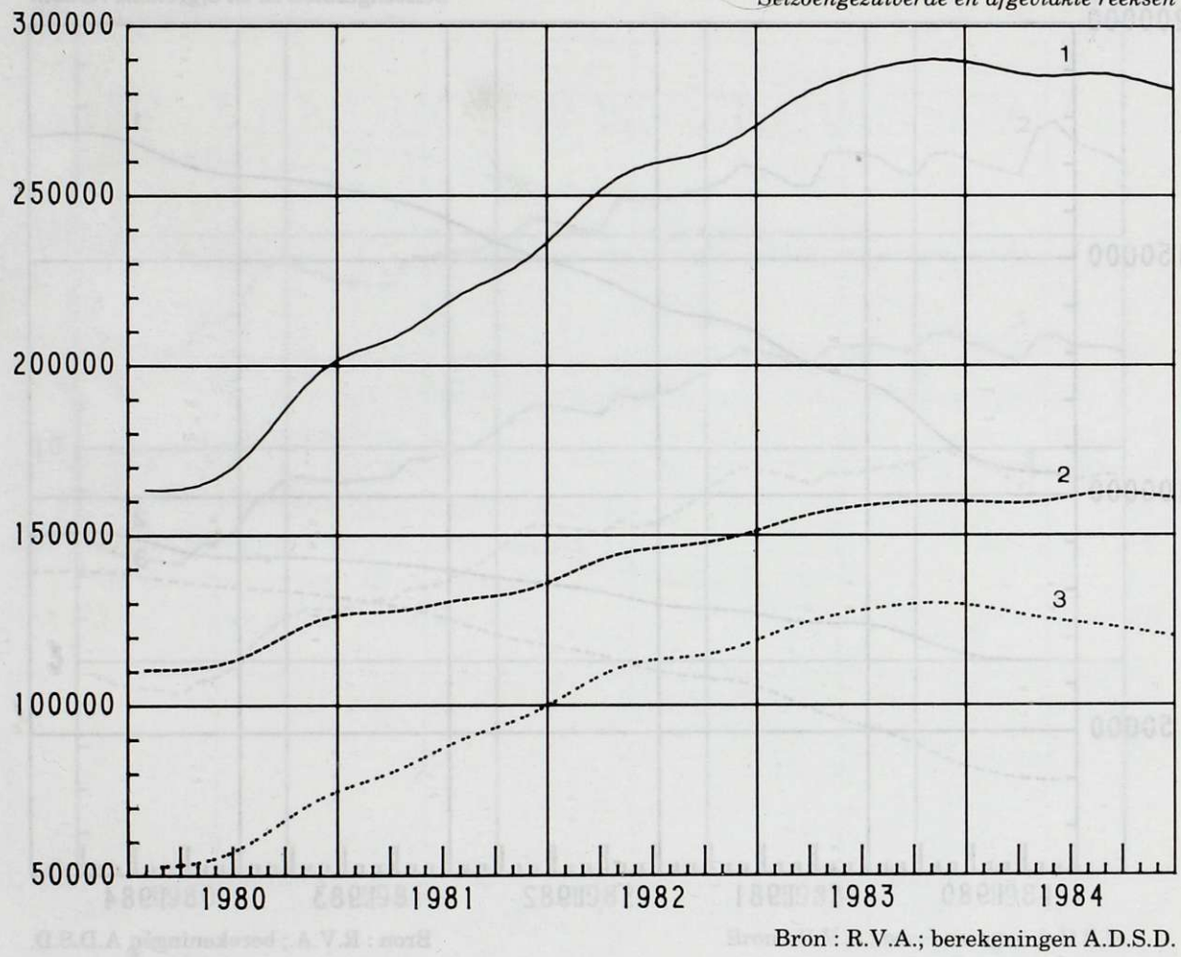

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

III-D — Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen - Uitsplitsing per regio - Wallonië

1 ———— Totaal
2 ---------- Vrouwen
3 .. .. Mannen

Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

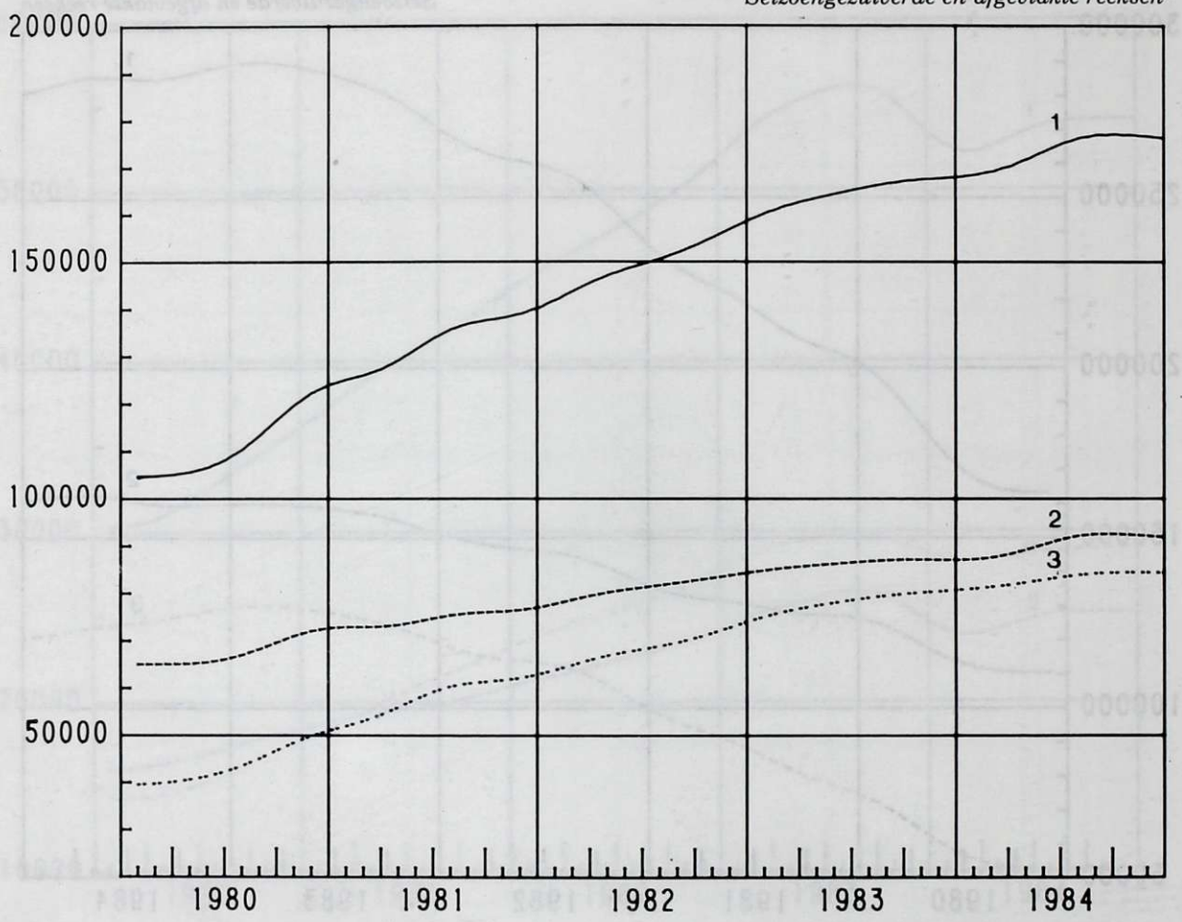

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

III-E — **Werkloosheidsgraad, uitkeringsgerechtigde volledig werklozen ten opzichte van de aktieve bevolking**

1 ———— Totaal
2 ---------- Vrouwen
3 .. .. Mannen

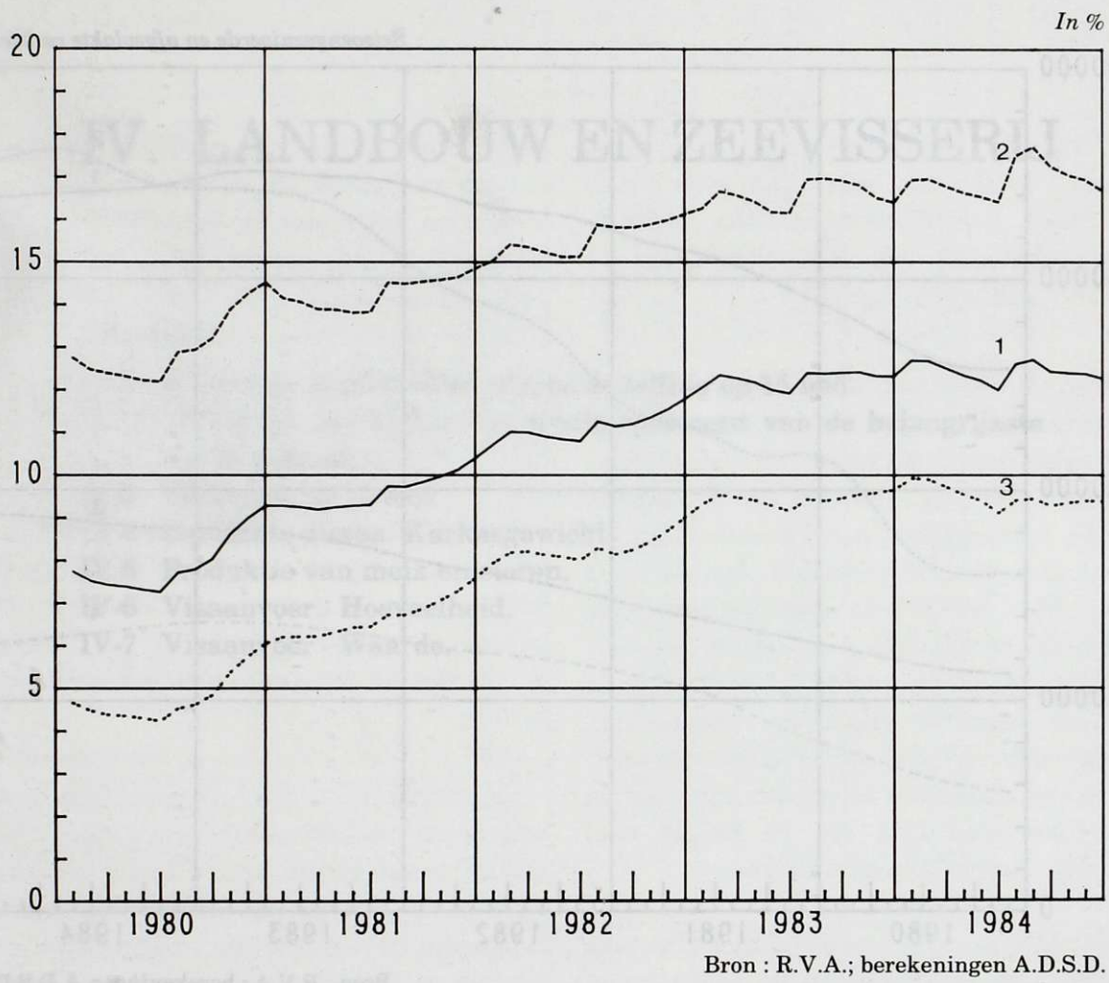

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

III-F — Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, grote bedrijfstakken

1 ———— Industrie
2 ..... Overige diensten en onnauwkeurig bepaalde activiteiten
3 ---------- Verhandelbare diensten (a)
4 .. .. Bouw

Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

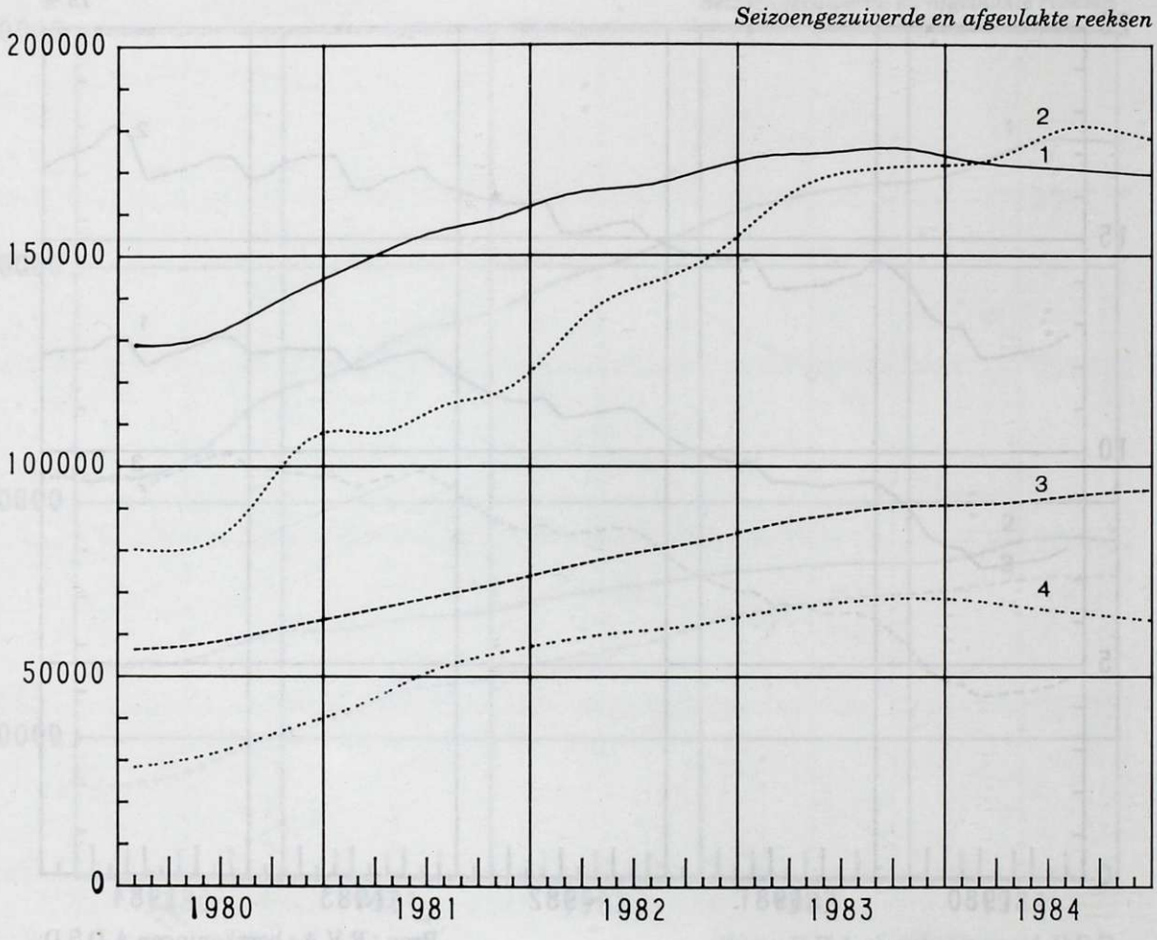

Bron : R.V.A.; berekeningen A.D.S.D.

(a) Handel, banken en verzekeringen, Horeca, vervoer en verkeer.

IV. LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ

Inleiding 46

IV-1 Bebouwde oppervlakte volgens de telling op 15 mei. 47

IV-2 Opbrengst per hectare en totale opbrengst van de belangrijkste landbouwteelten. 48

IV-3 Veestapel op 15 mei. 48

IV-4 Geslachte dieren. Karkasgewicht. 49

IV-5 Produktie van melk en eieren. 49

IV-6 Visaanvoer - Hoeveelheid. 50

IV-7 Visaanvoer - Waarde. 50

INLEIDING

Voor de landbouw, met zijn heterogene produkten, zijn bijna geen rechtstreekse produktiestatistieken beschikbaar. Meestal zijn het ramingen uit andere gegevens afgeleid.

Voor de akkerbouw bijvoorbeeld zijn de gegevens gebaseerd op de telling van de bezaaide opppervlakte op 15 mei, gecombineerd met een raming van de gemiddelde opbrengsten per hectare. Daarbij mag niet vergeten worden dat de helft van de totale landbouwoppervlakte gebruikt wordt als weidegrond, en dat bovendien een belangrijk gedeelte van de teelten bestemd zijn voor veevoeding, zodat ook in die statistieken onrechtstreekse indikaties te vinden zijn over de dierlijke produktie die in België veel belangrijker is dan de akkerbouw.

Verdere gegevens over de dierlijke produktie zijn te vinden in de tellinggegevens van de veestapel, in de statistieken betreffende de slachtingen en in de leveringen van melk en eieren. Geen enkel van deze gegevens is evenwel volledig bevredigend : zo worden de tellinggegevens vertroebeld door demografische factoren in de veestapel, de slachtingen door in- en uitvoer van levend vee, en de melkleveringen door de slechts bij benadering te ramen hoeve-aanwendingen.

Over de produktie van tuinbouwprodukten zijn er, wegens de zeer grote variëteit ervan geen gegevens beschikbaar; de gegevens van de telling van het areaal geven slechts een zeer ruwe indicatie ter zake.

De statistieken van de visvangst zijn weliswaar rechtstreekse produktiestatistieken, maar ze zijn niet volledig vermits zij slechts betrekking hebben op de in Belgische havens geloste vangst; leveringen in het buitenland zijn er niet in opgenomen.

IV-1 — Bebouwde oppervlakte volgens de telling op 15 mei

In hectaren

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983	1984
Graangewassen	390 690	371 731	361 341	373 426	360 501
Broodgranen	*197 709*	*181 378*	*183 883*	*203 418*	*193 050*
— tarwe	*179 160*	*166 092*	*170 426*	*187 260*	*177 994*
- wintertarwe	*168 980*	*155 561*	*147 568*	*179 157*	*172 813*
Voedergranen	*192 981*	*190 353*	*177 458*	*170 008*	*167 451*
— gerst	*152 732*	*152 403*	*131 177*	*138 677*	*135 801*
- wintergerst	*129 801*	*133 200*	*110 601*	*122 097*	*124 817*
— haver	*28 284*	*26 418*	*33 716*	*20 980*	*18 783*
Peulvruchten	1 737	1 493	1 838	1 437	1 145
Nijverheidsgewassen	126 972	139 470	135 734	122 883	134 020
— suikerbieten	*117 165*	*130 326*	*123 816*	*109 078*	*117 001*
— vlas	*7 257*	*6 352*	*7 678*	*7 313*	*9 662*
Aardappelen	38 132	34 272	36 626	34 473	36 036
— vroege	*3 121*	*3 086*	*3 413*	*3 073*	*3 425*
— halfvroege	*19 029*	*16 539*	*18 429*	*15 861*	*16 201*
— late	*15 982*	*14 647*	*14 784*	*15 539*	*16 410*
Voederwortelen	17 584	16 443	17 726	15 637	15 759
Grasland	702 452	697 103	690 635	686 452	678 428
Groenvoeders	98 390	101 562	108 293	112 651	120 511
— kuilmaïs	*89 912*	*91 272*	*96 729*	*100 907*	*108 179*
Fruitteelt voor verkoop	12 148	11 573	11 637	11 487	11 550
— in openlucht	*11 891*	*11 326*	*11 405*	*11 238*	*11 318*
- hoogstam	*2 216*	*1 890*	*1 711*	*1 550*	*1 410*
- laagstam	*9 014*	*8 754*	*8 925*	*9 075*	*9 328*
- aardbeien	*542*	*564*	*647*	*492*	*469*
— onder glas	*257*	*247*	*232*	*249*	*232*
- aardbeien	*102*	*111*	*107*	*134*	*127*
- druiven	*154*	*135*	*123*	*113*	*99*
Groententeelt voor verkoop	18 926	23 885	28 498	25 523	26 302
— in open lucht	*18 026*	*22 994*	*27 618*	*24 654*	*25 424*
- voor de nijverheid	*7 773*	*11 568*	*15 062*	*13 079*	*12 933*
— onder glas	*900*	*891*	*880*	*869*	*878*
- tomaten	*711*	*696*	*688*	*706*	*704*
Bloementeelt	1 263	1 324	1 348	1 329	1 380
— in open lucht	*766*	*809*	*828*	*809*	*853*
— onder glas	*497*	*515*	*520*	*520*	*527*
Boomkwekerijen	2 412	2 432	2 496	2 551	2 546
Niet elders genoemd	7 415	7 705	7 887	11 846	7 440
Totaal bebouwde oppervlakte	**1 418 121**	**1 408 993**	**1 404 059**	**1 399 695**	**1 395 618**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

IV-2 — Opbrengst per hectare en totale opbrengst van de belangrijkste landbouwteelten

TEELT	Produktie per ha (100 kg)			Totale produktie (1000 t)		
	1982	1983	1984	1982	1983	1984
Wintertarwe	60,9	54,1	71,0	898,7	969,2	1 227,0
Zomertarwe	48,7	42,1	51,7	111,3	34,1	21,6
Rogge	41,9	38,3	45,7	29,8	24,5	32,2
Wintergerst	59,5	50,6	66,1	658,1	617,8	825,0
Zomergerst	42,3	31,6	44,1	87,0	52,4	48,4
Haver	45,5	38,0	48,9	153,4	79,7	91,8
Korrelmaïs	78,6	75,3	67,6	52,4	39,4	52,7
Droge erwten	40,3	37,3	40,9	3,7	2,6	1,9
Suikerbieten	600,1	469,4	492,6	7 430,2	5 120,1	5 763,5
Vlas (stro)	67,6	58,8	66,9	51,9	43,0	64,6
Cichorei voor koffie	427,5	361,5	384,2	56,4	42,4	36,5
Late aardappelen	388,9	311,4	403,4	575,0	483,9	662,0
Halfvroege aardappelen	360,8	277,0	370,5	664,9	439,4	600,2
Vroege aardappelen	205,6	176,6	204,4	70,2	54,3	70,0
Voederbieten	1 121,6	869,0	934,2	1 934,6	1 304,5	1 409,0
Gewone klaver (hooi) (a)	51,6	48,6	56,2	14,7	12,8	11,0
Luzerne (hooi)	54,4	52,8	57,7	16,9	12,7	15,2
Hooi (blijvend hooiland) (b)	53,8	53,4	51,7	1 449,3	1 974,7	2 126,3
Kuilmaïs	534,2	452,6	423,4	5 172,1	4 567,1	4 580,3

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) De totale opbrengst omvat de opbrengst van alle klaversoorten.
(b) De totale opbrengst omvat alle grashooi.

IV-3 — Veestapel op 15 mei

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983	1984
	Eenheden				
Landbouwpaarden	20 776	19 015	17 100	16 301	15 675
Andere paarden	15 686	14 868	13 153	12 853	12 376
Runderen	3 053 593	3 014 049	3 024 601	3 086 028	3 122 532
w.o. : melkkoeien	976 032	968 589	967 699	984 334	993 871
Varkens	5 172 536	5 111 938	5 040 404	5 314 150	5 230 214
Schapen	112 861	110 877	112 537	131 639	150 110
	Duizenden eenheden				
Leghennen op ouderdom van de leg	8 486	8 149	8 211	8 071	7 414
Leghennen niet op ouderdom van de leg	4 327	4 320	3 498	3 521	3 253
Vleeskippen	9 833	9 973	9 532	10 010	9 933

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

IV-4 — Geslachte dieren - Karkasgewicht

Duizenden tonnen

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982	1983	1984 (c)
Ossen	23,3	24,2	17,8	18,9	16,7	15,8
Stieren	85,6	92,4	93,9	82,0	86,9	91,5
Koeien	85,0	94,0	98,7	82,1	86,2	104,5
Vaarzen	52,6	56,8	62,6	58,0	57,7	60,1
Kalveren	34,2	35,0	36,5	33,1	34,4	37,9
Totaal runderen ...	**280,5**	**302,4**	**309,5**	**274,1**	**281,9**	**309,7**
Varkens (a)	650,0	661,0	671,9	672,0	697,5	725,5
Schapen en geiten (a)	5,5	5,5	5,7	6,0	7,5	8,0
Paarden en veulens	6,2	6,2	6,2	5,0	5,1	6,2
Kippen	120,7	123,3	124,8	138,0	133,4	133,2
Ander gevogelte (b) (c)	9,5	9,9	8,2	9,3	10,1	10,4
Wild en konijnen (c)	9,2	10,9	12,9	15,2	16,5	16,3
Algemeen totaal ...	**1 081,7**	**1 119,1**	**1 139,1**	**1 119,6**	**1 152,1**	**1 209,3**

Bron : Landbouweconomisch Instituut; Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Met inbegrip van de geraamde huis- en sluikslachtingen.
(b) Eenden, ganzen, kalkoenen, parelhoenen, duiven, kwartels.
(c) Raming.

IV-5 — Produktie van melk en eieren

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983	1984 (a)
	Duizenden tonnen				
Melkproduktie.					
Leveringen aan melkerijen :					
— room in melkequivalent	62,9	55,3	49,4	46,7	40,9
— melk	2 983,1	3 020,0	3 044,3	3 175,5	3 045,9
Hoeve-aanwendingen	717,0	714,6	693,2	649,5	. .
Totale melkproduktie ...	**3 763,0**	**3 789,9**	**3 804,4**	**3 871,7**	..
	Miljoenen				
Produktie van eieren	**3 280**	**3 237**	**3 236**	**3 131**	**3 132**

Bronnen : Landbouweconomisch Instituut; Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Raming.

IV-6 — **Visaanvoer**
Hoeveelheid

Duizenden tonnen

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983	1984
Haring en soortgelijken	**2,48**	**7,53**	**9,25**	**5,40**	**4,11**
Rondvissen :	**14,10**	**13,65**	**11,21**	**12,42**	**11,29**
w.o. : kabeljauw	7,37	7,62	5,88	6,08	5,35
wijting	2,06	2,01	1,89	2,30	2,22
Platvissen :	**9,11**	**9,91**	**11,19**	**12,31**	**13,11**
w.o. : schol	3,92	4,62	5,37	6,49	7,03
tong	3,37	3,34	3,60	3,34	3,33
Andere	**2,47**	**2,44**	**2,54**	**3,09**	**3,27**
Schaal- en weekdieren	**2,44**	**2,35**	**3,02**	**2,87**	**2,69**
Totaal ...	**30,60**	**35,87**	**37,21**	**36,09**	**34,47**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

IV-7 — **Visaanvoer**
Waarde

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983	1984
Haring en soortgelijken	**26,14**	**72,71**	**109,07**	**72,59**	**46,29**
Rondvissen :	**461,17**	**481,99**	**534,88**	**631,15**	**642,02**
w.o. : kabeljauw	248,81	269,48	289,15	308,86	302,52
wijting	41,54	44,66	56,33	70,67	71,61
Platvissen :	**883,86**	**1 054,81**	**1 188,96**	**1 226,98**	**1 331,65**
w.o. : schol	100,29	137,20	191,62	284,20	319,25
tong	667,02	778,01	813,97	719,12	747,91
Andere	**89,26**	**94,14**	**106,69**	**150,27**	**140,19**
Schaal- en weekdieren	**157,53**	**157,82**	**191,17**	**214,22**	**229,96**
Totaal ...	**1 617,95**	**1 861,48**	**2 130,77**	**2 295,22**	**2 390,10**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V. NIJVERHEID

Inleiding 53

A. Algemeen overzicht 55

V-1 Bruto indexcijfers van de industriële produktie. 55
V-2 Bruto kwartaal- en jaarindexcijfers van de industriële produktie. 56
V-3 Kwartaalgemiddelden van het seizoenverbeterd maandelijks indexcijfer van de industriële produktie. 59
V-A Industriële produktie - Algemene index, bouwbedrijf uitgesloten. 60
V-B Evolutie van de industriële produktie volgens goederengroepen. 61

B. Basismetaalnijverheid 62

V-4 Produktie van ruw ijzer en ruw staal in de Europese Gemeenschap. 62
V-5 Produktie van afgewerkte en eindprodukten van de ijzer- en staalnijverheid. 63
V-6 Produktie van non-ferrometalen. 63
V-C Produktie van de ijzer- en staalnijverheid en de eerste verwerking. 64
V-D Produktie van de nijverheid der non-ferrometalen. 65

C. Metaalverwerkende nijverheid 66

V-7 Evolutie van de totale tewerkstelling naar categorieën en produktensectoren. 66
V-8 Evolutie van de bestellingen naar categorieën en produktensectoren. 67
V-9 Evolutie van de leveringen naar categorieën en produktensectoren. 68
V-E Produktie van de metaalverwerkende nijverheid. 69

D. Scheikundige nijverheid 70

V-10 Produktie in sommige takken van de scheikundige nijverheid. 70
V-11 Verbruikte grondstoffen en leveringen in de plastiekverwerkende nijverheid. 71
V-F Produktie van de scheikundige nijverheid en rubbernijverheid. 72

E. Textielnijverheid 73

V-12 Textielproduktie. Wolbereiding, spinnerijen, weverijen : volgens grondstof en aard van de weefsels. 73
V-13 Voorraden weefsel. 74
V-14 Produktie van de breigoednijverheid. 74
V-G Textielnijverheid. 75

F. Voedingsmiddelen en dranknijverheid 76

V-15 Bedrijvigheid in sommige takken van de voedingsmiddelenindustrie. 76
V-16 Bedrijvigheid in de zuivelnijverheid. 77
V-H Voeding. 78

G. Bouwnijverheid 79

V-17 Bouwvergunningen en begonnen bouwwerken. 79
V-I Bouwnijverheid en nijverheid der niet-metaalhoudende mineralen. 80

H. Bouwmaterialen 81

V-18 Produktie van de cementnijverheid. 81
V-19 Activiteit in de glasnijverheid. 81
V-20 Produktie van de kleinijverheid. 81
V-21 Produktie van kalk, kalksteen en kalkderivaten. 82
V-22 Produktie van de keramieknijverheid. 82
V-J Produktie van de bouwmaterialen. 83

I. Diverse sectoren 84

V-23 Papier- en kartonnijverheid. Produktie en verwerking. 84
V-24 Produktie van leder, schoenen en pantoffels. 84
V-25 Houtverwerkende nijverheid en aanverwante produkten. 85
V-26 Tabaksindustrie. Verwerkte hoeveelheid. 86
V-K Papier- en kartonnijverheid. Produktie en verwerking. 87
V-L Produktie van de leder-, schoen- en pantoffelnijverheid. 88
V-M Produktie in de hout-, tabaksnijverheid en de waterdistributie. 89

INLEIDING

De statistieken van de industriële produktie hebben betrekking op een uiteenlopende reeks van goederen, van eenvoudige grondstoffen (bijvoorbeeld zand) tot komplexe eindprodukten (bijvoorbeeld een woonhuis of een computer). Dit laatste soort produkten is statistisch moeilijk registreerbaar en het uiteenlopend karakter van de gegevens maakt het niet gemakkelijk een algemeen overzicht te geven van de industriële bedrijvigheid.

In principe worden alle industriële statistieken in volume uitgedrukt, zonder de storende invloed van de prijzen. Dit is relatief eenvoudig voor grondstoffen en weinig bewerkte produkten, waarvan het fysische volume gemakkelijk kan gemeten worden, meestal in gewicht of in een andere meetbare grootheid (bijvoorbeeld oppervlakte). Voor de komplexe produkten is dit echter bijzonder moeilijk : voor bijvoorbeeld de houtverwerking en de metaalverwerking worden de volumes geraamd uitgaande van de leveringen naar waarde, en van het aantal gepresteerde arbeiders-uren.

Dit laatste gegeven is op zichzelf onbruikbaar om de industriële activiteit te meten daar het, evenals de statistieken naar waarde, geen vaste maatstaf is. De statistieken naar waarde overschatten de reële activiteit tengevolge van de prijsstijgingen, het aantal gepresteerde uren onderschat ze, omdat dit gegeven geen rekening houdt met de stijging van de arbeidsproduktiviteit.

Een onvoldoende correctie voor de jaarlijkse stijging van het gebouwde volume per uur is een van de oorzaken van de systematische onderschatting van het reële bouwvolume in het indexcijfer van de bouwnijverheid en in de samengestelde indexcijfers waarin dit voorkomt (industriële produktie en investeringsgoederen, inclusief bouw).

Zo daalde het indexcijfer van de bouw in 1976 en 1977 niettegenstaande de buitengewone activiteit in de woningbouw tijdens deze jaren; het feit dat de statistiek slechts betrekking heeft op de bedrijven met 20 werknemers en meer, zodat de activiteit van veel kleine bedrijven, die voornamelijk in de woningbouw actief zijn, niet werden geregistreerd, is daarvoor een bijkomende verklaring. Een iets nauwkeuriger beeld van de bouwconjunctuur wordt gegeven door de administratieve statistieken betreffende de afgeleverde bouwvergunningen en begonnen bouwwerken, waarbij voor de woningbouw het aantal begonnen woningen en voor de utiliteitsbouw het volume in m^3 de meest representatieve voorstelling geven.

Om een overzicht te krijgen van grotere entiteiten : subsectoren, sectoren of de industriële produktie in haar geheel, moet noodzakelijkerwijze beroep gedaan worden op samengestelde indexcijfers. In de meeste sectoren zijn deze rechtstreeks gebaseerd op de absolute produktiecijfers, maar in de houtverwerking en metaalver-

werking op gedeflateerde gegevens naar waarde.

Omwille van het ontbreken van sommige gegevens worden voor ongeveer alle bedrijfstakken voorlopige indexcijfers gepubliceerd. Het tijdstip waarop de definitieve gegevens beschikbaar komen, loopt erg uiteen. In de meeste gevallen bedraagt dit slechts twee tot drie maanden maar in sommige subsectoren van de metaalverwerkende nijverheid kan dit oplopen tot 11 maanden. Een en ander heeft voor gevolg dat ook de samengestelde indexcijfers (per goederengroep, of van de industriële produktie in haar geheel), nog aan een zekere verandering onderhevig zijn, en pas met een jaar vertraging als definitief kunnen beschouwd worden.

Per sector beschouwd kan de afwijking tussen de voorlopige en definitieve indexcijfers vrij aanzienlijk zijn, vooral in de metaalverwerkende nijverheid. Op de geglobaliseerde indexcijfers is die invloed minder groot, maar toch wijkt het definitieve algemeen indexcijfer gewoonlijk toch minstens een half punt af — naar boven of naar beneden — van het eerst gepubliceerde.

Een en ander wijst op de noodzaak statistische gegevens met de nodige omzichtigheid te interpreteren, zelfs in de goed gedocumenteerde industriële produktie.

V-1 — **Bruto-indexcijfers van de industriële produktie**

1980=100

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984 (a)	1984			
								1e trim.	2e trim.	3e trim.	4e trim. (a)
Algemeen indexcijfer van de industriële produktie (exclusief bouwnijverheid)	**96,7**	**101,3**	**100,0**	**97,4**	**97,5**	**99,3**	**102,0**	**105,6**	**102,4**	**93,8**	**106,3**
Algemeen indexcijfer van de industriële produktie (inclusief bouwnijverheid)	**99,8**	**100,0**	**100,0**	**94,3**	**93,5**	**90,9**	**90,4**	**90,0**	**93,2**	**84,1**	**94,4**
Indexcijfers naar bestemming der goederen :											
Grondstoffen en intermediaire goederen	96,1	101,5	100,0	96,4	94,5	95,9	100,0	102,6	101,4	91,7	104,5
Niet duurzame consumptiegoederen	96,7	100,2	100,0	101,0	104,5	106,5	109,1	109,5	110,3	102,9	113,8
Duurzame consumptiegoederen	97,6	100,6	100,0	97,4	100,2	101,3	99,9	108,9	98,5	90,9	101,2
Investeringsgoederen (exclusief bouwnijverheid)	100,3	103,3	100,0	96,5	98,5	102,5	103,0	107,9	99,0	95,6	109,3
Investeringsgoederen (inclusief bouwnijverheid)	111,5	97,8	100,0	87,1	85,4	75,3	69,2	63,2	74,9	66,1	72,6
Bouwnijverheid	**118,4**	**95,4**	**100,0**	**82,7**	**79,5**	**64,4**	**57,1**	**48,6**	**64,7**	**55,5**	**59,6**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Voorlopige gegevens.

V-2 — Bruto kwartaal- en jaarindexcijfers van de industriële produktie

1980 = 100

BEDRIJFSTAK	Wegingscoëff.	1983					Wegingscoëff.	1984				
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Algemeen indexcijfer (bouwnijverheid inbegrepen) (a)	**100,0**	**90,2**	**95,1**	**84,6**	**93,5**	**90,9**	**100,0**	**90,0**	**93,2**	**84,1**	**94,4**	**90,4**
Algemeen indexcijfer (bouwnijverheid niet inbegrepen) (a)	**77,9**	**101,1**	**101,1**	**91,7**	**103,3**	**99,3**	**76,5**	**105,6**	**102,4**	**93,8**	**106,3**	**102,0**
Delfstoffennijverheid	**2,5**	**98,6**	**86,5**	**75,9**	**94,5**	**88,9**	**2,2**	**90,0**	**91,2**	**79,8**	**92,5**	**88,5**
Steenkoolmijnen	*1,9*	*109,8*	*84,1*	*75,6*	*99,1*	*92,2*	*1,5*	*100,8*	*88,6*	*78,1*	*96,2*	*90,9*
Andere extractieve industrieën	*0,6*	*71,4*	*90,0*	*74,9*	*82,2*	*79,6*	*0,7*	*67,7*	*94,1*	*79,3*	*82,3*	*80,8*
Groeven		76,9	93,8	75,3	85,1	82,8		71,8	104,6	85,1	84,0	86,4
Porfiergroeven		61,0	88,9	73,2	71,4	73,6		50,5	74,1	55,8	61,8	60,5
Hardsteengroeven		66,6	63,7	46,8	66,1	60,8		66,8	87,9	67,3	63,2	71,3
Marmergroeven		134,9	94,6	57,0	77,8	91,1		92,8	113,1	92,8	111,9	102,7
Zandsteengroeven		57,0	111,3	94,1	80,6	85,2		47,3	135,0	104,0	112,3	99,7
Zandgroeven		68,0	101,6	90,9	91,6	88,0		69,1	101,0	89,8	84,3	86,1
Kalksteen en natuurlijk calciumcarbonaat		62,3	84,2	74,7	77,9	74,8		61,3	77,6	70,2	79,4	72,2
Fabrieksnijverheid (a)	**75,4**	**101,1**	**101,5**	**92,2**	**103,6**	**99,6**	**74,3**	**106,0**	**102,8**	**94,2**	**106,7**	**102,4**
Voedingsnijverheid en dranken	*7,0*	*102,5*	*110,0*	*111,6*	*118,5*	*110,7*	*6,8*	*106,5*	*112,2*	*108,9*	*128,0*	*114,0*
Voedingsnijverheid	5,2	104,0	110,5	109,0	128,5	113,0	5,3	108,6	111,9	109,3	139,5	117,4
Jam en dergelijke		98,7	84,6	112,1	131,2	106,7		114,1	93,3	132,4	116,7	114,2
Maalderijen		92,0	89,1	92,0	101,9	93,8		127,5	97,1	96,0	106,7	106,8
Suiker		21,2	28,7	15,5	317,4	95,7		19,4	25,7	16,3	340,3	100,4
Plantaardige en dierlijke oliën		190,0	159,8	139,0	188,1	169,2		195,9	169,2	139,2	184,7	172,2
Margarine		96,3	102,6	91,7	110,0	100,2		109,1	106,3	97,2	114,0	106,7
Dranken	1,8	97,9	108,5	118,4	90,6	103,9	1,5	100,8	113,9	108,4	92,9	104,0
Brouwerijen		98,2	109,5	119,5	89,5	104,2		100,9	114,6	109,1	92,5	104,4
Alcoholstokerijen		91,4	90,7	97,6	104,4	96,0		99,5	98,4	93,2	105,1	99,1
Tabaksnijverheid	*0,6*	*113,2*	*119,7*	*94,9*	*105,4*	*108,3*	*0,6*	*104,8*	*108,9*	*92,6*	*104,0*	*102,6*
Textielnijverheid	*3,8*	*113,5*	*108,6*	*84,5*	*107,1*	*103,4*	*4,0*	*115,3*	*107,3*	*85,5*	*108,7*	*104,2*
Spinnerijen en weverijen		116,4	111,3	87,2	111,9	106,7		120,9	111,8	89,7	115,2	109,4
Bereiding van textielvezels		81,5	87,1	61,6	76,7	76,7		90,7	85,5	60,9	78,3	78,8
Spinnerijen		107,7	108,3	84,4	105,4	101,5		118,1	110,8	88,2	110,6	107,0
Fijn- en kaardspinnerijen		106,9	102,3	84,1	97,2	97,6		107,9	101,9	90,4	106,8	101,8
Coconspinnerijen		85,6	70,5	61,1	76,5	73,4		92,9	89,4	76,4	104,7	90,9
Kaardwolspinnerijen		129,0	130,6	99,3	133,8	123,2		150,9	136,6	106,6	137,6	132,9
Kamwolspinnerijen		96,7	102,8	77,0	97,8	93,6		110,3	104,0	78,2	100,1	98,2
Vlas- en hennepspinnerijen		102,6	104,8	82,1	106,5	99,0		124,7	119,5	92,5	113,7	112,6
Jutespinnerijen		122,5	107,6	89,5	107,8	106,9		110,4	105,8	75,5	105,9	99,4
Weverijen		122,1	113,1	89,9	117,5	110,7		123,4	112,3	91,8	119,5	111,7
Weefsel van katoen		116,8	107,0	80,2	101,0	101,3		111,7	105,4	83,2	103,4	100,9
Weefsel van vlas		95,9	106,2	91,0	112,9	101,5		123,9	114,3	101,5	123,8	115,8
Weefsel van wol		107,9	105,9	78,2	110,7	100,7		125,0	111,6	83,1	107,3	106,7
Weefsel van rayonnegaren en -vezel		129,3	116,4	98,7	128,1	118,1		132,3	118,6	102,7	134,8	122,1
Weefsel van jute		103,3	94,6	72,1	98,8	92,2		115,6	98,8	91,7	97,0	100,7
Breigoednijverheid		102,4	97,7	74,3	88,8	90,8		93,6	89,2	68,5	81,2	83,2
Harde vezelspinnerijen en touwslagerijen		89,9	76,2	55,0	73,1	73,5		84,3	80,8	70,3	101,1	84,1
Fabricage van artikelen n.e.g.		119,2	122,4	86,4	104,5	108,1		112,1	121,6	96,9	113,1	111,0

V-2 A — Bruto kwartaal- en jaarindexcijfers van de industriële produktie - vervolg

1980 = 100

BEDRIJFSTAK	Wegingscoëff.	1983					Wegingscoëff.	1984				
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Vervaardigen van kledingstukken; konfectie van diverse artikelen in weefsel; fabricage van schoenen	*2,5*	*117,8*	*94,8*	*95,3*	*85,7*	*98,4*	*2,1*	*111,6*	*90,1*	*88,9*	*85,1*	*93,8*
Kledingstukken		117,9	94,3	95,8	85,4	98,4		113,1	90,2	90,4	84,5	94,4
Andere artikelen in weefsel		96,3	107,9	73,8	91,6	92,4		83,0	79,6	66,8	83,5	78,3
Schoenen en pantoffels		123,1	97,6	93,5	89,2	100,9		104,7	94,2	78,5	97,1	93,6
Houtnijverheid en aanverwante bedrijven	*3,7*	*102,7*	*104,8*	*80,3*	*98,2*	*96,5*	*3,8*	*100,8*	*101,0*	*80,7*	*97,8*	*94,9*
Papier- en kartonnijverheid	*1,7*	*109,3*	*110,4*	*95,2*	*105,8*	*105,2*	*1,8*	*116,1*	*115,9*	*101,8*	*112,1*	*111,4*
Produktie		107,9	104,1	91,1	105,6	102,2		110,9	109,4	101,2	109,8	107,8
Verwerking		110,9	116,1	98,9	106,0	108,0		120,5	121,3	102,5	114,3	114,6
Lederindustrie	*0,1*	*125,1*	*130,2*	*99,7*	*121,2*	*119,1*	*0,2*	*129,9*	*138,2*	*97,9*	*131,3*	*124,3*
Zwaar leder		101,6	96,4	47,2	89,0	83,6		102,7	101,9	66,8	114,3	96,5
Licht leder		128,7	136,2	110,8	126,9	125,7		132,6	143,9	104,0	130,0	127,6
Scheikundige- en rubbernijverheid	*10,1*	*109,1*	*108,5*	*99,2*	*112,2*	*107,3*	*11,3*	*118,0*	*117,2*	*103,2*	*114,7*	*113,3*
Scheikundige nijverheid	9,6	110,0	109,7	100,0	113,8	108,4	10,8	119,7	118,4	104,8	115,7	114,7
Basischemie		106,6	104,7	100,4	113,5	106,3		120,8	115,2	103,9	114,6	113,6
Plastiekverwerking		122,4	128,5	107,1	119,5	119,4		125,4	133,1	110,9	125,5	123,7
Zeep		120,2	118,7	107,5	114,4	115,2		112,7	118,2	105,8	109,5	111,7
Stikstof		101,7	87,7	97,4	113,7	100,1		108,6	92,1	104,1	100,5	101,3
Rubberindustrie	0,5	91,6	87,4	65,5	84,4	82,2	0,5	90,9	96,7	77,2	96,3	90,3
Nijverheid van petroleum- en steenkoolderivaten	*0,7*	*61,3*	*63,6*	*63,3*	*65,1*	*63,3*	*1,0*	*71,6*	*74,0*	*69,7*	*68,2*	*70,9*
Petroleumraffinaderijen		59,2	62,7	63,1	63,5	62,1		65,4	61,8	54,9	52,4	58,6
Steenkoolagglomeraten (b)		74,3	41,5	30,6	75,1	55,4		..	..	..	..	..
Nijverheid van niet-metaalhoudende mineralen	*3,9*	*64,8*	*86,7*	*78,0*	*80,1*	*77,4*	*4,0*	*72,6*	*90,8*	*81,1*	*80,0*	*81,1*
Kleinijverheid		28,0	64,8	56,5	60,6	52,5		39,4	68,7	58,4	63,6	57,5
Glasnijverheid		81,9	84,9	76,9	90,8	83,6		88,8	100,6	86,5	88,4	91,1
Vlakglas		76,4	73,0	71,9	95,5	79,2		95,4	97,8	88,6	90,7	93,1
Holglas		87,3	97,2	81,7	85,5	87,9		85,7	104,0	86,3	88,2	91,1
Cement		56,9	91,6	83,6	73,6	76,4		61,5	88,9	81,6	73,5	76,3
Keramische produkten		88,1	93,3	70,2	80,4	83,0		86,8	83,6	79,2	89,6	84,8
Kalk, dolomiet, pleister, enz.		69,1	81,8	83,6	83,2	79,4		99,1	91,6	87,6	89,1	91,9
Basis-metaalnijverheid	*8,1*	*89,0*	*91,4*	*75,9*	*94,3*	*87,7*	*7,5*	*99,0*	*99,5*	*83,9*	*98,0*	*95,2*
IJzernijverheid		81,9	86,7	70,4	89,9	82,2		93,3	98,5	83,0	94,8	92,4
Gietijzer		81,7	86,4	71,9	86,8	81,7		91,4	97,4	82,7	93,7	91,3
Ruw staal		81,7	86,7	71,0	86,7	81,5		91,7	97,4	82,1	92,5	90,9
Afgewerkte produkten		80,7	85,6	68,1	91,8	81,6		94,2	98,3	82,3	95,6	92,6

V-2 B — Bruto kwartaal- en jaarindexcijfers van de industriële produktie - vervolg

1980 = 100

BEDRIJFSTAK	Wegingscoëff.	1983					Wegingscoëff.	1984				
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Vormstaalgieterijen, ijzergieterijen, draad- en metaaltrekkerijen, koudwalserijen		100,9	94,9	85,6	102,1	95,9		107,8	100,9	89,7	98,7	99,3
Vormstaalgieterijen		103,2	102,3	92,7	94,5	98,2		104,0	99,5	89,4	94,1	96,7
IJzergieterijen		80,3	85,4	70,2	80,2	79,0		81,1	78,9	72,8	79,7	78,1
Draad- en metaaltrekker, koudwalser		106,2	96,0	88,4	110,1	100,2		116,8	107,8	94,7	105,5	106,2
Nijverheid van non-ferrometalen		97,3	99,7	78,0	95,8	92,7		103,5	97,6	78,7	103,6	95,9
Ruwe produkten		93,7	97,9	73,8	91,9	89,3		96,8	92,4	71,4	96,5	89,3
Koper		85,8	91,3	67,2	83,5	82,0		87,2	83,8	64,8	89,5	81,3
Zink		115,7	114,7	99,3	112,9	110,7		121,3	116,9	102,3	117,0	114,4
Lood		107,1	113,7	80,8	117,2	104,7		121,5	98,0	77,1	102,1	99,7
Tin		49,6	99,3	34,1	42,2	43,8		51,8	57,6	32,1	49,7	47,7
Halffabrikaten		101,0	101,6	82,4	100,0	96,3		112,0	102,7	85,5	111,8	103,0
Cokesfabrieken afhankelijk van de metaalindustrie		80,2	87,1	81,2	90,8	84,8		88,5	88,2	84,8	89,3	87,7
Metaalverwerkende nijverheid (a)	*25,6*	*104,2*	*102,1*	*94,4*	*104,7*	*101,4*	*22,7*	*107,3*	*97,3*	*94,9*	*106,9*	*101,6*
Fabricatie van werken uit metaal, met uitzondering van machines en transportmaterieel	5,4	97,1	95,0	93,1	98,6	96,0	4,8	98,9	96,3	94,0	99,2	97,1
Smederijen, perswerk, zwaar drijfwerk		99,7	91,8	80,7	92,7	91,2		95,3	91,2	87,7	96,6	92,8
Plaatbewerking		112,0	110,8	98,8	111,3	108,2		116,3	111,9	105,1	111,1	111,1
Metalen toebehoren voor het bouwbedrijf		87,6	83,6	81,2	85,3	84,4		86,3	82,3	82,9	90,0	85,4
Bruggen, vakwerk, enz.		90,0	87,1	74,9	76,9	82,2		79,4	79,6	76,3	81,3	79,2
Wapens en munitie		106,2	112,2	153,4	153,1	131,3		142,8	142,6	143,9	136,7	141,4
Constructie van machines, met uitzondering van elektrische machines	5,6	89,3	91,1	85,3	97,4	90,8	5,0	102,1	100,0	94,0	105,4	100,4
Drijfkrachtmachines, enz.		86,9	86,4	80,4	95,2	87,2		98,5	99,8	91,8	103,4	98,4
Werktuigmachines, enz.		94,8	93,3	86,0	96,0	92,5		102,3	99,4	94,5	108,4	101,1
Verscheidene mekaniekbouwwerken		107,0	104,0	94,7	111,2	104,2		112,7	109,6	102,3	124,3	112,2
Hijs-, vervoer- en weegapparaten		77,4	81,6	80,9	89,7	82,4		90,2	92,2	89,3	98,2	92,5
Toestellen voor verscheidene industrieën		87,2	93,5	86,7	97,4	91,2		105,5	99,5	90,5	102,0	99,3
Textielmachines en bijhorigheden		90,4	87,1	82,2	95,7	88,9		105,6	100,3	101,1	122,3	107,6
Constructie van elektrische machines, toestellen en toebehoren	7,1	99,0	94,6	90,4	101,2	96,3	6,2	99,6	90,6	87,8	94,2	93,0
Roterende en statische machines		65,4	77,1	77,4	86,0	76,5		72,9	59,4	58,4	66,1	64,2
Apparaten voor de nijverheid en het huishoudelijk gebruik		112,7	100,8	94,4	97,9	101,5		103,3	97,9	94,3	129,6	106,3
Andere produkten		102,7	97,1	92,6	104,2	99,2		103,2	94,2	91,3	96,2	96,3
Constructie van transportmaterieel	7,3	129,3	127,5	109,7	119,5	121,5	6,5	126,1	98,9	103,4	127,7	114,0
Scheepsbouw		155,1	157,9	127,7	128,1	142,2		116,9	112,7	65,0	143,7	109,6
Auto's, rijwielen, enz.		127,6	124,8	108,5	120,6	120,4		131,8	97,0	109,1	128,9	116,7
Spoorweg- en trammaterieel		141,8	139,2	131,2	130,2	135,6		115,8	115,0	105,4	122,3	114,6
Vliegtuigbouw		81,0	81,0	70,7	78,0	77,7		74,4	69,8	76,4	87,2	77,0
Meet-, laboratoriumapparaten, enz.	0,2	115,8	121,0	112,8	127,6	119,3	0,2	124,5	122,4	115,1	123,1	121,2
Elektriciteit	*6,1*	*99,6*	*95,0*	*89,5*	*107,2*	*97,8*	*6,9*	*107,5*	*97,4*	*91,9*	*109,6*	*101,6*
Waterdistributie	*1,5*	*100,6*	*101,1*	*107,4*	*103,1*	*103,1*	*1,6*	*104,1*	*104,4*	*105,5*	*103,2*	*104,3*
Bouwnijverheid (a)	**22,1**	**56,9**	**75,7**	**61,8**	**63,0**	**64,4**	**23,5**	**48,6**	**64,7**	**55,5**	**59,6**	**57,1**

(a) De gegevens voor het vierde kwartaal zijn voorlopig.

V-3 — Kwartaalgemiddelden van het seizoenverbeterd maandelijks indexcijfer van de industriële produktie

1980=100

BEDRIJFSTAK	1983				1984 (a)							
	Indexcijfer				Indexcijfer				Procentuele wijziging in vergelijking met voorgaand kwartaal			
	1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.	1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.	1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.
Algemeen indexcijfer *(exclusief bouwnijverheid)*	**97,0**	**98,1**	**99,7**	**100,6**	**100,6**	**101,1**	**102,0**	**102,5**	**0,0**	**+0,5**	**+ 0,9**	**+ 0,6**
Algemeen indexcijfer *(inclusief bouwnijverheid)*	**91,4**	**89,7**	**91,0**	**91,2**	**89,9**	**89,6**	**90,4**	**90,8**	**−1,5**	**−0,3**	**+ 0,9**	**+ 0,4**
Indexcijfers naar bestemming der goederen :												
Grondstoffen en intermediaire goederen	93,1	94,4	96,2	97,7	97,8	98,9	100,6	100,5	+0,2	+1,1	+ 1,7	− 0,2
Niet-duurzame consumptiegoederen	104,6	104,8	106,8	108,2	107,7	108,5	108,7	109,3	−0,5	+0,8	+ 0,1	+ 0,6
Duurzame consumptiegoederen	100,5	101,6	101,1	100,8	99,8	98,9	99,4	100,0	−1,0	−1,0	+ 0,6	+ 0,6
Investeringsgoederen (exclusief bouwnijverheid)	98,7	102,0	104,4	102,5	101,8	101,0	100,8	104,2	−0,7	−0,8	− 0,2	+ 3,3
Bouwnijverheid	**74,5**	**63,6**	**62,5**	**62,6**	**59,0**	**57,0**	**58,5**	**56,5**	**−5,8**	**−3,4**	**+ 2,6**	**− 3,3**
Extractieve nijverheid	**95,1**	**87,9**	**83,9**	**88,7**	**85,6**	**89,5**	**93,3**	**87,5**	**−3,4**	**+4,5**	**+ 4,2**	**− 6,1**
Steenkoolmijnen	100,9	90,4	87,4	91,3	89,5	93,2	95,9	88,8	−1,9	+4,1	+ 2,9	− 7,5
Groeven en graverijen (incl. kalksteen)	78,8	80,4	74,5	79,5	78,8	81,8	83,9	79,2	−0,9	+3,8	+ 2,6	− 5,7
Fabrieksnijverheid (algemeen indexcijfer)	**96,9**	**98,4**	**100,3**	**101,0**	**100,9**	**101,4**	**102,2**	**103,1**	**0,0**	**+0,4**	**+ 0,8**	**+ 0,9**
Voedingsnijverheid en dranken	109,6	109,3	111,6	111,8	111,1	112,6	112,2	114,9	−0,6	+1,3	− 0,4	+ 2,4
Tabaksnijverheid	103,7	109,6	105,7	107,9	102,7	99,0	105,3	104,7	−4,9	−3,6	+ 6,4	− 0,6
Textielnijverheid	99,8	103,4	101,1	104,0	103,7	103,4	105,6	105,0	−0,2	−0,3	+ 2,1	− 0,6
Konfektie- en schoeiselnijverheid	99,9	98,2	97,7	96,3	94,6	94,5	93,1	92,7	−1,8	−0,1	− 1,5	− 0,4
Houtnijverheid	98,9	97,3	95,4	94,8	95,1	94,9	96,3	94,8	+0,3	−0,2	+ 1,5	− 1,5
Papier- en kartonnijverheid	102,2	104,6	104,3	106,3	109,1	109,7	112,5	113,0	+2,6	+0,6	+ 2,6	+ 0,5
Scheikundige- en rubbernijverheid	102,8	104,6	107,3	110,5	111,7	113,2	113,7	113,5	+4,1	+1,3	+ 0,5	− 0,2
Petroleumraffinaderijen	59,9	60,7	61,6	66,0	63,2	63,8	55,0	52,4	−4,1	+0,8	−13,7	− 4,8
Nijverheid van niet-metaalhoudende mineralen	75,3	76,0	77,5	79,6	82,8	80,6	80,8	79,5	+0,4	−2,6	+ 0,3	− 1,6
Basis-metaalnijverheid	83,1	85,1	87,0	91,7	92,1	93,3	96,8	96,9	+0,4	+1,4	+ 3,7	+ 0,1
Metaalverwerkende nijverheid	98,0	101,0	102,8	101,8	100,9	99,8	100,6	103,0	−0,9	−1,1	+ 0,7	+ 2,4
Niet-mechanische werken uit metaal	*95,0*	*94,8*	*96,6*	*96,9*	*95,4*	*96,8*	*97,7*	*97,1*	*−1,5*	*+1,4*	*+ 1,0*	*− 0,6*
Niet-elektrische machines en fijnmechaniek	86,0	89,1	92,3	94,6	97,6	99,0	101,1	104,6	+3,2	+1,4	+ 2,1	+ 3,5
Transportmaterieel	*116,8*	*123,8*	*127,0*	*117,5*	*115,3*	*107,7*	*105,4*	*122,1*	*−1,9*	*−6,6*	*− 2,1*	*+15,9*
Elektrische machines en toestellen	*94,4*	*96,5*	*96,0*	*97,1*	*94,8*	*94,0*	*94,2*	*90,1*	*−2,3*	*−1,8*	*+ 0,2*	*− 4,4*
Elektriciteit	94,1	96,3	100,8	100,0	98,7	101,8	101,4	101,8	−1,3	+3,2	− 0,4	+ 0,3

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

(a) Voorlopige gegevens.

V-A — Industriële produktie - Algemene index, bouwbedrijf uitgesloten

1 ——————— Rijk
2 —·—·—·—·— Brussel
3 ---------- Vlaanderen
4 .. .. Wallonië

Bruto-indexcijfers 1980=100, seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

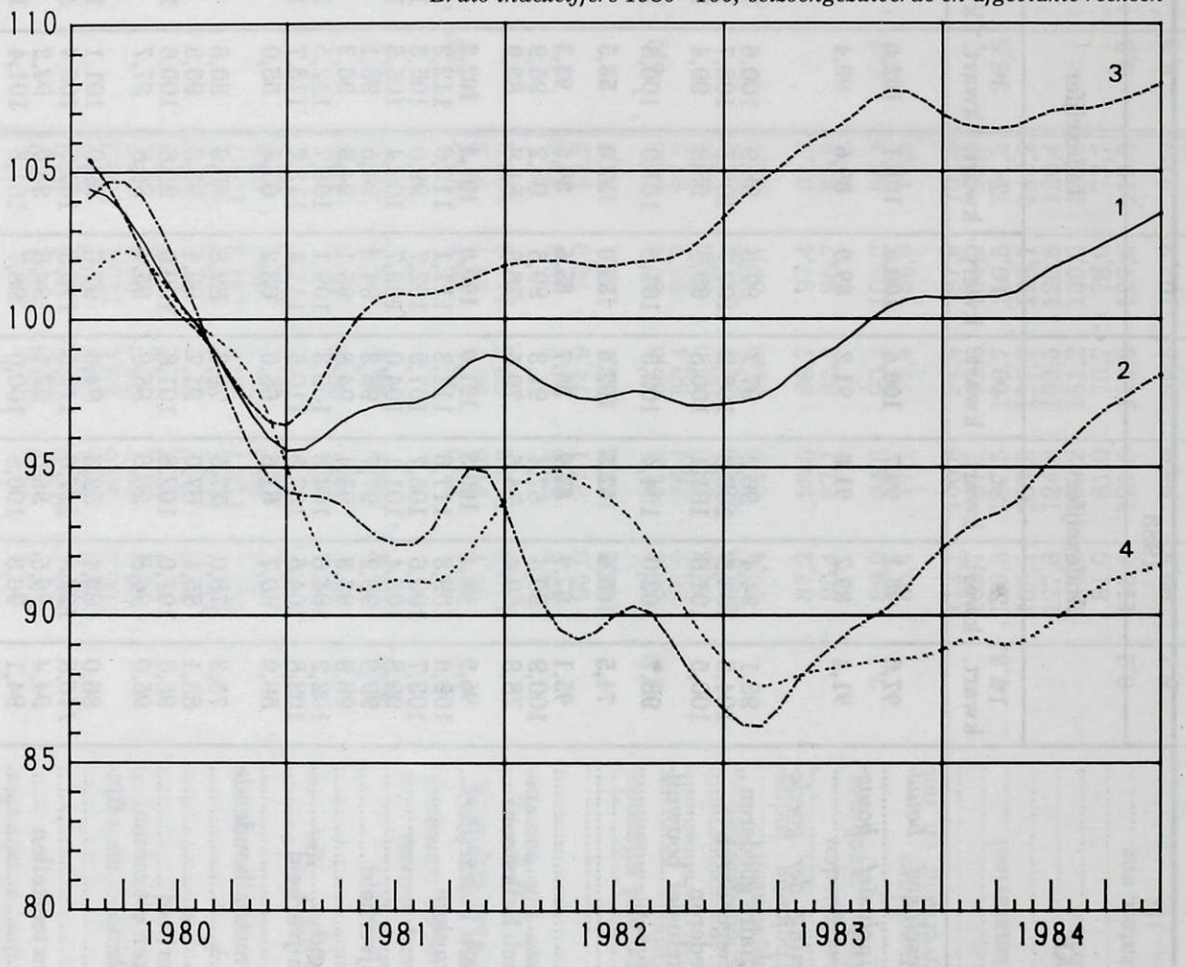

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

V-B — Evolutie van de industriële produktie volgens goederengroepen

1 ———————— Grondstoffen en intermediaire goederen
2 —·—·—·—·— Duurzame consumptiegoederen
3 ---------- Niet-duurzame consumptiegoederen
4 .. .. Investeringsgoederen zonder bouwnijverheid

Bruto-indexcijfers 1980=100, seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

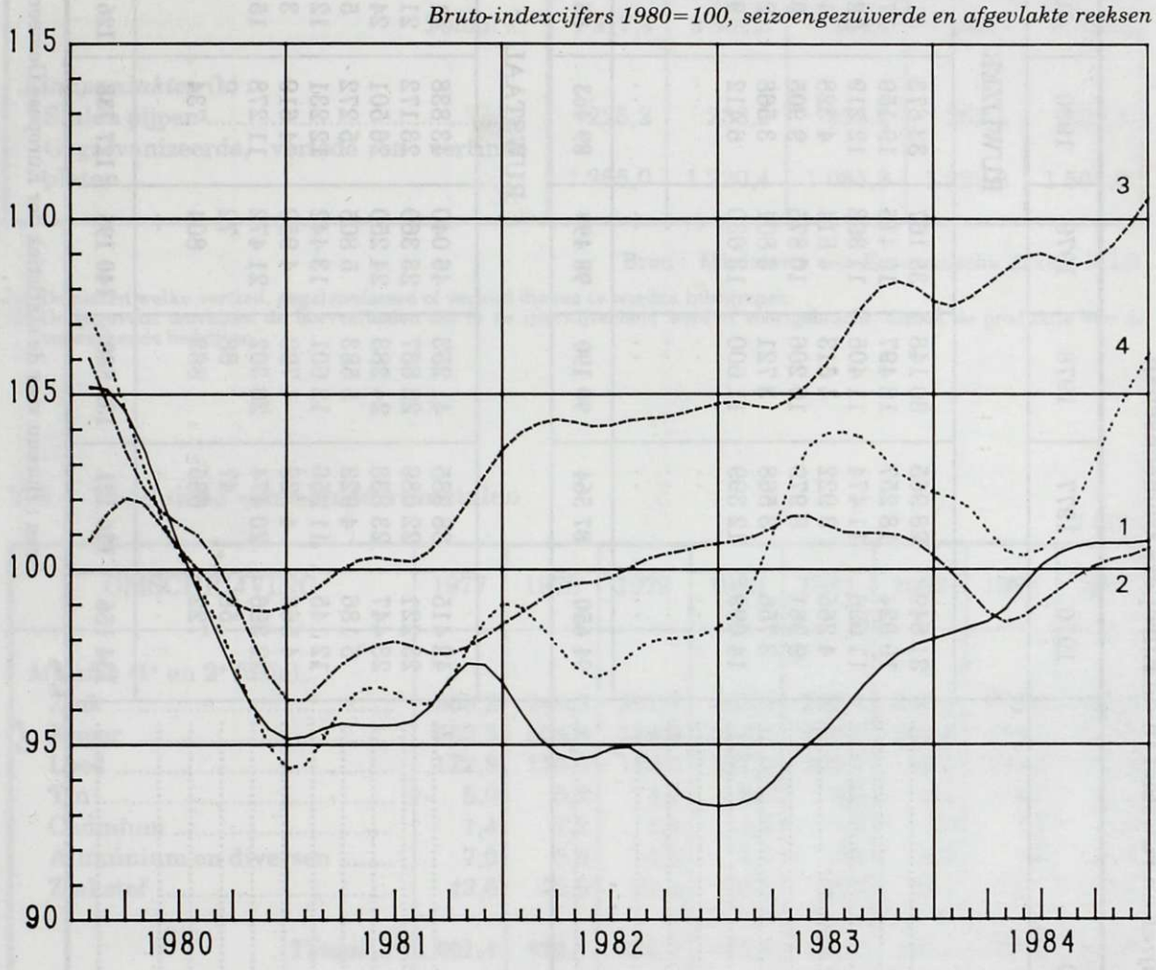

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

V-4 — Produktie van ruwijzer en ruwstaal in de Europese Gemeenschap

1 000 t

LAND	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
	RUWIJZER								
Duitse Bondsrepubliek	31 849	28 965	30 148	35 167	33 873	31 876	27 621	26 598	30 203
Frankrijk	19 024	18 257	18 497	19 415	19 159	17 274	15 047	13 770	15 039
Italië	11 696	11 474	11 405	11 398	12 219	12 319	11 596	10 362	11 666
Nederland	4 265	3 922	4 613	4 814	4 328	4 600	3 618	3 747	4 926
B.L.E.U. : België	9 961	8 979	10 206	10 875	9 905	9 809	7 862	8 068	9 011
Luxemburg	3 756	3 568	3 721	3 801	3 568	2 889	2 587	2 316	2 768
Verenigd Koninkrijk	14 099	12 399	11 600	13 030	6 412	9 461	8 465	9 623	9 643
Ierland	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Denemarken	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Griekenland	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Europese Gemeenschap	**94 650**	**87 564**	**90 190**	**98 499**	**89 463**	**88 228**	**76 796**	**74 484**	**83 256**
	RUWSTAAL								
Duitse Bondsrepubliek	42 415	38 985	41 253	46 040	43 838	41 610	35 880	35 729	39 389
Frankrijk	23 221	22 089	22 837	23 360	23 172	21 245	18 403	17 582	18 827
Italië	23 447	23 333	24 283	24 250	26 501	24 778	24 009	21 811	24 062
Nederland	5 186	4 923	5 583	5 805	5 272	5 472	4 354	4 484	5 739
B.L.E.U. : België	12 145	11 256	12 601	13 442	12 231	12 283	9 992	10 154	11 300
Luxemburg	4 566	4 329	4 790	4 950	4 619	3 790	3 510	3 294	3 987
Verenigd Koninkrijk	22 396	20 474	20 302	21 472	11 278	15 321	13 740	14 980	15 214
Ierland	58	47	68	72	2	33	61	141	166
Denemarken	722	685	863	804	734	612	560	493	548
Griekenland	..	..	..	..	..	909	933	858	895
Europese Gemeenschap	**134 156**	**126 121**	**132 580**	**140 195**	**127 738**	**126 053**	**111 442**	**109 526**	**120 127**

Bron : Bureau voor de statistiek der Europese Gemeenschap, maandelijks bulletin IJzer en staal.

V-5 — Produktie van afgewerkte en eindprodukten van de ijzer- en staalnijverheid

1 000 t

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983	1984
Afgewerkte produkten :					
Handelsstaal	936,5	684,9	567,3	465,7	463,8
Profielstaal en zores	943,2	796,6	438,5	528,2	404,5
Machinedraad	787,4	795,1	733,2	684,8	712,4
Dikke platen (4,76 mm en meer)	1 788,1	1 957,1	1 518,9	1 232,9	1 488,5
Middelmatige platen (3 tot 4,76 mm)	771,1	764,0	631,7	600,1	771,9
Fijne zwarte platen (a)	4 168,8	3 707,6	3 239,2	3 289,7	3 948,0
Andere	122,4	197,7	235,3	255,4	349,1
Totaal ...	**9 517,4**	**8 902,5**	**7 364,1**	**7 056,8**	**8 138,2**
Eindprodukten (b) :					
Stalen pijpen	225,2	238,2	258,2	262,4	338,3
Gegalvanizeerde, verlode en vertinde platen	1 265,0	1 220,4	1 085,8	1 229,8	1 501,0

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) De platen welke vertind, gegalvaniseerd of verlood dienen te worden inbegrepen.
(b) De gegevens omvatten de hoeveelheden die in de ijzernijverheid werden voortgebracht, alsook de produktie van de verwerkende bedrijven.

V-6 — Produktie van non-ferrometalen

1 000 t

OMSCHRIJVING	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Metalen (1e en 2e fusie) :								
Zink	258,2	240,5	261,7	249,2	250,4	240,9	275,8	285,3
Koper	563,3	504,9	519,9	526,3	436,6	501,6	431,3	427,7
Lood	122,8	125,0	113,4	127,9	109,9	99,7	134,2	127,7
Tin	5,0	5,2	4,7	5,0	2,5	2,2	2,2	2,4
Cadmium	1,4	1,2	1,4	1,5	1,2	1,0	1,3	1,5
Aluminium en diversen	7,0	3,6	4,6	4,1	3,4	4,2	5,8	5,7
Zinkstof	43,6	32,9	27,4	30,1	26,2	23,5	25,1	29,7
Totaal ...	**1 001,4**	**913,3**	**933,2**	**944,1**	**830,2**	**873,1**	**875,6**	**880,0**
Halffabrikaten :								
Koper	338,5	327,6	340,0	341,2	295,5	296,2	268,9	306,0
Lood	18,1	19,2	17,5	16,3	16,0	17,9	27,0	28,2
Aluminium	261,8	264,1	275,1	247,5	251,2	266,1	292,8	286,8
Zink	34,1	32,3	32,4	33,4	28,6	30,0	28,2	23,6
Diversen	0,7	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
Totaal ...	**653,2**	**643,6**	**665,4**	**638,8**	**591,6**	**610,5**	**617,3**	**645,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V-C — Produktie van de ijzer- en staalnijverheid en de eerste verwerking

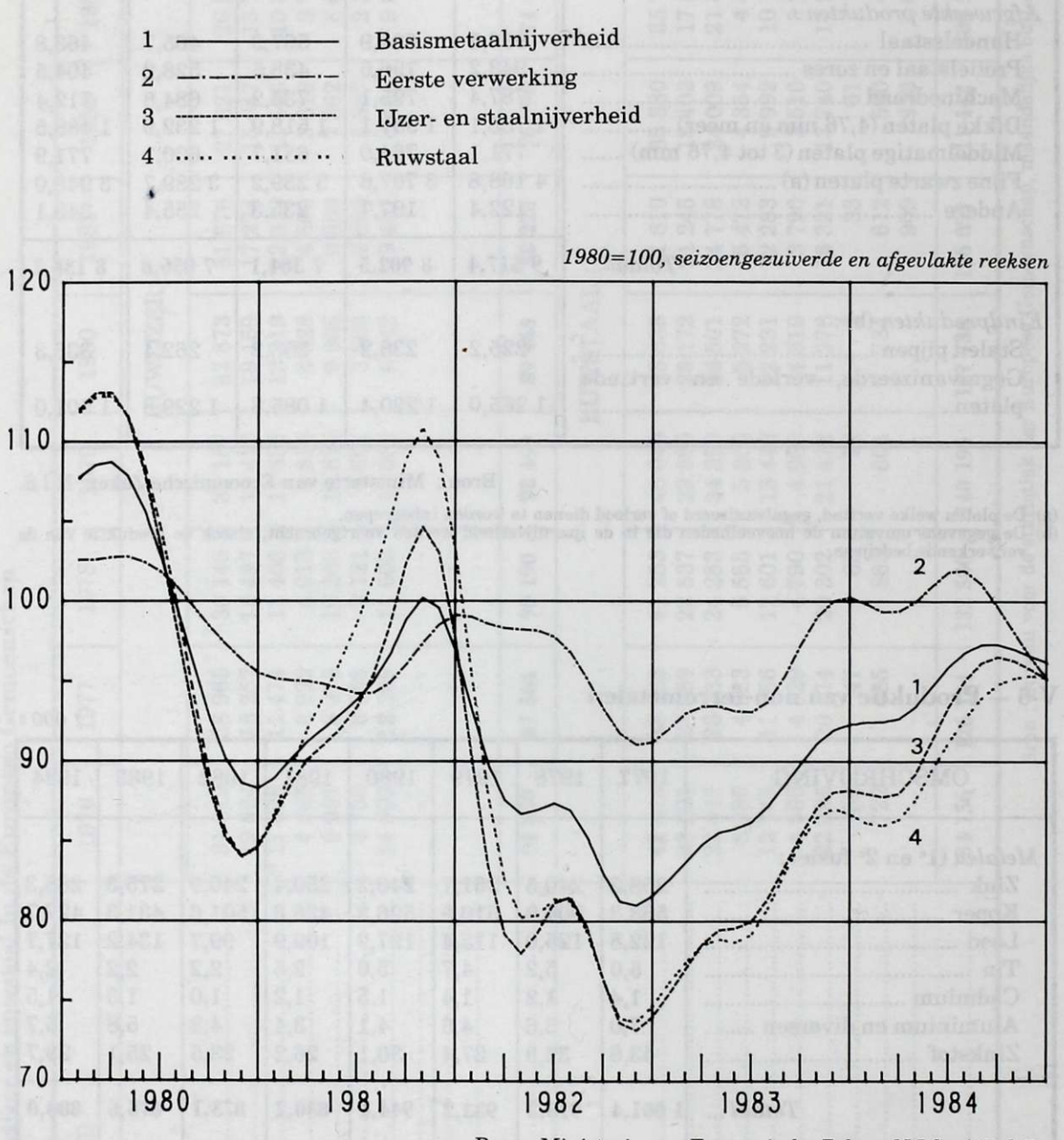

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

V-D — Produktie van de nijverheid der non-ferrometalen

1 ———————— Basismetaalnijverheid
2 ---------- Non-ferrometalen : algemeen
3 —·—·—·—·— Non-ferrometalen : halffabrikaten
4 .. .. Non-ferrometalen : ruwe metalen

1980=100, seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

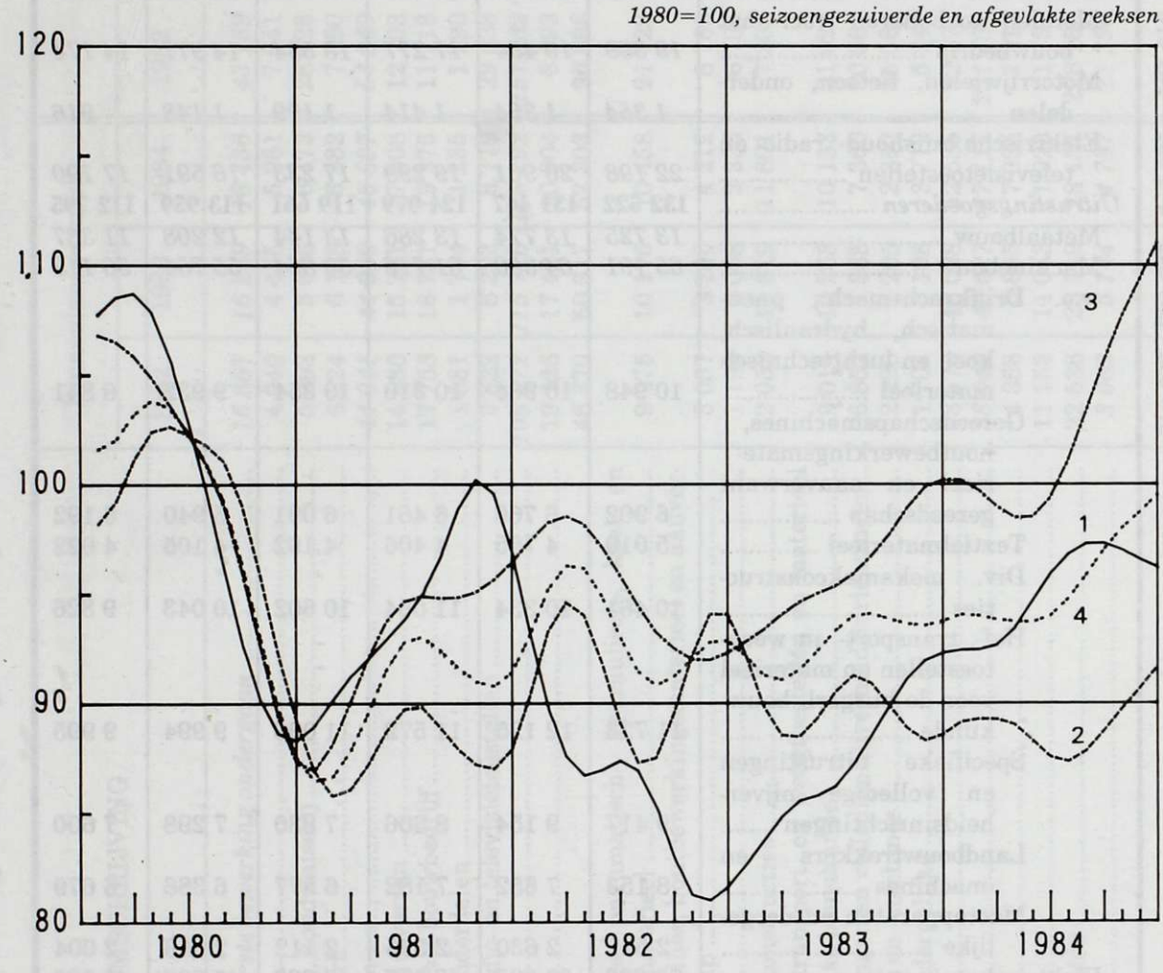

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

C. METAALVERWERKENDE NIJVERHEID

V-7 — Evolutie van de totale tewerkstelling naar categorieën en produktensectoren

Maandgemiddelden in eenheden

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Produkten die slechts een eerste bewerking ondergaan	**25 638**	**25 147**	**23 897**	**22 983**	**21 761**	**21 366**
Gieterijen	*7 694*	*7 744*	*7 020*	*6 737*	*6 362*	*6 210*
Metaal- en draadtrekkerij, koudwalserij	*13 326*	*12 833*	*12 113*	*11 588*	*11 142*	*11 060*
Smeed-, stamp- en perswerk	*4 618*	*4 570*	*4 764*	*4 568*	*4 257*	*4 096*
Duurzame gebruiksgoederen	**54 340**	**53 545**	**49 594**	**44 538**	**43 036**	**42 595**
Artikelen uit plaatijzer en diversen	*11 689*	*11 766*	*11 604*	*10 582*	*10 320*	*10 315*
Metalen toebehoren voor het bouwbedrijf	*19 099*	*19 454*	*17 277*	*15 534*	*14 977*	*14 174*
Motorrijwielen, fietsen, onderdelen	*1 354*	*1 364*	*1 414*	*1 199*	*1 148*	*916*
Elektrische huishoud-, radio- en televisietoestellen	*22 198*	*20 961*	*19 299*	*17 233*	*16 591*	*17 190*
Uitrustingsgoederen	**132 522**	**131 447**	**124 979**	**119 661**	**113 959**	**112 795**
Metaalbouw	*13 725*	*13 774*	*13 286*	*13 144*	*12 208*	*11 387*
Machinebouw	*65 191*	*64 380*	*61 716*	*58 854*	*55 754*	*56 119*
w.o. : Drijfkrachtmach., pneumatisch, hydraulisch, koel- en luchttechnisch materieel	10 948	10 964	10 310	10 354	9 932	9 841
Gereedschapsmachines, houtbewerkingsmaterieel en aanverwant gereedschap	6 902	6 766	6 461	6 091	5 940	6 192
Textielmaterieel	5 010	4 755	4 406	4 192	4 105	4 022
Div. mekaniekconstructies	10 461	10 334	11 084	10 602	10 043	9 826
Hef-, transport- en weegtoestellen en materieel voor de burgerl. bouwkunde	11 723	12 125	11 572	11 096	9 994	9 995
Specifieke uitrustingen en volledige nijverheidsinrichtingen	9 417	9 154	8 306	7 830	7 298	7 600
Landbouwtrekkers en -machines	8 153	7 652	7 182	6 577	6 386	6 679
Meetapparaten en dergelijke	2 577	2 630	2 395	2 112	2 056	2 004
Elektrische uitrusting	*53 606*	*53 293*	*49 977*	*47 663*	*45 997*	*45 289*
Vervoermaterieel	**70 113**	**70 917**	**65 451**	**61 111**	**61 397**	**60 270**
Spoorwegmaterieel	*2 724*	*3 003*	*3 074*	*3 141*	*2 978*	*2 474*
Scheepsbouw	*10 084*	*10 115*	*9 926*	*6 759*	*7 413*	*6 529*
Automobielen en onderdelen	*57 905*	*57 799*	*52 451*	*51 211*	*51 006*	*51 267*
Diversen	**14 439**	**15 089**	**14 980**	**14 529**	**14 368**	**13 689**
Algemeen totaal ...	**297 652**	**296 145**	**278 901**	**262 732**	**254 521**	**250 715**
w.o. : *Arbeiders*	**223 838**	**222 619**	**208 110**	**194 822**	**187 953**	**185 205**
Bedienden	**73 814**	**73 526**	**70 791**	**67 910**	**66 568**	**65 510**

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimetal).
Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V-8 — **Evolutie van de bestellingen naar categorieën en produktensectoren**

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	Binnenlandse markt			Uitvoer			Totaal	
	1982	1983	1984	1982	1983	1984	1983	1984
Produkten die slechts een eerste bewerking ondergaan	*16 857*	*16 259*	*18 436*	*43 159*	*47 103*	*55 830*	*63 362*	*74 266*
Gieterijen	4 940	4 435	5 081	7 941	8 622	9 535	13 057	14 616
Metaal- en draadtrekkerij, koudwalserij	5 393	5 626	6 473	28 128	30 716	37 543	36 342	44 016
Smeed-, stamp- en perswerk	6 524	6 198	6 882	7 090	7 765	8 752	13 963	15 634
Duurzame gebruiksgoederen	*44 041*	*44 039*	*46 897*	*54 249*	*65 059*	*70 442*	*109 098*	*117 339*
Artikelen uit plaatijzer en diversen	14 580	15 761	17 508	12 203	13 995	15 093	29 756	32 601
Metalen toebehoren voor het bouwbedrijf	17 758	18 281	19 375	11 718	13 323	14 275	31 604	33 650
Motorrijwielen, fietsen, onderdelen	1 881	1 794	1 235	1 290	1 328	1 750	3 122	2 985
Elektrische huishoud-, radio- en televisietoestellen	9 822	8 203	8 779	29 038	36 413	39 324	44 616	48 103
Uitrustingsgoederen	*108 072*	*115 776*	*125 792*	*157 862*	*155 378*	*198 985*	*271 154*	*324 777*
Metaalbouw	19 126	17 421	20 904	8 693	5 956	8 212	23 377	29 116
Machinebouw	45 370	50 317	52 303	96 898	100 940	130 959	151 257	183 262
w.o. : Drijfkrachtmachines, pneumatisch-, hydraulisch-, koel- en luchttechnisch materieel	9 275	10 176	10 458	21 728	22 694	35 099	32 870	45 557
Gereedschapsmachines, houtbewerkingsmaterieel en aanverwant gereedschap	3 057	3 290	4 212	8 769	11 075	12 052	14 365	16 264
Textielmaterieel	1 196	2 008	2 235	6 704	7 788	10 139	9 796	12 374
Diverse mekaniekconstructies	12 052	11 819	11 801	7 306	8 223	10 528	20 042	22 329
Hef-, bewerking-, transport- en weegtoestellen en materieel voor de burgerlijke bouwkunde	9 014	10 253	10 133	21 022	18 208	22 790	28 461	32 923
Specifieke uitrustingen en volledige nijverheidsinrichtingen	6 852	7 368	7 360	10 567	9 005	12 491	16 373	19 851
Landbouwtrekkers en -machines	2 220	2 205	2 392	15 562	19 215	22 125	21 420	24 517
Meetapparaten en dergelijke	1 704	3 198	3 712	5 240	4 732	5 735	7 930	9 447
Elektrische uitrusting	43 576	48 038	52 585	52 271	48 482	59 814	96 520	112 399
Vervoermaterieel	*38 049*	*40 627*	*47 115*	*231 153*	*266 432*	*263 992*	*307 059*	*311 107*
Spoorwegmaterieel	4 358	5 865	7 035	1 212	1 201	1 856	7 066	8 891
Scheepsbouw	11 153	11 043	11 923	1 783	1 724	1 396	12 767	13 319
Automobielen en onderdelen	22 538	23 719	28 157	228 158	263 507	260 740	287 226	288 897
Diversen	*3 063*	*5 144*	*4 797*	*21 396*	*19 126*	*26 076*	*24 270*	*30 873*
Algemeen totaal ...	**210 082**	**221 845**	**243 037**	**507 819**	**553 098**	**615 325**	**774 943**	**858 362**

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimetal). Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V-9 — Evolutie van de leveringen naar categorieën en produktensectoren

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	Binnenlandse markt			Uitvoer			Totaal	
	1982	1983	1984	1982	1983	1984	1983	1984
Produkten die slechts een eerste bewerking ondergaan	*16 565*	*15 956*	*17 475*	*41 779*	*45 190*	*51 781*	*61 146*	*69 256*
Gieterijen	4 547	4 070	4 645	6 703	7 227	7 966	11 297	12 611
Metaal- en draadtrekkerij, koudwalserij	5 256	5 381	5 999	27 364	30 075	35 007	35 456	41 006
Smeed-, stamp- en perswerk	6 762	6 505	6 831	7 712	7 888	8 808	14 393	15 639
Duurzame gebruiksgoederen	*44 804*	*44 358*	*46 916*	*54 422*	*65 504*	*70 290*	*108 862*	*117 206*
Artikelen uit plaatijzer en diversen	14 872	16 150	17 553	11 764	13 103	14 967	29 253	32 520
Metalen toebehoren voor het bouwbedrijf	18 580	18 225	19 221	11 785	13 142	14 464	31 367	33 685
Motorrijwielen, fietsen, onderdelen	1 981	1 942	1 297	1 297	1 332	1 728	3 274	3 025
Elektrische huishoud-, radio- en televisietoestellen	9 371	8 041	8 845	29 576	36 927	39 131	44 968	47 976
Uitrustingsgoederen	*114 240*	*116 057*	*122 282*	*159 087*	*156 250*	*178 073*	*272 307*	*300 355*
Metaalbouw	20 121	19 835	19 603	8 838	7 445	7 139	27 280	26 742
Machinebouw	47 179	48 821	52 883	97 976	97 354	115 733	146 175	168 616
w.o. : Drijfkrachtmachines, pneumatisch-, hydraulisch-, koel- en luchttechnisch materieel	9 330	9 375	9 863	20 821	21 256	26 215	30 631	36 078
Gereedschapsmachines, houtbewerkingsmaterieel en aanverwant gereedschap	3 145	3 219	3 512	9 527	9 936	11 502	13 155	15 014
Textielmaterieel	1 322	1 729	2 229	7 546	6 653	8 779	8 382	11 008
Diverse mekaniekconstructies	12 388	12 313	12 701	8 034	8 077	9 477	20 390	22 178
Hef-, bewerking-, transport- en weegtoestellen en materieel voor de burgerlijke bouwkunde	10 288	9 360	10 092	21 354	17 969	22 786	27 329	32 878
Specifieke uitrustingen en volledige nijverheidsinrichtingen	6 527	7 438	8 255	10 651	10 381	11 002	17 819	19 257
Landbouwtrekkers en -machines	2 322	2 275	2 557	15 764	18 943	21 744	21 218	24 301
Meetapparaten en dergelijke	1 857	3 112	3 674	4 279	4 139	4 228	7 251	7 902
Elektrische uitrusting	46 940	47 401	49 796	52 273	51 451	55 201	98 852	104 997
Vervoermaterieel	*39 490*	*46 696*	*45 016*	*231 261*	*268 970*	*264 539*	*315 666*	*309 555*
Spoorwegmaterieel	7 536	7 602	5 708	1 155	1 832	2 174	9 434	7 882
Scheepsbouw	9 025	15 039	10 742	1 934	1 876	1 488	16 915	12 230
Automobielen en onderdelen	22 929	24 055	28 566	228 172	265 262	260 877	289 317	289 443
Diversen	*4 467*	*3 812*	*5 165*	*25 261*	*28 010*	*23 427*	*31 822*	*28 592*
Algemeen totaal ...	**219 566**	**226 879**	**236 854**	**511 810**	**562 924**	**588 110**	**789 803**	**824 964**

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal); Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V-E — Produktie van de metaalverwerkende nijverheid

1 ——————— Niet-mechanische werken uit metaal
2 ---------- Transportmaterieel
3 —·—·—·—·— Elektrische machines en toestellen
4 ·· ·· ·· ·· Niet-elektrische machines en fijnmechaniek

1980=100, seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

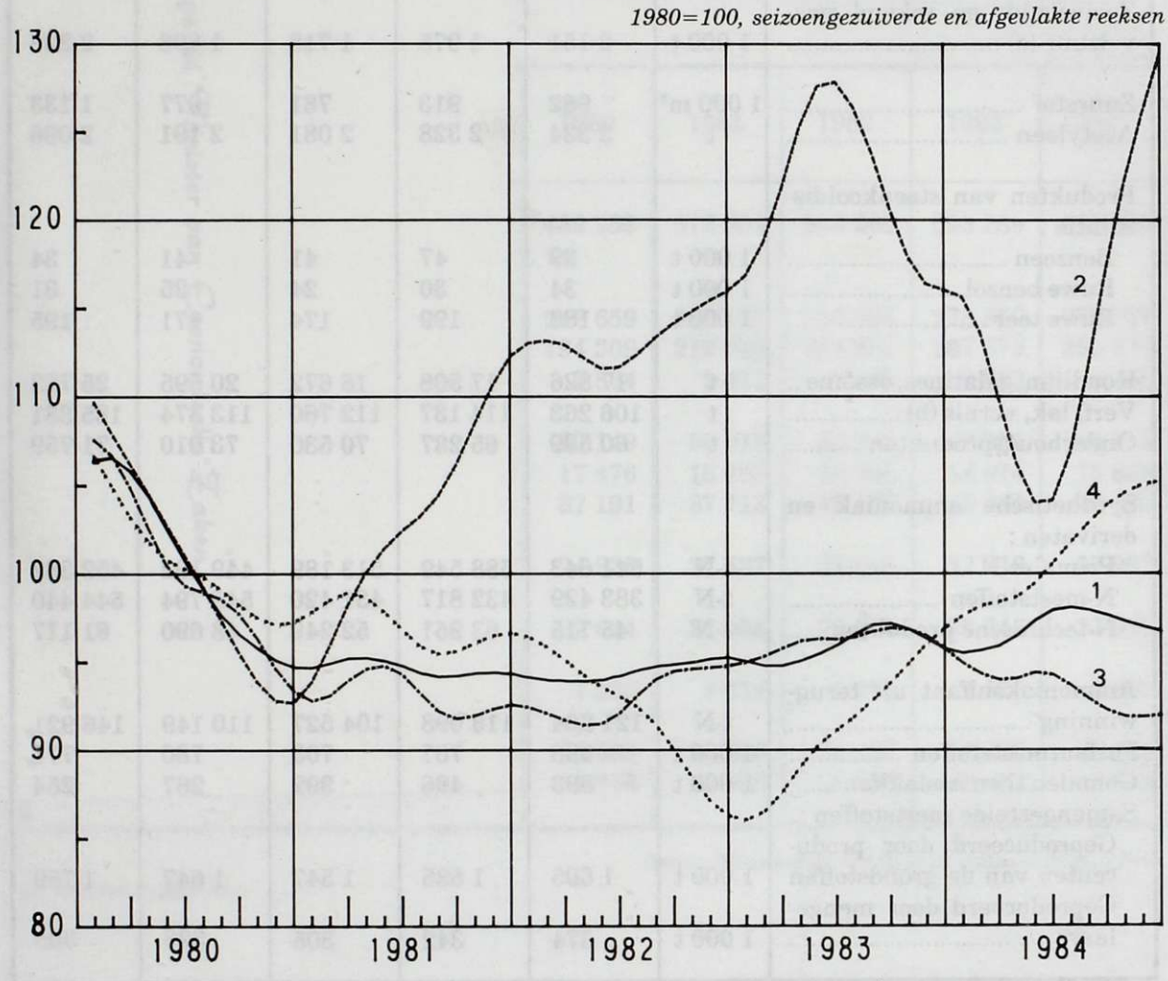

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimetal).
Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

D. SCHEIKUNDIGE NIJVERHEID

V-10 — Produktie in sommige takken van de scheikundige nijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid	1980	1981	1982	1983	1984
Rubberprodukten	t	142 351	133 998	123 616	127 288	151 501
w.o. : banden	t	(52 801)	(46 264)	(43 390)	(42 160)	(43 697)
Zeep en wasmiddelen :						
Zeep	t	29 874	30 505	31 327	32 281	31 015
Waspoeders	t	136 830	142 159	154 407	150 900	142 769
Andere wasmiddelen	t	134 708	144 168	154 222	156 315	163 070
Salpeterzuur	1 000 t	1 167	1 315	1 297	1 445	1 496
Zwavelzuur en rokend zwavelzuur (a)	1 000 t	2 151	1 975	1 718	1 898	2 228
Zuurstof	1 000 m³	962	913	781	977	1 133
Acetyleen	t	2 334	2 328	2 081	2 191	2 096
Produkten van steenkooldistillatie :						
Benzeen	1 000 t	39	47	41	41	34
Ruwe benzol	1 000 t	34	30	24	25	31
Ruwe teer	1 000 t	188	199	174	171	195
Koudlijm, gelatines, osseïne	t	17 826	17 508	18 672	20 595	25 722
Verf, lak, vernis (b)	t	106 263	114 137	112 760	113 374	125 381
Onderhoudsprodukten	t	60 599	65 237	70 530	73 010	71 759
Synthetische ammoniak en derivaten :						
Primaire N	t-N	541 643	588 549	513 189	449 192	452 382
N-meststoffen	t-N	383 429	432 817	431 420	548 794	544 440
N-technische produkten	t-N	45 715	63 951	52 249	48 690	61 117
Ammoniaksulfaat uit terugwinning	t-N	121 204	113 098	104 527	110 149	146 921
Fosfaatmeststoffen	1 000 t	696	707	703	780	771
Gemalen thomasslakken	1 000 t	893	496	392	267	254
Samengestelde meststoffen :						
Geproduceerd door producenten van de grondstoffen	1 000 t	1 695	1 585	1 547	1 647	1 759
Geproduceerd door mengelaars	1 000 t	374	342	305	323	309

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Teruggebracht op 100 % mono-gehydrateerd.
(b) De daarbij horende verdunnings- en oplosmiddelen inbegrepen.

V-11 — Verbruikte grondstoffen en leveringen van de plastiekverwerkende nijverheid

Tonnen

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983	1984 (a)
Verbruikte grondstoffen	489 385	512 991	543 260	593 289	611 900
Leveringen :					
Halffabrikaten	248 659	256 154	255 995	278 850	277 784
Afgewerkte produkten	194 309	219 045	246 831	267 573	255 377
Tanks, vaten, enz.	3 864	3 491	3 445	3 733	4 464
Verpakkingsartikelen :					
— zakken	60 149	59 019	60 720	62 255	64 118
— flessen en flacons	17 476	15 265	14 306	14 974	15 609
— andere	37 191	37 713	42 187	45 334	46 027
Huishoud-, hygiene- en campingartikelen	24 938	27 537	31 048	37 910	37 963
Toebehoren bouwbedrijf en meubelen	22 614	21 055	26 371	27 345	33 029
Sportartikelen, speelgoed en grammofoonplaten	1 230	1 619	1 253	1 576	2 333
Stukken voor industrie en transportmateriëlen	23 688	23 366	28 987	28 033	33 614
Andere voorwerpen en artikelen	3 736	29 980	38 513	46 414	18 221

Bron : Ministerie van Economische Zaken, I.N.S.

(a) Voorlopige gegevens.

V-F — Produktie van de scheikundige nijverheid en rubbernijverheid

1 ———— Rubber- en scheikundige nijverheid
2 — — — — — Rubbernijverheid
3 ---------- Plastiekverwerking
4 —·—·—·—·— Stikstof
5 ·· ·· ·· ·· ·· Basischemie

1980=100, seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

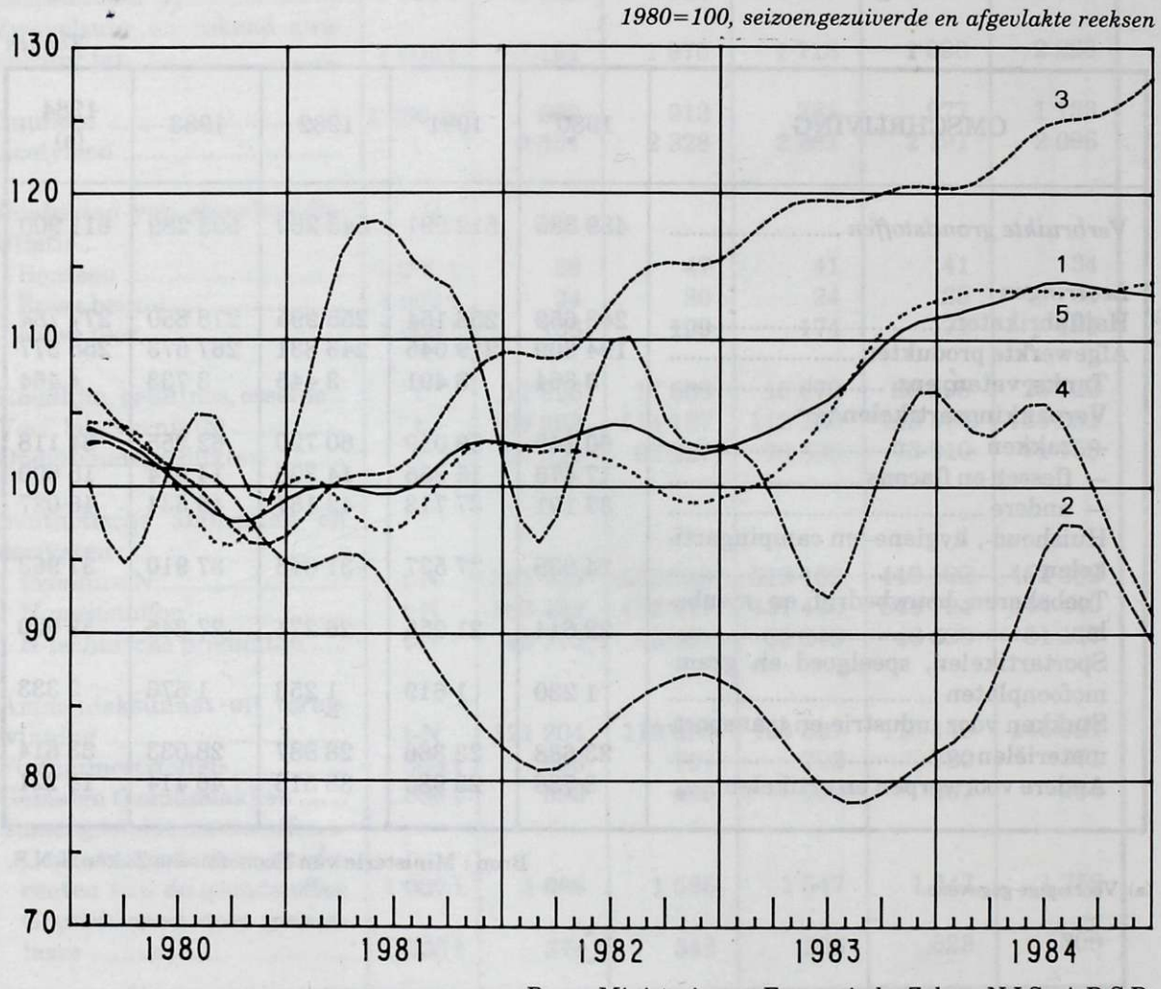

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

V-12 — **Textielproduktie - Wolbereiding, spinnerijen, weverijen : volgens grondstof en aard van de weefsels**

Tonnen

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Wolbereiding :							
Wassen en verkolen van de wol	9 499	9 675	9 903	8 035	7 194	7 907	9 621
Kammen van de wol	35 986	35 616	35 753	28 422	24 961	27 156	25 418
Spinnerijen :							
Katoen	51 923	57 208	56 663	49 294	55 354	55 859	58 413
w.o. : fijn katoen en mixte garens	(39 463)	(46 402)	(46 251)	(39 662)	(45 023)	(44 840)	(45 583)
rayonnevezels	(11 212)	(9 494)	(9 229)	(8 727)	(9 474)	(10 151)	(11 756)
Kaardwol	32 385	35 232	37 470	38 952	39 131	46 125	49 769
Kamwol	41 596	41 041	43 379	39 639	34 579	40 599	42 627
Vlas	9 004	9 607	9 369	8 149	8 496	9 305	10 626
Jute	23 133	16 875	14 366	14 038	12 925	15 206	14 124
Harde vezels	27 668	29 426	27 766	27 757	25 381	20 431	23 352
w.o. : enkele garens	(21 988)	(22 663)	(19 104)	(19 263)	(17 502)	(15 967)	(17 601)
touwwerk	(5 680)	(6 763)	(8 662)	(8 494)	(7 879)	(4 464)	(5 751)
Viscose garens	3 929	4 076	4 504	4 207	4 347	4 070	4 508
Vezels	24 579	26 836	22 029	14 582	8 413	—	—
Weverijen :							
Katoen (a)	45 339	51 659	50 773	47 487	53 176	51 417	51 432
Vlas	5 588	4 876	4 153	3 888	3 910	4 213	4 810
Wol (a)	27 609	30 691	35 716	35 585	33 374	35 954	38 108
Rayonne en rayonnevezels (a)	33 218	33 972	33 668	35 606	33 299	32 746	28 134
Synthetische vezels (a)	164 938	190 481	205 634	228 272	210 145	249 732	264 800
Jute (b)	4 485	5 986	5 922	5 023	5 509	5 461	5 950
Tapijten :							
Katoen	1 505	1 431	1 806	1 441	1 180	1 187	1 248
Wol	23 109	26 150	30 694	30 940	29 009	31 606	34 054
Jute	2 030	2 152	3 187	2 440	2 959	2 852	3 171
Dekens	2 652	3 222	3 035	2 921	2 422	1 781	1 762
Weefsels voor stoffering	39 889	39 498	38 369	39 901	36 116	36 988	35 793
w.o. : katoen	(7 036)	(6 398)	(6 473)	(6 928)	(6 943)	(7 002)	(6 328)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Tapijten en dekens inbegrepen.
(b) Tapijten inbegrepen.

V-13 — Voorraden weefsel

Stand op 31 december, tonnen

AARD DER WEEFSELS	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Katoen	14 007	14 192	14 716	13 214	12 669	12 025	13 212
Vlas	835	791	639	668	628	678	778
Wol	5 440	6 293	6 991	6 623	6 382	6 852	6 680
Rayonne en rayonnevezels	4 316	3 919	3 892	3 615	3 581	3 583	2 584
Synthetische vezels	20 277	19 654	22 121	23 812	24 094	28 754	31 365
Jute	384	582	546	463	483	481	433
Tapijten van harde vezels	811	1 155	744	638	650	577	645

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V-14 — Produktie van de breigoednijverheid

OMSCHRIJVNG	Eenheid	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Gebreide stoffen :							
Ondergoed	t	3 541	3 803	3 202	3 216	3 268	2 713
Bovengoed	t	3 875	4 159	4 090	4 395	4 561	3 950
Andere	t	1 820	1 462	1 442	1 405	1 449	1 560
Totaal	*t*	**9 236**	**9 424**	**8 734**	**9 016**	**9 278**	**8 224**
Afgewerkte produkten :							
Ondergoed	1 000 dz.	1 915	2 112	1 732	1 761	1 650	1 345
Dameskousen van synthetische garens	1 000 dz. p.	181	170	126	150	174	176
Broekkousen	1 000 dz.	916	934	733	793	808	1 054
Sokken, 3/4 kousen, sokjes uit synthetische garens	1 000 dz. p.	720	585	541	537	548	518
Andere	1 000 dz. p.	1 079	1 105	1 088	1 022	952	806
Bovengoedartikelen	1 000 stuks	12 332	12 739	11 829	11 900	11 143	10 921
T-shirts en polohemden	1 000 stuks	2 192	2 334	2 197	2 228	2 658	2 379

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V-G — Textielnijverheid

1 ———————— Textielnijverheid
2 — — — — — — Konfektie
3 ---------- Weverijen
4 —·—·—·—·— Breigoednijverheid
5 ·· ·· ·· ·· ·· ·· Spinnerijen

1980=100, seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

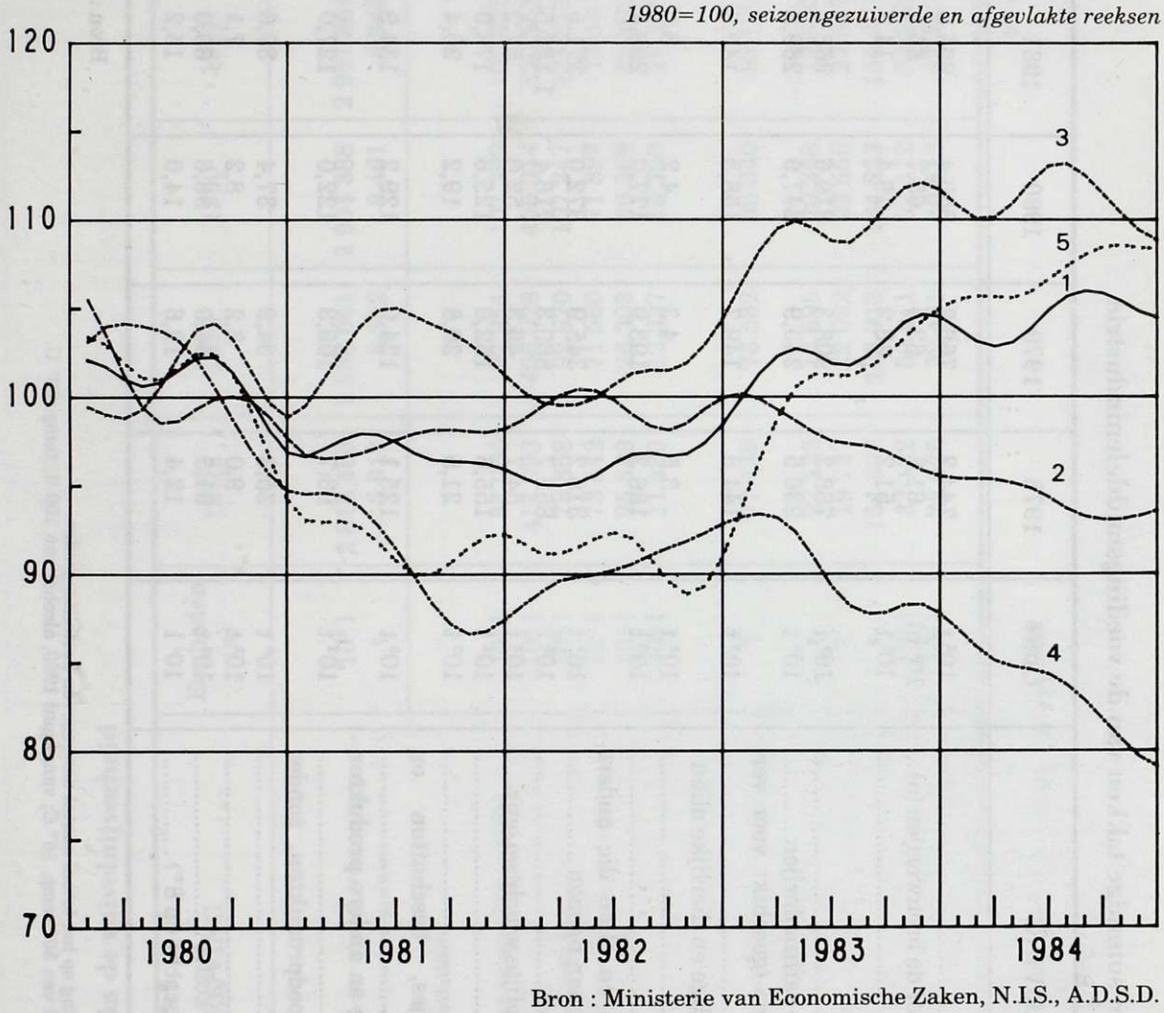

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

V-15 — **Bedrijvigheid in sommige takken van de voedingsmiddelenindustrie**

OMSCHRIJVING	Unité	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Meelproduktie	10^3 t	744,2	766,2	850,4	965,8	909,2	796,9	907,5
Grondstoffenaangifte door de brouwerijen (a)	10^6 hl	61,8	63,8	65,7	65,5	68,4	67,6	67,9
Alcoholproduktie (b)	10^6 l	51,2	43,2	16,4	14,3	14,2	15,8	16,3
Suikerproduktie :								
a) in de fabrieken	10^3 t	788,3	908,3	819,6	968,6	1 162,2	793,8	851,0
b) na verwerking in de raffinaderijen	10^3 t	230,5	243,9	247,9	260,8	252,6	227,4	220,1
Produktie van margarine (geschikt voor verbruik)	10^3 t	144,8	149,7	158,3	149,9	161,4	158,6	168,8
Produktie van plantaardige en dierlijke oliën :								
a) ruwe lijnolie	10^3 t	3,5	4,3	4,2	3,5	3,5	2,6	2,4
b) andere ruwe olie	10^3 t	186,3	193,9	177,0	299,4	343,3	360,4	398,1
c) geraffineerde oliën en oliën die andere bewerkingen ondergaan hebben	10^3 t	318,2	345,9	372,0	371,5	445,7	456,7	473,3
d) veekoeken en schroot	10^3 t	858,7	860,3	716,4	1 132,5	1 394,1	1 352,2	1 339,7
Produktie van jam, geconfijte vruchten, enz.	10^3 t	54,7	49,3	52,6	57,2	56,2	56,0	59,9
Groentenconserven	10^3 t	155,6	152,9	125,6	173,0	232,1	188,8	230,1
Vleesconserven	10^3 t	21,5	20,8	19,2	20,4	17,8	16,3	15,6
Produktie van koekjes, beschuiten en peperkoek	10^3 t	125,1	124,0	129,2	134,9	139,5	149,7	154,2
Produktie van chocolade en andere produkten op basis van chocolade	10^3 t	93,7	105,3	122,0	127,0	132,4	137,2	145,7
Produktie van suikergoedprodukten, zonder chocolade	10^3 t	35,3	34,9	37,4	39,6	45,6	46,9	50,1
Produktie van cichorei	10^3 t	9,0	8,2	8,2	7,1	7,6	8,0	7,3
Produktie van gebrande koffie	10^3 t	51,8	54,9	56,6	60,0	66,2	63,0	64,2
Azijnproduktie (teruggebracht op 8°)	10^6 l	12,4	12,6	14,0	15,2	20,5	23,4	16,8

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) De gegevens hebben betrekking op het totaal aantal aangegeven hectolitergraden.
(b) Tot en met mei 1980, alcolhol van 50° temp. 15° C; vanaf juni 1980, alcohol van 100 %, temp. 20° C.

V-16 — Bedrijvigheid in de zuivelnijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheden (a)	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Ontvangst :								
Melk	10^3 l	2 818 465	2 888 041	2 904 388	2 947 864	2 962 556	3 090 549	2 960 928
Room	t	8 917	8 252	8 461	8 845	7 014	7 938	8 017
Bereiding voor de consumptie :								
Melk :								
a) Melkerijmelk met controlemerk (b)	10^3 l	84 066	97 251	107 392	105 927	97 516	99 083	100 445
b) Gewone melk	10^3 l	414 093	406 026	405 044	420 853	422 354	414 699	388 067
c) Gedeeltelijk afgeroomde melk	10^3 l	78 868	92 670	107 247	121 215	129 659	137 531	159 892
d) Afgeroomde melk	10^3 l	73 542	71 560	71 897	70 847	67 743	63 163	58 795
e) Karnemelk	10^3 l	25 689	26 303	26 569	26 903	27 113	26 739	24 759
Room	10^3 l	11 780	12 337	13 700	15 100	18 509	19 635	19 336
Fabricage :								
Boter	t	77 439	76 582	69 340	69 124	71 960	80 445	72 963
Kaas :								
a) Verse	t	22 233	18 693	20 308	19 882	18 165	15 496	14 178
b) Andere (c)	t	19 737	22 092	23 555	27 513	31 222	26 401	28 001
Melkpoeder	t	154 692	163 013	164 273	156 623	157 059	177 071	155 331
Roomijs	10^3 l	33 122	50 811	52 112	53 695	52 289	58 967	62 765
Yoghurt	10^3 l	35 025	38 421	40 813	42 513	37 347	40 551	43 675

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Zonder rekening te houden met het verschillend water- of vetgehalte.
(b) Melk met 32 g/l vetstofgehalte.
(c) Exclusief Hervekaas en gesmolten kaas.

1 ———— Totaal
2 ---------- Dranknijverheid
3 .. .. Voedingsnijverheid

1980=100, seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

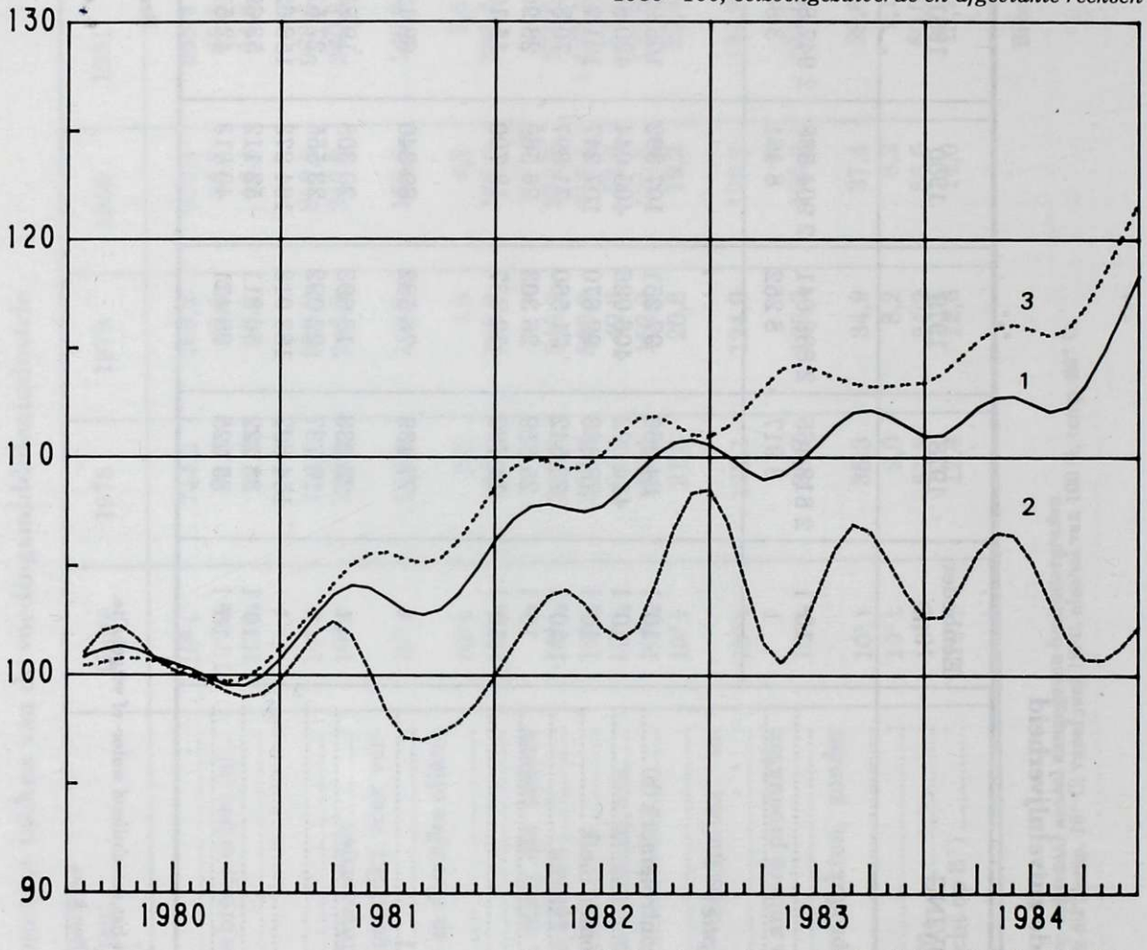

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

G. BOUWNIJVERHEID

V-17 — Bouwvergunningen en begonnen bouwwerken

OMSCHRIJVING	Eenheid	1980	1981	1982	1983	1984
Bouwvergunningen :						
Woongebouwen	Aantal	36 909	26 967	22 176	19 493	23 030
Volume	1 000 m³	28 290	20 065	16 100	14 185	17 066
Beschikbare opppervlakte	1 000 m²	5 267	3 832	3 102	2 686	3 195
Totale oppervlakte	1 000 m²	8 665	6 157	4 987	4 330	5 189
Woningen	Aantal	50 671	34 623	27 061	23 010	27 605
Eengezinswoningen	Aantal	*35 380*	*26 097*	*21 494*	*18 771*	*22 322*
Appartementen	Aantal	*15 291*	*8 526*	*5 567*	*4 239*	*5 283*
Niet-woongebouwen	Aantal	6 603	5 358	5 998	6 375	6 362
Volume	1 000 m³	22 397	21 594	22 920	20 979	22 067
Totale oppervlakte	1 000 m²	4 690	4 188	4 236	4 212	4 243
Begonnen bouwwerken :						
Woongebouwen	Aantal	34 161	26 156	23 837	22 066	20 379
Volume	1 000 m³	26 293	19 299	16 781	16 721	14 973
Bewoonbare oppervlakte	1 000 m²	4 895	3 614	3 201	3 146	2 847
Totale oppervlakte	1 000 m²	8 031	5 866	5 181	5 120	4 591
Woningen	Aantal	46 839	32 751	28 552	28 027	24 400
Eengezinswoningen	Aantal	*32 585*	*25 210*	*23 163*	*21 457*	*19 766*
Appartementen	Aantal	*14 254*	*7 541*	*5 389*	*6 570*	*4 634*
Niet-woongebouwen	Aantal	5 514	4 761	5 257	6 072	5 352
Volume	1 000 m³	19 847	17 324	17 137	22 170	18 163
Oppervlakte	1 000 m²	3 950	3 470	3 385	4 257	3 533

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V-I — Bouwnijverheid en nijverheid der niet metaalhoudende mineralen - Produktie

1 ———————— Bouwnijverheid
2 ---------- Niet-metaalhoudende mineralen
3 ·· ·· ·· ·· ·· ·· ·· Groeven

1980=100, seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

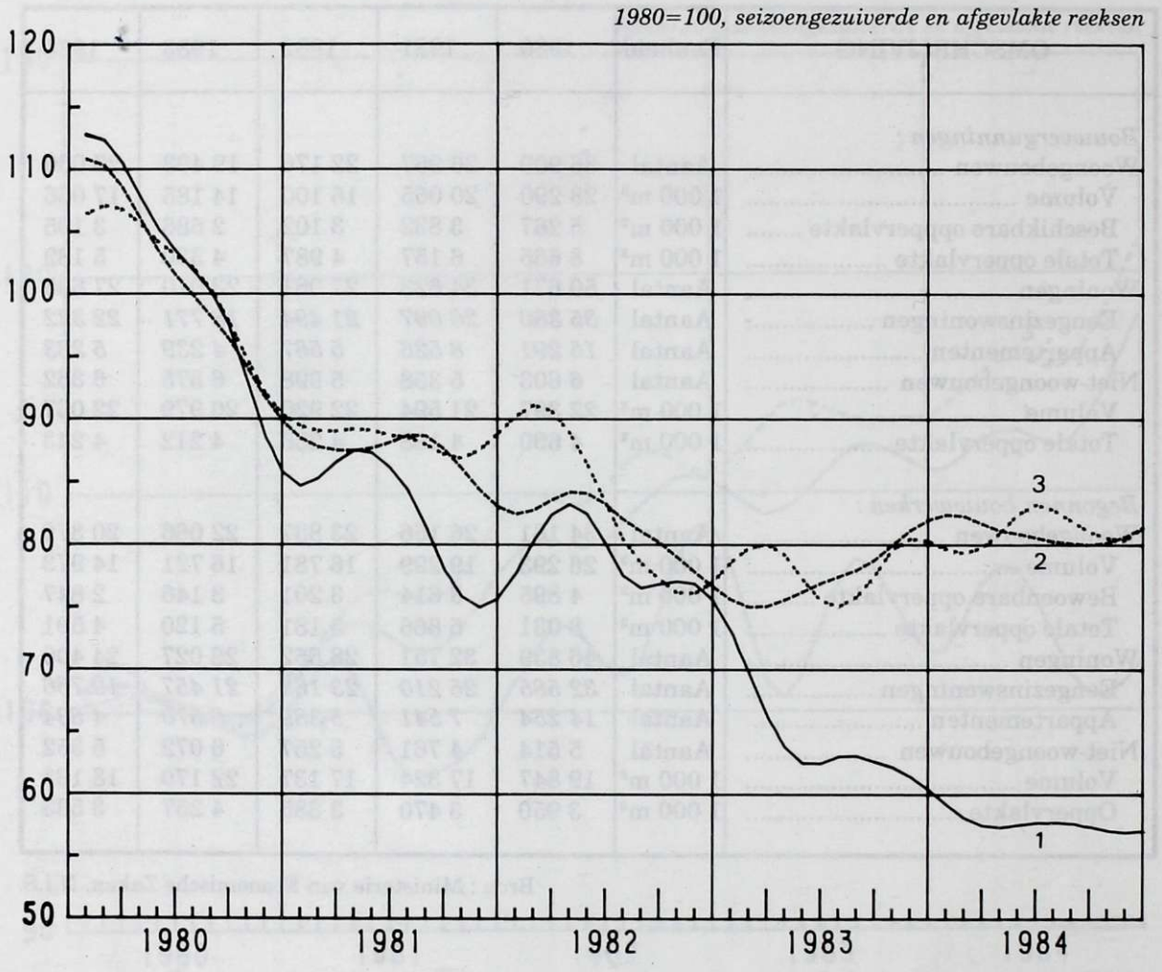

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

H. BOUWMATERIALEN

V-18 — **Produktie van de cementnijverheid**

1 000 t

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983	1984
Portlandcement	4 335,7	3 637,4	3 267,1	2 765,4	2 772,3
Metaalcement	2 434,8	2 218,6	2 313,1	2 234,8	2 219,4
Uitgevoerde klinker	711,9	835,1	740,1	718,5	716,5
Totaal ...	**7 482,4**	**6 691,1**	**6 320,3**	**5 718,7**	**5 708,2**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V-19 — **Activiteit in de glasnijverheid**

1980=100

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983	1984
Vlakgas	100,0	86,0	80,2	79,3	93,1
Holglas	100,0	95,7	92,9	87,9	91,1
Algemeen indexcijfer ...	**100,0**	**90,9**	**86,5**	**83,7**	**91,1**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V-20 — **Produktie van de kleinijverheid**

OMSCHRIJVING	Eenheid	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Baksteen voor gewoon metselwerk	m³	1 988 416	1 855 611	1 165 840	996 591	925 432	948 574
Gevelsteen	m³	647 410	623 344	433 549	321 869	358 960	428 511

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V-21 — Produktie van kalk, kalksteen en kalkderivaten

OMSCHRIJVING	Eenheid	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Kalk	10^3 t	2 301,1	2 480,7	2 325,8	1 999,5	1 370,7	1 595,4	1 970,1
Kalksteen	10^3 t	27 051,6	27 461,5	29 658,7	27 584,1	24 664,5	22 045,8	20 517,0
Dolomiet :								
ruw	10^3 t	3 489,3	3 354,3	3 223,5	2 697,1	2 580,8	2 713,4	2 982,2
witgegloeid	10^3 t	166,6	163,7	164,7	147,8	159,0	174,1	189,7
Pleisterkalk	10^3 t	183,5	192,9	174,1	154,4	131,0	110,4	121,3
Pleisterkalkagglomeraten	10^3 m²	18 750,5	18 683,9	20 408,0	16 108,4	16 916,3	18 306,9	18 783,5
Natuurlijk calciumcarbonaat	10^3 t	427,4	400,2	326,9	273,0	327,7	259,8	404,1

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V-22 — Produktie van de keramieknijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid	1982	1983	1984
Plateel- en porceleinen vaatwerk, elektrotechnische porcelein, kunstzandsteen en diverse	t	8 067	7 982	6 958
Bekledingstegels in plateelaarde en in zandsteen, bevloeringstegels in halve zandsteen	m²	210 637	134 877	72 828
Kiezelsaluinachtige produkten, kiezelachtige produkten en andere	t	108 268	87 990	100 301
Fabriekstegels	t	2 801	2 633	2 050
Pannen en bijbehoren	t	85 354	78 025	83 974
Slijpstenen	t	518	500	580
Bouwkeramiek	t	7 877	14 348	16 736
Potten	t	20 660	20 048	20 842
Klei	t	53 123	59 147	68 892
Kwarts en kwartsiet	t	216 643	469 726	349 306
Vuursteen (gestampt en straatsteen)	t	73 972	151 131	233 784

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V-J — Produktie van de bouwmaterialen

1 ———— Vlakglas
2 - - - - - - Keramiek
3 —·—·—·— Klei
4 ·· ·· ·· ·· Cement

1980=100, seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

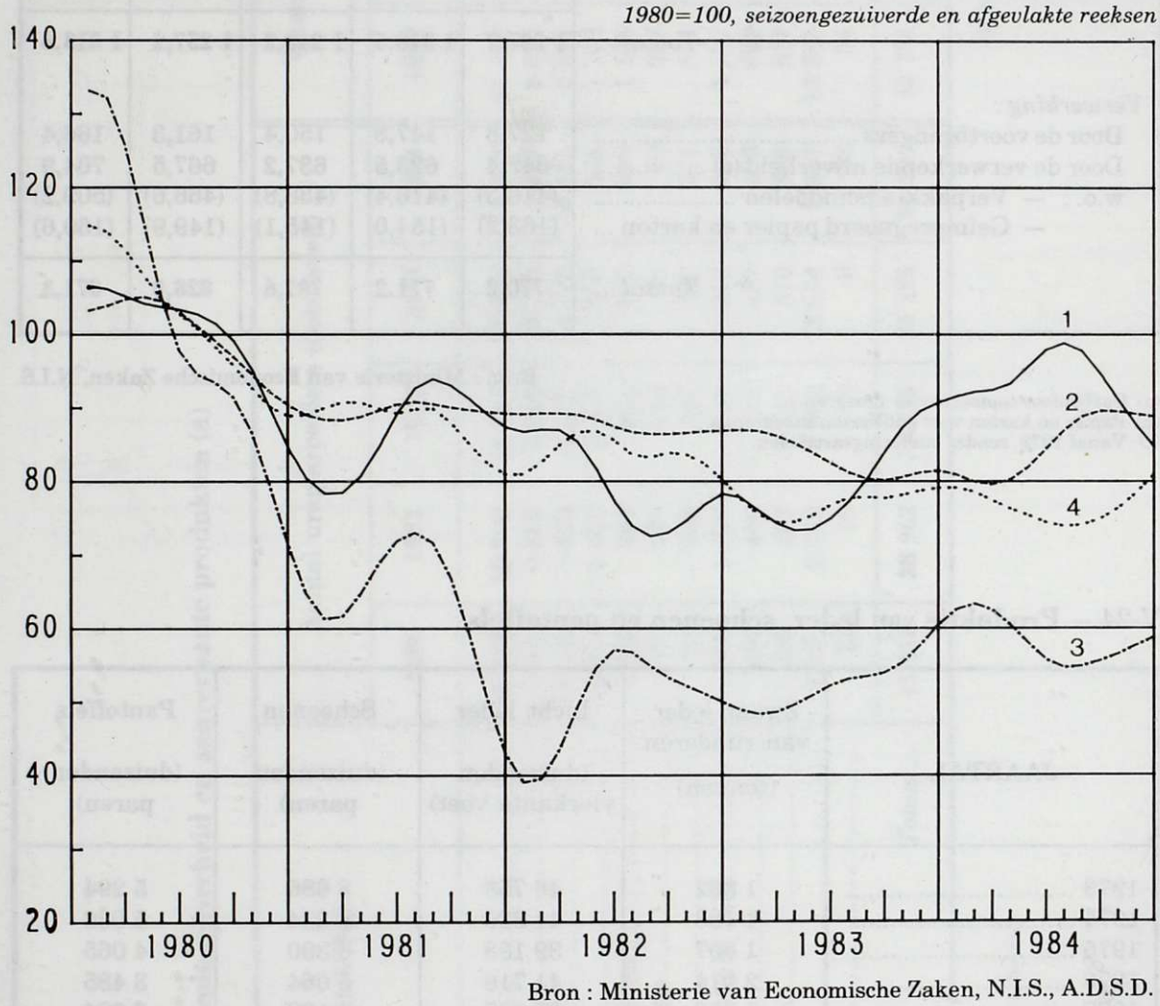

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

I. DIVERSE SECTOREN

V-23 — Papier- en kartonnijverheid - Produktie en verwerking

1 000 t

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983	1984
Produktie :					
Papierdeez	389,3	380,6	363,8	372,7	380,0
Grafisch papier en karton	601,4	591,0	589,8	593,1	625,4
w.o. : — Dagbladpapier	(101,7)	(101,7)	(98,5)	(111,7)	(101,8)
— Gestreken druk- en schrijfpapier en -karton (a)	(252,2)	(259,9)	(278,0)	(281,8)	(312,9)
Pakpapier (b)	149,5	182,0	125,3	122,7	134,4
Karton	55,5	62,5	65,9	69,4	74,1
Ander papier	92,0	94,4	103,4	99,2	99,8
Totaal ...	**1 287,7**	**1 310,5**	**1 248,2**	**1 257,2**	**1 313,6**
Verwerking :					
Door de voortbrengers	127,8	147,8	150,4	161,3	166,4
Door de verwerkende nijverheid (c)	642,4	623,5	637,2	667,5	704,9
w.o. : — Verpakkingsmiddelen	(416,3)	(416,4)	(438,8)	(466,6)	(509,2)
— Geïmpregneerd papier en karton ...	(163,2)	(154,0)	(145,1)	(149,9)	(160,6)
Totaal ...	**770,2**	**771,2**	**787,6**	**828,8**	**871,3**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Carbonloos copieerpapier inbegrepen.
(b) Papier en karton voor golfkarton inbegrepen.
(c) Vanaf 1979, zonder stofferingsartikelen.

V-24 — Produktie van leder, schoenen en pantoffels

JAARTAL	Zwaar leder van runderen (tonnen)	Licht leder (duizenden vierkante voet)	Schoenen (duizenden paren)	Pantoffels (duizenden paren)
1973	1 862	46 758	8 686	5 294
1974	1 788	44 820	8 324	5 036
1975	1 807	39 158	6 300	4 065
1976	2 014	41 716	5 064	3 485
1977	1 956	35 687	4 129	3 094
1978	1 570	28 527	3 611	2 591
1979	1 563	22 643	3 617	2 451
1980	1 643	17 382	3 625	2 703
1981	1 640	22 238	3 055	2 861
1982	1 492	24 989	3 365	2 946
1983	1 375	25 322	3 419	2 599
1984	1 585	25 727	3 125	2 712

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V-25 — **Houtverwerkende nijverheid en aanverwante produkten** (a)

OMSCHRIJVING	Aantal uren-arbeiders (duizenden)					Waarde van de gefactureerde verkopen (miljoenen franken)				
	1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
Meubels	21 698	19 789	18 785	17 864	17 224	27 493	28 122	28 974	29 636	29 743
Zetels	7 055	6 352	6 049	5 705	5 427	9 521	9 189	9 875	10 228	10 633
Schrijnwerkerij	5 948	5 033	4 535	4 308	4 423	8 247	7 625	7 379	7 789	8 872
Houten vaatwerk	1 674	1 508	1 353	1 387	1 328	1 703	1 699	2 012	2 155	2 053
Kaders, lijsten, schaverijen	1 066	994	954	951	928	1 106	1 151	1 210	1 304	1 365
Mandenmakerij en rotan	157	140	116	94	69	286	261	249	169	92
Borstelnijverheid	388	355	347	292	277	571	662	713	651	708
Kisten- en tonnennijverheid	1 212	1 003	934	913	943	1 732	1 696	1 856	2 036	2 287
Geplakt hout	497	466	483	497	499	699	737	909	991	962
Blok- of lamellenplaten	469	457	535	570	388	817	787	995	1 234	859
Geperste panelen	3 024	2 783	2 602	2 554	2 667	10 385	10 614	11 865	12 595	14 232
Diversen	22	10	9	9	53	54	28	27	28	87
Totaal ...	**43 318**	**38 962**	**36 755**	**35 195**	**34 224**	**62 754**	**62 677**	**66 131**	**68 878**	**71 892**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Inrichtingen met 5 of meer arbeiders.

V-26 — Tabaksindustrie - Verwerkte hoeveelheid

Tonnen

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Cigaren	3 852	4 355	3 123	2 540	2 507	2 022	2 084
Cigarillo's	4 829	4 627	5 621	5 283	4 929	5 457	5 121
Sigaretten	23 429	24 684	24 576	26 644	28 448	27 992	25 522
Rooktabak	5 482	5 576	5 470	5 162	5 702	6 378	6 920
Andere tabakssoorten	16	5	2	120	139	160	141
Totaal ...	**37 609**	**39 247**	**38 792**	**39 749**	**41 726**	**42 009**	**39 789**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

V-K — Papier- en kartonnijverheid - Produktie en verwerking

1 ———————— Papier en karton
2 ---------- Verwerking
3 ·· ·· ·· ·· ·· ·· Produktie

1980=100, seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

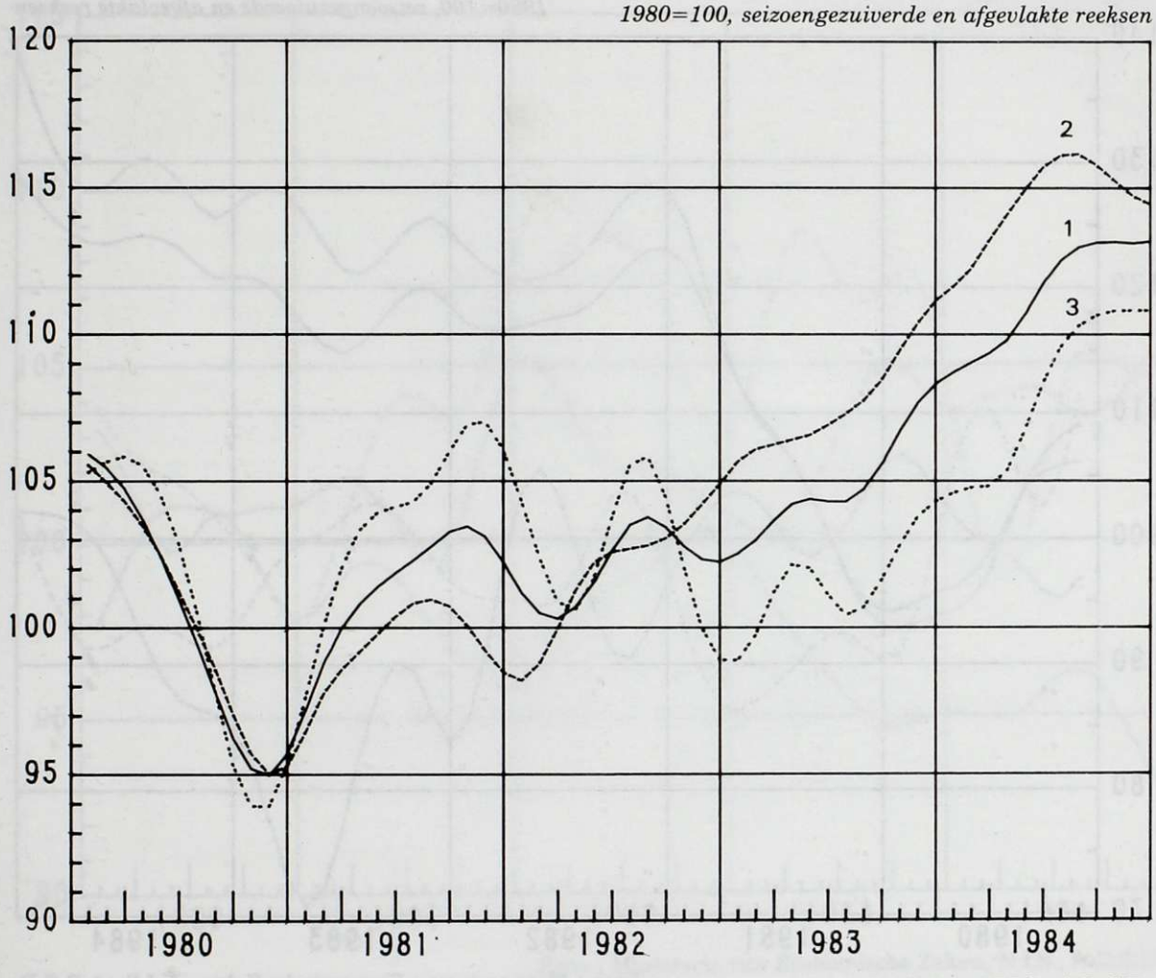

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

V-L — Produktie van leder-, schoen- en pantoffelnijverheid

1 ——————— Ledernijverheid
2 ---------- Zwaar leder
3 —·—·—·—·— Licht leder
4 ·· ·· ·· ·· ·· Schoenen en pantoffels

1980=100, seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

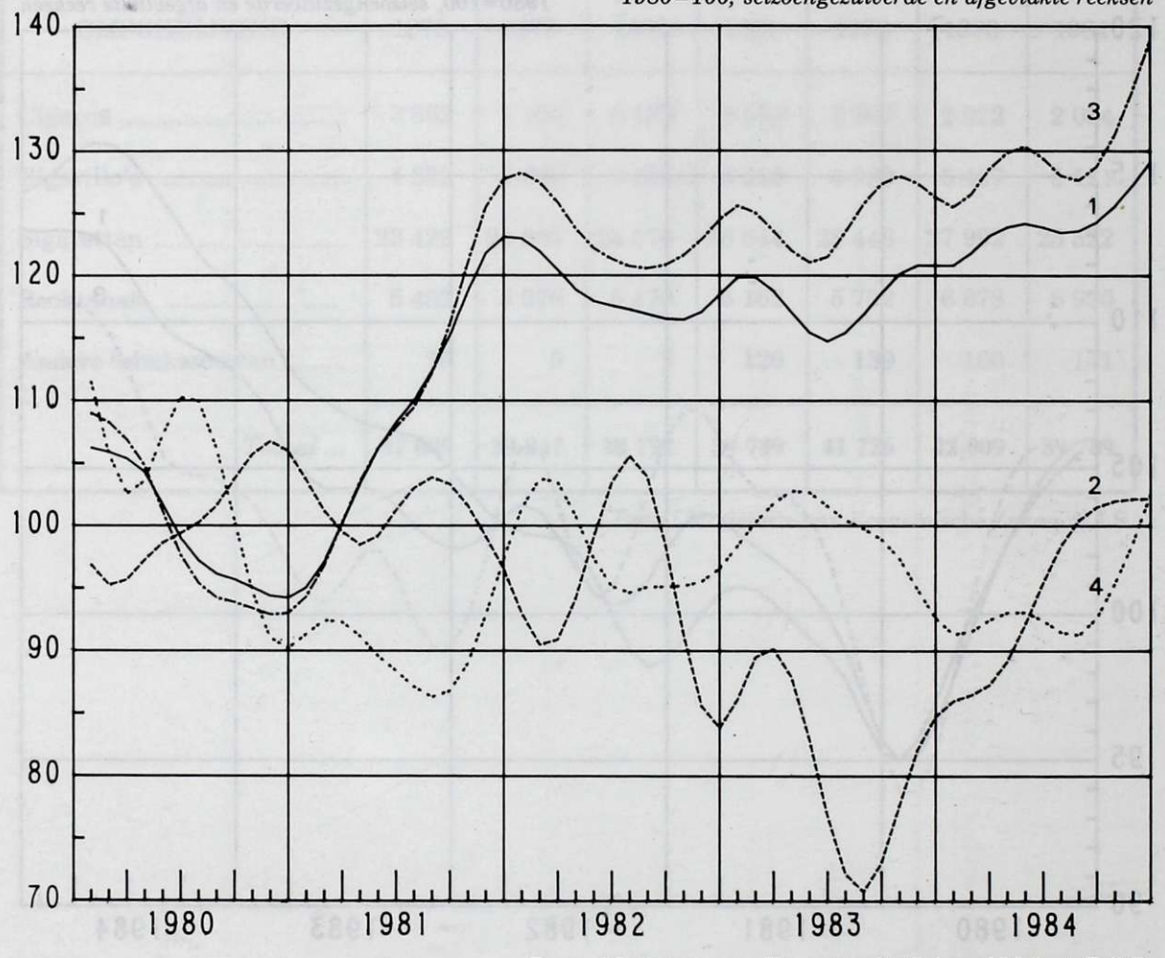

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

V-M — Produktie in de hout-, tabaksnijverheid en de waterdistributie

1 ———— Hout
2 ---------- Water
3 .. .. Tabak

1980=100, seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

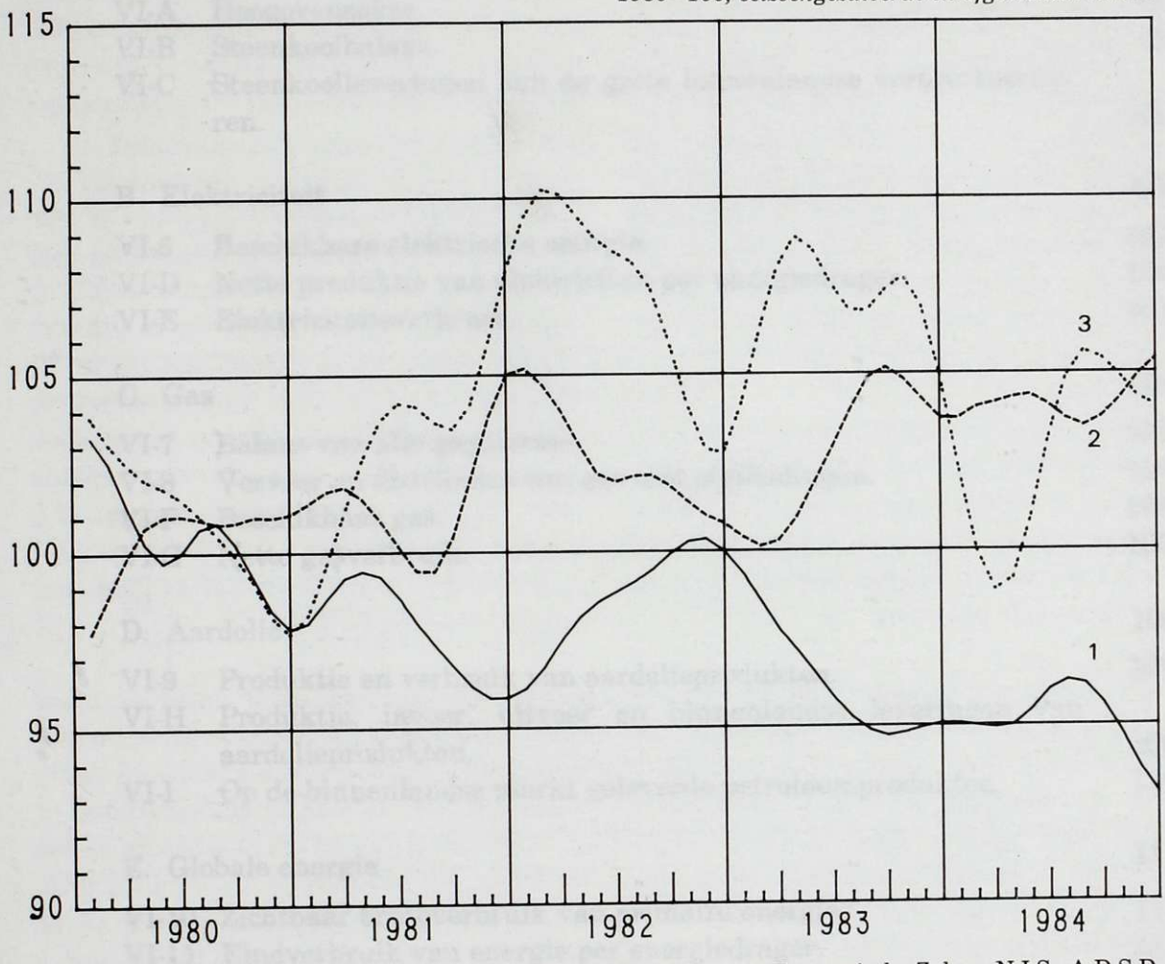

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

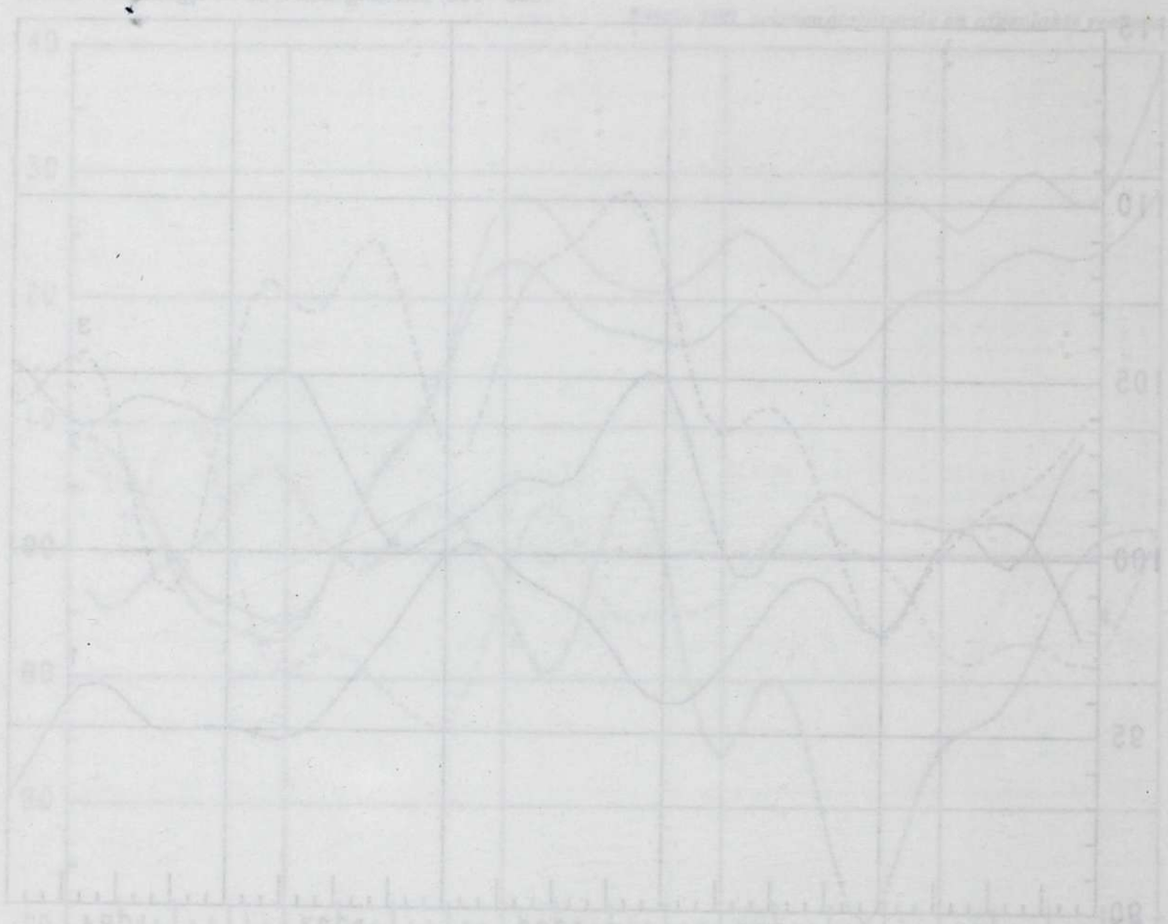

VI. ENERGIE

Inleiding 92

A. Steenkool 94

VI-1 Personeelsbezetting in de steenkoolmijnen. 94
VI-2 Rendement in de steenkoolmijnen. 94
VI-3 Steenkoolbalans. 95
VI-4 Boekhoudkundige exploitatieresultaten van de steenkoolmijnen. 96
VI-5 Cokesbalans. 97
VI-A Hoogovencokes. 98
VI-B Steenkoolbalans. 99
VI-C Steenkoolleveringen aan de grote binnenlandse verbruikssectoren. 100

B. Elektriciteit 101

VI-6 Beschikbare elektrische energie. 101
VI-D Netto produktie van elektriciteit per energiedrager. 102
VI-E Elektriciteitsverbruik. 103

C. Gas 104

VI-7 Balans van alle gassoorten. 104
VI-8 Vervoer en distributie van gas met pijpleidingen. 105
VI-F Beschikbaar gas. 106
VI-G Netto gasverbruik. 107

D. Aardolie 108

VI-9 Produktie en verbruik van aardolieprodukten. 108
VI-H Produktie, invoer, uitvoer en binnenlandse leveringen van aardolieprodukten. 109
VI-I Op de binnenlandse markt geleverde petroleumprodukten. 110

E. Globale energie 111

VI-10 Zichtbaar brutoverbruik van primaire energie. 111
VI-11 Eindverbruik van energie per energiedrager. 112
VI-12 Samengevatte energiebalans naar vorm van energie. 113
VI-13 Balans van de totale energie. 114
VI-J Zichtbaar verbruik van primaire energie. 116
VI-K Vergelijking tussen het verloop van het indexcijfer der industriële produktie en dat van het indexcijfer van het brutoverbruik van primaire energie. 117
VI-L Eindverbruik van energie per energiedrager. 118
VI-M Eindverbruik van energie per sector. 119
VI-N Evolutie van de gemiddelde prijzen van energie. 120

INLEIDING

In de steenkoolsector (tabellen VI-1 tot VI-5 en grafieken VI-A tot VI-C) schommelt de produktie reeds enkele jaren rond de 6 miljoen ton (tabel VI-3). Aangezien per 30 september 1984 de laatste ondergrondse mijn in het Zuiden (Roton) werd gesloten, is die stabilisering in 1984 mogelijk door de lichte produktietoename in de Kempen ingevolge een beter produktierendement (tabel VI-2) en de afbouw van het stelsel van gedeeltelijke werkloosheid dat vooral in 1983 van kracht was.

Het netto verbruik van elektriciteit steeg in 1984 met 4,8 % t.o.v. 1983 (tabel VI-6). De verbruiksgroei was het belangrijkst bij de hoogspanningselektriciteit (+ 6,5 %) vooral onder invloed van de conjuncturele opleving.

De netto produktie van elektrische energie nam in 1984 met 3,9 % toe. De vervanging van vloeibare brandstoffen door kernenergie en vaste brandstoffen zette zich verder door (grafiek VI-D). Bijna 80 % van de totale netto produktie wordt gedekt door kernenergie (51 %) en vaste brandstoffen (29 %).

De verkoop van aardgas steeg opnieuw in 1984 t.o.v. 1983 (3 %) zonder evenwel het niveau van 1979 te bereiken, dat bijna een kwart hoger lag (tabel VI-8).

De rechtstreekse afzet aan de industrie steeg ruim met 4 % en de afzet via de distributie met ongeveer 2 %. Niettemin wordt het niveau van 3 jaar geleden niet bereikt hoewel er meer aansluitingen op het net worden genoteerd. Dit betekent dat het nieuwe gasverbruikspotentieel volledig wordt gecompenseerd door verbruiksdalingen bij reeds vroeger aangeslotenen.

De verwerkte hoeveelheid ruwe aardolie en intermediaire produkten (tabel VI-9 en grafiek VI-H) blijft sinds 1982 op ongeveer 23 miljoen staan. Op de binnenlandse markt blijft alleen het verbruik van motorbrandstoffen voor wegvervoer relatief constant (4,7 miljoen ton grafiek VI-1), zij dat de substitutie van benzine naar diesel-olie zich verder doorzet (2,2 miljoen ton diesel-olie in 1984 tegen 1,7 miljoen ton in 1979 en 2,6 miljoen ton autobenzine tegen 3,1).

Substitutie, vooral door aardgas, maar ook besparingen op het energieverbruik, dringen het verbruik van gasolie en lichte stookolie voor verwarmingsdoeleinden in de huishoudelijke en gelijkgestelde sector fel terug. De leveringen daalden tot minder dan 5 miljoen ton, daar waar ze in 1979 nog ruim 8 miljoen ton bedroegen.

Ook de vervanging van zware fuel door nucleaire brandstof en gedeeltelijk ook door steenkool voor de produktie van elektriciteit is mede oorzaak van het snel dalend aardolieverbruik.

De algemene energiesituatie in België (tabellen VI-10 tot VI-13 en grafieken

VI-J tot VI-N) vertoont, na de 2e olieschok van 1979, een gemiddelde daling van ongeveer 4 % per jaar tot in 1983. In 1984 steeg het verbruik met 4,6 %. Het gaat vooral om de hogere inzet van cokes voor de ijzer- en staalnijverheid (+1,4 miljoen t.o.e.).

Door de daling van het olieverbruik in het primair energieverbruik wordt een verdere diversificatie van het verbruikspatroon bereikt. Het E.E.G.-objectief voor 1990 om slechts voor 40 % van aardolie afhankelijk te zijn, is thans reeds werkelijkheid.

De samengevatte energiebalans (tabel VI-12) geeft een overzicht van de verschillende energiedragers (kolommen) en de aanwending ervan (lijnen). De gegevens worden in principe genoteerd op het ogenblik dat de energie geleverd wordt voor omzetting in een andere vorm van energie of als finaal verbruik. Aldus kan rekening worden gehouden met het eigen verbruik en het verlies bij omvorming van de energieproducenten. Aangezien het echter om leveringen gaat en de voorraadschommelingen in de handel en bij de kleine en middelgrote verbruikers niet gekend zijn, kan er voor vaste en vloeibare brandstoffen een licht verschil zijn tussen het zichtbaar en het werkelijk verbruik.

Om vergelijkbare cijfers te hebben in de energiebalans worden omrekeningcoëfficiënten gebruikt. De voornaamste worden hieronder gegeven, evenals de gebruikelijke afkortingen op dit gebied.

Afkortingen	
J	Joule
kjoule	kilojoule = 10^3 joule
mjoule	megajoule = 10^6 joule
tjoule	terajoule = 10^9 joule
kWh	kilowatt uur
GWh	gigawatt uur = 10^6 kWh
t	metrische ton
toe	ton olie equivalent : gestandaardiseerde conventionele eenheid bepaald op basis van 1 ton petroleum met een netto calorische waarde (calorische onderwaarde) van 41 860 kjoules/kg
kgoe	kilogram olie equivalent

Omrekeningscoëfficiënten		kjoule (netto cal.)	kgoe (netto cal.)
steenkool	1 kg	23 800-31 400	0,568-0,750
steenkoolagglomeraten	1 kg	26 800-31 400	0,640-0,750
laagwaardige steenkool	1 kg	14 500-21 000	0,346-0,502
olie equivalent	1 kg	41 860	1
ruwe petroleum	1 kg	41 700-42 300	0,996-1,011
LPG	1 kg	46 000	1,099
motorbenzine	1 kg	44 000	1,051
aardgas	1 mjoule	900	0,0215
elektriciteit	1 kWh	3 600	0,086

A. STEENKOOL

VI-1 — Personeelsbezetting in de steenkoolmijnen

JAAR-TAL	Aantal ingeschreven mijnwerkers (duizenden) (a)			Gemiddeld aantal aanwezige arbeiders per gewerkte dag (maandgemiddelde, duizenden)					
				Zuiden		Kempen		Het Rijk	
	Zuiden	Kempen	Het Rijk	Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond
1974	9,0	18,8	27,9	4,6	6,8	9,9	13,7	14,6	20,5
1975	7,7	19,0	26,7	3,6	5,3	11,0	14,6	14,6	19,9
1976	5,8	18,9	24,7	2,7	4,1	10,7	14,2	13,4	18,3
1977	4,1	18,6	22,7	2,0	3,1	10,9	14,3	12,4	17,4
1978	3,4	18,7	22,1	1,5	2,3	10,6	13,8	12,1	16,1
1979	2,7	18,6	21,3	1,2	1,8	10,6	13,7	11,7	15,5
1980	1,8	18,6	20,4	0,8	1,2	10,9	14,0	11,7	15,2
1981	1,5	18,7	20,2	0,6	1,0	11,0	14,0	11,6	15,0
1982	1,3	18,3	19,6	0,5	0,8	11,2	14,3	11,7	15,1
1983	1,2	17,9	19,1	0,5	0,7	11,1	14,1	11,5	14,9
1984	—	17,7	17,7	0,4	0,8	10,9	14,0	11,3	14,6

(a) Einde van het tijdvak.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

VI-2 — Rendement in de steenkoolmijnen

JAAR-TAL	Gemiddelde produktie per verrichte dienst en per arbeider (maandgemiddelde, kilogrammen) (a)					
	Zuiden		Kempen		Het Rijk	
	Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond
1974	1 736	1 168	2 505	1 809	2 254	1 590
1975	1 696	1 122	2 254	1 677	2 114	1 525
1976	1 641	1 069	2 335	1 747	2 191	1 590
1977	1 582	1 008	2 465	1 859	2 319	1 698
1978	1 680	1 069	2 397	1 818	2 304	1 704
1979	1 785	1 095	2 321	1 764	2 265	1 678
1980	1 804	1 165	2 338	1 794	2 297	1 738
1981	2 009	1 277	2 207	1 710	2 196	1 681
1982	2 073	1 272	2 355	1 832	2 342	1 800
1983	1 675	1 009	2 439	1 894	2 405	1 844
1984	1 682	1 007	2 600	2 007	2 577	1 975

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Meester- en toezichtspersoneel inbegrepen.

VI-3 — Steenkoolbalans

1000 t.

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984 (f)
Nettoproduktie	6 590	6 125	6 324	6 186	6 539	6 097	6 298
Kempen	*5 963*	*5 614*	*5 949*	*5 815*	*6 277*	*5 910*	*6 196*
Zuiden	*627*	*511*	*375*	*371*	*262*	*187*	*102*
Invoer (a)	7 007	9 622	10 139	10 051	10 484	7 510	9 318
Voorraden bij de mijnen en bij de importeurs op 1 januari	720	265	150	164	217	801	957
Beschikbare hoeveelheid steenkool	**14 317**	**16 012**	**16 613**	**16 401**	**17 240**	**14 408**	**16 573**
Eigen verbruik der mijnen (b)	12	9	11	5	6	7	10
Agglomeraatfabrieken	117	145	74	49	47	42	25
Cokes- en gasfabrieken	7 220	8 463	7 948	7 605	7 555	6 067	8 059
Elektriciteitscentrales (c)	3 698	4 597	5 539	5 842	6 429	5 109	4 765
IJzer- en staalnijverheid (d)	169	121	79	30	30	34	41
Andere industrietakken	988	672	962	746	495	438	726
Huisbrandsector en gelijkgestelden	1 637	1 607	1 333	1 160	1 231	1 146	1 139
Binnenlandse afzet	**13 841**	**15 614**	**15 946**	**15 437**	**15 793**	**12 843**	**14 765**
Uitvoer (e)	226	319	480	787	695	620	1 024
Totale afzet	**14 067**	**15 933**	**16 426**	**16 224**	**16 488**	**13 463**	**15 789**
Voorraden bij de mijnen en bij de importeurs op 31 december	265	150	164	217	801	957	787
Vergissingen en weglatingen	− 15	− 71	+ 23	+ 40	+ 49	− 12	− 3

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) De invoer uit het Groothertogdom Luxemburg niet inbegrepen.
(b) Uitsluitend het eigen verbruik der mijnen. Het verbruik van hun elektriciteitscentrales is overgebracht in de post « Elektriciteitscentrales ». Verbeterde gegevens.
(c) De individuele zelfvoortbrengers niet inbegrepen, behalve de mijncentrales.
(d) Voor andere doeleinden dan om tot cokes te worden verwerkt.
(e) De uitvoer naar het Groothertogdom Luxemburg en wederuitvoer inbegrepen.
(f) Voorlopige gegevens.

VI-4 — Boekhoudkundige exploitatieresultaten van de steenkoolmijnen

OMSCHRIJVING	Zuiderbekkens		Kempen		Het Rijk	
	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t
	1982					
Nettowaarde van de produktie van steenkool	964	3 678	19 438	3 097	20 402	3 120
Bedrijfsuitgaven	1 565	5 975	25 579	4 075	27 144	4 151
Vastleggingsuitgaven	—	—	776	124	776	119
Bedrijfswinst of -verlies	− 601	−2 297	− 6 917	−1 102	− 7 518	−1 150
Subsidies en rectificaties (a)	506	1 931	6 485	1 033	6 991	1 069
Afschrijvingen en netto financiële lasten	—	—	− 264	− 42	− 264	− 40
Eindresultaat ...	**− 95**	**− 366**	**− 696**	**− 111**	**− 791**	**− 121**
	1983					
Nettowaarde van de produktie van steenkool	705	3 759	19 696	3 333	20 401	3 346
Bedrijfsuitgaven	1 517	8 093	26 659	4 510	28 176	4 621
Vastleggingsuitgaven	6	36	501	85	507	83
Bedrijfswinst of -verlies	− 818	−4 371	− 7 464	−1 262	− 8 282	−1 358
Subsidies en rectificaties (a)	749	3 994	7 361	1 245	8 110	1 330
Afschrijvingen en netto financiële lasten	− 4	− 20	− 279	− 47	− 283	− 46
Eindresultaat ...	**− 73**	**− 397**	**− 382**	**− 64**	**− 455**	**− 74**
	1984					
Nettowaarde van de produktie van steenkool	437	4 278	20 332	3 252	20 768	3 278
Bedrijfsuitgaven	950	9 293	29 297	4 729	30 247	4 503
Vastleggingsuitgaven	—	—	644	104	644	103
Bedrijfswinst of -verlies	− 513	−5 015	− 9 609	−1 551	−10 122	−1 605
Subsidies en rectificaties (a)	463	4 527	8 521	1 375	8 984	1 427
Afschrijvingen en netto financiële lasten	− 12	− 120	− 321	− 52	− 333	− 53
Eindresultaat ...	**− 62**	**− 608**	**− 1 409**	**− 228**	**− 1 471**	**− 234**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Het gebeurlijk saldo van het voormalig Solidariteitsfonds, de verschillende raming van de waarde der verbruikte goederen en de andere toelagen van de Staat en van de E.G.K.S.

VI-5 — **Cokesbalans** (a)

1000 t

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984 (c)
Produktie	5 747	6 450	6 048	6 004	5 217	5 106	5 926
Invoer	625	1 408	1 261	1 136	536	444	829
Totale aanvoer ...	**6 372**	**7 858**	**7 309**	**7 140**	**5 753**	**5 550**	**6 755**
Afzet ijzer- en staalnijverheid	5 900	6 695	6 277	6 058	4 975	4 746	5 592
Andere binnenlandse afzet (b)	273	278	265	222	262	254	331
Binnenlandse afzet ...	**6 173**	**6 973**	**6 542**	**6 280**	**5 237**	**5 000**	**5 923**
Uitvoer	230	864	768	822	472	605	869
Totale afzet ...	**6 403**	**7 837**	**7 310**	**7 102**	**5 709**	**5 605**	**6 792**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Hoogovencokes, steenkoolhalfcokes.
(b) Eigen verbruik inbegrepen.
(c) Voorlopige gegevens.

VI-A — Hoogovenscokes

1 ——————— Produktie
2 - - - - - - - - - - Invoer
3 . . . . . Afzet ijzer- en staalnijverheid
4 — — — — — Andere binnenlandse afzet
5 —·—·—·—·— Uitvoer

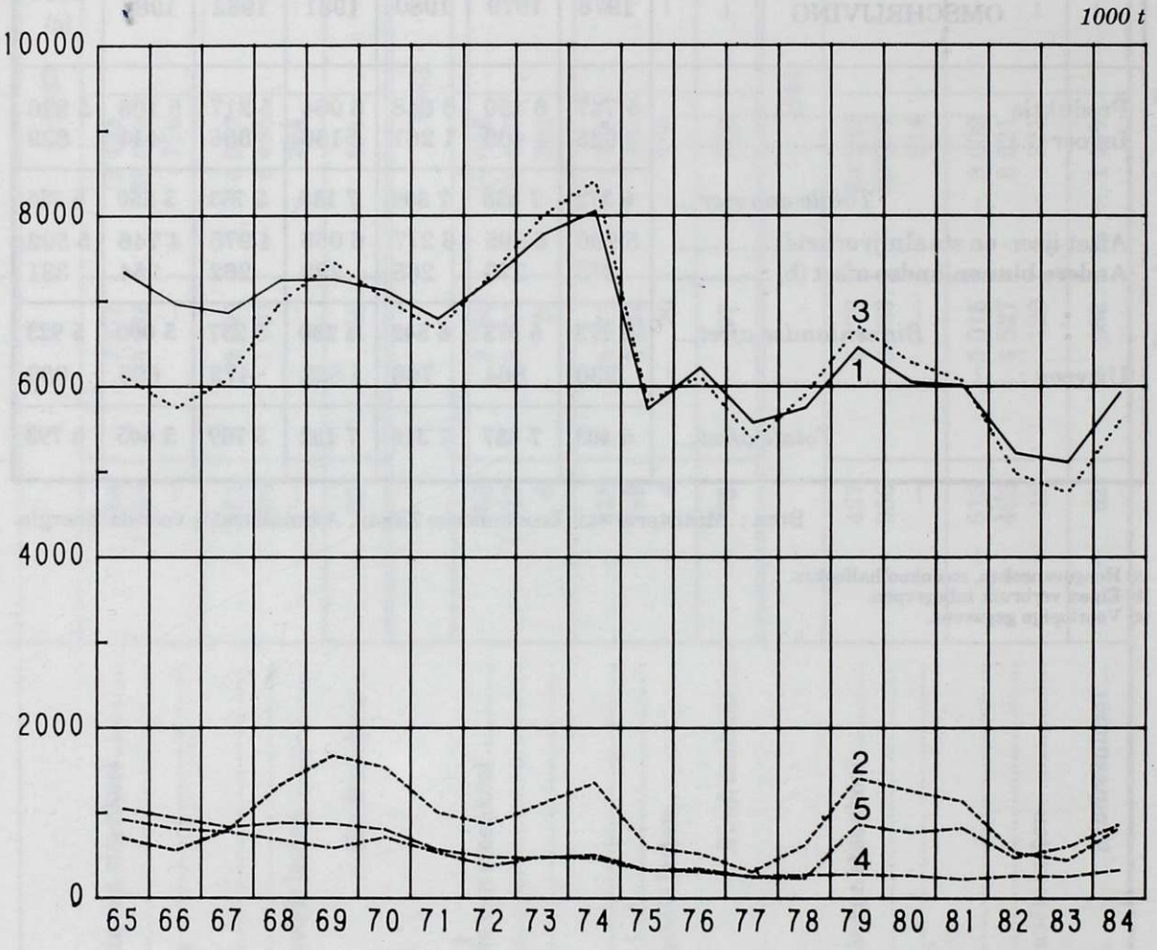

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

VI-B — **Steenkoolbalans**

1 ——————— Produktie
2 ····· Binnenlandse afzet
3 ---------- Invoer
4 — — — — — Voorraden bij de mijnen (einde jaar)
5 —·—·—·— Uitvoer

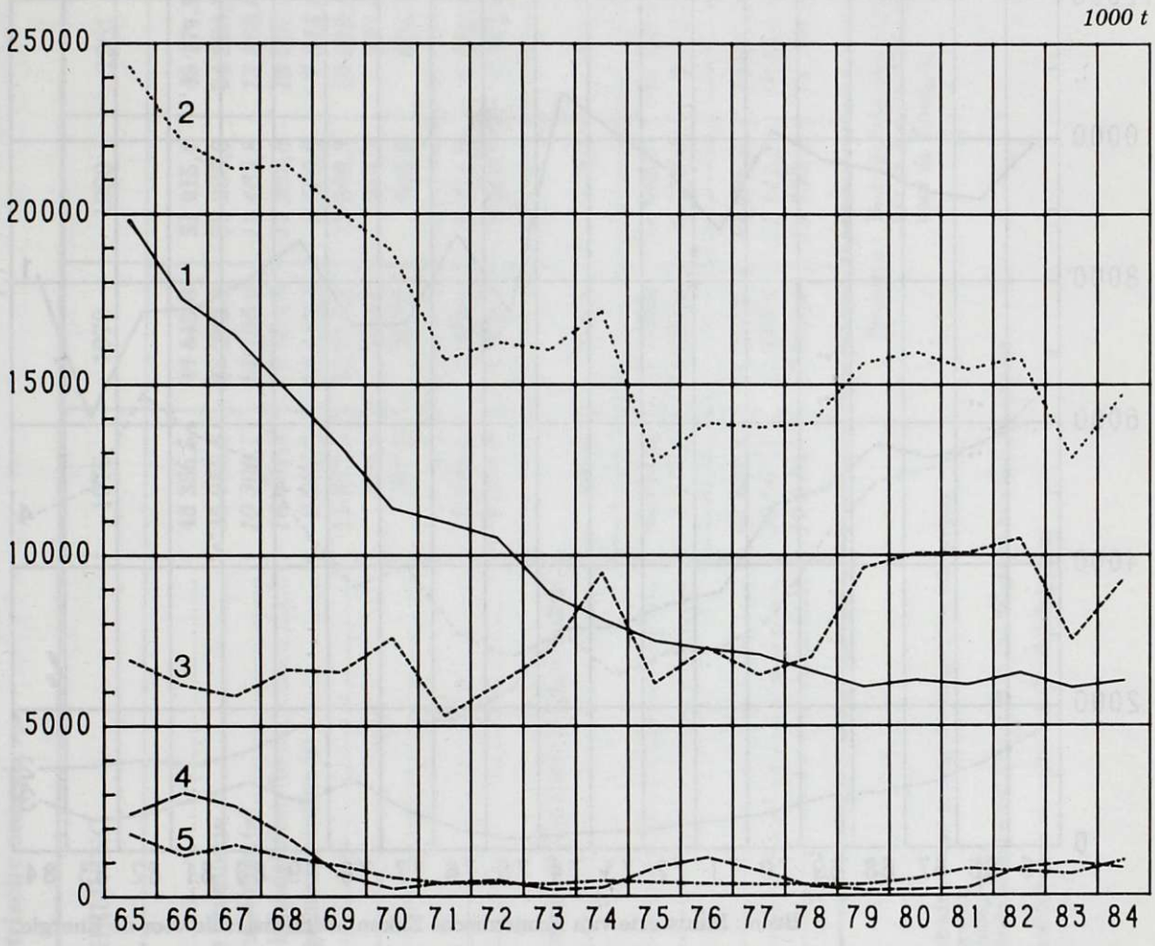

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

VI-C — Steenkoolleveringen aan de grote binnenlandse verbruikssectoren

1 ——————— Cokes- en gasfabrieken, ijzer- en staalnijverheid
2 — — — — — — Agglomeraatfabrieken huisbrandstoffen
3 —·—·—·—·— Andere bedrijfstakken
4 ·· ·· ·· ·· ·· ·· ·· Elektriciteitscentrales

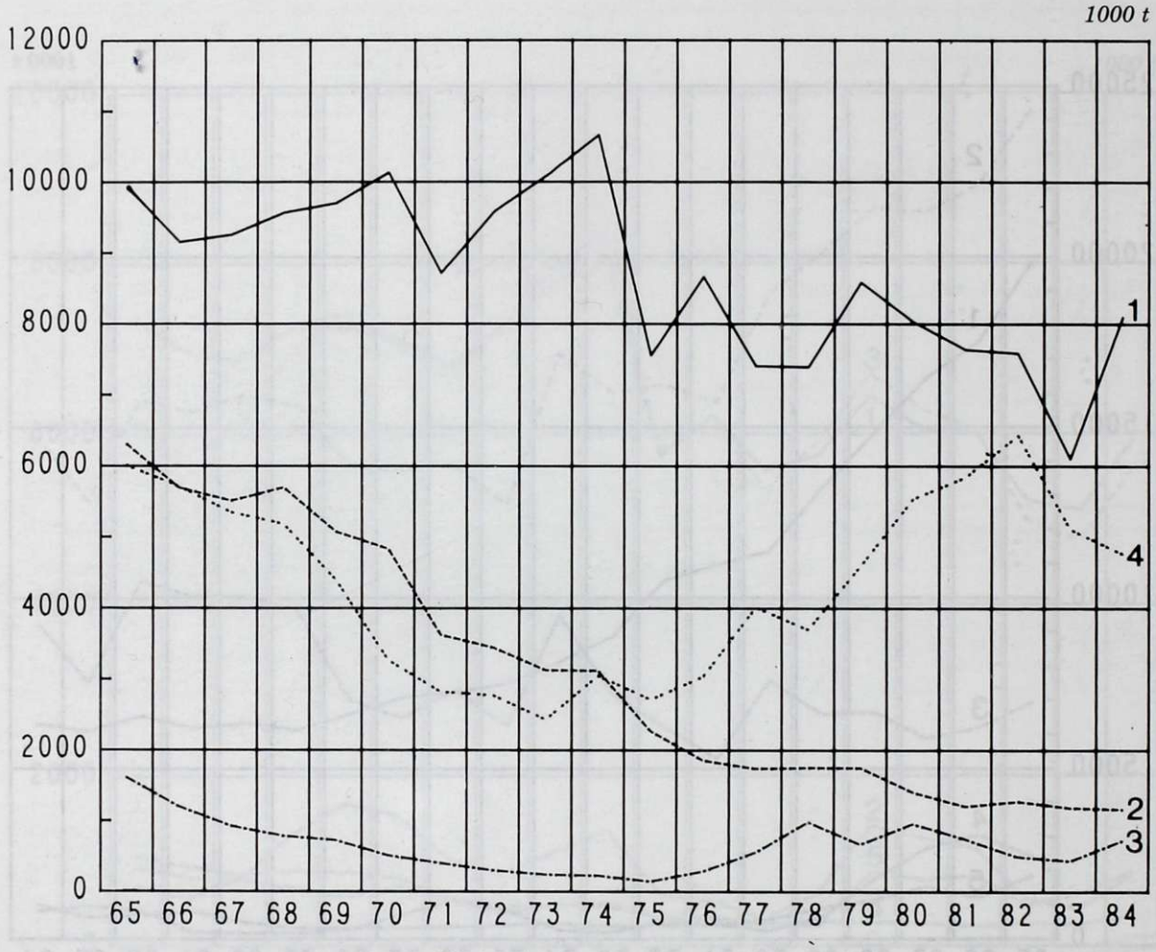

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

VI-6 — Beschikbare elektrische energie

Miljoenen kWh

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984 (f)
Nettoproduktie	**48 356,5**	**49 648,0**	**51 015,4**	**48 179,3**	**47 936,1**	**49 926,7**	**51 850,5**
Conventionele thermische produktie	35 988,5	38 262,1	38 286,0	34 888,5	32 148,3	25 934,1	24 185,9
op basis van : Vaste brandstoffen (a)	*10 300,1*	*11 195,9*	*12 463,8*	*13 868,0*	*15 895,6*	*13 938,6*	*14 780,1*
Vloeibare brandstoffen (b)	*16 401,3*	*16 939,6*	*17 282,6*	*13 207,5*	*11 700,5*	*6 344,2*	*4 086,3*
Gasvormige brandstoffen (c)	*9 287,1*	*10 126,6*	*8 539,6*	*7 813,0*	*4 552,2*	*5 651,3*	*5 319,7*
Kernenergie (d)	11 871,5	10 814,8	11 909,3	12 219,1	14 751,6	22 831,5	26 359,0
Waterkracht	219,3	233,2	274,3	377,0	325,1	332,1	348,4
Spaarbekkencentrales	277,2	337,8	545,8	694,7	711,1	829,0	957,0
Invoer (e)	5 276,9	6 736,3	6 271,5	5 562,7	4 633,8	4 038,0	4 453,2
Uitvoer	– 8 054,3	– 7 962,8	– 8 910,8	– 5 263,9	– 4 318,1	– 4 355,5	– 4 143,1
Energieverbruik voor het pompen in de spaarbekkencentrales	– 367,8	– 467,4	– 733,0	– 925,9	– 942,1	– 1 102,0	– 1 266,7
Gevraagde energie in België	**45 211,3**	**47 954,1**	**47 643,1**	**47 552,4**	**47 309,7**	**48 507,2**	**50 893,9**
Verliezen op het net	– 2 571,5	– 2 699,4	– 2 756,0	– 2 776,3	– 2 674,3	– 2 662,6	– 2 765,2
Nettoverbruik	**42 639,8**	**45 253,0**	**44 891,1**	**44 917,2**	**44 635,4**	**45 828,9**	**48 016,8**
w.v. : Hoogspanning	*30 067,1*	*31 943,6*	*31 141,1*	*30 810,8*	*30 269,0*	*30 967,7*	*32 702,4*
Laagspanning	*12 572,7*	*13 309,4*	*13 750,0*	*14 106,4*	*14 366,4*	*14 861,2*	*15 314,4*

Bronnen : Bedrijfsfederatie der Voortbrengers en Verdelers van Elektriciteit in België; Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Elektriciteit voortgebracht door gekochte stoom en warmterecuperaties inbegrepen.
(b) Produktie uit raffinaderijgas inbegrepen.
(c) Produktie uit raffinaderijgas niet inbegrepen.
(d) Niet inbegrepen het Belgisch aandeel van de produktie van de Frans-Belgische kernenergiecentrale te Chooz (Frankrijk).
(e) Het Belgisch aandeel in de nettoproduktie van de centrale te Chooz inbegrepen.
(f) Voorlopige gegevens.

VI-D — Netto-produktie van elektriciteit per energiedrager

1 ——————— Vaste brandstoffen
2 ---------- Vloeibare brandstoffen
3 —·—·—·—·— Gasvormige brandstoffen
4 .. .. Kernenergie

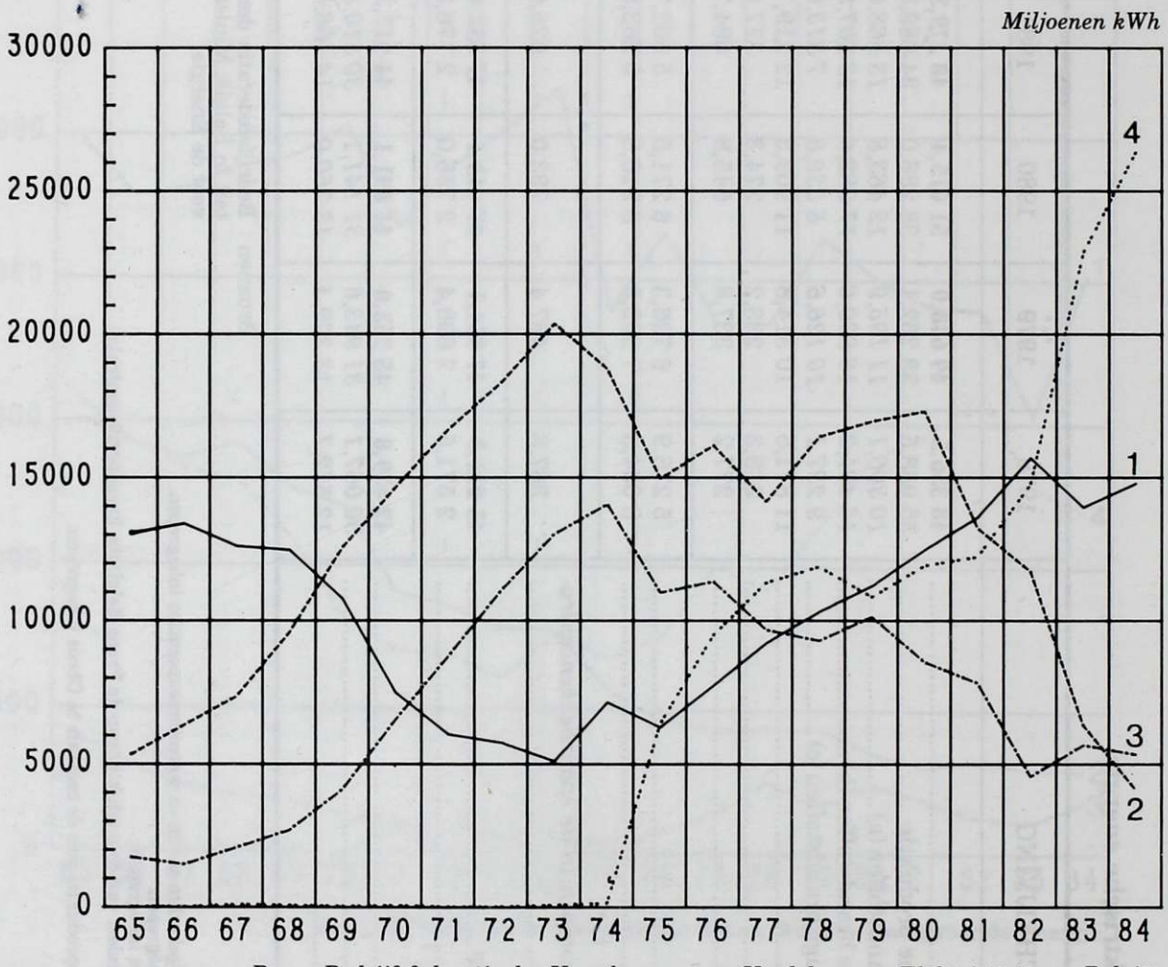

Bron : Bedrijfsfederatie der Voortbrengers en Verdelers van Elektriciteit van België.

VI-E — Elektriciteitsverbruik

1 ——————— Gevraagde energie
2 ——————— Trend gevraagde energie 1950/1974 : 6,6 % groei per jaar
3 ——————— Trend gevraagde energie 1974/1984 : 2,7 % groei per jaar
4 ---------- Hoogspanningsverbruik
5 — — — — — — Trend hoogspanningsverbruik 1950/1974 : 6,1 % groei per jaar
6 — — — — — — Trend hoogspanningsverbruik 1974/1984 : 1,5 % groei per jaar
7 – — — — — Laagspanningsverbruik
8 —·—·—·—·— Verlies op het net en op het verbruik
Pompenergie sinds 1971

Miljoenen kWh

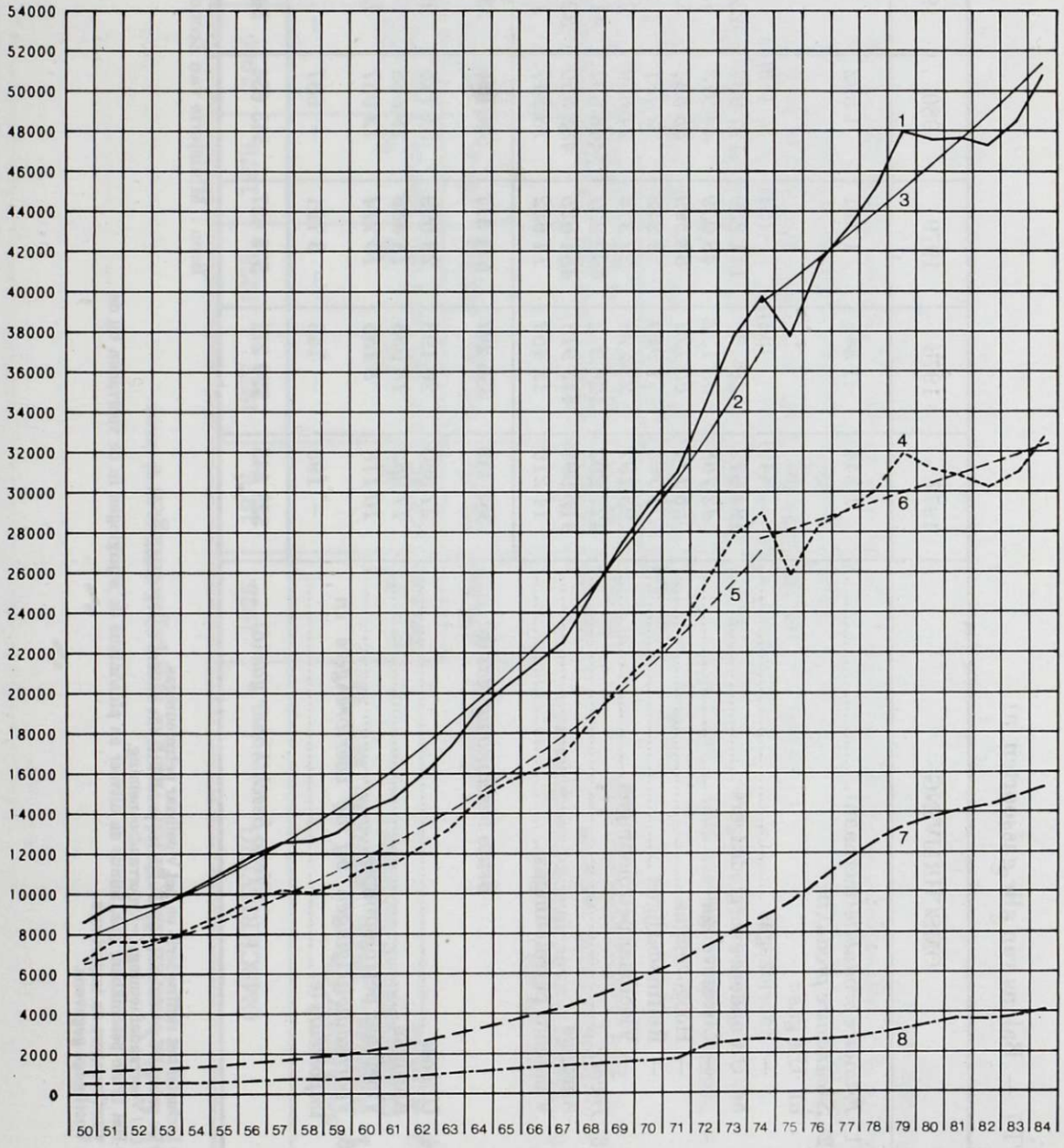

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

VI-7 — **Balans van alle gassoorten** (a)

Tjoules

OMSCHRIJVING	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984 (e)
1. *Primaire produktie* (methaan)	1 344	1 345	1 321	1 532	1 275	1 215	718	1 479
2. *Secundaire produktie :*								
a) Uit gas :								
— Fabrieksgas	(49)	(56)	(54)	(53)	(47)	(43)	(39)	(35)
b) Uit andere energiedragers :	124 872	128 490	141 259	127 937	124 310	101 100	99 278	112 968
— Cokesovengas	*42 768*	*43 132*	*48 039*	*44 973*	*45 199*	*39 202*	*39 555*	*45 849*
— Hoogovengas	*55 144*	*60 172*	*63 599*	*55 824*	*54 280*	*41 344*	*41 119*	*48 525*
— Raffinaderijgas	*1 763*	*1 910*	*2 242*	*2 481*	*2 306*	*1 684*	*657*	*1 001*
— Vloeibaar petroleumgas	*25 197*	*23 276*	*27 374*	*24 659*	*22 525*	*18 870*	*17 947*	*17 594*
3. *Invoer*	427 202	426 372	469 237	446 597	413 545	354 413	360 471	367 637
Aardgas	*415 992*	*413 913*	*454 625*	*433 350*	*396 081*	*335 189*	*344 257*	*352 851*
Vloeibaar petroleumgas	*11 210*	*12 459*	*14 632*	*13 247*	*17 464*	*19 224*	*16 214*	*14 786*
Bruto beschikbaar gas (b)	**553 418**	**556 207**	**611 317**	**576 066**	**539 777**	**456 771**	**460 506**	**482 084**
4. *Uitvoer*	27 380	26 193	29 599	31 725	28 259	25 459	23 551	20 387
Aardgas	*17 262*	*18 038*	*18 885*	*19 668*	*13 077*	*10 911*	*10 772*	*10 986*
Vloeibaar petroleumgas	*10 118*	*8 155*	*10 714*	*12 057*	*15 182*	*14 548*	*12 779*	*9 401*
5. *Voorraadwijzigingen bij de voortbrengers en importeurs* (c)	– 193	– 743	– 3 791	– 687	– 1 963	– 9 883	– 3 471	– 1 540
Netto beschikbaar gas (d)	**525 845**	**529 271**	**578 427**	**543 654**	**508 955**	**421 429**	**433 484**	**460 157**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Inclusief het raffinaderij- en het vloeibaar petroleumgas.
(b) De primaire produktie, de secundaire produktie uit andere energiedragers en de invoer.
(c) (+) Voorraadafneming; (–) voorraadtoeneming.
(d) Het bruto beschikbaar gas, minus de uitvoer en plus/minus de wijzigingen in de voorraden bij de voortbrengers en importeurs.
(e) Voorlopige gegevens.

VI-8 — Vervoer en distributie van gas met pijpleidingen

Tjoules

OMSCHRIJVING	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984 (a)
A. *Beschikbaar gas :*										
1. Stadsgas : totale produktie van de gasfabrieken en -centrales	42	45	50	56	54	53	47	43	39	35
2. Aardgas	396 424	424 801	415 799	413 170	450 787	432 663	394 117	325 305	340 786	351 311
Totaal ...	**396 466**	**424 846**	**415 849**	**413 226**	**450 841**	**432 716**	**394 164**	**325 348**	**340 825**	**351 346**
B. *Verkoop van gas :*										
1. Verkoop van de distributieorganismen :										
— Huishoudelijk verbruik	66 588	76 787	85 861	101 280	114 493	116 770	116 036	110 205	111 374	111 939
— Niet-huishoudelijk verbruik	25 341	30 131	35 583	42 894	48 718	52 393	55 785	52 806	53 910	56 392
Totaal ...	**91 929**	**106 918**	**121 444**	**144 174**	**163 211**	**169 163**	**169 821**	**163 011**	**165 284**	**168 331**
2. Rechtstreekse verkoop van Distrigas aan de nijverheid	275 015	287 613	271 117	245 752	265 742	241 331	208 921	150 669	165 702	172 945
Totaal ...	**366 944**	**394 531**	**392 561**	**389 926**	**428 953**	**410 494**	**378 742**	**313 680**	**330 986**	**341 276**
3. Uitvoer	13 375	15 478	16 164	18 038	18 885	19 668	13 077	10 911	10 272	10 986

(a) Voorlopige gegevens.

Bron : Verbond der Gasnijverheid.

VI-F — Beschikbaar gas

1 ———— Totaal beschikbaar gas
2 - - - - - - Produktie hoogoven-, fabrieks- en mijngas
3 —·—·—·— Netto invoer aardgas
4 ····· Produktie raffinaderij- en vloeibaar petroleumgas en netto invoer vloeibaar petroleumgas

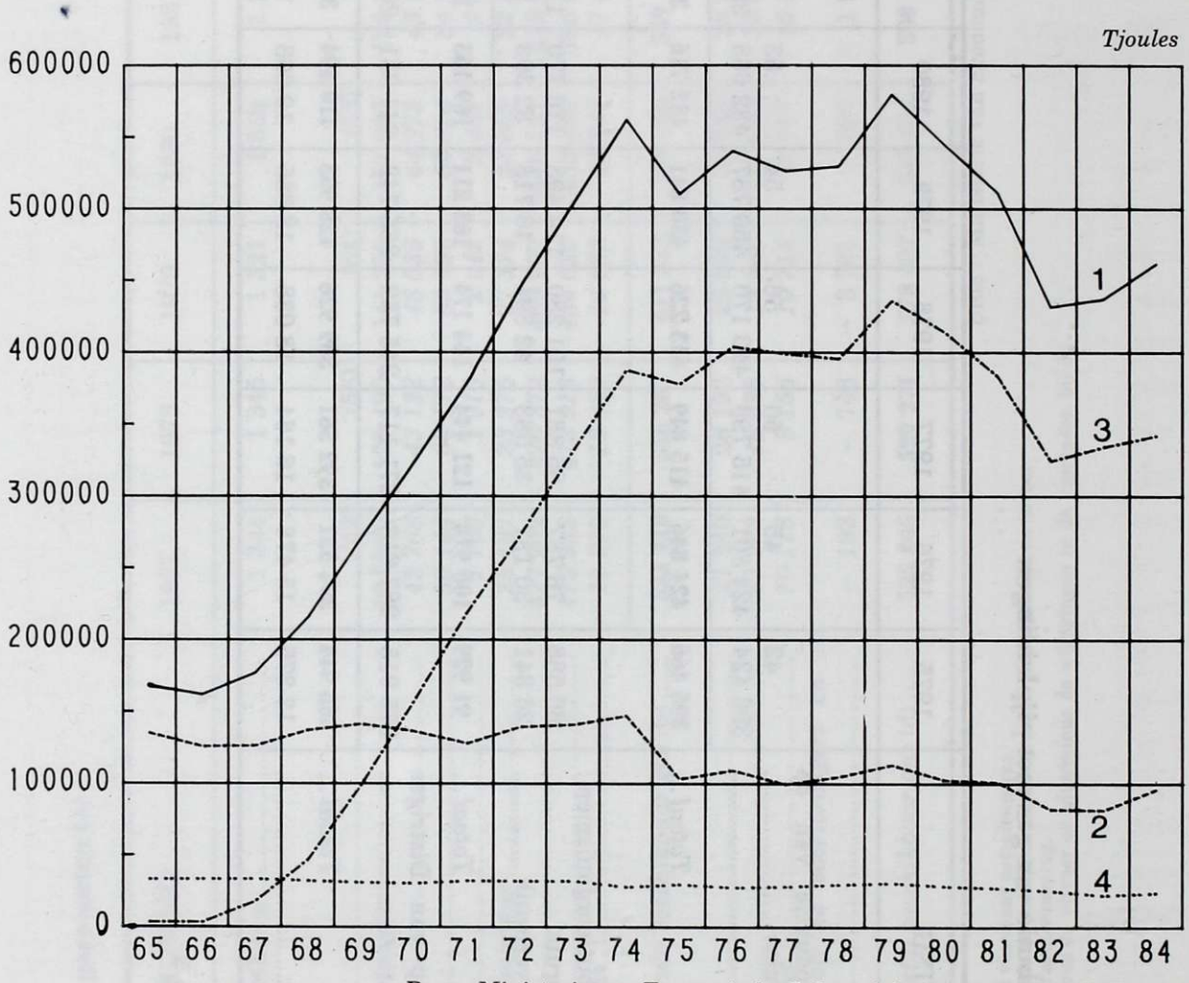

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

VI-G — Netto gasverbruik
Alle gas, inclusief vloeibaar en raffinaderijgas

1 ---------- IJzer- en staalnijverheid
2 ———————— Elektriciteitscentrales
3 —·—·—·—·— Overige industrie
4 ·· ·· ·· ·· Huishoudelijk verbruik en dgl.

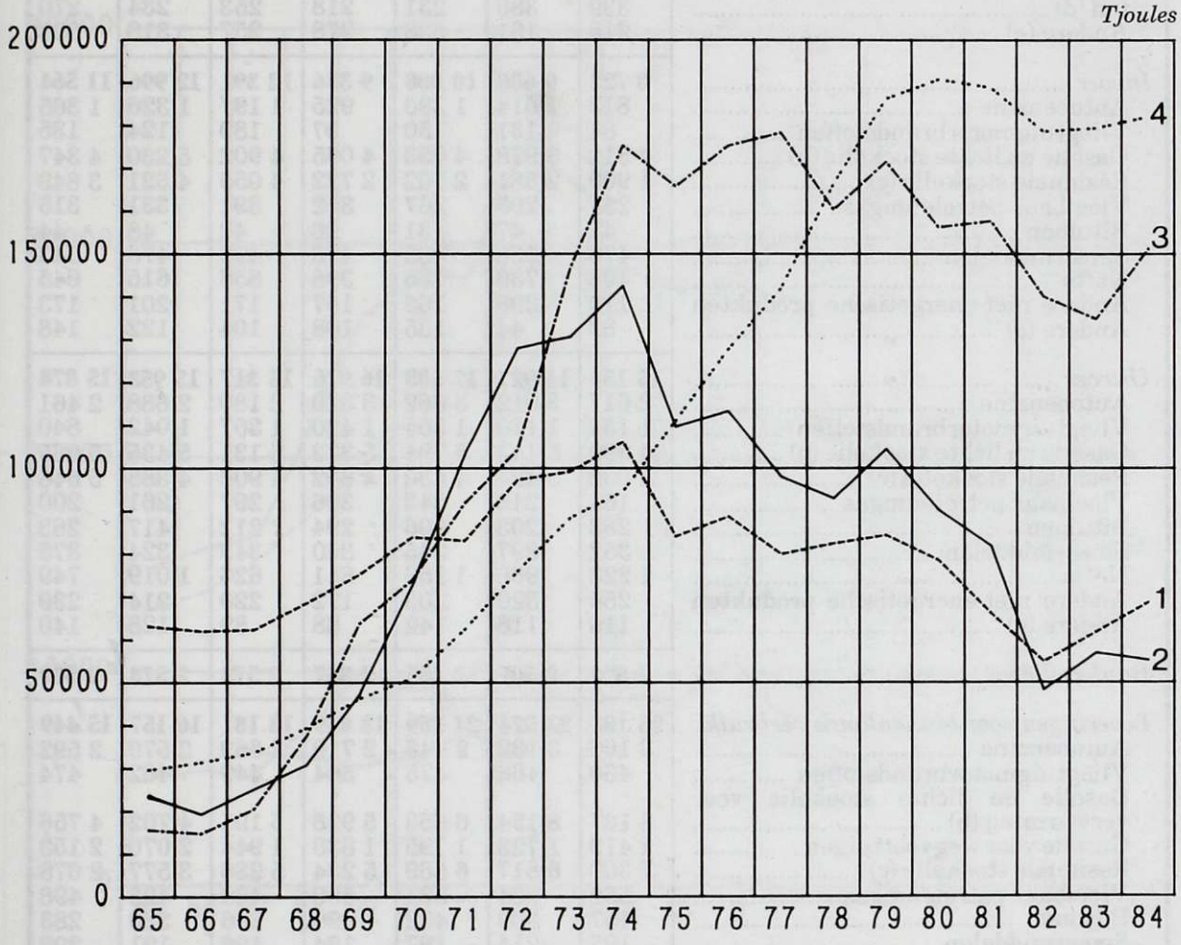

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

D. AARDOLIE

VI-9 — Produktie en verbruik van aardolieprodukten

1000 t

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984 (f)
Verwerkte hoeveelheid ruwe aardolie (a)	**33 884**	**34 004**	**33 631**	**29 323**	**25 175**	**23 079**	**23 679**
Produktie	**32 029**	**32 189**	**31 616**	**27 480**	**23 380**	**21 668**	**21 676**
Autobenzine	4 815	5 088	5 506	4 773	3 676	3 943	3 709
Vliegtuigmotorbrandstoffen	1 496	1 515	1 707	1 783	1 649	1 380	1 213
Gasolie en lichte stookolie (b)	10 819	11 946	10 387	8 809	7 983	7 581	8 037
Residuele stookolie (c)	11 253	10 950	10 148	9 001	7 717	5 367	5 916
Vloeibaar petroleumgas	474	552	497	455	385	372	369
Bitumen	665	680	750	666	549	704	527
Smeermiddelen	83	98	66	40	26	36	37
Nafta	1 867	1 759	1 486	1 457	885	1 733	1 290
Andere niet-energetische produkten (d)	339	380	231	218	253	234	270
Andere (e)	218	181	338	278	257	318	308
Invoer	**8 722**	**9 680**	**10 008**	**9 336**	**12 391**	**12 996**	**11 564**
Autobenzine	813	1 014	1 390	925	1 197	1 326	1 365
Vliegtuigmotorbrandstoffen	84	131	50	97	180	124	135
Gasolie en lichte stookolie (b)	4 512	3 978	4 053	4 065	4 902	5 230	4 347
Residuele stookolie (c)	1 900	2 581	2 702	2 722	4 050	4 521	3 849
Vloeibaar petroleumgas	251	295	267	352	391	331	315
Bitumen	47	47	31	26	42	48	44
Smeermiddelen	470	538	483	476	498	478	543
Nafta	496	736	725	398	856	615	645
Andere niet-energetische produkten	110	396	163	167	171	201	173
Andere (e)	39	44	135	108	104	122	148
Uitvoer	**15 154**	**14 927**	**17 588**	**16 976**	**15 317**	**15 953**	**15 878**
Autobenzine	2 617	3 012	3 662	3 320	2 180	2 688	2 461
Vliegtuigmotorbrandstoffen	1 134	1 129	1 305	1 420	1 307	1 042	840
Gasolie en lichte stookolie (b)	4 999	5 144	5 794	5 373	5 131	5 435	5 065
Residuele stookolie (c)	4 032	3 424	4 430	4 802	4 906	4 385	5 546
Vloeibaar petroleumgas	164	216	243	306	297	261	200
Bitumen	263	203	306	294	212	417	263
Smeermiddelen	352	397	345	360	349	324	375
Nafta	1 223	966	1 158	841	626	1 019	749
Andere niet-energetische produkten	254	320	203	172	220	214	239
Andere (e)	116	116	142	88	89	128	140
Bunkeroliën	**2 820**	**2 507**	**2 455**	**2 857**	**2 573**	**2 573**	**2 500**
Leveringen voor binnenlands verbruik	**23 183**	**23 574**	**21 289**	**18 849**	**18 181**	**16 157**	**15 449**
Autobenzine	3 108	3 132	2 948	2 719	2 669	2 579	2 592
Vliegtuigmotorbrandstoffen	460	466	475	504	449	462	474
Gasolie en lichte stookolie voor verwarming (b)	8 137	8 154	6 653	5 928	5 195	4 702	4 756
Gasolie voor wegvoertuigen	1 419	1 723	1 795	1 838	1 944	2 070	2 153
Residuele stookolie (c)	7 309	6 817	6 569	5 234	5 286	3 577	2 678
Vloeibaar petroleumgas	552	604	531	500	469	423	498
Bitumen	457	509	452	390	386	330	283
Smeermiddelen	195	214	197	194	196	191	202
Nafta	1 248	1 413	1 133	1 028	1 136	1 299	1 298
Andere niet-energetische produkten	208	464	205	215	197	223	197
Andere (e)	89	78	331	299	254	301	318

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) De verwerkte hoeveelheid tussenprodukten inbegrepen.
(b) Met inbegrip van lampolie en tractorpetroleum.
(c) Het pek van residuele aardolie inbegrepen.
(d) Hoofdzakelijk white-spirit en speciale benzines.
(e) Het onverdichtbaar gas inbegrepen.
(f) Voorlopige gegevens.

VI-H — Produktie, invoer, uitvoer en binnenlandse leveringen van aardolieprodukten

1 ———— Produktie
2 ---------- Invoer
3 —·—·—·—·— Uitvoer
4 ·· ·· ·· ·· Binnenlandse leveringen

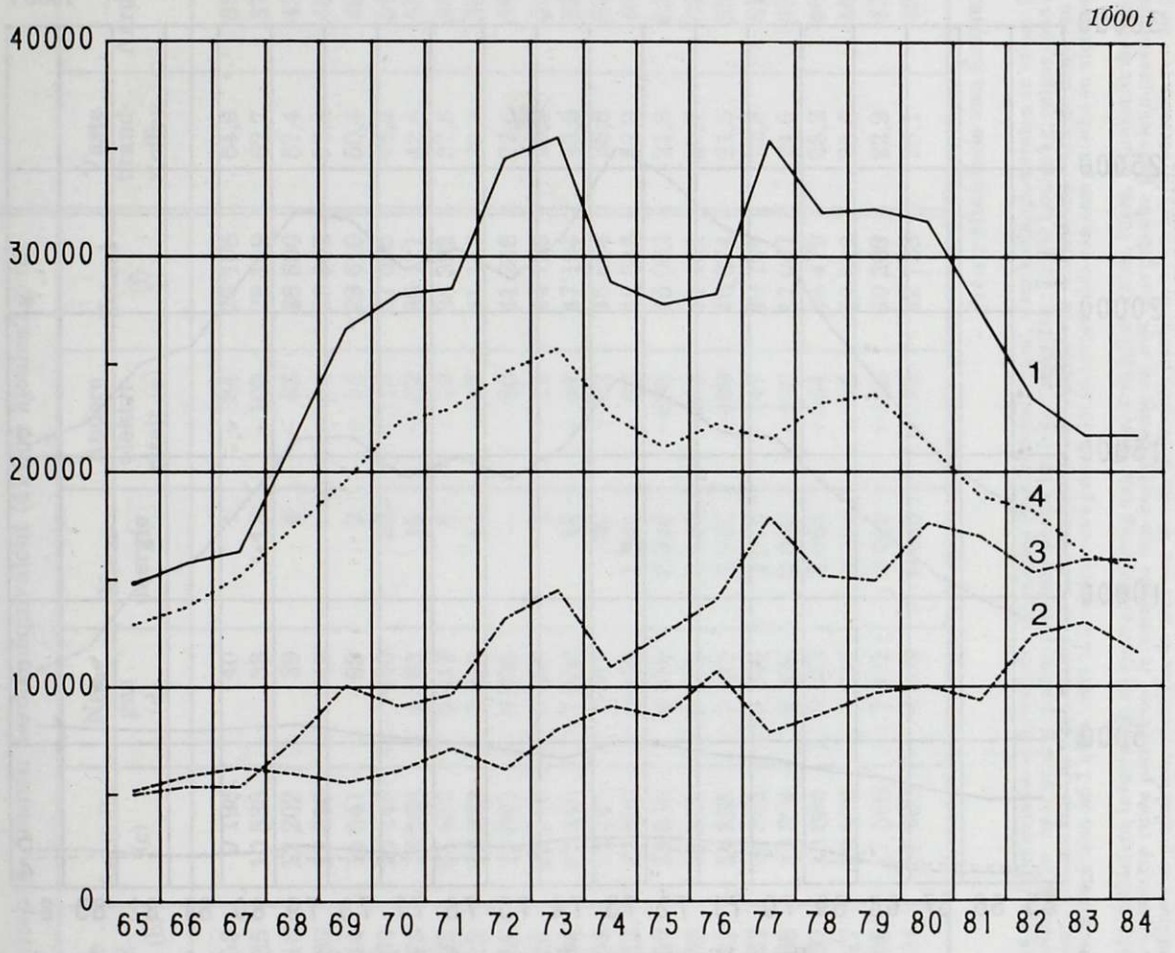

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

VI-I — Op de binnenlandse markt geleverde petroleumprodukten (a)

1 ——————— Alle motorbrandstoffen
2 — — — — — — Totaal
3 —·—·—·—·—·— Brandstoffen
4 ·· ·· ·· ·· ·· ·· ·· Andere
5 ---------- Grondstoffen voor de petroleumchemie...

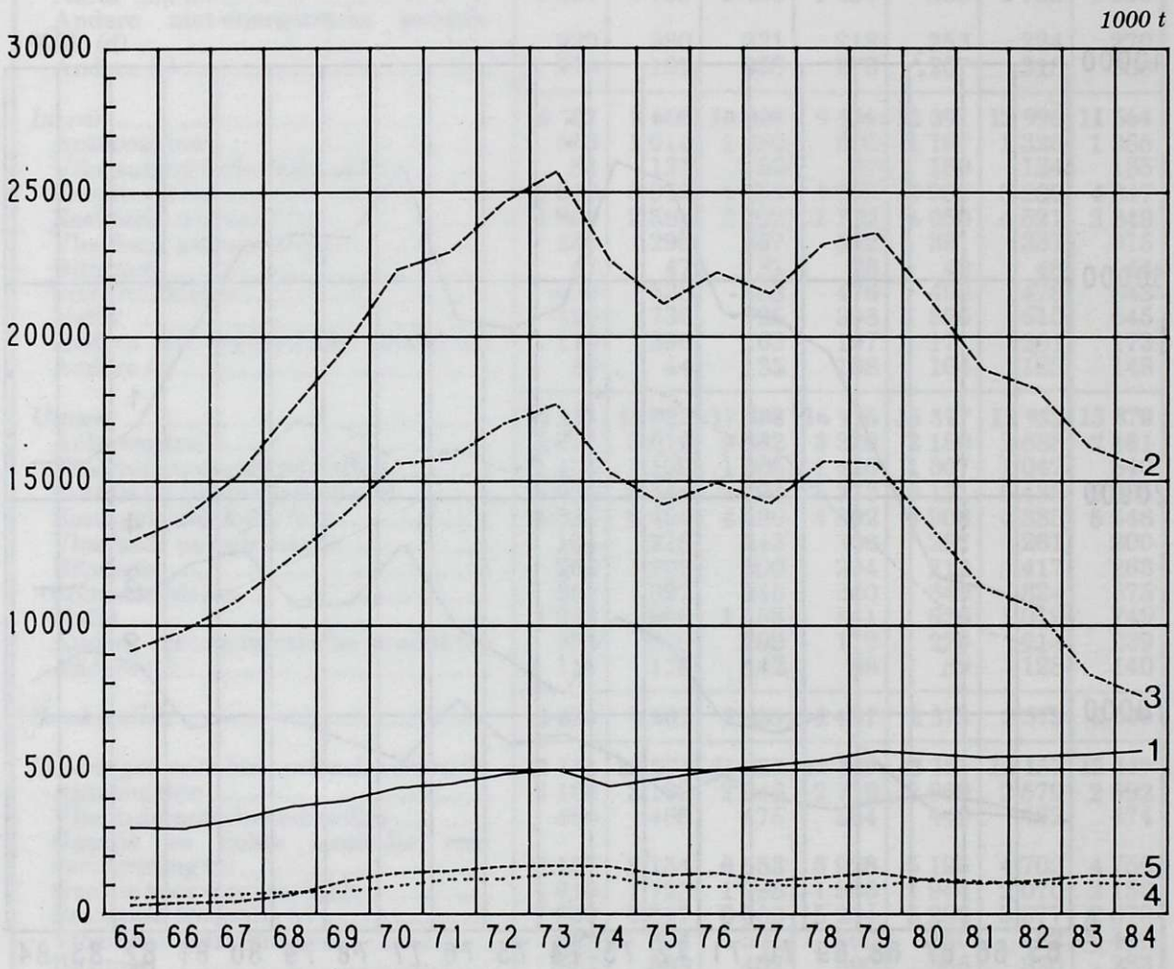

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Exclusief eigen verbruik der raffinaderijen en bunkering voor zeescheepvaart.

VI-10 — Zichtbaar brutoverbruik van primaire energie

JAAR	In duizenden tonnen aardolieëquivalent (41 860 kjoules/kg) (a)						In % van het totaal				
	Vaste brandstoffen (b)	Aardolie (c)	Netgas (d)	Kernenergie	Andere elektriciteit (e)	Totaal (f)	Vaste brandstoffen	Aardolie	Netgas	Kernenergie	Andere elektriciteit
1962	16 953	9 198	40	1	− 84	26 108	64,9	35,2	0,2	—	−0,3
1963	17 635	10 533	38	13	−100	28 119	62,7	37,5	0,1	—	−0,3
1964	16 418	12 202	39	4	− 63	28 600	57,4	42,7	0,1	—	−0,2
1965	16 100	13 690	49	—	+ 64	29 903	53,8	45,8	0,2	—	+0,2
1966	14 914	14 541	99	2	+ 54	29 610	50,4	49,1	0,3	—	+0,2
1967	14 360	16 148	450	23	+114	31 095	46,2	51,9	1,4	0,1	+0,4
1968	14 973	18 968	1 163	15	+ 52	35 171	42,6	53,9	3,3	—	+0,2
1969	14 522	21 482	2 412	5	− 29	38 392	37,8	56,0	6,3	—	−0,1
1970	13 312	23 869	3 815	14	+147	41 157	32,3	58,0	9,3	—	+0,4
1971	11 368	24 663	5 295	—	− 80	41 246	27,6	59,8	12,8	—	−0,2
1972	11 625	26 588	6 559	3	+ 11	44 786	26,0	59,4	14,6	—	—
1973	11 808	27 443	7 956	18	− 31	47 194	25,0	58,1	16,9	—	—
1974	12 303	24 145	9 301	33	+ 82	45 864	26,8	52,6	20,3	0,1	+0,2
1975	9 312	22 530	9 059	1 541	− 96	42 346	22,0	53,2	21,4	3,6	−0,2
1976	9 859	23 896	9 670	2 342	−685	45 082	21,9	53,0	21,4	5,2	−1,5
1977	9 203	23 313	9 553	2 616	−204	44 481	20,7	52,4	21,5	5,9	−0,5
1978	10 032	24 925	9 471	2 745	−499	46 674	21,5	53,4	20,3	5,9	−1,1
1979	10 963	25 363	10 350	2 575	−147	49 104	22,3	51,7	21,1	5,2	−0,3
1980	11 288	23 304	9 902	2 982	−429	47 047	24,0	49,6	20,0	6,3	−0,9
1981	11 197	20 692	9 133	3 093	+364	44 479	25,2	46,5	20,5	7,0	+0,8
1982	10 827	19 976	7 539	3 794	+376	42 512	25,6	46,7	17,8	9,0	+0,9
1983	9 206	17 568	7 901	5 402	+192	40 269	22,9	43,6	19,6	13,4	+0,5
1984 (g)	10 734	16 967	8 189	6 446	+392	42 728	25,1	39,7	19,2	15,1	+0,9

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Omrekeningscoëfficienten op basis van de calorische onderwaarde : steenkolen (handelskwaliteiten), steenkoolagglomeraten en cokes : 29 300 kjoules/kg; laagwaardige kolen : 20 930 kjoules/kg; brandstofschiefers : naar gelang van hun calorieëninhoud; bruinkoolbriketten : 20 930 kjoules/kg; netgas : aan de hand van de vooraf tot 35 169 kjoules/m³ omgerekende statistieken; elektriciteit uit waterkracht en kernenergie en invoersaldo van elektriciteit : aan de hand van het gemiddelde aantal kjoules, ingezet door alle klassieke thermische centrales om 1 kWh voort te brengen; ruwe petroleum en invoersaldo van energetische en niet energetische petroleumprodukten : 41 860 kjoules/kg.

(b) Verbruik van steenkolen en brandstofschiefers, invoersaldo en voorraadintering van steenkoolagglomeraten, cokes, bruinkoolbriketten en bruinkool.

(c) Hoeveelheid in de raffinaderijen verwerkte ruwe petroleum, invoersaldo van energetische en niet energetische petroleumprodukten en positief verschil tussen de binnenlandse leveringen van geraffineerde produkten, enerzijds, de som van de voortgebrachte hoeveelheid en het invoersaldo van die produkten, anderzijds.

(d) Verbruik van het in België opgevangen mijngas en invoersaldo van netgas, waaronder aardgas vanaf 10 oktober 1966.

(e) Produktie van elektriciteit uit waterkracht en invoersaldo van elektriciteit; het Belgisch aandeel in produktie van de Frans-Belgische Centrale van Chooz is bij de invoer geteld.

(f) Het totaal moet overeenkomen met de som van de posten « Verbruik der producenten primaire energie, verlies, omvorming en distributie » en « Levering eindverbruikers » in de tabel « Balans van de totale energie ».

(g) Voorlopige gegevens.

VI-11 — Eindverbruik van energie per energiedrager

1000 t.o.e.

JAAR	Steenkool en agglomeraten	Bruinkool-briketten	Cokes (a)	Aardolieprodukten (niet energetisch verbruik niet inbegrepen)	Netgas (niet energetisch verbruik niet inbegrepen	Elektriciteit (b)	Totaal
1953	8 197	37	1 816	2 733	1 163	608	14 554
1954	8 811	44	1 989	2 905	1 282	667	15 698
1955	8 963	49	2 320	3 468	1 471	723	16 994
1956	9 026	50	2 520	4 174	1 620	796	13 183
1957	8 441	54	2 446	4 142	1 591	833	17 507
1958	6 425	51	2 313	4 796	1 595	846	16 026
1959	6 172	46	2 512	5 157	1 634	935	16 456
1960	6 495	48	2 585	5 748	1 801	1 026	17 703
1961	6 344	45	2 608	6 146	1 747	1 074	17 964
1962	6 917	48	2 705	7 323	1 849	1 178	20 020
1963	7 465	50	2 985	7 928	1 946	1 279	21 653
1964	5 958	38	3 096	9 010	2 023	1 442	21 567
1965	5 802	39	3 013	10 279	2 079	1 478	22 690
1966	5 900	34	2 889	10 803	2 108	1 567	22 410
1967	4 602	29	2 935	12 061	2 234	1 671	23 532
1968	4 649	28	3 237	13 604	2 789	1 878	26 185
1969	4 337	24	3 417	14 588	3 637	2 072	28 075
1970	4 171	21	3 225	16 305	4 083	2 241	30 046
1971	3 028	17	2 788	16 138	4 793	2 388	29 152
1972	2 920	15	3 118	17 292	5 749	2 673	31 767
1973	2 868	14	3 700	17 803	6 707	2 943	34 035
1974	2 682	17	3 876	15 347	7 734	3 119	32 775
1975	2 188	11	2 724	15 367	7 411	2 929	30 630
1976	1 960	11	2 768	16 176	8 184	3 228	32 327
1977	1 977	11	2 425	16 178	8 250	3 356	32 197
1978	2 145	10	2 621	17 332	8 469	3 529	34 106
1979	1 886	19	3 036	17 035	9 206	3 690	34 872
1980	1 840	72	2 921	15 057	8 941	3 729	32 560
1981	1 626	71	2 747	13 708	8 292	3 734	30 178
1982	1 420	75	2 372	13 373	7 174	3 719	28 139
1983	1 261	84	2 276	12 293	7 429	3 821	27 104
1984 (c)	1 475	134	2 692	12 179	8 349	4 006	28 839

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Om dubbel gebruik te voorkomen werd het verbruik van cokes verminderd met de geproduceerde hoeveelheid hoogovengas.
(b) Omrekeningscoëfficient voor elektriciteit : 3600 kjoules/kWh.
(c) Voorlopige gegevens.

VI-12 — Samengevatte energiebalans naar vorm van energie (a)

OMSCHRIJVING	Steenkool en -agglomeraten		Bruinkool en -briketten		Cokes		Ruwe petroleum + interm. prod.		Petroleum-produkten		Netgas (b)		Elektriciteit (c)	
	10^3 tske		10^3 t		10^3 t		10^3 t		10^3 t		10^3 Tjoules		10^6 kWh	
	1983	1984	1983	1984	1983	1984	1983	1984	1983	1984	1983	1984	1983	1984
Middelen	**13 337**	**15 398**	**168**	**267**	**5 550**	**6 755**	**23 032**	**23 416**	**36 075**	**35 243**	**426**	**448**	**56 744**	**59 109**
Primaire produktie (d)	5 868	6 193	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	25 262	29 061
Secundaire produktie (e)	3	3	—	—	5 106	5 926	—	—	23 079	23 679	81	94	27 444	25 595
Invoer uit de Gemeenschap (f)	2 433	2 573	143	236	356	654	5 766	6 232	8 269	7 806	210	204	4 038	4 453
Invoer uit derde landen	5 033	6 629	25	31	88	175	17 266	17 184	4 727	3 758	134	149	—	—
Aanwending	**13 337**	**15 398**	**168**	**267**	**5 550**	**6 755**	**23 032**	**23 416**	**36 075**	**35 243**	**426**	**448**	**56 744**	**59 109**
Producenten primaire energie	7	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	644	666
Cokes- en gasfabrieken (g)	6 728	7 836	—	—	—	—	—	—	1	1	20	24	130	135
Elektriciteitscentrales (h)	4 640	5 235	—	—	4	—	—	—	1 531	979	56	54	6 560	6 950
Petroleumraffinaderijen	—	—	—	—	—	—	23 079	23 679	1 425	1 517	—	—	631	639
Eindverbruikers	1 850	2 107	168	267	4 996	5 917	—	—	14 570	14 470	336	358	44 423	46 576
IJzer- en staalnijverheid (i)	34	41	—	—	4 747	5 592	—	—	179	130	61	68	4 347	4 739
Overige industrieën (d) (j)	527	755	98	196	213	274	—	—	1 933	1 712	84	97	19 147	20 232
Vervoer	—	—	—	—	—	—	—	—	5 511	5 637	—	—	1 026	1 110
Huisbrandsector en gelijkgestelde	1 289	1 311	70	71	36	51	—	—	4 610	4 700	165	168	19 903	20 495
Overige en niet-gespecifieerd	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Niet als energie aangewend	—	—	—	—	—	—	—	—	2 337	2 291	25	25	—	—
Binnenlands verbruik	13 225	15 190	168	267	5 000	5 917	23 079	23 679	17 527	16 967	412	436	52 388	54 966
Uitvoer naar de Gemeenschap (f) (k)	528	869	—	—	431	763	131	455	12 359	11 850	10	11	4 356	4 143
Uitvoer naar derde landen	116	165	—	—	180	114	—	—	3 594	4 028	—	—	—	—
Bunker	—	—	—	—	—	—	—	—	2 573	2 479	—	—	—	—
Voorraadwijziging producenten en importeurs (l)	+ 169	− 249	—	—	− 61	− 39	− 193	− 721	− 62	− 81	+ 3	+ 1	—	—
Voorraadwijziging handel en verbruikers (m)	− 728	− 603	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Balans opgemaakt aan de hand van vlug beschikbare statistieken. Voorlopige gegevens voor 1984.
(b) Alle gas dat in gastoestand wordt of moet worden geleverd, dus zonder het butaan- en propaangas, dat aan de eindverbruikers in vloeibare toestand (in flessen) wordt bezorgd.
(c) Niet alle dubbeltellingen inzake verbruik van elektriciteit en dit van andere vormen van energie konden worden uitgeschakeld.
(d) Steenkool : de handelskwaliteiten worden ton voor ton aangerekend; de laagwaardige produkten worden in ske omgerekend tegen 20 930 kjoules/kg en de brandstofschiefers op grond van hun caloriëninhoud.
Elektriciteit : inclusief kernenergie. Het Belgisch aandeel in de Frans-Belgische kerncentrale van Chooz is bij de invoer geteld.
(e) Steenkool en -agglomeraten : pekverbruik van de agglomeratenfabrieken. Netgas : produktie van de gas- en cokesfabrieken, aankopen van gas bij de petroleumnijverheid en totaal verbruik van hoogovengas.
(f) Exclusief de doorvoer van aardgas naar Frankrijk.
(g) Netgas : eigen verbruik van de cokes- en gasfabrieken en verlies bij de distributie.
(h) Inclusief het verbruik van de zelfvoortbrengers. Elektriciteit : inclusief het verschil tussen de bruto- en nettoproduktie, alsook het verlies bij vervoer en distributie en energie gebruikt voor oppompen van water in de pompcentrales.
(i) Netgas : inclusief het hoogovengas.
(j) Niet inbegrepen het verbruik voor de produktie van elektriciteit.
(k) Inclusief de brandstofschiefers omgerekend tegen 15 110 kjoules/kg.
(l) Ruwe petroleum : verschil tussen invoer en de hoeveelheid verwerkte petroleum in de raffinaderijen. Petroleumprodukten : verschil tussen de produktie en de invoer, enerzijds, de leveringen anderzijds.
(m) Handel, cokesfabrieken, spoorwegen, elektriciteitscentrales der voortbrengers-verdelers en gemeenschappelijke centrales.

VI-13 — Balans van de totale energie

1000 t.o.e.

OMSCHRIJVING	Omrekeningscoëfficient	1978	1979	1980	1981	1982 (a)	1983 (a)	1984 (b)
Middelen		**66 173**	**70 866**	**70 841**	**64 730**	**63 427**	**60 571**	**62 771**
Primaire produktie		7 498	6 951	7 594	7 784	8 750	9 792	11 135
— Steenkool	*0,70*	*4 611*	*4 214*	*4 379*	*4 402*	*4 672*	*4 110*	*4 337*
— Mijngas	*0,84*	*32*	*32*	*36*	*30*	*29*	*17*	*35*
— Hydro-elektriciteit	(f)	*110*	*130*	*197*	*259*	*255*	*263*	*317*
— Kernenergie (c)	(f)	*2 745*	*2 575*	*2 982*	*3 093*	*3 704*	*5 402*	*6 446*
Invoer		58 675	63 915	63 247	56 946	54 682	50 779	51 636
— Steenkool en agglomeraten	*0,70*	*4 679*	*6 612*	*6 966*	*6 997*	*7 349*	*5 226*	*6 441*
— Cokes	*0,70*	*438*	*985*	*882*	*795*	*375*	*311*	*580*
— Bruinkool en -briketten	*0,495*	*10*	*20*	*72*	*72*	*75*	*84*	*134*
— Ruwe petroleum	*1,00*	*33 779*	*34 237*	*33 474*	*28 918*	*25 316*	*23 032*	*23 416*
— Petroleumprodukten	*1,00*	*8 722*	*9 680*	*10 008*	*9 336*	*12 391*	*12 996*	*11 564*
— Netgas	*0,84*	*9 888*	*10 860*	*10 352*	*9 462*	*8 007*	*8 224*	*8 429*
— Elektriciteit (c)	(f)	*1 159*	*1 521*	*1 493*	*1 366*	*1 169*	*906*	*1 072*
Leveringen binnenland (d)		**46 674**	**49 104**	**47 047**	**44 479**	**42 259**	**40 269**	**42 728**
Verbruik der producenten van primaire energie, verlies bij omvorming en distributie (e)		9 820	10 908	11 555	11 505	11 295	10 231	10 998
Levering eindverbruikers		36 854	38 196	35 492	32 974	30 964	30 038	31 730
— IJzer- en staalnijverheid		*5 358*	*5 735*	*5 293*	*4 833*	*4 314*	*4 147*	*4 656*
— Overige industrieën		*9 272*	*8 531*	*7 991*	*7 260*	*6 589*	*6 146*	*6 979*
— Vervoer		*5 400*	*5 713*	*5 713*	*5 509*	*5 546*	*5 599*	*5 732*
— Huishoudelijke en gelijkgest. sector		*13 736*	*14 793*	*13 561*	*12 576*	*11 693*	*11 212*	*11 468*
— Niet als energie aangewend		*2 748*	*3 324*	*2 932*	*2 796*	*2 822*	*2 934*	*2 895*

— Steenkool en agglomeraten	*255*	*190*	*286*	*365*	*561*	*498*	*451*	*724*
— Cokes	*172*	*161*	*604*	*538*	*575*	*335*	*428*	*614*
— Petroleumprodukten	*17 870*	*15 154*	*14 927*	*17 588*	*16 976*	*15 317*	*15 953*	*15 878*
— Ruwe aardolie + intermed. prod.	—	—	—	—	—	*786*	*131*	*455*
— Netgas	*412*	*431*	*451*	*470*	*312*	*261*	*245*	*262*
— Elektriciteit (c)	*1 443*	*1 768*	*1 798*	*2 119*	*1 261*	*1 048*	*977*	*997*
Bunker (g)	2 761	2 820	2 507	2 455	2 857	2 573	2 573	2 479
Voorraadwijziging producenten, importeurs, verbruikers	**+ 313**	**— 1 193**	**+ 1 193**	**+ 294**	**— 2 315**	**+ 639**	**— 606**	**— 1 389**
— Steenkool en cokes	*— 48*	*— 653*	*— 18*	*+ 73*	*— 70*	*+ 795*	*— 434*	*— 624*
— Ruwe petroleum	*— 31*	*— 153*	*+ 259*	*— 87*	*— 426*	*— 345*	*— 193*	*— 721*
— Netgas	*+ 5*	*+ 18*	*+ 91*	*+ 16*	*+ 47*	*+ 236*	*+ 83*	*+ 37*
— Petroleumprodukten	*+ 387*	*— 405*	*+ 861*	*+ 292*	*— 1 866*	*— 47*	*— 62*	*— 81*
Statistisch verschil	**+ 13**	**+ 168**	**— 4**	**— 35**	**+ 24**	**+ 11**	**— 150**	**— 23**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Verbeterde gegevens.
(b) Voorlopige gegevens.
(c) De elektrische energie, aan België geleverd door de Frans-Belgische kerncentrale van Chooz is bij de invoer van elektriciteit geteld. Deze die aan Frankrijk geleverd is door de Belgisch-Franse kerncentrale van Tihange is bij de uitvoer geteld.
(d) Omrekeningscoëfficiënt voor elektriciteit : 0,086. Niet alle dubbeltellingen konden worden vermeden.
(e) Verschilberekening.
(f) Raming op basis van het specifiek verbruik van alle centrales van thermische energie samen.
(g) Bunkering internationale zeescheepvaart.

VI-J — Zichtbaar verbruik van primaire energie

1 ——————— Totaal verbruik
2 —·—·—·—·— Trend 1950-1984 : 3 % groei per jaar
3 ---------- Aardolie
4 - - - - - - - - - - Trend 1950-1973 : 12,1 % groei per jaar
5 — — — — — — Trend 1974-1984 : – 3,2 % groei per jaar
6 —·—·—·—·— Steenkool
7 ——————— Trend 1950-1984 : gemiddeld – 291 t per jaar
8 ——————— Netgas
9 ——————— Primaire elektriciteit (kernenergie en waterdruk)

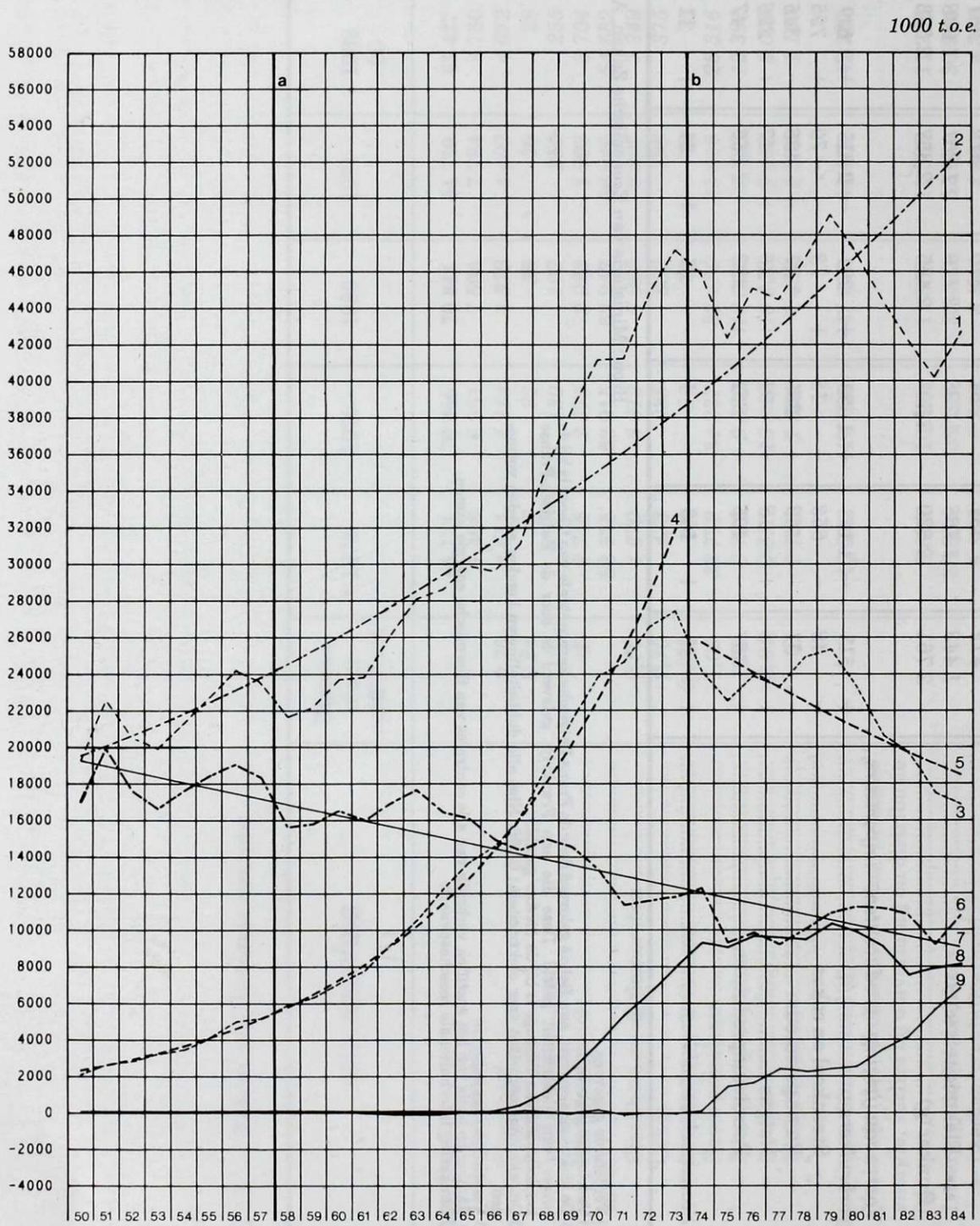

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) 1956-1957 : eerste sluiting van het kanaal van Suez.
1958 : Europese Economische Gemeenschap.
(b) Einde 1973 : petroleumcrisis, nieuwe energiebeleid.

VI-K — Vergelijking tussen het verloop van het indexcijfer der industriële produktie en dat van het indexcijfer van het brutoverbruik van primaire energie

1 ——— Industriële produktie (a)
2 ——— Trend 1950-1984 : 3,4 % groei per jaar
3 — — — Trend 1950-1958 : 2,2 % groei per jaar
4 —*—*— Trend 1957-1973 : 4,7 % groei per jaar
5 — — Trend 1974-1984 : 1,7 % groei per jaar
6 ——— Bruto verbruik primaire energie
7 ——— Trend 1950-1984 : 3 % groei per jaar
8 — — - Trend 1950-1958 : 1,8 % groei per jaar
9 —*—*— Trend 1957-1973 : 5 % groei per jaar
10 - · — · — Trend 1974-1984 : − 0,7 % groei per jaar

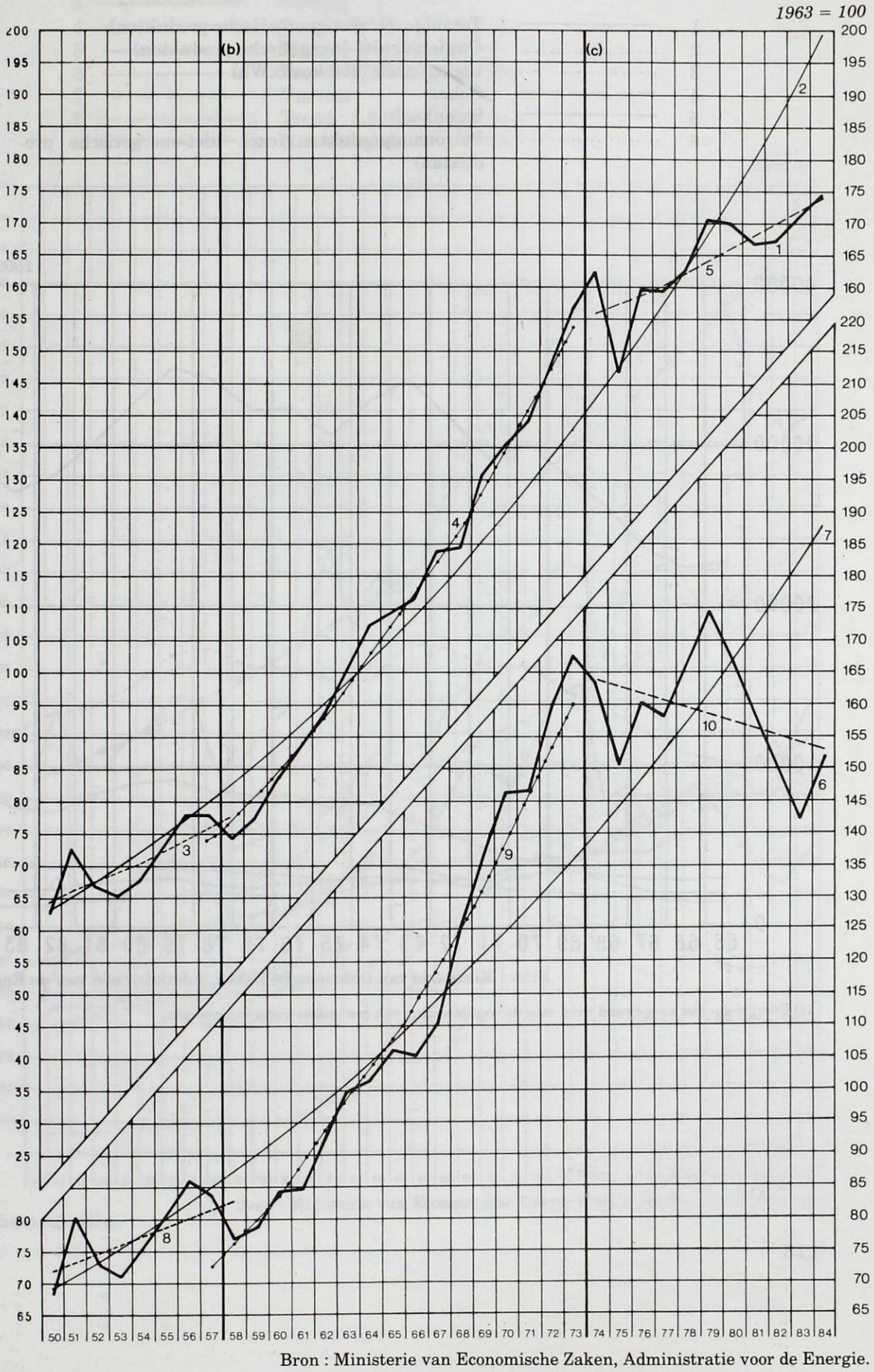

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Van 1949 tot 1953, op basis van het indexcijfer I.E.S.P.O., Leuven, 1936-1938 = 100; vanaf 1953, indexcijfer N.I.S., 1963 = 100, zonder de bouwnijverheid.

VI-L — Eindverbruik van energie (a) per energiedrager

1 ——————— Totaal (excl. niet-energetische produkten)
2 —·—·—·—·— Gas (excl. niet-energetische produkten)
3 ··-··-··-··-·· Elektriciteit (860 kcal/kWh)
4 — — — — — — Cokes
5 ---------- Steenkool
6 ·· ·· ·· ·· ·· ·· ·· Petroleumprodukten (excl. niet-energetische produkten)

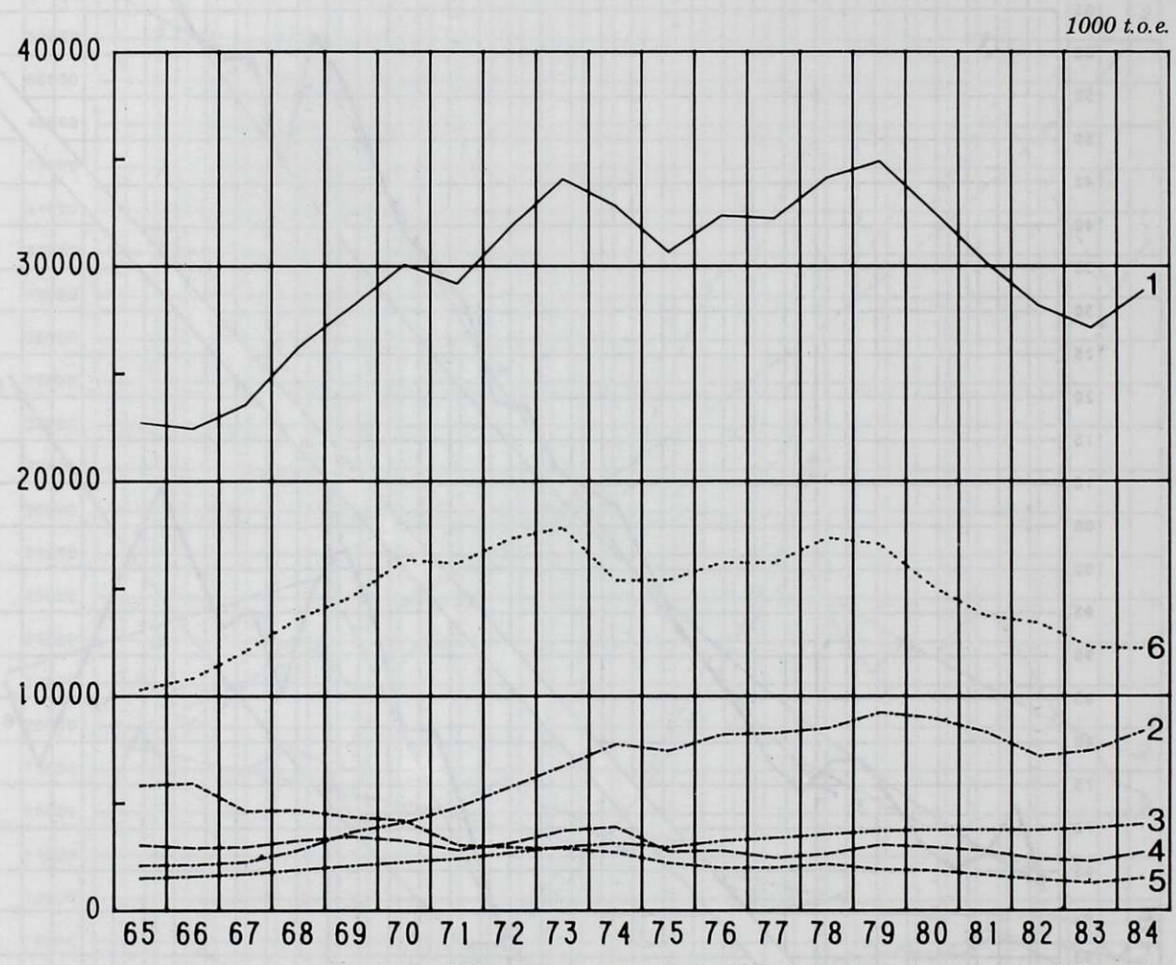

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Energie die niet aangewend werd voor de voortbrenging van een andere vorm van energie.

VI-M — Eindverbruik van energie per sector (a)

1 Huishoudelijk en gelijkgesteld verbruik
2 Trend : 2,7 % groei per jaar
3 Overige industrieën
4 Trend : 2,7 % groei per jaar
5 IJzer- en staalnijverheid
6 Trend : 2,2 % groei per jaar
7 Vervoer
8 Trend : 3,5 % groei per jaar
9 Niet-energetisch verbruik

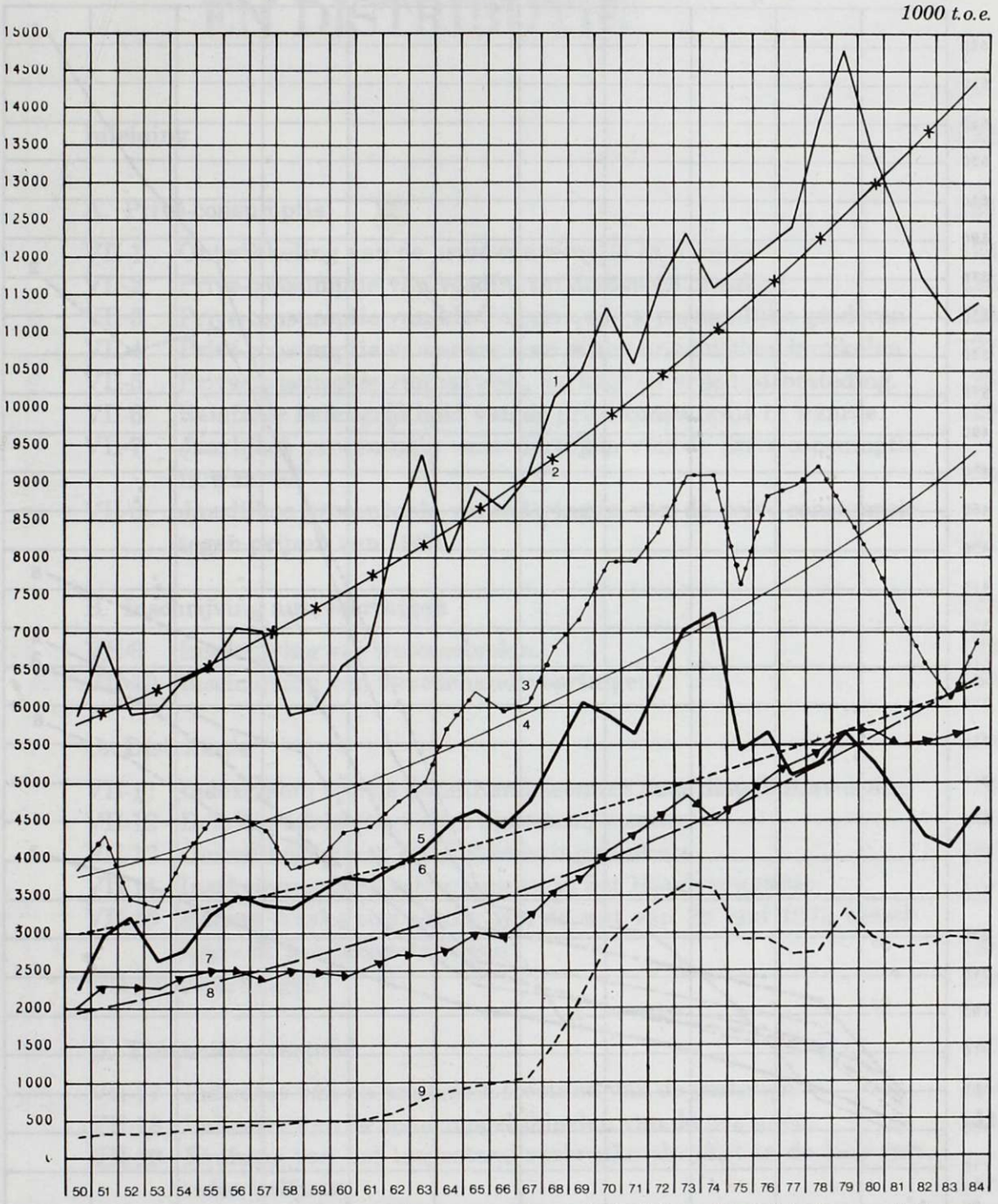

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Trend 1950-1984.

VI-N — Evolutie van de gemiddelde prijzen van energie

1 ——— Gas (tarief B zonder vast recht) (a)
2 – – – – Gasoil (maximumprijzen)
3 ▬ ▬ ▬ Antraciet 12/22
Electriciteit : laagspanning (zonder vast recht) (a) :
4 —·—·— Nachtprijs
5 ▬·▬·▬ Uitsluitend nachttarief
6 — — — Dagprijs
7 ▬▬▬ Indexcijfer consumptieprijzen

Taksen inbegrepen - 1970 = 100

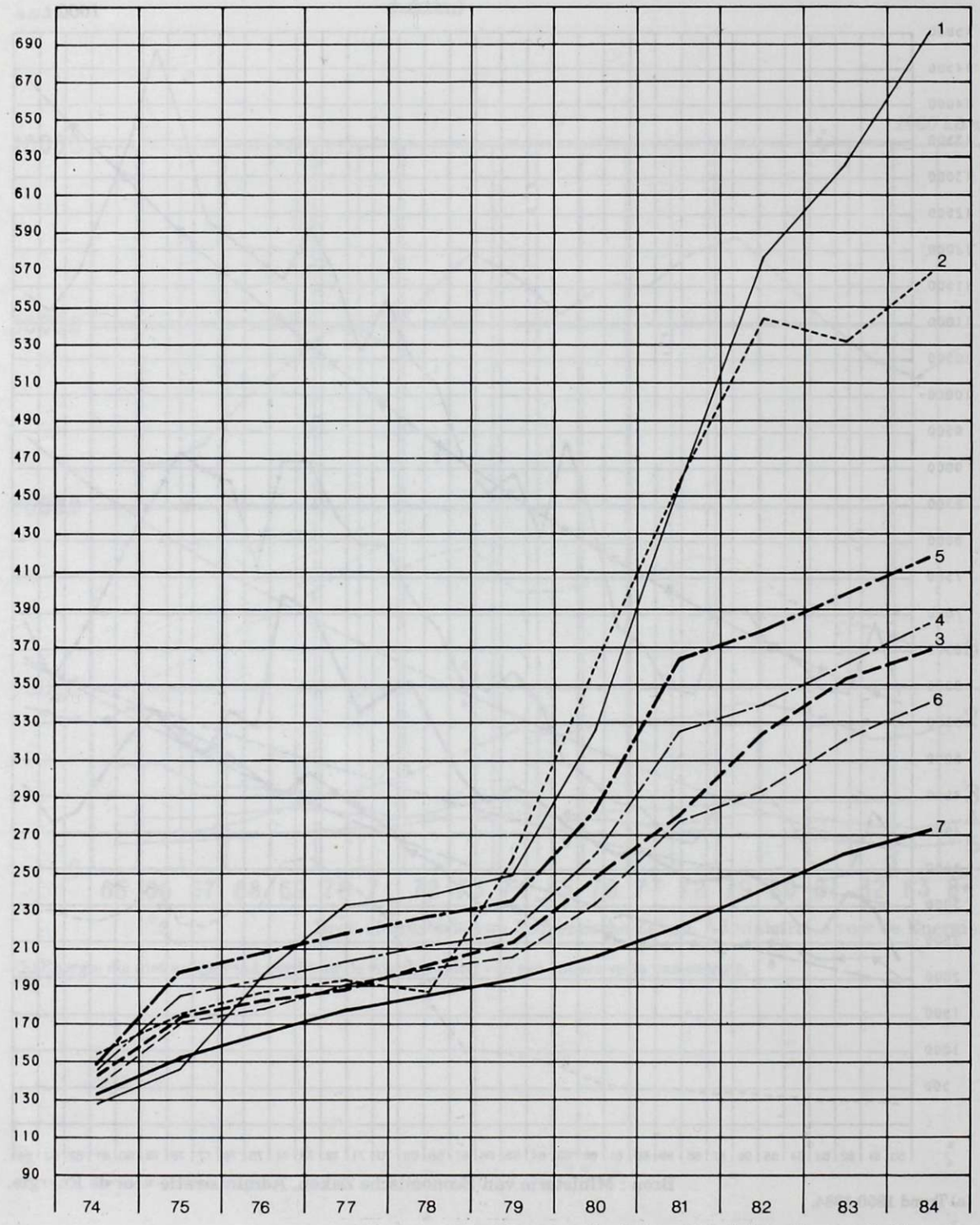

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Alleen de proportionele term.

VII. PRIVE-CONSUMPTIE EN DISTRIBUTIE

Inleiding 122

A. Privé-consumptie 124

VII-1 Ontwikkeling van de privé-consumptie in waarde. 124
VII-2 Privé-consumptie van voedingsmiddelen en dranken. 125
VII-3 Privé-consumptie van kleding en andere persoonlijke goederen. 126
VII-4 Privé-consumptie van energie en duurzame huishoudartikelen. 127
VII-5 Privé-consumptie van vervoer, verkeer en vrije tijdsbesteding. 128
VII-6 Relatieve belangrijkheid van de privé-consumptie in waarde. 129
VII-7 Jaarlijkse procentuele veranderingen van de privé-consumptie in waarde. 130
VII-8 Jaarlijkse procentuele veranderingen van de privé-consumptie tegen prijzen van 1980. 131

B. Inschrijving autovoertuigen 132

VII-9 Inschrijving van automobielen. 132
VII-10 Inschrijving van tweedehandsvoertuigen. 133

C. Distributie 134

VII-11 Indexcijfers van de detailhandelsomzet naar distributievormen. 134
VII-12 Detailhandelsomzet naar distributievormen. 135
VII-13 Ontwikkeling van de zelfbedieningswinkels. 136
VII-14 Inschrijvingen en schrappingen in het Handelsregister. 137
VII-15 Balans inzake toepassing van de wet van 29 juni 1975 betreffende de handelsvestigingen. 138
VII-16 Leurhandel. 139

D. Financiële toestand 140

VII-17 Indicator van de financiële toestand van de gezinnen. 140
VII-18 Indicator van de spaarmogelijkheden van de gezinnen. 141
VII-19 Evolutie van het toegestane verbruikerskrediet in de loop van ieder halfjaar. 142
VII-20 Nationale Kas voor Beroepskrediet. 143

INLEIDING

Ten einde hun onderling verband beter te beklemtonen, zijn privé-consumptie en distributie onder een hoofdstuk samengebracht.

De tabellen VII-1 tot 8 zijn uit de nationale rekeningen van het N.I.S. gehaald en schetsen de ontwikkeling van het gezinsverbruik tijdens de laatste tien jaren; zowel de algemene tendens als de ontwikkeling van sommige belangrijke rubrieken worden gegeven. Voor het merendeel van de beschouwde posten wordt rekening gehouden met de produktie, de netto uitvoer, de intermediaire consumptie en de afval..., zodat een raming van het gezinsverbruik in hoeveelheid mogelijk wordt. Met behulp van de eenheidsprijzen en de distributiemarges wordt het gezinsverbruik in waarde berekend. Voor de basismethodologie wordt verwezen naar « Statistische en Econometrische Studiën » van het N.I.S., nr 4 van 1963.

De tabellen VII-9 en 10 geven gedetailleerde maandgegevens sinds 1982 van de inschrijvingen van nieuwe en gebruikte voertuigen, op basis van de statistieken van het Ministerie van Verkeerswezen.

In de tabellen VII-12 en 13 worden de resultaten gesynthetiseerd van de jaarlijks door het Belgisch Comité voor de Distributie uitgevoerde studie in verband met de verdeling van de detailhandel per distributievorm en de ontwikkeling van de zelfbedieningswinkels. Het marktaandeel van iedere distributievorm in 1983 (laatst beschikbaar jaar) wordt in tabel VII-12 gegeven.

De ontwikkeling in de zelfbedieningswinkels wordt in tabel VII-13 gegeven. De resultaten per 1 januari 1984 worden door het Belgisch Comité voor de Distributie berekend volgens een nieuwe methode met gewijzigd of verbeterd bronnenmateriaal. De cijfers voor 1983 zijn daardoor niet helemaal vergelijkbaar met de voorgaande, maar ingevolge de verzadiging in de zelfbedieningssector, is de ontwikkeling zo gering dat de vergelijking met de resultaten van de voorgaande jaren nog aanvaardbaar blijft. De cijfers op 1 januari 1985 zijn nog niet beschikbaar.

De resultaten van de toepassing van de wettelijke bepalingen inzake handelsvestigingen worden in de tabellen VII-14 en 15 samengevat. Tabel VII-14 behelst de statistiek van de Administratie van de handel betreffende de inschrijving en de schrapping in het handelsregister.

Een balans van de toepassing van de wet van 29 juni 1975 met betrekking tot de handelsvestigingen wordt in tabel VII-15 gegeven. De wet van 1975 legt een aantal voorwaarden op met betrekking tot de vestiging van winkels met grote oppervlakte (meer dan 1 500 m^2) in stadszone.

De indicatoren van de financiële toestand en van de spaarmogelijkheden van

de gezinnen (tabellen VII-17 en 18) worden berekend op basis van de resultaten van de viermaandelijkse enquête die het N.I.S. voor rekening van de Europese Gemeenschappen verricht. De indicatoren worden als volgt berekend : de percentages positieve en negatieve antwoorden i.v.m. de financiële toestand van de gezinnen en hun spaarmogelijkheden worden per inkomenscategorie opgeteld en er wordt geen rekening gehouden met de personen zonder mening. De verkregen resultaten zijn coëfficiënten die bij elke enquête verschillen en een idee geven van de wijzigingen in de opvattingen van de Belgische verbruikers omtrent de conjunctuur (economische toestand, overheidsmaatregelen), en dit in functie van de inkomenscategorie waartoe zij behoren.

In tabel VII-19 wordt de halfjaarlijkse ontwikkeling van het toegestane verbruikskrediet gegeven. De wijzigingen weerspiegelen de schuldenlast van de gezinnen en de rechtstreekse invloed ervan op het niveau van de verkoop van de duurzame huishoudartikelen.

Het besluit dat uit die reeks tabellen kan getrokken worden is de blijvende invloed in 1984 van het matigingsbeleid op het vlak van de loonaanpassing en dit ondanks de scherpe daling van het groeitempo van de consumptieprijzen op het einde van het jaar.

Aangezien de gezinnen de koopkracht die zij voor 1982 bezaten niet hebben teruggewonnen, schijnt ook de expansieve fase van de privé-consumptie en de distributie voorgoed tot het verleden te behoren. Ondanks een relatieve stagnatie van de totale gezinsaankopen, ontsnapt geen enkele distributievorm aan een dalende omzet. De oorzaak is het streven van de gezinnen om meer goederen tegen een lagere kostprijs te verkrijgen, dit verklaart de relatieve groei sinds 1983 van de geïntegreerde handel in vergelijking met de kleine detailhandel.

VII-1 — **Ontwikkeling van de privé-consumptie** (in waarde)

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
1. Voedingsmiddelen	293 039	335 090	349 354	365 284	379 755	399 760	413 612	469 768	514 055	559 809
2. Dranken	70 083	75 073	79 454	84 335	89 324	97 593	103 385	113 950	121 901	124 762
3. Tabakswaren	25 691	28 884	32 057	31 931	34 375	35 400	37 616	45 147	49 159	53 441
4. Kleding en ander persoonlijk goed	115 046	130 532	137 155	143 917	156 094	173 257	175 831	198 317	205 414	209 349
5. Huur, taxes, water	136 435	148 403	167 755	187 187	205 350	228 050	258 752	285 313	313 481	340 934
6. Verwarming, verlichting	81 717	86 862	91 497	100 353	118 230	138 347	164 488	182 346	187 764	206 977
7. Duurzame huishoudartikelen	150 633	175 934	184 957	186 730	192 774	216 012	218 415	227 555	228 689	239 364
8. Onderhoud van de woning	62 199	68 624	75 797	82 091	88 211	94 791	100 149	107 474	114 722	121 134
9. Persoonsverzorging en hygiëne	138 825	160 460	183 474	202 695	215 614	229 713	252 048	278 363	305 578	323 797
10. Vervoer	150 971	178 177	194 686	212 107	233 408	254 703	274 513	301 041	327 580	352 276
11. Verkeer : P.T.T.	11 293	12 338	14 499	16 237	17 499	18 808	20 189	22 331	24 347	27 212
12. Vrije tijdsbesteding	119 543	136 419	152 032	163 381	176 729	194 417	207 968	230 143	248 988	267 956
13. Onderwijs en onderzoek	3 184	3 421	3 724	3 952	4 168	4 457	4 892	5 391	6 008	6 599
14. Financiële diensten	42 207	55 469	62 188	71 829	81 749	87 092	103 289	118 291	116 209	127 045
15. Diverse diensten	10 735	13 263	15 304	17 261	19 159	19 293	20 355	21 450	22 855	24 587
16. Persoonlijke uitgaven in het buitenland	43 000	46 100	56 000	61 800	71 600	78 500	88 200	82 600	88 500	93 300
17. Minus : uitgaven van niet- ingezetenen in België	−34 000	−35 400	−44 300	−43 400	−50 600	−55 800	−69 700	−87 500	−112 300	−121 000
Totaal (a)	**1 421 152**	**1 609 424**	**1 764 125**	**1 887 455**	**2 047 950**	**2 212 366**	**2 388 597**	**2 591 806**	**2 739 093**	**2 930 307**

(a) Statistische aanpassing inbegrepen.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

VII-2 — **Privé-consumptie van de voedingsmiddelen en dranken** (in waarde)

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Voedingsmiddelen	293 039	335 090	349 354	365 284	379 755	399 760	413 612	469 768	514 055	559 809
waarvan : brood en produkten op basis van graangewassen	35 392	38 161	43 744	46 135	46 865	48 571	51 396	55 235	59 456	64 019
vlees en aanverwante produkten	114 706	129 543	133 691	145 468	151 964	160 592	158 277	178 521	197 638	209 958
vis	11 920	14 985	16 012	16 911	19 420	21 380	23 106	26 392	29 832	30 963
melk, kaas en eieren	31 613	35 971	38 601	40 137	42 273	45 463	50 260	56 470	63 527	66 125
oliën en vetten	19 902	20 486	21 324	21 698	22 837	23 009	24 640	28 055	30 731	33 522
aardappelen, groenten en fruit	43 601	53 278	47 137	45 883	47 376	49 140	52 928	64 770	67 027	80 408
koffie, thee en cichorei	9 014	11 173	16 926	14 548	13 121	13 402	12 835	15 879	17 838	20 511
suiker, jam en suikergoed	16 208	19 313	18 905	21 011	21 632	22 689	23 983	26 532	28 559	32 127
andere voedingsmiddelen	10 683	12 180	13 014	13 493	14 267	15 514	16 187	17 914	19 447	22 176
Dranken	70 083	75 073	79 454	84 335	89 324	97 593	103 385	113 950	121 901	124 762
waarvan : mineraal water en limonade	14 888	17 492	16 315	17 557	18 844	20 561	22 163	24 619	26 537	27 678
bier	28 990	31 126	31 784	32 184	32 048	33 879	36 215	40 698	42 948	43 995
alcohol	10 419	10 608	11 580	12 651	13 063	15 967	16 674	17 198	18 199	17 471
wijn en andere dranken	15 786	15 847	19 775	21 943	25 369	27 186	28 333	31 435	34 217	35 618

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

VII-3 — **Privé-consumptie van kleding en andere persoonlijke goederen** (in waarde)

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Kleding, excl. wat volgt	84 535	95 363	97 908	102 801	109 146	117 690	122 373	139 654	142 780	144 345
Schoeisels	15 410	17 557	19 867	19 949	22 734	26 270	25 979	30 129	30 623	33 391
Pelzen, handschoenen en marokijnwerk	5 597	6 588	7 382	7 711	8 494	9 408	9 225	8 963	8 457	8 800
Uurwerken, juwelen, zilversmeedwerk, brillen	9 504	11 024	11 998	13 456	15 720	19 889	18 254	19 571	23 554	22 813
Totaal ...	**115 046**	**130 532**	**137 155**	**143 917**	**156 094**	**173 257**	**175 831**	**198 317**	**205 414**	**209 349**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

VII-4 — **Privé-consumptie van energie en duurzame huishoudartikelen** (in waarde)

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
1. Verwarming, verlichting	81 717	86 862	91 497	100 353	118 230	138 347	164 488	182 346	187 764	206 977
waarvan : kolen enz.	10 095	8 658	8 318	8 773	9 565	8 982	9 259	10 748	11 237	11 792
stadsgas en aardgas	10 585	12 747	15 117	17 913	20 519	25 586	35 522	41 989	46 025	51 493
electriciteit, stoom en warmte	26 394	29 960	33 566	37 319	40 743	46 668	55 858	60 442	68 581	74 316
gas in flessen, stookolie, hout	34 643	35 497	34 496	36 348	47 403	57 111	63 849	69 167	61 921	69 376
2. Duurzame huishoudartikelen	150 633	175 934	184 957	186 730	192 774	216 012	218 415	227 555	228 689	239 364
waarvan : textiel, glas en kristal .	34 410	38 640	40 210	41 475	43 993	47 688	49 347	56 063	56 934	57 554
meubels en artikelen in hout	45 564	56 811	61 323	60 221	61 397	69 472	68 434	68 267	66 286	65 507
artikelen in plaatijzer, van de staaldraadtrekkerij en de koudwalserij, metalen voor de woningbouw	21 283	23 789	24 722	24 914	26 389	29 889	28 603	31 432	32 535	34 623
elektrische huishoudtoestellen	19 536	22 296	22 533	22 152	23 307	25 734	25 410	24 922	27 724	27 874
radio- en T.V. toestellen	16 008	18 136	18 764	18 271	16 119	17 704	18 673	17 430	15 742	19 366
overige artikelen	13 832	16 262	17 405	19 697	21 569	25 525	27 948	29 441	29 468	34 440
Algemeen totaal ...	**232 350**	**262 796**	**276 454**	**287 083**	**311 004**	**354 359**	**382 903**	**409 901**	**416 453**	**446 341**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

VII-7 — **Jaarlijkse procentuele veranderingen van de privé-consumptie** (in waarde)

In %

OMSCHRIJVING	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Voedingsmiddelen	10,2	14,4	4,3	4,6	4,0	5,3	3,5	13,6	9,5	8,9
Dranken	12,7	7,2	5,9	6,2	6,0	9,3	6,0	10,3	7,0	2,4
Tabakswaren	11,3	12,5	11,0	−0,4	7,7	3,0	6,3	20,1	8,9	8,8
Kleding en ander persoonlijk goed	6,1	13,5	5,1	5,0	8,5	11,0	1,5	12,8	3,6	2,0
Huur, taxes, water	18,0	8,8	13,1	11,6	9,7	11,1	13,5	10,3	9,9	8,8
Verwarming, verlichting	25,0	6,3	5,4	9,7	17,9	17,1	18,9	10,9	3,0	10,3
Duurzame huishoudartikelen	2,4	16,8	5,2	1,0	3,3	12,1	1,2	4,2	0,5	4,7
Onderhoud van de woning	12,5	10,4	10,5	8,3	7,5	7,5	5,7	7,4	6,8	5,6
Persoonsverzorging en hygiëne	23,1	15,6	14,4	10,5	6,4	6,6	9,8	10,5	9,8	6,0
Vervoer	19,8	18,1	9,3	9,0	10,1	9,2	7,8	9,7	8,9	7,6
Verkeer : P.T.T.	27,2	9,3	17,6	12,0	7,8	7,5	7,4	10,6	9,1	12,3
Vrijetijdsbesteding	10,9	14,2	11,5	7,5	8,2	10,0	7,0	10,7	8,2	7,7
Onderwijs en onderzoek	25,0	7,5	8,9	6,2	5,5	7,0	9,8	10,2	11,5	9,9
Financiële diensten	10,5	31,5	12,2	15,5	13,9	6,6	18,6	14,6	− 1,8	9,4
Diverse diensten	9,3	23,6	15,4	12,8	11,0	0,7	5,5	5,4	6,6	7,6
Persoonlijke uitgaven in het buitenland	13,8	7,2	21,5	10,4	15,9	9,7	12,4	− 6,4	7,2	5,5
Minus : uitgaven van niet-ingezetenen in België	14,5	4,2	25,2	−2,0	16,6	10,3	24,9	25,5	28,3	7,7
Totaal ...	**13,2**	**13,3**	**9,7**	**7,0**	**8,5**	**8,1**	**8,0**	**8,5**	**5,7**	**7,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

VII-8 — **Jaarlijkse procentuele veranderingen van de privé-consumptie tegen prijzen van 1980**

In %

OMSCHRIJVING	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Voedingsmiddelen	−1,1	2,0	−0,9	3,2	3,1	1,4	−2,3	4,0	−0,2	1,9
Dranken	5,3	2,0	0,4	1,3	4,2	5,9	−4,3	2,2	−1,4	−1,4
Tabakswaren	−4,8	−1,9	−3,5	−10,1	4,9	−0,4	−2,1	7,6	−3,1	1,1
Kleding en ander persoonlijke goed	−2,2	5,9	−1,3	− 2,0	4,0	6,4	−1,8	5,8	−2,8	−3,5
Huur, taxes, water	2,6	2,4	2,1	3,5	3,5	3,6	3,7	2,0	1,9	2,1
Verwarming, verlichting	6,6	−0,3	−0,1	8,7	3,5	−4,4	−1,8	− 3,7	−2,4	2,3
Duurzame huishoudartikelen	−5,2	11,7	0,9	− 0,9	2,0	10,4	−1,9	0,3	−6,5	0,9
Onderhoud van de woning	−0,6	0,9	1,7	1,0	1,3	1,5	0,0	1,5	−1,2	−0,5
Persoonverzorging en hygiëne	8,6	6,5	6,4	4,3	2,1	1,9	3,9	1,7	2,1	−0,8
Vervoer	6,9	6,4	3,6	3,9	3,2	−1,5	−1,5	0,3	−0,0	1,7
Verkeer : P.T.T.	−3,4	8,4	4,6	2,4	7,7	4,2	6,7	0,7	2,2	1,9
Vrije tijdsbesteding	1,1	5,7	−0,3	− 0,3	4,4	4,7	1,5	5,3	−0,1	1,2
Onderwijs en onderzoek	2,4	2,3	2,3	2,2	2,2	2,1	2,0	2,0	2,0	2,0
Financiële diensten	−3,5	11,7	4,8	10,9	9,9	6,5	9,7	4,4	−5,3	−1,1
Diverse diensten	−3,0	14,7	9,2	6,1	6,0	−4,7	−1,9	− 0,7	0,4	3,0
Persoonlijke uitgaven in het buitenland	5,6	0,2	7,0	2,5	12,7	5,2	4,6	−10,8	−1,4	0,7
Minus : uitgaven van niet-ingezetenen in België	6,2	−2,7	10,3	− 9,2	13,3	5,9	16,3	19,4	18,2	2,9
Totaal	**0,6**	**4,7**	**2,4**	**2,8**	**4,4**	**1,6**	**−0,2**	**1,0**	**−1,5**	**0,8**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

B. INSCHRIJVING VAN AUTOMOBIELEN

VII-9 — **Inschrijving van nieuwe autovoertuigen**

PERIODE	1982	1983	1984	$\frac{1983}{1982}$ %	$\frac{1984}{1983}$ %
Januari	*29 053*	*32 263*	*37 959*	*11,0*	*17,7*
Februari	*33 338*	*26 593*	*41 435*	*−20,2*	*55,8*
Maart	*44 696*	*41 573*	*39 752*	*− 7,0*	*− 4,4*
1e kwartaal ...	107 087	100 429	119 146	− 6,2	18,6
April	*43 513*	*34 065*	*33 437*	*−21,7*	*− 1,8*
Mei	*30 869*	*32 851*	*31 368*	*6,4*	*− 4,5*
Juni	*30 762*	*34 801*	*33 084*	*13,1*	*− 4,9*
2e kwartaal ...	105 144	101 717	97 889	− 3,3	− 3,8
1e halfjaar ...	**212 231**	**202 146**	**217 035**	**− 4,8**	**7,4**
Juli	*24 588*	*24 102*	*23 524*	*− 2,0*	*− 2,4*
Augustus	*22 433*	*21 469*	*20 361*	*− 4,3*	*− 5,2*
September	*21 946*	*20 978*	*23 074*	*− 4,4*	*10,0*
3e kwartaal ...	68 967	66 549	66 959	− 3,5	0,6
October	*25 220*	*30 818*	*30 818*	*22,2*	*0,0*
November	*20 282*	*23 395*	*22 888*	*14,8*	*− 2,2*
December	*17 438*	*16 530*	*14 527*	*− 5,2*	*−12,1*
4e kwartaal ...	63 040	70 743	68 233	12,2	− 3,5
2e halfjaar ...	**132 007**	**137 292**	**135 192**	**4,0**	**− 1,5**
Het jaar ...	**344 238**	**339 438**	**352 227**	**− 1,4**	**3,8**

Bron : Ministerie van Verkeerswezen, Dienst Wegverkeer.

VII-10 — **Inschrijving van tweedehandsvoertuigen**

PERIODE	1982	1983	1984	$\frac{1983}{1982}$ %	$\frac{1984}{1983}$ %
Januari	*28 706*	*33 022*	*36 591*	*15,0*	*10,8*
Februari	*30 971*	*32 031*	*41 611*	*3,4*	*29,9*
Maart	*44 152*	*42 476*	*42 353*	*– 3,8*	*– 0,3*
1e kwartaal ...	103 829	107 529	120 555	3,6	24,1
April	38 336	36 096	36 712	– 5,8	1,7
Mei	*34 230*	*38 691*	*41 098*	*13,0*	*6,2*
Juni	*40 878*	*43 355*	*42 408*	*6,1*	*– 2,2*
2e kwartaal ...	113 444	118 143	120 218	4,1	– 0,3
1e halfjaar ...	**217 273**	**225 672**	**240 773**	**3,9**	**6,7**
Juli	*29 986*	*33 874*	*38 562*	*13,0*	*13,8*
Augustus	*36 622*	*31 318*	*31 330*	*–14,5*	*0,0*
September	*32 720*	*28 201*	*34 606*	*–13,8*	*22,7*
3e kwartaal ...	99 328	93 393	104 498	– 6,0	–13,1
Oktober	*34 340*	*39 921*	*40 332*	*16,3*	*1,0*
November	*29 114*	*28 480*	*35 039*	*– 2,2*	*23,0*
December	*28 870*	*28 771*	*26 814*	*– 0,3*	*– 6,8*
4e kwartaal ...	92 324	97 173	102 185	5,3	– 2,2
2e halfjaar ...	**191 652**	**190 565**	**206 683**	**– 0,6**	**8,5**
Het jaar ...	**408 925**	**416 238**	**311 181**	**1,8**	**7,5**

Bron : Ministerie van Verkeerswezen, Dienst Wegverkeer.

C. DISTRIBUTIE

VII-11 — Indexcijfers van de detailhandelsomzet naar distributievormen

1980=100

JAAR	Kleine detail-handels-zaken	Waren-huizen en filiaal-bedrijven	Verbruiks-coöpera-ties	Super-markten (b)	Totaal van de detailhandel	
					Waarde	Hoeveel-heid
1975	68	60	120	74	67	87
1976	78	69	120	80	77	91
1977	82	78	113	86	82	93
1978	85	85	104	88	86	95
1979	92	93	102	93	92	99
1980	100	100	100	100	100	100
1981	104	108	86	105	105	97
1982	113	117	79	112	113	95
1983	109	125	57	117	113	89
1984 (a)	113	130	52	124	118	87

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Voorlopige gegevens.
(b) Kleine en middelgrote ondernemingen van supermarkten. De supermarkten van de grotere distributieruimten zijn hier niet inbegrepen, maar wel in « warenhuizen en filiaalbedrijven ».

VII-12 — **Detailhandelsomzet naar distributievormen** (a)

In % van het totaal

OMSCHRIJVING	Omzet levensmiddelen			Omzet niet-levensmiddelen			Totale omzet		
	1981	1982	1983	1981	1982	1983	1981	1982	1983
Verbruikscoöperaties	0,9	0,8	0,5	0,3	0,3	0,2	0,5	0,4	0,3
Filiaalbedrijven	26,2	27,3	} 33,5	5,1	5,4	} 12,1	12,6	13,1	} 20,2
Warenhuizen	4,6	4,1		5,8	5,3		5,4	4,9	
Postorderbedrijven	—	—	—	1,3	1,2	1,4	0,8	0,8	0,9
Totaal geïntegreerde handel	**31,7**	**32,2**	**34,0**	**12,5**	**12,2**	**14,4**	**19,3**	**19,2**	**21,4**
Zelfstandigen aangesloten bij :									
— aankoopgroeperingen van detailhandelaars	4,2	4,1	4,3	1,0	0,9	0,9	2,2	2,0	2,1
— vrijwillig filiaalbedrijven	4,5	4,4	4,6	0,2	0,2	0,2	1,8	1,6	1,8
— geïntegreerde handel en franchisegevers van de gespecialiseerde handel	6,2	6,5	7,4	1,6	3,7	4,4	3,1	4,8	5,5
Omzet geassocieerde zelfstandige handel	14,9	15,0	16,3	2,8	4,8	5,5	7,1	8,4	9,4
Omzet niet-geassocieerde zelfstandige handel	53,4	52,8	49,7	84,7	83,0	80,1	73,6	72,4	69,2
Totaal zelfstandige handel	**68,3**	**67,8**	**66,0**	**87,5**	**87,8**	**85,6**	**80,7**	**80,8**	**78,6**
Totale detailhandelsomzet	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Belgisch Comité voor Distributie.

(a) De gegevens voor 1984 zijn nog niet beschikbaar.

VII-13 — **Ontwikkeling van de zelfbedieningswinkels**

Per 1 januari

OMSCHRIJVING	1980		1982 (a)		1984 (a)	
	Aantal	In % van het totaal	Aantal	In % van het totaal	Aantal	In % van het totaal
	Indeling naar distributievorm					
Zelfstandigen	2 597	62	2 388	60	3 149	68
Verbruikerscoöperaties	641	15	498	13	374	8
Warenhuizen en filiaalbedrijven	959	23	1 082	27	1 117	24
Totaal ...	**4 197**	**100**	**3 968**	**100**	**4 640**	**100**
	Indeling naar verkoopsoppervlakte (m²)					
1- 99	1 376	33	1 203	30		
100- 199	950	22	886	22	3 343	71
200- 399	744	18	673	18		
400 en meer (zonder vlees)	194	4	203	5	210	5
400- 799 (supermarkten)	408	10	413	10	458	10
800- 999	11	3	117	3	122	3
1 000-2 499	337	8	380	10	425	9
2 500 en meer (hypermarkten)	77	2	82	2	82	2
Totaal ...	**4 197**	**100**	**3 968**	**100**	**4 640**	**100**

Bron : Belgisch Comité voor de Distributie.

(a) Ramingen.

VII-14 — Inschrijvingen en schrappingen in het Handelsregister

OMSCHRIJVING	1981	1982			1983			1984		
	Totaal	Eenmans zaken	Vennootschappen	Totaal	Eenmans zaken	Vennootschappen	Totaal	Eenmans zaken	Vennootschappen	Totaal
Hoofdinschrijvingen (a) :										
Hof van Beroep te :										
Brussel	11 295	8 300	3 273	11 573	8 805	4 078	12 883	9 310	4 802	14 112
Antwerpen	9 680	7 970	2 862	10 832	7 982	3 379	11 361	8 146	3 861	12 007
Bergen	5 741	5 078	786	5 864	5 120	955	6 075	5 762	1 258	7 020
Luik	7 781	6 714	1 475	8 189	7 190	1 706	8 896	7 777	2 029	9 806
Gent	10 088	8 533	2 478	11 011	8 859	3 256	12 115	9 694	3 757	13 451
Totaal ...	**44 585**	**36 595**	**10 874**	**47 469**	**37 956**	**13 374**	**51 330**	**40 689**	**15 707**	**56 396**
Schrappingen ingevolge opheffing van de handelszaak, afstand, overdracht of overlijden :										
Hof van Beroep te :										
Brussel	7 114	6 408	775	7 183	6 994	815	7 309	7 382	835	8 217
Antwerpen	7 110	6 531	533	7 064	6 751	542	7 293	7 006	744	7 750
Bergen	4 559	4 572	179	4 751	4 680	168	4 848	5 071	212	5 283
Luik	5 417	5 480	282	5 762	5 612	253	5 865	6 019	349	6 368
Gent	7 805	7 255	452	7 707	7 659	483	8 142	8 168	560	8 746
Totaal ...	**32 005**	**30 246**	**2 221**	**32 467**	**31 696**	**2 261**	**33 957**	**36 646**	**2 700**	**36 364**
Verschil	**+12 580**	**+ 6 349**	**+ 8 653**	**+15 002**	**+ 6 260**	**+11 113**	**+17 373**	**+ 4 043**	**+13 007**	**+20 032**

(a) Inclusief de hoofdinschrijvingen wegens overname van geschrapte of overgedragen handelszaken, ingevolge afstand, overdracht, overlijden, enz.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

VII-15 — Balans inzake toepassing van de wet van 29 juni 1975 betreffende de handelsvestigingen

Afgesloten eind december 1984

STREEK	Super-markten	Hyper-markten	Shopping centra	Han-dels pan-den	Auto-nome vesti-gingen	Andere	Totaal
	Ingewilligde aanvragen						
Vlaanderen ...(a)	7	—	—	3	10	4	24
(b)	3 996	—	—	4 255	22 175	—	33 033
Wallonië .....(a)	1	—	—	—	6	2 607	7
(b)	280	—	—	—	5 776	—	6 056
Brussel .....(a)	2	—	—	1	—	—	3
(b)	2 502	—	—	3 020	—	—	5 522
Totaal (a)	**10**	—	—	**4**	**16**	**4**	**34**
(b)	**6 778**	—	—	**7 275**	**27 951**	**2 607**	**44 611**
	Geweigerde aanvragen						
Vlaanderen ...(a)	5	—	—	—	2	2	9
(b)	5 699	—	—	—	2 420	1 696	9 815
Wallonië .....(a)	2	—	—	—	—	—	2
(b)	2 352	—	—	—	—	—	2 532
Brussel .....(a)	—	—	—	—	—	—	—
(b)	—	—	—	—	—	—	—
Totaal (a)	**7**	—	—	—	**2**	**2**	**11**
(b)	**8 051**	—	—	—	**2 420**	**1 696**	**12 167**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

(a) Aantal afgehandelde dossiers.
(b) Nettoverkoopsoppervlakte (m²).

VII-16 — Leurhandel - Indeling van de leurhandelaars volgens de aard van de handel (a)

DATUM VAN DE TELLING EN VERBLIJF-PLAATS VAN DE HANDELAAR	Openbare markt		Openbare weg		Van deur tot deur		Openbare markt en openbare weg		Openbare markt en van deur tot deur		Openbare weg en van deur tot deur		Openbare markt, openbare weg en van deur tot deur		Alle groepen samen		
	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Totaal
1 januari 1980 : *Het Rijk* ...	**12 591**	**967**	**1 783**	**172**	**14 139**	**986**	**5 891**	**696**	**1 367**	**120**	**1 457**	**112**	**10 735**	**1 017**	**47 963**	**4 070**	**52 033**
1 januari 1982 : *Het Rijk* ...	**11 218**	**680**	**1 761**	**140**	**34 131**	**363**	**5 958**	**633**	**1 275**	**105**	**1 163**	**117**	**10 912**	**946**	**66 415**	**2 984**	**69 402**
1 januari 1984 :																	
Antwerpen	2 740	68	366	8	3 419	11	1 406	63	186	3	117	3	2 064	74	10 298	230	10 528
Brabant	2 771	386	492	61	5 329	11	1 881	253	160	15	169	8	1 626	175	12 428	909	13 337
Henegouwen	1 354	209	231	61	4 869	31	1 186	354	165	43	95	5	1 331	410	9 231	1 113	10 344
Luik	837	125	195	41	3 036	29	905	144	143	27	146	10	1 020	284	6 282	660	6 942
Limburg	486	19	57	—	1 827	2	202	4	122	6	101	2	852	33	3 647	66	3 713
Luxemburg	119	12	42	4	641	3	155	12	55	3	22	1	284	18	1 318	53	1 371
Namen	266	11	107	9	1 241	2	469	38	70	7	52	—	491	31	2 696	98	2 794
Oost-Vlaanderen	2 681	57	345	8	3 429	8	1 344	17	269	8	260	11	2 303	49	10 631	158	10 789
West-Vlaanderen	1 502	19	305	5	3 210	4	896	19	328	3	260	—	2 152	9	8 653	59	8 712
Buitenland	8	35	—	8	5	38	6	28	4	9	1	13	20	59	44	190	234
Het Rijk ...	12 764	**941**	**2 140**	**205**	**27 006**	**139**	**8 450**	**932**	**1 502**	**124**	**1 223**	**53**	**12 143**	**1 142**	**65 228**	**3 536**	**68 764**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) De telling wordt slechts om de 2 jaar gedaan.

VII-17 — **Indicator van de financiële toestand van de gezinnen** (a) **- Verloop volgens netto-inkomensklasse**

INKOMENSKLASSE	Januari 1983	Mei 1983	Oktober 1983	Januari 1984	Mei 1984	Oktober 1984	Januari 1985
– dan 12 000 BF	–58,1	–30,8	–42,8	–58,4	–53,3	–60,0	–44,4
12 000 tot 18 000 BF	–44,4	–55,7	–51,9	–50,0	–50,0	–64,0	–56,4
18 000 tot 25 000 BF	–49,3	–47,4	–48,5	–53,2	–47,1	–49,2	–48,3
25 000 tot 35 000 BF	–51,0	–46,5	–45,8	–51,6	–51,0	–50,7	–44,8
35 000 tot 50 000 BF	–44,2	–42,7	–42,8	–48,1	–46,0	–44,3	–48,7
+ dan 50 000 BF	–32,5	–30,6	–37,3	–44,4	–43,6	–35,1	–28,7

Bron : Europese Economische Gemeenschap; Ministerie van Economische Zaken, N.I.S. en A.D.S.D.

(a) De basisgegevens zijn de antwoorden op de viermaandelijkse enquête die door de E.E.G. georganiseerd wordt in elke lidstaat bij een staal van gezinnen.
De indicator wordt berekend door de A.D.S.D. door het verschil te berekenen tussen de positieve en negatieve antwoorden. Zowel het verloop als het absolute peil van de indicator zijn significatief.

VII-18 — **Indicator van de spaarmogelijkheden van de gezinnen (a) - Verloop volgens netto-inkomensklasse**

INKOMENSKLASSE	Januari 1983	Mei 1983	Oktober 1983	Januari 1984	Mei 1984	Oktober 1984	Januari 1985
– dan 12 000 BF	−67,8	−84,6	−85,0	−58,4	−86,6	−98,0	−80,0
12 000 tot 18 000 BF	−73,7	−86,7	−76,5	−83,3	−79,5	−66,7	−74,0
18 000 tot 25 000 BF	−57,9	−68,8	−59,6	−61,1	−75,8	−75,1	−61,6
25 000 tot 35 000 BF	−31,1	−35,7	−44,8	−46,9	−43,0	−42,3	−34,4
35 000 tot 50 000 BF	−10,8	−16,1	−25,3	−14,8	−13,2	−27,0	−16,1
+ dan 50 000 BF	20,2	13,6	8,6	13,9	3,3	8,7	+11,7

Bron : Europese Economische Gemeenschap. Ministerie van Economische Zaken, N.I.S. en A.D.S.D.

(a) De basisgegevens zijn de antwoorden op de viermaandelijkse enquête die door de E.E.G. georganiseerd wordt in elke lidstaat bij een staal van gezinnen.
De indicator wordt berekend door de A.D.S.D. door het verschil te berekenen tussen de positieve en negatieve antwoorden. Zowel het verloop als het absolute peil van de indicator zijn significatief.

VII-19 — Evolutie van het toegestane verbruikerskrediet in de loop van ieder halfjaar

Procentuele groei t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar

PERIODE	Verkopen op afbetaling	Persoonlijke leningen	Totaal
1980 1e semester	2,6	5,8	4,3
2e semester	−15,5	− 3,8	− 7,8
1981 1e semester	−21,8	−10,9	−15,8
2e semester	−10,2	− 4,0	− 5,9
1982 1e semester	5,6	− 2,5	0,9
2e semester	1,7	− 2,8	− 1,5
1983 1e semester	6,2	33,6	16,2
2e semester	19,4	5,5	9,8
1984 1e semester	18,8	−15,8	− 2,6
2e semester	7,6	6,8	7,1

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

VII-20 — Nationale Kas voor Beroepskrediet

Verstrekte kredieten

JAARTAL	Aantal	Duizenden franken	
		Totaal bedrag	Gemiddeld bedrag per krediet
1973	14 184	8 494 397	598,9
1974	9 089	6 107 479	672,0
1975	11 458	8 749 742	763,6
1976	12 668	11 903 095	939,6
1977	13 644	14 029 215	1 028,2
1978	14 680	16 239 052	1 106,2
1979	13 372	15 089 707	1 128,5
1980	8 750	10 117 083	1 156,2
1981	7 758	8 831 475	1 138,4
1982	6 082	6 566 842	1 079,7
1983	5 983	6 946 020	1 161,0
1984	6 781	7 497 437	1 105,7

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

VIII. TOERISME

Inleiding 146

VIII-1 Aantal overnachtingen in de gezamenlijke toeristische inrichtingen volgens het land van gewoon verblijf, jaren en toeristische seizoenen. 147

VIII-2 Aantal overnachtingen per toeristische streek, jaren en toeristische seizoenen. 148

VIII-3 Aantal overnachtingen per categorie van toeristische inrichtingen. 149

VIII-4 Uitsplitsing van de overnachtingen in % van hun totaal volgens het land van verblijf van de toerist, de bezochte toeristische streek en het type van gekozen toeristische inrichting. 150

VIII-5 Jaarschommeling in % van de overnachtingen volgens het land van verblijf van de toerist, de bezochte toeristische streek en het type van gekozen toeristische inrichting. 151

VIII-6 Aantal en logiesruimte van de toeristische inrichtingen in werking tijdens de maand augustus. 152

INLEIDING

In de tabellen VIII-1 tot VIII-3 zijn, volgens land van herkomst, bezochte toeristische streek of volgens de gekozen toeristische inrichting, het aantal overnachtingen opgenomen van alle personen die buiten hun gewone verblijfplaats tijdelijk en tegen betaling verbleven in :

— de erkende hotels, d.w.z. instellingen die door het Commissariaat-generaal voor Toerisme gemachtigd zijn de benaming « hotel » te voeren;

— de niet erkende inrichtingen, d.w.z. inrichtingen die nachtverblijf bieden, maar niet gemachtigd zijn de benaming « hotel » te voeren;

— de inrichtingen voor sociaal toerisme (jeugdherbergen e.d.);

— de kuurinrichtingen, d.w.z. waarvan de gasten onder medisch toezicht een kuur volgen;

— de vakantiekolonies;

— de villa's, flats en gemeubelde kamers (voor een betrekkelijk korte tijdspanne gehuurd);

— de kampeerterreinen.

De kunststeden zijn : Antwerpen, Brugge (behalve Zeebrugge), Brussel en agglomeratie, Doornik, Gent, Leuven, Luik, Mechelen en Tongeren.

Bij tabel VIII-6 worden inlichtingen verstrekt over het aantal en de logiesruimte van de bezochte inrichtingen. Onder logiesruimte dient te worden verstaan : het maximum aantal personen dat de instelling normaliter per nacht kan herbergen.

VIII-1 — **Aantal overnachtingen in de gezamenlijke toeristische inrichtingen volgens het land van gewoon verblijf, jaar en toeristisch seizoen** (a)

In duizendtallen

LAND VAN GEWOON VERBLIJF	1979		1980		1981		1982		1983		1984	
	Jaar	Toeristisch seizoen	Jaar	Toeristisch seizoen	Jaar	Toeristisch seizoen	Jaar	Toeristisch seizoen	Jaar	Toeristisch seizoen	Jaar	Toeristisch seizoen
België	18 536	14 335	18 723	14 038	19 617	14 998	21 423	16 202	21 397	15 086	21 341	16 541
Buitenland	6 828	4 034	7 171	4 209	7 203	4 314	8 553	4 976	8 939	4 772	9 347	5 511
waarvan :												
D.B.R.	(1 122)	(708)	(1 186)	(748)	(1 165)	(740)	(1 325)	(857)	(1 326)	(773)	(1 407)	(915)
Verenigd Koninkrijk	(981)	(531)	(1 112)	(629)	(1 114)	(611)	(1 163)	(648)	(1 264)	(696)	(1 257)	(695)
Frankrijk	(689)	(330)	(874)	(453)	(883)	(499)	(1 005)	(561)	(895)	(326)	(956)	(543)
Italië	(200)	(86)	(211)	(94)	(214)	(101)	(213)	(103)	(228)	(104)	(240)	(115)
Nederland	(1 976)	(1 506)	(1 913)	(1 415)	(1 915)	(1 458)	(2 786)	(1 814)	(3 076)	(1 895)	(3 078)	(2 060)
Luxemburg	(126)	(101)	(126)	(99)	(135)	(107)	(153)	(122)	(169)	(104)	(162)	(132)
Spanje	(109)	(52)	(119)	(56)	(115)	(59)	(118)	(63)	(123)	(53)	(126)	(68)
Verenigde Staten	(516)	(252)	(488)	(227)	(491)	(225)	(566)	(273)	(605)	(286)	(741)	(362)
Totaal	**25 364**	**18 369**	**25 894**	**18 247**	**26 820**	**19 312**	**29 976**	**21 178**	**30 336**	**19 858**	**30 688**	**22 052**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

(a) Periode juni-september.

VIII-2 — **Aantal overnachtingen per toeristische streek, jaar en toeristisch seizoen** (a)

In duizendtallen

TOERISTISCHE STREEK	1979		1980		1981		1982		1983		1984	
	Jaar	Toeristisch seizoen	Jaar	Toeristisch seizoen	Jaar	Toeristisch seizoen	Jaar	Toeristisch seizoen	Jaar	Toeristisch seizoen	Jaar	Toeristisch seizoen
Kust	13 179	10 459	14 026	10 937	14 549	11 434	15 889	12 450	15 515	10 992	15 449	12 314
Kunststeden	3 406	1 359	3 498	1 427	3 541	1 483	3 776	1 598	3 897	1 598	4 295	1 842
Ardennen en Maas	4 509	3 275	4 208	2 816	4 310	3 065	4 711	3 334	5 008	3 472	4 739	3 478
Kempen	1 873	1 594	1 845	1 505	1 967	1 628	2 906	1 945	3 176	2 049	3 374	2 375
Andere toeristische gemeenten	2 398	1 682	2 317	1 562	2 453	1 702	2 694	1 851	2 740	1 747	2 831	2 043
Totaal ...	**25 365**	**18 369**	**25 894**	**18 247**	**26 820**	**19 312**	**29 976**	**21 178**	**30 336**	**19 858**	**30 688**	**22 052**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

(a) Van juni tot september.

VIII-3 — **Aantal overnachtingen per categorie van toeristische inrichtingen**

In duizendtallen

TOERISTISCHE INRICHTINGEN	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Erkende hotels	5 460	5 543	5 593	5 611	6 034	6 336	6 714
Niet erkende inrichtingen	907	863	879	866	899	910	893
Inrichtingen voor sociaal toerisme	2 578	2 658	2 834	2 835	3 777	4 079	4 054
Kuurinrichtingen	590	570	473	530	526	482	541
Vakantiekolonies	1 746	1 705	1 575	1 456	1 386	1 420	1 424
Villa's, appartementen, gemeubelde kamers, betalende gasten	7 386	6 222	7 042	6 994	7 964	7 769	7 557
Kampeerterreinen	7 764	7 804	7 499	8 528	9 390	9 339	9 504
Totaal ...	**26 431**	**25 365**	**25 895**	**26 820**	**29 976**	**30 336**	**30 688**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

VIII-4 — **Uitsplitsing van de overnachtingen in % van hun totaal volgens het land van verblijf van de toerist, de bezochte toeristische streek en het type van gekozen toeristische inrichting**

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
I. *Land waarin de toerist gewoonlijk verblijft*							
België	73,4	73,1	72,3	73,1	71,5	70,5	69,4
D.B.R.	4,7	4,4	4,6	4,3	4,4	4,4	4,6
Verenigd Koninkrijk	3,9	3,9	4,3	4,2	3,9	4,2	4,1
Frankrijk	3,1	2,7	3,4	3,3	3,4	3,0	3,1
Italië	0,7	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8
Nederland	7,4	7,8	7,4	7,1	9,3	10,1	10,0
Luxemburg	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5
II. *Bezochte toeristische streek*							
Kust	54,3	52,0	54,2	54,2	53,0	51,1	50,3
Kunststeden	12,6	13,4	13,5	13,2	12,6	12,8	14,0
Ardennen en Maas	17,0	17,8	16,3	16,1	15,7	16,5	11,0
Kempen	7,1	7,4	7,1	7,3	9,7	10,5	12,3
Andere toeristische gemeenten	9,0	9,4	8,9	9,2	9,0	9,0	9,2
III. *Toeristische inrichtingen*							
Erkende hotels	20,7	21,9	21,6	20,9	20,1	20,9	21,9
Niet erkende inrichtingen	3,4	3,4	3,4	3,2	3,0	3,0	2,9
Inrichtingen voor sociaal toerisme	9,8	10,5	10,9	10,6	12,6	13,4	13,2
Kuurinrichtingen	2,2	2,2	1,8	2,0	1,8	1,6	1,8
Vakantiekolonies	6,6	6,7	6,1	5,4	4,6	4,7	4,6
Villa's, appartementen, gemeubelde kamers	27,9	24,5	27,2	26,1	26,6	25,6	24,6
Kampeerterreinen	29,4	30,8	29,0	31,8	31,3	30,8	31,0

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

VIII-5 — **Jaarschommeling in % van de overnachtingen volgens het land van verblijf van de toerist, de bezochte toeristische streek en het type van gekozen toeristische inrichting**

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
I. *Land waarin de toerist gewoonlijk verblijft*							
België	−10,1	− 4,5	+ 1,0	+ 4,8	+ 9,2	+ 5,0	− 0,3
D.B.R.	−12,6	− 8,9	+ 5,7	− 1,8	+13,7	+ 1,2	+ 6,1
Verenigd Koninkrijk	− 0,3	− 3,7	+13,4	+ 0,2	+ 4,4	+ 8,0	− 0,6
Frankrijk	−17,7	−15,3	+26,8	+ 1,0	+13,8	− 8,7	+ 6,8
Italië	− 2,9	+ 0,5	+ 5,5	+ 1,4	− 0,5	+ 2,4	+ 5,2
Nederland	− 4,5	+ 1,3	− 3,2	+ 0,1	+45,5	− 2,4	+ 0,1
Luxemburg	−14,7	+ 8,6	0	+ 7,1	+13,3	− 0,5	− 4,2
II. *Bezochte toeristische streek*							
Kust	−13,8	− 8,2	+ 6,4	+ 3,7	+ 9,2	− 2,3	− 0,4
Kunststeden	− 5,6	+ 2,2	+ 2,7	+ 1,2	+ 6,6	+ 3,2	+10,2
Ardennen en Maas	− 5,6	+ 0,3	− 6,7	+ 2,4	+ 9,3	+ 6,3	− 5,4
Kempen	−22,1	+ 0,2	− 1,5	+ 6,6	+47,7	+ 9,3	+ 6,2
Andere toeristische gemeenten	+28,5	+ 0,8	− 3,4	+ 5,9	+ 9,8	+ 1,7	+ 3,3
III. *Toeristische instellingen*							
Erkende hotels	− 7,2	+ 1,5	+ 0,9	+ 0,3	+ 7,5	+ 5,0	+ 6,0
Niet erkende inrichtingen	−15,7	− 4,9	+ 1,9	− 1,5	+ 3,8	+ 1,2	− 1,9
Inrichtingen voor sociaal toerisme	+ 1,8	+ 3,1	+ 6,6	0	+33,2	+ 8,0	− 0,6
Kuurinrichtingen	−16,4	− 3,4	−17,0	+12,1	− 0,8	− 8,4	+12,2
Vakantiekolonies	−11,1	− 2,3	− 7,6	− 7,6	− 4,8	+ 2,4	+ 0,3
Villa's, appartementen, gemeubelde kamers	−18,4	−15,6	+13,2	− 0,7	+13,9	− 2,4	− 2,7
Kampeerterreinen	− 2,9	+ 0,5	− 3,9	+13,7	+10,1	− 0,5	+ 1,8
Totaal ...	**− 9,5**	**− 4,0**	**+ 2,1**	**+ 3,6**	**+11,8**	**+ 1,2**	**+ 1,2**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

VIII-6 — **Aantal en logiesruimte** (a) **van de toeristische inrichtingen, in werking tijdens de maand augustus**

In eenheden

TOERISTISCHE INRICHTINGEN	1979		1980		1981		1982		1983		1984	
	Aantal	Logies-ruimte	Aantal	Logies-ruimte	Aantal	Logies-ruimte	Aantal	Logies-ruimte	Aantal	Logies-ruimte	Aantal	Logies-ruimte
Erkende hotels	1 514	69 279	1 461	67 958	1 411	65 520	1 362	63 566	1 344	66 467	1 364	68 457
Niet-erkende inrichtingen	1 165	21 148	1 047	19 827	1 007	19 249	951	18 557	923	18 604	902	18 638
Inrichtingen voor sociaal toerisme	228	40 191	222	41 131	224	40 184	228	45 389	281	49 188	274	48 240
Kuurinrichtingen	36	3 145	29	2 200	32	3 838	30	3 660	30	3 595	30	3 124
Vakantiekolonies	166	31 013	159	30 167	149	29 115	149	27 278	145	27 507	143	26 738
Kampeerterreinen	655	303 877	663	308 529	686	321 647	704	329 824	710	332 375	707	337 091
Totaal ...	**3 764**	**468 653**	**3 581**	**469 812**	**3 509**	**479 553**	**3 424**	**488 274**	**3 433**	**497 736**	**3 420**	**502 288**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

(a) Maximumaantal personen dat de inrichting normaliter in één nacht kan herbergen.

IX. INVESTERINGEN

Inleiding 154

IX-1 Jaarlijkse investeringsschommelingen. 155

IX-2 Investeringen in het geheel van de economie. 156

IX-A Bruto binnenlandse kapitaalvorming. 158

IX-B Bedrijfstaksgewijze ontwikkeling van de bruto binnenlandse kapitaalvorming. 159

INLEIDING

Uit de nationale rekeningen die jaarlijks door het Nationaal Instituut voor de Statistiek worden gepubliceerd, wordt de bestedingsrekening gelicht en op basis van die gegevens wordt tabel IX-2 (investeringen in het geheel van de economie) opgebouwd. Om de bestedingsrekening op te stellen, steunt het N.I.S. op diverse informatiebronnen; de belangrijkste is de jaarlijkse enquête van het Instituut bij de nijverheidsondernemingen en de dienstverlenende bedrijven. De gegevens worden in lopende en in vaste prijzen — in onderhavige tabel prijzen van 1980 — opgegeven.

Tabel IX-1 (investeringsschommelingen) wordt opgesteld op basis van gegevens van het N.I.S. die afkomstig zijn van de aangiften van de B.T.W.-plichtigen. De investeringen worden, volgens de fiscale wetgeving, gedefinieerd als alle roerende en onroerende lichamelijke goederen die op een duurzame manier als werkinstrument worden gebruikt. De schommelingen worden op basis van door het N.I.S. opgestelde indexcijfers in lopende prijzen berekend.

Naast de ramingen uit de nationale rekeningen zoals die in rubriek 6.b van tabel IX-2 worden gegeven, bestaan er ook statistieken met betrekking tot de bouwvergunningen en de begonnen woningen die in tabel V-17 worden vermeld.

Na een daling in 1983, vertoont de investeringsneiging in 1984 een duidelijke opleving. Het herstel van de bedrijfsinvesteringen is uitgesproken wanneer de statistiek met betrekking tot de aangiften van de B.T.W.-plichtigen wordt geraadpleegd, die ontwikkeling blijkt nog niet uit de eerste ramingen van de bruto kapitaalvorming in de nationale rekeningen (tabel IX-2). Voor die gegevens kunnen evenwel aanzienlijke verschillen optreden tussen de voorlopige gegevens (in dit geval 1984) en de definitieve cijfers die ter gelegenheid van de jaarlijkse herziening worden gepubliceerd.

Het herstel van de bedrijfsinvesteringen is kenmerkend voor de meeste industriële en dienstverlenende sectoren in 1984. De toename van het ene op het andere jaar is soms belangrijk, zoals uit tabel IX-1 blijkt. In de verwerkende nijverheid zijn alleen de voedings-, drank- en tabaksnijverheid en, in mindere mate, de scheikundige nijverheid — waar het herstel pas laat op het jaar tot stand kwam — achterop gebleven. In de dienstverlenende sector is de vooruitgang van de niet-industriële ondernemingen bijzonder levendig geweest. De produktie en de verdeling van elektriciteit evenals de basismetaalbewerking, sectoren die minder conjunctuurgevoelig zijn en waar de meerjarenplanning doorslaggevend is, kenden een gevoelige achteruitgang van hun investeringen in 1984.

IX-1 — Jaarlijkse investeringsschommelingen

Volgens de maand- en kwartaalaangiften inzake de B.T.W., in reële prijzen

BEDRIJFSTAK	Wijziging t.o.v. het voorgaande jaar in %				
	1980	1981	1982	1983	1984 (a)
Vaste brandstoffen	14,8	− 7,9	36,6	41,8	−11,8
Aardolieïndustrie	143,7	8,4	−30,5	−30,0	48,8
Elektriciteit en kernenergie	14,3	1,1	−12,9	− 7,8	− 9,9
Gas	68,5	−21,7	81,5	−41,8	31,3
Basismetallurgie	34,2	−10,0	67,1	− 8,8	− 2,1
Vervaardiging van steen, cement, betonwaren, glas	3,6	−29,7	36,6	4,2	9,6
Chemische industrie	− 0,3	−15,9	15,9	13,9	9,0
Metaalverwerkende industrie	12,1	− 3,9	14,6	−17,9	24,1
waarvan : vervaardiging van produkten uit metaal	26,4	−14,6	3,2	−17,1	38,8
machinebouw	26,1	−30,3	− 0,8	21,5	19,9
elektrische en elektronische industrie	17,0	−12,9	37,3	3,1	32,6
automobielbouw	36,0	31,1	33,2	−29,7	42,3
Voedings- en genotmiddelenindustrie	4,0	−10,6	12,7	18,3	1,4
Textielnijverheid	31,0	−17,8	31,3	33,1	53,1
Houtindustrie	10,8	−24,3	21,3	16,8	12,4
Papierindustrie, grafische nijverheid, uitgeverijen	− 0,7	− 2,3	18,8	1,8	40,4
Rubber- en plastiekverwerkende industrie	8,7	− 5,1	6,7	2,8	27,4
Bouwnijverheid	−15,0	−13,6	− 7,8	− 0,1	9,7
Industriële bedrijven	11,6	− 7,5	9,4	− 2,9	11,8
Handel	− 4,1	2,6	13,2	4,9	20,4
Vervoer en communicatie	5,1	6,9	14,5	− 5,7	13,5
Bankwezen, verzekeringen, dienstverlening aan ondernemingen	18,4	− 4,4	16,6	11,4	37,2
Overige dienstverlening	− 8,8	7,3	10,2	12,9	2,2
Niet industriële bedrijven	3,8	− 0,9	14,1	3,3	20,6
Alle aangevers samen	**7,9**	**− 4,5**	**11,6**	**0,1**	**16,3**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Voorlopige gegevens.

IX-2 — **Investeringen in het geheel van de economie** (a)

BEDRIJFSTAK	In prijzen		
	1980	1981	1982
1. Landbouw, bosbouw en visserij	15 294	13 515	13 743
2. Extractieve nijverheid	2 999	2 796	3 027
a) Steenkoolmijnen en hun elektrische centrales	*1 122*	*1 282*	*2 130*
b) Overige extractieve nijverheid	*1 877*	*1 514*	*897*
3. Be- en verwerkende nijverheden	109 189	98 066	112 358
a) Voedingsmiddelen, dranken en tabak	*17 078*	*14 342*	*14 968*
b) Textiel	*5 231*	*4 646*	*6 236*
c) Kleding en schoeisel	*1 204*	*1 099*	*1 305*
d) Hout en meubelen	*3 812*	*2 648*	*3 117*
e) Papier, drukkerij, uitgeverij	*7 885*	*7 188*	*7 991*
f) Chemie en aanverwante activiteiten	*22 820*	*19 501*	*22 853*
g) Klei, ceramiek, glas en cement	*5 678*	*4 025*	*3 872*
h) IJzer, staal en non-ferrometalen	*13 225*	*13 918*	*17 828*
i) Metaalverwerkende nijverheid en scheepsbouw	*29 951*	*28 877*	*32 049*
j) Diverse n.e.g. activiteiten	*2 205*	*1 822*	*2 139*
4. Bouwnijverheid	12 226	13 435	10 316
5. Elektriciteit, gas en water	39 592	36 991	37 267
6. Handel, bank- en verzekeringswezen, woongebouwen	302 225	201 900	197 137
a) Handel, bank- en verzekeringswezen	*77 500*	*68 999*	*72 930*
b) Woongebouwen	*224 725*	*132 901*	*124 207*
7. Vervoer en verkeer	86 331	95 962	89 969
a) Spoorwegverkeer	*32 328*	*40 419*	*35 476*
b) Wegvervoer	*4 709*	*3 782*	*4 260*
c) Zeevervoer, binnenscheepvaart, havens	*25 608*	*30 390*	*28 692*
d) Luchtvervoer	*4 666*	*2 241*	*1 671*
e) Post, telegraaf, telefoon, radio en televisie	*19 020*	*19 130*	*19 870*
8. Diensten	160 510	148 007	134 996
a) Overheid (wegen inbegrepen)	*79 886*	*70 520*	*63 594*
b) Onderwijs (officieel en vrij)	*43 024*	*42 100*	*38 661*
c) Andere	*37 600*	*35 387*	*32 741*
Bruto binnenlandse vaste kapitaalvorming (1 tot 8)	**728 366**	**610 672**	**598 813**
9. Veranderingen der voorraden	29 216	– 5 398	– 1 382
a) Veestapel	*– 684*	*– 1 598*	*418*
b) Andere voorraden	*29 900*	*– 3 800*	*– 1 800*
Totaal (van 1 tot 9)	**757 582**	**605 274**	**597 431**
Statistische aanpassing	– 694	– 989	– 3 192
Bruto binnenlandse kapitaalvorming	**756 888**	**604 285**	**594 239**

(a) Exclusief landsverdediging.

Miljoenen franken

a 1980		In werkelijke prijzen				
1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
13 593	14 036	15 294	14 087	15 310	16 139	17 394
4 074	3 830	2 999	2 876	3 288	4 656	4 525
2 474	*2 259*	*1 122*	*1 314*	*2 313*	*2 804*	*2 638*
1 600	*1 571*	*1 877*	*1 562*	*975*	*1 852*	*1 887*
111 668	120 404	109 189	100 936	122 421	127 655	142 308
17 538	*17 004*	*17 078*	*14 774*	*16 364*	*20 109*	*20 197*
9 239	*10 807*	*5 231*	*4 777*	*6 774*	*10 534*	*12 738*
1 494	*1 931*	*1 204*	*1 141*	*1 431*	*1 718*	*2 309*
3 920	*3 684*	*3 812*	*2 738*	*3 413*	*4 510*	*4 396*
7 711	*9 631*	*7 985*	*7 376*	*8 704*	*8 787*	*11 378*
21 573	*22 845*	*22 820*	*20 068*	*24 976*	*24 760*	*27 117*
4 431	*4 805*	*5 678*	*4 139*	*4 198*	*5 035*	*5 646*
15 212	*13 731*	*13 225*	*14 307*	*19 337*	*17 299*	*16 114*
28 187	*33 446*	*29 951*	*29 735*	*34 889*	*32 173*	*39 399*
2 363	*2 520*	*2 205*	*1 881*	*2 335*	*2 730*	*3 014*
7 557	8 283	12 226	13 807	11 290	8 806	10 048
35 048	35 680	39 592	39 006	42 264	40 924	43 428
195 777	201 306	302 225	211 326	213 475	221 766	239 702
75 079	*81 482*	*77 500*	*72 300*	*82 100*	*89 100*	*101 200*
120 698	*119 824*	*224 725*	*139 026*	*131 375*	*132 666*	*138 502*
81 205	79 519	86 331	101 184	103 123	96 623	98 504
22 731	*18 162*	*32 328*	*42 523*	*41 293*	*28 158*	*23 261*
4 330	*5 007*	*4 709*	*3 894*	*4 732*	*5 362*	*6 595*
31 810	*31 810*	*25 608*	*32 766*	*33 585*	*38 669*	*39 900*
1 123	*3 082*	*4 666*	*2 351*	*1 962*	*1 340*	*3 624*
20 211	*21 458*	*19 020*	*19 650*	*21 551*	*23 094*	*25 124*
126 633	117 685	160 510	160 884	160 177	155 181	150 022
55 474	*50 643*	*79 886*	*77 108*	*77 277*	*68 921*	*65 592*
38 072	*31 965*	*43 024*	*46 076*	*45 600*	*46 560*	*40 930*
33 087	*35 077*	*37 600*	*37 700*	*37 300*	*39 700*	*43 500*
574 555	**580 743**	**728 366**	**644 106**	**671 348**	**671 750**	**705 931**
– 21 325	– 1 916	29 216	– 6 069	– 1 491	– 25 181	– 2 415
1 475	*684*	*– 684*	*– 1 869*	*509*	*2 119*	*985*
– 22 800	*– 2 600*	*29 900*	*– 4 200*	*– 2 000*	*– 27 300*	*– 3 400*
553 230	**578 827**	**757 582**	**638 037**	**669 857**	**646 569**	**703 516**
– 2 273	– 940	– 694	3 922	– 2 619	– 5 581	– 6 480
550 957	**577 879**	**756 888**	**641 959**	**667 238**	**640 988**	**697 036**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

IX-A — **Bruto binnenlandse kapitaalvorming** (a)

1 ——— Bruto binnenlandse kapitaalvorming

2 ——— Relatieve belangrijkheid in het B.N.P. tegen marktprijzen

Miljarden franken, in werkelijke prijzen

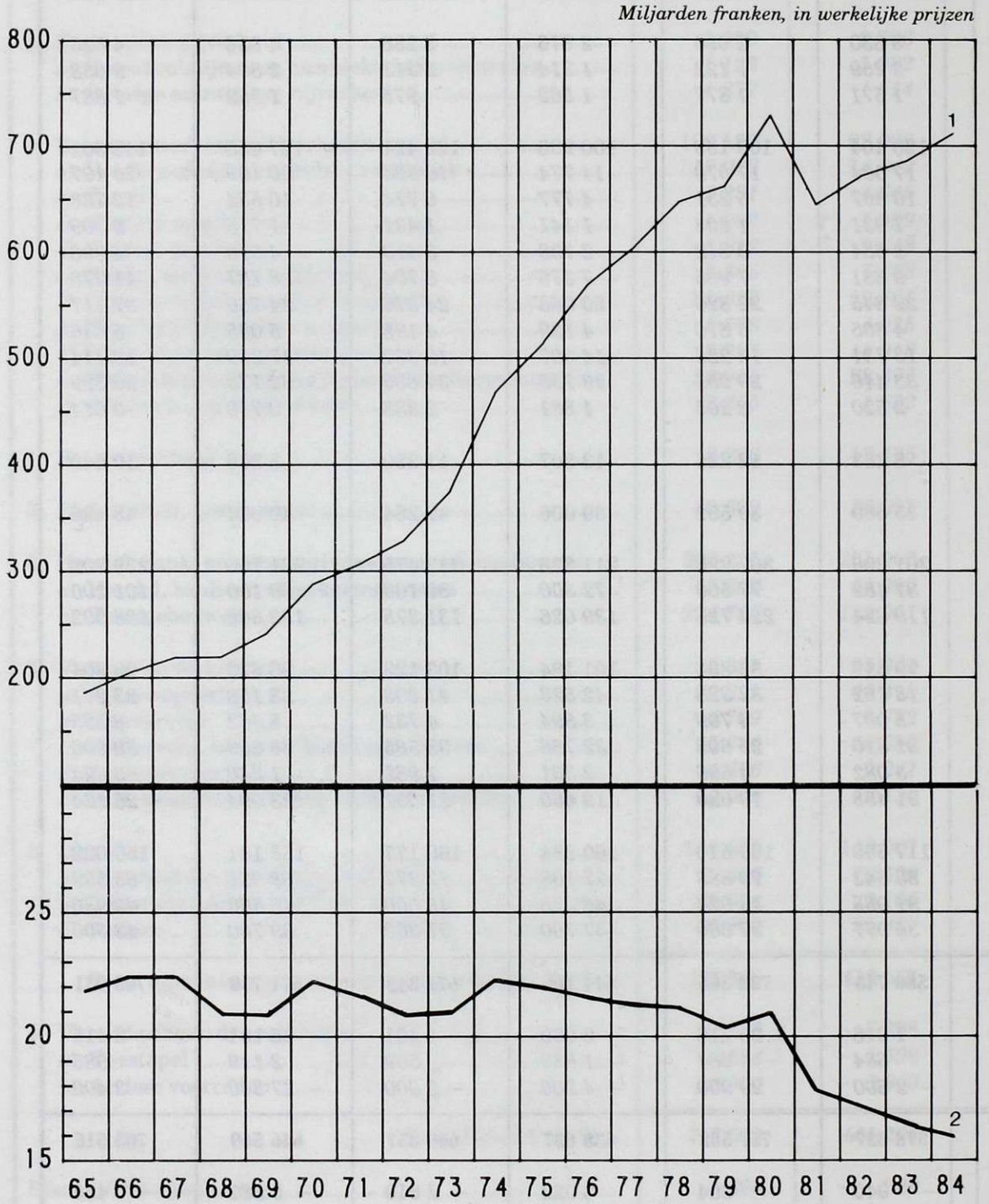

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S. en A.D.S.D.

(a) Exclusief landsverdediging en voorraadvorming.

IX-B — Bedrijfstaksgewijze ontwikkeling van de bruto binnenlandse kapitaalvorming (a)

1 — — — — — — Vervoer en verkeer
2 .. .. Diensten
3 ——————— Nijverheid, inclusief bouwbedrijf
4 ..... Woongebouwen
5 ---------- Elektriciteit, gas, water
6 —·—·—·—·— Landbouw, bosbouw, visserij

Miljarden franken, in werkelijke prijzen

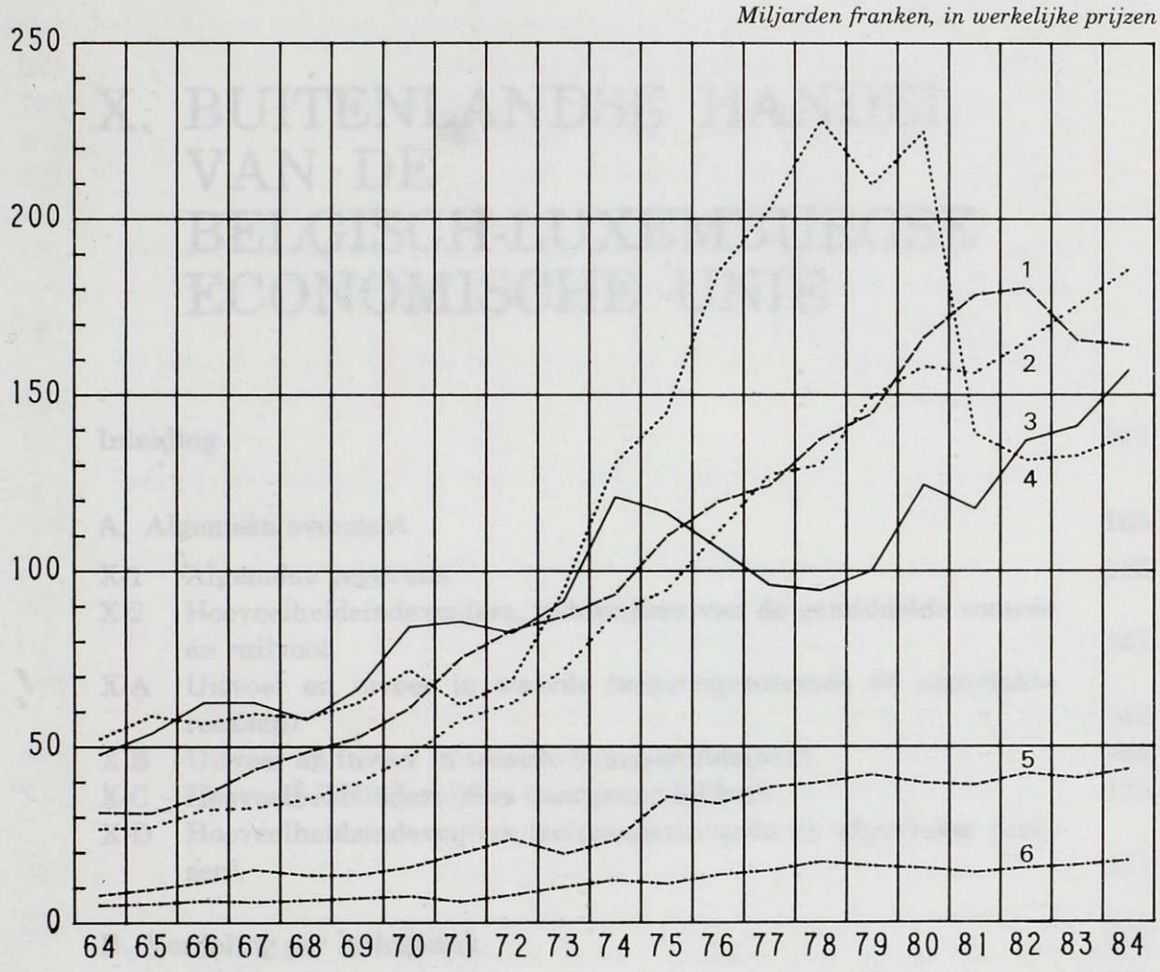

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Alle takken van de nijverheid zijn samengevoegd, inclusief het bouwbedrijf maar exclusief de sectoren elektriciteit, gas en water. Landsverdediging en voorraadschommelingen zijn niet opgenomen.
De woongebouwen zijn afzonderlijk beschouwd.
De diensten omvatten de rubriek « handel, bank en verzekeringswezen », het onderwijs, de medische beroepen en andere diensten aan gezinnen en bedrijven.
De rubriek « diensten-Overheid » die in grote mate op de tak « vervoer en verkeer » betrekking heeft, is bij deze laatste gevoegd.

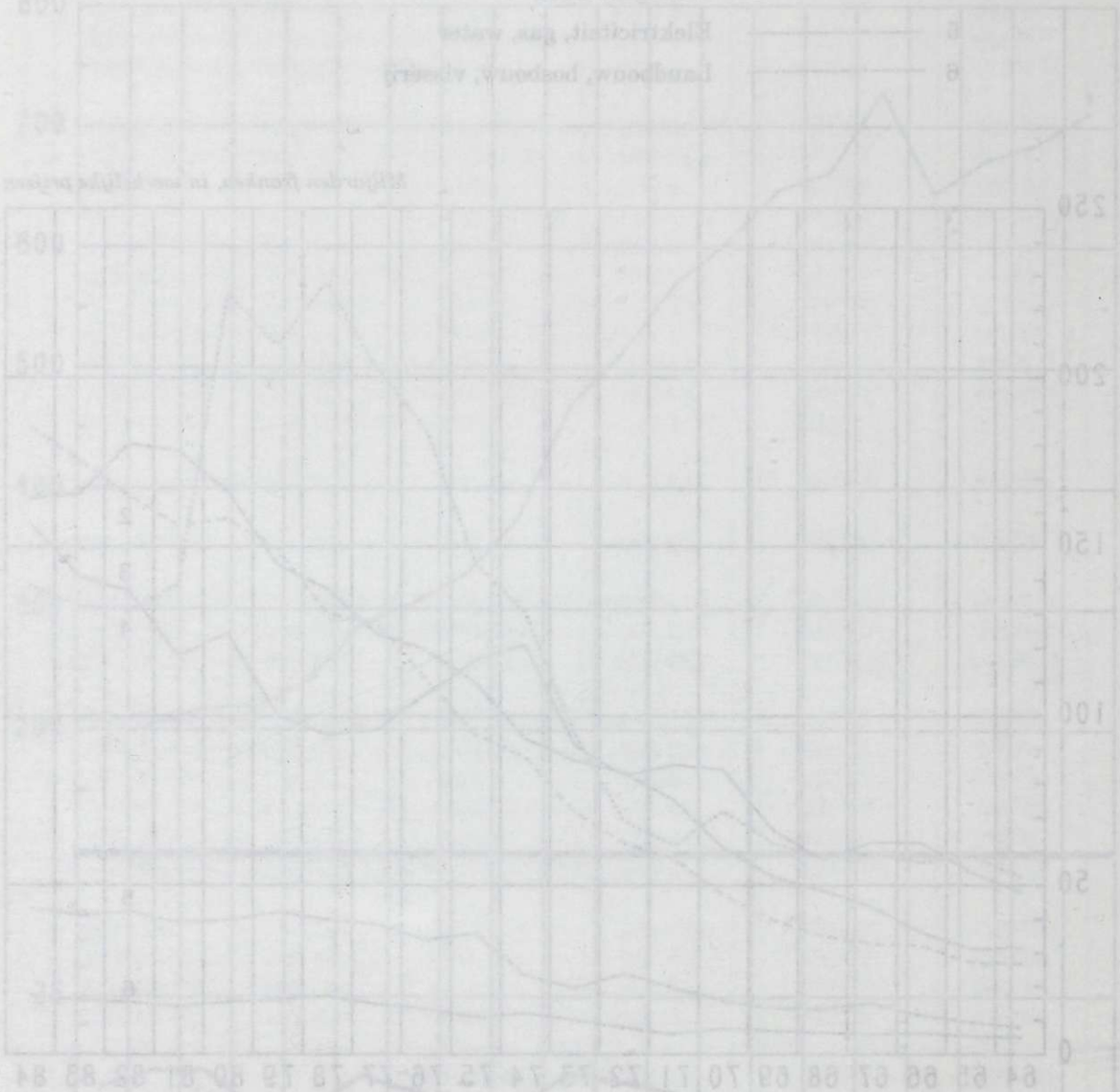

X. BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

Inleiding 164

A. Algemeen overzicht 166

X-1 Algemene gegevens. 166
X-2 Hoeveelheidsindexcijfers, indexcijfers van de gemiddelde waarde en ruilvoet. 167
X-A Uitvoer en invoer in waarde (seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen). 168
X-B Uitvoer en invoer in waarde (jaargemiddelden). 169
X-C Hoeveelheidsindexcijfers (jaargemiddelden). 170
X-D Hoeveelheidsindexcijfers (seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen). 171

B. Verdeling per bedrijfstak 172

X-3 Uitvoer per bedrijfstak. 172
X-4 Invoer per bedrijfstak. 174
X-5 Netto uitvoer per bedrijfstak. 176
X-6 Buitenlandse handel in landbouw, bosbouw- en visserijprodukten. 177
X-7 Buitenlandse handel betreffende de voornaamste vormen van energie. 178
X-8 Buitenlandse handel in ijzerertsen en ferrometalen. 179
X-9 Buitenlandse handel in non-ferrometaalertsen en non-ferrometalen. 180

X-10 Buitenlandse handel betreffende bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten op basis van niet-metaalhoudende mineralen. 181
X-11 Buitenlandse handel in scheikundige produkten. 182
X-12 Buitenlandse handel in produkten uit metaal, exclusief machines en transportmiddelen. 183
X-13 Buitenlandse handel in machines voor landbouw en industrie. 184
X-14 Buitenlandse handel in bureaumachines, machines voor informatieverwerking, precisie-instrumenten, optische instrumenten, e.d. 185
X-15 Buitenlandse handel in elektrotechnische installaties en voorzieningen. 186
X-16 Buitenlandse handel in automobielen en motoren. 187
X-17 Buitenlandse handel in transportmiddelen andere dan automobielen. 188
X-18 Buitenlandse handel in voedingswaren. 189
X-19 Buitenlandse handel in textielprodukten. 190
X-20 Buitenlandse handel in dranken en tabaksprodukten. 191
X-21 Buitenlandse handel in leder, huiden en schoeisel. 192
X-22 Buitenlandse handel in hout en houten meubelen. 193
X-23 Buitenlandse handel in papier, papierwaren en drukwerk. 194
X-24 Buitenlandse handel in rubberartikelen en artikelen van plastiek. 195
X-25 Buitenlandse handel in produkten van de overige be- en verwerkende nijverheid. 196
X-26 Buitenlandse handel in produkten en stoffen bestemd voor de recuperatie. 197

C. Verdeling volgens de type-classificatie voor de internationale handel (T.C.I.H.) 198

X-27 In- en uitvoer volgens de sectie en afdelingen van de T.C.I.H. (miljarden franken). 198
X-28 In- en uitvoer volgens de sectie en afdelingen van de T.C.I.H. (jaarlijkse verandering). 202
X-29 In- en uitvoer volgens de sectie en afdelingen van de T.C.I.H. (aandeel). 206
X-30 Handelsbalans volgens de sectie en afdelingen van de T.C.I.H. 210

D. Verdeling per grote economische categorieën 215

X-31 Uitvoer per grote economische categorieën. 215
X-32 Jaarlijkse ontwikkeling van de uitvoer per grote economische categorieën. 216
X-33 Invoer per grote economische categorieën. 217
X-34 Jaarlijkse ontwikkeling van de invoer per grote economische categorieën. 218
X-35 Netto-uitvoer per grote economische categorieën. 219
X-36 Geografische indeling van de uitvoer per grote economische categorieën in 1984. 220
X-37 Geografische indeling van de invoer per grote economische categorieën in 1984. 222

X-38 Geografische indeling van de netto-uitvoer per grote economische categorieën in 1984. 224

E. Geografische verdeling 226

X-39 Geografische verdeling van de uitvoer en de invoer (miljarden franken). 226

X-40 Geografische verdeling van de uitvoer en de invoer (jaarlijkse veranderingen). 228

X-41 Geografische verdeling van de uitvoer en de invoer (aandeel). 230

X-42 Geografische verdeling van de handelsbalans. 232

F. Betalingsbalans 234

X-43 Algemene betalingsbalans op transactiebasis. 234

INLEIDING

De door het N.I.S. opgestelde statistieken inzake de buitenlandse handel van de B.L.E.U. worden volgens het door de meeste landen toegepaste systeem van de bijzondere handel opgemaakt.

Wat de invoer betreft omvat de bijzondere handel :

a) de voor consumptie of gebruik aangegeven goederen bij aankomst in het douanegebied van de B.L.E.U.;

b) de tijdelijk in de B.L.E.U. ingevoerde goederen om er een veredelingsbewerking te ondergaan met het oog op wederuitvoer;

c) de opnieuw ingevoerde goederen na een veredelingsbewerking waarvoor zij tijdelijk naar het buitenland waren uitgevoerd;

d) de goederen die bij het verlaten van de stapelplaats voor consumptie of gebruik in de B.L.E.U. worden aangegeven.

Wat de uitvoer betreft, heeft de bijzondere handel betrekking op :

a) de goederen van Belgische of Luxemburgse oorsprong of herkomst die definitief het tolgebied van de B.L.E.U. verlaten;

b) de opnieuw uitgevoerde goederen na het ondergaan van de veredelingsbewerking waarvoor zij tijdelijk in de B.L.E.U. waren ingevoerd;

c) de tijdelijk naar het buitenland uitgevoerde goederen om er een veredelingsbewerking te ondergaan en die nadien weer in de B.L.E.U. worden ingevoerd.

Hierna worden drie nomenclaturen gehanteerd :

a) de algemene systematische bedrijfsindeling (classificering « input-output ») (N.A.C.E./C.L.I.O.), die is een aangepaste nomenclatuur van de bedrijfstakken door de Europese Gemeenschap tot stand gebracht voor de uitwerking van input-outputtabellen;

b) de type-classificatie voor de internationale handel (T.C.I.H.), die een hergroepering geeft in vrij algemene categorieën van produkten, aangepast aan de noden van de economische analyse;

c) de classificatie per grote economische categorieën, waardoor aggregatie over de drie basisgoederengroepen (investeringsgoederen, halffabrikaten en consumptiegoederen) in het systeem van nationale boekhouding van de Verenigde Naties mogelijk wordt.

Bij de invoer wordt in de statistiek als land van herkomst vermeld het land van waaruit de goederen naar de B.L.E.U. worden verzonden. M.a.w., het land waar, ter uitvoering van het aankoopcontract, de verzending oorspronkelijk plaatsgreep, ongeacht de doorkruiste landen. Hebben

de goederen evenwel vóór hun aankomst in de B.L.E.U. in een transitoland het voorwerp uitgemaakt van een oponthoud of een rechtshandeling die geen verband houden met het vervoer, dan geldt als land van herkomst het laatste land waar het oponthoud of de rechtshandeling hebben plaatsgevonden. In de praktijk, wanneer in het transitoland de goederen worden genationaliseerd, verkocht, veredeld of in een douanepost worden opgeslagen, dan is het land waar die handeling gebeurde als land van herkomst te beschouwen.

Bij de uitvoer is het land van bestemming het laatst gekende land, op het tijdstip van de verzending, naar hetwelk de goederen moeten worden verzonden.

De in de statistiek van de buitenlandse handel opgenomen waarde van de goederen is de aangegeven waarde, bepaald op basis van f.o.b.-prijs (free on board) bij de uitvoer en de c.i.f.-prijs (cost, insurance, freight) bij de invoer. Voor snijbloemen, verse groenten en fruit wordt de waarde geraamd aan de hand van door de Administratie van Douanen en Accijnzen forfaitair bepaalde gemiddelde maandprijzen.

De indexcijfers van de buitenlandse handel zijn kettingindexcijfers op een vaste basis herleid. Zij worden opgesteld op grond van de waarneming van een om het jaar te hernieuwen steekproef die ongeveer 84 % van de totale in de statistiek opgenomen goederen dekt.

De hoeveelheidsindexcijfers worden berekend om het verloop van de in- en de uitvoer te volgen, na uitschakeling van de schommelingen die uit de prijsbewegingen voortvloeien. Dit indexcijfer is het gewogen rekenkundig gemiddelde van de enkelvoudige indexcijfers der in- of uitgevoerde hoeveelheden van de verschillende produkten, waarbij de wegingscoëfficiënten evenredig zijn met de in- of uitvoerwaarde van deze produkten tijdens de basisperiode. Het gaat dus om een indexcijfer met vaste wegingscoëfficiënten van het Laspeyres-type.

Indexcijfers van de gemiddelde waarde werden uitgewerkt om het prijsverloop weer te geven. Het gaat hierbij om het gewogen rekenkundig gemiddelde van de indexcijfers van de gemiddelde waarde der verschillende soorten goederen. De wegingen zijn evenredig met de waarden van de tijdens de berekeningsperiode, in- of uitgevoerde hoeveelheden, waarbij deze waarden worden berekend op de prijzen tijdens de basisperiode. Het zijn indexcijfers met variabele wegingscoëfficiënt van het Paasche-type.

De netto ruilvoet is de met 100 vermenigvuldigde verhouding tussen de indexcijfers van de gemiddelde waarde bij de uitvoer en de gemiddelde waarde bij de invoer; indien hij 100 overschrijdt, dan kan het land meer invoer betalen met minder uitvoer.

Alle gegevens voor 1984 zijn voorlopig, het N.I.S. verschaft de definitieve gegevens pas na verloop van één jaar.

A. ALGEMEEN OVERZICHT

X-1 — Algemene gegevens

MAAND	Gewicht (duizenden tonnen)		Waarde (miljoenen franken)			Dekkingscoëfficiënt (percentage)
	Invoer	Uitvoer	Invoer (c.i.f.)	Uitvoer (f.o.b.)	Saldo	
1974 Maandgemiddelde	13 371	6 798	96 724	91 652	− 5 072	94,8
1975 Maandgemiddelde	11 488	6 328	94 245	88 073	− 6 172	93,5
1976 Maandgemiddelde	12 689	6 701	114 080	105 538	− 8 542	92,5
1977 Maandgemiddelde	12 452	7 044	120 665	112 059	− 8 606	92,9
1978 Maandgemiddelde	12 981	6 874	127 170	117 522	− 9 648	92,4
1979 Maandgemiddelde	14 026	7 302	148 696	138 435	−10 261	93,1
1980 Maandgemiddelde	13 608	7 661	175 067	157 530	−17 537	90,0
1981 Maandgemiddelde	12 872	7 455	192 480	171 860	−20 620	89,3
1982 Maandgemiddelde	12 392	7 315	221 113	199 429	−21 684	90,2
1983 Maandgemiddelde	11 760	7 624	235 072	220 945	−14 127	94,0
1984 Maandgemiddelde	12 497	8 030	266 314	249 343	−16 971	93,6
1983 januari	10 904	7 197	218 087	218 365	+ 278	100,1
februari	11 051	5 893	229 025	192 994	−36 031	84,3
maart	12 613	7 871	272 137	237 128	−35 009	87,1
april	11 485	7 470	229 254	216 597	−12 657	94,5
mei	11 446	7 189	217 982	205 284	−12 698	94,2
juni	12 899	8 569	243 244	237 867	− 5 377	97,8
juli	10 191	6 775	197 401	191 678	− 5 723	97,1
augustus	10 624	7 410	204 167	184 060	−20 107	90,2
september	12 184	8 144	240 935	227 463	−13 472	94,4
oktober	12 742	8 347	258 818	246 704	−12 114	95,2
november	12 753	8 778	256 463	251 157	− 5 306	97,9
december	12 232	7 846	253 352	242 045	−11 307	95,5
Totaal ...	**141 124**	**91 489**	**2 820 865**	**2 651 342**	**−169 523**	**94,0**
1984 januari	12 266	7 453	267 105	238 088	−29 017	89,1
(a) februari	12 050	7 369	272 699	249 879	−22 820	91,6
maart	12 919	8 809	291 294	274 471	−16 822	94,2
april	12 223	7 942	263 568	245 975	−17 592	93,3
mei	15 017	8 229	278 454	258 621	−19 834	92,9
juni	12 135	8 103	254 971	239 763	−15 208	94,0
juli	10 484	7 473	225 214	224 766	− 448	99,8
augustus	11 405	7 614	235 181	200 436	−34 744	85,2
september	13 186	8 398	264 561	254 436	−10 125	96,2
oktober	12 902	9 057	298 467	281 712	−16 756	94,4
november	14 124	8 335	288 803	268 155	−20 648	92,9
december	11 248	7 578	255 453	255 815	+ 362	100,1
Totaal ...	**149 959**	**96 360**	**3 195 769**	**2 992 116**	**−203 653**	**93,6**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Voorlopige gegevens.

X-2 — Hoeveelheidsindexcijfers, indexcijfers van de gemiddelde waarde en ruilvoet

1980=100

OMSCHRIJVING	Hoeveelheidsindexcijfers							Indexcijfers van de gemiddelde waarde						
	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
A. *Invoer*	92,55	98,45	100,00	95,88	96,81	95,54	100,05	78,49	86,27	100,00	114,67	130,46	140,54	151,89
Grond- en hulpstoffen	96,36	100,31	100,00	99,03	103,55	104,97	115,06	76,20	87,01	100,00	104,64	113,64	124,22	133,81
Uitrustingsgoederen	89,31	96,48	100,00	91,99	95,39	90,92	94,55	93,57	95,51	100,00	113,65	130,31	145,75	154,16
Duurzame verbruiksgoederen	87,94	95,45	100,00	92,05	89,12	86,96	90,16	93,34	95,96	100,00	110,85	125,59	138,72	147,13
Niet-duurzame verbruiksgoederen	91,18	97,33	100,00	98,89	101,37	99,03	104,72	89,52	93,39	100,00	110,33	127,40	133,16	141,42
B. *Uitvoer*	93,02	98,14	100,00	100,20	101,91	106,13	111,13	80,20	89,55	100,00	108,88	124,23	132,16	142,21
Grond- en hulpstoffen	99,24	103,24	100,00	100,08	100,86	108,76	116,87	77,26	88,28	100,00	104,15	116,84	124,36	134,09
Uitrustingsgoederen	88,85	95,23	100,00	99,05	98,51	97,77	103,29	89,47	93,41	100,00	109,96	127,54	131,54	141,21
Duurzame verbruiksgoederen	100,10	101,99	100,00	102,86	108,63	115,60	113,03	88,16	94,76	100,00	108,54	126,07	141,54	148,95
Niet-duurzame verbruiksgoederen	85,65	94,51	100,00	104,91	107,68	113,80	121,03	87,06	88,55	100,00	110,63	123,46	129,65	137,91
C. *Ruilvoet* $\left(=\frac{B}{A}\right)$	100,51	99,69	100,00	104,51	105,27	111,08	111,07	102,18	103,80	100,00	94,95	95,22	94,04	93,63

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

X-A — **Uitvoer en invoer in waarde - Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen**

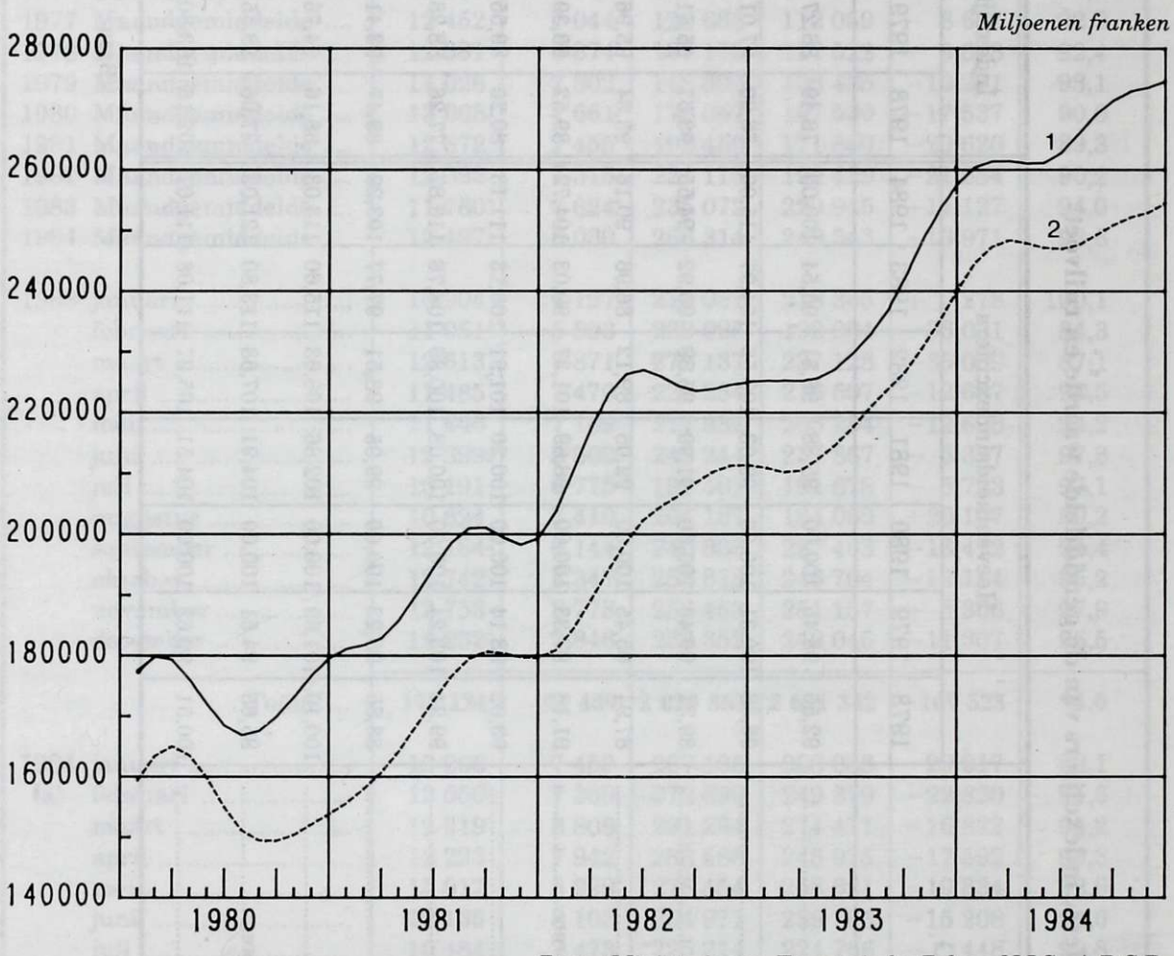

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-B — Uitvoer en invoer in waarde - Jaargemiddelden

1 ———— Invoer
2 ---------- Uitvoer
3 ═══════ Dekkingscoëfficiënt

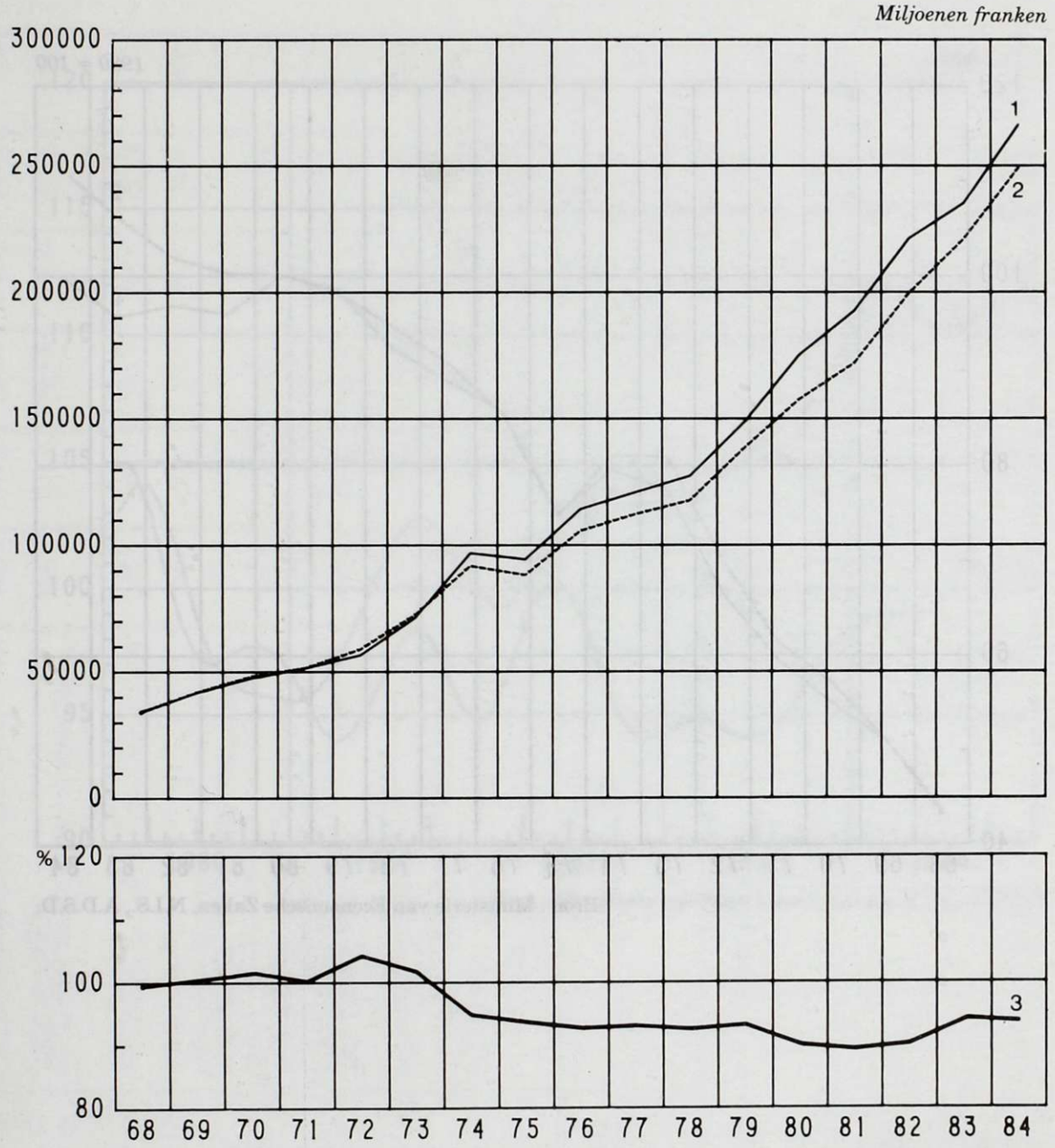

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-C — Hoeveelheidsindexcijfers - Jaargemiddelden

1 ———————— Invoer

2 ---------- Uitvoer

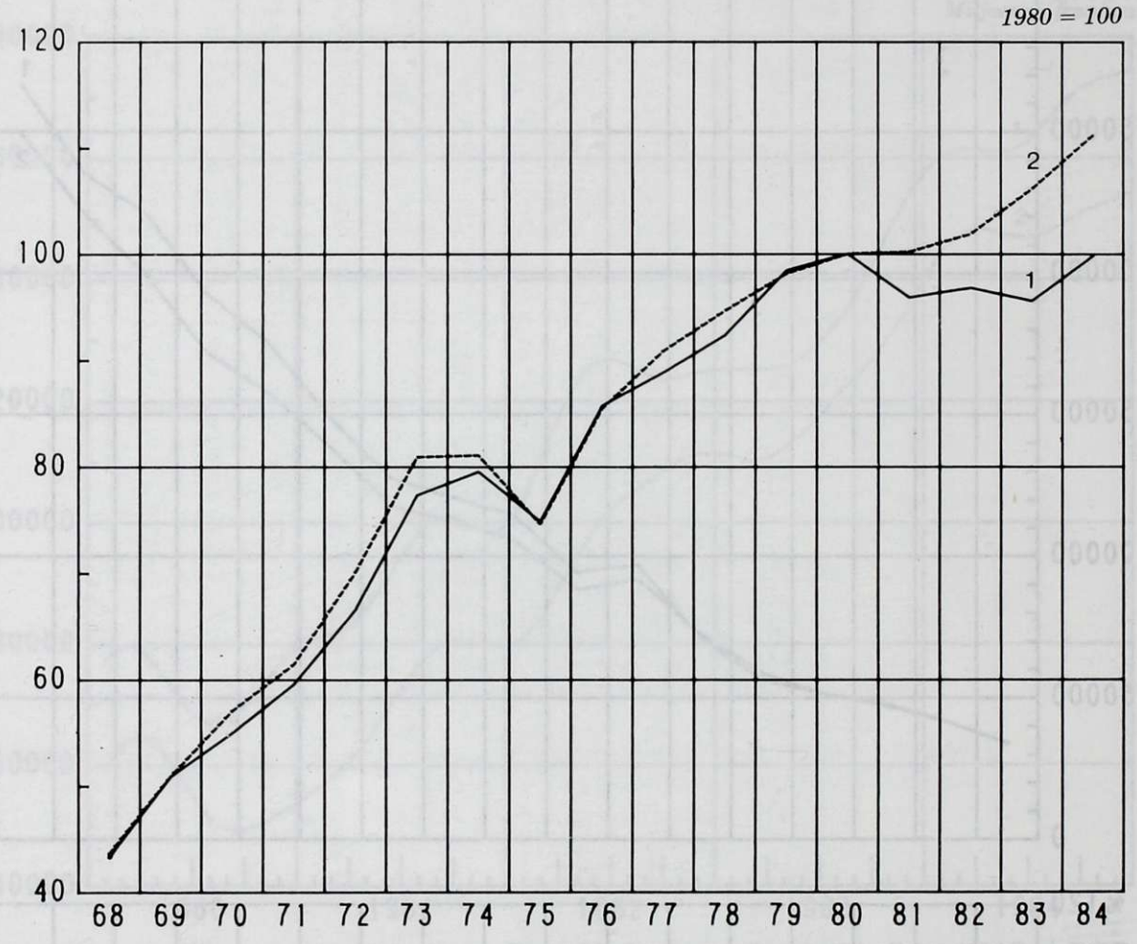

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-D — Hoeveelheidsindexcijfers - Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

1 ——————— Invoer

2 ---------- Uitvoer

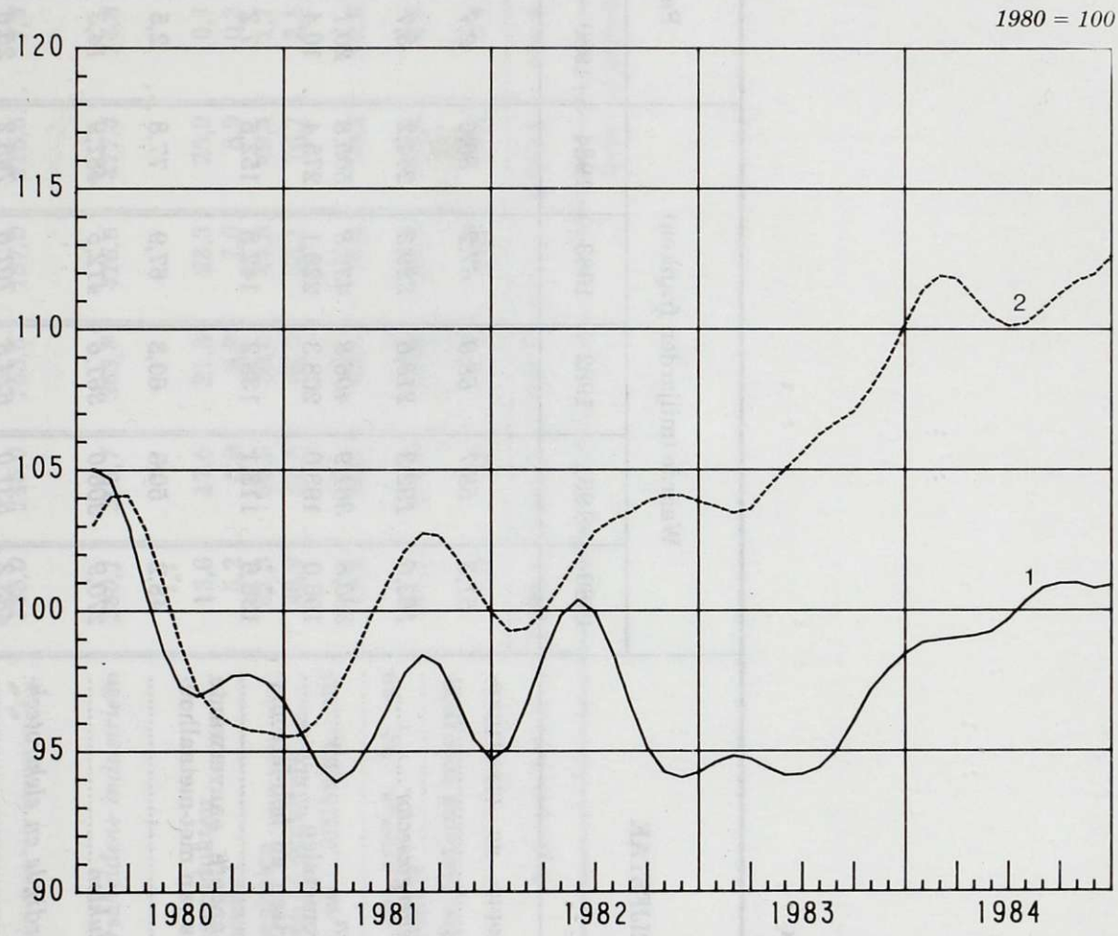

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-3 — **Uitvoer per bedrijfstak**

N.A.C.E. C.L.I.O.	BEDRIJFSTAK	Waarde (miljarden franken)					Percentage van de totale waarde				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
01	*Landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten*	*51,3*	*58,7*	*68,0*	*67,2*	*80,6*	*2,7*	*2,8*	*2,8*	*2,5*	*2,7*
03.07.09	*Produkten van de energiesector*	*163,6*	*192,3*	*218,6*	*229,3*	*244,2*	*8,7*	*9,3*	*9,1*	*8,6*	*8,1*
13.15	*Minerale produkten*	*380,8*	*361,9*	*406,8*	*439,8*	*505,8*	*20,1*	*17,6*	*17,0*	*16,6*	*16,9*
13	IJzerertsen en ferrometalen	196,0	193,0	208,3	229,1	275,4	10,4	9,4	8,7	8,6	9,2
13	Non-ferrometaalertsen en non-ferrometalen	136,6	118,1	138,2	142,8	152,6	7,2	5,7	5,8	5,4	5,1
15	Bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten op basis van niet-metaalhoudende ertsen	48,2	50,8	60,3	67,9	77,8	2,5	2,5	2,5	2,6	2,6
17	*Scheikundige produkten*	*270,9*	*306,0*	*361,6*	*412,5*	*481,9*	*14,3*	*14,8*	*15,1*	*15,6*	*16,1*
19.21.23 25.27.29	*Uit metaal vervaardigde en elektrotechnische produkten :*	*483,2*	*531,0*	*624,8*	*701,6*	*745,2*	*25,6*	*25,8*	*26,2*	*26,5*	*24,9*
19	Produkten uit metaal excl. machines	43,9	47,7	54,5	58,2	66,2	2,3	2,3	2,3	2,2	2,2
21	Machines voor landbouw en industrie	122,0	129,6	140,1	153,1	170,8	6,5	6,3	5,9	5,8	5,7
23	Bureaumachines, machines voor informatieverwerking, precisie en opti-										
25	Elektrotechnische installaties en	95,0	100,1	105,2	118,0	127,8	5,0	4,9	4,4	4,5	4,3

25	Elektrotechnische installaties en voorzieningen										
27	Automobielen en motoren	186,2	211,2	269,4	313,7	314,9	9,9	10,2	11,3	11,8	10,5
29	Andere transportmiddelen	18,5	22,7	27,8	24,6	23,3	1,0	1,1	1,2	0,9	0,8
31.33.35	*Voedingsprodukten*	*122,4*	*157,7*	*186,0*	*197,4*	*241,5*	*6,5*	*7,6*	*7,8*	*7,4*	*8,1*
41	*Textielprodukten*	*138,0*	*145,0*	*163,6*	*187,0*	*215,5*	*7,3*	*7,1*	*6,8*	*7,1*	*7,2*
37.39.43 45.47.49 51.53.55	*Produkten van verscheidene industrieën*	*280,1*	*309,7*	*363,8*	*416,6*	*477,4*	*14,8*	*15,0*	*15,2*	*15,7*	*16,0*
37.39	Dranken en tabaksprodukten	13,6	17,5	21,3	23,3	25,9	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9
43	Leder, huiden, schoeisel	5,2	5,0	6,0	7,0	8,9	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3
45	Hout en houten meubelen	32,3	33,6	39,2	44,8	49,4	1,7	1,6	1,6	1,7	1,7
47	Papier, papierwaren en drukwerk	46,9	52,8	60,0	65,1	76,7	2,5	2,6	2,5	2,5	2,6
49	Rubberartikelen en artikelen uit plastiek	49,6	55,7	68,1	79,4	93,2	2,6	2,7	2,8	3,0	3,1
51	Produkten van de overige be- en verwerkende nijverheid	124,7	135,8	156,9	182,3	203,4	6,6	6,6	6,6	6,9	6,8
55	Produkten en stoffen bestemd voor recuperatie	7,8	9,3	12,3	14,7	19,8	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7
	Algemeen totaal ...	**1 890,3**	**2 062,3**	**2 393,2**	**2 651,4**	**2 992,1**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-4 — Invoer per bedrijfstak

N.A.C.E. C.L.I.O.	BEDRIJFSTAK	Waarde (miljarden franken)					Percentage van de totale waarde				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
01	*Landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten*	*124,3*	*143,1*	*170,8*	*176,7*	*210,0*	*5,9*	*6,2*	*6,4*	*6,3*	*6,6*
03.07.09	*Produkten van de energiesector*	*370,5*	*481,7*	*562,8*	*549,9*	*609,2*	*17,6*	*20,9*	*21,2*	*19,5*	*19,1*
13.15	*Minerale produkten*	*270,7*	*273,0*	*285,1*	*321,7*	*353,9*	*12,9*	*11,9*	*10,8*	*11,4*	*11,1*
13	IJzerertsen en ferrometalen	63,1	65,6	78,2	85,3	100,3	3,0	2,9	3,0	3,0	3,2
13	Non-ferrometaalertsen en non-ferrometalen	164,2	163,8	157,1	185,3	196,6	7,8	7,1	5,9	6,6	6,2
15	Bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten op basis van niet-metaalhoudende ertsen	43,4	43,6	49,8	51,0	56,9	2,1	1,9	1,9	1,8	1,8
17	*Scheikundige produkten*	*203,4*	*231,2*	*278,2*	*315,2*	*378,5*	*9,7*	*10,0*	*10,5*	*11,2*	*11,8*
19.21.23 25.27.29	*Uit metaal vervaardigde en elektrotechnische produkten*	*556,1*	*578,6*	*670,2*	*718,3*	*792,5*	*26,5*	*25,1*	*25,3*	*25,5*	*24,8*
19	Produkten uit metaal excl. machines	56,7	55,8	59,8	59,3	65,8	2,7	2,4	2,3	2,1	2,1
21	Machines voor landbouw en industrie	120,4	115,5	135,7	138,6	157,9	5,7	5,0	5,1	4,9	4,9
23	Bureaumachines, machines voor informatieverwerking, precisie en optische instrumenten	37,8	42,3	52,6	62,2	79,2	1,8	1,8	2,0	2,2	2,5
25	Elektrotechnische installaties en voorzieningen	102,9	108,2	115,9	119,9	134,1	4,9	4,7	4,4	4,3	4,2
27	Automobielen en motoren	205,9	221,7	269,0	305,4	318,9	9,8	9,6	10,1	10,8	10,0

31.33.35	*Voedingsprodukten*	115,0	130,0	156,1	183,7	209,1	5,5	5,6	5,9	6,5	6,5
41	*Textielprodukten*	*119,6*	*123,0*	*141,0*	*152,3*	*169,7*	*5,7*	*5,3*	*5,3*	*5,4*	*5,3*
37.39.43 45.47.49 51.53.55	*Produkten van verscheidene industrieën*	*342,9*	*348,9*	*384,8*	*426,1*	*491,9*	*16,4*	*15,1*	*14,5*	*15,1*	*15,4*
37.39	Dranken en tabaksprodukten	14,0	14,7	17,3	18,9	21,9	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7
43	Leder, huiden, schoeisel	22,0	20,7	24,7	26,0	30,0	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9
45	Hout en houten meubelen	40,9	39,6	40,5	40,4	43,0	2,0	1,7	1,5	1,4	1,3
47	Papier, papierwaren en drukwerk	57,5	64,1	74,0	78,4	96,3	2,7	2,8	2,8	2,8	3,0
49	Rubberartikelen en artikelen uit plastiek	42,8	43,8	52,8	57,1	64,0	2,0	1,9	2,0	2,0	2,0
51	Produkten van de overige be- en verwerkende nijverheid	157,1	156,7	164,8	193,1	218,2	7,5	6,8	6,2	6,8	6,8
55	Produkten en stoffen bestemd voor recuperatie	8,6	9,3	10,7	12,2	18,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,6
	Algemeen totaal ...	**2 100,8**	**2 309,8**	**2 653,3**	**2 820,9**	**3 195,8**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-5 — Netto-uitvoer per bedrijfstak

Miljarden franken

N.A.C.E.-C.L.I.O.	BEDRIJFSTAK	1980	1981	1982	1983	1984
01	*Landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten*	*− 73,0*	*− 84,4*	*−102,8*	*−109,5*	*−129,4*
03.07.09	*Produkten van de energiesector*	*−206,9*	*−289,4*	*−344,2*	*−320,6*	*−365,1*
13.15	*Minerale produkten*	*+110,1*	*+ 88,9*	*+121,7*	*+118,1*	*+152,0*
13	IJzerertsen en ferrometalen	+132,9	+127,4	+130,1	+143,7	+175,1
13	Non-ferrometaalertsen en non-ferrometalen	− 27,6	− 45,7	− 18,9	− 42,5	− 44,0
15	Bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten op basis van niet-metaalhoudende ertsen	+ 4,8	+ 7,2	+ 10,5	+ 16,9	+ 20,9
17	*Scheikundige produkten*	*+ 67,5*	*+ 74,8*	*+ 83,5*	*+ 97,3*	*+103,4*
19.21.23.25.27.29	*Uit metaal vervaardigde en elektrotechnische produkten*	*− 72,9*	*− 47,6*	*− 45,4*	*− 16,7*	*− 47,3*
19	Produkten uit metaal excl. machines	− 12,8	− 8,1	− 5,3	− 1,1	+ 0,4
21	Machines voor landbouw en industrie	+ 1,6	+ 14,1	+ 4,4	+ 14,5	+ 13,0
23	Bureaumachines, machines voor informatieverwerking, precisie en optische instrumenten	− 20,2	− 22,6	− 24,8	− 28,2	− 37,0
25	Elektrotechnische installaties en voorzieningen	− 7,9	− 8,1	− 10,7	− 1,9	− 6,3
27	Automobielen en motoren	− 19,7	− 10,5	+ 0,4	+ 8,3	− 4,0
29	Andere transportmiddelen	− 13,9	− 12,4	− 9,4	− 8,3	− 13,4
31.33.35	*Voedingsprodukten*	*+ 9,1*	*+ 27,4*	*+ 25,6*	*+ 36,7*	*+ 51,3*
41	*Textielprodukten*	*+ 18,4*	*+ 22,0*	*+ 22,5*	*+ 34,7*	*+ 45,8*
37.39.43.45.47 49.51.53.55	*Produkten van verscheidene industrieën*	*− 62,8*	*− 39,2*	*− 21,0*	*− 9,5*	*− 14,4*
37.39	Dranken en tabaksprodukten	− 0,4	+ 2,8	+ 4,0	+ 4,4	+ 4,1
43	Leder, huiden, schoeisel	− 16,8	− 15,7	− 18,7	− 19,0	− 21,1
45	Hout en houten meubelen	− 8,6	− 6,0	− 1,3	+ 4,4	+ 6,4
47	Papier, papierartikelen en drukwerk	− 10,6	− 11,3	− 14,0	− 13,3	− 19,6
49	Rubberartikelen en artikelen uit plastiek	+ 6,8	+ 11,9	+ 15,3	+ 22,3	+ 29,2
51	Produkten van de overige be- en verwerkende nijverheid	− 32,4	− 20,9	− 7,9	− 10,8	− 14,7
55	Produkten en stoffen bestemd voor recuperatie	− 0,8	0,0	+ 1,6	+ 2,5	+ 1,3
	Algemeen totaal ...	**−210,5**	**−247,5**	**−260,1**	**−169,5**	**−203,7**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-6 — Buitenlandse handel in landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten - Waarde

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
01/011	*Plantaardige produkten*	35 501	41 972	50 441	47 001	57 414	74 678	92 043	111 033	112 619	133 215
01/012	*Wijn*	510	520	657	756	650	7 200	7 463	8 343	8 689	9 009
01/013	*Niet geraffineerde olijfolie*	10	8	6	12	13	80	90	97	117	111
01/014	*Dierlijke produkten van landbouw en jacht*	11 434	11 662	12 062	14 204	16 185	14 133	15 223	20 487	18 691	23 131
01/019	*Landbouwprodukten, uitsluitend ingevoerd*	755	1 139	1 007	735	1 354	17 154	17 549	20 487	22 912	29 523
01/020	*Bosbouwprodukten*	1 957	1 988	2 246	2 560	3 000	4 969	4 410	5 359	5 513	6 249
01/030	*Visserijprodukten*	1 149	1 366	1 601	1 928	2 031	6 076	6 302	7 233	8 169	8 801
	Algemeen totaal ...	**51 316**	**58 655**	**68 020**	**67 196**	**80 647**	**124 290**	**143 080**	**170 755**	**176 710**	**210 039**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-7 — Buitenlandse handel betreffende de voornaamste vormen van energie - Waarde

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
03/111	*Steenkool en -briketten*	1 529	2 853	2 936	2 775	4 544	20 994	28 722	37 284	29 368	36 048
03/112	*Bruinkool en -briketten*	—	—	5	2	15	293	406	554	612	832
07/130	*Ruwe aardolie*	—	591	2 310	758	1 086	193 751	255 666	265 084	226 729	216 239
07/140	*Produkten van de aardolieraffinage*	145 809	168 424	185 768	203 525	214 607	88 898	109 588	157 476	185 339	229 374
09/ 120.151 152.161	*Elektrische energie*	13 563	17 116	23 611	17 948	20 762	33 491	39 412	33 606	31 940	36 821
09/162	*Aardgas en fabrieksgas*	2 725	3 305	3 986	4 301	3 147	44 529	59 244	68 822	75 887	89 911
09/163	*Stoom, warm water, samengeperste lucht*	3	2	3	4	5	1	—	—	3	—
09/170	*Water, ijs en sneeuw*	1	1	1	1	1	4	6	4	5	5
	Algemeen totaal	**163 630**	**192 292**	**218 619**	**229 314**	**244 167**	**370 470**	**481 817**	**562 831**	**549 883**	**609 230**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D., Administratie voor de Energie.

X-8 — **Buitenlandse handel in ijzerertsen en ferrometalen - Waarde**

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
13/211	*IJzererts*	116	79	89	21	24	11 949	14 706	14 715	14 219	17 785
13/221	*Ruw ijzer, ruw staal, warm- en koudgewalst plaatijzer, bekleed plaatstaal (E.G.K.S.)*	157 986	153 234	160 601	171 647	209 685	35 937	36 246	43 765	50 767	59 574
13/222	*Stalen buizen*	7 094	8 689	11 685	18 708	19 819	8 184	7 846	11 487	11 782	11 985
13/223	*Draadprodukten, walsprodukten van bandstaal, koudgewalste profielen*	30 801	31 006	35 893	38 739	45 887	7 041	6 763	8 278	8 589	10 939
	Algemeen totaal ...	**195 997**	**193 008**	**208 267**	**229 115**	**275 415**	**63 111**	**65 561**	**78 244**	**85 357**	**100 283**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-9 — Buitenlandse handel in non-ferrometaalertsen en non-ferrometalen - Waarde

Miljoen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
13/212	*Non-ferrometaalertsen*	3 236	5 468	3 957	3 563	3 933	16 628	20 678	18 030	20 393	23 055
13/224	*Non-ferrometalen*	132 408	112 662	134 279	139 217	148 700	147 613	143 090	139 060	164 909	173 582
	Algemeen totaal ...	**136 644**	**118 130**	**138 236**	**142 780**	**152 633**	**164 241**	**163 768**	**157 090**	**185 302**	**196 637**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-10 — Buitenlandse handel betreffende bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten op basis van niet-metaalhoudende mineralen - Waarde

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
15/231	*Bouwmaterialen en klei*	3 846	3 871	4 327	4 729	5 243	4 844	4 866	5 358	5 384	5 934
15/232	*Natuurlijke fosfaten*	18	34	27	66	43	4 035	5 290	5 217	5 231	6 144
15/233	*Zout*	299	315	440	510	594	1 147	1 352	1 494	1 611	1 684
15/239	*Andere mineralen, turf*	1 462	1 620	2 075	2 550	3 121	3 401	3 388	4 100	4 678	5 211
15/241	*Baksteen, dakpannen, enz.*	555	488	469	581	707	1 263	954	970	837	1 023
15/242	*Cement, kalk en gips*	5 016	5 720	6 343	6 852	7 681	776	831	909	1 059	1 269
15/243	*Bouwmaterialen uit beton, kalk en gips*	5 582	4 917	6 225	7 282	8 312	2 616	2 379	2 780	2 803	2 644
15/244	*Artikelen van asbest*	421	418	455	538	559	631	569	654	591	572
15/245	*Be- en verwerkte natuurstenen, mica, enz.*	2 239	2 381	2 841	3 569	3 991	2 676	2 429	2 951	3 017	3 217
15/246	*Slijpstenen en andere slijpmiddelen*	886	1 008	1 140	1 410	1 839	881	932	1 242	1 420	1 758
15/247	*Glas en glaswaren*	22 320	23 981	28 223	31 553	36 479	9 663	9 023	10 979	12 081	13 205
15/248	*Aardewerk, vuurvaste produkten*	5 550	6 033	7 712	8 244	9 228	11 452	11 589	13 100	12 255	14 262
	Algemeen totaal	**48 194**	**50 786**	**60 279**	**67 884**	**77 797**	**43 385**	**43 602**	**49 754**	**50 967**	**56 923**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-11 — Buitenlandse handel in scheikundige produkten - Waarde

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
17/252	*Produkten van de petro- en carbochemische industrie*	118 663	133 624	155 880	182 822	218 288	97 813	113 452	136 067	152 562	190 227
17/253	*Andere chemische basisprodukten*	46 159	52 737	62 874	68 016	78 251	27 266	30 227	36 505	43 511	52 954
17/255	*Lakken, verf, vernis en drukinkten*	5 470	6 318	7 564	8 980	10 887	4 881	5 212	6 212	6 751	7 743
17/256	*Andere chemische produkten met voornamelijk industriële en agrarische toepassing*	35 466	37 873	47 959	56 024	64 446	26 078	29 328	35 548	37 836	45 582
17/257	*Farmaceutische produkten*	18 730	22 057	27 271	31 631	35 764	17 494	18 475	21 312	25 810	27 869
17/258	*Zeep, was- en reinigingsmiddelen, kosmetische artikelen*	6 750	7 923	9 349	10 591	12 921	6 102	6 588	8 112	8 974	11 616
17/259	*Overige chemische produkten voornamelijk bestemd voor huishoudelijk gebruik en voor kantoren*	31 750	37 177	42 610	45 972	51 205	8 702	10 386	14 183	15 024	16 687
17/260	*Kunstmatige en synthetische vezels*	7 884	8 296	8 062	8 469	10 126	15 097	17 530	20 252	24 690	25 824
	Algemeen totaal ...	**270 872**	**306 005**	**361 569**	**412 505**	**481 888**	**203 433**	**231 198**	**278 193**	**315 158**	**378 502**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-12 — Buitenlandse handel in produkten uit metaal, exclusief machines en transportmiddelen - Waarde

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
19/311	*Gietwerk*	4 254	4 117	4 500	5 065	5 699	7 039	7 145	7 040	6 525	7 493
19/312	*Produkten uit metaal, gesmeed, gestampt, geperst, gestanst, getrokken*	3 586	3 454	3 530	4 255	4 406	6 505	6 634	6 659	5 998	7 463
19/313	*Schroeven, bouten, moeren, spijkers, kettingen, veren, produkten uit sintelmateriaal, oppervlaktebewerking van metaal*	2 995	2 329	2 537	2 750	3 092	4 771	4 421	5 046	5 318	6 240
19/314	*Produkten voor metaalconstrukties*	9 231	12 684	15 203	13 667	16 981	8 324	8 741	7 981	8 055	8 592
19/315	*Stoomketels en reservoirs*	2 927	3 128	3 025	3 410	4 387	2 703	2 643	2 792	2 742	3 388
19/316	*Gereedschap en andere eindprodukten van metaal (uitgezonderd elektrisch materiaal)*	20 868	21 956	25 662	29 030	31 651	27 393	26 243	30 277	30 648	32 608
	Algemeen totaal ...	**43 861**	**47 668**	**54 457**	**58 178**	**66 216**	**56 735**	**55 827**	**59 795**	**59 286**	**65 784**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-13 — **Buitenlandse handel in machines voor landbouw en industrie - Waarde**

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
21/321	*Landbouwmachines en -traktoren*	12 698	12 191	12 468	12 728	15 060	6 996	6 628	8 700	7 888	8 816
21/322	*Metaalbewerkingsmachines, machinegereedschappen en gereedschapswerktuigen*	9 834	10 464	13 264	12 843	14 565	13 086	11 911	14 502	13 662	16 852
21/323	*Textielmachines, onderdelen voor textielmachines, naaimachines*	8 484	7 954	8 947	7 932	9 581	5 850	5 606	6 446	7 857	10 674
21/324	*Machines en apparaten voor de voedingsmiddelenindustrie, de chemische industrie, machines voor verpakking, machines voor de rubber- en kunststofverwerkende industrie*	11 280	12 423	14 782	15 525	18 089	14 043	13 390	15 735	17 283	20 160
21/325	*Machines voor de mijnbouw, machines en installaties voor de metallurgische industrie, voor de industrie van bouwmaterialen en de bouwnijverheid, hijs- en hefwerktuigen*	28 956	30 030	31 144	31 182	36 193	24 094	22 794	25 032	23 876	26 793
21/326	*Tandwielen en andere overbrengingsmechanismen, kogellagers*	5 331	5 846	6 095	6 910	7 756	7 291	7 962	8 636	9 976	10 990
21/327	*Machines voor bewerking van hout, papier, leder en schoeisel, voor chemisch reinigen en witwasserijen*	2 983	3 036	3 154	3 715	4 243	7 141	6 308	7 630	8 519	9 981
21/328	*Overige machines en installaties*	42 478	47 642	50 238	62 219	65 359	41 868	40 934	48 993	49 549	53 614
	Algemeen totaal ...	**122 044**	**129 586**	**140 091**	**153 054**	**170 840**	**120 369**	**115 533**	**135 673**	**138 610**	**157 880**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-14 — **Buitenlandse handel in bureaumachines, machines voor informatieverwerking, precisie-instrumenten, optische instrumenten, e.d. - Waarde**

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
23/330	*Bureaumachines, machines voor informatieverwerking*	9 080	10 727	17 433	20 386	26 302	19 626	23 514	30 702	38 008	51 081
23/371	*Precisie-instrumenten, meet- en regelapparaten*	1 993	1 980	2 226	2 425	3 208	4 826	4 683	5 753	5 732	6 695
23/372	*Chirurgische en orthopedische apparaten*	3 422	3 623	4 045	5 093	5 360	3 769	4 073	4 638	5 738	6 717
23/373	*Optische instrumenten en foto-apparatuur*	2 251	2 386	3 111	4 814	5 622	6 464	6 980	8 343	9 371	10 975
23/374	*Klokken, horloges*	810	954	1 004	1 265	1 657	3 071	3 012	3 203	3 368	3 693
	Algemeen totaal	**17 556**	**19 670**	**27 820**	**33 983**	**42 149**	**37 756**	**42 262**	**52 639**	**62 217**	**79 161**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-15 — Buitenlandse handel in elektrotechnische installaties en voorzieningen - Waarde

Miljoenen franken

N.A.C.E. C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
25/341	*Draad en kabels*	4 394	4 322	5 925	6 850	6 899	3 635	3 513	3 827	4 048	4 766
25/342	*Elektromotoren, generatoren en transformatoren, schakel- en installatiemateriaal*	15 588	15 855	16 999	19 344	20 678	15 082	16 013	17 614	18 771	20 125
25/343	*Elektrische apparaten, batterijen en accumulatoren*	13 645	16 633	18 796	21 350	24 656	11 756	12 852	14 684	15 131	18 035
25/344	*Telecommunicatie- en signaalapparaten, meet- en regelapparatuur, elektromedische toestellen*	25 419	26 747	25 576	28 313	30 585	26 603	29 090	32 068	33 115	38 840
25/345	*Elektronische, radio-, televisie-, elektroakoestische apparaten, grammofoonplaten en magnetofoonbanden*	26 920	27 394	27 935	29 935	31 887	26 645	27 816	27 686	28 485	32 431
25/346	*Huishoudelijke elektrische apparaten*	2 978	3 304	3 449	4 111	4 560	13 576	14 100	14 623	14 453	14 303
25/347	*Lampen, verlichtingsartikelen*	6 043	5 805	6 541	8 070	8 575	5 652	4 824	5 423	5 942	5 604
	Algemeen totaal ...	**94 987**	**100 060**	**105 223**	**117 973**	**127 840**	**102 949**	**108 208**	**115 925**	**119 945**	**134 104**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-16— Buitenlandse handel in automobielen en motoren - Waarde

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
27/351	*Motorrijtuigen en motoren*	158 966	181 147	237 156	278 141	273 428	174 225	192 959	234 363	269 980	256 239
27/352	*Carrosserieën, opleggers en aanhangwagens*	5 625	6 334	7 287	6 438	7 021	2 812	2 227	2 170	2 157	3 612
27/353	*Accessoires en onderdelen voor motorvoertuigen*	21 659	23 671	25 017	29 147	34 420	28 815	26 478	32 503	33 309	59 037
	Algemeen totaal ...	**186 250**	**211 152**	**269 460**	**313 726**	**314 869**	**205 852**	**221 664**	**269 037**	**305 446**	**318 888**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-17 — Buitenlandse handel in transportmiddelen andere dan automobielen - Waarde

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
29/361	*Schepen, binnenvaartuigen, oorlogsschepen, sleepboten, drijvende installaties, materieel uit de sloop van schepen*	4 921	1 480	3 641	1 977	1 015	2 216	4 648	4 512	2 169	959
29/362	*Locomotieven, treinstellen, motorwagens, trams, aanhangwagens en gelijksoortig materieel*	973	1 038	1 898	3 200	3 327	1 376	1 757	1 721	1 426	987
29/363	*Rijwielen, motorrijwielen, invalidewagens*	1 290	1 421	1 669	1 936	2 519	3 606	3 773	4 219	4 171	4 671
29/364	*Vliegtuigen, helicopters, hoovercrafts, raketten, ruimtevoertuigen en overige luchtvaartuigen*	11 306	18 683	20 449	17 295	16 228	24 920	24 660	26 442	24 835	29 730
29/365	*Kinderwagens, ziekenwagens, karren, rijtuigen*	46	66	122	150	209	253	259	288	293	354
	Algemeen totaal ...	**18 536**	**22 688**	**27 779**	**24 558**	**23 298**	**32 371**	**35 097**	**37 182**	**32 894**	**36 701**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-18 — **Buitenlandse handel in voedingswaren - Waarde**

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
31/412	*Vleeswaren, bereidingen en conserven van vleeswaren en andere produkten van de vleesafvallen*	33 091	41 187	44 821	48 251	56 634	18 347	20 169	24 699	24 305	26 565
33/413	*Melk en andere melkprodukten*	25 270	29 285	38 816	34 722	40 411	27 272	33 062	45 306	38 005	40 120
35/411	*Plantaardige en dierlijke oliën en vetten*	11 536	18 799	24 775	29 688	41 189	15 295	17 154	21 170	24 618	31 267
35/414	*Groenten- en fruitconserven, vruchten- en groentensappen*	6 496	8 435	11 389	13 294	16 098	10 338	12 099	13 930	14 918	17 743
35/415	*Visconserven, andere visprodukten voor menselijke voeding*	940	1 051	1 463	1 865	2 064	5 172	5 735	6 518	7 214	6 818
35/416	*Meel, grutten, griesmeel, graanvlokken*	5 653	7 566	9 460	6 897	10 814	5 952	7 660	8 482	8 942	9 747
35/417	*Deegwaren*	288	360	378	623	755	618	817	964	1 037	1 171
35/418	*Zetmeelprodukten*	3 405	4 173	5 679	6 312	6 700	1 715	1 833	1 760	2 703	3 683
35/419	*Brood, beschuit, biscuit, gebak*	4 960	5 431	6 440	7 665	8 987	3 258	3 667	4 315	4 337	5 086
35/420	*Suiker*	10 473	14 814	12 423	12 095	13 934	3 607	4 545	5 663	3 842	10 883
35/421	*Cacaoboter, suikerwerken, consumptieijs*	8 467	9 190	10 840	12 587	15 542	7 857	7 564	8 660	8 905	10 638
35/422	*Veevoeders*	3 862	5 810	8 339	9 363	11 265	5 616	6 976	8 479	9 791	11 981
35/423	*Overige voedingsmiddelen*	7 963	11 579	11 205	14 064	17 061	8 320	8 908	10 545	12 070	14 437
	Algemeen totaal	**122 404**	**157 680**	**186 028**	**197 426**	**241 454**	**113 367**	**130 189**	**160 491**	**160 687**	**190 139**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-19 — **Buitenlandse handel in textielprodukten - Waarde**

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
41/431	*Bewerkte textielvezels, spinnerijprodukten, garens, handbreigarens*	23 193	23 029	26 132	31 978	38 739	23 428	24 225	27 212	32 626	39 601
41/432	*Weefsels*	28 313	29 774	35 274	38 353	42 369	20 762	19 912	23 374	24 101	27 029
41/436	*Produkten van de tricotage- en kousen-industrie*	7 360	8 017	9 116	11 953	12 809	21 238	22 855	26 709	28 541	29 182
41/438	*Tapijten, vilt, vloerzeil, wasdoek*	34 912	38 391	42 481	48 970	57 469	7 082	6 504	6 995	7 239	8 340
41/439	*Overige textielprodukten*	11 700	12 450	12 712	15 231	18 664	5 378	5 463	6 822	7 934	8 330
41/453	*Kleding en kledingstoebehoren*	24 040	24 920	28 249	30 561	33 921	34 196	37 059	42 308	44 389	48 104
41/455	*Huishoudtextiel, gestikte dekens en spreien, woningtextiel, tenten, dekzeilen, vlaggen, zakken*	6 701	6 709	7 764	8 100	9 687	5 429	5 317	5 986	6 067	7 821
41/456	*Bontwerk*	1 813	1 795	1 837	1 848	1 837	2 061	1 771	1 604	1 430	1 290
	Algemeen totaal ...	**138 032**	**145 085**	**163 565**	**186 994**	**215 495**	**119 574**	**123 106**	**141 010**	**152 327**	**169 697**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-20 — Buitenlandse handel in dranken en tabaksprodukten - Waarde

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
37/424	*Gist, spiritus, gedistilleerde dranken*	426	475	399	474	524	4 255	4 082	4 142	4 500	4 541
37/425	*Champagne, mousserende wijnen, aperitieven op basis van wijn*	427	468	606	831	686	3 143	3 160	3 740	4 237	4 237
37/426	*Cider en andere vruchtenwijnen*	61	69	106	123	168	50	49	71	73	76
37/427	*Bier, mout*	5 353	7 182	8 271	8 081	9 948	1 984	2 195	2 651	2 368	2 989
37/428	*Mineraal water, limonades*	1 325	2 031	2 366	3 209	3 716	2 006	2 481	2 476	2 777	3 887
39/429	*Tabaksprodukten*	6 020	7 228	9 505	10 620	10 880	2 561	2 721	4 220	4 990	6 129
	Algemeen totaal ...	**13 612**	**17 453**	**21 254**	**23 338**	**25 922**	**13 999**	**14 688**	**17 299**	**18 945**	**21 859**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-21 — **Buitenlandse handel in leder, huiden en schoeisel - Waarde**

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
43/441	*Leder, huiden, pelterijprodukten*	2 226	2 393	2 893	3 278	4 252	2 163	1 866	2 718	3 393	4 674
43/442	*Lederwaren*	872	907	1 196	1 458	2 033	3 787	3 665	4 034	4 258	5 064
43/451	*Schoeisel, pantoffels, geheel of gedeeltelijk van leder*	2 057	1 702	1 936	2 217	2 662	16 035	15 209	17 927	18 340	20 265
	Algemeen totaal ...	**5 155**	**5 002**	**6 026**	**6 953**	**8 947**	**21 985**	**20 740**	**24 679**	**25 991**	**30 003**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-22 — **Buitenlandse handel in hout en houten meubelen - Waarde**

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
45/461	*Gezaagd, geschaafd, gedroogd, gestoomd hout*	2 329	2 537	3 024	3 478	4 073	12 749	11 863	12 624	13 820	15 052
45/462	*Fineer, triplex, houtvezel- en spaanderplaten, veredeld hout, behandeld hout*	9 419	9 218	10 451	11 417	12 345	4 980	5 360	5 705	5 936	6 549
45/463	*Houten bouwelementen, construkties van hout, parket*	1 019	1 252	1 799	2 470	2 955	3 650	3 202	3 016	2 599	2 893
45/464	*Kisten, kratten, palletten, vaten en kuipen*	199	219	245	304	293	411	376	428	369	346
45/465	*Houtwaren (excl. meubelen), houtmeel, houtwol en klompen*	842	879	1 039	1 190	1 338	2 325	2 330	2 543	2 720	2 700
45/466	*Kurkwaren, stro- en rietwaren, borstels, bezems, kwasten*	435	470	574	653	781	1 301	1 234	1 384	1 413	1 489
45/467	*Houten en rieten meubelen, matrassen*	18 027	19 048	22 027	25 319	27 597	15 514	15 239	14 785	13 535	14 004
	Algemeen totaal	**32 270**	**33 623**	**39 159**	**44 831**	**49 382**	**40 930**	**39 604**	**40 486**	**40 392**	**43 033**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-23 — **Buitenlandse handel in papier, papierwaren en drukwerk - Waarde**

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
47/471	*Houtslijp, cellulose, papier, karton*	19 563	21 463	16 607	16 026	19 347	27 270	31 575	34 936	36 839	46 943
47/472	*Papierwaren, kartonnages*	16 724	19 460	29 463	33 093	38 945	16 707	18 160	22 033	23 591	28 370
47/473 47/474	*Kranten, drukwerk, produkten van uitgeverij*	10 663	11 925	13 914	16 006	18 437	13 493	14 346	16 993	17 959	20 965
	Algemeen totaal ...	**46 950**	**52 848**	**59 984**	**65 125**	**76 729**	**57 470**	**64 081**	**73 962**	**78 389**	**96 278**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-24 — **Buitenlandse handel in rubberartikelen en artikelen van plastiek - Waarde**

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
49/481	*Rubberartikelen*	15 858	17 973	21 491	23 017	25 868	15 044	15 714	19 100	19 230	20 619
49/482	*Loopvlakvernieuwing*	510	518	380	367	398	496	527	582	566	681
49/483	*Artikelen van plastiek (exclusief ruwe)*	33 230	37 232	46 237	56 050	66 958	27 126	27 545	33 139	37 279	42 685
	Algemeen totaal ...	**49 598**	**55 723**	**68 107**	**79 434**	**93 224**	**42 666**	**43 786**	**52 821**	**57 075**	**63 985**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-25 — **Buitenlandse handel in produkten van de overige be- en verwerkende nijverheid - Waarde**

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
51/491	*Sieraden, goud- en zilversmeedwerk, edelstenen, bewerkt diamant, munten, medailles*	119 667	129 933	149 649	172 524	193 806	146 358	145 660	152 509	179 765	203 117
51/492	*Muziekinstrumenten*	216	182	213	278	334	972	936	912	966	961
51/493	*Produkten van kopiëerinrichtingen van films en foto's*	386	465	526	609	610	629	765	809	765	867
51/494	*Speelgoed, sportartikelen*	2 528	3 149	3 389	4 152	4 738	6 340	7 044	8 056	8 559	9 286
51/495	*Vulpennen, balpennen, stempels, overige produkten, n.e.g.*	1 872	2 140	3 083	4 755	3 935	2 799	2 251	2 548	3 005	3 924
	Algemeen totaal ...	**124 669**	**135 869**	**156 859**	**182 318**	**203 423**	**157 098**	**156 656**	**164 834**	**193 060**	**218 155**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-26 — Buitenlandse handel in produkten en stoffen bestemd voor de recuperatie - Waarde

Miljoenen franken

N.A.C.E C.L.I.O.	OMSCHRIJVING	Uitvoer					Invoer				
		1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
55/620	*Algemeen totaal ...*	**7 778**	**9 327**	**12 350**	**14 653**	**19 806**	**8 618**	**9 287**	**10 662**	**12 243**	**18 486**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-27 — **In- en uitvoer volgens de secties en afdelingen van het T.C.I.H.**

Miljarden franken

SECTIES Afdelingen	Uitvoer					Invoer				
	1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
0. Levende dieren en voedingswaren	156,4	195,9	229,6	233,1	277,7	188,4	216,4	261,7	259,5	301,7
00. Levende dieren bestemd voor menselijke voeding	7,8	7,8	8,6	10,7	11,5	8,2	9,5	12,8	12,7	13,3
01. Vlees en bereidingen	29,7	36,9	40,0	43,0	49,4	15,6	16,7	19,9	19,2	19,3
02. Zuivelprodukten en vogeleieren	27,3	31,3	40,7	36,6	42,6	27,3	33,5	45,7	38,4	40,6
03. Vis, schaaldieren en schelpdieren, bereidingen	2,0	2,3	2,9	3,6	3,8	11,0	11,7	13,4	14,9	15,1
04. Granen en bereidingen van granen.	34,0	42,1	49,7	43,7	57,3	42,3	52,2	60,5	57,9	72,3
05. Groenten en fruit	17,3	21,0	27,3	29,6	34,6	33,4	38,1	44,8	44,6	50,3
06. Suiker, suikerwerk, en honig	13,0	17,7	16,2	14,0	16,3	4,0	5,1	5,8	41,1	11,2
07. Koffie, thee, cacao, specerijen en produkten daarvan	10,2	11,4	12,7	15,8	20,3	21,1	21,3	24,8	27,6	35,3
08. Dierenvoedsel	8,4	14,7	21,3	25,1	28,6	19,3	22,0	26,6	31,9	34,7
09. Diverse voedingsprodukten en -bereidingen	6,7	10,7	10,1	11,1	13,4	6,0	6,5	7,5	8,1	9,6
1. Dranken en tabak	11,8	14,4	17,4	20,5	21,9	24,5	25,1	29,9	33,0	36,2
11. Dranken	5,6	6,8	7,7	9,2	10,1	17,8	18,4	20,0	21,5	22,9
12. Tabak, ruw en bewerkt	6,3	7,6	9,8	11,3	11,8	6,7	6,7	9,9	11,5	13,3
2. Ruwe grondstoffen, niet eetbaar (m.u.v. brandstoffen)	48,8	55,8	61,7	68,3	87,4	151,6	165,6	176,0	204,2	236,1
21. Leder, huiden en pelterijen, ruw	2,1	2,5	2,8	3,4	5,3	3,2	3,0	3,7	4,3	5,8
22. Oliehoudende zaden en vruchten	0,5	0,5	0,7	0,8	1,2	9,4	16,6	21,9	25,3	31,3
23. Ruwe rubber	5,1	6,9	8,0	9,9	10,7	5,4	6,3	7,2	8,4	10,5
24. Kurk en hout	4,3	4,6	5,3	6,1	7,1	18,1	16,5	18,2	19,6	21,5
25. Papierstof en -afval	3,1	3,3	3,8	3,9	5,9	6,8	8,5	9,1	9,1	11,8
26. Textielvezels (m.u.v. wol in banden) en niet bewerkt afval	8,0	8,3	10,4	11,8	17,5	17,7	19,0	20,3	26,1	34,2
27. Natuurlijke meststoffen en ruwe										
					15,2	19,2	24,0	26,5	25,8	29,4

mineralen (m.u.v.steenkool, aardolie, edelstenen)	9,8	11,5	12,7	12,9	15,2	19,2	24,0	26,5	25,8	29,4
28. Metaalertsen en -residuen	10,5	12,2	11,2	12,3	16,0	65,6	65,3	61,0	77,3	82,5
29. Dierlijke of plantaardige produkten, ruw n.e.g.	5,4	6,0	6,7	7,3	8,5	6,3	6,5	8,1	8,3	9,1
3. Minerale brandstoffen, smeermiddelen en dergelijke	158,3	186,3	206,0	222,6	237,2	363,8	472,0	547,0	535,7	595,0
32. Steenkool, cokes en briketten	4,6	6,8	5,5	5,2	8,4	33,0	40,6	48,0	39,2	49,2
33. Aardoliën, derivaten en dergelijke	147,8	171,9	191,5	208,4	220,3	284,1	366,6	424,2	414,7	449,0
34. Aardgas en fabrieksgas	2,7	3,3	4,0	4,3	3,1	44,5	59,2	68,8	75,9	89,9
35. Elektrische energie	3,1	4,3	5,1	4,7	5,3	2,2	5,7	6,0	5,9	6,9
4. Vetten en oliën van dierlijke of plantaardige oorsprong	6,8	9,4	11,6	13,4	22,5	9,5	10,9	12,9	13,9	21,3
41. Dierlijke oliën en vetten	0,8	0,9	1,0	1,0	1,6	1,8	2,3	2,9	2,7	4,3
42. Plantaardige vette oliën	4,7	7,3	9,2	10,8	18,3	5,2	5,9	7,1	8,0	12,4
43. Bereide oliën en vetten, was, dierlijke en plantaardige	1,3	1,2	1,4	1,6	2,7	2,5	2,8	2,9	3,1	4,7
5. Chemische produkten, n.e.g.	217,3	239,8	281,7	316,7	376,3	174,7	193,8	234,4	264,1	316,2
51. Organische chemische produkten	43,0	50,6	55,4	59,3	75,7	61,5	71,4	86,2	94,4	114,8
52. Anorganische chemische produkten	10,1	11,7	13,8	16,4	20,1	10,7	11,4	14,7	17,8	21,6
53. Verfstoffen en looistoffen; kleurstoffen	10,0	11,1	13,3	16,0	19,3	8,4	8,9	10,7	11,7	13,5
54. Geneeskrachtige en farmaceutische produkten	19,6	22,9	28,2	32,6	36,8	19,1	20,9	24,0	28,7	31,0
55. Etherische oliën, produkten voor parfumerie, toilet en onderhoud	10,5	12,3	14,3	16,2	19,4	9,7	10,5	12,8	14,0	18,2
56. Kunstmeststoffen	22,3	25,2	26,7	27,4	29,5	8,7	8,7	11,0	12,1	13,5
57. Springstoffen en pyrotechnische artikelen	0,9	0,7	1,1	1,0	1,0	0,2	0,2	0,6	0,7	0,8
58. Kunstmatige plastische stoffen, ethers en esters van cellulose en kunstharsen	73,6	76,7	92,3	112,3	133,2	36,5	39,7	48,2	56,5	70,2
59. Chemische produkten, n.e.g.	27,1	28,6	36,7	35,5	41,3	19,8	22,0	26,0	28,2	32,7

X-27 — **In- en uitvoer volgens de secties en afdelingen van het T.C.I.H.** (vervolg)

Miljarden franken

SECTIES Afdelingen	Uitvoer					Invoer				
	1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
6. Fabrikaten hoofdzakelijk gerangschikt volgens de grondstof	645,6	652,1	719,2	812,6	932,0	462,0	449,6	515,8	565,9	662,4
61. Bereide huiden en vellen en werken, n.e.g.; pelterijen	4,1	4,3	4,9	5,3	6,0	3,0	2,7	3,5	4,0	5,1
62. Bewerkte rubber, n.e.g.	15,9	18,0	21,2	22,7	25,4	15,2	15,7	19,0	19,2	20,5
63. Werken van kurk of van hout (m.u.v. meubelen)	11,2	11,1	13,0	14,7	16,3	10,5	10,5	10,8	10,6	11,5
64. Papier, karton; werken van cellulose, papier en karton	26,7	30,6	34,4	36,6	41,2	36,6	40,5	46,7	50,2	62,3
65. Garens, weefsels, artikelen van textielstoffen, n.e.g. en dergelijke produkten	106,3	113,6	127,4	145,5	167,8	69,4	69,5	81,6	89,2	99,8
66. Fabrikaten van minerale stoffen andere dan metalen, n.e.g.	149,7	162,0	185,6	215,6	244,7	138,6	133,1	155,5	175,4	212,1
67. IJzer en staal	187,5	184,6	192,9	211,1	253,1	54,6	54,7	67,2	74,8	88,5
68. Non-ferrometalen	101,4	81,2	86,2	104,6	113,0	85,6	74,4	77,2	89,4	103,9
69. Metaalwaren, n.e.g.	42,8	46,7	53,4	55,9	64,4	48,7	48,4	54,4	53,1	58,5
7. Vervoermaterieel	408,4	448,2	540,5	594,6	629,7	470,3	492,4	573,4	619,3	685,5
71. Generatoren, motoren en bijbehorende toestellen	17,6	24,8	35,6	28,6	29,6	34,9	31,2	45,9	44,3	56,6
72. Gespecialiseerde machines	50,8	51,1	55,1	53,0	64,6	39,4	35,8	43,8	44,8	54,0
73. Machines en toestellen voor de metaalbewerking	8,4	8,9	10,5	11,2	11,7	13,0	13,7	14,7	14,3	16,4
74. Machines voor meervoudig gebruik, n.e.g.	35,2	36,5	40,0	42,9	49,6	56,0	55,2	62,0	65,0	75,1
75. Kantoormachines en informatieverwerkende machines	9,8	11,4	18,0	21,1	28,2	21,7	25,5	33,1	41,0	55,9
76. Toestellen voor telecommunicatie en voor het opnemen en weergeven van geluid	39,7	41,3	40,5	43,5	44,1	27,8	30,0	39,6	[illegible]	[illegible]
[illegible]	191,0	217,0	277,5	322,9	[illegible]	[illegible]	26,4	29,0	23,8	26,2

79. Ander vervoermaterieel	14,0	13,7	16,7	16,1	13,4	24,1	26,4	29,0	23,8	26,2
8. Diverse fabrikaten	130,9	144,0	167,2	191,4	216,3	179,7	187,6	215,8	223,6	246,3
81. Sanitair, verwarmings- en verlichtingstoestellen	6,4	6,3	7,0	8,7	9,1	5,9	5,2	5,4	5,3	5,8
82. Meubelen	21,2	22,4	25,7	28,9	31,8	20,9	20,0	20,3	19,3	20,9
83. Reisartikelen, handtassen, e.d.	0,7	0,7	1,0	1,2	1,8	2,8	2,8	3,0	3,2	3,7
84. Kleding en kledingtoebehoren	29,2	30,5	34,5	38,5	43,0	53,4	57,7	65,6	69,4	74,2
85. Schoeisel	1,7	1,4	1,6	1,8	2,3	15,6	15,0	17,7	18,0	20,0
87. Instrumenten en apparaten voor beroepsuitoefening, wetenschap en controle, n.e.g.	9,2	10,9	11,3	14,5	16,6	16,5	18,2	21,8	22,7	26,0
88. Apparaten en benodigdheden voor fotografie en optiek, n.e.g.; uurwerken	27,4	31,8	37,7	41,5	46,6	12,8	13,9	16,3	16,3	18,5
89. Diverse fabrikaten, n.e.g.	35,0	39,9	48,5	56,0	65,0	51,9	54,7	65,8	69,5	77,3
9. Goederen niet elders gerangschikt	105,9	116,5	158,1	178,1	191,2	76,1	96,2	86,4	101,7	94,9
91. Postpaketten	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1
93. Speciale transacties	0,7	0,8	1,2	1,0	1,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2
94. Levende dieren	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
95. Wapens	0,2	0,2	0,2	0,4	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
96. Munten, andere dan wettig betaalmiddel (m.u.v. goudstukken)	5,0	2,6	6,6	4,0	4,7	23,9	29,7	15,6	26,5	17,0
97. Niet-monetair goud	15,8	15,1	32,2	18,4	16,1	14,9	25,6	32,6	35,6	30,8
99. Vertrouwelijke trafiek	83,9	97,6	117,6	154,0	168,4	36,7	40,3	37,6	38,8	46,5
Algemeen totaal ...	**1 890,4**	**2 062,3**	**2 393,2**	**2 651,3**	**2 992,1**	**2 100,8**	**2 309,8**	**2 653,4**	**2 820,9**	**3 195,8**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

X-28 — In- en uitvoer volgens de secties en afdelingen van het T.C.I.H.

Jaarlijkse verandering in %

SECTIES Afdelingen	Uitvoer				Invoer			
	81/80	82/81	83/82	84/83	81/80	82/81	83/82	84/83
0. Levende dieren en voedingswaren	25,2	17,2	1,6	19,1	14,9	20,9	– 0,9	16,3
00. Levende dieren bestemd voor menselijke voeding	– 0,4	10,5	24,4	7,1	15,2	35,2	– 1,3	4,7
01. Vlees en bereidingen	24,2	8,5	7,6	14,8	7,1	18,7	– 3,2	0,4
02. Zuivelprodukten en vogeleieren	14,6	29,8	–10,0	16,5	22,4	36,5	–16,0	5,8
03. Vis, schaaldieren en schelpdieren, bereidingen	14,7	25,5	22,7	7,2	6,7	14,0	11,4	1,2
04. Granen en bereidingen van granen	23,6	18,3	–12,1	31,0	23,2	15,9	– 4,3	24,9
05. Groenten en fruit	21,7	29,8	8,3	17,0	14,0	17,7	– 0,4	12,6
06. Suiker, suikerwerk, en honig	36,2	– 8,5	–13,8	16,6	26,1	13,4	–28,6	173,1
07. Koffie, thee, cacao, specerijen en produkten daarvan	11,5	12,2	23,9	28,3	0,5	16,8	11,0	28,2
08. Dierenvoedsel	76,0	44,4	18,0	13,9	13,6	21,2	20,0	8,8
09. Diverse voedingsprodukten en -bereidingen	60,1	– 5,1	9,8	20,5	8,4	15,1	8,7	18,0
10. Dranken en tabak	21,5	21,4	17,4	6,8	2,3	19,0	10,5	9,6
11. Dranken	21,9	12,9	19,5	10,1	3,1	8,7	8,0	6,3
12. Tabak, ruw en bewerkt	21,2	29,0	15,8	4,1	– 0,1	47,4	15,6	15,8
2. Ruwe grondstoffen, niet eetbaar (m.u.v. brandstoffen)	14,3	10,6	10,5	28,0	9,2	6,3	16,0	15,6
21. Leder, huiden en pelterijen, ruw	20,0	11,7	21,6	57,4	– 7,0	22,0	16,4	36,4
22. Oliehoudende zaden en vruchten ...	2,3	36,4	1,8	54,9	76,8	32,3	15,3	24,1
23. Ruwe rubber	35,4	15,5	23,6	8,1	17,3	14,1	16,2	25,2
24. Kurk en hout	5,0	17,1	14,5	16,8	– 9,0	10,7	7,4	9,7
25. Papierstof en -afval	8,5	13,5	1,8	52,0	24,8	7,7	0,0	29,9
26. Textielvezels (m.u.v. wol in								
27. Natuurlijke meststoffen en ruwe						10,7	– 2,7	13,7

27. Natuurlijke meststoffen en ruwe mineralen (m.u.v.steenkool, aardolie, edelstenen)	17,0	10,3	1,4	18,0	24,7	10,7	− 2,7	13,7
28. Metaalertsen en -residuen	15,7	− 7,7	9,7	30,0	− 0,5	− 6,6	26,8	6,6
29. Dierlijke of plantaardige produkten, ruw n.e.g.	11,8	12,8	8,4	16,3	4,3	23,5	3,0	9,2
3. Minerale brandstoffen, smeermiddelen en dergelijke	17,6	10,6	8,1	6,6	29,7	15,9	− 2,1	11,1
32. Steenkool, cokes en briketten	46,7	−19,2	− 6,1	63,5	22,8	18,4	−18,3	25,3
33. Aardoliën, derivaten en dergelijke	16,2	11,4	8,9	5,7	29,0	15,7	− 2,2	8,3
34. Aardgas en fabrieksgas	21,3	20,6	7,9	−26,8	33,0	16,2	10,3	18,5
35. Elektrische energie	37,2	18,6	− 6,4	12,2	154,2	5,7	− 1,3	16,7
4. Vetten en oliën van dierlijke of plantaardige oorsprong	37,9	23,4	15,6	67,9	15,5	18,4	7,1	53,9
41. Dierlijke oliën en vetten	13,0	7,7	2,4	54,9	26,4	28,0	− 7,6	60,1
42. Plantaardige vette oliën	56,3	26,0	17,2	69,6	13,6	21,1	12,6	54,0
43. Bereide oliën en vetten, was, dierlijke en plantaardige	−11,1	19,3	15,1	64,3	11,4	4,9	8,6	48,6
5. Chemische produkten, n.e.g.	10,4	17,5	12,4	18,8	10,9	20,9	12,7	19,7
51. Organische chemische produkten	17,5	9,5	7,0	27,7	16,1	20,8	9,5	21,6
52. Anorganische chemische produkten	16,0	17,8	18,8	22,5	6,1	29,0	21,1	21,2
53. Verfstoffen en looistoffen; kleurstoffen	11,1	19,2	20,3	21,0	5,6	19,9	9,8	15,4
54. Geneeskrachtige en farmaceutische produkten	16,8	23,1	15,7	13,0	9,0	15,0	19,5	8,0
55. Etherische oliën, produkten voor parfumerie, toilet en onderhoud	17,7	16,2	13,4	20,0	8,5	22,3	9,4	29,5
56. Kunstmeststoffen	12,7	6,0	2,9	7,4	0,0	26,0	9,8	11,4
57. Springstoffen en pyrotechnische artikelen	−26,6	62,6	−11,0	− 1,3	1,2	217,5	1,5	20,3
58. Kunstmatige plastische stoffen, ethers en esters van cellulose en kunstharsen	4,1	20,4	21,6	18,7	8,9	21,3	17,2	24,3
59. Chemische produkten, n.e.g.	5,4	28,1	− 3,1	16,1	11,2	18,3	8,2	16,1

X-28 — **In- en uitvoer volgens de secties en afdelingen van het T.C.I.H.** (vervolg)

Jaarlijkse verandering in %

SECTIES Afdelingen	Uitvoer				Invoer			
	81/80	82/81	83/82	84/83	81/80	82/83	83/82	84/83
6. Fabrikaten hoofdzakelijk gerangschikt volgens de grondstof	1,0	10,3	13,0	14,7	– 2,7	14,7	9,7	17,1
61. Bereide huiden en vellen en werken, n.e.g.; pelterijen	4,3	12,4	8,7	13,6	– 7,9	30,3	11,7	29,1
62. Bewerkte rubber, n.e.g.	13,0	17,7	7,1	11,6	3,5	20,9	1,1	6,9
63. Werken van kurk of van hout (m.u.v. meubelen)	– 0,2	17,0	13,0	10,6	– 0,1	2,5	– 1,8	9,0
64. Papier, karton; werken van cellulose, papier en karton	14,5	12,5	6,4	12,4	10,7	15,4	7,5	24,0
65. Garens, weefsels, artikelen van textielstoffen, n.e.g. en dergelijke produkten	6,9	12,1	14,2	15,4	0,3	17,3	9,4	12,0
66. Fabrikaten van minerale stoffen andere dan metalen, n.e.g.	8,2	14,6	16,2	13,5	– 4,0	16,9	12,8	20,9
67. IJzer en staal	– 1,6	4,5	9,4	19,9	0,3	22,8	11,3	18,3
68. Non-ferrometalen	–20,0	6,3	21,3	8,1	–13,1	3,7	15,8	16,3
69. Metaalwaren, n.e.g.	9,1	14,4	– 4,6	15,3	– 0,4	12,2	– 2,3	10,1
7. Vervoermaterieel	9,7	20,6	10,0	5,5	4,7	16,4	8,0	10,7
71. Generatoren, motoren en bijbehorende toestellen	41,1	43,2	–19,6	3,6	–10,6	47,4	– 3,6	27,8
72. Gespecialiseerde machines	0,7	7,8	– 3,8	22,0	– 9,2	22,4	2,3	20,4
73. Machines en toestellen voor de metaalbewerking	5,7	17,6	6,8	4,4	5,4	7,2	– 2,9	14,6
74. Machines voor meervoudig gebruik, n.e.g.	3,5	9,8	7,2	15,5	– 1,3	12,3	4,9	15,5
75. Kantoormachines en informatieverwerkende machines	16,3	57,5	17,2	33,8	17,7	29,8	23,7	36,4
76. Toestellen voor telecommunicatie en voor het opnemen en weergeven								
	13,7	27,8	16,4	1,2	10,6	15,3	14,6	1,1
						9,7	–18,1	10,0

78. Vervoerwagens voor wegverkeer								
79. Ander vervoermaterieel	− 2,0	22,1	− 4,0	−16,7	9,5	9,7	−18,1	10,0
8. Diverse fabrikaten	10,0	16,1	14,5	13,0	4,4	15,1	3,6	10,1
81. Sanitair, verwarmings- en verlichtingstoestellen	− 2,4	10,6	25,6	4,4	−12,0	4,6	− 2,4	10,3
82. Meubelen	5,7	14,5	12,7	10,0	− 3,9	1,2	− 4,9	8,2
83. Reisartikelen, handtassen, e.d.	6,7	33,2	26,8	45,0	− 0,3	8,9	5,1	14,6
84. Kleding en kledingtoebehoren	4,2	13,3	11,5	11,5	8,1	13,7	5,8	6,9
85. Schoeisel	−17,4	13,6	13,5	25,8	− 3,9	17,9	1,6	11,1
87. Instrumenten en apparaten voor beroepsuitoefening, wetenschap en controle, n.e.g.	19,4	3,3	28,4	14,5	10,7	19,4	4,1	14,7
88. Apparaten en benodigdheden voor fotografie en optiek, n.e.g.; uurwerken	16,2	18,3	10,2	12,4	9,0	16,7	0,1	13,6
89. Diverse fabrikaten, n.e.g.	13,9	21,6	15,6	15,8	5,3	20,3	5,7	11,1
9. Goederen niet elders gerangschikt	10,0	35,7	12,7	7,3	26,5	−10,3	17,7	− 6,6
91. Postpaketten	37,2	34,9	−21,9	−93,6	44,9	7,6	15,1	−79,3
93. Speciale transacties	17,9	50,2	−17,8	22,6	−52,2	36,5	−96,3	12 359,2
94. Levende dieren	22,6	3,4	19,4	− 1,7	20,4	0,9	8,7	−17,2
95. Wapens	15,8	8,2	58,1	34,0	− 6,8	−28,1	43,6	2,7
96. Munten, andere dan wettig betaalmiddel (m.u.v. goudstukken)	−49,7	158,0	−39,7	17,6	24,3	−47,5	70,5	−35,8
97. Niet-monetair goud	− 4,6	113,1	−42,7	−12,5	71,8	27,1	9,4	−13,6
99. Vertrouwelijke trafiek	16,3	20,5	31,0	9,3	9,8	− 6,7	3,2	19,6
Algemeen totaal ...	**9,1**	**16,0**	**10,8**	**12,9**	**9,9**	**14,9**	**6,3**	**13,3**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-29 — In- en uitvoer volgens de secties en de afdelingen van het T.C.I.H.

Aandeel in %

SECTIES Afdelingen	Uitvoer					Invoer				
	1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
0. Levende dieren en voedingswaren	8,3	9,5	9,6	8,8	9,3	9,0	9,4	9,9	9,2	9,4
00. Levende dieren bestemd voor menselijke voeding	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4
01. Vlees en bereidingen	1,6	1,8	1,7	1,6	1,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6
02. Zuivelprodukten en vogeleieren	1,4	1,5	1,7	1,4	1,4	1,3	1,4	1,7	1,4	1,3
03. Vis, schaaldieren en schelpdieren, bereidingen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
04. Granen en bereidingen van granen	1,8	2,0	2,1	1,6	1,9	2,0	2,3	2,3	2,1	2,3
05. Groenten en fruit	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	1,6	1,6	1,7	1,6	1,6
06. Suiker, suikerwerk, en honig	0,7	0,9	0,7	0,5	0,5	0,2	0,2	0,2	0,1	0,4
07. Koffie, thee, cacao, specerijen en produkten daarvan	0,5	0,6	0,5	0,6	0,7	1,0	0,9	0,9	1,0	1,1
08. Dierenvoedsel	0,4	0,7	0,9	0,9	1,0	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1
09. Diverse voedingsprodukten en -bereidingen	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
1. Dranken en tabak	0,6	0,7	0,7	0,8	0,7	1,2	1,1	1,1	1,2	1,1
11. Dranken	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7
12. Tabak, ruw en bewerkt	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
2. Ruwe grondstoffen, niet eetbaar (m.u.v. brandstoffen)	2,6	2,7	2,6	2,6	2,9	7,2	7,2	6,6	7,2	7,4
21. Leder, huiden en pelterijen, ruw	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2
22. Oliehoudende zaden en vruchten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,7	0,8	0,9	1,0
23. Ruwe rubber	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
24. Kurk en hout	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,9	0,7	0,7	0,7	0,7
25. Papierstof en -afval	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4
26. Textielvezels (m.u.v. wol in										

27. Natürliche Mineralien (mineralische Chemie...										
lie, edelstenen)	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,9	1,0	1,0	0,9	0,9
28. Metaalertsen en -residuen	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	3,1	2,8	2,3	2,7	2,6
29. Dierlijke of plantaardige produkten, ruw n.e.g.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
3. Minerale brandstoffen, smeermiddelen en dergelijke	8,4	9,0	8,6	8,4	7,9	17,3	20,4	20,6	19,0	18,6
32. Steenkool, cokes en briketten	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	1,6	1,8	1,8	1,4	1,5
33. Aardoliën, derivaten en dergelijke	7,8	8,3	8,0	7,9	7,4	13,5	15,9	16,0	14,7	14,1
34. Aardgas en fabrieksgas	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	2,1	2,6	2,6	2,7	2,8
35. Elektrische energie	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
4. Vetten en oliën van dierlijke of plantaardige oorsprong	0,4	0,5	0,5	0,5	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5	0,7
41. Dierlijke oliën en vetten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
42. Plantaardige vette oliën	0,2	0,4	0,4	0,4	0,6	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4
43. Bereide oliën en vetten, was, dierlijke en plantaardige	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
5. Chemische produkten, n.e.g.	11,5	11,6	11,8	11,9	12,6	8,3	8,4	8,8	9,4	9,9
51. Organische chemische produkten	2,3	2,5	2,3	2,2	2,5	2,9	3,1	3,3	3,3	3,6
52. Anorganische chemische produkten	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7
53. Verfstoffen en looistoffen; kleurstoffen	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
54. Geneeskrachtige en farmaceutische produkten	1,0	1,1	1,2	1,2	1,2	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0
55. Etherische oliën, produkten voor parfumerie, toilet en onderhoud	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6
56. Kunstmeststoffen	1,2	1,2	1,1	1,0	1,0	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
57. Springstoffen en pyrotechnische artikelen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
58. Kunstmatige plastische stoffen, ethers en esters van cellulose en kunstharsen	3,9	3,7	3,9	4,2	4,5	1,7	1,7	1,8	2,0	2,2
59. Chemische produkten, n.e.g.	1,4	1,4	1,5	1,3	1,4	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0

X-29 — **In- en uitvoer volgens de secties en de afdelingen van het T.C.I.H.** (vervolg)

Aandeel in %

SECTIES Afdelingen	Uitvoer					Invoer				
	1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
6. Fabrikaten hoofdzakelijk gerangschikt volgens de grondstof	34,2	31,6	30,1	30,6	31,1	22,0	19,5	19,4	20,1	20,7
61. Bereide huiden en vellen en werken, n.e.g.; pelterijen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
62. Bewerkte rubber, n.e.g.	0,8	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6
63. Werken van kurk of van hout (m.u.v. meubelen)	0,6	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4
64. Papier, karton; werken van cellulose, papier en karton	1,4	1,5	1,4	1,4	1,4	1,7	1,8	1,8	1,8	1,9
65. Garens, weefsels, artikelen van textielstoffen, n.e.g. en dergelijke produkten	5,6	5,5	5,3	5,5	5,6	3,3	3,0	3,1	3,2	3,1
66. Fabrikaten van minerale stoffen andere dan metalen, n.e.g.	7,9	7,9	7,8	8,1	8,2	6,6	5,8	5,9	6,2	6,6
67. IJzer en staal	9,9	8,9	8,1	8,0	8,5	2,6	2,4	2,5	2,7	2,8
68. Non-ferrometalen	5,4	3,9	3,6	3,9	3,8	4,1	3,2	2,9	3,2	3,3
69. Metaalwaren, n.e.g.	2,3	2,3	2,2	2,1	2,2	2,3	2,1	2,0	1,9	1,8
7. Vervoermaterieel	21,6	21,7	22,6	22,4	21,0	22,4	21,3	21,6	22,0	21,4
71. Generatoren, motoren en bijbehorende toestellen	0,9	1,2	1,5	1,1	1,0	1,7	1,3	1,7	1,6	1,8
72. Gespecialiseerde machines	2,7	2,5	2,3	2,0	2,2	1,9	1,5	1,7	1,6	1,7
73. Machines en toestellen voor de metaalbewerking	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5
74. Machines voor meervoudig gebruik, n.e.g.	1,9	1,8	1,7	1,6	1,7	2,7	2,4	2,3	2,3	2,4
75. Kantoormachines en informatieverwerkende machines	0,5	0,6	0,8	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,5	1,8
76. Toestellen voor telecommunicatie en voor het opnemen en weergeven										
78. Voertuigen voor wegvervoer	10,1	10,5	11,6	12,2	10,9	9,4	9,4	9,6	10,0	9,5
						1,1	1,1	1,1	0,8	0,8

79. Ander vervoermaterieel	0,7	0,7	0,7	0,6	0,4	1,1	1,1	1,1	0,8	0,8
8. Diverse fabrikaten	6,9	7,0	7,0	7,2	7,2	8,6	8,1	8,1	7,9	7,7
81. Sanitair, verwarmings- en verlichtingstoestellen	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
82. Meubelen	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0	0,9	0,8	0,7	0,7
83. Reisartikelen, handtassen, e.d.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
84. Kleding en kledingtoebehoren	1,5	1,5	1,4	1,5	1,4	2,5	2,5	2,5	2,5	2,3
85. Schoeisel	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6
87. Instrumenten en apparaten voor beroepsuitoefening, wetenschap en controle, n.e.g.	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
88. Apparaten en benodigdheden voor fotografie en optiek, n.e.g.; uurwerken	1,4	1,5	1,6	1,6	1,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
89. Diverse fabrikaten, n.e.g.	1,9	1,9	2,0	2,1	2,2	2,5	2,4	2,5	2,5	2,4
9. Goederen niet elders gerangschikt	5,6	5,6	6,6	6,7	6,4	3,6	4,2	3,3	3,6	3,0
91. Postpaketten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
93. Speciale transacties	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
94. Levende dieren	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
95. Wapens	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
96. Munten, andere dan wettig betaalmiddel (m.u.v. goudstukken)	0,3	0,1	0,3	0,2	0,2	1,1	1,3	0,6	0,9	0,5
97. Niet-monetair goud	0,8	0,7	1,3	0,7	0,5	0,7	1,1	1,2	1,3	1,0
99. Vertrouwelijke trafiek	4,4	4,7	4,9	5,8	5,6	1,7	1,7	1,4	1,4	1,5
Algemeen totaal ...	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-30 — **Handelsbalans volgens de secties en afdelingen van het T.C.I.H.**

SECTIES Afdelingen	Miljarden franken					In % van de totale invoer				
	1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
0. Levende dieren en voedingswaren	– 32,0	– 20,5	– 32,2	– 26,3	– 24,0	– 1,5	– 0,9	– 1,2	– 0,9	– 0,8
00. Levende dieren bestemd voor menselijke voeding	– 0,4	– 1,7	– 4,2	– 1,9	– 1,8	0,0	– 0,1	– 0,2	– 0,1	– 0,1
01. Vlees en bereidingen	14,1	20,1	20,1	23,8	30,1	0,7	0,9	0,8	0,8	0,9
02. Zuivelprodukten en vogeleieren	0,0	– 2,1	– 5,0	– 1,8	2,0	0,0	– 0,1	– 0,2	– 0,1	0,1
03. Vis, schaaldieren en schelpdieren, bereidingen	– 9,0	– 9,4	– 10,5	– 11,4	– 11,3	– 0,4	– 0,4	– 0,4	– 0,4	– 0,4
04. Granen en bereidingen van granen	– 8,3	– 10,1	– 10,7	– 14,2	– 15,0	– 0,4	– 0,4	– 0,4	– 0,5	– 0,5
05. Groenten en fruit	– 16,1	– 17,0	– 17,5	– 15,1	– 15,7	– 0,8	– 0,7	– 0,7	– 0,5	– 0,5
06. Suiker, suikerwerk, en honig	9,0	12,6	10,4	9,9	5,1	0,4	0,5	0,4	0,3	0,2
07. Koffie, thee, cacao, specerijen en produkten daarvan	– 10,9	– 9,9	– 12,1	– 11,8	– 15,0	– 0,5	– 0,4	– 0,5	– 0,4	– 0,5
08. Dierenvoedsel	– 11,0	– 7,2	– 5,3	– 6,8	– 6,1	– 0,5	– 0,3	– 0,2	– 0,2	– 0,2
09. Diverse voedingsprodukten en -bereidingen	0,7	4,2	2,7	3,0	3,8	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1
1. Dranken en tabak	– 12,7	– 10,7	– 12,4	– 12,5	– 14,3	– 0,6	– 0,5	– 0,5	– 0,4	– 0,4
11. Dranken	– 12,2	– 11,6	– 12,3	– 12,4	– 12,8	– 0,6	– 0,5	– 0,5	– 0,4	– 0,4
12. Tabak, ruw en bewerkt	– 0,5	0,9	– 0,1	– 0,1	– 1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Ruwe grondstoffen, niet eetbaar (m.u.v. brandstoffen)	–102,8	–109,8	–114,3	–135,9	–148,7	– 4,9	– 4,8	– 4,3	– 4,8	– 4,7
21. Leder, huiden en pelterijen, ruw	– 1,2	– 0,5	– 0,9	– 0,9	– 0,5	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
22. Oliehoudende zaden en vruchten ...	– 8,8	– 16,0	– 21,2	– 24,5	– 30,1	– 0,4	– 0,7	– 0,8	– 0,9	– 0,9
23. Ruwe rubber	– 0,3	0,6	0,8	1,5	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
24. Kurk en hout	– 13,8	– 11,9	– 12,9	– 13,5	– 14,4	– 0,7	– 0,5	– 0,5	– 0,5	– 0,4
25. Papierstof en -afval	– 3,7	– 5,1	– 5,3	– 5,3	– 5,9	– 0,2	– 0,2	– 0,2	– 0,2	– 0,2
26. Textielvezels (m.u.v. wol en andere fijne dierenharen) en afval	– 5,2	– 5,4	– 5,4	– 5,4	– 6,1	– 0,3	– 0,2	– 0,2	– 0,2	– 0,2
27. Ruwe aardstoffen, steenkool, aardolie en aardgas	– 69,8	– 70,2	– 66,4	– 82,5	– 89,2	– 3,3	– 3,1	– 2,5	– 2,9	– 2,8
28. Ertsen en schroot	– 1,9	– 2,0	– 1,6	– 1,6	– 1,8	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1
29. Dierlijke en plantaardige grondstoffen, n.e.g.	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Brandstoffen (m.u.v. aardolie en aardgas)	– 1,1	– 1,1	– 1,1	– 1,1	– 1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
32. Steenkool, cokes en briketten	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
33. Aardolie en aardolieprodukten	– 1,0	– 1,0	– 1,0	– 1,0	– 1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
34. Gas, natuurlijk en gefabriceerd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
35. Elektrische stroom	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Dierlijke en plantaardige oliën en vetten	– 1,2	– 1,2	– 1,2	– 1,2	– 1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
41. Oliën en vetten, dierlijk	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
42. Oliën en vetten, plantaardig, vast	– 0,3	– 0,3	– 0,3	– 0,3	– 0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
43. Oliën en vetten, plantaardig, vloeibaar	– 0,8	– 0,8	– 0,8	– 0,8	– 0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Chemische produkten	– 19,2	– 19,2	– 20,1	– 20,1	– 20,1	– 0,9	– 0,8	– 0,8	– 0,7	– 0,7
51. Chemische elementen en verbindingen	– 5,1	– 5,1	– 5,3	– 5,3	– 5,3	– 0,2	– 0,2	– 0,2	– 0,2	– 0,2
52. Teerprodukten, n.e.g.	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
53. Kleur- en verfstoffen	– 1,2	– 1,2	– 1,2	– 1,2	– 1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
54. Geneesmiddelen	– 2,1	– 2,1	– 2,2	– 2,2	– 2,2	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1
55. Etherische oliën, parfumerie- en reinigingsmiddelen	– 1,2	– 1,2	– 1,2	– 1,2	– 1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
56. Kunstmeststoffen	– 1,2	– 1,2	– 1,2	– 1,2	– 1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
57. Kunststoffen in primaire vorm	– 4,2	– 4,2	– 4,4	– 4,4	– 4,4	– 0,2	– 0,2	– 0,2	– 0,2	– 0,2
58. Kunststoffen in secundaire vorm	– 3,0	– 3,0	– 3,1	– 3,1	– 3,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1
59. Chemische produkten, n.e.g.	– 1,1	– 1,1	– 1,1	– 1,1	– 1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Produkten, ingedeeld volgens de grondstof	– 14,2	– 14,2	– 14,2	– 14,2	– 14,2	– 0,7	– 0,6	– 0,6	– 0,5	– 0,5
61. Leder en lederwaren	– 1,2	– 1,2	– 1,2	– 1,2	– 1,2	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
62. Rubberwaren	– 2,1	– 2,1	– 2,1	– 2,1	– 2,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1
63. Houtwaren, kurkwaren, vlechtwerk	– 2,1	– 2,1	– 2,1	– 2,1	– 2,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1
64. Papier, karton en waren daarvan	– 3,1	– 3,1	– 3,1	– 3,1	– 3,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1
65. Textielgaren, textielstoffen en waren daarvan	– 4,1	– 4,1	– 4,1	– 4,1	– 4,1	– 0,2	– 0,2	– 0,2	– 0,2	– 0,2
66. Niet-metaalhoudende minerale waren	– 1,1	– 1,1	– 1,1	– 1,1	– 1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
67. Ijzer en staal	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
68. Non-ferrometalen	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
69. Metaalwaren, n.e.g.	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Machines en vervoermaterieel	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
71. Machines voor algemeen gebruik	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
72. Machines voor bijzondere bedrijfstakken	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
73. Metaalbewerkingsmachines	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
74. Machines voor algemeen gebruik en machinale onderdelen, n.e.g.	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
75. Kantoormachines en gegevensverwerkende machines	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
76. Telecommunicatie- en geluidsapparatuur	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
77. Elektrische machines, apparaten en artikelen, n.e.g.	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
78. Wegvoertuigen	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
79. Andere vervoermaterieel	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Diverse produkten	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
81. Sanitair, verwarmingstoestellen en verlichtingsmiddelen, n.e.g.	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
82. Meubelen	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
83. Reisartikelen, handtassen en dergelijke	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
84. Kledingartikelen en kledingaccessoires	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
85. Schoeisel	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
86. Wetenschappelijke, controle- en regelinstrumenten, n.e.g.	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
87. Fotografische en optische artikelen, n.e.g.	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
88. Horloges en uurwerken	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
89. Diverse produkten, n.e.g.	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9. Goederen, niet elders in de T.C.I.H. opgenomen	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

lie, edelstenen)	– 9,4	– 12,5	– 13,8	– 12,9	– 14,2	– 0,4	0,5	– 0,5	– 0,5	– 0,4
28. Metaalertsen en -residuen	– 55,1	– 53,1	– 49,7	– 65,0	– 66,5	– 2,6	– 2,3	– 1,9	– 2,3	– 2,1
29. Dierlijke of plantaardige produkten, ruw n.e.g.	– 0,9	– 0,6	– 1,3	– 1,0	– 0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Minerale brandstoffen, smeermiddelen en dergelijke	–205,6	–285,8	–341,0	–313,1	–357,8	– 9,8	–12,4	–12,9	–11,1	–11,2
32. Steenkool, cokes en briketten	– 28,4	– 33,8	– 42,5	– 34,1	– 40,8	– 1,4	– 1,5	– 1,6	– 1,2	– 1,3
33. Aardoliën, derivaten en dergelijke	–136,3	–194,7	–232,7	–206,3	–228,7	– 6,5	– 8,4	– 8,8	– 7,3	– 7,2
34. Aardgas en fabrieksgas	– 41,8	– 55,9	– 64,8	– 71,6	– 86,8	– 2,0	– 2,4	– 2,4	– 2,5	– 2,7
35. Elektrische energie	0,9	– 1,4	– 0,9	– 1,2	– 1,6	0,0	– 0,1	0,0	0,0	0,0
4. Vetten en oliën van dierlijke of plantaardige oorsprong	– 2,6	– 1,5	– 1,3	– 0,4	1,2	– 0,1	– 0,1	– 0,1	0,0	0,0
41. Dierlijke oliën en vetten	– 1,0	– 1,3	– 1,9	– 1,7	– 2,7	0,0	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1
42. Plantaardige vette oliën	0,5	1,4	2,1	2,8	5,9	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2
43. Bereide oliën en vetten, was, dierlijke en plantaardige	– 1,1	– 1,6	– 1,5	– 1,5	– 2,0	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1
5. Chemische produkten, n.e.g.	42,5	46,0	47,3	52,6	60,1	2,0	2,0	1,8	1,9	1,9
51. Organische chemische produkten	– 18,5	– 20,9	– 30,9	– 35,1	– 39,1	– 0,9	– 0,9	– 1,2	– 1,2	– 1,2
52. Anorganische chemische produkten	– 0,6	0,3	– 0,9	– 1,4	– 1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
53. Verfstoffen en looistoffen; kleurstoffen	1,6	2,2	2,6	4,2	5,8	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
54. Geneeskrachtige en farmaceutische produkten	0,5	2,0	4,2	3,9	5,8	0,0	0,1	0,2	0,1	0,2
55. Etherische oliën, produkten voor parfumerie, toilet en onderhoud	0,8	1,8	1,5	2,2	1,2	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
56. Kunstmeststoffen	13,6	16,4	15,7	15,3	16,0	0,6	0,7	0,6	0,5	0,5
57. Springstoffen en pyrotechnische artikelen	0,7	0,5	0,5	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
58. Kunstmatige plastische stoffen, ethers en esters van cellulose en kunstharsen	37,1	36,9	44,1	55,8	63,0	1,8	1,6	1,7	2,0	2,0
59. Chemische produkten, n.e.g.	7,3	6,6	10,6	7,4	8,6	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3

X-30 — **Handelsbalans volgens de secties en afdelingen van het T.C.I.H.** (vervolg)

SECTIES Afdelingen	Miljarden franken					In % van de totale invoer				
	1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
6. Fabrikaten hoofdzakelijk gerangschikt volgens de grondstof	183,7	202,5	203,4	246,7	269,6	8,7	8,8	7,7	8,7	8,4
61. Bereide huiden en vellen en werken, n.e.g.; pelterijen	1,2	1,6	1,3	1,3	0,9	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
62. Bewerkte rubber, n.e.g.	0,8	2,3	2,2	3,5	4,9	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2
63. Werken van kurk of van hout (m.u.v. meubelen)	0,6	0,6	2,2	4,1	4,8	– 0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
64. Papier, karton; werken van cellulose, papier en karton	– 9,8	– 9,9	– 12,3	– 13,6	– 21,1	– 0,5	– 0,4	– 0,5	– 0,5	– 0,7
65. Garens, weefsels, artikelen van textielstoffen, n.e.g. en dergelijke produkten	36,9	44,1	45,8	56,2	67,9	0,8	1,9	1,7	2,0	2,1
66. Fabrikaten van minerale stoffen andere dan metalen, n.e.g.	11,1	28,9	30,1	40,2	32,6	0,5	1,2	1,1	1,4	1,0
67. IJzer en staal	132,9	129,8	125,7	136,3	164,6	6,3	5,6	4,7	4,8	5,2
68. Non-ferrometalen	15,8	6,8	9,1	15,2	9,1	0,8	0,3	0,3	0,5	0,3
69. Metaalwaren, n.e.g.	– 5,9	– 1,8	– 0,9	2,8	5,9	– 0,3	– 0,1	0,0	0,1	0,2
7. Vervoermaterieel	– 61,9	– 44,2	– 32,8	– 24,8	– 55,8	– 2,9	– 1,9	– 1,2	– 0,9	– 1,7
71. Generatoren, motoren en bijbehorende toestellen	– 17,3	– 6,3	– 10,4	– 15,7	– 27,0	– 0,8	– 0,3	– 0,4	– 0,6	– 0,8
72. Gespecialiseerde machines	11,3	15,3	11,3	8,1	10,6	0,5	0,7	0,4	0,3	0,3
73. Machines en toestellen voor de metaalbewerking	– 4,6	– 4,8	– 4,2	– 3,1	– 4,7	– 0,2	– 0,2	– 0,2	– 0,1	– 0,1
74. Machines voor meervoudig gebruik, n.e.g.	– 20,7	– 18,8	– 22,0	– 22,1	– 25,5	– 1,0	– 0,8	– 0,8	– 0,8	– 0,8
75. Kantoormachines en informatieverwerkende machines	– 11,9	– 14,1	– 15,1	– 19,9	– 27,7	– 0,6	– 0,6	– 0,6	– 0,7	– 0,9
76. Toestellen voor telecommunicatie en voor het opnemen en weergeven										
78. Voertuigen voor wegvervoer	– 8,2	– 1,0	28,0	32,8	– 12,8	– 0,5	– 0,6	– 0,5	– 0,3	– 0,4

79. Ander vervoermaterieel	– 10,2	– 12,7	– 12,3	– 7,7	– 12,8	– 0,3	0,0	0,9	1,1	1,0
8. Diverse fabrikaten	– 48,8	– 43,6	– 48,6	– 32,2	– 30,0	– 2,3	– 1,9	– 1,8	– 1,1	– 0,9
81. Sanitair, verwarmings- en verlichtingstoestellen	0,6	1,1	1,5	3,5	3,3	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
82. Meubelen	0,4	2,4	5,4	9,6	10,9	0,0	0,1	0,2	0,3	0,3
83. Reisartikelen, handtassen, e.d.	– 2,1	– 2,1	– 2,1	– 2,0	– 1,9	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,1
84. Kleding en kledingtoebehoren	– 24,1	– 27,2	– 31,0	– 30,8	– 31,2	– 1,1	– 1,2	– 1,2	– 1,1	– 1,0
85. Schoeisel	– 13,9	– 13,6	– 16,1	– 16,2	– 17,7	– 0,7	– 0,6	– 0,6	– 0,6	– 0,6
87. Instrumenten en apparaten voor beroepsuitoefening, wetenschap en controle, n.e.g.	– 7,3	– 7,3	– 10,5	– 8,2	– 9,4	– 0,3	– 0,3	– 0,4	– 0,3	– 0,3
88. Apparaten en benodigdheden voor fotografie en optiek, n.e.g.; uurwerken	14,6	17,9	21,4	25,2	28,1	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9
89. Diverse fabrikaten, n.e.g.	– 16,9	– 14,8	– 17,3	– 13,5	– 12,3	– 0,8	– 0,6	– 0,7	– 0,5	– 0,4
9. Goederen niet elders gerangschikt	29,2	20,3	71,7	76,5	96,3	1,4	0,9	2,7	2,7	3,0
91. Postpaketten	– 0,1	– 0,1	– 0,1	– 0,2	– 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
93. Speciale transacties	0,6	0,8	1,2	1,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
94. Levende dieren	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
95. Wapens	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
96. Munten, andere dan wettig betaalmiddel (m.u.v. goudstukken)	– 18,8	– 27,1	– 8,9	– 22,5	– 12,3	– 0,9	– 1,2	– 0,3	– 0,8	– 0,4
97. Niet-monetair goud	0,9	– 10,5	– 0,4	– 17,2	– 14,7	0,0	– 0,5	0,0	– 0,6	– 0,5
99. Vertrouwelijke trafiek	47,2	57,3	79,9	115,2	121,9	2,2	2,5	3,0	4,1	3,8
Algemeen totaal ...	**−210,4**	**−247,4**	**−260,2**	**−169,5**	**−203,7**	**−10,0**	**−10,7**	**− 9,8**	**− 6,0**	**− 6,4**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-31 — **Uitvoer per grote economische categorieën**

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	108 973	115 684	131 885	150 178	185 312	210 722	216 647	268 567
1.1. Basisprodukten	*46 741*	*26 909*	*30 969*	*34 593*	*39 632*	*43 288*	*41 411*	*55 296*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*62 232*	*88 775*	*100 916*	*115 585*	*145 680*	*167 434*	*175 236*	*213 271*
2. *N.e.g. produktiemiddelen*	662 255	710 834	847 276	949 910	994 853	1 148 122	1 289 179	1 491 665
2.1. Basisprodukten	*105 802*	*69 816*	*82 686*	*89 992*	*101 954*	*118 270*	*140 780*	*163 377*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*556 453*	*641 017*	*764 589*	*859 918*	*892 899*	*1 029 852*	*1 148 398*	*1 328 288*
3. *Brandstoffen en smeerolieën*	64 386	58 808	102 085	154 212	180 836	200 331	213 762	227 890
3.1. Basisprodukten	*2 127*	*879*	*1 031*	*1 735*	*3 486*	*5 296*	*3 472*	*5 306*
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*62 259*	*57 929*	*101 054*	*152 477*	*177 350*	*195 035*	*210 290*	*222 584*
4. *Investeringsgoederen* (uitgezonderd vervoermaterieel)	154 621	159 534	169 969	190 859	200 975	230 170	239 220	275 318
4.1. Investeringsgoederen	*135 064*	*105 845*	*114 047*	*126 212*	*134 212*	*156 348*	*158 528*	*184 664*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*19 557*	*53 689*	*55 922*	*64 647*	*66 763*	*73 822*	*80 691*	*90 655*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	185 438	195 198	226 669	231 905	264 861	334 407	378 795	382 999
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	*113 118*	*127 818*	*143 086*	*134 501*	*154 831*	*203 972*	*251 753*	*242 773*
5.2. Ander transportmaterieel	*29 195*	*25 258*	*32 482*	*41 357*	*43 257*	*53 400*	*46 782*	*49 529*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*43 125*	*42 122*	*51 101*	*56 047*	*66 773*	*77 035*	*80 260*	*90 697*
6. *Andere verbruiksgoederen*	152 002	155 556	168 569	194 853	215 129	245 551	278 964	315 354
6.1. Duurzame	*60 478*	*64 847*	*68 114*	*79 567*	*84 649*	*91 013*	*104 836*	*118 314*
6.2. Half-duurzame	*51 557*	*42 211*	*45 673*	*51 326*	*55 378*	*65 159*	*72 815*	*82 585*
6.3. Niet-duurzame	*39 966*	*48 498*	*54 781*	*63 960*	*75 102*	*89 379*	*101 312*	*114 455*
7. *Andere goederen*	17 031	14 645	14 774	18 441	20 351	23 850	34 775	30 324
Algemeen totaal ...	**1 344 704**	**1 410 258**	**1 661 224**	**1 890 359**	**2 062 316**	**2 393 153**	**2 651 342**	**2 992 116**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-32 — Jaarlijkse ontwikkeling van de uitvoer per grote economische categorieën

In %

OMSCHRIJVING	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	3,5	6,2	14,0	13,9	23,4	13,7	2,8	24,0
1.1. Basisprodukten	*– 8,1*	*–42,4*	*15,1*	*11,7*	*14,6*	*9,2*	*– 4,5*	*33,5*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*14,3*	*42,7*	*13,7*	*14,5*	*26,0*	*14,9*	*4,7*	*21,7*
2. *N.e.g. produktiemiddelen*	5,6	7,3	19,2	12,1	4,7	15,4	12,3	15,7
2.1. Basisprodukten	*28,0*	*–34,0*	*18,4*	*8,8*	*13,3*	*16,0*	*19,0*	*16,1*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*2,2*	*15,2*	*19,3*	*12,5*	*3,8*	*15,3*	*11,5*	*15,7*
3. *Brandstoffen en smeerolieën*	18,3	8,7	73,6	51,1	17,3	10,8	6,7	6,6
3.1. Basisprodukten	*37,8*	*–58,7*	*17,3*	*68,3*	*0,9*	*51,9*	*–52,5*	*52,8*
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*17,8*	*– 7,0*	*74,4*	*50,9*	*16,3*	*10,0*	*7,8*	*5,8*
4. *Investeringsgoederen* (uitgezonderd vervoermaterieel)	3,8	3,2	6,5	12,3	5,3	14,5	3,9	15,1
4.1. Investeringsgoederen	*2,7*	*–21,6*	*7,7*	*10,7*	*6,3*	*16,5*	*1,4*	*16,5*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*11,9*	*7,5*	*4,2*	*15,6*	*3,3*	*10,6*	*9,3*	*12,3*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	6,3	5,3	16,1	2,3	14,2	26,3	13,3	1,1
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	*7,9*	*13,0*	*11,9*	*– 6,0*	*15,1*	*31,7*	*23,4*	*– 3,7*
5.2. Ander transportmaterieel	*1,8*	*–13,5*	*28,6*	*27,3*	*4,6*	*23,4*	*–14,1*	*5,9*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*5,3*	*–12,3*	*21,3*	*9,7*	*19,1*	*15,4*	*4,2*	*13,0*
6. *Andere verbruiksgoederen*	6,8	2,3	8,4	15,6	10,4	14,1	13,6	13,0
6.1. Duurzame	*7,1*	*7,2*	*5,0*	*16,8*	*6,4*	*7,5*	*15,2*	*12,9*
6.2. Half-duurzame	*4,3*	*–18,1*	*8,2*	*12,4*	*7,9*	*17,7*	*11,8*	*13,4*
6.3. Niet-duurzame	*9,8*	*21,3*	*13,0*	*16,8*	*17,4*	*19,0*	*13,4*	*13,0*
7. *Andere goederen*	24,3	–14,0	0,8	24,8	10,4	17,2	45,8	–14,7
Algemeen totaal ...	**6,2**	**5,4**	**17,8**	**13,8**	**9,1**	**16,0**	**10,8**	**12,9**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-33 — Invoer per grote economische categorieën

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	151 641	164 015	180 077	192 831	224 511	269 977	269 127	318 447
1.1. Basisprodukten	*82 363*	*70 215*	*76 302*	*81 950*	*100 354*	*120 404*	*122 537*	*147 799*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*69 278*	*93 800*	*103 775*	*110 881*	*124 157*	*149 568*	*146 590*	*170 648*
2. *N.e.g. produktiemiddelen*	550 811	594 756	711 436	826 278	858 890	979 005	1 090 343	1 274 784
2.1. Basisprodukten	*159 682*	*135 129*	*161 982*	*193 561*	*199 134*	*212 668*	*250 518*	*295 097*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*391 129*	*459 627*	*549 454*	*632 717*	*659 756*	*766 337*	*839 824*	*979 687*
3. *Brandstoffen en smeeroliën*	201 666	188 403	249 769	361 138	468 657	542 297	530 520	588 364
3.1. Basisprodukten	*164 839*	*139 696*	*174 606*	*255 633*	*338 223*	*364 632*	*324 852*	*333 005*
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*36 827*	*48 707*	*75 163*	*105 505*	*130 434*	*177 665*	*205 668*	*255 359*
4. *Investeringsgoederen* (uitgezonderd vervoermaterieel)	155 223	168 204	185 537	213 714	218 066	250 781	266 269	315 416
4.1. Investeringsgoederen	*127 684*	*103 813*	*114 652*	*130 213*	*133 298*	*153 559*	*161 728*	*194 687*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*27 539*	*64 391*	*70 885*	*83 501*	*84 768*	*97 222*	*104 542*	*120 728*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	210 117	227 614	254 990	260 507	279 251	333 219	365 536	385 012
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	*48 332*	*54 437*	*64 915*	*65 884*	*69 448*	*74 806*	*88 917*	*99 002*
5.2. Ander transportmaterieel	*22 953*	*22 296*	*26 493*	*32 371*	*28 078*	*30 519*	*26 324*	*30 052*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*138 832*	*150 881*	*163 582*	*162 252*	*181 725*	*227 894*	*250 295*	*255 958*
6. *Andere verbruiksgoederen*	175 101	179 395	197 344	219 698	227 740	258 162	266 771	293 021
6.1. Duurzame	*49 936*	*52 774*	*56 300*	*61 712*	*61 156*	*63 846*	*59 989*	*64 393*
6.2. Half-duurzame	*89 930*	*77 446*	*85 853*	*96 626*	*101 274*	*115 614*	*121 518*	*130 886*
6.3. Niet-duurzame	*35 235*	*49 175*	*55 191*	*61 360*	*65 309*	*78 702*	*85 264*	*97 743*
7. *Andere goederen*	3 423	3 658	5 200	26 642	32 645	19 921	32 299	20 724
Algemeen totaal ...	**1 447 981**	**1 526 044**	**1 784 353**	**2 100 807**	**2 309 761**	**2 653 362**	**2 820 865**	**3 195 769**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-34 — **Jaarlijkse ontwikkeling van de invoer per grote economische categorieën**

In %

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	8,2	9,8	7,1	16,4	20,3	– 0,3	18,3
1.1. Basisprodukten	*–14,7*	*8,7*	*7,4*	*22,5*	*20,0*	*1,8*	*20,6*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*35,4*	*10,6*	*6,8*	*12,0*	*20,5*	*– 2,0*	*16,4*
2. *N.e.g. produktiemiddelen*	80,0	19,6	16,1	3,9	14,0	11,4	16,9
2.1. Basisprodukten	*–15,4*	*19,9*	*19,5*	*2,9*	*6,8*	*17,8*	*17,8*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*17,5*	*19,5*	*15,2*	*4,3*	*16,2*	*9,6*	*16,7*
3. *Brandstoffen en smeeroliën*	– 6,6	32,6	44,6	29,8	15,7	– 2,2	10,9
3.1. Basisprodukten	*–15,3*	*25,0*	*46,4*	*32,3*	*7,8*	*–12,2*	*2,5*
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*32,3*	*54,3*	*40,4*	*23,6*	*36,2*	*15,8*	*24,2*
4. *Investeringsgoederen* (uitgezonderd vervoermaterieel)	8,4	10,3	15,2	2,0	15,0	6,2	18,5
4.1. Investeringsgoederen	*–18,7*	*10,4*	*13,6*	*2,4*	*15,2*	*5,3*	*20,4*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*33,8*	*10,1*	*17,8*	*1,5*	*14,7*	*7,5*	*15,5*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	8,3	12,0	2,2	7,2	19,3	9,7	5,3
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	*12,6*	*19,2*	*1,5*	*5,4*	*7,7*	*18,9*	*11,3*
5.2. Ander transportmaterieel	*– 2,7*	*18,8*	*22,2*	*–13,3*	*8,7*	*–15,9*	*14,2*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*8,7*	*8,4*	*– 0,9*	*12,0*	*25,4*	*9,8*	*2,3*
6. *Andere verbruiksgoederen*	2,5	10,0	11,3	3,7	13,4	3,3	9,8
6.1. Duurzame	*5,7*	*6,7*	*9,6*	*– 0,9*	*4,4*	*– 6,4*	*7,3*
6.2. Half-duurzame	*–13,9*	*10,9*	*12,5*	*4,8*	*14,2*	*5,1*	*7,7*
6.3. Niet-duurzame	*39,6*	*12,2*	*11,2*	*6,4*	*20,7*	*8,3*	*14,6*
7. *Andere goederen*	6,9	42,2	12,3	22,5	–39,0	62,1	–55,9
Algemeen totaal	**5,4**	**16,9**	**17,7**	**9,9**	**14,9**	**6,3**	**13,3**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-35 — **Netto-uitvoer per grote economische categorieën**

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	– 42 668	– 48 331	– 48 192	– 42 652	– 39 200	– 59 255	– 52 480	– 49 880
1.1. Basisprodukten	*– 35 622*	*– 43 306*	*– 45 334*	*– 47 356*	*– 60 723*	*– 77 121*	*– 81 126*	*– 92 503*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*– 7 046*	*– 5 025*	*– 2 858*	*4 704*	*21 523*	*17 866*	*28 646*	*42 623*
2. *N.e.g. produktiemiddelen*	111 444	116 077	135 840	123 632	135 963	169 117	198 836	216 881
2.1. Basisprodukten	*– 53 880*	*– 65 313*	*– 79 296*	*–103 569*	*– 97 180*	*– 94 398*	*–109 738*	*–131 720*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*165 323*	*181 390*	*215 136*	*227 201*	*233 143*	*263 515*	*308 574*	*348 600*
3. *Brandstoffen en smeeroliën*	–137 281	–129 595	–147 684	–206 926	–287 821	–341 966	–316 758	–360 474
3.1. Basisprodukten	*–162 712*	*–138 817*	*–173 575*	*–253 898*	*–334 737*	*–359 336*	*–321 380*	*–327 699*
3.2. Produkten die een berwerking hebben ondergaan	*25 431*	*9 222*	*25 891*	*46 972*	*46 916*	*17 370*	*4 622*	*– 32 775*
4. *Investeringsgoederen* (uitgezonderd vervoermaterieel)	– 602	– 8 670	– 15 569	– 22 855	– 17 092	– 20 611	– 27 049	– 40 097
4.1. Investeringsgoederen	*7 380*	*2 032*	*– 606*	*– 4 001*	*914*	*2 789*	*– 3 199*	*– 10 024*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*– 7 982*	*– 10 702*	*– 14 963*	*– 18 854*	*– 18 006*	*– 23 400*	*– 23 850*	*– 30 074*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermidellen*	– 24 680	– 32 417	– 28 321	– 28 601	– 14 390	1 188	13 259	– 2 014
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	*64 785*	*73 380*	*78 171*	*68 617*	*85 382*	*129 166*	*162 836*	*143 771*
5.2. Ander transportmaterieel	*6 242*	*2 962*	*5 989*	*8 987*	*15 179*	*22 881*	*20 458*	*19 476*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*– 95 707*	*–108 759*	*–112 481*	*–106 205*	*–114 952*	*–150 859*	*–170 035*	*–165 261*
6. *Andere verbruiksgoederen*	– 23 099	– 23 838	– 28 775	– 24 845	– 12 611	– 12 611	12 193	22 332
6.1. Duurzame	*10 543*	*12 073*	*11 814*	*17 855*	*23 493*	*27 167*	*44 847*	*53 922*
6.2. Half-duurzame	*– 38 372*	*– 35 235*	*– 40 179*	*– 45 301*	*– 45 897*	*– 50 455*	*– 48 702*	*– 48 301*
6.3. Niet-duurzame	*4 731*	*– 676*	*– 410*	*2 600*	*9 792*	*10 677*	*16 048*	*16 712*
7. *Andere goederen*	13 609	10 987	9 573	– 8 201	– 12 294	3 929	2 476	9 600
Algemeen totaal ...	**–103 277**	**–115 787**	**–123 129**	**–210 448**	**–247 445**	**–260 209**	**–169 524**	**–203 653**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S. en A.D.S.D.

X-36 — **Geografische indeling van de uitvoer per grote economische categorieën in 1984**

OMSCHRIJVING	FRANKRIJK	NEDERLAND	DUITSE BONDSREPUBLIEK	ITALIË	VERENIGD KONINKRIJK	DENEMARKEN	IERLAND	GRIEKENLAND	E.E.G.	LANDEN MET STAATSHANDEL
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	71 701	56 166	44 541	17 477	17 432	1 364	942	1 963	211 586	3 083
1.1. Basisprodukten	*15 969*	*10 063*	*10 063*	*4 001*	*1 256*	*48*	*72*	*244*	*41 716*	*1 639*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*55 732*	*46 103*	*34 478*	*13 475*	*16 177*	*1 315*	*870*	*1 719*	*169 869*	*1 444*
2. *N.e.g. produktiemiddelen*	274 689	170 704	267 084	81 023	146 332	15 079	5 816	8 060	968 788	43 39
2.1. Basisprodukten	*16 363*	*20 171*	*16 404*	*4 604*	*36 621*	*214*	*233*	*195*	*94 805*	*2 535*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*258 326*	*150 533*	*250 680*	*76 419*	*109 711*	*14 865*	*5 583*	*7 865*	*873 984*	*40 864*
3. *Brandstoffen en smeeroliën*	26 074	36 284	60 619	3 920	30 121	290	668	133	158 109	998
3.1. Basisprodukten	*745*	*1 187*	*1 934*	*58*	*660*	—	—	—	*4 585*	-
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*25 329*	*35 097*	*58 685*	*3 862*	*29 461*	*290*	*668*	*133*	*153 524*	*998*
4. *Investeringsgoederen* (uitgezonderd vervoermaterieel)	53 870	40 030	37 627	12 250	24 294	2 582	1 280	1 331	173 264	3 119
4.1. Investeringsgoederen	*39 816*	*26 632*	*23 569*	*8 237*	*16 898*	*1 669*	*792*	*765*	*118 378*	*1 620*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*14 054*	*13 398*	*14 057*	*4 013*	*7 396*	*914*	*487*	*565*	*54 885*	*1 499*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	56 552	42 591	120 573	25 995	52 294	4 365	1 314	1 921	305 603	1 167
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	*32 560*	*17 901*	*99 159*	*18 361*	*34 314*	*2 314*	*1 156*	*1 230*	*206 996*	*369*
5.2. Ander transportmaterieel	*11 258*	*6 996*	*5 137*	*4 882*	*5 284*	*1 166*	*22*	*344*	*35 090*	*382*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*12 734*	*17 694*	*16 276*	*2 752*	*12 696*	*884*	*135*	*347*	*63 517*	*416*
6. *Andere verbruiksgoederen*	68 908	70 516	58 015	12 932	25 668	3 618	1 173	1 171	242 002	2 40
6.1. Duurzame	*23 568*	*19 502*	*25 456*	*4 433*	*13 956*	*1 422*	*450*	*434*	*89 220*	*525*
6.2. Half-duurzame	*21 311*	*22 406*	*15 859*	*4 386*	*4 285*	*868*	*477*	*198*	*69 792*	*510*
6.3. Niet-duurzame	*24 029*	*28 608*	*16 700*	*4 113*	*7 426*	*1 328*	*246*	*538*	*82 990*	*1 369*
7. *Andere goederen*	610	303	1 213	212	226	24	27	291	2 904	1
Algemeen totaal ...	**552 404**	**416 594**	**589 672**	**153 807**	**296 367**	**27 322**	**11 220**	**14 870**	**2 062 255**	**54 17**

Miljoenen franken

ANDERE LANDEN VAN EUROPA	EUROPA	ZAÏRE	REPUBLIEK VAN ZUID-AFRIKA	ANDERE LANDEN VAN AFRIKA	AFRIKA	VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA	CANADA	ANDERE LANDEN VAN AMERIKA	AMERIKA	JAPAN	ANDERE LANDEN VAN AZIË	AZIË	OCEANIË EN ANDERE	ALGEMEEN TOTAAL
534	220 003	1 760	394	15 877	18 030	2 619	595	2 672	5 886	1 328	22 811	24 139	508	268 567
128	*44 483*	*122*	*60*	*2 060*	*2 241*	*482*	*40*	*269*	*790*	*443*	*7 305*	*7 748*	*32*	*55 296*
206	*175 519*	*1 638*	*334*	*13 817*	*15 789*	*2 136*	*556*	*2 403*	*5 095*	*885*	*15 506*	*16 391*	*476*	*213 271*
21 717	1 133 904	3 837	7 405	40 684	51 926	112 610	12 069	14 450	139 128	19 409	139 125	158 533	8 173	1 491 665
790	*104 130*	*404*	*165*	*2 199*	*2 768*	*7 666*	*139*	*657*	*8 462*	*1 709*	*46 163*	*47 872*	*146*	*163 377*
1 927	*1 029 775*	*3 433*	*7 240*	*38 485*	*49 158*	*104 944*	*11 930*	*13 792*	*130 666*	*17 699*	*92 962*	*110 662*	*8 027*	*1 328 288*
2 403	184 510	183	157	4 205	4 544	12 935	635	219	13 790	102	2 962	3 064	21 981	227 890
718	*5 303*	*1*	—	—	*1*	*0*	—	*1*	*1*	—	—	—	—	*5 306*
2 685	*179 207*	*182*	*157*	*4 204*	*4 543*	*12 935*	*635*	*218*	*13 789*	*102*	*2 962*	*3 064*	*21 981*	*222 584*
2 163	202 546	2 834	4 590	14 028	21 452	14 442	1 396	6 031	21 868	1 534	24 422	25 957	3 495	275 318
1 090	*138 088*	*1 587*	*3 300*	*9 881*	*14 767*	*8 737*	*750*	*2 846*	*12 333*	*1 217*	*15 829*	*17 046*	*2 430*	*184 664*
074	*64 458*	*1 248*	*1 290*	*4 147*	*6 685*	*5 705*	*646*	*3 185*	*9 535*	*318*	*8 593*	*8 911*	*1 065*	*90 655*
3 059	336 829	2 092	528	8 699	11 319	21 300	328	1 479	23 107	851	10 165	11 016	728	382 999
1 719	*225 084*	*505*	*49*	*4 120*	*4 674*	*10 114*	*70*	*256*	*10 440*	*498*	*1 951*	*2 448*	*126*	*242 773*
472	*40 944*	*758*	*64*	*2 142*	*2 964*	*2 884*	*22*	*248*	*3 154*	*109*	*2 165*	*2 273*	*192*	*49 529*
867	*70 800*	*829*	*415*	*2 436*	*3 681*	*8 302*	*235*	*975*	*9 512*	*245*	*6 050*	*6 294*	*409*	*90 697*
2 112	269 521	1 694	1 252	4 035	6 980	12 958	1 794	1 402	6 155	1 584	19 426	21 010	1 688	315 354
203	*98 952*	*374*	*232*	*896*	*1 502*	*5 996*	*574*	*322*	*6 892*	*259*	*10 088*	*10 347*	*621*	*118 314*
842	*76 144*	*414*	*197*	*787*	*1 399*	*2 326*	*313*	*141*	*2 781*	*124*	*1 827*	*1 951*	*310*	*82 585*
1 066	*94 425*	*905*	*823*	*2 352*	*4 080*	*4 635*	*907*	*939*	*6 482*	*1 201*	*7 511*	*8 712*	*756*	*114 455*
472	4 377	76	2	1 350	1 428	4 526	182	1 796	6 505	2	16 717	16 719	1 295	30 324
261	**2 351 690**	**12 474**	**14 327**	**88 878**	**115 680**	**181 390**	**17 000**	**28 049**	**226 439**	**24 811**	**235 628**	**260 439**	**37 868**	**2 992 116**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-37 — Geografische indeling van de invoer per grote economische categorieën in 1984

OMSCHRIJVING	FRANKRIJK	NEDERLAND	DUITSE BONDSREPUBLIEK	ITALIË	VERENIGD KONINKRIJK	DENEMARKEN	IERLAND	GRIEKENLAND	E.E.G.	LANDEN MET STAATSHANDEL	ANDERE LANDEN VAN EUROPA
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	80 909	80 366	31 407	9 743	16 014	5 017	2 403	969	226 828	2 748	11
1.1. Basisprodukten	*33 601*	*26 254*	*7 817*	*3 328*	*8 808*	*2 200*	*260*	*425*	*82 693*	*1 064*	5
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*47 308*	*54 112*	*23 590*	*6 415*	*7 206*	*2 817*	*2 142*	*544*	*144 135*	*1 684*	6
2. *N.e.g. produktiemiddelen*	182 492	222 370	238 255	37 208	134 815	4 236	7 327	2 862	829 564	35 79[illegible]	14
2.1. Basisprodukten	*31 731*	*23 177*	*14 670*	*1 501*	*81 585*	*870*	*2 227*	*799*	*156 561*	*2 82[illegible]*	16
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*150 761*	*199 193*	*223 585*	*35 707*	*53 230*	*3 366*	*5 099*	*2 063*	*673 003*	*32 97[illegible]*	97
3. *Brandstoffen en smeeroliën*	35 764	164 513	44 106	2 496	67 170	40	0	1 084	315 174	85 18[illegible]	14
3.1. Basisprodukten	*21 710*	*50 177*	*27 406*	—	*47 484*	—	*0*	—	*146 776*	*33 83[illegible]*	3
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*14 054*	*114 336*	*16 701*	*2 496*	*19 685*	*40*	*0*	*1 084*	*168 398*	*51 35[illegible]*	11
4. *Investeringsgoederen* (uitgezonderd vervoermaterieel)	41 120	46 857	100 014	17 035	23 750	2 633	2 997	72	234 477	1 24[illegible]	2
4.1. Investeringsgoederen	*22 737*	*29 422*	*60 870*	*10 865*	*14 254*	*1 614*	*2 534*	*43*	*142 338*	*96[illegible]*	1
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*18 383*	*17 435*	*39 144*	*6 170*	*9 496*	*1 019*	*463*	*29*	*92 139*	*27[illegible]*	
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	66 743	19 205	157 498	11 769	22 459	1 352	467	74	279 567	2 05[illegible]	3
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	*17 071*	*2 046*	*34 273*	*5 543*	*2 543*	*41*	*0*	*3*	*61 521*	*1 70[illegible]*	
5.2. Ander transportmaterieel	*7 122*	*6 525*	*7 371*	*1 205*	*957*	*113*	*7*	*4*	*23 303*	*12[illegible]*	
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*42 550*	*10 635*	*115 853*	*5 020*	*18 959*	*1 199*	*460*	*67*	*194 743*	*22[illegible]*	2
6. *Andere verbruiksgoederen*	59 773	66 793	62 261	35 535	13 784	2 461	1 493	661	242 762	3 54[illegible]	1
6.1. Duurzame	*7 753*	*13 995*	*17 915*	*7 730*	*2 737*	*942*	*386*	*3*	*51 461*	*1 55[illegible]*	
6.2. Half-duurzame	*26 721*	*27 605*	*22 961*	*23 338*	*4 829*	*710*	*638*	*444*	*107 246*	*1 56[illegible]*	
6.3. Niet-duurzame	*25 299*	*25 193*	*21 385*	*4 467*	*6 218*	*809*	*470*	*214*	*84 055*	*42[illegible]*	
7. *Andere goederen*	518	446	2 974	568	1 919	8	0	0	6 433	1	
Algemeen totaal ...	**467 319**	**600 550**	**636 515**	**114 355**	**279 911**	**15 747**	**14 687**	**5 722**	**2 134 805**	**130 59[illegible]**	2

Miljoenen franken

VAN EUROPA	EUROPA	ZAÏRE	REPUBLIEK VAN ZUID-AFRIKA	ANDERE LANDEN VAN AFRIKA	AFRIKA	VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA	CANADA	ANDERE LANDEN VAN AMERIKA	AMERIKA	JAPAN	ANDERE LANDEN VAN AZIË	AZIË	OCEANIË EN ANDERE	ALGEMEEN TOTAAL
1 428	241 004	515	1 265	7 358	9 138	24 704	2 211	26 182	53 097	313	10 969	11 282	3 927	318 447
396	*89 153*	*504*	*1 090*	*5 152*	*6 746*	*19 954*	*1 526*	*20 945*	*42 426*	*29*	*6 506*	*6 535*	*2 939*	*147 799*
032	*151 851*	*11*	*175*	*2 206*	*2 392*	*4 750*	*684*	*5 237*	*10 671*	*284*	*4 463*	*4 747*	*988*	*170 648*
1 555	979 914	28 856	10 175	36 150	75 181	94 883	13 809	42 780	151 473	8 417	50 746	59 164	9 053	1 274 784
625	*176 006*	*8 959*	*3 121*	*25 589*	*37 670*	*36 119*	*6 849*	*19 210*	*62 178*	*601*	*11 587*	*12 188*	*7 055*	*295 097*
930	*803 908*	*19 896*	*7 054*	*10 560*	*37 511*	*58 764*	*6 960*	*23 570*	*89 294*	*7 817*	*39 159*	*46 976*	*1 998*	*979 687*
706	415 068	—	5 266	68 645	73 910	12 456	1 132	11 150	24 738	17	61 476	61 492	13 155	588 364
115	*183 723*	—	*5 252*	*64 559*	*69 811*	*11 662*	*1 099*	*8 022*	*20 783*	—	*57 109*	*57 109*	*1 579*	*333 005*
592	*231 345*	—	*14*	*4 085*	*4 099*	*794*	*33*	*3 128*	*3 955*	*17*	*4 367*	*4 383*	*11 576*	*255 359*
813	259 535	61	69	149	280	34 274	658	564	35 496	16 007	3 396	19 403	702	315 416
939	*158 246*	*59*	*29*	*123*	*212*	*20 925*	*458*	*483*	*21 866*	*11 432*	*2 546*	*13 978*	*385*	*194 687*
874	*101 289*	*2*	*40*	*26*	*68*	*13 348*	*200*	*81*	*13 629*	*4 575*	*850*	*5 425*	*317*	*120 728*
863	319 487	24	9	780	814	19 097	451	919	20 466	37 731	2 844	40 575	3 671	385 012
037	*68 267*	*2*	—	*6*	*8*	*90*	*2*	*11*	*102*	*30 446*	*175*	*30 662*	*3*	*99 002*
723	*27 150*	*0*	*0*	*3*	*3*	*601*	*1*	*160*	*763*	*2 011*	*106*	*2 117*	*19*	*30 052*
101	*224 069*	*23*	*9*	*771*	*803*	*18 406*	*447*	*748*	*19 602*	*5 274*	*2 562*	*7 836*	*3 649*	*255 958*
123	265 432	5	12	3 160	3 176	5 893	288	245	6 427	4 675	13 071	17 745	241	293 021
777	*57 793*	*2*	*4*	*200*	*207*	*883*	*28*	*20*	*931*	*2 591*	*2 788*	*5 379*	*84*	*64 393*
323	*116 138*	*2*	*1*	*2 827*	*2 830*	*1 977*	*99*	*125*	*2 201*	*1 360*	*8 293*	*9 654*	*63*	*130 886*
023	*91 501*	*1*	*6*	*133*	*139*	*3 033*	*161*	*100*	*3 294*	*724*	*1 990*	*2 713*	*95*	*97 743*
2 601	19 057	1	73	21	95	1 079	71	29	1 180	7	385	392	0	20 724
4 099	**2 499 496**	**29 461**	**16 870**	**116 262**	**162 594**	**192 387**	**18 619**	**81 870**	**292 876**	**67 167**	**142 887**	**210 053**	**30 749**	**3 195 769**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-38 — **Geografische indeling van de netto- uitvoer per grote economische categorieën in 1984**

OMSCHRIJVING	FRANKRIJK	NEDERLAND	DUITSE BONDSREPUBLIEK	ITALIË	VERENIGD KONINKRIJK	DENEMARKEN	IERLAND	GRIEKENLAND	E.E.G.	ANDERE LANDEN VAN EUROPA
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	– 9 209	– 24 200	13 135	7 733	1 418	–3 653	–1 461	994	– 15 242	336
1.1. Basisprodukten	*–17 632*	*– 16 191*	*2 247*	*673*	*– 7 552*	*–2 151*	*– 189*	*–181*	*– 40 976*	*575*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*8 424*	*– 8 009*	*10 888*	*7 060*	*8 971*	*–1 502*	*–1 273*	*1 175*	*25 734*	*– 240*
2. *N.e.g. produktiemiddelen*	92 197	– 51 665	28 829	43 815	11 517	10 843	–1 510	5 198	139 224	7 604
2.1. Basisprodukten	*–15 368*	*– 3 007*	*1 734*	*3 103*	*–44 965*	*– 656*	*–1 994*	*–604*	*– 61 757*	*– 285*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*107 565*	*– 48 659*	*27 095*	*40 712*	*56 481*	*11 499*	*484*	*5 803*	*200 981*	*7 889*
3. *Brandstoffen en smeeroliën*	– 9 690	–128 229	16 512	1 423	–37 049	250	668	–951	–157 065	–84 190
3.1. Basisprodukten	*–20 964*	*– 48 989*	*–25 472*	*58*	*–46 824*	*—*	*—*	*—*	*–142 192*	*–33 832*
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*11 274*	*– 79 239*	*41 984*	*1 366*	*9 775*	*250*	*668*	*–951*	*– 14 873*	*–50 358*
4. *Investeringsgoederen* (uitgezonderd vervoermaterieel)	12 750	– 6 827	–62 388	– 4 786	545	– 50	–1 718	1 259	– 61 214	1 874
4.1. Investeringsgoederen	*17 079*	*– 2 790*	*–37 301*	*– 2 628*	*2 644*	*55*	*–1 742*	*723*	*– 23 960*	*651*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*– 4 328*	*– 4 037*	*–25 087*	*– 2 157*	*– 2 100*	*– 105*	*24*	*536*	*– 37 253*	*1 223*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	–10 191	23 385	–36 925	14 226	29 834	3 012	847	1 847	26 036	– 891
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	*15 489*	*15 855*	*64 886*	*12 818*	*31 771*	*2 273*	*1 156*	*1 228*	*145 475*	*– 1 340*
5.2. Ander transportmaterieel	*4 137*	*471*	*– 2 233*	*3 676*	*4 327*	*1 054*	*16*	*340*	*11 787*	*258*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*–29 816*	*7 059*	*–99 578*	*– 2 269*	*– 6 264*	*– 314*	*– 325*	*280*	*–131 226*	*191*
6. *Andere verbruiksgoederen*	9 135	3 723	– 4 246	–22 603	11 884	1 158	– 320	510	– 760	– 1 140
6.1. Duurzame	*15 815*	*5 506*	*7 541*	*– 3 296*	*11 219*	*480*	*64*	*431*	*37 760*	*– 1 026*
6.2. Half-duurzame	*– 5 409*	*– 5 199*	*– 7 102*	*–18 952*	*– 544*	*159*	*– 160*	*–246*	*– 37 454*	*– 1 060*
6.3. Niet-duurzame	*– 1 270*	*3 416*	*– 4 685*	*– 354*	*1 209*	*519*	*– 224*	*324*	*– 1 065*	*946*
7. *Andere goederen*	92	– 143	– 1 760	– 356	– 1 694	16	27	291	– 3 528	– 12
Algemeen totaal ...	**85 085**	**–183 956**	**–46 843**	**39 453**	**16 455**	**11 576**	**–3 468**	**9 148**	**– 72 550**	**–76 418**

Miljoenen franken

STAATSHANDEL	EUROPA	ZAÏRE	REPUBLIEK VAN ZUID-AFRIKA	ANDERE LANDEN VAN AFRIKA	AFRIKA	VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA	CANADA	ANDERE LANDEN VAN AMERIKA	AMERIKA	JAPAN	ANDERE LANDEN VAN AZIË	AZIË	OCEANIË EN ANDERE	ALGEMEEN TOTAAL
– 3 095	– 21 001	1 245	– 871	8 519	8 893	–22 086	–1 615	–23 510	–47 211	1 015	11 842	12 857	–3 419	– 49 880
– 4 269	*– 44 670*	*– 383*	*–1 030*	*– 3 092*	*– 4 504*	*–19 472*	*–1 487*	*–20 676*	*–41 635*	*414*	*799*	*1 213*	*–2 907*	*– 92 503*
– 1 825	*23 669*	*1 627*	*159*	*11 611*	*13 397*	*– 2 614*	*– 129*	*– 2 834*	*– 5 576*	*602*	*11 043*	*11 645*	*– 512*	*42 623*
7 162	153 990	–25 019	–2 770	4 534	–23 254	17 727	–1 740	–28 331	–12 344	10 991	88 378	99 370	– 881	216 881
– 9 834	*– 71 876*	*– 8 555*	*–2 956*	*–23 391*	*–34 902*	*–28 453*	*–6 710*	*–18 553*	*–53 716*	*1 109*	*34 575*	*35 684*	*–6 909*	*–131 720*
6 997	*225 867*	*–16 463*	*186*	*27 925*	*11 648*	*46 179*	*4 970*	*– 9 778*	*41 372*	*9 883*	*53 803*	*63 686*	*6 029*	*348 600*
0 697	–230 558	182	–5 109	–64 439	–69 366	479	– 496	–10 931	–10 948	86	–58 514	–58 428	8 826	–360 474
– 2 396	*–178 420*	*0*	*–5 252*	*–64 558*	*–69 810*	*–11 662*	*–1 099*	*– 8 021*	*–20 782*	*—*	*–57 108*	*–57 108*	*–1 579*	*–327 699*
3 093	*– 52 138*	*182*	*142*	*119*	*444*	*12 141*	*603*	*– 2 910*	*9 834*	*86*	*– 1 406*	*– 1 320*	*10 405*	*– 32 775*
2 351	– 56 989	2 773	4 520	13 879	21 172	–19 832	738	5 467	–13 628	–14 473	21 026	6 554	2 793	– 40 097
3 151	*– 20 158*	*1 527*	*3 270*	*9 758*	*14 555*	*–12 188*	*292*	*2 363*	*– 9 534*	*–10 215*	*13 283*	*3 068*	*2 045*	*– 10 024*
– 801	*– 36 831*	*1 246*	*1 250*	*4 121*	*6 617*	*– 7 644*	*446*	*3 104*	*– 4 094*	*– 4 257*	*7 743*	*3 486*	*748*	*– 30 074*
– 7 803	17 342	2 068	519	7 918	10 505	2 203	– 123	560	2 640	–36 880	7 322	–29 559	–2 943	– 2 014
12 682	*156 817*	*503*	*49*	*4 114*	*4 666*	*10 024*	*68*	*245*	*10 338*	*–29 949*	*1 775*	*–28 174*	*123*	*143 771*
1 749	*13 794*	*758*	*64*	*2 139*	*2 961*	*2 283*	*21*	*88*	*2 392*	*– 1 902*	*2 059*	*156*	*173*	*19 476*
–22 234	*–153 269*	*807*	*406*	*1 665*	*2 878*	*–10 104*	*– 212*	*227*	*–10 090*	*– 5 029*	*3 488*	*– 1 542*	*–3 240*	*–165 261*
5 989	4 089	1 689	1 240	875	3 804	7 065	1 506	1 157	9 728	– 3 090	6 355	3 265	1 446	22 332
4 425	*41 159*	*372*	*228*	*696*	*1 295*	*5 113*	*546*	*302*	*5 961*	*– 2 332*	*7 301*	*4 969*	*538*	*53 922*
1 480	*– 39 994*	*413*	*196*	*–2 040*	*– 1 431*	*350*	*214*	*16*	*580*	*– 1 236*	*– 6 466*	*– 7 702*	*247*	*– 48 301*
3 043	*2 924*	*905*	*817*	*2 220*	*3 941*	*1 602*	*746*	*839*	*3 187*	*478*	*5 521*	*5 998*	*662*	*16 712*
11 139	– 14 679	75	– 72	1 329	1 332	3 447	111	1 767	5 325	– 5	16 332	16 327	1 295	9 600
1 162	**–147 806**	**–16 987**	**–2 542**	**–27 384**	**–46 914**	**–10 998**	**–1 619**	**–53 821**	**–66 437**	**–42 356**	**92 741**	**50 386**	**7 119**	**–203 653**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S. en A.D.S.D.

X-39 — **Geografische verdeling van de uitvoer en de invoer**

Miljarden franken

Landen en landengroepen	Uitvoer							Invoer						
	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Europa	**1 145,1**	**1 384,2**	**1 571,4**	**1 661,2**	**1 933,8**	**2 127,8**	**2 351,7**	**1 172,1**	**1 348,0**	**1 522,1**	**1 657,1**	**1 950,4**	**2 188,8**	**2 499,5**
West Europa	1 118,3	1 351,7	1 533,0	1 620,1	1 892,2	2 072,0	2 297,5	1 146,1	1 316,8	1 474,5	1 602,8	1 864,9	2 098,2	2 368,9
E.E.G.	*1 015,9*	*1 214,7*	*1 356,5*	*1 442,4*	*1 687,7*	*1 855,2*	*2 062,3*	*1 056,2*	*1 204,0*	*1 326,5*	*1 415,6*	*1 690,0*	*1 870,0*	*2 134,8*
Nederland	231,8	268,2	287,0	305,4	340,0	377,5	416,6	250,0	297,4	344,5	394,4	471,5	511,8	600,5
Frankrijk	268,4	317,6	367,1	395,6	464,1	483,0	552,4	249,7	279,3	303,3	316,0	367,2	396,3	467,3
D.B.R.	321,9	373,3	401,5	414,1	488,5	560,5	589,7	350,8	394,2	413,0	446,4	543,5	582,3	636,5
Verenigd Koninkrijk	101,7	134,5	160,3	177,7	230,6	261,2	296,4	127,8	141,5	169,5	171,4	185,7	243,6	279,9
Italië	64,5	87,7	104,3	104,7	120,6	123,8	153,8	61,2	72,4	75,3	77,6	95,1	103,6	114,4
Denemarken	16,6	19,8	22,5	27,2	23,5	26,0	27,3	7,3	8,1	9,7	10,0	12,4	14,4	15,7
Ierland	4,0	5,3	5,7	7,0	8,6	9,8	11,2	7,0	7,9	7,9	8,2	10,3	10,5	14,7
Griekenland	6,9	8,2	8,0	10,8	11,8	13,4	14,9	2,4	3,1	3,2	2,6	4,3	7,5	5,7
Andere	*102,4*	*137,0*	*176,5*	*177,7*	*204,5*	*216,8*	*235,3*	*89,9*	*112,8*	*148,0*	*176,2*	*174,9*	*228,2*	*234,1*
Zwitserland	32,7	47,6	72,3	64,8	76,9	75,5	80,3	28,4	35,7	57,8	80,5	61,4	79,8	77,6
Zweden	19,4	28,2	31,0	32,9	36,0	37,9	41,1	21,2	27,3	30,6	35,0	41,7	52,1	56,1
Oost Europa	26,8	32,5	38,3	41,1	41,6	55,8	54,2	26,0	31,2	47,6	54,3	85,5	90,6	130,6
U.S.S.R.	*11,0*	*13,8*	*18,1*	*21,9*	*24,5*	*34,0*	*31,6*	*14,8*	*17,4*	*32,5*	*36,3*	*67,9*	*71,4*	*108,2*
Andere	*15,8*	*18,7*	*20,2*	*19,3*	*17,1*	*21,8*	*22,5*	*11,2*	*13,8*	*15,1*	*18,0*	*17,6*	*19,3*	*22,4*
Afrika	**60,1**	**66,9**	**88,1**	**96,5**	**94,5**	**95,5**	**115,7**	**60,7**	**84,0**	**94,9**	**101,0**	**156,9**	**142,7**	**162,6**
Zuid Afrika	4,6	5,1	7,4	11,2	10,4	11,3	14,3	10,4	12,5	13,0	14,5	17,7	15,9	16,9
Zaïre, Rwanda, Burundi	6,9	7,0	9,0	8,8	10,9	11,0	14,8	25,0	28,9	37,3	36,9	28,2	21,0	30,4
Algerië	12,8	14,8	17,6	13,5	15,3	14,5	18,5	2,3	4,0	6,1	4,0	6,3	5,7	2,9
Libië	4,2	3,8	8,3	13,9	4,8	4,2	6,0	0,4	2,9	1,7	3,8	34,8	27,3	17,9
Nigeria	9,3	10,3	17,7	17,1	13,8	12,3	9,0	7,2	15,5	12,7	11,3	23,9	30,3	37,4
Amerika	82,8	90,7	96,1	126,7	142,4	170,4	226,4	127,4	168,3	218,8	234,4	265,9	264,3	292,8
Verenigde Staten	62,6	69,1	70,4	100,2	114,6	147,7	198,4	100,2	133,3	176,8	185,8	205,2	196,4	210,8
Canada	5,2	5,4	6,1	6,8	7,1	7,1	8,1	5,2	6,4	7,6	8,1	8,2	7,9	8,4
Andere	*15,0*	*16,2*	*19,6*	*19,7*	*20,7*	*15,6*	*19,9*	*22,0*	*28,6*	*34,4*	*40,5*	*52,5*	*60,0*	*73,6*
Azië	**41,8**	**46,3**	**56,3**	**62,2**	**67,3**	**70,3**	**82,2**	**73,2**	**91,2**	**107,3**	**110,1**	**122,1**	**122,4**	**134,4**
Japan	11,2	12,3	14,3	15,4	16,4	17,3	20,2	23,1	28,8	34,1	34,8	37,1	36,8	40,3
Andere	*30,6*	*34,0*	*42,0*	*46,8*	*50,9*	*53,0*	*62,0*	*50,1*	*62,4*	*73,2*	*75,3*	*85,0*	*85,6*	*94,1*
Oceanië	**2,4**	**2,6**	**3,0**	**3,3**	**3,4**	**3,5**	**4,0**	**3,1**	**3,5**	**4,0**	**4,1**	**4,4**	**4,4**	**4,8**
Niet gespecifieerd	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,1**
Totaal	**1 332,3**	**1 590,8**	**1 815,0**	**1 950,0**	**2 241,5**	**2 467,6**	**2 730,1**	**1 436,7**	**1 695,1**	**1 931,2**	**2 107,4**	**2 499,8**	**2 722,3**	**3 093,8**

Amerika														
Noord Amerika	63,1	67,1	68,6	96,1	114,6	147,7	198,4	100,2	133,3	176,8	185,8	205,2	196,4	210,8
Verenigde Staten	*58,2*	*61,9*	*63,3*	*87,2*	*105,4*	*136,4*	*181,4*	*88,1*	*119,1*	*161,1*	*165,9*	*186,6*	*180,7*	*192,4*
Canada	*4,8*	*5,3*	*5,3*	*9,0*	*9,2*	*11,4*	*17,0*	*12,0*	*14,3*	*15,6*	*19,8*	*18,6*	*15,7*	*18,6*
Latijns Amerika	19,7	23,6	27,5	30,6	28,0	22,7	28,0	27,2	35,0	42,0	48,7	60,7	68,0	81,9
Argentinië	*1,9*	*3,4*	*3,7*	*2,9*	*2,5*	*2,8*	*2,3*	*5,4*	*5,1*	*4,6*	*4,7*	*6,6*	*10,7*	*16,0*
Brazilië	*3,5*	*4,4*	*4,3*	*4,6*	*5,0*	*4,1*	*4,3*	*6,9*	*8,2*	*9,1*	*13,2*	*16,8*	*17,0*	*24,2*
Venezuela	*4,1*	*3,2*	*2,8*	*5,1*	*4,8*	*2,4*	*3,3*	*2,4*	*4,3*	*6,6*	*10,9*	*8,2*	*10,1*	*9,5*
Azië	**106,7**	**105,0**	**115,4**	**150,3**	**190,6**	**223,7**	**260,4**	**157,4**	**173,9**	**253,5**	**307,0**	**267,0**	**210,9**	**210,1**
Japan	8,9	10,2	9,2	12,1	14,9	18,9	24,8	25,3	29,9	42,0	54,4	50,0	59,4	67,2
Saoudie-Arabië	15,0	14,3	15,5	25,3	29,4	34,3	34,7	44,4	58,9	121,1	165,2	115,7	29,4	21,2
Iran	10,3	4,7	7,9	9,5	6,7	13,1	13,3	24,2	11,3	7,9	16,0	13,4	9,6	10,8
Koeweit	1,9	2,0	1,9	2,8	3,1	3,2	4,7	5,6	6,2	7,0	2,1	0,8	1,1	3,0
Indië	14,3	11,7	10,7	20,0	29,4	29,4	38,0	9,7	7,1	6,6	7,8	9,7	13,2	10,9
Hong-Kong, Taïwan, Zuid-Korea, Singapore	17,2	18,5	23,5	22,4	28,1	27,9	33,4	10,2	14,0	16,2	19,2	21,4	19,9	23,1
Oceanië	**4,6**	**4,3**	**5,2**	**6,0**	**7,2**	**7,6**	**12,7**	**7,5**	**8,8**	**10,1**	**9,1**	**11,2**	**12,0**	**15,1**
Australië en Nieuw Zeeland	3,9	4,0	4,9	5,7	6,8	7,1	11,6	6,9	8,4	9,6	8,8	10,8	11,4	14,0
Industrielanden	1 198,8	1 438,1	1 623,1	1 745,2	2 039,0	2 257,0	2 546,7	1 288,8	1 500,9	1 715,9	1 866,3	2 148,3	2 377,9	2 678,0
Geleide economieën	35,0	37,1	42,4	46,9	51,9	67,6	69,2	28,0	34,0	54,3	61,0	92,3	97,0	137,4
Ontwikkelingslanden	164,8	174,9	210,4	248,6	277,7	300,2	350,1	208,2	248,1	329,2	381,4	410,6	340,1	364,5
Diversen	10,9	10,2	14,5	21,6	24,6	26,4	26,1	1,0	1,4	1,4	1,1	2,2	2,1	15,9
Totaal	**1 410,3**	**1 661,2**	**1 890,4**	**2 062,3**	**2 393,2**	**2 651,3**	**2 992,1**	**1 526,0**	**1 784,4**	**2 100,8**	**2 309,8**	**2 653,4**	**2 820,9**	**3 195,8**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-40 — **Goegrafische verdeling van de uitvoer en de invoer**

Jaarlijkse verandering in %

Landen en Landengroepen	Uitvoer						Invoer					
	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Europa	**20,9**	**13,5**	**5,7**	**16,4**	**10,0**	**10,5**	**15,0**	**12,9**	**8,9**	**17,7**	**12,2**	**14,2**
West Europa	20,9	13,4	5,7	16,8	9,5	10,9	14,9	12,0	8,7	16,4	12,5	12,9
E.E.G.	*19,6*	*11,7*	*6,3*	*17,0*	*9,9*	*11,2*	*14,0*	*10,2*	*7,5*	*18,5*	*10,7*	*14,2*
Nederland	15,7	7,0	6,4	11,3	11,0	10,3	19,0	15,8	14,5	19,5	8,5	17,3
Frankrijk	18,3	15,6	7,8	17,3	4,1	14,4	11,9	8,6	4,2	16,2	7,9	17,9
D.B.R.	16,0	7,6	3,1	18,0	14,7	5,2	12,4	4,8	8,1	21,8	7,1	9,3
Verenigd Koninkrijk	32,3	19,2	10,9	29,8	13,3	13,5	10,7	19,8	1,1	8,3	31,2	14,9
Italië	36,0	18,9	0,4	15,2	2,7	24,3	18,3	4,0	3,1	22,6	8,9	10,4
Denemarken	19,3	13,6	20,9	−13,6	10,6	5,1	11,0	19,8	3,1	24,0	16,1	9,4
Ierland	32,5	7,5	22,8	22,9	14,0	14,5	12,9	0,0	3,8	25,6	1,9	40,4
Griekenland	18,8	− 2,4	35,0	9,3	13,6	10,8	29,2	3,2	−18,8	65,4	74,4	−23,6
Andere	*33,8*	*28,8*	*0,7*	*15,1*	*6,0*	*8,5*	*25,5*	*31,2*	*19,1*	− *0,7*	*30,5*	*2,6*
Zwitserland	45,6	51,9	−10,4	18,7	− 1,8	6,4	25,7	61,9	39,3	− 23,7	20,0	− 2,8
Zweden	45,4	9,9	6,1	9,4	5,3	8,4	28,8	12,1	14,4	19,1	24,9	7,7
Oost Europa	21,3	17,8	7,3	1,2	34,1	− 2,9	20,0	52,6	14,1	57,5	6,0	44,1
U.S.S.R.	*25,5*	*31,2*	*21,0*	*11,9*	*38,8*	− *7,0*	*17,6*	*86,8*	*11,7*	*87,1*	*5,2*	*51,6*
Andere	*18,4*	*8,0*	− *4,5*	*−11,4*	*27,5*	*3,4*	*22,1*	*8,7*	*20,0*	− *2,2*	*9,7*	*16,5*
Afrika	**11,3**	**31,7**	**9,5**	**− 2,1**	**1,1**	**21,1**	**38,4**	**13,0**	**6,4**	**55,3**	**− 9,1**	**13,9**
Zuid Afrika	10,9	45,1	51,4	− 7,1	8,7	26,7	20,2	4,0	11,5	22,1	−10,2	6,2
Zaïre, Rwanda, Burundi	1,4	28,6	− 2,2	23,9	0,9	13,8	15,6	29,1	− 1,1	− 23,6	−25,5	44,8
Algerië	15,6	18,9	−23,3	13,3	− 5,2	27,7	73,9	52,5	−34,4	57,5	− 9,5	−49,5
Libië	− 9,5	118,4	67,5	−65,5	−12,5	41,0	625,0	−41,4	123,5	815,8	−21,6	−36,4
Nigeria	10,8	71,8	− 3,4	−19,3	−10,9	−26,9	115,3	−18,1	−11,0	−111,5	*26,8*	*23,4*
Amerika	7,3	0,0	21,0	15,5	22,5	27,1	33,0	32,6	5,1	10,4	− 4,3	7,4
	8,3	2,2	40,1	19,3	28,9	34,3			2,0	12,5	− 3,2	6,5

Verenigde Staten	*6,4*	*2,3*	*37,8*	*20,9*	*29,4*	*33,0*	*35,2*	*35,3*	*3,0*	*12,5*	*– 3,2*	*6,5*
Canada	*10,4*	*0,0*	*69,8*	*1,1*	*25,3*	*49,8*	*19,2*	*9,1*	*26,9*	*– 6,1*	*–15,6*	*18,4*
Latijns Amerika	19,8	16,5	11,3	– 9,8	–18,9	23,3	28,7	20,0	16,0	24,6	12,0	20,3
Argentinië	*78,9*	*8,8*	*–21,6*	*–13,8*	*12,0*	*–17,9*	*– 5,6*	*– 9,8*	*2,2*	*40,4*	*62,1*	*49,5*
Brazilië	*25,7*	*– 2,3*	*7,0*	*8,7*	*–18,0*	*4,9*	*18,8*	*11,0*	*45,1*	*27,3*	*1,2*	*42,4*
Venezuela	*–22,0*	*–12,5*	*82,1*	*– 5,9*	*–50,0*	*37,5*	*79,2*	*53,5*	*65,2*	*– 24,8*	*23,1*	*– 5,9*
Azië	**– 1,6**	**9,9**	**30,2**	**26,8**	**17,4**	**16,4**	**10,5**	**45,8**	**21,1**	**– 13,0**	**–21,0**	**– 0,4**
Japan	14,6	– 9,8	31,5	23,1	26,8	31,4	18,2	40,5	29,5	– 8,1	18,8	13,0
Saoudie-Arabië	– 4,7	8,4	63,2	16,2	16,7	1,1	32,7	105,6	36,4	– 30,0	–74,6	–27,8
Iran	–54,4	68,1	20,3	–29,5	95,5	1,4	–53,3	–30,1	102,5	– 16,3	–28,4	13,2
Koeweit	5,3	– 5,0	47,4	10,7	3,2	45,6	10,7	12,9	–70,0	– 61,9	37,5	184,9
Indië	–18,2	– 8,5	86,9	47,0	1,1	29,3	–26,8	– 7,0	18,2	24,4	36,1	–17,6
Hong-Kong, Taïwan, Zuid-Korea, Singapore	7,6	27,0	– 4,7	25,4	– 0,4	19,7	37,3	15,7	18,5	11,5	– 7,0	16,1
Oceanië	**– 6,5**	**20,9**	**15,4**	**20,0**	**5,6**	**67,1**	**17,3**	**14,8**	**– 9,9**	**23,1**	**7,1**	**26,0**
Australië en Nieuw Zeeland	2,6	22,5	16,3	19,3	4,4	63,4	21,7	14,3	– 8,3	22,7	5,6	22,7
Industrielanden	20,0	12,9	7,5	16,8	10,7	12,8	16,5	14,3	8,8	15,1	10,8	12,5
Geleide economieën	6,0	14,0	10,9	10,7	30,3	2,4	21,4	59,7	12,3	51,3	5,1	41,6
Ontwikkelingslanden	6,1	20,2	18,2	11,8	8,1	16,6	19,2	32,7	15,9	7,7	–17,2	7,2
Totaal ...	**17,8**	**13,8**	**9,1**	**16,0**	**10,8**	**12,9**	**16,9**	**17,7**	**9,9**	**14,9**	**6,3**	**13,3**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D

X-41 — **Geografische verdeling van de uitvoer en de invoer**

Aandeel in %

Landen en landengroepen	Uitvoer							Invoer						
	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Europa	**81,2**	**83,3**	**83,1**	**80,6**	**80,8**	**80,3**	**78,6**	**76,8**	**75,5**	**72,5**	**71,7**	**73,5**	**77,6**	**78,2**
West Europa	80,0	81,4	81,1	78,6	79,1	78,2	76,8	75,1	73,8	70,2	69,4	70,3	74,4	74,1
E.E.G.	*72,0*	*73,1*	*71,8*	*69,9*	*70,5*	*70,0*	*68,9*	*69,2*	*67,5*	*63,1*	*61,8*	*63,7*	*66,3*	*66,8*
Nederland	16,4	16,1	15,2	14,8	14,2	14,2	13,9	16,4	16,7	16,4	17,1	17,8	18,1	18,8
Frankrijk	19,0	19,1	19,4	19,2	19,4	18,2	18,5	16,4	15,7	14,4	13,7	13,8	14,0	14,6
D.B.R.	22,8	22,5	21,2	20,1	18,7	21,1	19,7	23,0	22,1	19,7	19,3	20,5	20,6	19,9
Verenigd Koninkrijk	7,2	8,1	8,5	8,6	9,6	9,9	9,9	8,4	7,9	8,1	7,4	7,0	8,6	8,8
Italië	4,6	5,3	5,5	5,1	5,0	4,7	5,1	4,0	4,1	3,6	3,4	3,6	3,7	3,6
Denemarken	1,2	1,2	1,2	1,3	1,0	1,0	0,9	0,5	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5
Ierland	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
Griekenland	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,3	0,2
Andere	7,3	8,2	9,3	8,6	8,5	8,2	7,9	5,9	6,3	7,0	7,6	6,6	8,1	7,3
Zwitserland	*2,3*	*2,9*	*3,8*	*3,1*	*3,2*	*2,8*	*2,7*	*1,9*	*2,0*	*2,8*	*3,5*	*2,3*	*2,8*	*2,4*
Zweden	*1,4*	*1,7*	*1,6*	*1,6*	*1,5*	*1,4*	*1,4*	*1,4*	*1,5*	*1,5*	*1,5*	*1,6*	*1,8*	*1,8*
Oost Europa	1,9	2,0	2,0	2,0	1,7	2,1	1,8	1,7	1,7	2,3	2,4	3,2	3,2	4,1
U.S.S.R.	*0,8*	*0,8*	*1,0*	*1,1*	*1,0*	*1,3*	*1,1*	*1,0*	*1,0*	*1,5*	*1,6*	*2,6*	*2,5*	*3,4*
Andere	*1,1*	*1,1*	*1,1*	*0,9*	*0,7*	*0,8*	*0,8*	*0,7*	*0,8*	*0,7*	*0,8*	*0,7*	*0,7*	*0,7*
Afrika	**4,3**	**4,0**	**4,7**	**4,7**	**3,9**	**3,6**	**3,9**	**4,0**	**4,7**	**4,5**	**4,4**	**5,9**	**5,1**	**5,1**
Zuid Afrika	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4	0,4	0,5	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5
Zaïre, Rwanda, Burundi	0,5	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	0,5	1,6	1,6	1,8	1,6	1,1	0,7	1,0
Algerië	0,9	0,9	0,9	0,7	0,6	0,5	0,6	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1
Libië	0,3	0,2	0,4	0,7	0,2	0,2	0,2	0,0	0,2	0,1	0,1	1,3	1,0	0,6
Nigeria	0,7	0,6	0,9	0,8	0,6	0,5	0,3	0,5	0,9	0,6	0,5	0,9	1,1	1,2
Amerika	3,2	3,3	3,1	4,7	4,8	5,6	6,6	6,6	7,5	8,4	8,9	7,7	7,0	6,6

Amerika														
Noord-Amerika														
Verenigde Staten	*4,1*	*3,7*	*3,3*	*4,2*	*4,4*	*5,1*	*6,1*	*5,8*	*6,7*	*7,7*	*7,2*	*7,0*	*6,4*	*6,0*
Canada	*0,4*	*0,3*	*0,3*	*0,5*	*0,4*	*0,4*	*0,6*	*0,8*	*0,8*	*0,7*	*0,9*	*0,7*	*0,6*	*0,6*
Latijns Amerika	1,4	1,5	1,5	1,5	1,1	0,9	0,9	1,8	2,0	2,0	2,1	2,3	2,4	2,6
Argentinië	*0,1*	*0,2*	*0,2*	*0,1*	*0,1*	*0,1*	*0,1*	*0,4*	*0,3*	*0,2*	*0,2*	*0,2*	*0,4*	*0,5*
Brazilië	*0,2*	*0,3*	*0,2*	*0,2*	*0,2*	*0,2*	*0,1*	*0,5*	*0,5*	*0,4*	*0,6*	*0,6*	*0,6*	*0,8*
Venezuela	*0,3*	*0,2*	*0,1*	*0,2*	*0,2*	*0,1*	*0,1*	*0,2*	*0,2*	*0,3*	*0,5*	*0,3*	*0,4*	*0,3*
Azië	**7,6**	**6,3**	**6,1**	**7,3**	**8,0**	**8,4**	**8,7**	**10,3**	**9,7**	**12,1**	**13,3**	**10,1**	**7,5**	**6,6**
Japan	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6	0,7	0,8	1,7	1,7	2,0	2,4	1,9	2,1	2,1
Saoudie-Arabië	1,1	0,9	0,8	1,2	1,2	1,3	1,2	2,9	3,3	5,8	7,2	4,4	1,0	0,7
Iran	0,7	0,3	0,4	0,5	0,3	0,5	0,4	1,6	0,6	0,4	0,7	0,5	0,3	0,3
Koeweit	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4	0,3	0,3	0,1	0,0	0,0	0,1
Indië	1,0	0,7	0,6	1,0	1,2	1,1	1,3	0,6	0,4	0,3	0,3	0,4	0,5	0,3
Hong-Kong, Taiwan, Zuid-Korea, Singapore	1,2	1,1	1,2	1,1	1,2	1,1	1,1	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7
Oceanië	**0,3**	**0,3**	**0,3**	**0,3**	**0,3**	**0,3**	**0,4**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,4**	**0,4**	**0,4**	**0,5**
Australië en Nieuw Zeeland	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
Industrielanden	85,0	86,6	85,9	84,6	85,2	85,1	85,1	84,5	84,1	81,7	80,3	81,0	84,4	83,8
Geleide economieën	2,5	2,2	2,2	2,3	2,2	2,5	2,3	1,8	1,9	2,6	2,6	3,5	3,4	4,3
Ontwikkelingslanden	11,7	10,6	11,1	12,1	11,6	11,3	11,7	13,6	13,9	15,7	16,5	15,5	12,1	11,4
Diversen	0,8	0,6	0,8	1,0	1,0	1,0	0,8	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,5

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S. en A.D.S.D.

X-42 — **Geografische verdeling van de handelsbalans**

Landen en Landengroepen	Miljarden franken							In % van de totale invoer						
	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Europa	**−27,0**	**36,2**	**49,3**	**4,1**	**− 16,6**	**− 61,0**	**−147,8**	**−1,8**	**2,0**	**2,3**	**0,2**	**−0,6**	**−2,1**	**−4,6**
West Europa	−27,8	34,9	58,5	17,3	27,3	− 26,2	− 71,4	−1,8	1,9	2,8	0,7	1,0	−0,9	−2,2
E.E.G.	*−40,3*	*10,7*	*30,0*	*15,8*	*− 2,3*	*− 14,8*	*− 72,5*	*−2,6*	*0,6*	*1,4*	*0,7*	*−0,1*	*−0,5*	*−2,3*
Nederland	−18,2	−29,2	− 57,5	− 89,0	−131,5	−134,8	−183,9	−1,2	−1,6	−2,7	−3,9	−5,0	−4,7	−5,7
Frankrijk	18,7	38,3	63,8	79,6	96,9	86,7	85,1	1,2	2,1	3,0	3,4	3,7	3,1	2,7
D.B.R.	−28,9	−20,9	− 11,5	− 32,3	− 95,0	− 21,8	− 46,8	−1,9	−1,2	−0,5	−1,4	−3,6	−0,8	−1,5
Verenigd Koninkrijk	−26,1	− 7,0	− 9,2	6,3	44,9	17,6	16,5	−1,7	−0,4	−0,4	0,3	1,7	0,6	0,5
Italië	3,3	15,3	29,0	27,1	25,5	20,2	39,4	0,2	0,9	1,4	1,2	1,0	0,7	1,2
Denemarken	9,3	11,7	12,8	17,2	11,1	11,6	11,6	0,6	0,7	0,6	0,7	0,4	0,4	0,4
Ierland	− 3,0	− 2,6	− 2,2	− 1,2	− 1,7	− 0,7	− 3,5	−0,2	−0,1	−0,1	−0,1	−0,1	0,0	−0,1
Griekenland	4,5	5,1	4,8	8,2	7,5	5,9	9,2	0,3	0,3	0,2	0,4	0,3	0,2	0,3
Andere	*12,5*	*24,2*	*28,5*	*1,5*	*29,6*	*− 11,4*	*1,9*	*0,8*	*1,4*	*1,4*	*0,1*	*1,1*	*−0,4*	*0,1*
Zwitserland	4,3	11,9	14,5	− 15,7	15,5	− 4,3	2,7	0,3	0,7	0,7	−0,7	0,6	−0,1	−0,1
Zweden	− 1,8	0,9	0,4	− 2,1	− 5,7	− 14,2	− 15,0	−0,1	0,1	0,0	−0,1	−0,2	−0,5	−0,5
Oost Europa	0,8	1,3	− 9,3	− 13,2	− 43,9	− 34,8	− 76,4	0,1	0,1	−0,4	−0,6	−1,7	−1,2	−2,4
U.R.S.S.	*− 3,8*	*− 3,6*	*− 14,4*	*− 14,4*	*− 43,4*	*− 37,4*	*− 76,6*	*−0,2*	*−0,2*	*−0,7*	*−0,6*	*−1,6*	*−1,3*	*−2,4*
Andere	*4,5*	*4,9*	*5,2*	*1,3*	*− 0,5*	*2,6*	*0,1*	*0,3*	*0,3*	*0,2*	*0,1*	*0,0*	*0,1*	*0,0*
Afrika	**0,6**	**−17,1**	**− 6,8**	**− 4,5**	**− 62,4**	**− 47,2**	**− 47,0**	**0,0**	**−1,0**	**−0,3**	**−0,2**	**−2,4**	**−1,7**	**−1,5**
Zuid Afrika	− 5,8	− 7,4	− 5,6	− 3,3	− 7,3	− 4,6	− 2,6	−0,4	−0,4	−0,3	−0,1	−0,3	−0,2	−0,1
Zaïre, Rwanda, Burundi	−18,1	−21,9	− 28,3	− 28,1	− 17,3	− 10,0	− 15,6	−1,2	−1,2	−1,3	−1,2	−0,6	−0,4	−0,5
Algerië	10,5	10,8	11,5	9,5	9,0	8,8	15,6	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,3	0,5
Libië	3,8	0,9	6,6	10,1	− 30,0	− 23,1	− 11,9	0,2	0,1	0,3	0,4	−1,1	−0,8	−0,4

Amerika														
Verenigde Staten	*−29,9*	*−57,2*	*− 97,8*	*− 78,7*	*− 81,2*	*− 44,3*	*− 11,0*	*−2,0*	*−3,2*	*−4,6*	*−3,4*	*−3,1*	*−1,6*	*−0,3*
Canada	*− 7,2*	*− 9,0*	*− 10,3*	*− 10,8*	*− 9,5*	*− 4,3*	*− 1,6*	*−0,5*	*−0,5*	*−0,5*	*−0,5*	*−0,4*	*−0,2*	*−0,1*
Latijns Amerika	− 7,5	−11,4	− 14,5	− 18,1	− 32,7	− 45,3	− 53,9	−0,5	−0,6	−0,7	−0,8	−1,2	−1,6	−1,7
Argentinië	*− 3,5*	*− 1,7*	*− 0,9*	*− 1,8*	*− 4,1*	*− 7,9*	*− 13,7*	*−0,2*	*−0,1*	*0,0*	*−0,1*	*−0,2*	*−0,3*	*−0,4*
Brazilië	*− 3,4*	*− 3,8*	*− 4,8*	*− 8,6*	*− 11,8*	*− 12,9*	*− 19,9*	*−0,2*	*−0,2*	*−0,2*	*−0,4*	*−0,4*	*−0,5*	*−0,6*
Venezuela	*1,7*	*− 1,1*	*− 3,8*	*− 5,8*	*− 3,4*	*− 7,7*	*− 6,2*	*0,1*	*−0,1*	*−0,2*	*−0,3*	*−0,1*	*−0,3*	*−0,2*
Azië	**−50,7**	**−68,9**	**−138,1**	**−156,7**	**− 76,4**	**12,8**	**50,3**	**−3,3**	**−3,9**	**−6,6**	**−6,8**	**−2,9**	**0,5**	**1,6**
Japan	−16,4	−19,7	− 32,8	− 42,3	− 35,1	− 40,5	− 42,4	−1,1	−1,1	−1,6	−1,8	−1,3	−1,4	−1,3
Saoudie-Arabië	−29,4	−44,6	−105,6	−139,9	− 86,3	4,9	13,5	−1,9	−2,5	−5,0	−6,1	−3,3	0,2	0,4
Iran	−13,9	− 6,6	0,0	− 6,5	− 6,7	3,5	2,5	−0,9	−0,4	0,0	−0,3	−0,3	0,1	0,1
Koeweit	− 3,7	− 4,2	− 5,1	0,7	2,3	2,1	1,7	−0,2	−0,2	−0,2	0,0	0,1	0,1	0,1
Indië	4,6	4,6	4,1	12,2	19,7	16,2	27,1	0,3	0,3	0,2	0,5	0,7	0,6	0,9
Hong-Kong, Taïwan, Zuid-Korea, Singapore ..	7,0	4,5	7,3	3,2	6,7	8,0	10,3	0,5	0,3	0,3	0,1	0,3	0,3	0,3
Oceanië	**− 2,9**	**− 4,5**	**− 4,9**	**− 3,1**	**− 4,0**	**− 4,4**	**− 2,4**	**−0,2**	**−0,3**	**−0,2**	**−0,1**	**−0,2**	**−0,1**	**−0,1**
Australië en Nieuw-Zeeland	− 3,0	− 4,4	− 4,7	− 3,1	− 4,0	− 4,3	− 2,4	−0,2	−0,2	−0,2	−0,1	−0,2	−0,1	−0,1
Industrielanden	−90,0	−62,8	− 92,8	−121,2	−109,3	−124,3	−131,3	−5,9	−3,5	− 4,4	− 5,2	−4,1	−4,4	−4,1
Geleide economieën	7,0	3,1	− 12,0	− 14,1	− 40,4	− 29,4	− 68,2	0,5	0,2	− 0,6	− 0,6	−1,5	−1,0	−2,1
Ontwikkelingslanden	−43,4	−73,2	−118,9	−132,9	−132,9	− 39,9	− 14,4	−2,8	−4,1	− 5,7	− 5,8	−5,0	−1,4	−0,5
Totaal ...	**−115,7**	**−123,2**	**−210,4**	**−247,5**	**−260,2**	**−169,6**	**−203,7**	**−7,6**	**−6,9**	**−10,0**	**−10,7**	**−9,8**	**−6,0**	**−6,5**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S., A.D.S.D.

X-43 — **Algemene betalingsbalans op transactie basis**

Miljarden franken

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984 (a)		
							Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
1. *Goederen- en dienstentransacties :*									
1.1 Goederentransacties :									
1.11 Uitvoer en invoer	− 86,5	−139,5	−154,7	−175,8	−156,3	− 93,7	2 746,6	2 813,3	− 66,7
1.12 Loonwerk	+ 44,8	+ 47,4	+ 37,7	+ 41,5	+ 54,2	+ 58,7	103,0	44,0	+ 59,0
1.13 Arbitrage (netto)	+ 8,7	+ 18,5	+ 8,4	+ 25,0	+ 24,2	+ 31,6	18,6	—	+ 18,6
1.2 Vracht- en verzekeringskosten voor goederenvervoer	+ 8,8	+ 10,8	+ 17,0	+ 18,6	+ 16,2	+ 16,2	154,8	140,3	+ 14,5
1.3 Andere vervoerkosten	− 0,4	− 0,2	− 1,0	− 3,8	+ 6,8	+ 8,1	78,3	75,4	+ 2,9
1.4 Reisverkeer	− 34,2	− 39,2	− 42,7	− 46,9	− 28,0	− 19,5	96,1	112,9	− 16,8
1.5 Opbrengsten uit beleggingen en investeringen	+ 19,6	+ 10,4	− 2,2	− 3,2	− 9,6	− 8,8	1 071,1	1 074,6	− 3,5
1.6 Niet elders vermelde overheidstransacties	+ 27,2	+ 26,9	+ 32,1	+ 36,9	+ 43,1	+ 49,6	69,5	14,3	+ 55,2
1.7 Overige :									
1.71 Grensarbeiders	+ 5,4	+ 5,0	+ 3,7	+ 3,3	+ 2,2	+ 4,6	24,4	19,0	+ 5,4
1.72 Overige	+ 5,7	− 1,1	− 4,3	− 2,8	− 6,7	− 9,4	224,6	243,8	− 19,2
Totaal 1	**− 0,9**	**− 61,0**	**−106,0**	**−107,2**	**− 53,9**	**+ 37,4**	**4 587,0**	**4 537,6**	**+ 49,4**
2. *Overdrachten :*									
2.1 Particulieren	− 8,8	− 10,1	− 11,0	− 15,3	− 11,0	− 9,2	31,4	41,4	− 10,0
2.2 Overheid	− 16,7	− 18,3	− 27,4	− 33,0	− 45,3	− 46,8	37,8	79,2	− 41,4
Totaal 2	**− 25,5**	**− 28,4**	**− 38,4**	**− 48,3**	**− 56,3**	**− 56,0**	**69,2**	**120,6**	**− 51,4**
Lopende transacties (Totaal 1 + 2)	**− 26,4**	**− 89,4**	**−144,4**	**−155,5**	**−110,2**	**− 18,6**	**4 656,2**	**4 652,2**	**− 2,0**
3. *Kapitaalverkeer van de overheid :*									
3.1 Staat :									
3.11 Verplichtingen	+ 16,8	+ 8,7	+ 26,7	+106,1	+124,6	+ 36,3	257,2	168,7	+ 88,5
3.12 Tegoeden	− 4,2	− 4,4	− 3,0	− 4,4	− 5,7	− 7,2	0,1	6,7	− 6,6
3.2 Andere overheid	0,0	0,0	+ 2,0	+ 5,6	+ 10,3	− 0,5	1,9	0,2	+ 1,7
Totaal 3	**+ 12,6**	**+ 4,3**	**+ 25,7**	**+107,3**	**+129,2**	**+ 28,6**	**259,2**	**175,6**	**+ 83,6**
4. *Kapitaalverkeer van de bedrijven* (b) *en particulieren :*									
4.1 Handelskredieten (c) (nettocijfers)	− 18,7	− 7,0	− 18,2	− 47,0	− 5,5	− 18,0	—	2,9	− 2,9
4.2 Overige :									
4.21 Overheidsbeleggingen van de [illegible]	0,0	+ 7,2	+ 5,5	+ 18,5	+ 13,9	+ 2,4	11,9	4,9	+ 7,0

4.231 Belgisch-Luxemburgse invest. en beleg. in het buitenland :										
4.2311 Effecten (nettocijfers)	− 24,7	− 13,7	− 23,4	− 41,2	− 57,6	− 96,5	—	113,2	−113,2
4.2312 Directe investeringen	− 11,4	− 32,8	− 1,8	− 1,1	+ 3,5	− 18,3	8,8	25,1	− 16,3
4.2313 Onroerende goederen	− 6,1	− 6,1	− 4,8	− 3,6	− 0,9	− 0,4	3,7	4,5	− 0,8
4.2314 Overige (nettocijfers)	− 12,1	− 29,2	− 52,8	− 60,1	− 35,0	+ 12,5	—	5,8	− 5,8
4.232 Buitenlandse investeringen en beleggingen in de B.L.E.U. :									
4.2321 Effecten (nettocijfers)	+ 2,1	+ 1,8	− 0,9	− 2,0	+ 8,8	+ 4,7	—	1,2	− 1,2
4.2322 Directe investeringen	+ 40,8	+ 29,5	+ 42,5	+ 50,2	+ 63,5	+ 65,0	54,2	33,4	+ 20,8
4.2323 Onroerende goederen	+ 4,1	+ 3,5	+ 2,9	+ 1,1	+ 5,7	+ 3,0	5,2	2,2	+ 3,0
4.2324 Overige (nettocijfers)	− 1,8	+ 2,7	+ 28,1	+ 58,6	− 6,6	+ 7,8	18,4	—	+ 18,4
Totaal 4 ...	**− 32,1**	**− 19,3**	**+ 35,0**	**− 13,7**	**− 8,4**	**− 47,1**	**105,9**	**195,0**	**− 89,1**
5. *Vergissingen en weglatingen (netto)*	**+ 12,3**	**− 11,1**	**+ 20,9**	**− 1,9**	**+ 9,1**	**+ 2,9**	**—**	**13,0**	**− 13,0**
Totaal 1 à 5 ...	**− 33,6**	**−115,5**	**− 62,8**	**− 63,8**	**+ 1,5**	**− 34,2**	**5 021,3**	**5 041,8**	**− 20,5**
6. *Financiering van het totaal :*									
6.1 Handelskredieten (c) herfinancieerd bij de ingezeten niet-geldscheppende instellingen	− 1,6	+ 7,0	+ 10,1	− 3,4	+ 3,5	+ 5,0	—	—	+ 0,9
6.2 Mutatie van het netto buitenlands actief van de overwegend geldscheppende instellingen :									
6.21 Belgische en Luxemburgse banken :									
6.211 Handelskredieten (c)	+ 4,9	+ 15,0	+ 5,2	− 5,3	− 5,3	+ 3,6	—	—	+ 20,8
6.212 Overige :									
6.2121 Belg. en Luxemb. franken	− 16,1	− 41,5	− 64,4	+ 51,9	− 16,1	+ 40,8	—	—	− 33,4
6.2122 Buitenlandse valuta's	− 10,7	− 60,5	− 27,9	− 34,0	+ 57,2	− 63,9	—	—	− 54,6
6.22 Diverse instellingen :									
6.221 Handelskredieten (c)	+ 0,1	− 0,4	+ 2,4	− 1,5	− 0,4	+ 4,3	—	—	− 2,7
6.222 Overige	0,0	0,0	0,0	0,0	− 0,3	+ 0,1	—	—	+ 0,2
6.23 N.B.B. :									
6.231 Handelskredieten (c)	+ 5,7	− 3,6	− 15,2	+ 24,2	+ 0,4	− 2,0	—	—	− 18,9
6.232 Overige (netto goud- en deviezenreserves)	− 15,9	− 31,5	+ 27,0	− 95,7	− 37,5	− 22,1	—	—	+ 67,2
p.m. Mutatie van de bijzondere trekkingsrechten voortvloeiend uit toewijzingen	—	*(+ 4,5)*	*(+ 4,5)*	*(+ 4,4)*	—	—	—	—	—

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Voorlopige gegevens.
(b) Excl. de overwegend geldscheppende instellingen.
(c) In rubriek 4.1. wordt alleen rekening gehouden met de handelskredieten gemobiliseerd bij Belgische of Luxemburgse banken. De overige handelskredieten - de wissels die de verkoop van goederen en diensten aan het buitenland vertegenwoordigen en die bij Belgische en Luxemburgse banken werden gemobiliseerd - worden in de subrubrieken 6.211, 6.221, 6.231 of 6.1 geboekt, naargelang zij in de portefeuille bleven van de banken of herfinancieerd werden resp. bij de diverse geldscheppende instellingen, bij de N.B.B. of bij de ingezeten niet geldscheppende instellingen.

F. BETALINGSBALANS

XI. VERKEER EN VERVOER

Inleiding 238

A. Spoorwegverkeer 240

XI-1 Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen - Vervoer van goederen bij wagenladingen. 240

XI-2 Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen - Vervoer van goederen bij wagenladingen naar de aard van de goederen. 240

XI-3 Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen - Reizigersverkeer. 241

XI-4 Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen - Aantal reizigers. 241

XI-A Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen - Reizigersverkeer. 242

XI-B Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen - Vervoer van goederen bij wagenladingen. 243

B. Wegvervoer 244

XI-5 Aantal wegvoertuigen. 244

XI-6 Evolutie van het aantal ondernemingen van beroepsgoederenvervoer over de weg. 244

C. Binnenvaart 245

XI-7 Indeling van het vervoer langs de binnenwateren volgens de aard der goederen. 245

XI-8 Indeling van het vervoer langs de binnenwateren volgens bekken. 245

XI-9 Samenstelling van de Belgische binnenvaartvloot. 246

XI-10 Vervoerde goederen langs de binnenwateren. 247

D. Zeeverkeer 248

XI-11 Haven van Antwerpen. 248

XI-12 Haven van Gent. 248

XI-13 Havens van Brugge en Zeebrugge. 249

XI-14 Toestand van de Belgische koopvaardijvloot. 250

E. Luchtverkeer 251

XI-15 Handelsverkeer in de Belgische luchthavens. 251

XI-16 Luchtverkeer van SABENA. 252

F. Algemeen vervoer 253

XI-17 Hoeveelheden vervoerde goederen volgens de drie voornaamste vormen van vervoer. 253

XI-18 Vergelijking in volume van de drie voornaamste vormen van vervoer. 254

INLEIDING

De vervoersector is heterogeen : talrijke bronnen moeten aangesproken worden om een statistisch overzicht ervan te geven. Verschillende statistische maatstaven worden daarbij gehanteerd. Daarom worden hierna hun voornaamste karakteristieken aangegeven, die belangrijk kunnen zijn voor de juiste inhoud en draagwijdte van de gegevens.

De gegevens over het spoorwegvervoer (tabellen XI-1 tot XI-3 en grafieken XI-A en XI-B) zijn geput uit het « Statistisch Jaarboek » van de N.M.B.S. De omvang van het spoorwegvervoer uitgedrukt in miljoenen tkm is het produkt van het bevracht gewicht (in ton) en de tariefafstand in kilometer. Het aantal reizigerskilometer wordt verschillend berekend naargelang het om biljetten of abonnementen gaat. Voor de reizigers met biljetten deelt men de ontvangst, eindtaks niet inbegrepen, door de prijs per kilometerreis. Voor de reizigers met een abonnement (beperkte reisweg, sociaal, school-, net-) wordt een berekening gemaakt van het aantal kilometer, gemiddelde rit of forfaitair aantal kilometers vermenigvuldigd met het aantal reizen, afhankelijk van het soort abonnement.

Voor het wegvervoer (tabellen XI-5 en XI-6) moeten de gegevens over het aantal ondernemingen met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd worden. De statistiek opgesteld door het Instituut voor het Wegtransport op basis van de gegevens van het Ministerie van Verkeerswezen, is soms overschat. De afgeleverde vergunningen zijn voor een bepaalde periode geldig; een aantal voertuigen kunnen dan reeds uit het verkeer genomen zijn, terwijl de ondernemingen de vergunningen nog behouden. Daarnaast geldt bij verhuring de verplichting dat zowel huurder als verhuurder over een vergunning moeten beschikken, zodat die tweemaal in de statistiek zijn opgenomen.

Wat betreft de binnenvaart (tabellen XI-7 tot XI-10) is het begrip tkm eenvoudig het produkt van het vervoerde tonnage en het aantal afgelegde geladen kilometers.

Bij het zeevervoer (tabellen XI-11 tot XI-14) is de tonnenmaat uitgedrukt in bruto register ton (2,83m³) als inhoudsmaat van het schip; de lading is uitgedrukt in metrieke ton. De gegevens over aanvoer en afvoer geven een inzicht in het soort verkeer dat specifiek is voor de haven. Waar aanvoer en afvoer ongeveer gelijk zijn, wijst dit op een evenwichtig havenverkeer. De toestand van de Belgische koopvaardijvloot wordt op 31 december gegeven, die gegevens zijn een aanduiding, in de loop van het jaar treden verschuivingen op, vooral wat betreft de containerschepen en bulkvrachtschepen.

Voor het luchtvervoer (tabellen XI-15 en 16) wordt alleen het handelsverkeer in de statistiek opgenomen. M.a.w., er wordt geen rekening gehouden met lokale

vluchten, school-, proef- of publiciteitsvluchten, die ook door de Regie der Luchtwegen worden opgenomen in hun statistiek.

Een samenvatting van de hoeveelheden vervoerde goederen en de gepresteerde ton/kilometer volgens de drie voornaamste vormen van vervoer wordt in de tabellen XI-17 en 18 gegeven.

Spoor en binnenvaart vormen zogenaamde « net-statistieken » (deze hebben betrekking op het vervoer op het Belgisch grondgebied door Belgische en vreemde vervoermiddelen). Aangezien de statistiek van het wegvervoer alleen slaat op het vervoer gepresteerd door Belgische voertuigen in België en in het buitenland, is een aanpassing naar een « net-statistiek » vereist om vergelijkbare gegevens te hebben. Die wordt bereikt door volgende cijfers samen te tellen :

1. binnenlands vervoer met Belgische voertuigen en het deel internationaal vervoer met Belgische voertuigen in België gepresteerd, deze gegevens worden geput uit de jaarlijkse N.I.S.-steekproeftelling van het wegvervoer;
2. het deel van het internationaal vervoer met vreemde voertuigen dat in België gepresteerd is. De gegevens daarover ontbreken, er wordt van de veronderstelling uitgegaan dat de invoer (goederenvervoer met lading in het buitenland en lossing in België) gelijk is aan de uitvoer (goederenvervoer met lading in België en lossing in het buitenland). Die hypothese wordt verantwoord door de bestaande reglementering van het internationaal wegvervoer met vooral bilaterale akkoorden waarbij elk land een contingent vergunningen krijgt, waarmee dergelijk marktevenwicht wordt nagestreefd;
3. doorvoer zonder overlading met vreemde en Belgische voertuigen. Daarvoor worden de douanestatistieken van de buitenlandse handel gebruikt met als bijkomende hypothese — daar er geen melding over de afgelegde afstand bestaat — het aanrekenen van een forfaitaire afstand van 200 km.

Ten slotte gelden deze gegevens alleen voor het vervoer tegen vergoeding (geen eigen vervoer) en met voertuigen waarvan het laadvermogen meer dan 1 ton bedraagt.

A. SPOORWEGVERKEER

XI-1 — Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
Vervoer van goederen bij wagenladingen

JAAR	Gewicht (duizenden tonnen)					Totale omvang van het vervoer (miljoenen tkm)
	Binnenland	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal	
1973	23 263	24 433	15 350	12 478	75 524	8 183
1974	23 221	26 460	16 371	16 040	82 092	9 146
1975	16 629	18 333	12 044	12 195	59 201	6 757
1976	17 064	19 268	12 241	11 441	60 014	6 648
1977	16 861	16 859	12 036	12 576	58 332	6 485
1978	17 607	18 559	13 019	14 002	63 187	7 119
1979	18 180	22 107	15 584	18 008	73 879	8 535
1980	19 008	20 024	14 216	17 815	71 063	7 999
1981	20 308	20 204	13 393	15 731	69 636	7 528
1982	18 534	18 026	12 249	13 592	62 401	6 788
1983	19 162	17 919	12 263	13 961	63 305	6 870
1984	20 150	19 915	13 994	16 773	70 832	7 905

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

XI-2 — Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
Vervoer van goederen bij wagenladingen volgens de aard van de goederen

Miljoenen t/km

AARD DER GOEDEREN	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Landbouwprodukten en voedingswaren	327	423	413	425	470	482	459
Vaste brandstoffen	1 280	1 524	1 451	1 320	1 239	1 226	1 465
Ertsen	1 786	2 256	2 055	1 780	1 415	1 293	1 640
Metaalprodukten	1 761	2 045	1 782	1 724	1 525	1 562	1 894
Bouwmaterialen en produkten uit steengroeven	425	464	493	444	405	411	477
Textielprodukten	17	19	18	16	16	16	15
Chemische produkten	600	753	684	648	606	667	720
Nijverheidsoliën, petroleum, pek en teer	456	486	514	579	570	597	549
Allerlei	467	565	589	592	542	616	686
Totaal ...	**7 119**	**8 535**	**7 999**	**7 528**	**6 788**	**6 870**	**7 905**

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

XI-3 — Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
Reizigersverkeer

Miljoenen

JAAR	Aantal reizigers	Aantal reizigerskilometers			
		Totaal	Op biljet	Op sociale abonnementen	Op andere abonnementen (a)
1975	232	8 258	3 190	3 436	1 632
1976	227	8 190	3 234	3 333	1 623
1977 (b)	200	7 667	3 118	3 065	1 484
1978	171	7 136	3 058	2 761	1 317
1979	163	6 955	3 128	2 484	1 343
1980	164	6 963	3 133	2 516	1 314
1981	167	7 078	3 256	2 449	1 373
1982	163	6 879	3 091	2 322	1 466
1983	156	6 631	2 971	2 136	1 524
1984	150	6 444	2 836	2 096	1 512

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Gewoon abonnement, schoolabonnement, netabonnement, abonnement voor handelsreiziger, tourrail +16 dagen.
(b) Overname van het autobusverkeer door de N.M.V.B. op 1 juli 1977.

XI-4 — Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen
Aantal reizigers

1000

JAAR	Totaal	Elektrische trams	Motorrijtuigen	Bussen
1975	240 114	22 767	301	246 114
1976	234 836	21 769	327	212 740
1977	267 272	20 260	305	246 707(a)
1978	312 219	17 506	301	294 412
1979	310 233	14 364	277	295 592
1980	306 014	14 125	262	291 627
1981	305 061	14 707	279	290 025
1982	289 655	13 390	300	275 965
1983	275 941	12 572	290	263 079
1984	268 902	11 901	281	256 720

Bron : Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.

(a) De A.B.-diensten inbegrepen, overgenomen door de N.M.B.S. vanaf 1 juli 1977.

XI-A — Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
Reizigersverkeer

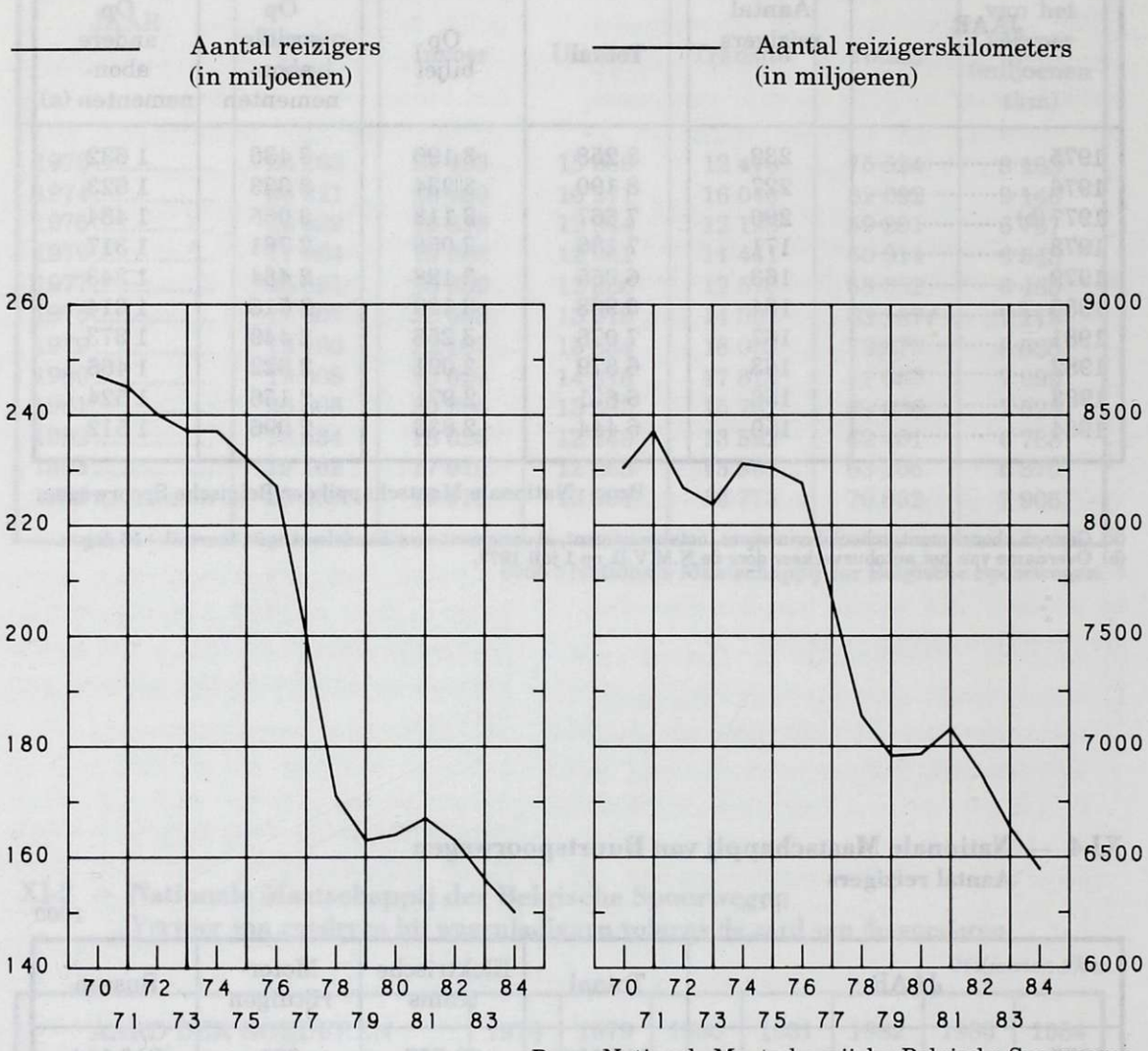

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

XI-B — Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
Vervoer van goederen bij wagenladingen

——— Totaal goederenvervoer (in miljoenen t)

——— Totale omvang van het vervoer (in miljoenen tkm)

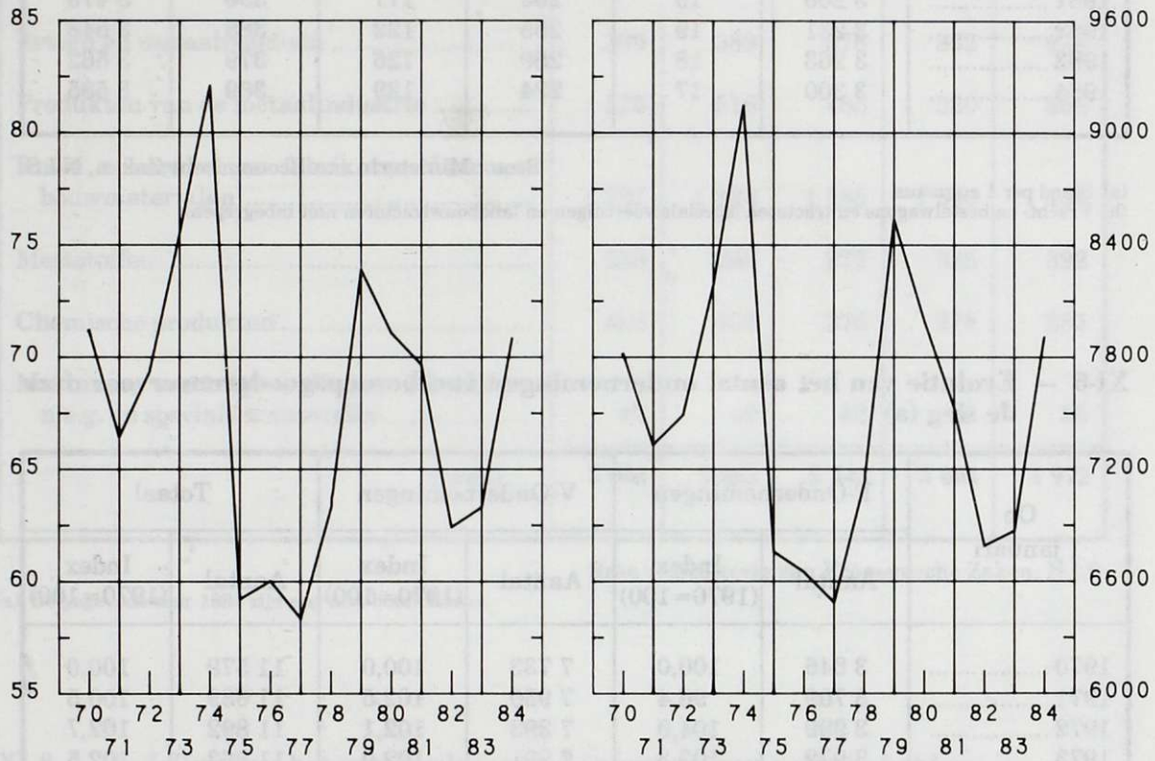

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

B. WEGVERVOER

XI-5 — Aantal wegvoertuigen

1000

JAAR	Personen-wagens (a)	Auto-bussen (a)	Bedrijfs-voertuigen (a) (b)	Motor-fietsen (a)	Brom-fietsen	Fietsen
1975	2 614	20	272	95	534	2 969
1976	2 738	20	274	100	554	3 076
1977	2 871	20	277	106	501	3 161
1978	2 973	20	279	106	453	3 235
1979	3 077	20	290	110	428	3 273
1980	3 159	20	299	113	403	3 349
1981	3 206	19	285	117	396	3 473
1982	3 231	19	285	122	388	3 548
1983	3 263	18	289	126	379	3 562
1984	3 300	17	294	129	369	3 585

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Stand per 1 augustus.
(b) Vracht- en bestelwagens en tractoren (speciale voertuigen en landbouwtractoren niet inbegrepen).

XI-6 — Evolutie van het aantal ondernemingen van beroepsgoederenvervoer over de weg (a)

Op 1 januari	P-Ondernemingen		V-Ondernemingen		Totaal	
	Aantal	Index (1970=100)	Aantal	Index (1970=100)	Aantal	Index (1970=100)
1970	3 846	100,0	7 733	100,0	11 579	100,0
1971	3 709	96,4	7 930	102,5	11 639	100,5
1972	3 999	104,0	7 893	102,1	11 892	102,7
1973	3 972	103,3	7 891	102,0	11 863	102,5
1974	3 503	91,1	7 743	100,1	11 246	97,1
1975	3 356	87,3	7 665	99,1	11 021	95,2
1976	3 047	79,2	7 576	98,0	10 623	91,7
1977	2 780	72,3	7 435	96,1	10 215	88,2
1978	2 736	71,1	7 308	94,5	10 044	86,7
1979	2 527	65,7	7 201	93,1	9 728	84,0
1980	1 710	44,5	7 009	90,6	8 719	75,3
1981	1 857	48,3	6 936	89,7	8 793	75,9
1982	1 799	46,8	6 833	88,4	8 632	74,6
1983	1 601	41,6	6 665	86,2	8 266	71,4
1984	1 555	40,4	6 593(b)	85,3	8 148	70,4
1985	1 501	39,0	6 499(b)	84,0	8 000	69,1

Bron : Instituut voor het Wegtransport (IWT).

(a) De P-Ondernemingen beschikken over een vervoerbewijs geldig binnen een zone met 25 km-straal.
De V-Ondernemingen zijn houders van een nationale vervoervergunning.
(b) Waarvan 2 388 die een vergunning voor internationaal vervoer hadden in 1984 en 2 456 in 1985.

C. BINNENVAART

XI-7 — Indeling van het vervoer langs de binnenwateren volgens de aard der goederen (a)

Miljoenen t/km

AARD DER GOEDEREN (N.V.S.-nomenclatuur)	1979	1980	1981	1982	1983
Landbouwprodukten en levende dieren	626	654	591	595	576
Voedingsprodukten en veevoeder	450	414	401	378	341
Vaste brandstoffen	454	464	444	377	338
Petroleumprodukten	927	943	871	743	774
Ertsen en metaalresiduën	390	389	376	352	429
Produkten van de metaalindustrie	575	516	485	380	366
Ruwe mineralen en fabrikaten daarvan, bouwmaterialen	1 727	1 736	1 585	1 540	1 434
Meststoffen	253	288	272	325	392
Chemische produkten	458	407	376	278	285
Machines, voertuigen, diverse fabrikaten n.e.g. en speciale transacties	47	42	42	36	36
Totaal ...	**5 908**	**5 853**	**5 442**	**5 004**	**4 972**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) De gegevens voor 1984 zijn nog niet beschikbaar.

XI-8 — Indeling van het vervoer langs de binnenwateren volgens bekken

Miljoenen t/km

BEKKEN	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Zeeschelde	1 516	1 561	1 609	1 591	1 544	1 254	1 258	1 353
Kempische kanalen	1 981	1 998	2 017	1 991	1 792	1 748	1 740	1 853
Brabantse kanalen	401	402	412	424	375	321	287	304
Maas en Samber	643	662	557	521	495	480	497	498
Bovenschelde	1 118	1 218	1 223	1 235	1 148	1 100	1 078	1 126
Centrum en Borinage	77	68	62	61	60	75	89	76
IJzer en kust	27	27	28	30	27	27	24	35
Totaal ...	**5 763**	**5 936**	**5 908**	**5 853**	**5 441**	**5 004**	**4 972**	**5 245**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

XI-9 — Samenstelling van de Belgische binnenvaartvloot

JAAR	Motorschepen		Sleepschepen		Duwbakken		Totaal	
	Aantal	Tonnenmaat (duizenden)	Aantal	Tonnenmaat (duizenden)	Aantal	Tonnenmaat (duizenden)	Aantal	Tonnenmaat (duizenden)
Op 1 januari 1975	3 929	2 065,3	206	177,5	51	78,6	4 186	2 321,4
Op 1 januari 1976	3 548	1 814,4	206	177,5	51	78,6	3 805	2 070,5
Op 1 januari 1977	3 025	1 609,6	138	107,6	59	100,9	3 292	1 818,1
Op 1 januari 1978	2 994	1 594,8	136	106,0	59	100,9	3 189	1 801,7
Op 1 januari 1979	2 763	1 499,8	117	88,8	63	112,7	2 943	1 701,3
Op 1 januari 1980	2 572	1 412,3	105	73,3	74	134,4	2 751	1 625,0
Op 1 januari 1981	2 478	1 387,8	94	70,0	83	151,2	2 655	1 609,0
Op 1 januari 1982	2 345	1 346,7	87	65,0	86	163,5	2 518	1 575,4
Op 1 januari 1983	2 244	1 311,5	79	56,1	87	169,9	2 410	1 537,6
Op 1 januari 1984	2 188	1 281,0	61	48,5	92	186,7	2 341	1 516,1
Op 1 januari 1985	2 110	1 236,5	55	41,8	108	225,6	2 273	1 503,9

Bron : Ministerie van Verkeerswezen; Instituut voor het transport langs de binnenwateren.

XI-10 — Vervoerde goederen langs de binnenwateren

JAAR	Gewicht (duizenden tonnen)					Totale omvang van het vervoer (miljoenen) tkm)
	Binnen-land	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal	
1975	18 477	36 986	24 091	4 179	83 733	5 123
1976	21 934	42 571	31 124	4 645	100 274	6 072
1977	21 746	41 730	33 671	3 777	100 924	5 761
1978	20 112	44 230	31 370	4 536	100 248	5 935
1979	21 080	45 198	30 813	4 309	101 400	5 908
1980	20 206	44 106	32 323	4 294	100 930	5 853
1981	18 678	43 447	31 301	3 777	97 204	5 442
1982	21 826	37 020	27 787	3 956	90 589	5 004
1983	20 050	37 195	30 249	3 728	91 222	4 972
1984	21 953	41 119	31 487	4 053	98 613	5 242

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

D. ZEEVERKEER

XI-11 — Haven van Antwerpen
Zeevaart

JAAR	Binnengekomen schepen		Lading (1000 t)		
	Aantal	Tonnenmaat (1000 B.R.T.) (a)	Aanvoer	Afvoer	Totaal
1975	17 376	84 002	32 747	27 734	60 481
1976	17 711	91 384	39 113	26 933	66 046
1977	17 703	94 028	37 440	31 611	69 051
1978	17 382	98 260	39 000	33 100	72 100
1979	17 425	103 542	46 100	33 990	80 090
1980	17 151	102 696	46 549	35 387	81 935
1981	16 802	104 611	43 724	36 036	79 760
1982	17 097	112 683	50 067	34 136	84 203
1983	16 214	108 992	46 469	33 853	80 322
1984	16 802	116 829	50 048	40 291	90 339

Bron : Stad Antwerpen, Havenbedrijf.

(a) Vanaf 1978 wordt volgens de nieuwe meetwijze de tonnenmaat uitgedrukt in B.R.T. (brutoregisterton). De gegevens voor de voorgaande jaren, die uitgedrukt waren in B.N.T. (Belgische nettoton), werden omgerekend in B.R.T.

XI-12 — Haven van Gent
Zeevaart

JAAR	Binnengekomen schepen		Lading (1000 t)		
	Aantal	Tonnenmaat (1000 B.R.T.) (a)	Aanvoer	Afvoer	Totaal
1975	3 398	10 760	8 875	4 656	13 531
1976	3 259	12 536	11 156	4 180	15 336
1977	2 927	12 016	11 108	3 520	14 628
1978	2 920	13 002	12 308	3 179	15 487
1979	3 133	15 278	14 293	4 027	18 320
1980	3 260	15 701	15 147	3 277	18 424
1981	3 032	16 648	15 723	3 604	19 327
1982	3 407	18 674	19 011	3 883	22 894
1983	3 754	19 533	18 943	4 981	23 924
1984	4 786	21 675	20 478	6 114	26 592

Bron : Havenbedrijf van de Stad Gent.

(a) Vanaf 1978 wordt volgens de nieuwe meetwijze de tonnenmaat uitgedrukt in B.R.T. (brutoregisterton). De gegevens voor de voorgaande jaren, die uitgedrukt waren in B.N.T. (Belgische nettoton), werden omgerekend in B.R.T.

XI-13 — Havens van Brugge en Zeebrugge
Zeevaart en binnenscheepvaart

JAAR	Zeescheepvaart					Binnenscheepvaart		Lading totaal (1000 t)
	Binnengekomen schepen (aantal)	Tonnenmaat (1000 B.R.T.) (a)	Lading (1000 t)			Binnengekomen schepen (aantal)	Lading (1000 t)	
			Aanvoer	Afvoer	Totaal			
1975	7 452	35 987	9 466	2 639	12 105	1 244	415	12 520
1976	7 593	36 511	9 828	2 700	12 528	1 835	623	13 151
1977	8 373	39 654	9 728	3 183	12 911	1 531	502	13 413
1978	8 700	42 001	10 028	3 438	13 466	1 481	551	14 017
1979	9 050	45 163	10 885	4 191	15 076	1 802	756	15 832
1980	9 550	48 212	10 088	4 101	14 189	1 856	830	15 019
1981	9 043	45 368	8 552	4 289	12 841	1 654	744	13 585
1982	8 625	39 287	5 261	4 097	9 358	1 643	725	10 083
1983	8 930	39 382	5 687	4 618	10 305	1 482	587	10 892
1984	9 775	41 106	6 226	5 775	12 001	1 826	781	12 782

Bron : Maatschappij der Brugse Zeevaartinrichtingen.

(a) Vanaf 1978 wordt volgens de nieuwe meetwijze de tonnenmaat uitgedrukt in B.R.T. (brutoregisterton). De gegevens voor de voorgaande jaren, die uitgedrukt waren in B.N.T. (Belgische nettoton), werden omgerekend in B.R.T.

XI-14 — Toestand van de Belgische koopvaardijvloot

TYPE	31 december 1983		31 december 1984	
	Aantal	Brutotonnenmaat	Aantal	Brutotonnenmaat
Bulkvracht- en containerschepen	30	1 099 679	31	1 173 343
Vrachtschepen	15	81 524	14	69 963
Polyvalente vaartuigen	4	32 458	5	24 764
Passagiers- en vrachtschepen	1	13 303	1	13 303
Produkttankers	4	73 216	4	73 216
Olietankers	4	192 465	3	148 216
Afvaltankschepen	2	1 678	2	1 678
Containerschepen	8	187 794	12	269 967
Koelschepen	3	21 285	3	21 285
Ertsschepen	1	38 214	—	—
Zeelichters	6	20 136	6	20 136
Pakketboten	1	4 356	1	4 356
Car-ferries	7	40 181	7	40 181
Gastankers	5	138 733	5	138 733
Olieboorschepen	1	10 372	1	10 372
« Offshore »-bevoorradingsschepen	2	2 426	2	2 426
Roll on- Roll off schepen	5	17 939	5	17 939
Schepen voor vervoer van levend vee	1	941	1	941
Draagvleugelboot	2	578	2	578
O.B.O.-schepen	3	206 307	3	206 307
Totaal ...	**105**	**2 183 585**	**108**	**2 237 704**

Bron : Ministerie van Verkeerswezen, Bestuur van het Zeewezen en van de Binnenvaart.

E. LUCHTVERKEER

XI-15 — **Handelsverkeer in de Belgische luchthavens**

OMSCHRIJVING	Vluchten		
	Regelmatig	Onregelmatig	Totaal
Vluchten (eenheden)			
1976	75 231	15 476	90 707
1977	77 587	15 577	93 164
1978	81 398	14 393	95 791
1979	86 013	15 716	101 729
1980	84 550	15 789	100 339
1981	80 012	14 122	94 134
1982	76 989	14 222	91 211
1983	75 301	14 613	89 914
1984	80 704	15 657	96 361
Passagiers (eenheden)			
1976	3 556 862	1 032 189	4 589 051
1977	3 748 109	1 077 069	4 825 278
1978	3 947 072	1 140 061	5 087 133
1979	4 104 051	1 247 540	5 351 591
1980	4 046 643	1 222 596	5 269 239
1981	4 314 844	1 071 270	5 386 114
1982	4 221 263	1 142 702	5 363 965
1983	4 128 185	1 263 135	5 391 320
1984	4 495 353	1 198 467	5 693 820
Vrachtgoed (tonnen)			
1976	128 106	22 880	150 986
1977	133 696	15 194	148 890
1978	135 438	17 169	152 607
1979	146 190	19 795	165 985
1980	158 795	20 012	178 807
1981	159 772	14 519	174 291
1982	152 517	12 601	165 118
1983	122 609	14 236	136 845
1984	146 065	18 252	164 317
Poststukken (tonnen)			
1976	6 679	218	6 897
1977	7 657	41	7 698
1978	8 284	78	8 362
1979	6 933	94	7 027
1980	7 765	205	7 970
1981	9 493	153	9 646
1982	8 806	350	9 156
1983	8 064	432	8 496
1984	8 952	163	9 115

Bron : Regie der Luchtwegen.

XI-16 — **Luchtverkeer van SABENA**

JAAR	Vervoerde reizigers (duizenden)	Reizigers-kilometers (miljoenen)	Vrachtgoed (miljoenen ton-kilometers)	Post-stukken (duizenden ton-kilometers)	Vervoerde ton-kilometers (miljoenen)	Aangeboden ton-kilometers (miljoenen)	Lading-coëfficiënt (in percent)
1974	1 693,4	4 535,8	287,1	8 589,9	711,8	1 137,6	62,6
1975	1 680,6	4 581,1	286,8	7 953,1	719,2	1 197,4	60,1
1976	1 764,0	4 453,3	366,7	9 130,7	784,2	1 280,3	61,3
1977	1 954,7	4 492,7	371,4	9 317,2	789,6	1 306,4	60,4
1978	2 027,1	4 687,8	447,8	10 248,9	883,7	1 403,2	63,0
1979	2 043,1	4 822,2	504,2	11 066,3	949,3	1 448,8	65,5
1980	1 974,5	4 853,7	468,0	11 277,7	916,1	1 438,3	63,7
1981	2 053,0	5 204,1	461,9	12 542,4	942,9	1 433,9	65,8
1982	2 002,6	5 287,7	487,5	13 125,8	976,5	1 462,4	66,8
1983	1 956,9	5 297,1	493,8	13 820,7	984,1	1 406,0	70,0
1984	2 031,6	5 478,6	533,9	16 453,9	1 043,4	1 413,0	73,8

Bron : SABENA.

F. ALGEMEEN VERVOER

XI-17 — Hoeveelheden vervoerde goederen volgens de drie voornaamste vormen van vervoer

1000 t

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983	1984
Wegvervoer :					
— binnenlands vervoer ...	310 711	299 884	291 211	289 999	..
— invoer (a)	25 989	28 581	29 849	34 245	..
— uitvoer (a)	25 989	28 581	29 849	34 245	..
— doorvoer (b)	8 574	10 152	9 832	10 810	..
Totaal ...	**371 263**	**367 198**	**360 741**	**343 299**	..
Binnenscheepvaart :					
— binnenlands vervoer ...	20 206	18 678	21 826	20 050	21 953
— invoer	44 106	43 447	37 020	37 195	41 119
— uitvoer	32 323	31 301	27 787	30 249	31 487
— doorvoer	4 294	3 777	3 956	3 728	4 054
Totaal ...	**100 930**	**97 204**	**90 589**	**91 222**	**98 613**
Spoorwegvervoer :					
— binnenlands vervoer ...	19 008	20 308	18 534	19 162	20 150
— invoer	20 025	20 204	18 026	17 919	19 915
— uitvoer	14 216	13 393	12 249	12 263	13 994
— doorvoer	17 816	15 731	13 592	13 961	16 773
Totaal ...	**71 063**	**69 636**	**62 401**	**63 305**	**70 832**
Algemeen totaal ...	**543 256**	**534 038**	**513 731**	**497 826**	..

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) De statistiek over het wegvervoer heeft alleen op Belgische voertuigen betrekking. Teneinde het wegvervoer te vergelijken met de twee andere vervoermiddelen, wordt verondersteld dat in het internationaal wegvervoer de invoer (resp. uitvoer) met buitenlandse voertuigen forfaitair gelijk is aan de uitvoer (resp. invoer) met Belgische voertuigen.

(b) Ontleend aan de statistiek van de buitenlandse handel (doorvoer, zonder overlading, over de weg).

XI-18 — **Vergelijking in volume van de drie voornaamste vormen van vervoer**

Miljoenen t/km

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983	1984
Wegvervoer :					
— binnenlands vervoer ...	10 315	10 060	10 201	9 910	..
— invoer (a)	2 354	2 483	2 642	2 764	..
— uitvoer (a)	2 354	2 483	2 642	2 764	..
— doorvoer (b)	1 715	2 030	1 966	2 162	..
Totaal ...	**16 738**	**17 056**	**17 451**	**17 600**	..
Binnenscheepvaart :					
— binnenlands vervoer ...	1 570	1 364	1 656	1 589	1 719
— invoer	2 193	1 120	1 660	1 646	1 777
— uitvoer	1 550	1 478	1 183	1 246	1 223
— doorvoer	540	479	504	491	523
Totaal ...	**5 853**	**5 442**	**5 004**	**4 972**	**5 242**
Spoorwegvervoer :					
— binnenlands vervoer ...	1 109	1 055	1 001	986	1 054
— invoer	2 145	2 116	1 882	1 916	2 173
— uitvoer	1 661	1 560	1 504	1 539	1 720
— doorvoer	3 084	2 796	2 401	2 429	2 958
Totaal ...	**7 999**	**7 528**	**6 788**	**6 870**	**7 905**
Algemeen totaal ...	**30 590**	**30 026**	**29 243**	**29 442**	..

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) De statistiek over het wegvervoer heeft alleen op Belgische voertuigen betrekking. Teneinde het wegvervoer te vergelijken met de twee andere vervoermiddelen, wordt verondersteld dat in het internationaal wegvervoer de invoer (resp. uitvoer) met buitenlandse voertuigen forfaitair gelijk is aan de uitvoer (resp. invoer) met Belgische voertuigen.

(b) Ontleend aan de statistiek van de buitenlandse handel (doorvoer, zonder overlading, over de weg). De afgelegde weg werd forfaitair op 200 km vastgesteld.

XII. OVERHEIDSFINANCIEN

Inleiding 256

XII-1 Toestand inzake fiscale en niet-fiscale ontvangsten. 262

XII-2 Toestand inzake ristorno's, toegewezen en afgestane schatkist-ontvangsten : indeling naar aard en bestemming. 264

XII-3 Kastoestand en financieringsbehoeften van de Schatkist. 266

XII-4 Uitstaande rijksschuld. 268

XII-5 Schommelingen van de rijksschuld. 269

XII-6 Gedebudgetteerde schuld. 270

XII-7 Schuld uitgegeven onder Staatswaarborg. 271

XII-8 Jaarlijkse vastleggingen inzake openbare investeringen. 273

XII-9 Economische hergroepering van de ontvangsten en de uitgaven van de centrale overheid. 276

Grafieken

XII-A Fiscale en parafiscale heffing in E.E.G.-landen : België, Luxemburg, Nederland, Duitsland, Italië. 277

XII-B Fiscale en parafiscale heffing in E.E.G.-landen : België, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Denemarken, Frankrijk. 278

XII-C Totale uitstaande rijksschuld. 279

XII-D Uitstaande rijksschuld in vreemde munt. 280

INLEIDING

Bij de bespreking van de begrotingsverrichtingen en het te financieren saldo ontstaat nogal eens begripsverwarring omdat er verschillende indelingen van de rijksbegroting bestaan : rijksmiddelenbegroting, economische hergroepering, nationale boekhouding. De tabellen XII-1 tot XII-3 gaan uit van de indeling op basis van de rijksmiddelenbegroting in het stelsel van de eenheidsbegroting. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van de Schatkisttoestand.

De toestand inzake fiscale en niet-fiscale ontvangsten (tabel XII-1) groepeert voor elk jaar, vanaf 1 januari tot 31 december, het totaal van de werkelijke ontvangsten. De inningen betreffen de ontvangsten ten bate van de Staat (rijksmiddelen), de ontvangsten bestemd voor bepaalde uitgaven (toegewezen ontvangsten) en de ontvangsten afgestaan aan de Europese Gemeenschappen. De dotaties aan het Gemeente- en Provinciefonds en de eigen ontvangsten van de lokale besturen (provincies, gemeenten en agglomeraties) zijn niet in deze toestand opgenomen, evenmin als de eigen ontvangsten van de fondsen en de organismen die tot de Centrale Overheid behoren (o.a. Kas voor Weduwen en Wezen, Rijksfonds voor sociale reclassering van de minder-validen).

De belastingontvangsten vormen veruit het grootste deel van de inningen. Zij worden volgens een juridisch-organisatorische indeling gegeven.

De niet-fiscale ontvangsten vormen een bont geheel van ontvangsten, afkomstig van o.a. : terugbetalingen (teveel betaalde lonen, wedden en pensioenen), verkoop van goederen (drukwerken o.a. het Belgisch Staatsblad, houtkappingen), prestaties van diensten (inningskosten E.G., internationale monetaire akkoorden), kijk- en luistergelden loods- en sleepgelden, vergoedingen voor het gebruik van het luchtruim, nalatigheidsintresten inzake belastingen, intresten op voorschotten en leningen (Nationale maatschappij voor de Huisvesting, Nationale Landmaatschappij, Nationale Maatschappij voor de Buurtspoorwegen, Regie Telegrafie en Telefonie, Deposito- en Consignatiekas), het aandeel van de Staat in de winsten van de financiële instellingen (Internationaal Muntfonds, Nationale Bank, Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid) en een aantal toevallige ontvangsten.

Het aandeel van niet-fiscale ontvangsten in de totale ontvangsten was nooit erg groot (van 3 tot 7 %).

Het beginsel van de niet-affectatie is één van de basisprincipes van het begrotingsrecht opgelegd door artikel 115 van de grondwet en artikel 3 van de comptabiliteitswet van 28 juni 1963. Nochtans kunnen volgens artikel 3 van laatstgenoemde wet bepaalde ontvangsten voor bepaalde uitgaven bestemd worden. Dit betekent dat de ontvangsten nog wel in een begrotingsdocument ingeschreven staan maar

niet meer in de rijksmiddelenbegroting worden opgenomen. Tegelijkertijd worden ook de uitgavencategorieën waaraan de ontvangsten worden toegewezen uit de uitgavenbegroting gehouden. Vermits in principe, deze gedebudgetteerde uitgaven gedekt worden door de affectaties, hebben ze geen invloed op het begrotingssaldo of m.a.w. deze vorm van debudgetteren leidt niet rechtstreeks tot een verhoging van de rijksschuld of tot een toename van het beroep op de kapitaalmarkt, als tenminste niet getornd wordt aan de basisvoorwaarde, vervat in art. 3 van de wet van 28 juni 1963, stellende dat het ontvangstenpeil het uitgavenpakket bepaalt. Krachtens budgettaire bijbepalingen (begrotingsruiters) mogen sommige fondsen echter wel een debetpositie aannemen. De toepassing van de voorbestemming draagt aldus bij tot het onderschatten van de omvang van de rijksbegroting en van de impact van de overheid op de volkshuishouding. Vergelijkingen met de omringende landen worden er bijkomend door verstoord.

Om een klaarder inzicht te krijgen in de omvang en de wisselende bestemming van de toegewezen ontvangsten werd in tabel XII-2 een indeling naar aard en bestemming opgesteld. Naar de aard zijn de toewijzingen meestal ontvangsten van belastingen, in het bijzonder voor het jaar 1984 : de accijnzen, de belasting over de toegevoegde waarde, de openingstaks op de slijterijen, de belasting op automatische ontspanningstoestellen, de onroerende voorheffing, de registratierechten op de overdracht van onroerende goederen en de successierechten. De toewijzingen kunnen ook van niet-fiscale aard zijn. Bij dit laatste is op te merken dat sedert de invoering van de Lotto, de winst van de Nationale Loterij een vermeldenswaardige inkomstenbron is geworden, die evenwel niet in de rijksmiddelenbegroting wordt opgenomen. Sedert 1976 mogen de winsten besteed worden aan allerlei doelstellingen van openbaar nut : o.a. Bicommunautaire instellingen Brussel (Begroting Volksgezondheid), Ontwikkelingssamenwerking, Nationaal Sportfonds en Solidariteitsfonds (Economische Zaken). Ook de extra-afhoudingen van lonen en wedden van ambtenaren worden niet in de rijksmiddelen opgenomen. Naar de bestemming vertonen de toewijzingen evenmin systematische kenmerken. In 1984 werden de toewijzingen uitsluitend aangewend voor de financiering van het Compensatiefonds Maatschappelijke Zekerheid en voor de ristorno's aan de Gewesten.

In tabel XII-2 worden de belastingontvangsten, overgedragen aan de Europese Gemeenschap eveneens vermeld. Het betreft de douanerechten vanaf 1971 gedeeltelijk en vanaf 1975 integraal afgestaan en de B.T.W., vanaf 1979 geheven ten belope van maximum 1 % van een geüniformeerde grondslag. De douanerechten worden afgestaan naarmate ze geïnd worden. De B.T.W. wordt de facto afgestaan, iedere maand een twaalfde van de voor het jaar geraamde globale B.T.W.-opbrengst. De afgestane ontvangsten worden niet in rijksmiddelen opgenomen, noch in de economische hergroepering.

Tabel XII-3 inzake de kastoestand en de financieringsbehoeften van de Schatkist bevat alle begrotingsverrichtingen van het burgerlijk jaar die aanleiding geven tot ontvangsten (inningen) en uitgaven (betalingen) van de Centrale Overheid. Sinds de regionalisering wordt ook de thesaurie van de Gemeenschappen en de Gewesten door de Schatkist beheerd. Concreet betekent dit dat de Schatkist uit de nationale begrotingen alle kredieten en uitgaven licht, bestemd voor de Gemeenschappen en Gewesten. Op het vlak van de ontvangsten worden de bedragen toe te bedelen aan de nieuwe organen

niet opgenomen in de rijksmiddelen. De opdeling in een « nationaal » gedeelte en een luik « gemeenschappen en gewesten » vangt in de publicaties van de Schatkist aan in 1983. De periodieke overzichten van de Schatkist geven aldus de financiële toestand aan van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten, afhankelijk van de verrichtingen verwezenlijkt door die besturen. De ontvangsten toebedeeld aan de fondsen en hun uitgaven erop worden in de begrotingsverrichtingen (A) slechts per saldo opgenomen : naargelang de ontvangsten hoger of lager zijn dan de werkelijke uitgaven wordt het verschil als een toename of afname van de uitgaven opgenomen. Ook de verrichtingen die de Schatkist uitvoert als bankier (kasgelden) of ten bate van derden (derdengelden) worden tezamen met het aantal andere niet-begrotingsverrichtingen slechts per saldo vermeld (Tabel XII-3 B). De derden-gelden vormen het saldo van de verrichtingen uitgevoerd ten bate van het Fonds voor Weduwen en Wezen, de Noord-Altantische Verdragsorganisatie (NAVO), het Muntfonds, de derdengelden van de Post, het Europees Garantie- en Oriëntatiefonds voor de Landbouw, de Europese Gemeenschappen, de gewaarborgde schuld, de Provincies en de Gemeenten.

De overige verrichtingen van de Schatkist die resulteren in verschillen en de uiteindelijke schatkistbehoefte beïnvloeden, houden verband met de Dienst voor de Scheepvaart, het Fonds voor Industriële Vernieuwing, de leningen van het Brussels Gewest, de schuld overgenomen van de pensioenkas voor zelfstandigen en van het RIZIV. Voor deze verschillen gelden de volgende verklaringen. Het nominaal bedrag van de leninguitgifte van de dienst voor de Scheepvaart en het Office de la Navigation, beiden belast met de uitbating van een aantal kanalen en de uitvoering van de moderniseringswerken aan het Albertkanaal, wordt opgenomen in de indirecte rijksschuld alhoewel de opbrengst van de leningen, beide instellingen ten goede komt. De Schatkist, als drager van de lasten van deze leningen stuurt bijgevolg elk jaar haar behoeftesituatie bij.

Voor wat het Fonds voor Industriële Vernieuwing betreft, geldt dat de kapitaaluitgaven gedekt worden door de opbrengst van leningen, ingeschreven op de bijzondere sectie van het Ministerie van Economische Zaken. Deze leningen worden in de rijksschuld opgenomen in de directe geconsolideerde schuld. Voor de berekening van de schatkistbehoefte staan zij onder de « Verschillen » vermeld. In de mate dat de leningopbrengst groter is dan eigenlijke betalingen van het Fonds, zullen de kapitaaluitgaven ingeschreven worden met een negatief teken onder de begrotingsverrichtingen.

In de officiële staat van de rijksschuld worden de leningen van het Brussels Gewest opgenomen in de directe geconsolideerde schuld :

— de lening uitgegeven voor de aanzuivering van de gewone begroting in 1979 van de Brusselse Agglomeratie en de gemeenten van het Brussels Gewest, waarvan de intresten en de delgingen ten laste zijn van de begroting van het Ministerie van Binnenlandse zaken;

— de lening van de Brusselse gemeenten, uitgegeven in uitvoering van de volmachtenwet van 2 februari 1982, K.B. nr 43, tot vereffening van de personeelslasten en transfers van de OCMW, (4,7 miljard);

— een lening uitgegeven voor de gezondmaking van de financiën van de lagere overheden van het Brussels Gewest (wet van 5 juli 1983 — max. 9 miljard).

Vermits de opbrengst van de leningen gestort werd bij het Gemeentekrediet van

België in afwachting van de verdere verdeling onder de betrokken gemeenten, past de Schatkist op kasniveau een correctie toe.

De overname van de gecumuleerde schuld van de pensioenkas voor de zelfstandigen overeenkomstig de wet van 10 februari 1981, had mede de uitgifte van een lening tot delging van deze schuld als gevolg. De opbrengst van deze lening werd ingeschreven op de bijzondere sectie van de begroting van het Ministerie voor de Middenstand en wordt via een speciaal krediet gebruikt om de delgingen van de schuld via plan te laten verlopen : 4 miljard in 1981, 2,4 miljard jaarlijks van 1982-1991 en 1,8 miljard in 1992. Ook hier werd voor de bepaling van de schatkistbehoefte de correctie ingeschreven bij de niet-begrotingsverrichtingen.

Hetzelfde principe gold voor de schuldovername van het R.I.Z.I.V. ingevolge de wet van 10 februari 1981. De leningopbrengst werd ingeschreven op de bijzondere sectie van het Ministerie van Sociale Voorzorg. In uitvoering van het delgingsplan werden 4 miljard afbetaald in 1981, 2,2 jaarlijks van 1982 tot 1991 en 1,6 miljard in 1992.

Bij de obligatie-uitgifte van de Staat en het Wegenfonds wordt de emissieprijs slechts bepaald de dag voor de opening van de inschrijvingsperiode. Deze uitgifteprijs kan, afhankelijk van de rentestand, boven of onder pari vastgesteld worden. In de officiële staat van de rijksschuld worden steeds de nominale bedragen opgetekend alhoewel de Schatkist meer of minder ontvangt. De post « uitgifteverschillen » omvat deze verschillen tussen de netto opbrengst van de Schatkist en de nominale leninguitgifte. Ook de kosten voor uitgiften en een agio zijn erin vervat.

De delgingsverschillen ontstaan op analoge wijze ter gelegenheid van de wederverkoop op de beurs, door het verschil in het nominaal bedrag van de leningen en de notering ter beurze. Wanneer een lening onder pari wordt genoteerd zal de Schatkist winst maken op de verrichtte inkoop (en omgekeerd).

Tabel XII-3 — rubriek C vermeldt de kapitaalaflossingen en -terugbetalingen van leningen in het verleden aangegaan door de Nationale Maatschappij voor Huisvesting en door de Nationale Landmaatschappij (Wet van 5 maart 1984, betreffende de saldi en de lasten van het verleden van de Gemeenschappen en de Gewesten en de nationale economische sectoren — Belgisch Staatsblad van 16 maart 1984).

In het stelsel van de eenheidsbegroting is het netto te financieren saldo (Tabel XII-3 — rubriek D) gelijk aan de som van de saldi van de lopende en de kapitaalverrichtingen, van het saldo van de schatkistverrichtingen en van de delgingen van het verleden.

Wanneer het netto te financieren saldo negatief is (behoefte) stijgt de rijksschuld in principe met eenzelfde bedrag. Wanneer het saldo positief zou zijn, zou de schuld met eenzelfde bedrag afnemen. Hierbij mag niet vergeten worden dat de veranderingen van de portefeuille schatkistcertificaten die het gevolg zijn van verrichtingen met het Internationaal Monetair Fonds niet in het netto (werkelijk) schuldverloop begrepen zijn. De verrichtingen met het I.M.F. veroorzaken immers geen enkele geldbeweging op het niveau van de Schatkist, zelfs niet wanneer de certificaten juridisch blijven deel uitmaken van de (nominale) rijksschuld. In feite betekenen deze certificaten slechts een verbintenis ten bedrage waarvan België kan geroepen worden Bel-

gische frank ter beschikking te stellen aan het I.M.F. Het betreft hier dus geen eigenlijke schuld. Ingevolge een conventie tussen de Schatkist en de Nationale Bank, is het de Nationale Bank en niet de Schatkist die uit eigen middelen BF put, ingeval het I.M.F. haar voorraad schatkistcertificaten wil ten gelde maken.

Sinds 1983 veroorzaken de schommelingen van de wisselkoersen (E) een opvallend verschil tussen het netto te financieren saldo en de werkelijke toename van de rijksschuld. Dit feit gaat uiteraard samen met de toegenomen financiering via schuldvorderingen uitgedrukt in vreemde valuta (vooral Duitse Mark, Zwitserse frank, U.S.-dollar, Gulden en Yen) en de positie van de Belgische frank. De tegenwaarde in BF van elke lening in vreemde munt wordt periodisch berekend op grond van de wisselkoers op dat moment. Voor de slang-munten worden de pivotkoersen gebruikt. Voor de andere valuta worden de koersen gehanteerd, genoteerd op de gereglementeerde markt op het einde van de maand. Het verschil tussen de bekomen inventariswaarde van de geconsolideerde schuld en de tegenwaarde in BF berekend op de referentiedatum (vorig jaar) wordt opgenomen in de post wisselverschillen (E). Deze wisselverschillen dragen ertoe bij dat op elk moment een juist beeld van de impact van de schuld in deviezen op het verloop van de rijksschuld kan gemaakt worden. Zij worden echter slechts reëel bij de werkelijke terugbetalingen.

Met ingang van 1 januari 1982 moet er bovendien nog rekening worden gehouden met de schulden van de intercommunale verenigingen voor autosnelwegen (F) overgenomen door het Wegenfonds (K.B. van 10 december 1981 — B.S. van 22 december 1981). Voor deze overname behoorden deze schulden tot de gedebudgetteerde schuld.

De staat van de uitstaande rijksschuld wordt weergegeven in tabel XII-4. Tabel XII-5 geeft de veranderingen per jaar weer. Twee criteria werden aangewend bij de opstelling van de tabellen : de valuta (schuld in BF of in vreemde munt) en de looptijd (gevestigde en vlottende schuld). De geconsolideerde of gevestigde schuld is de schuld aangegaan door het Rijk (directe schuld) of de autonome fondsen (indirecte schuld) om het verschil tussen ontvangsten en uitgaven van het begrotingsjaar te dekken. De leningopbrengst, de intresten, de aflossingen en de terugbetalingen worden ingeschreven op de Rijksschuldbegroting voor wat betreft de directe schuld en op de eigen begroting van de Fondsen voor wat de indirecte schuld betreft. De vlottende schuld dekt in principe een tijdelijk kastekort van de Schatkist. Zij kan onderverdeeld worden in schuld op halflange termijn (meer dan 12 maand) en schuld op korte termijn (min 1 dag; max 12 maand). Zij vloeit voort uit de financieringsbehoefte van de Staat, de autonome Fondsen, de Gemeenschappen en Gewesten.

De vlottende schuld bestaat uit schatkistcertificaten en tegoeden van de particulieren op hun postrekening. Tabel XII-5 geeft het globaal verloop van de vlottende schuld in BF en vreemde munt volgens de looptijd. Tabel XII-3 rubriek GII daarentegen geeft het verloop van de vlottende schuld in BF naar de houder van de schatkistcertificaten. De speciale thesaurielening en de stabilisatielening vormen een aparte categorie binnen de vlottende schuld. Zij wijzen op een consolidatie van de portefeuille in handen van de banken.

Tabel XII-6 geeft de toestand en het verloop weer van de gedebudgetteerde schuld. Het betreft de schuld van sommige instellingen met een overheidstaak, die financieel en organisatorisch tot de

Staat behoren. Die verrichtingen worden dan ook rechtstreeks door die organismen uitgevoerd en gefinancierd, hetzij met leningen die de betrokken organismen rechtstreeks aangaan, hetzij met staatssubsidies geprefinancierd door het Gemeentekrediet. De gedebudgetteerde schuld is niet in de rijksschuld opgenomen alhoewel de intresten en de aflossingen ten laste zijn van de Staat.

Tabel XII-7 geeft de toestand en het verloop van de gewaarborgde schuld weer. De door de Staat gewaarborgde schuld betreft de schuld uitgegeven door en ten behoeve van sommige instellingen, andere dan de Staat, waarvan de intresten en de terugbetalingen door de Staat worden gewaarborgd. Deze laatste worden echter in beginsel niet door de Staat gedragen en hebben o.m. betrekking op de leningen uitgeschreven door en ten behoeve van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, de Spoorwegen, de R.T.T., de Nationale Maatschappij voor Huisvesting.

Tabel XII-8 geeft de budgettaire voorstelling weer van het programma van de overheidsinvesteringen. Het betreft de verdeling van de vastleggingskredieten per sector en per departement of instelling van het investeringsprogramma.

Tabel XII-9 betreft de economische hergroepering van de ontvangsten en uitgaven van de centrale overheid zoals deze laatste in de nationale boekhouding gedefinieerd wordt. Benevens de rijksmiddelen worden ook de eigen ontvangsten van de fondsen en organismen die tot de centrale overheid behoren opgenomen. Het toepassingsveld is dus iets breder dan dat van de rijksmiddelenbegroting.

XII-1 — Toestand inzake fiscale en niet-fiscale ontvangsten (a)

Inningen van 1 januari tot 31 december	1976	1977
A. Totaal van de belastingontvangsten, geïnd per bestuur	**691 379**	**779 1**
I. Directe belastingen	*388 130*	*450 0*
Inkomstenbelastingen	378 609	439 7
Onroerende voorheffing	1 323	1 3
Roerende voorheffing	28 783	34 6
Bedrijfsvoorheffing	212 337	252 8
Belastingsafhouding op werkloosheidsuitkeringen	—	
Voorafbetaling (niet-loontrekkenden)	91 700	104 0
Belastingen op het globaal inkomen, geïnd door middel van kohieren	44 338	46 6
te laste van : - de niet-verblijfhouders	(1 030)	(76
- de vennootschappen	(6 381)	(5 54
- de natuurlijke personen	(36 927)	(40 30
Diversen	128	1
Met de inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen	9 521	10 2
Verkeersbelasting	7 461	7 9
Belasting op spelen en weddenschappen	1 670	1 8
Belasting op automatische ontspanningstoestellen	390	5
II. Douanen en accijnzen	*80 906*	*84 6*
Invoerrechten	12 505	12 7
Verbruiksbelasting	3 546	2 81
Accijnsrechten	64 695	67 8
waarvan : Minerale olie	(39 330)	(40 44
Tabak	(15 338)	(17 30
Alcoholhoudende dranken	(7 640)	(7 98
Drinkwater en limonaden	(1 757)	(1 62
Belasting op slijterijen	160	17
III. B.T.W., Registratie en Domeinen	*222 343*	*244 53*
Belasting over de toegevoegde waarde	194 217	211 54
Registratierechten	18 109	22 08
Griffierechten, hypotheekrechten en boeten	2 849	3 02
Successierechten	7 168	7 88
B. Totaal van de niet-fiscale ontvangsten	**25 402**	**29 31**
Ministerie van Financiën	17 054	18 33
waarvan : aandeel in de winst van de N.B.B.	(6 207)	(5 36
P.T.T. (Kijk- en luistergeld)	6 343	9 00
Ministerie van Verkeerswezen	909	1 02
Overige departementen	1 096	94
Algemeen totaal ...	**716 781**	**808 46**

(a) Het betreft de bruto ontvangsten te weten de som van de rijksmiddelen, de ristorno's, de toegewezen en de afgestane ontvangsten.

Miljoenen franken

1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
873 707	**948 906**	**996 480**	**1 034 337**	**1 151 644**	**1 210 542**	**1 314 432**
514 016	*563 917*	*592 962*	*609 425*	*696 692*	*719 951*	*801 350*
502 760	552 259	577 239	583 092	678 314	700 283	779 798
1 455	1 491	1 443	1 832	1 813	1 813	2 524
41 246	48 160	58 736	65 607	74 899	84 153	114 165
293 477	326 761	364 694	394 042	430 694	444 572	487 173
—	—	—	—	—	—	5 275
108 764	129 552	122 979	114 791	133 534	143 385	146 865
57 591	46 046	29 105	16 529	36 858	25 909	23 352
(632)	(111)	(– 354)	(– 97)	(913)	(583)	(946)
(7 002)	(3 006)	(2 644)	(1 652)	(7 725)	(– 1 305)	(– 2 654)
(49 957)	(42 929)	(26 815)	(14 974)	(28 220)	(26 631)	(25 060)
227	249	282	291	516	451	444
11 256	11 658	15 723	16 333	18 378	19 668	21 552
8 918	9 342	12 993	13 677	15 460	16 676	18 255
1 784	1 805	1 909	1 980	2 168	2 225	2 206
554	511	821	676	750	767	1 092
85 262	*92 565*	*97 292*	*96 980*	*110 083*	*121 700*	*125 409*
12 057	13 898	16 219	16 914	18 560	19 781	21 565
3 914	4 085	5 122	—	—	—	—
69 117	74 395	75 747	79 841	92 246	101 631	103 465
(42 570)	(44 558)	(44 867)	(41 284)	(45 969)	(51 541)	(52 784)
(16 445)	(19 461)	(20 196)	(21 221)	(25 422)	(28 314)	(29 630)
(7 858)	(8 107)	(8 360)	(13 318)	(16 588)	(17 302)	(16 770)
(1 652)	(1 728)	(1 772)	(2 232)	(2 922)	(2 977)	(2 980)
174	187	204	225	277	288	379
274 429	*292 424*	*306 226*	*327 932*	*344 869*	*368 891*	*387 673*
237 305	251 535	268 877	293 425	310 694	331 444	346 873
24 352	25 664	22 403	18 558	18 524	21 342	23 535
3 325	3 517	3 614	3 775	4 198	4 481	4 836
9 447	11 708	11 332	12 174	11 453	11 624	12 429
27 952	**37 153**	**47 573**	**60 690**	**80 060**	**73 076**	**75 617**
18 265	24 330	34 563	46 890	64 657	56 679	57 070
(5 955)	(9 482)	(19 316)	(27 752)	(37 328)	(25 373)	(25 496)
7 569	9 980	10 603	11 259	11 743	12 706	14 614
1 200	1 866	1 249	1 506	2 111	1 356	2 479
918	977	1 158	1 035	1 549	2 335	1 454
901 659	**986 059**	**1 014 053**	**1 095 027**	**1 231 704**	**1 283 618**	**1 390 049**

Bron : Ministerie van Financiën; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

XII-2 — Toestand inzake ristorno's, toegewezen en afgestane schatkistontvangsten : indel

AARD	BESTEMMING
A. Totaal voorbestemde middelen (I+II+III) (in % totale ontvangsten) (a)	Fondsen, Gewesten en Gemeenschappen
I. Totale voorbestemde belastingontvangsten waarvan : tot. toewijzing (% fisc. ontv.) (b) tot. ristorno's (% fisc. ontv.) (b)	Begrotingsfondsen Gewesten en Gemeenschappen
1. Directe belastingen	Totale toewijzingen
	Totale ristorno's
Onroerende voorheffing	Ristorno's aan Gewesten
Belasting op spelen en weddenschappen	Ristorno's aan Gewesten
Belasting op automatische ontspanningstoestellen	Ristorno's aan Gewesten
Vennootschapsbelasting (kohier)	Solidariteitsfonds
	Financiële dienst Rijksschuld
Voorafbetalingen	Totale toewijzing
	— Speciaal fonds gemeenten
	— F.E.E.R.R.
Bedrijfsvoorheffing	F.E.E.R.R.
Personenbelasting (koh.)	F.E.E.R.R.
Verkeersbelasting	Totale toewijzing
	— Wegenfonds
	— Fonds bevordering openbaar vervoer
2. Indirecte belastingen	Totale toewijzingen
	Totale ristorno's
Accijnzen	Totale toewijzing
	— Wegenfonds
	— R.I.Z.I.V. (gezondheidstaks)
	— R.S.Z. (Maribel)
	— Ristorno's aan gewesten
Belasting over de toegevoegde waarde	Totale toewijzing
	— F.E.E.R.R.
	— Wegenfonds
	— E.E.G. (aanvullend recht)
	— R.I.Z.I.V.
	— Fonds stimulering van de bouw
	— Financiële dienst rijksschuld
	— Landbouwfonds
	— R.S.Z. (Maribel)
Zegelrechten	Fonds bevordering openbaar vervoer
Registratierechten	F.E.E.R.R.
	Ristorno's aan gewesten
Successierechten	Fonds voor de Nationale sectoren
	— Waalse gewest
	— Vlaamse gewest
II. Totale afgestane belastingontvangsten (in % tot. fisc. ontv.) (b)	Afgestane totaal
1. Invoerrechten	Europese Gemeenschappen
2. Belasting over de toegevoegde waarde	Europese Gemeenschappen
III. Toegewezen niet-fiscale ontvangsten (Kijk- en luistergeld)	Ristorno's aan Gemeenschappen
B. Andere toegewezen schatkistontvangsten	
Winsten Nationale Loterij	Diversen
Afhouding lonen en wedden	Nationaal solidariteitsfonds
Diversen	Fonds bevordering openbaar vervoer
C. Algemeen totaal (A+B) waarvan : fiscale ontvangsten (in % tot. fisc. ontv.) (b)	

(a) Aandeel in de totale fiscale en niet fiscale ontvangsten (tabel XII-1, algemeen totaal).
(b) Aandeel in de totale belastingontvangsten (tabel XII-1, punt A).

aard en bestemming

Miljoenen franken

976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
474	51 954	13 920	31 285	38 928	68 687	65 985	69 325	81 498
(7,2)	(6,4)	(1,6)	(3,2)	(3,8)	(6,2)	(5,4)	(5,4)	(5,9)
320	39 505	2 000	3 500	7 800	33 029	27 850	15 000	15 000
(5,7)	(5,1)	(0,2)	(0,4)	(0,8)	(3,2)	(2,4)	(1,2)	(1,1)
—	—	—	—	—	—	341	12 290	16 968
—	—	—	—	—	—	(0,0)	(1,0)	(1,3)
928	17 442	—	—	3 500	6 624	—	—	—
—	—	—	—	—	—	146	2 812	5 286
—	—	—	—	—	—	—	526	2 165
—	—	—	—	—	—	—	1 695	2 035
—	—	—	—	—	—	146	591	1 086
147	1 790	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	2 900	—	—	—
320	2 950	—	—	—	—	—	—	—
320	2 250	—	—	—	—	—	—	—
000	700	—	—	—	—	—	—	—
500	24 000	—	—	—	—	—	—	—
500	2 400	—	—	—	—	—	—	—
461	7 902	—	—	3 500	3 724	—	—	—
461	7 902	—	—	2 800	2 979	—	—	—
—	—	—	—	700	745	—	—	—
392	22 063	2 000	3 500	4 300	26 405	27 850	15 000	15 000
—	—	—	—	—	—	195	9 478	11 682
700	7 800	1 664	3 187	3 920	9 855	12 630	6 800	6 840
400	7 800	—	—	—	—	—	—	—
300	—	1 664	3 187	3 920	4 455	—	—	—
—	—	—	—	—	5 400	12 630	6 800	6 840
—	—	—	—	—	—	195	195	327
219	12 573	336	313	380	16 375	15 220	8 200	8 160
407	3 690	—	—	—	—	—	—	—
012	4 083	—	—	—	—	—	—	—
800	4 800	—	—	—	—	—	—	—
—	—	336	313	380	435	—	—	—
—	—	—	—	—	3 000	—	—	—
—	—	—	—	—	3 100	—	—	—
—	—	—	—	—	240	—	—	—
—	—	—	—	—	9 600	15 220	8 200	8 160
—	—	—	—	—	175	—	—	—
473	1 690	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1 240
—	—	—	—	—	—	—	9 283	10 115
—	—	—	—	—	—	—	3 790	3 862
—	—	—	—	—	—	—	5 493	6 253
2 154	12 449	11 920	27 785	31 128	35 658	36 886	38 324	44 078
(1,8)	(1,6)	(1,4)	(2,9)	(3,1)	(3,5)	(3,2)	(3,2)	(3,4)
2 154	12 449	11 920	13 785	16 128	16 858	18 386	19 594	21 478
—	—	—	14 000	15 000	18 800	18 500	18 730	22 600
—	—	—	—	—	—	908	3 711	5 452
1 711	1 864	2 423	4 063	5 306	12 327	10 838	9 913	8 302
1 711	1 864	2 423	4 063	5 131	8 690	5 514	4 813	3 302
—	—	—	—	—	3 537	5 324	5 100	5 000
—	—	—	—	175	100	—	—	—
3 185	53 818	16 343	35 348	44 234	81 014	76 823	79 239	89 800
1 474	51 954	13 920	31 285	38 928	68 687	65 077	65 615	76 046
(7,5)	(6,7)	(1,6)	(3,3)	(3,9)	(6,6)	(5,7)	(5,4)	(5,8)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

XII-3 — **Kastoestand en financieringsbehoeften van de schatkist** (einde periode)

Miljarden franken

OMSCHRIJVING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
A. Begrotingsverrichtingen (a)									
I. Lopende verrichtingen	− 54,3	− 75,1	− 81,0	− 91,2	−147,4	−264,5	−307,8	−334,8	−310,3
Ontvangsten	657,1	747,8	877,3	942,0	991,7	1 012,3	1 151,0	1 214,6	1 313,0
Uitgaven	711,4	822,9	958,3	1 033,3	1 139,1	1 276,9	1 458,8	1 549,4	1 623,3
II. Kapitaalverrichtingen	− 77,3	− 86,6	− 97,7	−113,6	−144,6	−170,5	−179,0	−175,2	−181,1
Ontvangsten	8,2	8,7	10,4	12,7	12,7	13,9	13,6	5,2	9,0
Uitgaven	85,5	95,3	108,1	126,4	157,3	184,4	192,6	180,4	190,1
III. Begrotingsresultaat	−131,6	−161,7	−178,7	−204,8	−292,1	−435,0	−486,8	−510,0	−491,4
B. Saldi van de schatkistverrichtingen	− 1,4	− 5,7	− 4,1	− 7,0	− 4,7	− 19,9	− 21,8	− 14,5	− 8,5
C. Delging lasten van het verleden (b)	—	—	—	—	—	—	—	—	− 4,1
D. Netto financieringsbehoeften van de Schatkist	−133,1	−167,4	−182,8	−211,8	−296,8	−454,9	−508,7	−524,4	−504,1
E. Schommelingen van de wisselkoersen	—	—	—	—	− 3,8	− 20,5	− 34,3	− 47,6	− 38,5
F. Impact van de overgenomen indirecte schuld (c)	—	—	—	—	—	—	− 95,4	− 26,1	—
G. Werkelijke toename van de uitstaande rijksschuld (d)	+133,1	+167,4	+182,8	+211,8	+300,7	+475,4	+638,4	+598,2	+542,6
I. Veranderingen van het bedrag der gevestigde leningen	+ 81,2	+134,2	+143,0	+136,1	+141,1	+125,8	+310,1	+406,3	+361,2
Bruto uitgiften in Belgische frank	152,5	198,0	224,3	246,6	189,3	183,0	313,8	499,1	363,8
Delgingen in Belgische frank	70,2	63,2	80,6	120,5	119,8	156,3	153,4	198,6	202,9
Netto uitgiften in Belgische frank	+ 82,4	+134,8	+143,7	+126,1	+ 69,5	+ 26,7	+160,4	+300,5	+161,0
Bruto uitgiften in vreemde munt	—	—	—	10,5	72,0	100,4	154,3	110,6	305,4
Delgingen in vreemde munt	1,1	0,5	0,7	0,5	2,4	1,2	1,5	191,9	181,4
II. Veranderingen van verplichtingen op									

halflange en korte termijn	+ 51,9	+ 33,2	+ 39,8						
Bruto uitgiften in Belgische frank	1 082,5	1 329,0	1 616,1	2 143,7	2 908,7	4 598,6	6 131,7	7 505,2	8 107,7
Terugbetalingen in Belgische frank	1 030,7	1 295,9	1 588,5	2 100,3	2 773,8	4 384,7	5 907,8	7 389,0	7 920,5
Netto uitgiften in Belgische frank (d)	+ 51,9	+ 33,2	+ 27,6	+ 43,4	+134,9	+213,9	+224,0	+116,2	+187,2
Kredietmarge bij de N.B.B.	+ 16,2	+ 16,2	− 0,4	+ 0,0	+ 0,0	+ 0,0	+ 0,0	+ 0,0	+ 0,0
Voorschotten Rentenfonds	—	− 12,0	+ 13,1	+ 36,5	+ 24,7	+ 74,8	+ 40,5	− 4,0	+ 30,9
Schatkistcertificaten bij banken en prive-spaarkassen	+ 25,6	− 21,2	+ 26,3	+ 17,3	+ 99,2	+ 63,9	+ 65,0	+105,3	+ 23,1
Schatkistpapier bij de parastatale instellingen	+ 2,0	+ 47,3	− 17,7	− 8,3	+ 7,7	+ 71,0	+118,6	− 19,5	+ 47,2
Tegoeden van particulieren op post-rekening	+ 7,4	+ 3,1	+ 3,8	− 2,7	+ 3,5	+ 3,0	− 1,0	− 2,6	− 13,9
Speciale thesaurielening	—	—	—	—	—	—	—	+ 37,0	− 2,0
Stabilisatielening	—	—	—	—	—	—	—	—	+100,8
Diversen	+ 0,7	+ 0,3	+ 2,5	+ 0,7	+ 0,4	+ 1,2	+ 0,9	+ 0,0	+ 1,1
Bruto uitgiften in vreemde munt	—	—	22,9	111,2	235,9	199,2	138,7	112,6	69,4
Terugbetalingen in vreemde munt	—	—	10,7	78,9	211,2	63,6	34,4	36,9	75,2
Netto uitgiften in vreemde munt	—	—	+ 12,2	+ 32,3	+ 24,7	+135,6	+104,3	+ 75,7	− 5,8

Bron : Ministerie van Financiën; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) De verrichtingen op toegewezen en afgestane ontvangsten en ristorno's niet inbegrepen.
(b) Delgingen in uitvoering van de wet van 5 maart 1984 betreffende de saldi en de lasten van het verleden van de Gemeenschappen en Gewesten en de nationale economische sectoren (B.S., 16 maart 1985).
(c) Schulden overgenomen door het Wegenfonds van de Intercommunale Verenigingen voor Autowegen op 1 januari 1982 en 30 mei 1983 (exclusief de intercommunale E 3).
(d) Er werd geen rekening gehouden met de beweging van de schatkiscertificaten van het I.M.F.

XII-4 — Uitstaande rijksschuld

Miljarden franken

STAND OP HET EINDE VAN DE PERIODE	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Schuld in Belgische frank	**1 053,3**	**1 221,2**	**1 392,5**	**1 561,9**	**1 766,3**	**2 006,8**	**2 391,2**	**2 807,9**	**3 156,1**
Geconsolideerde schuld :	848,4	983,1	1 126,8	1 252,9	1 322,5	1 349,1	1 509,5	1 810,0	1 971,0
directe	752,5	864,6	976,6	1 064,9	1 117,4	1 127,5	1 184,2	1 402,7	1 561,9
indirecte	95,9	118,5	150,2	188,0	205,1	221,6	325,3 (c)	407,3 (d)	409,1 (e)
Vlottende schuld :	204,9	238,1	265,7	309,0	443,8	657,7	881,7	997,9	1 185,1
op halflange termijn	13,0	6,3	5,9	5,8	5,7	5,7	3,4	45,5	142,7
op korte termijn (a)	115,1	151,9	176,1	222,3	353,8	564,7	791,9	868,7	972,5
tegoeden van particulieren op postrekening	76,8	79,9	83,7	80,9	84,4	87,4	86,4	83,7	69,9
Schuld in buitenlandse munten :	**3,9**	**3,4**	**14,9**	**57,2**	**153,5**	**388,4**	**642,4**	**823,9**	**1 018,3**
Geconsolideerde schuld :	3,9	3,4	2,7	12,7	84,4	183,6	333,3	439,1	639,3
directe	2,9	2,4	2,1	12,1	82,2	179,5	328,5	433,9	634,0
indirecte (b)	1,0	1,0	0,6	0,6	2,2	4,1	4,8	5,2	5,3
Vlottende schuld :	—	—	12,2	44,5	69,2	204,8	309,1	384,8	379,0
op halflange termijn	—	—	—	—	—	—	—	1,8	1,8
op korte termijn	—	—	12,2	44,5	69,2	204,8	309,1	383,0	377,2
Totale werkelijke schuld (a)	**1 057,2**	**1 224,6**	**1 407,4**	**1 619,1**	**1 919,8**	**2 395,2**	**3 033,6**	**3 631,8**	**4 174,4**
Schatkistcertificaten in het bezit van het I.M.F.	1,5	4,1	19,5	19,8	37,0	43,9	51,4	84,2	90,5
Totale nominale rijksschuld	**1 058,7**	**1 228,7**	**1 426,9**	**1 638,9**	**1 956,8**	**2 439,1**	**3 085,0**	**3 716,0**	**4 264,9**

Bron : Ministerie van Financiën; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Na eliminatie van de verrichtingen met het I.M.F.
(b) Inbegrepen de gewaarborgde Kongolese schuld voor de jaren 1975, 1976, 1977.
(c) De geconsolideerde schuld bevat in 1982 ook de schulden overgenomen door het Wegenfonds van de Intercommunale Verenigingen voor Autowegen, ten bedrage van 95,5 miljard op 1.1.1982 (K.B. van 10.12.1981).
(d) Inbegrepen de schulden van de Intercommunale E 3 overgenomen door het Wegenfonds voor een bedrag van 26,1 miljard op 30.5.1983 (K.B. 7.3.1983).
(e) Inbegrepen de schuld van het Paleis voor Schone Kunsten (0,1 miljard) krachtens de wet van 12.8.1981 en K.B. van 29.3.1984.

XII-5 — Schommelingen van de rijksschuld

Miljarden franken

STAND OP HET EINDE VAN DE PERIODE	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Schuld in Belgische frank	**+134,2**	**+167,9**	**+171,3**	**+169,4**	**+204,4**	**+240,5**	**+384,4**	**+416,7**	**+348,2**
Geconsolideerde schuld :	+ 82,3	+134,7	+143,7	+126,1	+ 69,5	+ 26,6	+160,4	+300,5	+161,0
directe	+ 70,6	+112,1	+112,0	+ 88,3	+ 52,4	+ 10,1	+ 56,7	+218,5	+159,2
indirecte	+ 11,7	+ 22,6	+ 31,7	+ 37,8	+ 17,1	+ 16,5	+103,7 (c)	+ 82,0 (d)	+ 1,8 (e)
Vlottende schuld :	+ 51,9	+ 33,2	+ 27,6	+ 43,3	+134,9	+213,9	+224,0	+116,2	+187,2
op halflange termijn	− 4,3	− 6,7	− 0,4	− 0,1	− 0,1	—	− 2,3	+ 42,1	+ 97,2
op korte termijn (a)	+ 48,8	+ 36,8	+ 24,2	+ 46,2	+131,5	+210,8	+227,3	+ 76,8	+103,8
tegoeden van particulieren op postrekening	+ 7,4	+ 3,1	+ 3,8	− 2,8	+ 3,5	+ 3,0	− 1,0	− 2,7	− 13,8
Schuld in buitenlandse valuta	**− 1,1**	**− 0,5**	**+ 11,5**	**+ 42,3**	**+ 96,3**	**+234,9**	**+254,0**	**+181,5**	**+194,4**
Geconsolideerde schuld :	− 1,1	− 0,5	− 0,7	+ 10,0	+ 71,6	+ 99,2	+149,7	+105,8	+200,2
directe	− 0,8	− 0,5	− 0,3	+ 10,0	+ 70,1	+ 97,3	+149,0	+105,4	+200,1
indirecte (b)	− 0,3	—	− 0,4	—	+ 1,5	+ 2,0	+ 0,7	+ 0,4	+ 0,1
Vlottende schuld	—	—	+ 12,2	+ 32,3	+ 24,7	+135,6	+104,3	+ 75,7	− 5,8
op halflange termijn	—	—	—	—	—	—	—	+ 1,8	—
op korte termijn	—	—	+ 12,2	+ 32,3	+ 24,7	+135,6	+104,3	+ 73,9	− 5,8
Werkelijke rijksschuld (a)	**+133,1**	**+167,4**	**+182,8**	**+211,7**	**+300,7**	**+475,4**	**+638,4**	**+598,2**	**+542,6**
Schatkistcertificaten in het bezit van het I.M.F.	− 3,2	+ 2,6	+ 15,4	+ 0,3	+ 17,2	+ 7,0	+ 7,5	+ 32,8	+ 6,3
Nominale rijksschuld	**+129,9**	**+170,0**	**+198,2**	**+212,0**	**+317,8**	**+482,3**	**+645,9**	**+631,0**	**+548,9**

Bronnen : Ministerie van Financiën; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Exclusief de veranderingen van de schatkistcertificaten in handen van het I.M.F.
(b) Inbegrepen de gewaarborgde Kongolese schuld voor de jaren 1975, 1976, 1977.
(c) Inbegrepen de schuld overgenomen door het Wegenfonds.
(d) Inbegrepen de schuld van de Intercommunale E 3 overgenomen door het Wegenfonds.
(e) Inbegrepen de schuld van het Paleis voor Schone Kunsten.

XII-6 — Gedebudgetteerde schuld (a)

A. — Uitstaande schuld

Miljarden franken

SCHULD AANGEGAAN TER FINANCIERING VAN	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Aanleg van autowegen, kanaal Brussel-Rupel, metro	107,1	119,4	123,9	129,2	130,1	131,0	38,5 (b)	6,7 (c)	8,4
Oprichting van gebouwen	6,5	6,9	7,2	7,1	6,4	6,2	4,7	3,9	3,1
Oorlogspensioenen	13,6	13,0	12,2	11,2	10,9	10,9	10,1	9,2	6,8
Werken van de lokale sector	40,8	47,4	53,6	62,0	72,6	82,5	90,8	95,7	98,7
Bouw- en aankoopremies	10,4	11,2	11,5	12,4	12,8	13,2	13,1	14,4	16,7
Diversen (d)	10,6	9,8	9,1	8,1	7,2	7,3	6,4	5,5	4,0
Totale schuld	**189,0**	**207,7**	**217,5**	**230,0**	**240,0**	**251,1**	**163,6**	**135,4**	**137,7**

B. — Schommelingen van de uitstaande schuld

Miljarden franken

SCHULD AANGEGAAN TER FINANCIERING VAN	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Aanleg van autowegen, kanaal Brussel-Rupel, metro	+14,0	+12,5	+ 4,5	+ 5,3	+ 0,9	+ 0,9	+ 3,0(e)	− 5,7(e)	+ 1,6
Oprichting van gebouwen	+ 0,5	+ 0,4	+ 0,4	− 0,1	− 0,7	− 0,2	− 1,5	− 0,8	− 0,8
Oorlogspensioenen	− 0,4	− 0,6	− 0,8	− 1,0	− 0,3	0,0	− 0,8	− 0,9	− 2,3
Werken van de lokale sector	+ 4,8	+ 6,6	+ 6,2	+ 8,4	+10,6	+ 9,9	+ 8,3	+ 4,9	+ 2,9
Bouw- en aankoopremies	+ 0,4	+ 0,8	+ 0,3	+ 0,9	+ 0,4	+ 0,4	− 0,1	+ 1,3	+ 2,3
Diversen (d)	− 1,3	− 0,8	− 0,7	− 1,0	− 0,9	+ 0,1	− 0,9	− 0,9	− 1,4
Totale netto uitgiften	**+18,0**	**+18,7**	**+ 9,9**	**+12,5**	**+10,0**	**+11,1**	**+ 8,0**	**− 2,1**	**+ 2,3**
waarvan : openbare uitgiften	+ 9,0	+10,6	−12,6	− 5,1	− 7,9	− 8,6	− 2,2	− 4,8	− 1,0
niet openbare uitgiften	+ 8,9	+ 8,1	+22,4	+17,6	+17,9	+19,7	+10,3	+ 3,0	+ 3,4

Bron : Ministerie van Financiën; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Schuld waarvan de interest en de aflossing ten laste van de Staat zijn.
(b) Niet inbegrepen de schuld overgenomen door het Wegenfonds : 95,4 miljard per 1 januari 1982.
(c) Niet inbegrepen de schuld overgenomen door het Wegenfonds : 26,1 miljard per 30 mei 1983.
(d) Schulden verband houdend met oorlogsschade, kernenergie, wetenschappelijk onderzoek, openbare ziekenhuizen, vernieuwingsprogramma van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, « l'Association intercommunale pour le développement et l'aménagements des Régions du Centre et du Borinage » en voor de Intercommunale Maatschappij voor ruimtelijke ontwikkeling in Limburg.
(e) Niet inbegrepen de schommelingen van de schulden overgenomen door het Wegenfonds; deze schommelingen hebben wel een weerslag op het niveau van de rijksschuld doch niet op de netto te financieren schatkistbehoefte.

XII-7 — Schuld uitgegeven onder staatswaarborg

A. — Stand van de schuld op het einde van de periode

Miljarden franken

VOLGENS DE BEDRIJVIGHEID VAN DE BEGUNSTIGDE INSTELLING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Overheidsinstellingen	86,2	85,5	90,5	105,2	115,6	107,0	114,5	119,0	153,3
Centrale overheid	36,2	35,6	38,1	37,3	39,9	38,3	36,6	37,8	81,4
Sociale zekerheid	50,0	49,9	52,4	67,9	75,7	68,7	77,9	81,2	71,9
Openbare bedrijven	506,8	626,4	670,5	739,6	846,4	982,4	1 176,6	1 353,8	1 442,0
Financiële tussenpersonen	268,1	337,0	357,7	395,1	461,1	517,7	578,6	638,5	676,9
Financiële instellingen	0,4	0,8	0,9	0,9	1,2	22,4	74,6	116,3	142,5
Vervoer en communicatie	132,0	141,1	157,1	166,3	183,8	217,6	259,2	282,9	298,8
Huisvesting	98,2	138,8	145,3	166,3	188,8	212,5	251,0	281,5	282,5
Diversen	8,1	8,7	9,5	11,0	11,5	12,2	13,2	34,6	41,3
Totale schuld	**593,1**	**711,9**	**761,0**	**844,8**	**962,1**	**1 089,4**	**1 291,1**	**1 472,8**	**1 595,3**
waarvan : schuld in Belgische frank	571,7	686,9	737,5	791,7	853,8	891,7	1 013,7	1 168,0	1 281,3
schuld in vreemde munt	21,4	25,0	23,5	53,1	108,3	197,7	277,4	304,8	314,0
— Duitse mark	10,0	10,1	10,6	39,5	76,2	104,7	134,6	140,8	142,9
— Zwitserse frank	3,1	4,0	4,4	5,7	18,0	51,7	74,1	83,5	84,8
— US-dollar	6,3	9,2	6,7	6,2	11,1	13,4	18,3	20,7	22,0
— Nederlandse gulden	0,9	0,9	0,9	0,4	1,5	13,4	21,1	22,4	24,2
— Japanse Yen	—	—	—	—	—	10,9	24,3	31,9	32,1
— andere	1,1	0,8	0,9	1,3	1,5	3,6	5,0	5,7	8,1

XII-7 — Schuld uitgegeven onder staadswaarborg

B. — Schommelingen van de schuld op het einde van de periode

Miljarden franken

VOLGENS DE BEDRIJVIGHEID VAN DE BEGUNSTIGDE INSTELLING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Overheidsinstellingen	+ 18,1	− 0,7	+ 5,0	+ 14,7	+ 10,4	− 8,6	+ 7,5	+ 4,5	+ 34,3
Centrale overheid	+ 15,0	− 0,6	+ 2,5	− 0,8	+ 2,6	− 1,6	− 1,7	+ 1,2	+ 43,6
Sociale zekerheid	+ 3,1	− 0,1	+ 2,5	+ 15,5	+ 7,8	− 7,0	+ 9,2	+ 3,3	− 9,3
Openbare bedrijven	+ 71,8	+119,6	+ 44,1	+ 69,1	+106,8	+136,0	+194,2	+177,2	+ 88,2
Financiële tussenpersonen	+ 29,6	+ 68,9	+ 20,7	+ 37,4	+ 66,0	+ 56,6	+ 60,9	+ 59,9	+ 38,4
Financiële instellingen	+ 0,4	+ 0,4	+ 0,1	0,0	+ 0,3	+ 21,2	+ 52,2	+ 41,7	+ 26,2
Vervoer en communicatie	+ 31,8	+ 9,1	+ 16,0	+ 9,2	+ 17,5	+ 33,8	+ 41,6	+ 23,7	+ 15,9
Huisvesting	+ 10,3	+ 40,6	+ 6,5	+ 21,0	+ 22,5	+ 23,7	+ 38,5	+ 30,5	+ 1,0
Diversen	− 0,3	+ 0,6	+ 0,8	+ 1,5	+ 0,5	+ 0,7	+ 1,0	+ 21,4	+ 6,7
Totale schuld	**+ 90,0**	**+118,8**	**+ 49,1**	**+ 83,8**	**+117,4**	**+127,3**	**+201,7**	**+181,7**	**+122,5**
waarvan : schuld in Belgische frank	+ 88,6	+115,2	+ 50,6	+ 54,2	+ 62,1	+ 37,9	+122,0	+154,3	+113,3
schuld in vreemde munt	+ 1,4	+ 3,6	− 1,5	+ 29,6	+ 55,2	+ 89,4	+ 79,7	+ 27,4	+ 9,2
— Duitse mark	− 1,1	+ 0,1	+ 0,5	+ 28,9	+ 36,7	+ 28,5	+ 29,9	+ 6,2	+ 2,1
— Zwitserse frank	+ 0,1	+ 0,9	+ 0,4	+ 1,3	+ 12,3	+ 33,7	+ 22,4	+ 9,4	+ 1,3
— US-dollar	+ 1,9	+ 2,9	− 2,5	− 0,5	+ 4,9	+ 2,3	+ 4,9	+ 2,4	+ 1,3
— Nederlandse gulden	+ 0,8	0,0	0,0	− 0,5	+ 1,1	+ 11,9	+ 7,7	+ 1,0	+ 1,8
— Japanse Yen	—	—	—	—	—	+ 10,9	+ 13,4	+ 7,6	+ 0,2
— andere	− 0,2	− 0,3	+ 0,1	− 0,4	+ 0,2	+ 2,1	+ 1,4	+ 0,7	+ 2,4

Bron : Ministerie van Financiën; Ministerie van economische Zaken; A.D.S.D.

XII-8 — **Jaarlijkse vastleggingen inzake openbare investeringen** (budgettaire sector)

Miljarden franken

I. — BUDGETTAIRE SECTOR	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
A. Nationaal	60,4	70,1	82,1	83,8	84,4	93,3	93,0	95,3	119,9
Openbare werken	15,5	22,6	26,1	28,2	28,7	30,9	32,3	30,4	33,0
Wegenfonds	14,1	13,6	17,6	14,7	16,5	16,0	21,9	21,8	22,1
Verkeerswezen	13,8	16,6	18,9	21,2	22,3	24,5	20,3	23,6	31,5
Nationale Opvoeding	13,9	13,5	16,2	15,9	15,2	18,8	16,2	15,6	20,2
Volksgezondheid	1,9	1,5	2,1	2,3	0,6	2,0	0,2	0,5	3,4
Landbouw	0,3	0,4	0,4	0,5	0,04	0,04	0,04	0,05	0,06
Economische Zaken	0,2	0,05	0,01	0,03	0,02	0,1	0,08	0,3	0,9
Binnenlandse Zaken	0,3	0,4	0,2	0,6	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5
Buitenlandse Zaken	0,07	0,08	0,1	0,1	0,09	0,09	0,09	0,06	0,3
Rijkswacht	0,3	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Landsverdediging	0,07	0,07	0,3	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	1,6
Eerste Minster	—	—	0,1	—	—	—	1,0	0,08	—
Aanvullende programma's	—	—	—	—	—	—	—	—	1,0
Aanvulling bureautica-software	—	—	—	—	—	—	—	—	1,0
Telecommunicatie	—	—	—	—	—	—	—	—	4,0
B. Gemeenschappen	2,0	2,0	3,5	3,8	7,2	8,0	6,2	..	..
Vlaamse	0,9	1,0	1,6	1,9	4,3	4,7	4,2	..	..
Franse	1,1	1,0	1,8	1,8	2,8	3,0	1,8	..	..
Duitse	—	0,0	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2	..	..
C. Gewesten	11,7	13,4	18,7	20,4	16,1	14,7	16,3	..	..
Vlaanderen	6,5	7,2	8,5	10,1	7,2	7,3	8,5	..	..
Wallonië	4,6	5,5	8,6	7,9	8,1	6,8	7,0	..	..
Brussel	0,6	0,6	1,6	2,4	0,8	0,6	0,8	..	..
D. Totaal van de budgettaire sector	74,1	85,5	104,4	108,0	107,7	116,0	115,5	..	..
E. Jaarlijkse toename (%)	(12,3)	(15,4)	(22,1)	(3,1)	(−0,3)	(7,7)	(−0,4)	..	..

XII-8 — **Jaarlijkse vastleggingen inzake openbare investeringen** (gedebudgetteerde sector)

Miljarden franken

II. — GEDEBUDGETTEERDE SECTOR	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
A. Nationaal	20,4	16,4	17,0	14,7	12,9	13,1	4,7	3,4	3,6
Openbare werken	18,2	16,1	16,6	14,4	11,5	12,8	4,5	3,0	3,0
Intercommunales voor autowegen	16,4	14,4	13,0	11,3	9,3	10,2	0,9	—	—
E 3	1,3	0,9	1,0	0,8	0,9	0,9	0,9	—	—
E 5	4,7	3,3	2,5	2,7	1,9	1,6	—	—	—
E 39	1,2	1,2	1,0	0,6	0,6	0,3	—	—	—
E 9 - E 40	3,2	4,2	2,6	3,7	2,8	3,6	—	—	—
Brussel	2,0	2,1	2,3	1,1	0,9	0,9	—	—	—
Charleroi	1,7	1,4	1,7	1,3	1,2	1,4	—	—	—
West-Vlaanderen	2,2	1,3	1,0	1,1	1,1	1,5	—	—	—
Albertkanaal	—	0,6	1,8	1,3	0,6	1,4	1,4	1,3	1,0
Canal Albert	1,4	0,5	0,8	0,6	0,7	0,3	1,1	0,6	0,9
Kanaal Brussel-Rupel	0,3	0,4	0,6	1,0	0,9	0,9	1,0	1,1	1,0
Gesubsidieerde werken (financiering Gemeentekrediet)	0,1	0,2	0,3	0,3	0,03	0,1	0,05	0,0	0,1
Volksgezondheid	2,3	0,2	0,4	0,3	1,4	0,3	0,1	0,3	0,5
Gesubsidieerde werken	0,3	0,2	0,4	0,1	—	0,01	—	0,06	0,1
Persoonsgebonden materie	—	—	—	—	—	—	0,05	—	0,1
Fonds bouw ziekenhuizen	—	—	—	0,2	1,4	0,3	0,1	0,3	0,3
Metro	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—
B. Gemeenschappen	—	—	—	—	—	—	1,8	..	..
Vlaamse	—	—	—	—	—	—	1,7	..	..
Franse	—	—	—	—	—	—	0,1	..	..
Duitse	—	—	—	—	—	—	—	..	..
C. Gewesten	8,7	9,6	12,5	13,5	7,6	9,3	6,8	..	..
Vlaanderen	5,0	6,2	7,2	8,5	4,1	5,4	3,1	..	..
Wallonië	3,3	3,0	4,7	4,5	2,9	3,3	1,5	..	..
Brussel	0,4	0,4	0,6	0,5	0,6	0,6	2,1	..	..
D. Totaal gedebudgetteerde sector	29,2	26,0	29,6	28,2	20,5	22,4	13,3	..	..
E. Jaarlijkse toename (%)	(34,0)	(−11,0)	(13,9)	(−4,8)	(−27,3)	(4,9)	(−40,6)	..	..

XII-8 — **Jaarlijkse vastleggingen inzake openbare investeringen** (sector instellingen openbaar nut)

Miljarden franken

III. — SECTOR VAN DE INSTELLINGEN VAN OPENBAAR NUT	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984 (b)
A. Nationaal	19,7	16,1	20,5	17,3	17,8	23,3	23,4	27,9	24,2
Verkeerswezen	—	—	—	6,2	6,1	4,9	5,4	11,0	9,7
Dienst Regeling van de binnenvaart	—	—	—	0,0	0,01	0,0	0,0	—	0,0
Regie voor Maritiem transport	—	—	—	0,8	0,2	0,06	0,9	0,2	0,3
N.M.B.S.	1,2	1,5	1,5	1,8	1,5	1,0	3,0	9,4	7,0
N.M.V.B.	0,8	0,9	3,0	2,4	1,6	1,7	0,6	0,4	0,9
Maatsch. voor stedelijk vervoer	1,5	1,7	2,5	2,1	2,8	2,1	1,0	1,0	1,6
P.T.T.	12,3	12,3	13,6	11,2	11,7	18,4	18,0	16,9	14,4
Regie Telegraaf en Telefoon	10,7	11,2	12,3	10,2	10,7	17,0	17,0	15,0	13,0
Regie der Posterijen	1,6	1,1	1,3	1,0	1,0	1,4	1,0	1,9	1,4
B. Gemeenschappen	1,0	0,9	0,8	0,6	0,5	0,7	0,6	—	—
R.T.B.F.	—	0,4	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2	—	—
B.R.T.	—	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5	0,4	—	—
C. Gewesten	23,4	29,1	34,5	33,5	33,2	35,1	21,8	—	—
Sociale huisvesting									
Vlaanderen	12,1	14,9	17,8	18,7	18,0	19,1	14,1	..	..
Wallonië	9,0	11,8	14,0	12,3	12,7	13,2	6,3	..	..
Brussel	2,3	2,4	2,7	2,5	2,5	2,8	1,4	..	..
D. Totale instellingen openbare nut	45,2	46,1	55,9	51,4	51,5	59,1	45,8	..	..
E. Jaarlijkse toename (%)	(– 2,6)	(+2,0)	(+21,3)	(–8,9)	(+0,2)	(+14,8)	(–28,5)	..	..
Totale vastleggingen van de openbare sector (ID + IID + IIID)	**148,5**	**157,3**	**189,9**	**187,6**	**179,7**	**197,5**	**174,6**	..	..
Jaarlijkse toename (%)	(+10,8)	(+5,9)	(+20,7)	(–1,2)	(–4,2)	(+9,9)	(–11,6)	..	..

Bron : Ministerie van Financiën; Ministerie van economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Het betreft de verwezenlijkingen voor de jaren 1976-1983 en het toegelaten programma voor 1984.
(b) Niet inbegrepen 1,8 miljard Woningsfonds Bond Grote en Jonge Gezinnen (indeling niet beschikbaar).

XII-9 — Economische hergroepering van de ontvangsten en de uitgaven van de centrale overheid

Miljarden franken

OMSCHRIJVING	1978 (a)	1979 (a)	1980 (a)	1981 (a)	1982 (a)	1983 (a)	1984 (b)	1985 (c)
Lopende ontvangsten	*893,7*	*963,2*	*1 024,4*	*1 071,3*	*1 211,6*	*1 254,1*	*1 371,5*	*1 466,0*
Lopende ontvangsten van goederen en diensten	5,1	6,2	5,8	6,7	7,1	7,1	8,0	8,7
Rente en winsten van bedrijven	12,0	19,7	27,6	37,1	54,8	45,7	46,9	52,7
Inkomensoverdrachten van andere sectoren	874,2	934,9	978,2	1 012,7	1 136,2	1 189,5	1 303,5	1 390,4
Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	2,6	1,9	1,4	2,7	1,8	2,1	2,2	2,3
Ontvangsten van overheidsdiensten met een bedrijfsmatig karakter	—	—	10,9	10,8	10,9	9,0	8,6	9,4
Diversen	0,3	0,5	0,5	1,3	0,8	0,7	2,3	2,5
Kapitaalontvangsten	*13,7*	*16,0*	*17,8*	*16,7*	*16,7*	*17,7*	*20,2*	*17,9*
Vermogensoverdrachten van andere sectoren	10,3	12,6	12,0	12,6	12,1	12,3	12,8	13,1
Vermogensoverdrachten binnen de sector overheid	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
Civiele investeringen	0,6	0,6	0,6	0,8	0,7	0,4	0,6	0,6
Terugbetalingen en liquidaties van deelnemingen	2,4	2,4	4,8	3,0	3,6	4,6	6,2	3,6
Diversen	—	—	0,2	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3
Totaal van de lopende en de kapitaalontvangsten (I)	**907,4**	**979,2**	**1 042,2**	**1 088,0**	**1 228,3**	**1 271,8**	**1 391,7**	**1 483,9**
Lopende uitgaven	*973,3*	*1 057,4*	*1 154,9*	*1 371,3*	*1 502,3*	*1 601,1*	*1 704,9*	*1 776,5*
Lopende uitgaven voor goederen en diensten	260,8	278,1	288,3	314,6	326,4	332,0	352,3	372,3
Rente en verliezen van bedrijven	117,7	143,2	183,9	260,2	326,9	349,4	402,5	471,3
Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	186,2	193,3	167,8	166,3	165,5	193,6	198,6	202,0
Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	408,3	442,4	514,8	630,1	683,4	726,2	750,2	727,4
Diversen	0,3	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	1,3	3,5
Kapitaaluitgaven	*130,7*	*141,6*	*181,7*	*201,6*	*202,1*	*208,8*	*231,3*	*237,6*
Vermogensoverdrachten aan andere sectoren	21,0	21,7	12,4	18,8	18,0	23,4	25,5	23,7
Vermogensoverdracht binnen de sector overheid	14,4	15,3	43,2	53,5	51,2	53,6	66,9	79,2
Civiele investeringen	60,8	69,7	73,8	79,6	78,1	78,2	80,8	77,1
Kredietverlening en deelnemingen	34,5	34,7	52,2	49,4	54,5	53,4	57,6	55,5
Diversen	0,2	0,2	0,1	0,3	0,3	0,2	0,5	2,1
Totaal van de lopende en de kapitaaluitgaven (II)	**1 104,0**	**1 199,0**	**1 336,6**	**1 572,9**	**1 704,4**	**1 809,9**	**1 936,2**	**2 014,1**
Aflossingen van de overheidsschuld	98,5	128,2	94,4	101,7	108,4	96,4	127,7	135,5
Totaal van de uitgaven (III)	**1 202,5**	**1 327,2**	**1 431,0**	**1 674,6**	**1 812,8**	**1 906,3**	**2 063,9**	**2 149,6**
Saldo op de lopende verrichtingen	− 79,6	− 94,0	−130,5	−300,0	−290,7	−347,0	−333,4	−310,5
Saldo op de kapitaalverrichtingen	−117,0	−125,6	−163,9	−184,9	−185,4	−191,1	−211,1	−219,7
Globaal saldo (I)−(II)	−196,6	−219,8	−294,4	−484,9	−476,1	−538,1	−544,5	−530,2
Globaal saldo (I)−(III)	−295,1	−348,0	−388,8	−586,6	−584,5	−634,5	−672,2	−665,7

Bron : Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Verwezenlijkingen.
(b) Aangepaste kredieten.
(c) Voorlopige gegevens.

XII-A — Fiscale en parafiscale heffing in de E.E.G.-landen : België, Luxemburg, Nederland, Duitsland, Italië

1 ——————— België
2 ..... Luxemburg
3 —·—·—·—·— Nederland
4 ·· ·· ·· ·· ·· ·· Duitsland
5 ---------- Italië

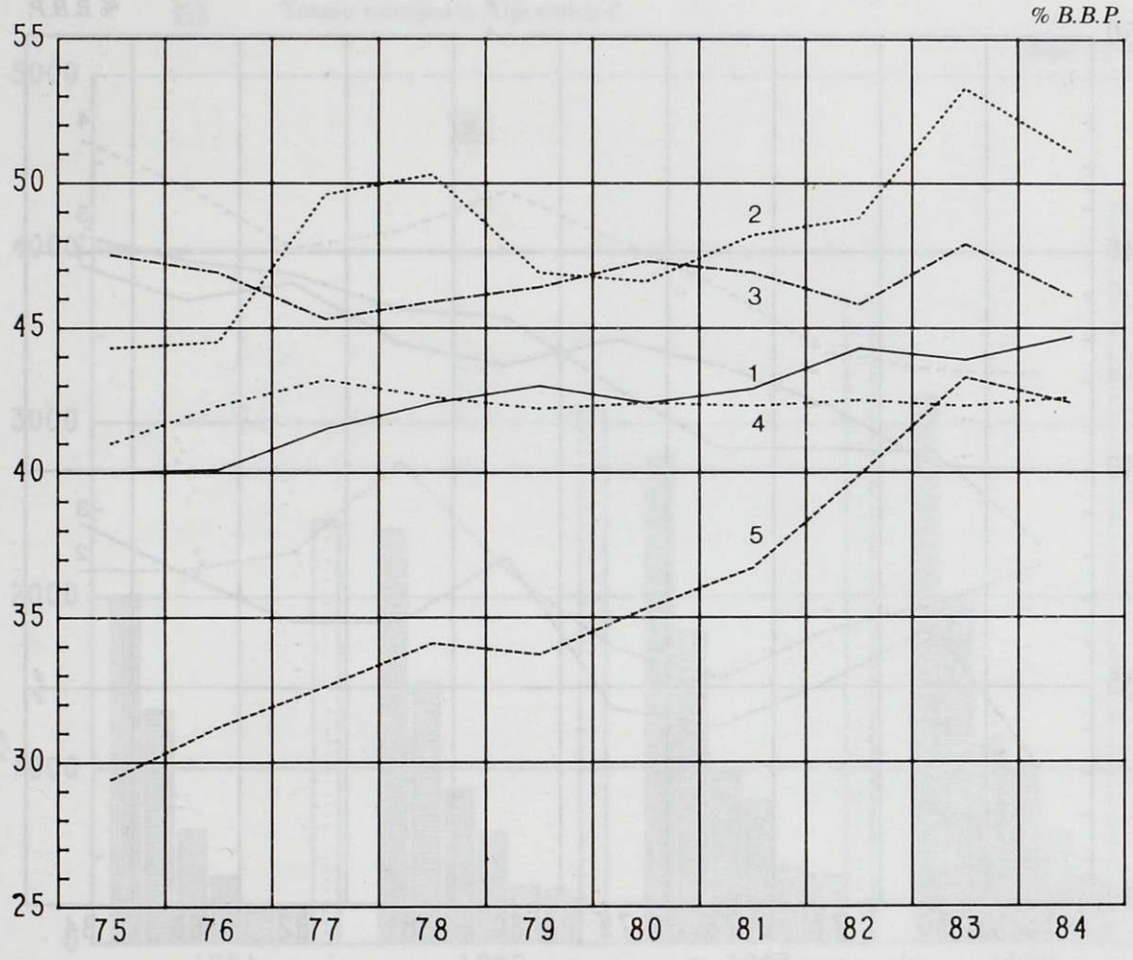

Bron : 1975-1979, O.E.S.O., Nationale rekeningen;
1980-1984, Commissie van de Europese Gemeenschappen, Economische Begrotingen.

XII-B — **Fiscale en parafiscale heffing in de E.E.G.-landen : België, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Denemarken, Frankrijk**

1 ——————— België
2 ..... Verenigd Koninkrijk
3 —·—·—·—·— Ierland
4 ·· ·· ·· ·· ·· ·· Denemarken
5 ---------- Frankrijk

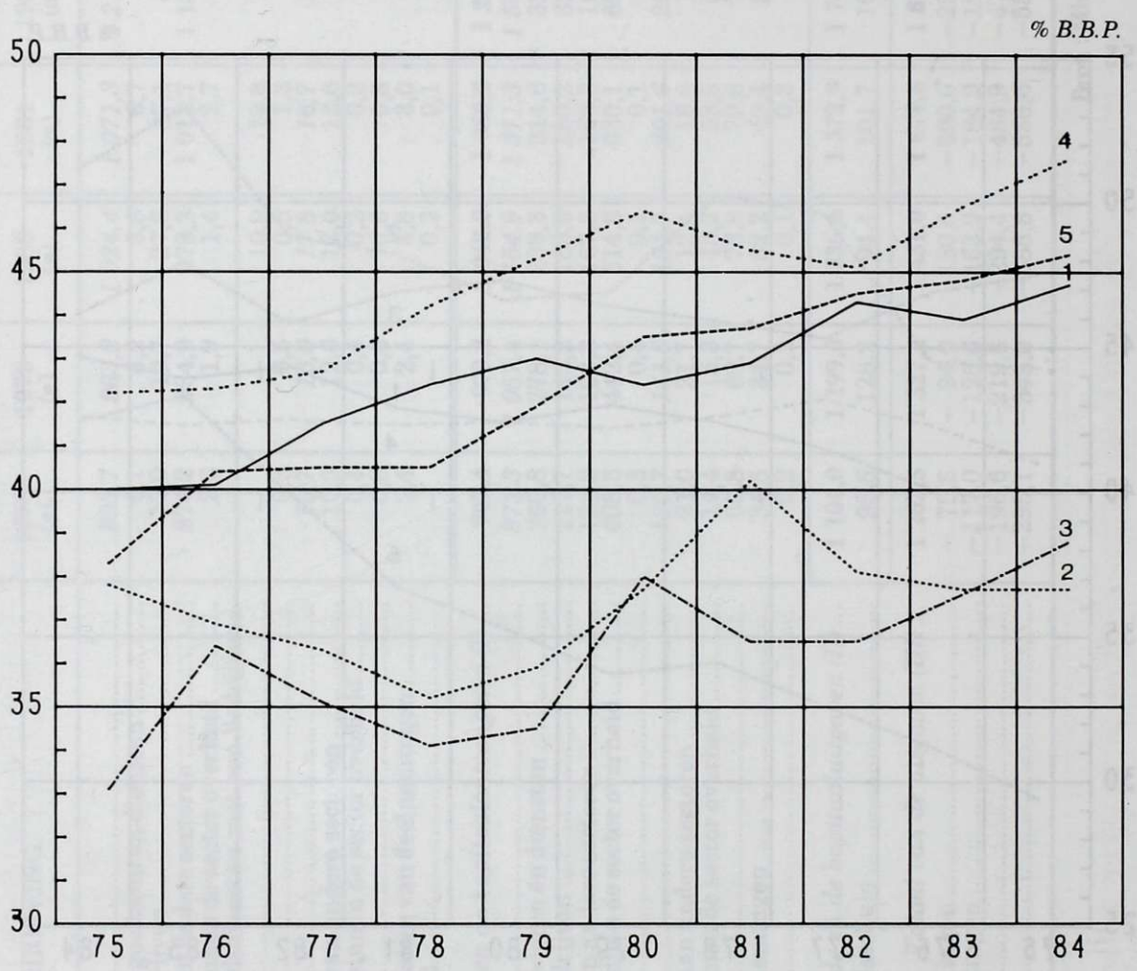

Bron : 1975-1979, O.E.S.O., Nationale rekeningen;
1980-1984, Commissie van de Europese Gemeenschappen, Economische Begrotingen.

XII-C — Totale uitstaande Rijksschuld

Schuld in Belgische frank

Geconsolideerde schuld

Vlottende schuld

Schuld in vreemde munt

Geconsolideerde schuld

Vlottende schuld

Totale nominale Rijksschuld

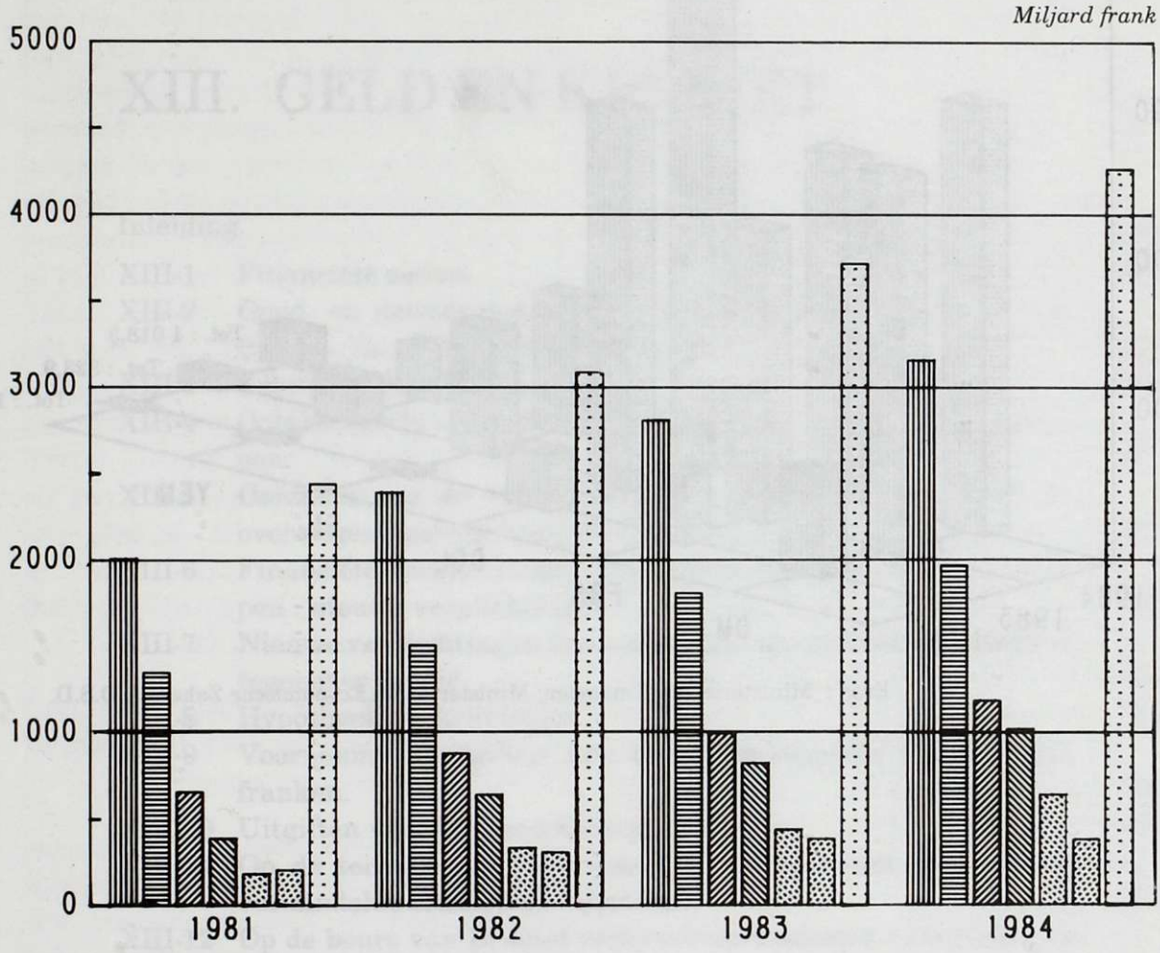

Bron : Ministerie van Financiën; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

Grafiek XII-D — **Uitstaande Rijksschuld in vreemde munt**

Miljard Belgische frank

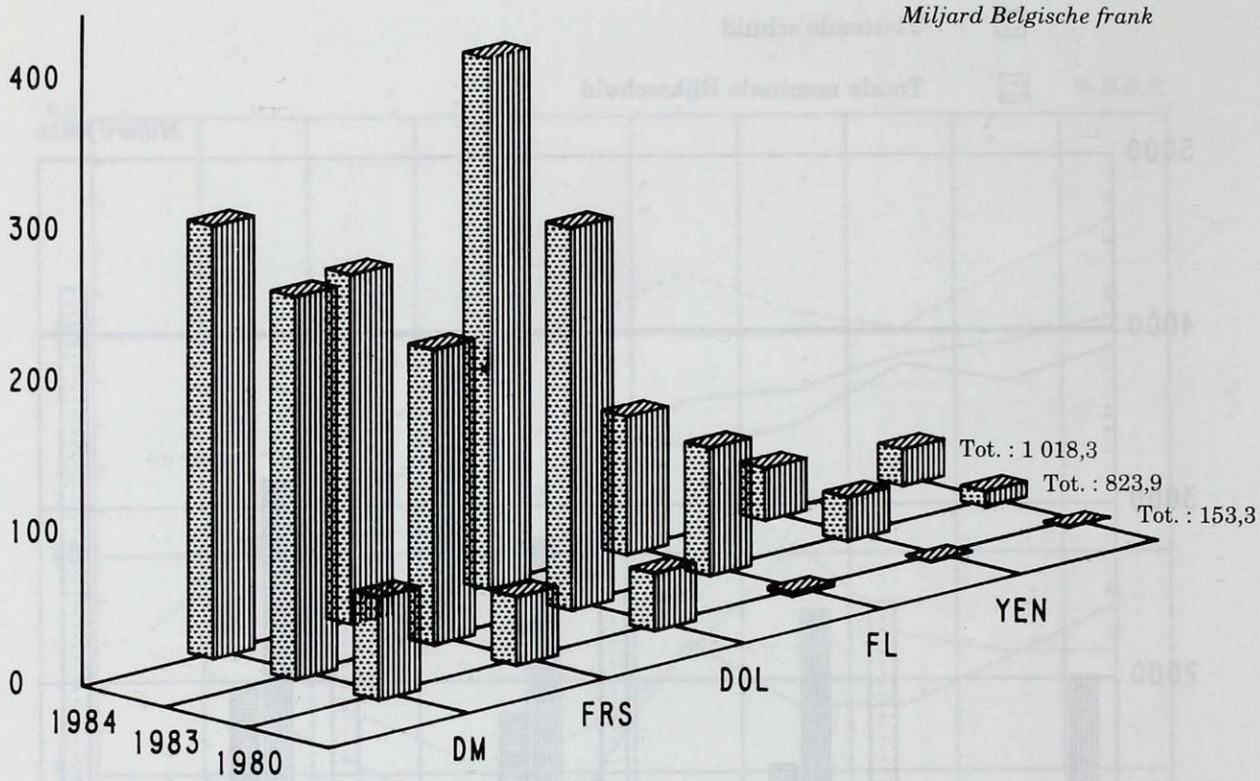

Bron : Ministerie van Financiën; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

XIII. GELD EN KREDIET

Inleiding 282

XIII-1 Financiële activa. 284

XIII-2 Goud- en nettodeviezenvoorraad van de Nationale Bank van België - Toestand einde maand. 285

XIII-3 Totale geldhoeveelheid. 286

XIII-4 Geldhoeveelheid bij de overwegend geldscheppende instellingen. 287

XIII-5 Oorzaken van de veranderingen in de geldhoeveelheid bij de overwegend geldscheppende instellingen. 288

XIII-6 Financiële verplichtingen van particulieren en vennootschappen : nieuwe verplichtingen. 290

XIII-7 Nieuwe verplichtingen van vennootschappen en éénmanszaken tegenover België. 291

XIII-8 Hypotheekinschrijvingen. 292

XIII-9 Voornaamste uitgiften van de overheidssector in Belgische franken. 293

XIII-10 Uitgiften van de vennootschappen. 294

XIII-11 Op de termijn- en kontantmarkt van de beurs van Brussel verhandelde effecten en kapitalen. 295

XIII-12 Op de beurs van Brussel verhandelde kapitalen - Belgische en buitenlandse waarden. 296

XIII-13 Rendement van effecten met vast rendement op de beurs van Brussel. 297

XIII-A Ontwikkeling van de rentepercentages van enkele beleggingen in Belgische franken die open staan voor het publiek vergeleken met de gemiddelde jaarlijkse procentuele stijging der kleinhandelsprijzen. 298

XIII-B Beurs van Brussel. 299

INLEIDING

Tabel XIII-1 geeft de vorming van de financiële activa van particulieren en bedrijven (zonder de financiële instellingen). De gegevens, hier gegroepeerd, zijn dus netto aangroeien of dalingen van activa per jaar. De aangroei van deze activa lag in 1984 beduidend lager dan in 1983 en, rekening houdend met de muntontwaarding zelfs lager dan in de jaren 1981 en 1982. De minder sterke aangroei deed zich vooral voor bij de activa in Belgische frank. De activa in vreemde munt kenden een dubbel zo sterke stijging als in 1983.

Tabel XIII-2 geeft de netto buitenlandse tegoeden van de Nationale Bank waarbij opgemerkt dient te worden dat de goudvoorraad en de vreemde valuta geboekt worden tegen een theoretische waarde die lager is dan de actuele marktwaarde van het goud en de dollar.

Men merkt in tabel XIII-3 dat de totale geldhoeveelheid eind 1984 niet hoger was dan einde 1983, nadat deze grootheid in 1983 een forse toename had gekend.

Tabel XIII-4 biedt de geldhoeveelheid bij de overwegend geldscheppende instellingen aan; de biljetten en munten van de Schatkist zijn de muntstukken van 0,50, 1, 5, 10 en 20 frank en het biljet van 50 frank.

De geldhoeveelheid bij de overwegend geldscheppende instellingen lag einde 1984 nauwelijks hoger dan één jaar terug (+0,4 %, zie tabel XIII-4). De oorzaak hiervan (tabel XIII-5) dient op twee vlakken te worden gezocht. Op binnenlands vlak nam de geldschepping ten behoeve van de overheid af ten opzichte van voorgaand jaar, vooral voor de centrale overheid. De geldschepping ten behoeve van de andere overheden lag de jongste jaren immers nooit zo hoog als in 1984. De vorderingen op bedrijven en particulieren namen eveneens minder sterk toe dan in 1983 (+30,8 t.o.v. +55,8 miljard frank). Op buitenlands vlak verkleint voor het derde opeenvolgende jaar de negatieve invloed die uitgaat van de transacties met het buitenland. Dit is uitsluitend te wijten aan een beter lopend saldo van de handelsbetrekkingen want de beleggingen in buitenlandse valuta namen in 1984 terug sterker toe (zoals ook reeds tot uiting kwam in tabel XIII-1).

Vanaf tabel XIII-9 worden een aantal gegevens, die meer specifiek de kapitaalmarkt illustreren, gegroepeerd.

Tabel XIII-10 (uitgiften van de vennootschappen) geeft niet alleen de aandelenuitgiften van de vennootschappen via openbare inschrijvingen op de Beurs van Brussel maar omvat tevens de onderhandse kapitaalverhogingen via aandelen. Deze tabel geeft een beeld van de weerslag die het koninklijk besluit nr. 15 heeft gehad op de aandelenuitgiften in 1982, 1983 en 1984.

De gunstige evolutie van de Beurs van Brussel en haar verhoogde bedrijvigheid

worden cijfermatig weergegeven in tabel XIII-11 en XIII-12 en in grafische vorm in grafiek XIII-B. De gegevens van de grafiek werden gezuiverd van seizoeninvloeden die vrij belangrijk zijn bij het Beursverloop (o.a. een lentehausse, een zomerpauze...).

In grafiek XIII-A worden een aantal rente-indicatoren naast elkaar geplaatst. Opvallendste kenmerk hier is dat de « kleine spaarder », ondanks de vrijstelling van belastingen, de jongste vijf jaar (van 1980 tot 1984) een rentevergoeding krijgt die lager is dan de muntontwaarding (hier weergegeven aan de hand van het verloop van het indexcijfer der consumptieprijzen). Het aldus geleden kapitaalverlies verkleint wel sinds 1983 maar blijft toch substantieel.

XIII-1 — **Financiële Activa** (a)

Veranderingen in miljarden franken

JAARTAL	Activa in Belgische franken			Activa in buitenlandse valuta's			Andere activa	Eind-totaal
	voor ten hoogste een jaar	voor meer dan een jaar (b)	Totaal (b)	voor ten hoogste een jaar	voor meer dan een jaar (c)	Totaal	(b) (d)	(b)
1973	+171,3	+ 81,9	+253,2	+ 5,4	+ 25,7	+ 31,1	− 3,9	+280,4
1974	+174,6	+ 96,3	+270,9	+ 13,2	+ 13,8	+ 27,0	− 8,3	+289,6
1975	+216,5	+112,9	+329,4	+ 7,5	+ 32,5	+ 40,0	− 10,4	+359,0
1976	+229,9	+154,4	+384,3	+ 19,6	+ 14,2	+ 33,8	+ 46,0	+464,1
1977	+187,5	+224,3	+411,8	+ 18,3	+ 16,7	+ 35,0	+ 34,6	+481,4
1978	+224,8	+171,3	+396,1	0,0	+ 20,2	+ 20,2	+ 56,6	+472,9
1979	+178,1	+207,8	+385,9	+ 16,5	+ 11,3	+ 27,8	+ 71,0	+484,7
1980	+116,0	+261,1	+377,1	+ 46,4	+ 20,8	+ 67,2	+ 45,6	+489,9
1981	+141,0	+207,6	+348,6	+115,3	+ 41,9	+157,2	+ 79,9	+585,7
1982	+177,3	+298,6	+475,9	+ 30,7	+ 47,6	+ 78,3	+ 15,2	+569,4
1983	+228,0	+349,5	+567,5	− 13,8	+ 63,7	+ 49,9	+ 61,1	+678,5
1984	+212,6	+214,9	+427,5	− 9,4	+103,8	+ 94,4	+ 50,7	+572,6

(a) In het bezit van particulieren en bedrijven (exclusief de financiële instellingen), inclusief de overheidsbedrijven en sommige financiële instellingen : instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen.
(b) Voorlopige gegevens vanaf 1977.
(c) Nettoaankopen door ingezetenen van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie; het aandeel van de Luxemburgse besparing in deze nettoaankopen is weinig belangrijk.
(d) Activa waarvan de indeling in Belgische franken of in buitenlandse valuta's niet bekend is of geen zin heeft. Het betreft namelijk de netto commerciële vorderingen op het buitenland in handen van de bedrijven en de directe investeringen in het buitenland.

Bron : Nationale Bank van België.

XIII-2 Goud- en nettodeviezenvoorraad van de Nationale Bank van België - Toestand einde maand

Miljarden franken

MAAND	Goud-voorraad	Ecu's	Tegoed op het buitenland in buitenlandse geldsoorten	E.E.G. financiële bijstand op middellange termijn	Vorderingen op het I.M.F.	Andere nettotegoeden of verplichtingen	Europees Fonds voor Monetaire Samenwerking	Totaal van de goud- en deviezenreserves	Beweging van de goud- en deviezenreserves
1972 december	75,4	—	52,4	—	52,0	14,5	—	194,3	+ 29,8
1973 december	71,8	—	75,9	—	54,5	14,3	3,5	220,0	+ 25,7
1974 december	71,8	—	95,1	6,5	53,3	2,4	—	229,1	+ 9,1
1975 december	71,8	—	113,7	6,5	58,7	1,7	—	252,4	+ 23,3
1976 december	71,8	—	90,6	6,5	58,9	4,0	—	231,8	− 20,6
1977 december	72,3	—	107,7	6,5	57,7	10,1	−23,4	230,9	− 0,9
1978 december	72,5	—	106,1	—	49,6	20,2	−26,7	221,7	− 9,2
1979 december	58,3	61,1	75,5	—	48,7	16,0	−27,4	232,2	+ 10,5
1980 december	58,2	110,7	114,8	—	48,0	0,6	—	332,3	+100,1
1981 december	58,2	33,6	112,0	—	50,4	22,7	− 2,8	274,1	− 58,2
1982 december	58,2	73,0	49,4	—	49,6	26,0	−18,1	238,1	− 36,0
1983 december	58,2	139,2	47,5	—	45,5	24,0	−48,2	266,2	+ 28,1
1984 januari	58,2	132,4	50,3	—	45,2	32,7	−50,5	268,3	+ 2,1
februari	58,2	130,1	62,5	—	44,9	33,8	−99,2	230,3	− 38,0
maart	58,2	101,5	67,8	—	44,9	36,4	−80,5	228,3	− 2,0
april	58,2	81,4	78,0	—	44,0	24,5	−40,7	245,4	+ 17,1
mei	58,2	67,6	77,9	—	44,4	23,4	−15,5	259,0	+ 13,6
juni	58,2	65,1	79,9	—	45,1	31,7	−12,0	267,0	+ 8,0
juli	58,2	69,0	77,4	—	44,2	26,7	− 2,3	273,2	+ 6,2
augustus	58,2	76,6	76,8	—	45,5	21,7	—	278,8	+ 5,6
september	58,2	131,8	60,2	—	45,5	6,2	—	301,9	+ 23,1
oktober	58,2	145,0	60,5	—	45,4	13,2	—	322,2	+ 20,3
november	58,2	163,6	40,4	—	46,5	5,8	—	314,5	− 7,7
december	58,2	165,4	40,0	—	47,9	5,8	—	317,3	+ 2,8

Bron : Nationale Bank van België.

XIII-3 — Totale geldhoeveelheid

Miljarden franken

EINDE PERIODE	Monetaire kasmiddelen in het bezit van de bedrijven (a) en particulieren					Giraal geld in het bezit van de overheid			Eindtotaal
	Chartaal geld	Giraal geld			Totaal	Bij de overwegend geldscheppende instellingen	Bij de andere financiële instellingen	Totaal	
		Bij de overwegend geldscheppende instellingen	Bij de andere financiële instellingen	Totaal					
	(1)	(2)	(3)	(4)=(2)+(3)	(5)=(1)+(4)	(6)	(7)	(8)=(6)+(7)	(9)=(5)+(8)
1977	333,7	361,1	47,4	408,5	742,2	44,6	4,6	49,2	**791,4**
1978	354,9	380,3	54,9	435,2	790,1	40,1	6,0	46,1	**836,2**
1979	364,5	384,5	67,7	452,2	816,6	44,5	7,6	52,1	**868,7**
1980	370,8	381,6	69,6	451,2	822,0	41,9	5,6	47,5	**869,5**
1981 Maart	362,3	387,9	71,9	459,8	822,1	36,4	7,3	43,7	**865,8**
Juni	382,5	436,2	81,8	518,0	900,5	38,3	10,2	48,5	**949,0**
September	366,4	381,8	82,9	464,7	831,1	36,9	10,1	47,0	**878,1**
December	374,4	397,5	85,6	483,1	857,5	36,1	7,2	43,3	**900,8**
1982 Maart	365,5	406,1	81,2	487,3	852,8	34,1	7,0	41,1	**893,9**
Juni	385,9	437,6	89,5	527,1	913,0	37,5	14,2	51,7	**964,7**
September	374,5	428,4	92,4	520,8	895,3	35,3	12,7	48,0	**943,3**
December	374,2	425,2	93,2	518,4	892,6	39,6	8,8	48,4	**941,0**
1983 Maart	366,0	421,8	88,0	509,8	875,8	40,4	9,8	50,2	**926,0**
Juni	392,3	459,8	96,6	556,4	948,7	48,0	15,9	63,9	**1 012,6**
September	388,0	457,6	101,1	558,7	947,0	34,5	15,2	49,7	**996,7**
December (b)	386,5	477,2	95,9	573,1	959,6	42,1	12,4	54,3	**1 014,1**
1984 Maart	376,1	449,3	105,9	555,2	931,3	40,3	11,7	52,0	**983,3**
Juni	396,1	488,8	112,4	601,2	997,3	46,3	21,5	67,8	**1 065,1**
September	382,8	456,0	109,1	565,1	947,9	42,7	15,9	58,6	**1 006,5**
December (b)	381,6	456,8	104,1	560,9	942,5	55,8	9,4	65,2	**1 007,7**

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Privé-bedrijven die geen monetaire verbintenissen hebben, financiële instellingen van de overheidssector die geen monetaire verbintenissen hebben, en overheidsbedrijven.
(b) Voorlopige gegevens.

XIII-4 — Geldhoeveelheid bij de overwegend geldscheppende instellingen

Miljarden franken

EINDE PERIODE	Monetaire kasmiddelen in het bezit van de bedrijven (a) en particulieren								Giraal geld in het bezit van de overheid	Eind-totaal
	Chartaal geld			Giraal geld				Totaal		
	Biljetten en munten van de Schatkist (b) (1)	Biljetten van de Nationale Bank van België (2)	Chartale geld-hoeveelheid (c) (3)	Bij de Nationale Bank van België (d) (4)	Bij de overheids-instellingen (e) (5)	Bij de banken (6)	Totaal (7)= (4) tot (6)	(8)= (3)+(7)	(f) (9)	(10)= (8)+(9)
1977	11,7	335,4	339,2	0,5	86,0	278,6	365,1	704,3	44,6	**748,9**
1978	12,2	359,9	360,9	0,8	91,5	291,7	384,0	744,9	40,0	**784,9**
1979	12,7	371,8	371,8	0,7	91,3	296,8	388,8	760,6	44,1	**804,7**
1980	14,7	376,1	378,9	0,4	91,8	293,7	385,9	764,8	41,9	**806,7**
1981	15,7	382,2	385,8	0,9	95,2	306,9	403,0	788,8	36,1	**824,9**
1982 Maart	15,5	371,2	376,0	0,9	99,7	310,5	411,1	787,1	34,1	**821,2**
Juni	15,5	395,9	400,0	1,0	106,9	335,2	443,1	843,1	37,5	**880,6**
September	15,4	377,8	382,5	1,4	104,5	328,1	434,0	816,5	35,3	**851,8**
December	15,4	382,2	384,9	0,4	97,3	334,5	432,2	817,1	39,6	**856,7**
1983 Maart	15,1	369,3	373,6	0,3	94,3	333,4	428,0	801,6	40,4	**842,0**
Juni	15,3	397,4	401,0	0,4	97,8	367,3	465,7	866,7	48,0	**914,7**
September	15,4	392,1	395,9	0,5	108,6	355,2	464,3	860,2	34,5	**894,7**
December	15,4	395,9	398,8	0,2	96,2	393,7	490,1	888,9	42,1	**931,0**
1984 Maart	15,2	383,7	387,6	0,3	92,1	370,9	463,3	850,9	40,3	**891,2**
Juni	15,5	407,9	410,5	0,3	106,1	399,8	506,2	916,7	46,3	**963,0**
September	15,5	391,2	394,9	0,2	94,0	379,7	473,9	868,8	42,7	**911,5**
December	15,6	398,2	397,5	0,3	86,7	393,9	480,9	878,4	55,8	**934,2**

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Privé-bedrijven andere dan overwegend geldscheppende, financiële instellingen van de overheidssector die geen overwegend geldscheppende instellingen zijn, en overheidsbedrijven.
(b) Na aftrek van de biljetten en munten van de Schatkist in het bezit van de Nationale Bank van België.
(c) Totaal van de kolommen (1) en (2), na aftrek van de biljetten en munten van de Schatkist en van de biljetten van de Nationale Bank van België in het bezit van de geldscheppende overheidsinstellingen en de banken.
(d) Het creditsaldo van het Rentenfonds bij de Nationale Bank van België wordt niet beschouwd als giraalgeld.
(e) Bestuur der Postchecks en Gemeentekrediet van België.
(f) De gewone rekening van de Schatkist bij de Nationale Bank van België wordt niet beschouwd als giraalgeld.

XIII-5 — Oorzaken van de veranderingen in de geldhoeveelheid bij de overwegend geldscheppende instellingen

PERIODE	Geld-hoeveelheid	Andere verbintenissen tegenover de bedrijven en particulieren (a)			Totaal	Transacties met het buitenland (lopend saldo+ kapitaaltransacties van de bedrijven (b) en particulieren)	Voorschotten op de rekening-courant en particulieren
		In Belgische franken		In buitenlandse valuta's (deposito's voor ten hoogste een jaar)			Discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten (d)
		Voor ten hoogste een jaar (deposito's)	Voor meer dan een jaar (deposito's, kasbons en obligaties)		(5)= (1) tot (4) = (6) tot (16)		
	(1)	(2)	(3)	(4)		(6)	(7)
1978	+43,4	+64,9	+19,3	− 6,0	**+121,6**	− 63,2	+ 71,8
1979	+19,8	+62,8	+25,7	+ 8,0	**+116,3**	−168,3	+142,6
1980	+ 1,6	+33,0	+45,9	+16,3	**+ 96,8**	−190,2	+ 79,7
1981	+18,2	+34,1	+41,8	+49,8	**+143,9**	−316,0	+ 72,2
1982	+31,8	+63,8	+57,6	+22,1	**+175,3**	−290,2	+ 24,2
1983	+74,3	+66,1	+62,7	+ 2,9	**+206,4**	−250,0	+ 46,5
1984 (k)	+ 3,2	+72,2	+37,3	+ 9,1	**+121,8**	−216,5	+ 30,8
1981 1e kwartaal	− 8,2	+13,6	+19,7	+13,9	**+ 39,0**	− 93,0	+ 10,5
2e kwartaal	+75,1	+ 9,1	+ 8,7	+15,0	**+107,9**	− 54,6	+ 11,1
3e kwartaal	−74,1	+ 4,7	+ 4,5	+14,1	**− 50,8**	− 80,8	+ 16,8
4e kwartaal	+25,4	+ 6,7	+ 8,9	+ 6,8	**+ 47,8**	− 87,6	+ 33,8
1982 1e kwartaal	− 3,8	+20,7	+18,9	+18,2	**+ 54,0**	−120,7	+ 19,0
2e kwartaal	+59,4	+ 5,6	+ 8,9	+ 3,9	**+ 77,8**	− 81,9	− 0,1
3e kwartaal	−28,8	+31,6	+14,3	+ 0,4	**+ 17,5**	− 69,4	− 18,4
4e kwartaal	+ 5,0	+ 5,8	+15,5	− 0,5	**+ 25,8**	− 10,8	+ 23,7
1983 1e kwartaal	−14,7	− 1,9	+24,8	− 4,2	**+ 4,0**	−126,2	− 14,3
2e kwartaal	+72,4	+ 0,5	+23,4	+ 0,3	**+ 96,9**	− 26,5	− 4,0
3e kwartaal	−20,0	+36,3	+ 9,5	+ 3,0	**+ 28,8**	− 56,7	+ 15,7
4e kwartaal	+36,3	+31,2	+ 5,0	+ 3,8	**+ 76,3**	− 40,6	+ 49,1
1984 1e kwartaal (k)	−39,8	+44,3	+10,2	+19,6	**+ 34,3**	− 33,5	− 40,0
2e kwartaal (k)	+71,8	−10,8	+ 6,4	− 2,5	**+ 64,9**	−109,2	+ 32,0
3e kwartaal (k)	−51,4	+40,3	+ 7,6	+ 1,5	**− 2,0**	− 38,3	− 3,2
4e kwartaal (k)	+22,6	− 1,6	+13,1	− 9,5	**+ 24,6**	− 35,6	+ 42,0

(a) Incl. de « andere verbintenissen » — in de vorm van deposito's, kasbons en obligaties — tegenover de financiële instellingen die geen overwegend geldscheppende instellingen zijn.
(b) Privé-bedrijven andere dan overwegend geldscheppende, financiële instellingen van de overheidssector die geen overwegend geldscheppende instellingen zijn, en overheidsbedrijven.
(c) Privé-bedrijven die geen financiële instellingen zijn, overheidsbedrijven, instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen en pensioenfondsen.
(d) Verandering in het opgenomen bedrag van de discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten (excl. de wissels die dienen om commerciële vorderingen op het buitenland te mobiliseren) die oorspronkelijk door de overwegend geldscheppende instellingen verleend werden.
(e) Inclusief de certificaten voor ten hoogste een jaar van de overheidsbedrijven.
(f) Het gaat om een netto herfinanciering : kredieten bij hun oorsprong door de overwegend geldscheppende instellingen verleend en door hen geherfinancierd bij andere financiële instellingen *min* kredieten bij hun oorsprong door laatstgenoemde instellingen verleend en door hen geherfinancierd bij de overwegend geldscheppende instellingen.

Miljarden franken

...en ...en (c) ...eren	Herfinanciering buiten de overwegend geldscheppende instellingen (stijging :−) (f)		Geldschepping ten behoeve van de overheid		Tegeldemaking van overheidspapier		Vorderingen op financiële instellingen andere dan overwegend geldscheppende (i)	Diversen (j)
...bligaties (e)	van commerciële vorderingen op het buitenland	van disconto- en acceptkredieten aan bedrijven en particulieren	Staat (g)	Andere overheden (h)	aankoop op de markt door de overwegend geldscheppende instellingen	door tussenkomst van het Rentenfonds		
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)
+ 6,0	+ 1,4	−10,5	+111,0	+13,7	−26,5	−4,9	+ 2,1	− 8,9
− 0,2	− 7,7	− 1,0	+153,7	+31,8	−44,5	+ 5,8	− 0,5	+ 3,6
+ 6,8	−13,4	− 4,0	+264,9	− 1,6	−30,1	−14,8	+12,5	−13,0
− 5,0	+ 6,5	+ 2,8	+359,3	+ 3,5	−29,4	− 9,7	+66,0	− 6,3
− 1,4	− 2,9	+ 4,4	+410,2	+20,8	−28,6	− 9,2	+41,2	+ 6,8
+ 9,3	− 5,1	− 1,0	+397,3	+ 2,7	−26,7	+10,9	+25,9	− 3,8
0,0	− 1,4	− 4,3	+324,7	+54,0	−62,0	−12,1	+21,2	− 5,6
− 1,3	− 0,1	+ 0,7	+125,5	− 8,1	− 5,3	− 4,2	+ 7,0	+ 7,3
− 1,7	+ 2,2	+ 3,1	+145,1	+ 9,0	− 2,4	+ 2,4	+20,0	−26,3
− 3,0	− 2,6	− 0,4	+ 23,5	− 7,4	−10,9	− 6,2	+22,8	− 2,6
+ 1,0	+ 7,0	− 0,6	+ 65,2	+10,0	−10,8	− 1,7	+16,2	+15,3
− 2,2	− 0,1	− 3,0	+202,4	−18,1	− 6,4	− 6,7	+ 6,1	−16,3
− 1,8	− 1,8	+ 9,7	+125,3	+22,7	− 8,0	+ 4,0	+ 6,2	+ 3,5
0,0	− 0,2	− 4,8	+ 81,2	+ 6,6	− 7,8	− 5,2	+41,3	− 5,9
+ 2,0	− 0,8	+ 3,0	− 0,8	+ 9,3	− 6,9	− 1,3	−13,3	+21,7
− 1,9	− 2,4	− 3,8	+159,6	− 7,0	− 4,0	− 1,8	−23,8	+29,6
+ 2,7	+ 0,3	+ 1,6	+101,4	+ 4,7	− 5,2	− 1,2	+28,4	− 5,3
− 0,5	− 0,6	− 8,4	+101,7	−16,2	−10,0	+ 7,0	+14,0	−17,2
+ 9,0	− 2,4	+ 9,6	+ 34,6	+21,2	− 7,5	+ 6,9	+ 7,3	−10,9
− 0,2	+ 3,3	− 1,5	+ 88,5	+ 1,3	−12,0	−15,3	+31,2	+12,5
− 1,8	+ 1,1	+ 0,9	+174,5	+15,2	−13,8	− 4,6	−21,7	− 7,7
− 0,5	− 0,9	− 0,7	+ 84,2	+11,5	−19,8	0,0	+ 3,6	−37,9
+ 2,6	− 5,0	− 2,9	− 22,5	+25,9	−16,3	+ 0,9	+ 8,0	+27,5

Bron : Nationale Bank van België

...ncl. het Wegenfonds, na aftrek van de gewone rekening van de Schatkist bij de Nationale Bank van België.
...ncl. de instellingen van de sociale verzekering en na aftrek van de niet-monetaire verbintenissen tegenover de andere overheden.
...Na aftrek van de verbintenissen tegenover financiële instellingen die geen overwegend geldscheppende instellingen zijn, in een andere vorm ...an deposito's of kasbons en obligaties.
...Nieuwe reeks vanaf 1978.
...Voorlopige gegevens.

XIII-6 — Nieuwe verplichtingen van particulieren en vennootschappen (a)

Miljarden franken

Jaren	Verplichtingen overwegend door particulieren aangegaan				Verplichtingen van vennootschappen en eenmanszaken			Eind-totaal
	Persoonlijke leningen en kredieten op afbetaling	Hypothecaire kredieten voor de huisvesting		Totaal	Tegenover België (b)	Tegenover het buitenland	Totaal	
		Totaal	waarvan : kredieten voor sociale huisvesting					
1976	+26	+ 75	(+21)	+101	+131	+36	+167	+268
1977	+23	+ 80	(+27)	+103	+134	+46	+180	+283
1978	+16	+ 98	(+33)	+114	+122	+43	+165	+279
1979	+21	+111	(+29)	+132	+142	+36	+178	+310
1980	+ 6	+ 82	(+38)	+ 88	+100	+64	+164	+252
1981	−10	+ 42	(+26)	+ 32	+ 89	+97	+186	+218
1982	+ 3	+ 26	(+27)	+ 29	+ 41	+83	+124	+153
1983	+ 7	+ 33	(+23)	+ 40	+124	+51	+175	+215
1984 (c)	+13	+ 22	(+13)	+ 35	+ 31	+26	+ 57	+ 92

Bron : N.B.B.

(a) Vennootschappen die geen financiële instellingen zijn.
(b) Voor de uitsplitsing van deze kolom, zie tabel XIII-7.
(c) Voorlopige gegevens.

XIII-7 — Nieuwe verplichtingen van vennootschappen en éénmanszaken tegenover België

Miljarden franken

Jaren	Aandelen	Obligaties uitgegeven door		Investeringskredieten	Overige discontovoorschot- en acceptkredieten	Diversen	Totaal
		privé vennootschappen	openbare bedrijven				
1976	—	+15	+ 9	+49	+57	+1	+131
1977	+ 9	+ 8	+14	+32	+67	+4	+134
1978	+10	+ 7	+23	+43	+38	+1	+122
1979	+ 5	+ 6	− 2	+48	+83	+2	+142
1980	+ 1	+11	− 5	+40	+46	+7	+100
1981	—	+11	+ 5	+ 7	+57	+9	+ 89
1982	+17	+ 5	+12	+14	−13	+6	+ 41
1983	+45	+24	+19	+27	+ 6	+3	+124
1984 (a)	+16	—	− 3	+29	−14	+3	+ 31

Bron : N.B.B.

(a) Voorlopige gegevens.

XIII-8 — **Hypotheekinschrijvingen** (a) (maandgemiddelden)

Miljarden franken

1977		16,2
1978		19,9
1979		21,5
1980		17,3
1981		13,5
1982		11,9
1983		12,0
1984		14,1
1983	1e kwartaal	10,7
	2e kwartaal	11,8
	3e kwartaal	12,5
	4e kwartaal	12,8
1984	1e kwartaal	13,5
	2e kwartaal	15,5
	3e kwartaal	14,2
	4e kwartaal	13,3

Bron : N.B.B.

(a) Bedragen berekend volgens de geïnde inschrijvingsrechten. Inclusief de vernieuwingen na vijftien jaar, die ongeveer 1 1/2 pct. van het totaal bedragen, doch exclusief de wettelijke hypotheken.

XIII-9 — Voornaamste uitgiften van de overheidssector in Belgische franken

Miljoenen franken

JAARTAL	Bedrag
1973	151 200
1974	139 500
1975	175 100
1976	196 000
1977	270 300
1978	280 000
1979	277 700
1980	222 300
1981	242 500
1982	286 000
1983	489 300
1984	389 000

MAAND	Bedrag
1984 (a)	
Januari	72 000
Februari	—
Maart	—
April	41 000
Mei	124 000
Juni	—
Juli	—
Augustus	—
September	40 000
Oktober	97 000
November	15 000
December	—
Totaal ...	**389 000**

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Leningen waarvan een besluit in het Belgisch Staatsblad verschenen is, exclusief de doorlopende uitgiften.

XIII-10 — **Uitgiften van de vennootschappen** (a)

Miljarden franken

TIJDVAK	Aandelen		Obligaties (nominaal bedrag) — Niet doorlopende bruto-uitgiften	Aandelen en obligaties Totaal
	Nominale uitgiften	Netto-uitgiften		
	(1)	(2)	(3)	(4)=(2)+(3)
1974	49,5	19,3	13,4	32,7
1975	39,4	17,7	27,0	44,7
1976 (b)	10,1	21,2	17,4	38,6
1977	91,9	50,5	8,4	58,9
1978	64,3	37,2	6,6	43,8
1979 (c)	66,7	30,4	33,6	64,0
1980	87,1	39,7	13,0	52,7
1981	**115,9**	**48,2**	**46,0**	**94,2**
1e kwartaal	8,5	4,9	2,0	6,9
2e kwartaal (c)	54,5	21,2	35,2	56,4
3e kwartaal	14,5	7,0	2,4	9,4
4e kwartaal	38,4	15,1	6,4	21,5
1982	**150,8**	**98,4**	**5,6**	**104,0**
1e kwartaal	20,2	13,2	—	13,2
2e kwartaal	40,4	20,8	1,6	22,4
3e kwartaal	22,0	12,5	1,7	14,2
4e kwartaal	68,2	51,9	2,3	54,2
1983	**330,4**	**239,2**	**27,4**	**266,6**
1e kwartaal	28,7	22,0	16,0	38,0
2e kwartaal	41,3	30,9	5,0	35,9
3e kwartaal	50,9	30,9	1,3	32,2
4e kwartaal	209,5	155,4	5,0	160,4
1984	—	—	—	—
1e kwartaal	16,4	10,3	1,5	11,8
2e kwartaal	27,1	17,6	3,1	20,7
3e kwartaal	20,9	8,3	0,0	8,3
4e kwartaal	—	—	—	—

Bron : Nationale Bank van België; Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Naamloze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandelen en personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid naar Belgisch recht en met voornaamste activiteit in België.
(b) Vanaf 1976 : voorlopige gegevens berekend door de Bankcommissie en de Nationale Bank van België.
(c) Inclusief de verrichtingen die voortvloeiden uit het plan tot gezondmaking van de ijzer- en staalnijverheid.

XIII-11 — **Op de termijn- en kontantmarkt van de Beurs van Brussel verhandelde effecten en kapitalen**

In duizenden Belgische franken

Jaren	Kontant : industriële obligaties en aandelen		Termijn		Algemeen totaal		Globaal dagelijks gemiddelde in kapitalen
	Effecten	Kapitalen	Effecten	Kapitalen	Effecten	Kapitalen	
1979	23 218	16 658 315	41 378	37 885 738	64 597	54 544 054	221 972
1980	21 709	16 747 047	49 791	48 103 959	71 501	64 851 007	260 870
1981	16 833	16 606 883	41 919	43 638 991	58 753	60 245 874	246 144
1982	43 647	25 177 920	55 956	64 056 152	99 604	89 234 072	361 271
1983	60 321	43 094 623	79 696	94 530 678	140 017	137 625 301	559 452
1984	32 970	41 785 197	81 761	117 357 267	114 732	159 142 465	641 703

Bron : Beurscommissie te Brussel.

XIII-12 — **Op de Beurs van Brussel verhandelde kapitalen — Belgische en buitenlandse waarden**

In duizenden Belgische franken

Jaren	Kontantmarkt		Termijnmarkt		Totale markt	
	Belgische waarden	Buitenlandse waarden	Belgische waarden	Buitenlandse waarden	Belgische waarden	Buitenlandse waarden
1979	12 184 105	4 474 210	19 184 279	18 701 459	31 368 384	23 175 669
1980	9 131 188	7 615 859	17 047 510	31 056 449	26 178 698	38 672 308
1981	9 274 924	7 331 958	16 812 912	26 826 079	26 087 836	34 158 038
1982	17 918 542	7 259 377	32 454 756	31 601 395	50 373 299	38 860 773
1983	32 303 525	10 791 097	42 894 738	51 635 940	75 198 263	62 427 037
1984	30 315 918	11 469 278	60 827 517	56 529 749	91 143 436	67 999 028

Bron : Beurscommissie te Brussel.

XIII-13 — Rendement van effecten met vast rendement op de beurs van Brussel (a)

Leningen uitgegeven na 1 december 1965

BEGIN DER PERIODE	Vervaldag binnen 2 tot 5 jaar		Vervaldag over meer dan 5 jaar			Gewogen gemiddelde
	Staat	Parastatale instellingen en steden	Staat	Parastatale instellingen en steden	Particuliere vennootschappen	
1971	**6,92**	**7,37**	**7,79**	**7,97**	**9,32**	**7,78**
1972	**6,87**	**6,83**	**7,17**	**7,11**	**7,69**	**7,14**
1973	**6,76**	**6,81**	**7,21**	**7,11**	**7,74**	**7,14**
1974	**7,72**	**7,61**	**7,92**	**7,95**	**8,56**	**7,90**
1975	**8,76**	**9,18**	**9,03**	**9,41**	**10,90**	**9,13**
1976	**8,33**	**8,41**	**8,72**	**8,90**	**10,29**	**8,69**
1977	**9,32**	**9,30**	**9,22**	**9,62**	**11,70**	**9,35**
1978	**9,01**	**8,73**	**8,76**	**9,04**	**9,85**	**8,86**
1979	**8,60**	**8,60**	**8,80**	**8,96**	**9,58**	**8,72**
1980	**10,61**	**10,83**	**11,13**	**11,07**	**11,93**	**10,86**
1981	**12,14**	**12,43**	**13,04**	**12,36**	—	**12,45**
1982	**13,53**	**13,48**	**13,99**	**13,45**	—	**13,63**
1983	**11,62**	**11,70**	**12,66**	**12,43**	—	**11,94**
1984	**11,18**	**11,22**	**11,89**	**11,95**	—	**11,46**
1984 januari	11,18	11,22	11,89	11,95	—	11,46
februari	11,40	11,44	11,97	11,93	—	11,63
maart	11,76	11,78	12,40	12,35	—	12,02
april	11,58	11,75	12,20	12,16	—	11,86
mei	11,52	11,59	12,08	12,03	—	11,76
juni	11,66	11,76	12,19	12,19	—	11,90
juli	11,44	11,74	12,13	12,07	—	11,77
augustus	11,38	11,72	12,05	11,95	—	11,72
september	11,30	11,58	11,82	11,81	—	11,59
oktober	11,35	11,52	11,85	11,80	—	11,61
november	11,13	11,39	11,74	11,68	—	11,45
december	10,88	11,17	11,47	11,42	—	11,22

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Tenzij anders vermeld is het gemiddelde rendement het percentage dat, toegepast bij de berekening van de actuele waarde van de gezamenlijke nog te ontvangen termijnen (aflossing, rente, gebeurlijke loten en premies) van de annuïteit, een actuele waarde geeft die gelijk is aan de koopprijs van het uitstaande kapitaal, berekend volgens de dagnoteringen, verhoogd met de courtage en eventueel met de opgelopen rente.

XIII-A — **Ontwikkeling van de rentepercentages van enkele beleggingen in Belgische franken die open staan voor het publiek vergeleken met de gemiddelde jaarlijkse procentuele stijging der kleinhandelsprijzen** (a)

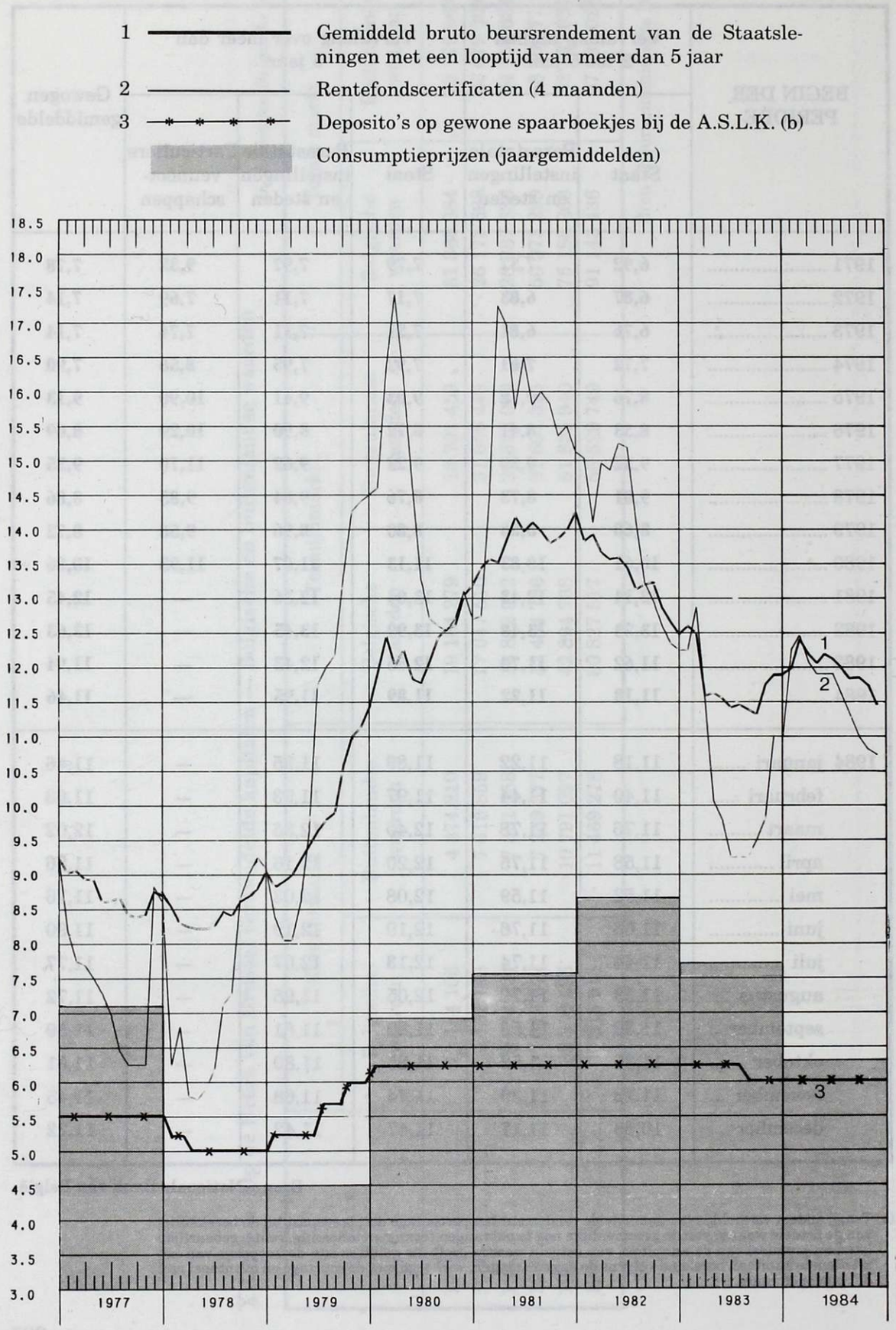

Bron : Beurscommissie; Algemene Spaar- en Lijfrentekas; Ministerie van Financiën; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Percentages vóór belastingsheffingen bij de bron.
(b) De rentevoet omvat de getrouwheidspremie verleend op de bedragen die ingeschreven bleven van 16 januari tot 31 december. Doordat de inkomens uit deposito's op gewone spaarboekjes thans ten belope van 30 000 F per jaar vrijgesteld zijn van belasting kan hun rentevoet niet worden vergeleken met die welke voorkomen in de ander curven.

XIII-B — **Beurs van Brussel**
Bedrijvigheid

1 ——————— Kontantindex der Belgische waarden (1980=1000) (linkerschaal)

2 ..... Verhandeld kapitaal (miljoenen franken) (rechterschaal)

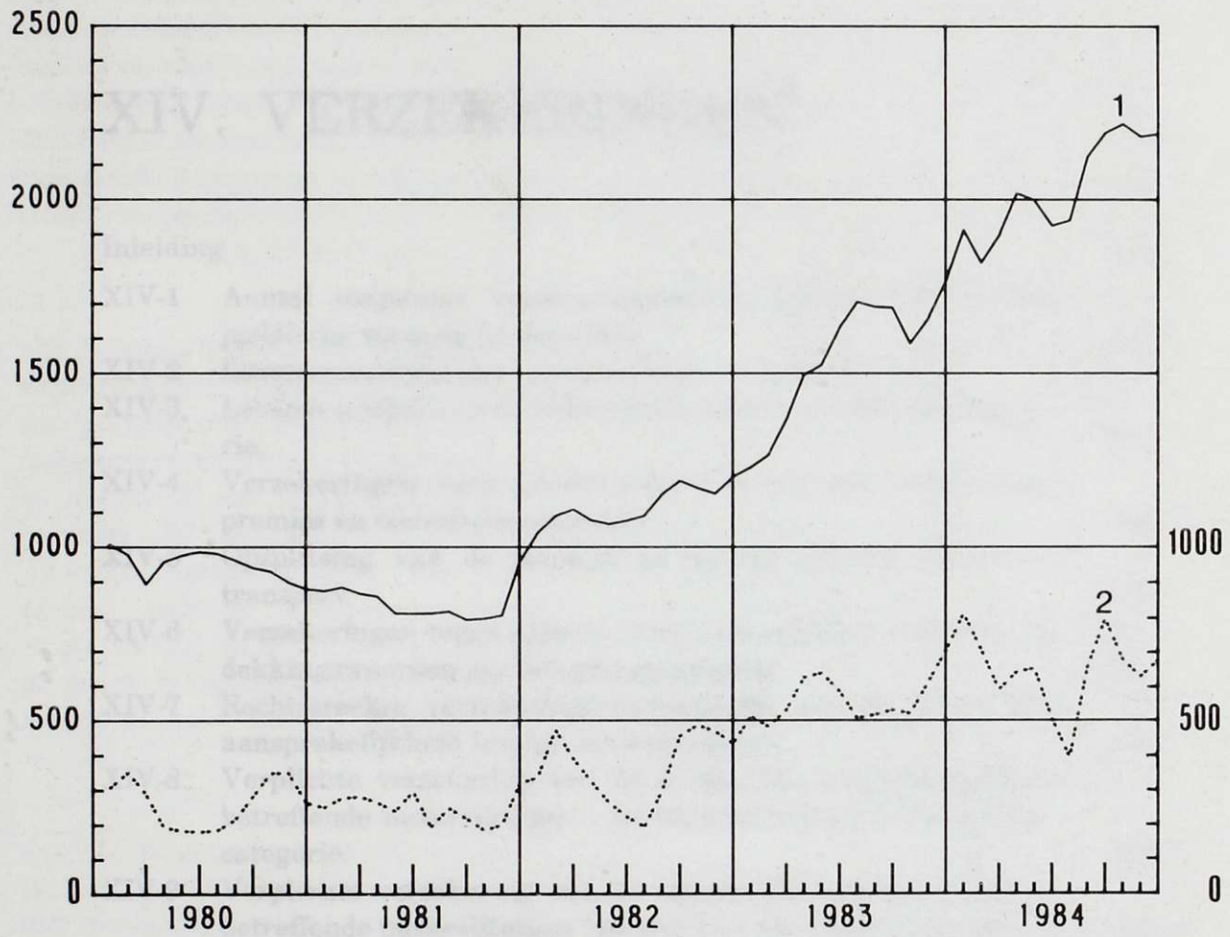

Bron : Beurscommissie te Brussel.

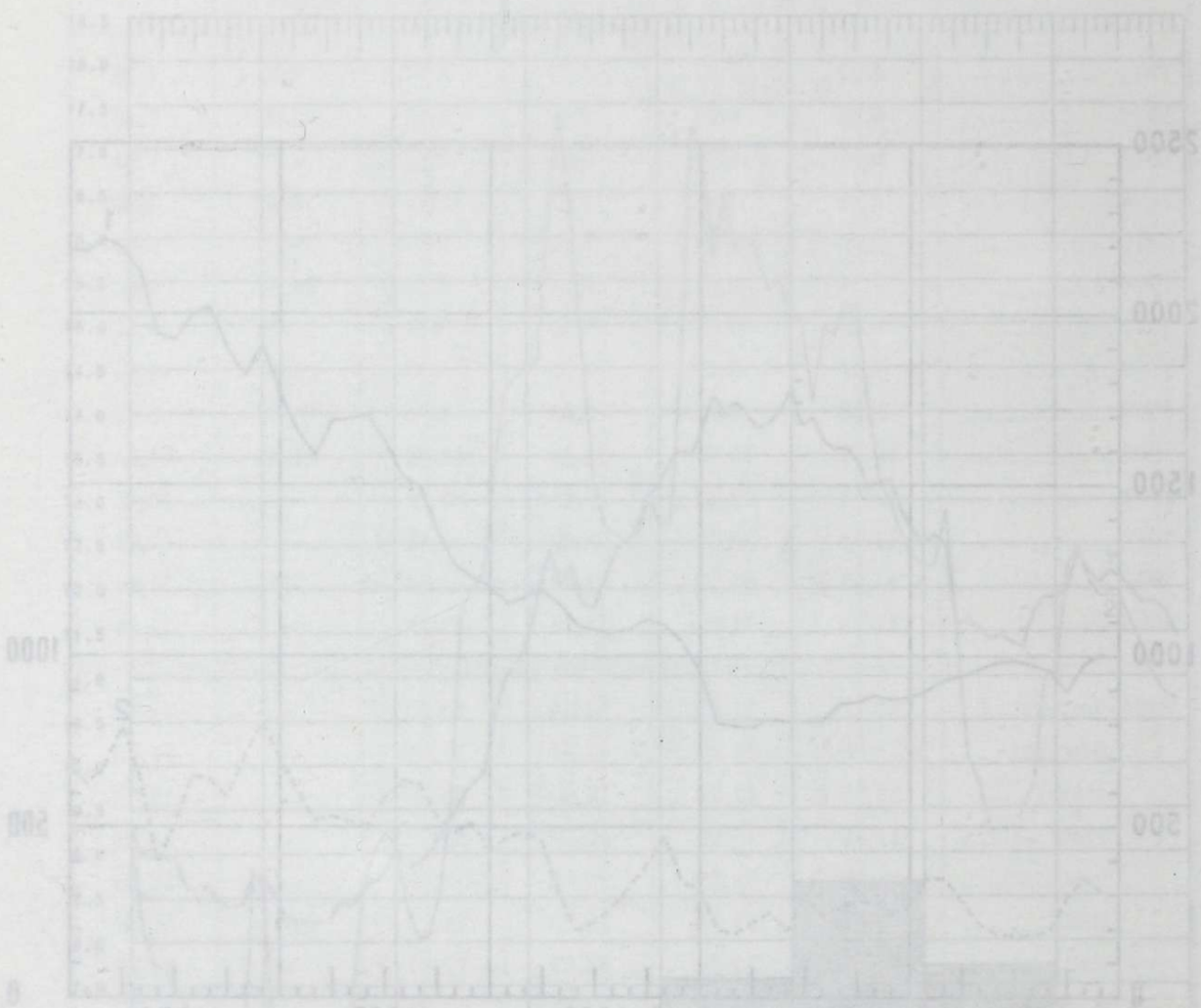

XIV. VERZEKERINGEN

Inleiding 302

XIV-1 Aantal toegelaten verzekeringsondernemingen volgens hun juridische vorm op 31 december. 304

XIV-2 Levensverzekeringen : premies en technische provisies. 304

XIV-3 Levensverzekeringen : dekkingswaarden per beleggingscategorie. 305

XIV-4 Verzekeringen tegen allerlei risico's en transportverzekering : premies en technische provisies. 306

XIV-5 Opsplitsing van de premies in de tak allerlei risico's en transport. 306

XIV-6 Verzekeringen tegen allerlei risico's en transportverzekering : dekkingswaarden per beleggingscategorie. 307

XIV-7 Rechtstreekse verzekeringsverrichtingen van de burgerlijke aansprakelijkheid inzake motorrijtuigen. 308

XIV-8 Verplichte verzekering van de burgerlijke aansprakelijkheid betreffende motorrijtuigen : dekkingswaarden per beleggingscategorie. 309

XIV-9 Verplichte verzekering van de burgerlijke aansprakelijkheid betreffende motorrijtuigen : premies en technische provisies. 310

XIV-10 Kapitalisatieverrichtingen : premies en reserves. 310

XIV-11 Kapitalisatieverrichtingen : dekkingswaarden per beleggingscategorie. 311

XIV-12 Hypothecaire leningen. 311

XIV-13 Hypothecaire leningen met tussenkomst : dekkingswaarden per beleggingscategorie. 312

INLEIDING

De financiële gegevens in verband met de verzekeringsondernemingen worden door de Controledienst voor de Verzekeringen opgesteld op basis van de balansen van de betrokken ondernemingen. Daarnaast worden door de Controledienst technische staten bijgehouden die een inzicht verschaffen over de activiteit in sommige takken. Daarin stemmen een aantal gegevens, o.m. inzake premies en technische provisies, niet volledig overeen met de boekhoudkundige resultaten. De afwijkingen zijn over het algemeen te wijten aan de verschillen in de toegepaste boekhoudsystemen van de ondernemingen.

Aangezien de boekhoudkundige resultaten slechts met vertraging beschikbaar zijn, zoals dit ook het geval is voor de gegevens van de balanscentrale van de Nationale Bank, blijven de tabellen beperkt tot gegevens voor het jaar 1983, uitgezonderd wat het aantal ondernemingen betreft (tabel XIV-1).

Het totale premie-incasso voor de drie belangrijkste verzekeringstakken — leven, allerlei risico's en verplichte verzekering van de burgerlijke aansprakelijkheid betreffende motorrijtuigen — bedroeg 166 miljard frank in 1983, een stijging met 4,2 % t.o.v. 1982 terwijl in 1982 nog een toename met 7,1 % werd opgetekend. Rekening houdend met de muntontwaarding kan gesteld worden dat de reële premie-incassos in 1983 iets lager waren dan in 1982.

De belangrijkste verzekeringstak is deze der allerlei risico's (tabel XIV-4) : het premie-incasso stond er in voor 43,45 % van het totale premie-incasso van de drie aangehaalde takken (tegenover 42,6 % in 1982). De tak leven (tabel XIV-2) stond in voor 30,4 % (31,1 % in 1982) en de tak burgerlijke aansprakelijkheid voor motorvoertuigen (tabel XIV-9) voor 26,12 % (26,3 % in 1982).

De technische provisies of reserves zijn de berekende en geboekte verplichtingen van de ondernemingen ter uitvoering van de door hen gesloten verzekeringscontracten en ter toepassing van de wetten op verzekeringsverrichtingen. Die reserves moeten per verzekeringstak door zg. « Dekkingswaarden » worden gedekt (tabellen XIV-3, XIV-6 en XIV-8), waarvan de samenstelling bepaald wordt in het Koninklijk Besluit van 12 maart 1976.

Teneinde de verrichtingen in de tak allerlei risico's te specificiëren werd in tabel XIV-5 een opsplitsing gegeven van de ontvangen premies. De voornaamste posten zijn de gewone brandverzekering, de industriële brandrisico's en de aanvullende waarborgen bij de burgerlijke aansprakelijkheid auto's. In vergelijking met 1982 nam het premie-incasso voor de brandrisico's toe, na in 1982 te zijn gedaald, met 6 %. Bij de algemene individuele en verkeersindividuele ongevallen werd een afname met 22 % opgetekend.

Ook voor de verplichte burgerlijke aansprakelijkheid inzake motorrijtuigen werd op basis van de technische staten van de Controledienst van de Verzekeringen een overzicht gegeven van de verrichtingen (XIV-7). Daarin worden de reserves vermeld van het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds. Een gemeenschappelijk waarborgfonds was voorzien in de wet van 5 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen. De inwerkingstelling en de uitvoering van die wet werden in het Koninklijk Besluit van 16 december 1981 opgenomen en werden van kracht bij het verschijnen in het Belgisch Staatsblad van 26 januari 1982. Het erkende fonds is het « Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds », onderlinge verzekeringsvereniging. Het Fonds kan o.a. tussenkomen wanneer het schadegeval veroorzaakt werd door een niet-geïdentificeerd voertuig, bij niet-verzekering, wanneer een verzekeringsonderneming failliet werd verklaard, enz.

Naast de controle op de verzekeringsondernemingen is de Controledienst voor de Verzekering eveneens belast met die op de kapitalisatie-ondernemingen (tabellen XIV-10 en XIV-11) en op de ondernemingen voor hypothecaire leningen (tabellen XIV-12 en XIV-13). De sterke daling van de nominale waarde der hypothecaire leningen die zich reeds in 1982 manifesteerde zette zich in 1983, zij het aan een trager tempo, verder door (respectievelijk — 28 % en — 12,9 %).

XIV-1 — **Aantal toegelaten verzekeringsondernemingen volgens hun juridische vorm op 31 december**

OMSCHRIJVING	Aantal		In % van het totaal		In % van het algemeen totaal	
	1983	1984	1983	1984	1983	1984
Naar Belgisch recht :						
Naamloze vennootschappen	134	135	78,8	78,0	43,9	44,1
Coöperatieve vennootschappen	8	10	4,7	5,2	2,6	3,3
Onderlinge vennootschappen	24	24	14,1	13,9	7,9	7,8
Allerlei	4	4	2,4	2,3	1,3	1,3
Totaal ...	**170**	**173**	**100,0**	**100,0**	**55,7**	**56,5**
Naar buitenlands recht :						
E.E.G.-lidstaten	107	104	79,3	78,2	35,1	34,0
Derde landen	28	29	20,7	21,8	9,2	9,5
Totaal ...	**135**	**133**	**100,0**	**100,0**	**44,3**	**43,5**
Algemeen totaal ...	**305**	**306**	—	—	**100,0**	**100,0**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

XIV-2 — **Levensverzekeringen - premies en technische provisies**

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982	1983
Totaal geïnde premies	40 401	42 650	44 774	49 469	50 542
door Belgische vennootschappen	*35 521*	*37 397*	*39 331*	*43 697*	*45 333*
E.E.G.	*2 780*	*2 899*	*2 841*	*2 899*	*2 131*
Buiten E.E.G.	*2 100*	*2 354*	*2 602*	*2 873*	*3 078*
Totaal technische provisies	263 688	291 944	322 224	357 158	395 032
van Belgische vennootschappen	*235 023*	*260 383*	*287 508*	*319 001*	*361 187*
E.E.G.	*18 751*	*20 183*	*21 481*	*22 895*	*16 002*
Buiten E.E.G.	*9 914*	*11 378*	*13 235*	*15 262*	*17 842*

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

XIV-3 — Levensverzekeringen - dekkingswaarden per beleggingscategorie

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982	1983			
					Ondernemingen met zetel in :			
					België	E.E.G.	Buiten E.E.G.	Totaal
Belgische Staats- en gelijkgestelde waarden	68 030	73 848	80 834	96 463	96 207	5 304	9 401	110 912
Andere obligaties	36 148	40 231	42 617	50 949	56 520	1 544	373	58 437
Aandelen	20 034	20 227	24 422	31 153	42 077	2 832	892	45 801
Onroerende goederen	28 014	31 789	33 277	36 456	34 567	1 077	1 998	37 642
Hypothecaire leningen	89 884	101 870	111 967	118 699	115 276	5 541	3 558	124 375
Niet-hypothecaire leningen en vorderingen	13 950	16 302	1 850	20 366	19 656	812	1 142	21 610
Baar geld	3 039	3 240	5 848	5 213	4 074	34	305	4 463
Andere	7 899	9 126	10 109	12 099	12 127	520	816	13 464
Totaal ...	**226 993**	**296 633**	**327 624**	**371 398**	**380 504**	**17 714**	**18 485**	**416 704**
In % van de technische provisies ...	**101,3**	**101,6**	**101,7**	**104,0**	**105,3**	**110,7**	**1 036**	**105,5**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

XIV-4 — **Verzekeringen tegen allerlei risico's en transportverzekering : premies en technische provisies**

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982	1983
Totaal geïnde premies	54 420	59 488	63 928	67 935	72 120
door Belgische vennootschappen	*44 110*	*48 396*	*51 683*	*55 461*	*59 092*
E.E.G.	*6 117*	*6 453*	*7 111*	*7 058*	*7 444*
Buiten E.E.G.	*4 193*	*4 639*	*5 134*	*5 416*	*5 594*
Totaal technische provisie	59 843	68 924	78 411	88 158	99 298
van Belgische vennootschappen	*49 850*	*57 705*	*65 341*	*73 353*	*83 375*
E.E.G.	*5 861*	*6 422*	*7 324*	*7 765*	*8 472*
Buiten E.E.G.	*4 132*	*4 797*	*5 746*	*7 040*	*7 445*

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

XIV-5 — **Opsplitsing van de premies in de tak allerlei risico's en transport**

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1982	1983
Gewone en industriële brandrisico's	22 410	23 752
Aanvullende waarborgen bij de burgerlijke aansprakelijkheid auto's	10 766	11 464
Algemene burgerlijke aansprakelijkheid	7 650	7 813
Algemene individuele en verkeersindividuele ongevallen	7 986	6 233
Krediet en borgtocht	1 858	2 105
Ziekten	3 003	3 273
Transport	4 705	5 085
Diversen	9 691	12 336
Totaal ...	**68 070**	**72 061**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

XIV-6 — Verzekeringen tegen allerlei risico's en transportverzekeringen : dekkingswaarden per beleggingscategorie

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982	1983			
					Ondernemingen met zetel in :			
					België	E.E.G.	Buiten E.E.G.	Totaal
Belgische Staats- en gelijkgestelde waarden	23 079	26 476	27 680	32 490	32 052	4 620	3 820	40 492
Andere obligaties	8 864	9 142	12 235	13 682	11 700	998	1 222	13 920
Aandelen	6 026	6 535	7 509	9 318	13 778	730	532	15 040
Onroerende goederen	7 317	7 956	8 153	9 554	8 522	492	1 122	10 136
Hypothecaire leningen	6 396	8 683	9 813	11 183	11 592	74	140	11 806
Niet-hypothecaire leningen en vorderingen	4 712	6 141	5 427	6 035	5 713	520	330	6 563
Baar geld	2 885	3 049	4 663	4 762	2 656	1 033	229	3 918
Andere	3 236	3 804	6 013	6 234	4 891	756	645	6 292
Totaal ...	**62 515**	**71 786**	**81 493**	**93 257**	**90 904**	**9 223**	**8 041**	**108 167**
In % van de technische provisies ...	**104,5**	**104,2**	**103,9**	**105,8**	**109,0**	**108,8**	**108,0**	**108,9**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

XIV-7 — Rechtstreekse verzekeringsverrichtingen van de burgerlijke aansprakelijkheid inzake motorrijtuigen

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	Openbare autobusdienst., speciale autobusdienst., autocardienst.		Taxi's en huurauto's		Vervoer van zaken voor rekening van derden		Vervoer van zaken voor eigen rekening		Personen-wagens		Motor- en bromfietsen		Totaal	
	1982	1983	1982	1983	1982	1983	1982	1983	1982	1983	1982	1983	1982	1983
Aantal verzekerde voertuigen (×1 000)	13,9	13,0	7,6	7,3	38,3	36,1	415,6	415,6	3 270,7	3 284,3	480,4	472,0	4 226,5	4 228,3
Uitgegeven premies	398,6	395,9	195,2	209,1	1 565,7	1 560,7	4 153,0	4 209,4	34 453,6	35 718,9	1 185,2	1 273,0	41 951,4	43 367,0
Bedrag der betaalde schade	209,5	213,9	167,3	157,2	966,9	1 075,7	2 512,7	2 500,7	16 982,2	18 153,0	690,5	746,6	21 529,2	22 847,1
Raming der nog te regelen schadegevallen	897,5	962,6	475,2	481,9	3 456,4	3 601,8	7 817,3	8 657,9	58 742,2	65 161,5	3 665,2	3 965,4	75 053,8	82 831,1
Reserve gemeenschappelijk motorwaarborgfonds	30,2	59,0	14,4	25,9	116,8	130,9	305,5	348,2	2 408,8	3 016,0	91,6	105,4	2 967,4	3 685,4
Reserves voor lopende risico's	137,2	141,3	67,8	75,1	668,8	678,3	1 823,0	1 872,2	15 020,2	15 715,6	396,6	447,6	18 113,6	18 930,1
Betaalde commissielonen	38,7	38,4	16,3	17,4	154,2	155,3	537,5	547,0	5 380,1	5 549,0	191,5	205,3	6 318,3	6 512,4
Bedrijfskosten	85,3	87,9	56,1	53,9	284,7	292,0	1 016,0	1 022,1	8 550,7	8 691,4	625,5	632,0	10 618,3	10 779,3

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

XIV-8 — **Verplichte verzekeringen van de burgerlijke aansprakelijkheid betreffende motorrijtuigen - Dekkingswaarden per beleggingscategorie**

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982	1983			
					Ondernemingen met zetel in :			
					België	E.E.G.	Buiten E.E.G.	Totaal
Belgische Staats- en gelijkgestelde waarden	20 135	28 469	29 215	34 404	34 242	4 681	1 715	40 637
Andere obligaties	14 414	14 609	16 853	17 901	15 348	1 320	739	17 406
Aandelen	8 614	8 326	9 395	11 576	16 467	437	452	17 405
Onroerende goederen	8 365	9 689	10 820	11 147	8 737	563	1 593	10 893
Hypothecaire leningen	10 166	11 593	11 741	13 092	13 551	449	0	14 001
Niet-hypothecaire leningen en vorderingen	2 582	3 380	3 761	4 176	4 338	205	123	4 636
Baar geld	2 152	2 715	4 481	3 146	2 573	370	30	2 973
Andere	2 476	2 657	3 299	3 658	3 561	395	151	4 108
Totaal ...	**76 904**	**81 438**	**89 565**	**99 100**	**98 737**	**8 471**	**4 802**	**112 059**
In % van de technische provisies ...	**103,1**	**99,6**	**101,7**	**103,1**	**106,2**	**107,8**	**103,8**	**106,2**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

XIV-9 — **Verplichte verzekering van de burgerlijke aansprakelijkheid betreffende motorrijtuigen - premies en technische provisie**

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982	1983
Totaal geïnde premies	35 777	37 958	39 876	41 947	43 367
door Belgische vennootschappen	*30 866*	*32 725*	*34 504*	*36 422*	*37 939*
E.E.G.	*2 774*	*2 999*	*3 067*	*3 175*	*3 029*
Buiten E.E.G.	*2 137*	*2 234*	*2 305*	*2 350*	*2 399*
Totaal technische provisie	74 627	81 729	88 048	96 118	105 476
van Belgische vennootschappen	*64 724*	*70 874*	*76 745*	*84 223*	*92 994*
E.E.G.	*6 335*	*6 925*	*7 207*	*7 608*	*7 856*
Buiten E.E.G.	*3 568*	*3 930*	*4 096*	*4 287*	*4 626*

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

XIV-10 — **Kapitalisatieverrichtingen - premies en reserves**

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982	1983
Geïnde premies	65,7	98,6	63,4	67,9	137,6
Nominale waarde van de onderschreven contracten	1 908,6	2 226,5	2 145,5	1 541,8	1 737,1
Wiskundige reserves	409,2	412,0	407,0	414,3	466,8
Borgsommen	12,7	13,4	13,5	13,0	13,5
Totaal ...	**421,9**	**425,4**	**420,5**	**427,3**	**480,3**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

XIV-11 — **Kapitalisatieverrichtingen - dekkingswaarden per beleggingscategorie**

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983
Fondsen internationale instellingen	0,4	0,4	0,4	0,4
Belgische Staats- en gelijkgestelde waarden	134,4	134,5	136,6	143,8
Obligaties Belgische vennootschappen	0,3	0,3	0,2	} 10,5
Aandelen Belgische vennootschappen	1,8	1,8	4,5	
Onroerende goederen	25,7	31,8	24,4	30,5
Hypothecaire leningen	328,7	294,6	302,5	348,0
Polisbeleningen	0,3	0,3	0,4	0,3
Diversen	1,4	7,3	12,6	13,5
Totaal ...	**493,0**	**471,0**	**481,6**	**547,0**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

XIV-12 — **Hypothecaire leningen**

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983
Hypothecaire leningen met tussenkomst :				
Nominale waarde der leningen	**1 366,3**	**1 268,9**	**914,6**	**796,4**
Reconstitutiefonds	348,7	333,0	293,9	269,4
Waarborg	5,6	5,5	4,9	4,7
Totaal ...	**354,3**	**338,5**	**298,8**	**274,1**
Hypothecaire leningen zonder tussenkomst :				
Te vereffenen saldo	**476 141**	**490 638**	**489 858**	**496 044**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

XIV-13 — **Hypothecaire leningen met tussenkomst - dekkingswaarden per beleggingscategorie**

Miljoenen franken

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1983
Belgische Staats- en gelijkgestelde waarden	70,7	72,1	71,7	67,1
Fondsen internationale instellingen	0,3	0,6	0,5	6,7
Obligaties Belgische vennootschappen	—	—	—	3,4
Aandelen Belgische vennootschappen	—	6,0	8,0	
Onroerende goederen	31,0	48,7	24,3	39,6
Hypothecaire leningen	285,4	272,9	255,3	269,7
Diversen	0,5	2,0	11,5	29,4
Totaal ...	**387,9**	**402,3**	**371,3**	**409,9**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

XV. PRIJZEN

Inleiding 314

XV-1 Indexcijfers van de groothandelsprijzen. 315

XV-2 Deelindexcijfers van de groothandelsprijzen. 316

XV-3 Indexcijfers van de consumptiegoederen per verbruikscategorie. 317

XV-4 Indexcijfers van de consumptieprijzen per uitgavengroep. 318

XV-5 Algemeen indexcijfer van de consumptiegoederen volgens basisjaar. 319

XV-6 Gemiddelde jaarlijkse verandering van de prijsindexcijfers in enkele landen. 320

XV-A Indexcijfers van de groothandelsprijzen - Exclusief B.T.W. 321

XV-B Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten - Exclusief B.T.W. 322

XV-C Indexcijfers van de consumptieprijzen. 323

XV-D Consumptieprijzen in de voornaamste landen. 324

XV-E Consumptieprijzen in de voornaamste landen. 325

INLEIDING

Tot mei 1976 werden de deelindexcijfers van de consumptieprijzen enkel geglobaliseerd voor drie hoofdgroepen nl. voedingswaren, niet-voedingswaren en diensten. Vanaf juni 1976 werd de huur, die voor het eerst in het indexcijfer werd opgenomen, als een nieuwe hoofdgroep beschouwd (tabel XV-4). In het kader van de harmonisatie zoals gewenst door het Statistisch Bureau van de Europese Gemeenschappen, worden vanaf juni 1976 eveneens deelindexcijfers voor acht specifieke bestedingscategorieën berekend (tabel XV-3).

Het algemeen indexcijfer van de consumptieprijzen (tabel XV-5) wordt voor diverse basisjaren weergegeven. Alhoewel de prijzen van deze basisjaren slechts tot aan de volgende hervorming effectief als referentie werden genomen voor het opstellen van het indexcijfer is het voor vergelijkingen over een langere periode interessant over historische reeksen te beschikken. Voor de omrekening van een basisjaar naar een ander worden officiële omschakelingscoëfficiënten gehanteerd.

Om van de basis 1981=100 naar een vroegere basis over te schakelen dient te worden vermenigvuldigd met 1,5401 voor de basis juli 1974-juni 1975=100, met 2,1099 voor de basis 1971=100, met 2,5085 voor de basis 1966=100 en met 3,259 voor de basis 1953=100 of kan respectievelijk worden gedeeld door de coëfficiënten 0,6493; 0,47394; 0,39863 en 0,30683.

Uit tabel XV-6 blijkt dat in de landen die in het begin van de jaren tachtig een nog betrekkelijk hoog inflatietempo vertoonden, zoals Italië en Frankrijk, in 1984 een verdergaande sterke vertraging van het inflatietempo kon worden waargenomen.

In het Verenigd Koninkrijk werd, na de sterke teruggang in de voorgaande jaren, in 1984 opnieuw een lichte versnelling van het stijgingstempo vastgesteld. In de Duitse Bondsrepubliek, Nederland en Japan blijven de prijzen zich tegen een betrekkelijk laag stijgingstempo ontwikkelen.

In België zette de langzame vertraging van het inflatietempo, die reeds in 1983 werd waargenomen, zich in 1984 verder door. De niet-voedingswaren die in 1983 in belangrijke mate tot de vertraging van het stijgingstempo hadden bijgedragen, vervlakten in 1984 op een nog betrekkelijk hoog stijgingstempo (6 %). De voedingswaren bleven tot midden 1984 sterk in prijs toenemen, daarna bleef het prijsindexcijfer vrijwel ongewijzigd, waardoor naar het jaareinde toe een sterke vertraging van het stijgingstempo optrad. Het stijgingstempo van het prijsindexcijfer van de diensten daalde in 1984, mede onder invloed van een volgehouden loonmatigingsbeleid, onder het algemeen stijgingstempo van de consumptieprijzen. De huurprijzen nemen in 1984 nog iets sneller dan het algemeen indexcijfer toe.

XV-1 — Indexcijfers van de groothandelsprijzen

1953=100

TIJDVAK	Algemeen indexcijfer	Landbouwprodukten			Nijverheidsprodukten					
		Naar herkomst		Globaal	Naar herkomst		Naar de graad van verwerking			Globaal
		Inlandse produkten	Ingevoerde produkten		Inlandse produkten	Ingevoerde produkten	Grondstoffen	Halffabrikaten	Afgewerkte produkten	
1980 gemiddelde (a)	**232,0**	**238,3**	**188,6**	**216,8**	**249,0**	**217,6**	**207,9**	**251,5**	**245,1**	**235,6**
1980 gemiddelde (b)	**207,5**	**225,5**	**179,0**	**204,9**	**218,4**	**195,9**	**189,1**	**218,1**	**214,7**	**208,1**
1981 gemiddelde (a)	**251,6**	**265,4**	**204,2**	**239,7**	**267,9**	**242,1**	**229,0**	**269,5**	**262,4**	**254,6**
1981 gemiddelde (b)	**224,4**	**251,2**	**193,8**	**226,6**	**234,1**	**217,5**	**207,8**	**232,8**	**228,9**	**223,8**
1982 gemiddelde (a)	**271,8**	**285,8**	**215,4**	**256,7**	**290,5**	**261,5**	**248,1**	**295,0**	**281,7**	**275,6**
1982 gemiddelde (b)	**241,8**	**270,5**	**204,3**	**242,7**	**252,9**	**234,4**	**224,8**	**253,8**	**244,8**	**241,5**
1983 gemiddelde (a)	**286,5**	**296,4**	**250,4**	**276,6**	**302,4**	**279,7**	**268,3**	**306,9**	**291,5**	**289,0**
1983 gemiddelde (b)	**254,4**	**279,2**	**237,3**	**261,4**	**262,6**	**250,1**	**242,4**	**263,5**	**252,9**	**252,7**
1984 gemiddelde (a)	**307,6**	**307,8**	**283,7**	**297,6**	**319,6**	**310,8**	**299,2**	**335,4**	**301,7**	**310,2**
1984 gemiddelde (b)	**273,2**	**290,5**	**269,2**	**281,3**	**277,6**	**278,3**	**270,5**	**287,8**	**261,8**	**271,2**
1984 (b) januari	270,1	305,4	273,6	292,7	270,0	277,5	267,3	273,3	258,1	264,6
februari	269,5	308,2	263,4	290,6	269,9	275,9	266,0	273,7	258,2	264,4
maart	272,4	305,0	261,0	287,8	274,5	275,5	266,4	286,6	259,1	268,6
april	273,8	301,7	265,7	287,5	275,6	279,4	269,4	288,4	260,3	270,5
mei	275,0	301,7	269,5	289,1	277,9	278,5	269,8	289,3	261,8	271,5
juni	276,0	308,6	271,8	294,2	277,8	277,4	270,1	289,5	261,6	271,5
juli	273,7	291,3	269,5	281,6	277,8	277,8	270,4	290,2	261,4	271,7
augustus	273,2	279,8	264,7	273,1	279,7	278,1	274,3	290,4	262,1	273,1
september	273,4	270,9	272,8	270,1	281,1	279,9	273,4	291,3	264,5	274,2
oktober	273,6	269,6	268,9	267,8	281,7	280,9	274,1	293,5	264,3	274,9
november	274,3	273,0	275,5	272,1	282,1	279,2	272,1	293,5	265,2	274,8
december	273,9	270,8	273,4	269,4	282,5	279,3	272,3	294,3	265,1	275,0

(a) B.T.W. inbegrepen.
(b) B.T.W. niet inbegrepen.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

XV-2 — Deelindexcijfers van de groothandelsprijzen

1953=100

TIJDVAK	Landbouwprodukten		Vetstoffen	Minerale produkt.	Scheikundige produkt.	Huiden en leder	Rubber	Hout	Papier en karton	Textielprodukt.	Bouwmaterialen	Metalen en metaal produkt.
	Veehouderij produkt.	Akkerbouwprodukt.										
1980 Gemiddelde (a) ...	**238,8**	**197,6**	**251,9**	**275,6**	**207,7**	**207,2**	**186,7**	**240,8**	**243,5**	**177,5**	**237,9**	**235,0**
1980 Gemiddelde (b) ...	**225,3**	**187,2**	**227,2**	**248,4**	**185,0**	**178,6**	**176,2**	**207,5**	**214,7**	**158,0**	**300,5**	**204,9**
1981 Gemiddelde (a) ...	**262,7**	**219,7**	**278,6**	**322,8**	**230,6**	**210,9**	**178,1**	**235,3**	**261,1**	**193,6**	**370,1**	**244,7**
1981 Gemiddelde (b) ...	**247,8**	**208,1**	**250,6**	**290,4**	**204,8**	**181,1**	**168,0**	**202,0**	**229,5**	**171,9**	**318,0**	**212,5**
1982 Gemiddelde (a) ...	**293,1**	**226,6**	**288,7**	**352,3**	**263,0**	**219,4**	**168,4**	**245,1**	**285,6**	**207,1**	**401,6**	**265,8**
1982 Gemiddelde (b) ...	**276,5**	**214,7**	**259,2**	**316,3**	**233,0**	**187,5**	**158,8**	**209,5**	**250,2**	**183,4**	**343,5**	**230,0**
1983 Gemiddelde (a) ...	**307,6**	**250,3**	**326,1**	**362,6**	**279,9**	**224,2**	**249,2**	**258,4**	**286,2**	**220,8**	**410,8**	**278,2**
1983 Gemiddelde (b) ...	**289,9**	**237,2**	**290,3**	**325,2**	**247,3**	**191,6**	**235,2**	**220,8**	**250,7**	**195,1**	**350,0**	**240,3**
1984 Gemiddelde (a) ...	**310,7**	**285,4**	**410,0**	**388,9**	**293,0**	**245,0**	**223,0**	**292,0**	**305,2**	**249,0**	**421,6**	**291,0**
1984 Gemiddelde (b) ...	**293,0**	**270,4**	**365,0**	**348,8**	**258,8**	**209,4**	**211,9**	**248,6**	**267,4**	**220,0**	**359,1**	**251,3**
1984 (b) januari	300,3	284,9	356,1	342,0	255,7	195,0	275,4	239,5	263,3	208,0	354,2	247,6
februari	300,5	280,9	352,1	342,6	256,9	195,8	258,1	239,5	260,8	206,8	354,5	248,1
maart	295,9	279,6	361,4	343,2	256,8	210,8	235,0	239,5	263,5	218,3	354,5	249,4
april	289,7	284,7	356,9	344,3	259,8	212,5	224,5	244,9	268,5	220,6	354,5	251,1
mei	288,1	289,2	380,5	349,2	257,7	211,0	210,2	245,6	270,2	220,1	356,6	251,4
juni	291,4	295,9	362,7	349,7	257,6	210,9	185,0	245,6	270,6	220,9	356,6	252,8
juli	287,1	275,7	354,7	347,5	256,4	210,8	207,2	249,6	272,6	221,6	358,4	253,0
augustus	293,1	255,0	351,8	348,4	257,3	211,5	187,7	255,7	273,2	224,0	364,0	252,8
september	292,4	250,1	368,5	353,0	260,3	214,1	184,7	255,7	271,7	224,8	364,0	251,5
oktober	289,8	248,1	374,9	355,4	260,8	213,7	210,0	255,7	268,6	224,3	364,0	252,1
november	295,5	251,4	379,4	355,3	262,7	213,2	194,0	255,7	261,8	225,3	364,0	252,6
december	292,5	248,7	381,1	354,8	263,4	213,4	171,1	255,7	263,5	225,3	364,0	253,4

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

(a) B.T.W. inbegrepen.
(b) B.T.W. niet inbegrepen.

XV-3 — Indexcijfers van de consumptieprijzen per verbruikscategorie

1981=100

JAAR	Verbruikscategorieën							
	Voedingsmiddelen, dranken en tabak	Kleding en schoeisel	Huur en bijkomende lasten, verwarming en verlichting	Meubelen, huishoudelijke apparaten	Lichamelijke verzorging en sanitaire uitgaven	Vervoer en verkeer	Kultuur en ontspanning	Overige goederen en diensten
Wegingscoëfficiënt (‰)	**264,20**	**96,10**	**151,40**	**104,60**	**39,80**	**142,10**	**76,10**	**125,70**
1979 gemiddelde	**90,56**	**94,19**	**75,13**	**93,36**	**88,19**	**81,73**	**92,06**	**88,88**
1980 gemiddelde	**93,78**	**96,51**	**86,90**	**96,23**	**92,40**	**90,37**	**95,68**	**93,28**
1981 gemiddelde	**99,46**	**100,57**	**99,74**	**100,09**	**97,60**	**98,63**	**100,41**	**99,09**
1982 gemiddelde	**109,01**	**106,20**	**111,94**	**104,64**	**104,25**	**109,04**	**107,01**	**105,59**
1983 gemiddelde	**118,47**	**112,62**	**117,82**	**114,08**	**111,90**	**118,61**	**115,59**	**114,12**
Wegingscoëfficiënt (‰) (a) ..	**233,10**	**82,25**	**195,75**	**94,50**	**39,95**	**154,50**	**81,65**	**118,30**
1984 gemiddelde	**127,78**	**118,69**	**125,64**	**120,38**	**119,99**	**123,15**	**124,53**	**121,21**
1984 januari	124,00	115,46	123,63	117,59	118,18	120,42	121,55	116,68
februari	124,99	116,20	125,06	118,37	118,71	120,97	122,23	117,53
maart	126,57	116,95	124,16	118,98	119,00	121,20	122,54	118,53
april	127,59	117,48	124,57	119,42	119,18	122,13	123,50	120,04
mei	127,63	117,77	125,04	119,72	119,47	122,54	123,37	120,52
juni	128,17	118,28	125,42	120,29	119,61	121,31	124,71	121,52
juli	128,91	118,45	124,73	120,72	120,01	122,86	125,15	123,92
augustus	129,87	118,54	125,12	120,98	120,54	123,65	124,94	124,18
september	129,23	119,73	126,37	121,40	120,89	124,30	125,92	123,73
oktober	129,10	120,62	127,60	121,64	121,09	126,77	126,37	122,38
november	128,50	122,02	127,97	122,49	121,56	125,88	127,05	122,27
december	128,83	122,78	127,96	122,93	121,65	125,78	127,06	123,27

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

(a) Nieuwe wegingscoëfficiënten vanaf januari 1984.

XV-4 — Indexcijfers van de consumptieprijzen per uitgavengroep

1981=100.

TIJDVAK	Uitgavengroepen				Officieel indexcijfer
	Voedingswaren	Niet-voedingswaren	Diensten	Huishuur	
Wegingscoëfficiënt (‰)	**251,50**	**427,90**	**270,60**	**50,00**	**1 000,00**
1979 gemiddelde	**90,55**	**83,97**	**88,24**	**82,65**	**86,67**
1980 gemiddelde	**93,83**	**91,55**	**93,28**	**88,90**	**92,43**
1981 gemiddelde	**99,44**	**100,24**	**98,76**	**97,98**	**99,48**
1982 gemiddelde	**108,98**	**109,73**	**105,75**	**105,95**	**108,16**
1983 gemiddelde	**118,18**	**117,31**	**114,12**	**115,51**	**116,45**
Wegingscoëfficiënt (‰) (a)	**221,45**	**427,95**	**286,60**	**64,00**	**1 000,00**
1984 gemiddelde	**127,50**	**124,39**	**120,19**	**123,95**	**123,84**
1984 januari	123,73	121,51	117,41	120,62	120,76
februari	124,73	122,33	118,00	123,21	121,67
maart	126,36	122,28	118,50	123,49	122,18
april	127,32	123,14	119,31	123,45	122,99
mei	127,33	123,55	119,56	123,87	123,26
juni	127,87	123,66	120,20	123,66	123,60
juli	128,66	124,04	121,27	124,13	124,27
augustus	129,65	124,41	121,52	124,63	124,76
september	128,94	125,39	121,80	125,11	125,13
oktober	128,78	127,18	121,32	124,84	125,71
november	128,13	127,50	121,45	125,18	125,76
december	128,46	127,65	121,96	125,19	126,04

(a) Nieuwe wegingscoëfficiënten vanaf januari 1984.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

XV-5 — Algemeen indexcijfer van de consumptieprijzen volgens basisjaar

JAAR	Basis 1953=100	Basis 1966=100	Basis 1971=100	Basis juli 1974-juni 1975 =100	Basis 1981=100
1974	**196,30**	**151,09**	**127,08**	**92,76**	**60,23**
1975	**221,35**	**170,38**	**143,31**	**104,60**	**67,92**
1976	**241,63**	**185,99**	**156,44**	**114,19**	**74,14**
1977	**258,80**	**199,20**	**167,55**	**122,30**	**79,41**
1978	**270,37**	**208,11**	**175,04**	**127,77**	**82,96**
1979	**282,45**	**217,41**	**182,86**	**133,48**	**86,67**
1980	**301,23**	**231,86**	**195,02**	**142,35**	**92,43**
1981	**324,21**	**249,55**	**209,90**	**153,21**	**99,48**
1982	**352,50**	**271,32**	**228,21**	**166,58**	**108,16**
1983	**379,52**	**292,12**	**245,71**	**179,35**	**116,45**
1984	**403,59**	**310,65**	**261,29**	**190,73**	**123,84**
1984 januari	393,56	302,93	254,79	185,98	120,76
februari	396,52	305,21	256,71	187,38	121,67
maart	398,18	306,49	257,79	188,17	122,18
april	400,82	308,52	259,50	189,42	122,99
mei	401,70	309,20	260,07	189,83	123,26
juni	402,81	310,05	260,78	190,36	123,60
juli	405,00	311,73	262,20	191,39	124,27
augustus	406,59	312,96	263,23	192,14	124,76
september	407,80	313,89	264,01	192,71	125,13
oktober	409,69	315,34	265,24	193,61	125,71
november	409,85	315,47	265,34	193,68	125,76
december	410,76	316,17	265,93	194,11	126,04

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

XV-6 — Gemiddelde jaarlijkse verandering van de prijsindexcijfers in enkele landen

In percenten

LAND	Groothandelsprijzen					Consumptieprijzen				
	1980	1981	1982	1983	1984	1980	1981	1982	1983	1984
België	+ 5,8 (a,c)	+ 8,1 (a,c)	+ 7,8 (a,c)	+ 5,2 (a,c)	+ 7,4 (a,c)	+ 6,6	+ 7,6	+ 8,7	+ 7,7	+ 6,3
Nederland	+ 7,6 (b)	+ 9,0 (b)	+ 6,4 (b)	+ 2,6 (b)	+ 4,2 (b)	+ 6,5	+ 6,7	+ 6,0	+ 2,7	+ 3,3
Duitse Bondsrepubliek	+ 7,1 (b)	+ 6,0 (b)	+ 4,8 (b)	+ 1,5 (b)	+ 2,8 (b)	+ 5,4	+ 6,3	+ 5,3	+ 3,3	+ 2,4
Frankrijk	+ 8,7 (b)	+13,4 (b)	+ 8,8 (b)	+11,0 (b)	+13,3 (b)	+13,5	+13,4	+11,8	+ 9,6	+ 7,4
Italië	+17,7 (b)	+17,2 (b)	+14,8 (b)	+12,3 (b)	+ 9,7 (b)	+21,2	+17,8	+16,6	+14,6	+10,8
Verenigd Koninkrijk	+16,3 (b)	+ 9,5 (b)	+ 7,8 (b)	+ 5,5 (b)	+ 6,0 (b)	+18,0	+11,9	+ 8,6	+ 4,6	+ 5,0
Denemarken	+17,3 (c)	+16,0 (c)	+ 7,8 (c)	+ 4,8 (c)	+ 6,9 (c)	+12,3	+12,0	+ 9,8	+ 7,3	+ 6,1
Japan	+14,7 (b)	+ 1,1 (b)	+ 0,5 (b)	− 0,8 (b)	—	+ 8,0	+ 4,9	+ 2,7	+ 1,9	+ 2,2
Verenigde Staten	+13,4 (b)	+ 9,3 (b)	+ 4,0 (b)	+ 1,7 (b)	+ 2,1 (b)	+13,5	+10,4	+ 6,1	+ 3,2	+ 4,3

Bron : O.E.S.O.

(a) Zonder B.T.W.
(b) Produktieprijzen (fabrieksnijverheid).
(c) Algemeen indexcijfer der groothandelsprijzen.

XV-A — Indexcijfers van de groothandelsprijzen
Exclusief B.T.W.

1 ———————— Algemeen indexcijfer
2 —·—·—·—·— Landbouwprodukten
3 ---------- Industriële produkten

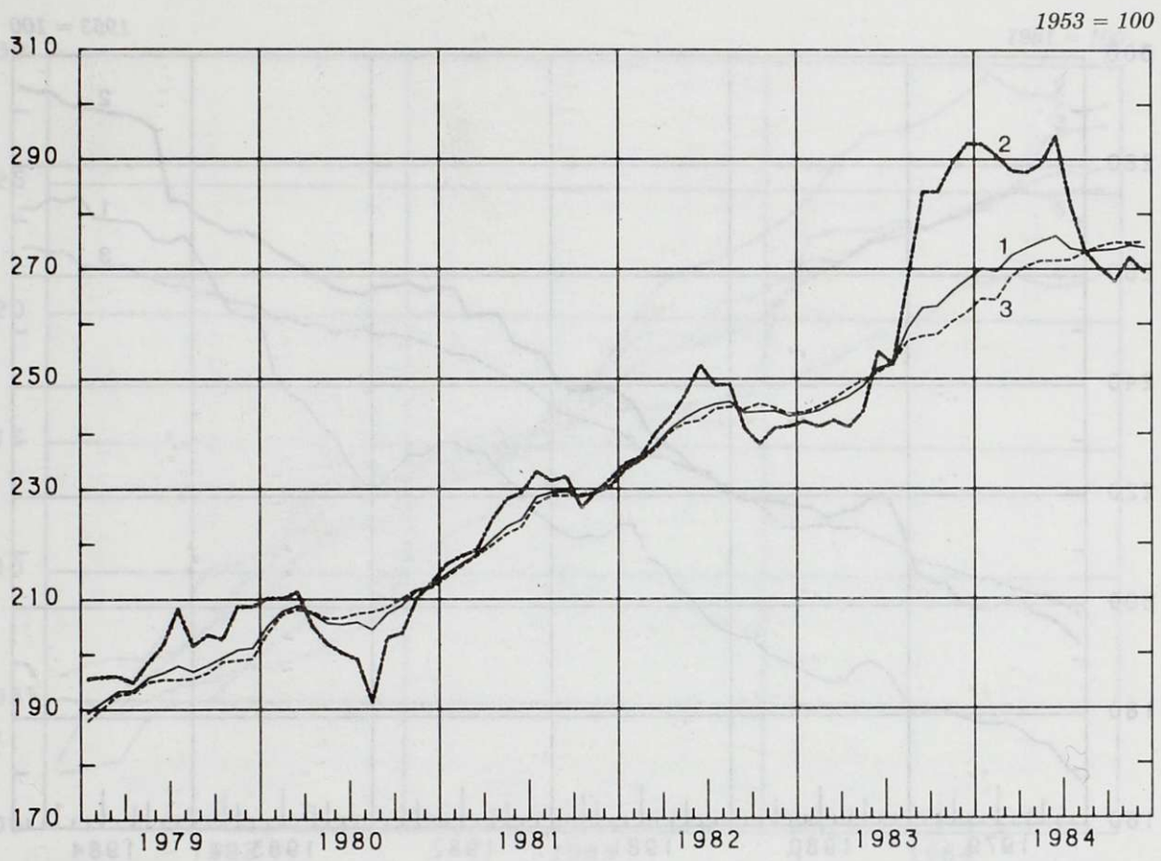

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

XV-B — Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten
Exclusief B.T.W.

1 ———— Grondstoffen

2 —·—·—·—·— Halffabrikaten

3 ---------- Fabrikaten

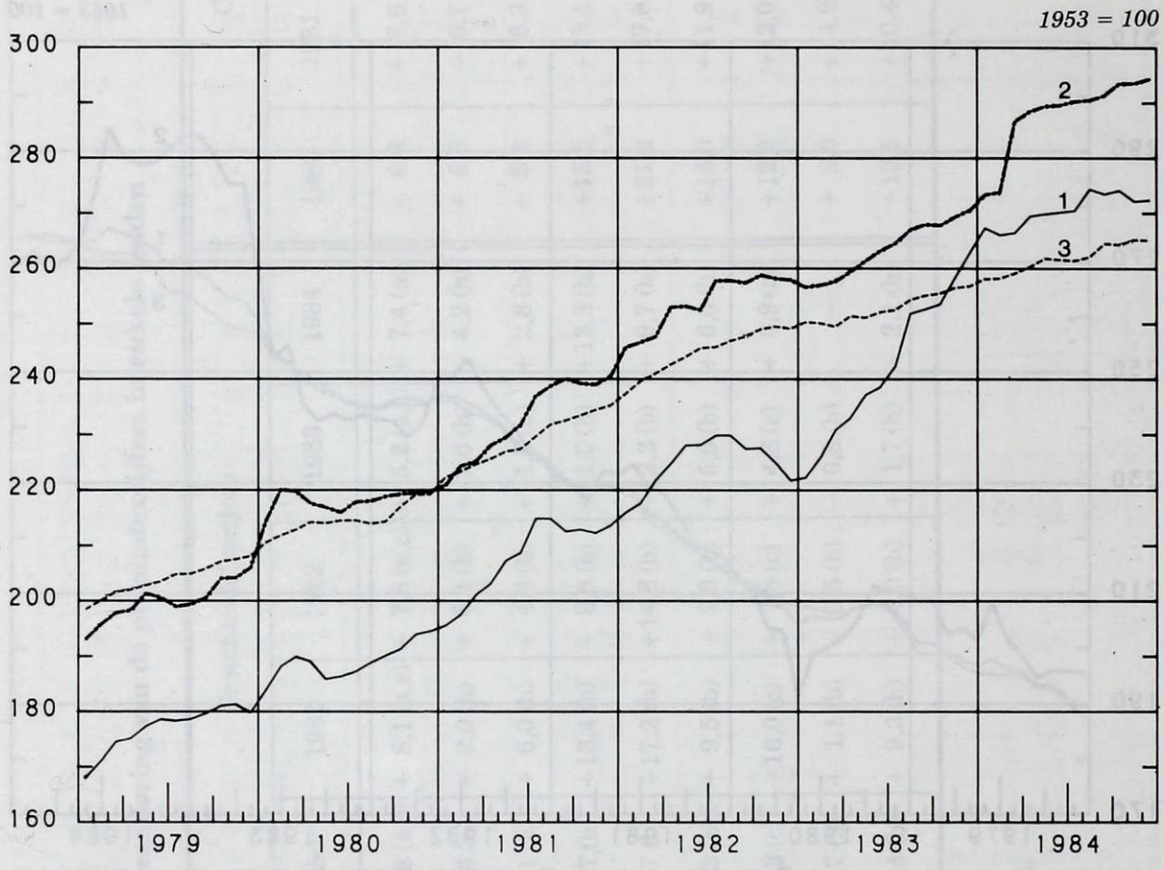

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

XV-C — Indexcijfers van de consumptieprijzen

1 ——————— Algemeen indexcijfer
2 —·—·—·—·— Voedingswaren
3 ---------- Niet-voedingswaren
4 ..... Diensten
5 —··—··—··— Huishuur

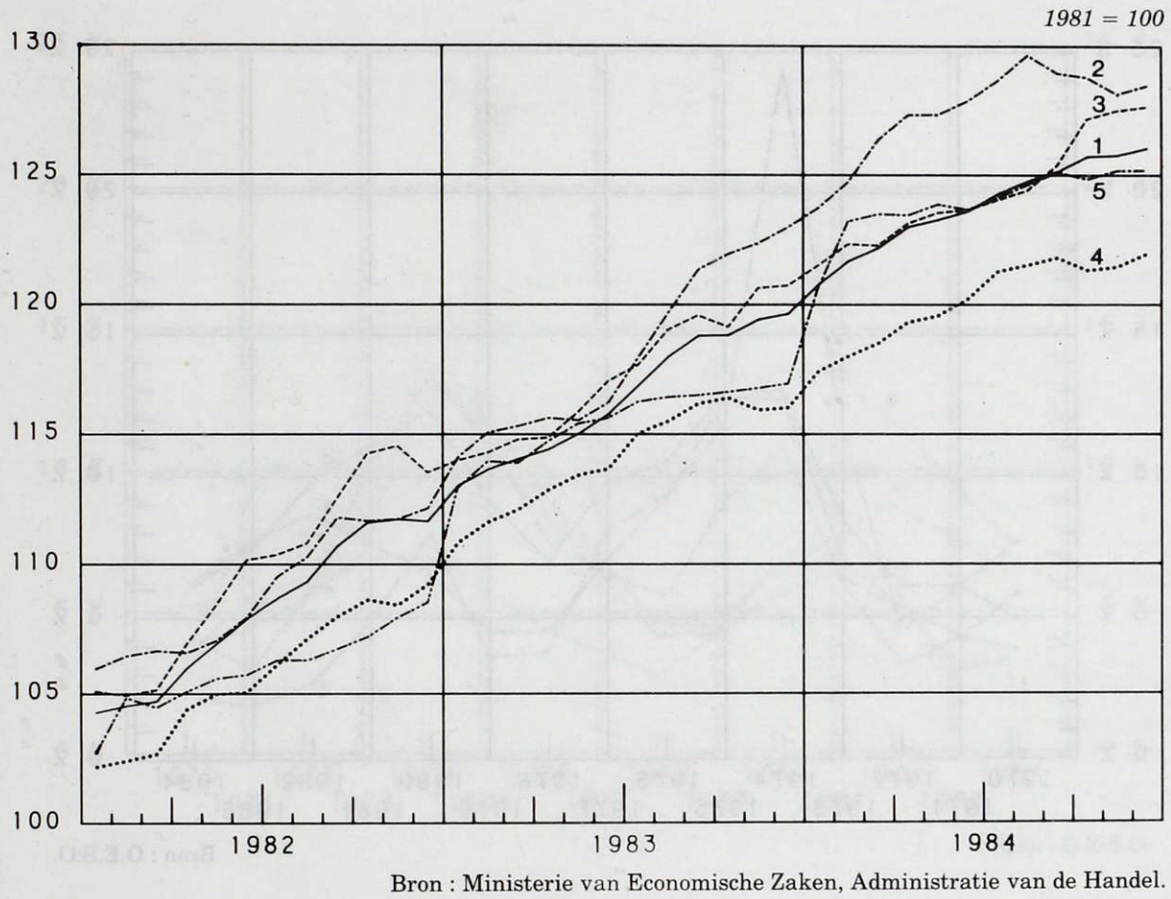

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

XV-D — Consumtieprijzen in de voornaamste landen
(Gemiddeld jaarlijks stijgingspercentage)

1 ———— België
2 — — — — — V.S.A.
3 ..... E.E.G.
4 —·—·—·—·— Japan

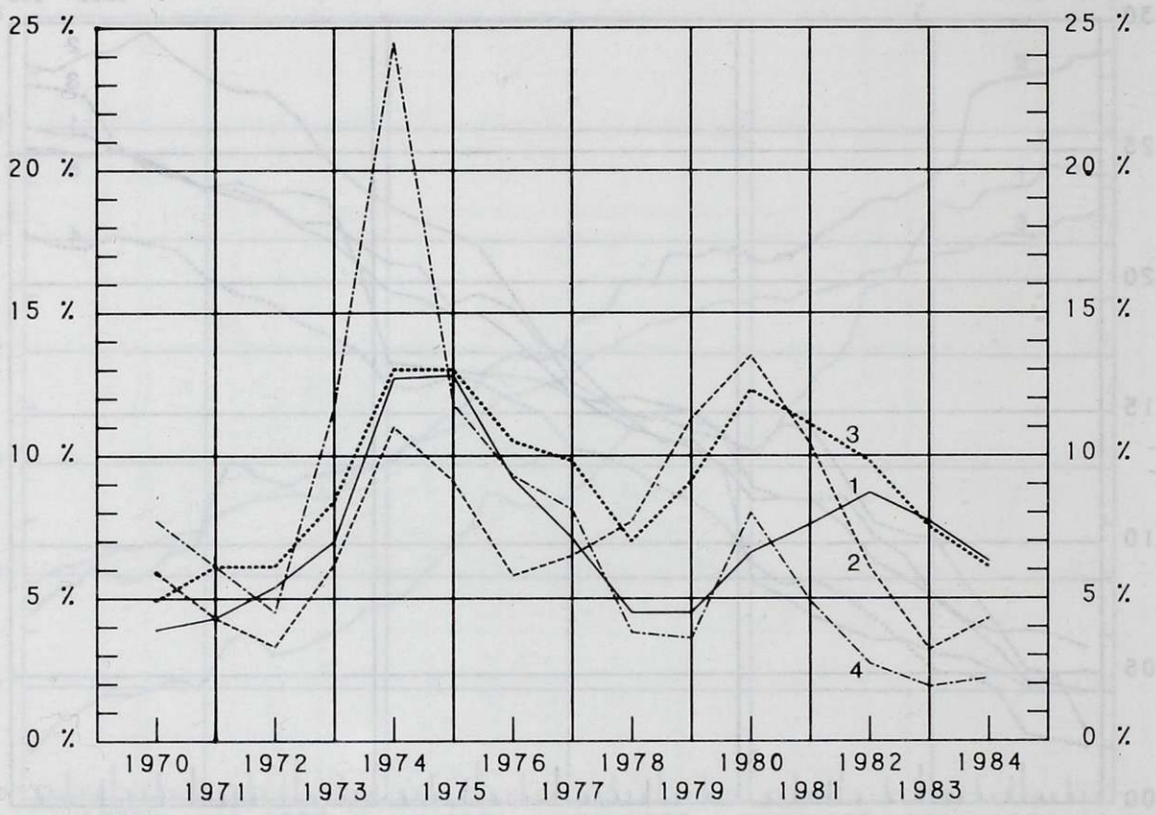

Bron : O.E.S.O.

XV-E — Consumptieprijzen in de voornaamste landen
(Gemiddeld jaarlijks stijgingspercentage)

1 ———————— België
2 — — — — — — — Duitse Bondsrepubliek
3 ..... Nederland
4 —·—·—·—·—·— Frankrijk

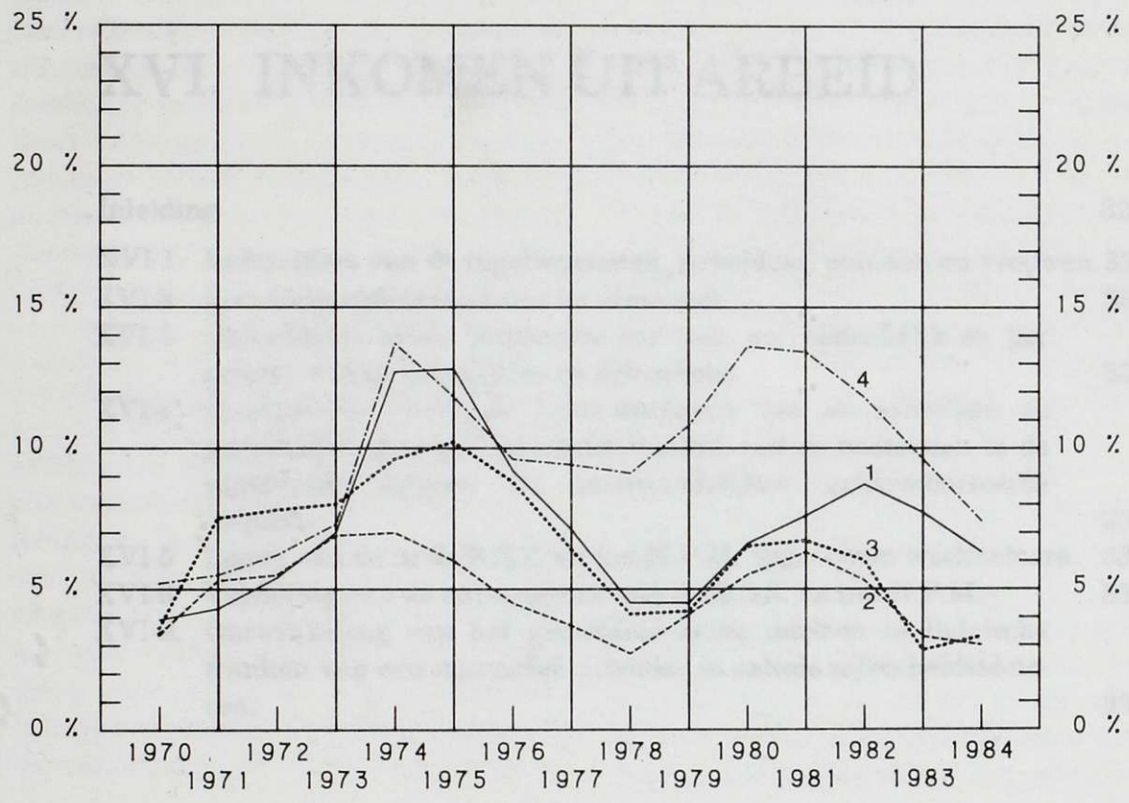

Bron : O.E.S.O.

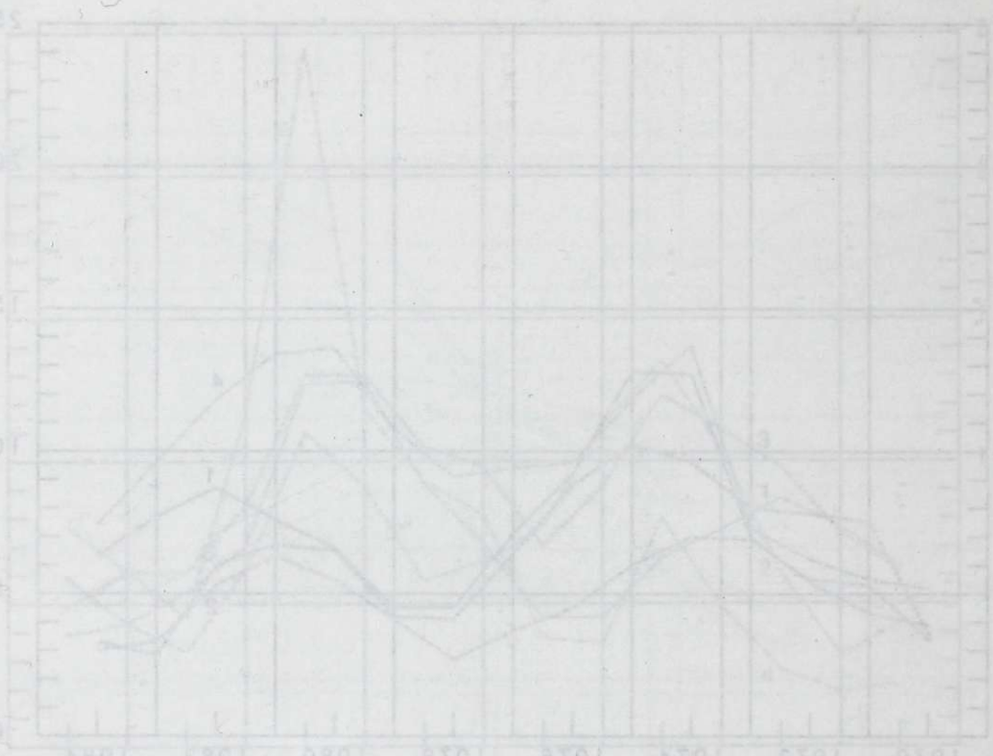

XVI. INKOMEN UIT ARBEID

Inleiding 328

XVI-1 Indexcijfers van de regelingslonen. Arbeiders, mannen en vrouwen. 330

XVI-2 Loonindexcijfers (mannen en vrouwen). 331

XVI-3 Gemiddelde bruto verdienste per uur, per bedrijfstak en per gewest van de arbeider in de nijverheid. 332

XVI-4 Gemiddelde verdiende bruto-uurlonen van de arbeiders en gemiddelde maandelijkse brutowedden van de bedienden in de nijverheid volgens de zesmaandelijkse geharmoniseerde enquête. 333

XVI-5 Lonen van de in de R.S.Z. en het N.P.M. opgenomen werknemers. 334

XVI-6 Verdeling van de ontvangsten van de R.S.Z. en het N.P.M. 335

XVI-A Ontwikkeling van het gemiddeld bruto uurloon in Belgische franken van een mannelijk arbeider in enkele nijverheidssectoren. 336

INLEIDING

Het regelingsloon voor arbeiders (tabel XVI-1) is het gemiddelde minimum uurloon dat de werkgever aan de loontrekkende betaalt krachtens een overeenkomst totstandgekomen in het kader van collectieve arbeidsovereenkomsten, afgesloten in de schoot van de paritaire comités, ongeacht het feit of deze overeenkomsten al dan niet algemeen bindend zijn verklaard bij koninklijk besluit. In dit loon zijn de diverse premies niet vervat. Er wordt wel rekening gehouden met de vermindering van de wekelijkse arbeidsduur door het bedrag van het uurloon in dezelfde mate te verhogen.

De Nationale Bank van België publiceert een loonindexcijfer voor de nijverheid en het vervoer (tabel XVI-2). De gemiddelde bruto-verdienste per arbeidsuur omvat eveneens de overuren, de premies, de 13e en de 14e maand, het loon voor wettige feestdagen, echter niet het vakantiegeld. De loonmassa van de in de steekproef opgenomen bedrijven wordt gedeeld door het aantal gewerkte uren. De Nationale Bank publiceert eveneens een indexcijfer van het type-uurloon voor de geschoolde en de ongeschoolde arbeider. Aangezien er bij de berekening van de gemiddelde uurverdienste andere factoren een rol spelen (o.a. de extravergoedingen en de samenstelling van het personeel) situeert dat indexcijfer zich niet altijd tussen dat van de basisuurlonen van de geschoolde en de ongeschoolde arbeider.

Het Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek van Leuven (I.R.E.S.) berekent op basis van de gegevens van de Nationale Bank een indexcijfer van de loonkost in de industrie evenals voor enkele belangrijke nijverheidssectoren (tabel XVI-2). Dit Instituut berekent eveneens een indexcijfer van het maandinkomen van een fabrieksarbeider, waarbij eveneens rekening wordt gehouden met het vakantiegeld en de kinderbijslag.

Het Nationaal Instituut voor de Statistiek organiseert halfjaarlijks in april en oktober een enquête naar de gemiddelde bruto-verdiensten van de arbeiders en de bedienden in de nijverheid (tabellen XVI-3 en 4 en grafiek XVI-A). De wegingscoëfficiënten zijn gebaseerd op de laatste loonstructuurenquête. Voor de arbeiders mag de in aanmerking genomen betalingsperiode in de maand april of oktober geen feest- of verlofdagen omvatten.

Inzake de arbeiders omvat de bruto-verdienste elke vergoeding in geld die de arbeider van zijn werkgever heeft ontvangen, met uitsluiting van de wettelijke kinderbijslagen, de uitkeringen voor persoonlijke bijstand, vergoedingen voor slijtage van persoonlijke werkkleding of gereedschappen, de reis- en verblijfkosten, de speciale premies, gratificaties of aandelen in de winst, de legale en extralegale werkgeverslasten, uitkeringen in

verband met de wet op het gewaarborgd weekloon en het kort verzuim.

Van de bruto-verdienste zijn niet afgetrokken de door de werkgever, voor rekening van de arbeider, aan de bron ingehouden belasting en de sociale lasten.

Inzake de bedienden omvat de bruto-verdienste de beloning voor de tijdens de referentiemaand geleverde prestaties, waarin dus ook zijn begrepen de betaalde overuren, de premies, de kinderbijslagen. In de brutowedde zijn niet begrepen de verstrekkingen in natura, eindejaarsgratificaties, aandeel in de winst, premies die niet bij iedere maandwedde worden toegekend, de verplaatsingskosten, de ontvangen persoonlijke hulptoelagen, de verplichte en vrijwillige sociale werkgeversbijdragen. Worden niet van de brutowedde afgetrokken : de aan de bron door de werkgever ingehouden belasting en sociale bijdragen die door de bedienden worden gedragen.

De Rijksdienst voor Sociale Zekerheid publiceert in haar jaarverslag de aan de R.S.Z. en aan het Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers (N.P.M.) aangegeven bijdragen, evenals de verdeling van de ontvangsten van de R.S.Z. en het N.P.M. over de diverse takken van de sociale zekerheid. Bovendien wordt het totaal bedrag van de lonen van de in de sociale zekerheid opgenomen werknemers erin opgenomen. Dit laat toe, zoals in tabel XVI-5 wordt weergegeven, het aandeel van de sociale loonkost t.o.v. de bruto-bezoldigingen te berekenen.

In tabel XVI-6 wordt de verdeling van de ontvangsten van de R.S.Z. en het N.P.M. over de diverse takken van de sociale zekerheid weergegeven. In 1981 en 1982 lagen de totaal te verdelen bedragen voor deze dienstjaren merkbaar hoger dan de aangegeven bijdragen. Dit kan voornamelijk toegeschreven worden aan de overdrachten van de Schatkist in het kader van de Maribel-operatie. Krachtens de wet van 29 juni 1981 genieten de werkgevers, die aan de toepassingsvoorwaarden voldoen en die handarbeiders tewerkstellen, vanaf 1 juli 1981 een vermindering van de sociale bijdragen. Daarnaast werden via volmachtbesluiten vanaf 1982 nieuwe speciale bijdragen ten laste van de werknemer geïnd, tot stijving van het Fonds voor het herstel van het financieel evenwicht van de instellingen van sociale zekerheid en van het Fonds voor Overlevingspensioenen.

XVI-1 — **Indexcijfers van de regelingslonen - Arbeiders, mannen en vrouwen**

1975=100

BEDRIJFSTAKKEN	1983				1984			
	Maart	Juni	Sept.	Dec.	Maart	Juni	Sept.	Dec.
Land- en bosbouw	211,4	214,9	217,7	220,8	225,5	225,5	228,4	230,9
Energie en waterhuishouding	181,2	181,6	183,7	187,3	190,6	190,6	191,3	194,5
Fabrieksnijverheid	183,5	184,9	187,3	190,8	195,0	195,0	196,4	199,2
waaronder : voedingsmiddelenbedrijven	193,2	193,4	196,4	200,6	204,7	204,7	204,8	208,8
textielnijverheid	181,3	184,3	187,6	187,8	195,6	195,6	199,4	199,6
confectiebedrijven, schoennijverheid	188,8	192,5	192,7	196,5	200,8	200,8	204,5	204,9
chemische industrie	184,1	186,5	186,5	190,3	196,6	196,6	196,6	200,6
metaalnijverheid	177,1	178,6	180,9	184,7	186,8	189,0	188,9	191,4
metaalverwerkende industrie	179,2	179,3	182,6	186,4	189,9	189,9	190,0	193,7
Bouwbedrijf	194,5	196,5	198,2	200,3	204,6	204,6	207,0	209,6
Handel	192,2	193,7	196,7	199,9	206,9	206,9	207,9	211,5
Vervoer en verkeer	185,8	187,4	190,2	193,4	197,7	197,6	200,3	201,2
Diensten	184,1	185,3	187,5	188,6	192,2	192,2	194,0	195,5
Globaal indexcijfer	**186,9**	**188,5**	**190,8**	**194,1**	**198,4**	**198,5**	**200,1**	**202,8**

Bron : Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.

XVI-2 — Loonindexcijfers - Mannen en vrouwen

1970=100

PERIODE	Bruto-uurverdienste			Loonkosten van de arbeiders in de nijverheid per uur	Loonkosten van de bedienden in de nijverheid per uur (mannen)	Sociaal maandinkomen van de fabrieksarbeiders (b)		
	Gemiddelde bruto-verdienste per arbeidsuur	Type-uurloon (a)				Ongehuwd of gehuwd zonder kinderen	Gehuwd en 2 kinderen	Gehuwd en 4 kinderen
		Geschoolde arbeiders	Ongeschoolde arbeiders					
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1978	281	265	281	289,0	287,5	262,4	257,2	250,3
1979	302	285	301	311,5	310,3	281,0	274,6	266,4
1980	330	311	328	340,5	343,2	300,5	293,1	283,7
1981	364	336	360	367,1	382,9	327,0	318,4	307,7
1982	386	358	385	381,1	413,9	339,9	333,0	323,9
1983	403	374	405	413,8	429,4	348,3	344,1	338,3
1984	422	392	424	445,8	—	358,3	352,7	346,6
1983 maart	392	369	399	402,2	397,5	339,6	337,1	333,2
juni	398	372	402	409,6	407,1	346,0	343,4	339,4
september	403	374	406	414,2	391,5	349,9	344,7	337,6
december	418	382	413	429,3	521,5	357,6	351,3	342,9
1984 maart	414	390	422	430,0	424,5	350,9	345,9	339,7
juni	419	390	422	444,3	453,8	355,3	349,7	343,9
september	418	391	423	443,1	—	354,5	349,8	345,3
december	439	398	430	465,6	—	372,6	365,2	357,6

Bron : Nationale Bank van België (kol. 1 tot 3); I.R.E.S. (kol. 4 tot 8).

(a) De vervoerbedrijven niet inbegrepen.
(b) De mijnen niet inbegrepen.

XVI-3 — Gemiddelde bruto verdienste per uur, per bedrijfstak en per gewest van de arbeider in de nijverheid

In franken

OMSCHRIJVING	April 1984			Oktober 1984		
	Vlaanderen	Wallonië	Brussel-Hoofdstad	Vlaanderen	Wallonië	Brussel-Hoofdstad
Winning van delfstoffen	**342,83**	**300,13**	**(a)**	**342,52**	**288,38**	**(a)**
Fabrieksnijverheid	**271,55**	**300,19**	**275,48**	**273,28**	**300,28**	**280,19**
Non-ferro metaalnijverheid	351,20	322,21	(a)	344,40	322,03	(a)
Nijverheid der niet-metaalhoudende mineralen	297,22	288,21	(a)	298,46	291,54	(a)
Aardolie-industrie	424,84	(a)	(a)	446,23	(a)	(a)
Chemische nijverheid	339,88	322,42	249,49	343,25	324,48	255,68
Automobielbouw en -onderdelen	291,79	304,42	287,10	296,06	302,12	289,59
Scheepswerven	305,89	(a)	(a)	306,12	(a)	(a)
Elektrotechnische industrie	282,23	300,54	273,58	283,65	299,15	273,45
Hout- en meubelnijverheid	255,72	246,49	264,95	258,87	251,76	273,39
Papier- en papierwarenindustrie, grafische nijverheid en uitgeverij	294,72	305,79	316,30	292,24	312,91	321,44
Rubbernijverheid en plasticverwerkende industrie	271,36	265,80	(a)	272,48	274,11	(a)
Ledernijverheid	221,08	253,34	184,49	222,08	257,67	188,96
Textielnijverheid	236,47	228,51	207,40	238,67	233,24	220,36
Kledingnijverheid	203,03	205,82	225,50	205,00	203,59	226,56
Voedingsmiddelennijverheid, dranken en tabak	264,50	274,69	273,19	264,36	278,32	278,15
Bouwbedrijf	**277,48**	**277,62**	**289,24**	**279,31**	**282,73**	**290,01**
De gezamenlijke industrie	**274,29**	**298,49**	**278,32**	**276,11**	**298,20**	**282,25**

(a) De gegevens ontbreken of ze hebben betrekking op minder dan vier ondernemingen, dit geldt ook voor de sectoren « elektriciteit en gas » en de « ijzer- en staalnijverheid ».

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

XVI-4 — **Gemiddelde verdiende bruto-uurlonen van de arbeiders en gemiddelde maandelijkse brutowedden van de bedienden in de nijverheid volgens de zesmaandelijkse geharmoniseerde enquête** (a)

In franken

OMSCHRIJVING	Vlaanderen	Wallonië (b)	Brussel-Hoofdstad	Het Rijk		
				Mannen	Vrouwen	Totaal
Arbeiders :						
April 1980	209,13	230,10	211,18	228,98	160,42	214,97
Oktober 1980	215,90	239,63	218,24	237,23	164,61	222,39
April 1981	230,28	249,57	231,74	250,17	180,72	235,93
Oktober 1981	239,23	259,83	238,62	259,78	188,38	245,05
April 1982	246,52	267,72	247,67	267,55	195,11	252,69
Oktober 1982	251,80	275,14	253,90	273,38	201,23	258,58
April 1983	261,15	281,89	262,14	281,84	209,76	267,06
Oktober 1983	265,76	287,06	267,90	287,09	213,82	272,06
April 1984	274,29	298,49	278,32	297,16	221,10	281,55
Oktober 1984	276,11	298,20	282,25	298,87	223,29	283,35
Bedienden :						
April 1980	54 277	55 529	53 702	60 004	36 331	54 529
Oktober 1980	56 346	57 251	55 056	62 107	37 603	56 440
April 1981	59 286	60 635	57 684	65 790	39 108	59 622
Oktober 1981	60 920	62 494	60 382	67 794	40 278	61 434
April 1982	63 340	63 991	62 502	70 159	41 504	63 535
Oktober 1982	64 195	65 509	63 702	71 024	42 790	64 498
April 1983	65 160	67 141	64 400	72 176	44 232	65 716
Oktober 1983	66 633	68 300	65 510	73 763	45 158	67 151
April 1984	68 304	69 606	68 138	75 520	46 767	68 874
Oktober 1984	69 148	70 106	68 158	76 273	47 024	69 512

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Vanaf april 1981 worden de globale gegevens opgemaakt aan de hand van nieuwe wegingsfactoren.
(b) Duits taalgebied inbegrepen.

XVI-5 — **Lonen van de in de R.S.Z. en het N.P.M. opgenomen werknemers** (a)

JAAR	Bruto bezoldigingen (b) (in miljarden F)	Bijdragen voor de sociale zekerheid (in miljarden F)	% der bijdragen t.o.v. de bruto-bezoldigingen
1971	478,2	153,8	32,2
1972	543,7	174,3	32,1
1973	632,7	202,2	32,0
1974	773,6	243,2	31,4
1975	897,1	296,1	33,0
1976	1 008,5	330,8	32,8
1977	1 109,5	365,8	33,0
1978	1 179,8	385,5	32,7
1979	1 269,9	412,7	32,5
1980	1 377,7	446,0	32,4
1981	1 452,4	468,0	32,2
1982	1 531,5	505,6	33,0
1983	1 571,8	556,8	35,4

Bronnen : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.

(a) Inclusief leerlingen, ambtenaren, huispersoneel en mijnwerkers; exclusief de zeelieden ter koopvaardij. De gegevens voor 1984 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Inclusief de fiscale en sociale afhoudingen; exclusief de patronale bijdragen voor de sociale zekerheid.

XVI-6 — Verdeling van de ontvangsten van de R.S.Z. en het N.P.M. (a)

In miljoenen franken

TAKKEN VAN DE SOCIALE ZEKERHEID	1980	1981 (b)	1982 (b)	1983 (b)
Bijdragen voor sociale zekerheid :				
Rust en overleving	140 427	161 032	181 620	193 901
Ziekte en invaliditeit	105 408	111 081	122 780	132 451
Werkloosheid	22 746	23 789	24 594	25 420
Kinderbijslag	80 589	78 044	78 808	80 368
Jaarlijkse vakantie	61 928	65 488	67 255	70 399
Beroepsziekten	6 736	6 954	7 430	7 762
Arbeidsongevallen	4 162	4 310	3 657	3 461
Bijzondere bijdragen :				
Bestaanszekerheid in het bouwbedrijf	13 060	13 521	13 236	13 622
Bestaanszekerheid in andere sectoren	3 352	3 859	4 082	4 374
Sluiting van ondernemingen	2 786	3 045	3 276	3 559
Kredieturen	353	335	424	335
Financieel Evenwichtsfonds (c) :			11 090	19 464
- Rust en overleving	—	—	(4 000)	—
- Ziekte en invaliditeit	—	—	(5 700)	—
- Beroepsziekten	—	—	(1 300)	—
- Jaarlijkse vakantie	—	—	(90)	—
Fonds voor Overlevingspensioenen (overheidssector)	—	—	1 475	3 364
Solidariteitsfonds - Werkloosheid	—	4 223	5 553	5 207
Totaal ...	**441 547**	**475 680**	**525 279**	**563 686**

Bron : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.

(a) Exclusief de Staatstoelagen. Inclusief leerlingen, ambtenaren, huispersoneel en mijnwerkers; exclusief de zeelieden ter koopvaardij. De gegevens voor 1984 zijn nog niet beschikbaar.

(b) Alsmede de overdrachten van de Schatkist in het kader van de Maribel-operatie. In de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, wordt bepaald dat de inkomstenderving van de R.S.Z. wegens de vermindering van de bijdragen van de handarbeiders door de Staat wordt gecompenseerd.

(c) Op grond van de wet van 2 februari 1982 tot toekenning van bijzondere machten aan de Koning, werden enkele genummerde koninklijke besluiten uitgevaardigd (de nrs. 23, 35, 36 en 86) met het oog op het financieel herstel van het gehele stelsel van de sociale zekerheid. De opbrengst van de inhoudingen dient tot stijving van het Financieel Evenwichtsfonds, waarvan de verdeling gebeurt bij ministerieel besluit.

XVI-A — **Ontwikkeling van het gemiddeld bruto uurloon in Belgische franken van een mannelijk arbeider in enkele nijverheidssectoren** (a)

April 1980 tot april 1984

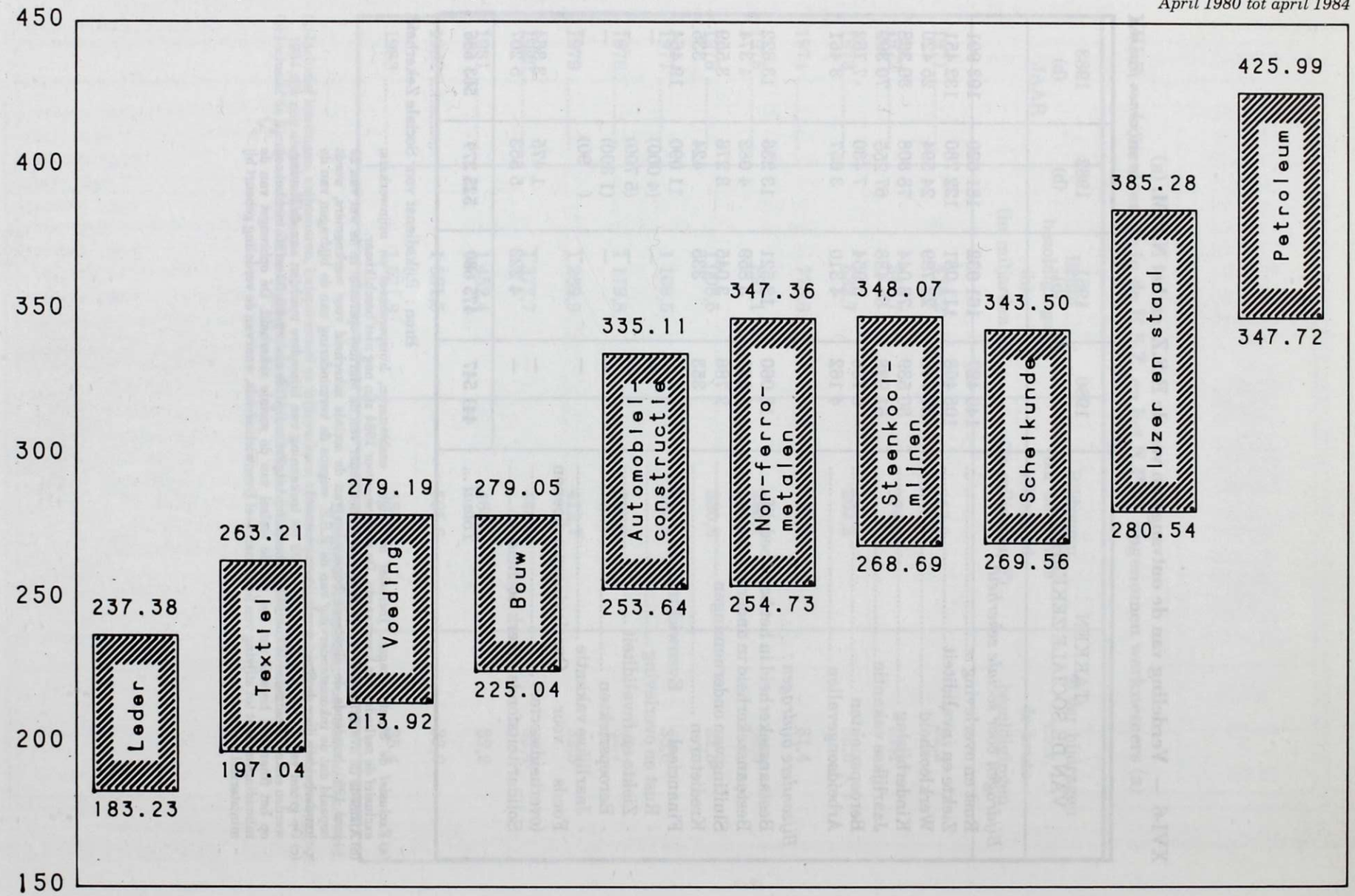

(a) Vanaf april 1981 werden de gegevens opgesteld met behulp van nieuwe wegingscoëfficiënten.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

XVII. INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN

Inleiding 338

XVII-1 Nettorendabiliteit, na belasting, van het eigen vermogen van de vennootschappen. 340

XVII-2 Vergelijking van het eigen vermogen met het totaal vermogen van de vennootschappen. 341

XVII-3 Liquiditeit in enge zin van de vennootschappen. 342

XVII-4 Rendabiliteit en schuldenlast van enkele vennootschappen. 343

INLEIDING

Om de financiële structuur en de resultaten van de Belgische ondernemingen te kennen, kan sinds 1977 over de gegevens van de balanscentrale van de Nationale Bank van België worden beschikt. Deze geeft bovendien een statistiek uit over de globalisatie van de jaarrekeningen en over de voornaamste financiële ratio's.

Die resultaten komen echter met enige vertraging tot stand. Enerzijds omdat niet alle ondernemingen hun boekjaar op 31 december afsluiten en anderzijds omdat de verwerking en de controle van ongeveer 16.000 jaarekeningen tijd vergt. Bovendien worden op basis van de NACE-classificatie sectoriële hergroeperingen uitgevoerd teneinde een analyse per bedrijfstak mogelijk te maken.

De representativiteit van die gegevens kan door volgende cijfers worden aangeduid : in 1979 bv. bedroeg het aantal jaarrekeningen met volledig schema (1) 2,8 % van het totaal aantal B.T.W.-aangevers, maar vertegenwoordigde 64,6 % van het omzetcijfer van alle B.T.W.-aangevers (2).

Voor de jaren 1977 tot 1983 (laatste beschikbaar jaar bij de balanscentrale) wordt in de tabellen XVII-1 tot XVII-3 een overzicht van de voornaamste financiële ratio's per bedrijfstak gegeven. De door de balanscentrale gebruikte definitie van de netto rentabiliteit van het eigen vermogen na belasting is de verhouding tussen winst of verlies na belasting en het eigen vermogen vermenigvuldigd met 100. De liquiditeit in enge zin is de verhouding tussen courante activa min voorraden en het vreemd vermogen op korte termijn. De financiële draagkracht van de onderneming wordt gegeven door de ratio eigen vermogen op totaal vermogen vermenigvuldigd met 100.

De interpretatie van de gegevens vergt wel enig voorbehoud. Er is een voorbehoud in de tijd wegens de zich wijzigende statistische populatie : ondernemingen worden opgericht of verdwijnen uit een sector. Een tweede voorbehoud geldt de gemiddelde waarde van de ratio's : de waarde is kenmerkend voor de sector maar daarom nog niet voor alle ondernemingen in de sector, want de waarde kan in belangrijke mate bepaald worden door een of meer grote ondernemingen (3).

---

(1) Dit is het standaardschema zoals vastgesteld in het Koninklijk Besluit van 8 oktober 1976 betreffende de jaarrekeningen van de ondernemingen.

(2) M. Jegers, W. Buijink, « Evaluatiegegevens verspreid door de balanscentrale », *Accountancy en bedrijfskunde*, 1982, nr 7, blz. 5.

(3) Om die reden worden in de globalisatie van de balanscentrale de spreiding van de ratio's in kwartielen gegeven; daardoor kunnen de ondernemingen hun eigen ratio binnen de kwartielintervallen situeren.

Mits dit voorbehoud blijft de gunstige ontwikkeling van de financiële structuur van de ondernemingen in 1983 merkbaar. De netto rentabiliteit steeg van −1,41 % in 1981 tot 4,88 % in 1983 voor het geheel van de in de statistiek opgenomen ondernemingen. Ook de ratio eigen vermogen op totaal vermogen steeg van 25,09 in 1981 tot 28,10 % in 1983. Daaruit blijkt dat de eigen middelen van de ondernemingen sneller stegen dan er vreemde middelen werden aangetrokken.

Ook de liquiditeit als weerspiegeling van de verhouding tussen de activa op korte termijn en de kortlopende schulden vertoont opnieuw een verbetering in 1983. Door een liquiditeit in enge zin te nemen worden de voorraden, die trouwens moeilijk realiseerbaar zijn op korte termijn, uitgeschakeld en wordt een reëler beeld verkregen dan met de liquiditeit in ruime zin. Voor alle sectoren samen kan worden gesteld dat het geheel van de verplichtingen op korte termijn voor 81 % gedekt is door de activa. Uitgezonderd enkele sectoren blijft de liquiditeit nog onder 1, wat toch nog op een eerder zwakke liquiditeit wijst.

Ten einde een aanwijzing voor 1984 te kunnen verschaffen, worden in tabel XVII-4 de gegevens van de Paribas-steekproef gegeven. Daarin worden 167 vennootschappen geanalyseerd op hun rentabiliteit en schuldpositie. Uit de resultaten blijkt ook in 1984 de tendens van 1982 en 1983 zich verder te zetten. De financiële structuur van de ondernemingen is verder verbeterd : de langlopende schuldenlast (4) is van 78,9 % in 1982 tot 56,5 in 1984 ingekrompen. De verbetering van deze ratio is in 1984 — en voor de ondernemingen van de steekproef — te danken aan de in 1983 gereserveerde of overgeboekte winsten.

De rendabiliteit van de ondernemingen in de steekproef verbeterde in 1984 zeer sterk : 9,7 % t.o.v. 6,7 % in 1983. Ook wanneer de staalsector uit de steekproef geweerd wordt is de verbetering van de rendabiliteit opmerkelijk : van 9,4 % naar 11 %. Met deze resultaten, overigens de beste van het jongste decennium komt de rendabiliteit (dus de opbrengst) van risicodragende activiteiten op een peil dat vergelijkbaar is met de inkomsten uit risicoloze beleggingen (bv. staatsleningen). De sterke rendabiliteit is bovendien wellicht ietwat onderschat : zowel in 1983 als in 1984 werden belangrijke nieuwe kapitalen ingezameld. De investeringen die hiermee gebeurden hebben allicht nog niet hun maximale opbrengstcapaciteit bereikt.

Sectorieel bekeken is de rendabiliteit in quasi alle sectoren toegenomen (en in de staalsector minder negatief geworden). Opvallendste uitzonderingen zijn de distributiesector, ongetwijfeld veroorzaakt door de gedaalde koopkracht en bijgevolg de verminderde afzetmogelijkheden van deze sector en de banksector. In deze laatste sector zou dit evenwel van voorbijgaande aard zijn en moet dit geweten worden aan de kapitaalverhogingen in 1984.

(4) Langlopende schuldenlast is de verhouding tussen de langlopende schulden en het eigen vermogen, in % uitgedrukt.

XVII-1 — Nettorendabiliteit, na belasting, van het eigen vermogen van de vennootschappen

In %

BEDRIJFSTAK	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Totaal van de vennootschappen waarvan de jaarrekening in de statistieken is opgenomen	**2,46**	**5,25**	**0,62**	**— 1,41**	**5,49**	**4,88**
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	*3,28*	*— 1,03*	*0,71*	*3,07*	*4,19*	*3,07*
Energie- en waterhuishouding	*14,55*	*18,69*	*8,50*	*6,82*	*8,92*	*10,12*
Petroleumraffinaderijen, groot- en kleinhandel in petroleumprodukten	10,09	28,56	13,36	— 2,60	13,91	17,87
Produktie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en warm water	21,53	20,91	15,06	14,09	14,67	13,17
Waterleidingsbedrijven (winning, zuivering en distributie van water)	1,75	1,72	1,94	6,82	1,17	1,46
Winning en verwerking van niet-energetische mineralen; chemische industrie	*— 7,02*	*2,39*	*— 3,17*	*— 7,33*	*2,46*	*— 3,77*
Vervaardiging en eerste verwerking van metalen	—22,28	— 0,22	—21,80	—30,87	—14,10	— 63,17
IJzer- en staalindustrie	—33,71	— 0,29	—39,00	—50,16	—24,94	—169,50
Produktie en eerste verwerking van non-ferrometalen	— 5,98	0,83	0,98	— 1,02	— 0,99	6,13
Winning van niet-energetische en niet-metaalhoudende mineralen; veenderijen	1,85	3,83	5,12	3,64	1,85	8,45
Nijverheid van de niet-metaalhoudende mineralen	— 2,54	0,72	— 3,44	— 6,49	— 0,82	1,77
Chemische industrie	— 0,94	4,62	6,85	5,30	12,10	14,92
Metaalverwerkende, fijnmechanische en optische industrie	*3,45*	*3,36*	*— 0,45*	*— 2,31*	*6,85*	*6,75*
Trekkerijen, koudwalserijen, gieterijen, smederijen, fabrieken van stalen buizen, schroeven, e.d.	— 5,42	3,36	— 0,45	— 2,31	6,85	— 3,18
Gereedschaps-, ijzer-, staal- en andere metaalwarenfabrieken	4,26	— 3,36	— 3,38	— 2,83	— 1,09	12,20
Constructiewerkplaatsen, ketel-, reservoir- en scheepsbouw, fabrieken van spoor- en tramwegmaterieel	— 0,37	0,55	2,29	— 3,51	7,06	1,23
Machinebouw, vliegtuigfabrieken, fijnmechanische en optische industrie	2,10	5,44	2,36	0,78	7,12	5,30
Fabrieken van bureaumachines en machines voor informatieverwerking, elektrotechnische industrie	4,90	2,54	0,32	0,88	5,95	5,86
Automobiel-, rijwiel- en motorrijwielindustrie, overige transportmiddelenindustrie	10,70	13,62	1,24	—10,69	23,79	18,99
Andere be- en verwerkende industrieën	*0,56*	*4,47*	*3,45*	*0,72*	*7,17*	*6,98*
Voedings- en genotmiddelenindustrie	2,47	4,31	3,13	4,20	8,80	8,36
Textielnijverheid	— 2,65	3,43	1,72	0,70	4,71	5,48
Ledernijverheid	—16,94	5,30	0,85	— 5,50	6,46	4,80
Schoen- en kledingindustrie	8,67	10,63	5,60	— 7,60	3,94	2,12
Houtindustrie, fabrieken van houten meubelen	1,32	1,38	4,61	4,32	6,08	3,22
Papier- en papierwarenindustrie, grafische nijverheid, uitgeverijen	— 3,59	4,65	3,38	— 7,28	6,92	8,36
Rubber- en plastiekverwerkende industrie	— 1,30	5,65	6,27	— 2,50	6,34	6,62
Geheel van de be- en verwerkende industrie	**— 2,26**	**3,22**	**— 0,48**	**— 3,93**	**4,96**	**2,42**
Bouwnijverheid	*5,64*	*4,90*	*6,34*	*7,67*	*5,93*	*4,12*
Handel, hotels, restaurants en cafés, reparatiebedrijven	*6,99*	*8,07*	*6,79*	*5,70*	*11,47*	*12,89*
Groothandel (behalve recuperatie)	8,01	8,53	7,37	5,60	13,50	13,58
Kleinhandel	5,03	5,99	5,82	6,97	1,06	10,96
Vervoer en verkeer	*—28,40*	*—53,33*	*—49,72*	*—53,65*	*—48,28*	*— 37,82*
Hulpbedrijven van het bank- en verzekeringswezen, diensten aan ondernemingen, immobiliën, verhuur	*1,19*	*0,74*	*— 5,50*	*— 6,43*	*1,15*	*0,90*
Reinigingsdiensten, culturele en persoonlijke dienstverlening	*8,51*	*0,29*	*9,03*	*6,23*	*7,14*	*9,12*

Bron : N.B.B., Balanscentrale.

XVII-2 — Vergelijking van het eigen vermogen met het totaal vermogen van de vennootschappen

In %

BEDRIJFSTAK	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Totaal van de vennootschappen waarvan de jaarrekening in de statistieken is opgenomen	**27,16**	**26,74**	**25,32**	**25,09**	**26,29**	**28,10**
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	*45,86*	*43,83*	*36,11*	*35,14*	*37,42*	*39,63*
Energie- en waterhuishouding	*34,01*	*35,25*	*32,43*	*28,46*	*27,30*	*39,02*
Petroleumraffinaderijen, groot- en kleinhandel in petroleumprodukten	23,75	27,01	27,18	25,59	26,19	28,67
Produktie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en warm water	31,37	31,30	27,23	25,20	37,75	39,63
Waterleidingsbedrijven (winning, zuivering en distributie van water)	61,78	60,81	62,55	—	66,95	67,76
Winning en verwerking van niet-energetische mineralen; chemische industrie	*33,68*	*32,70*	*30,79*	*30,09*	*31,00*	*30,81*
Vervaardiging en eerste verwerking van metalen	23,60	25,62	20,89	22,42	21,56	17,37
IJzer- en staalindustrie	19,72	23,13	17,59	20,68	18,91	11,44
Produktie en eerste verwerking van non-ferrometalen	32,41	27,41	24,19	25,19	25,16	23,92
Winning van niet-energetische en niet-metaalhoudende mineralen; veenderijen	57,00	54,64	53,12	51,97	53,71	54,52
Nijverheid van de niet-metaalhoudende mineralen	41,05	37,76	36,79	35,99	36,76	40,60
Chemische industrie	40,28	37,67	38,15	34,93	37,03	37,61
Metaalverwerkende, fijnmechanische en optische industrie	*25,32*	*24,13*	*24,35*	*24,07*	*24,44*	*26,41*
Trekkerijen, koudwalserijen, gieterijen, smederijen, fabrieken van stalen buizen, schroeven, e.d.	27,77	29,62	32,43	27,57	28,51	29,12
Gereedschaps-, ijzer-, staal- en andere metaalwarenfabriek	33,00	31,17	32,18	33,19	34,31	35,96
Constructiewerkplaatsen, ketel-, reservoir- en scheepsbouw, fabrieken van spoor- en tramwegmaterieel	16,40	15,95	15,35	14,70	15,96	18,95
Machinebouw, vliegtuigfabrieken, fijnmechanische en optische industrie	28,33	27,40	27,43	26,24	26,67	28,77
Fabrieken van bureaumachines en machines voor informatieverwerking, elektrotechnische industrie	28,51	27,05	25,80	27,55	25,95	27,82
Automobiel-, rijwiel- en motorrijwielenindustrie, overige transportmiddelenindustrie	22,07	20,52	19,60	18,48	22,09	21,91
Andere be- en verwerkende industrieën	*32,82*	*30,63*	*31,19*	*29,65*	*31,77*	*34,51*
Voedings- en genotmiddelenindustrie	34,86	33,74	33,05	31,61	32,40	35,47
Textielnijverheid	34,71	34,28	33,39	32,52	35,80	38,83
Ledernijverheid	33,37	31,79	27,59	30,83	36,18	33,94
Schoen- en kledingindustrie	34,85	29,34	30,06	25,81	29,98	30,19
Houtindustrie, fabrieken van houten meubelen	29,31	25,38	29,57	29,18	31,05	33,25
Papier- en papierwarenindustrie, grafische nijverheid, uitgeverijen	29,83	27,36	30,51	29,17	32,47	34,13
Rubber- en plastiekverwerkende industrie	32,05	28,37	31,21	29,09	30,98	36,00
Geheel van de be- en verwerkende industrie	**31,01**	**29,73**	**29,12**	**28,25**	**29,41**	**30,77**
Bouwnijverheid	*18,12*	*18,77*	*18,25*	*18,78*	*19,95*	*20,67*
Handel, hotels, restaurants en cafés, reparatiebedrijven	*24,33*	*22,39*	*22,52*	*22,65*	*22,75*	*24,61*
Groothandel (behalve recuperatie)	24,07	22,04	22,04	21,69	22,04	23,93
Kleinhandel	25,99	24,54	23,63	25,10	23,90	25,89
Vervoer en verkeer	*18,15*	*16,59*	*17,26*	*15,03*	*13,96*	*18,09*
Hulpbedrijven van het bank- en verzekeringswezen, diensten aan ondernemingen, immobilieën, verhuur	*18,65*	*21,08*	*17,30*	*13,90*	*14,38*	*16,95*
Reinigingsdiensten, culturele en persoonlijke dienstverlening	*41,00*	*38,93*	*39,04*	*42,38*	*43,37*	*44,75*

Bron : N.B.B., Balanscentrale.

XVII-3 — Liquiditeit in enge zin van de vennootschappen

BEDRIJFSTAK	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Totaal van de vennootschappen waarvan de jaarrekening in de statistieken is opgenomen	**0,76**	**0,75**	**0,73**	**0,75**	**0,78**	**0,81**
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	*0,48*	*0,51*	*0,58*	*0,59*	*0,65*	*0,63*
Energie- en waterhuishouding	*0,88*	*0,86*	*0,78*	*0,77*	*0,76*	*0,77*
Petroleumraffinaderijen, groot- en kleinhandel in petroleumprodukten	0,82	0,88	0,84	0,91	0,89	0,89
Produktie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en warm water	0,85	0,79	0,70	0,71	0,75	0,77
Waterleidingsbedrijven (winning, zuivering en distributie van water)	2,25	2,37	1,57	n.s.	1,51	1,69
Winning en verwerking van niet-energetische mineralen; chemische industrie	*0,74*	*0,74*	*0,69*	*0,72*	*0,80*	*0,84*
Vervaardiging en eerste verwerking van metalen	0,59	0,58	0,51	0,51	0,60	0,66
IJzer- en staalindustrie	0,60	0,64	0,60	0,57	0,74	0,73
Produktie en eerste verwerking van non-ferrometalen	0,51	0,40	0,33	0,37	0,34	0,48
Winning van niet-energetische en niet-metaalhoudende mineralen; veenderijen	1,01	1,01	0,92	0,91	1,05	1,04
Nijverheid van de niet-metaalhoudende mineralen	0,82	0,87	0,75	0,79	0,83	0,94
Chemische industrie	0,86	0,84	0,85	0,90	0,95	0,96
Metaalverwerkende, fijnmechanische en optische industrie	*0,71*	*0,69*	*0,66*	*0,68*	*0,73*	*0,73*
Trekkerijen, koudwalserijen, gieterijen, smederijen, fabrieken van stalen buizen, schroeven, e.d.	0,65	0,59	0,67	0,64	0,70	0,85
Gereedschaps-, ijzer-, staal- en andere metaalwarenfabrieken	0,85	0,80	0,77	0,77	0,81	0,79
Constructiewerkplaatsen, ketel-, reservoir- en scheepsbouw, fabrieken van spoor- en tramwegmaterieel	0,55	0,55	0,55	0,53	0,62	0,59
Machinebouw, vliegtuigfabrieken, fijnmechanische en optische industrie	0,62	0,62	0,60	0,65	0,70	0,74
Fabrieken van bureaumachines en machines voor informatieverwerking, elektrotechnische industrie	0,84	0,83	0,76	0,78	0,82	0,86
Automobiel-, rijwiel- en motorrijwielindustrie, overige transportmiddelenindustrie	0,73	0,68	0,63	0,66	0,68	0,57
Andere be- en verwerkende industrieën	*0,77*	*0,76*	*0,78*	*0,81*	*0,81*	*0,82*
Voedings- en genotmiddelenindustrie	0,73	0,74	0,78	0,78	0,77	0,78
Textielnijverheid	0,85	0,83	0,80	0,81	0,83	0,87
Ledernijverheid	0,67	0,64	0,50	0,75	0,70	0,69
Schoen- en kledingindustrie	0,82	1,33	0,77	0,83	0,82	0,82
Houtindustrie, fabrieken van houten meubelen	0,73	0,66	0,73	0,79	0,83	0,83
Papier- en papierwarenindustrie, grafische nijverheid, uitgeverijen	0,83	0,90	0,89	0,92	0,95	0,97
Rubber- en plastiekverwerkende industrie	0,68	0,80	0,83	0,84	0,84	0,90
Geheel van de be- en verwerkende industrie	**0,74**	**0,73**	**0,71**	**0,73**	**0,78**	**0,80**
Bouwnijverheid	*0,54*	*0,56*	*0,59*	*0,62*	*0,66*	*0,65*
Handel, hotels, restaurants en cafés, reparatiebedrijven	*0,79*	*0,78*	*0,75*	*0,78*	*0,82*	*0,82*
Groothandel (behalve recuperatie)	0,83	0,82	0,78	0,82	0,85	0,85
Kleinhandel	0,55	0,53	0,50	0,51	0,50	0,52
Vervoer en verkeer	*0,99*	*0,96*	*0,99*	*0,96*	*1,02*	*1,10*
Hulpbedrijven van het bank- en verzekeringswezen, diensten aan ondernemingen, immobiliën, verhuur	*0,68*	*0,69*	*0,74*	*0,73*	*0,65*	*0,81*
Reinigingsdiensten, culturele en persoonlijke dienstverlening	*0,98*	*0,97*	*1,07*	*1,10*	*1,11*	*1,16*

Bron : N.B.B., Balanscentrale.

XVII-4 — Rendabiliteit en schuldenlast van enkele vennootschappen

OMSCHRIJVING (a)	1983		1984	
	Langlopende schulden (b)	Herberekend nettoresultaat (c)	Langlopende schulden (b)	Herberekend nettoresultaat (c)
Elektrisch materieel	94,3	8,0	54,6	21,1
Aardolie	48,9	21,7	43,9	19,8
Automobiel	35,3	4,4	26,8	15,5
Bouw	186,8	− 1,9	63,0	14,6
Chemie	39,0	9,8	28,5	13,9
Trusts	5,2	10,6	4,6	13,5
Elektriciteit	134,3	11,2	134,4	12,7
Papier	74,8	1,5	72,7	12,4
Distributie	60,5	12,8	75,0	11,6
Konstruktie en machinebouw	79,1	9,9	72,2	11,4
Plantages	3,7	7,1	5,1	10,8
Non-ferro's	34,6	4,3	22,8	9,9
Middelgrote holdings	6,8	8,0	5,6	8,6
Niet-metaalhoudende	36,9	1,9	37,2	7,8
Diversen	137,7	1,5	138,4	7,6
Grote holdings	9,6	6,1	5,5	7,2
Voeding	12,0	4,8	8,5	6,2
Textiel	30,7	2,6	26,0	5,8
Banken	..	6,0	..	5,7
Vastgoed	49,5	2,6	37,4	1,7
Staal	576,8	−267,1	144,9	−29,8
Globale markt ...	**66,3**	**6,7**	**56,5**	**9,7**
(Markt excl. staal) ...	**(60,1)**	**(9,4)**	**(52,9)**	**(11,0)**

Bron : Paribas Bank België

(a) Gerangschikt naar de rendabiliteit in 1984.
(b) Langlopende schuld in % van de eigen middelen.
(c) Herberekend nettoresultaat in % van de eigen middelen.

XVIII. FAILLISSEMENTEN EN SLUITINGEN VAN ONDERNEMINGEN

Inleiding 346

XVIII-1 Faillissementen en sluiting van ondernemingen. 347

XVIII-2 Sluitingen van ondernemingen. 348

INLEIDING

De in het Belgisch Staatsblad gepubliceerde faillissementen worden door een privé firma bijgehouden, die er achteraf een statistiek van het aantal faillissementen mee opstelt. De gegevens worden genoteerd op de datum dat het vonnis wordt uitgesproken.

Aangezien iedere vennootschap sinds de oprichting wordt bijgehouden, is het eveneens mogelijk het ermee gepaard gaande kapitaalverlies te becijferen (tabel XVIII-1).

Wanneer een samenwerkende vennootschap, waarin zowel natuurlijke als rechtspersonen zetelen, failliet gaat dan wordt voor beide categorieën het faillissement berekend.

De ontwikkeling van het aantal faillissementen per kwartaal wijst op een seizoenfactor : tijdens het derde kwartaal is het aantal faillissementen in vergelijking met de andere kwartalen merkelijk lager, de verklaring dient in het gerechtelijk verlof te worden gezocht.

Het aantal sluitingen van ondernemingen (tabel XVIII-2) vermeldt alleen die sluitingen waarbij de getroffen werknemers een vergoeding trekken. Het aantal is dus systematisch lager dan het aantal faillissementen waartussen zich een groot aantal kleine ondernemingen zonder werknemers (kleine zelfstandigen) bevinden.

XVIII-1 — **Faillissementen en sluitingen van ondernemingen**

OMSCHRIJVING	1983	1984				
		I	II	III	IV	Jaar
Faillissementen (a) :						
Aantal	4 118	1 085	1 069	810	1 062	4 026
— N.V.	475	117	126	86	122	451
— P.V.B.A.	1 412	370	371	295	392	1 428
— Anderen	2 231	598	572	429	548	2 147
Verloren kapitaal (miljoenen)	6 923	993	1 603	1 022	1 699	5 317
Sluitingen van ondernemingen (b) :						
Aantal	1 480	318	381	175	399	1 273
Getroffen werknemers	23 901	4 708	4 575	1 709	5 003	15 995

Bron : (a) Dun & Bradstreet- Eurinform.
(b) R.V.A., Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers.

XVIII-2 — **Sluitingen van ondernemingen**

SECTOR	Aantal sluitingen				Aantal getroffen werknemers			
	1981	1982	1983	1984	1981	1982	1983	1984
Metaal, mechanica, elektriciteit	170	124	164	166	13 172	6 845	5 827	4 286
Bouw	332	217	259	207	8 900	3 776	6 205	3 368
Confectie	62	38	45	51	2 088	2 089	629	1 118
Voeding	110	82	113	105	1 667	1 563	1 043	874
Textiel	38	25	21	11	2 648	1 222	1 321	304
Horeca	114	78	121	121	811	373	687	438
Leder en vellen	5	3	8	4	59	65	51	64
Drukkerij	23	14	29	22	208	81	327	217
Papier en karton	9	3	4	4	528	192	15	297
Hout	62	38	54	51	1 193	724	720	902
Glas	4	4	1	—	19	243	172	—
Scheikunde	20	12	22	10	1 409	460	294	145
Vervoer	57	49	68	69	653	449	588	482
Reiniging	17	13	12	26	189	72	68	401
Publiciteit	7	3	6	3	39	16	83	30
Andere	465	336	553	423	4 118	3 308	5 869	3 069
Totaal ...	**1 495**	**1 039**	**1 480**	**1 273**	**37 701**	**21 478**	**23 901**	**15 995**

Bron : R.V.A., Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers.

XIX. GEWESTEN

Inleiding		350
XIX-1	Bruto regionaal produkt tegen factorkosten in prijzen van 1975.	352
XIX-2	Bruto regionaal produkt tegen factorkosten in werkelijke prijzen.	352
XIX-3	Bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten in werkelijke prijzen.	353
XIX-4	Indexcijfers van de bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten in prijzen van 1975.	354
XIX-5	Totale industriële leveringen en leveringen aan het buitenland van de provincies en gewesten.	355
XIX-6	Bruto indexcijfers van de industriële bedrijvigheid.	356
XIX-7	Faillissementen per gewest.	357
XIX-8	Sluiting van ondernemingen per gewest.	357
XIX-9	Spreiding van de faillissementen per provincie.	358
XIX-10	Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (eind december).	358
XIX-11	Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (maandgemiddelden).	359
XIX-12	Verloop van de werkloosheidsgraad per gewest.	360

INLEIDING

De gegevens in tabellen XIX-1 tot XIX-4 vertegenwoordigen een door het N.I.S. op grond van verschillende criteria (1) uitgewerkte regionale uitsplitsing van 's Rijks bruto toegevoegde waarde. De som van de B.B.P. der gewesten is per definitie gelijk aan het B.B.P. van het Rijk.

Er wordt uitgegaan van het bruto binnenlands produkt (d.i. afschrijvingen inbegrepen) tegen factorkosten (d.i. indirecte belastingen niet inbegrepen maar wel de subsidies) die overeenstemt met een inkomensvorming die haar oorsprong vindt in een bepaald geografisch gebied gelokaliseerde produktie. Die werkwijze maakt het niet mogelijk de uiteindelijke inkomenstrekkers van het aldus gevormde inkomen te identificeren en dus het beschikbaar inkomen van een gewest te kennen. Het verschil vloeit voort uit de factorinkomens die door een gewest aan een ander worden betaald en uit de aanpassingen ingevolge de inkomensoverdrachten van de sociale zekerheid en andere transferts.

De gegevens in vaste prijzen van 1975 (2) werden opgemaakt aan de hand van nationale gegevens inzake prijsverloop en houden geen rekening met een aan de regio's eigen ontwikkeling.

Inzake 1979, het laatste jaar dat ter beschikking is op het tijdstip waarop de volgende tabellen werden opgemaakt, zijn de gegevens nog steeds voorlopig.

De gegevens inzake de industriële leveringen aan binnen- en buitenland (tabel XIX-5) worden door het N.I.S. (3) uitgewerkt aan de hand van de resultaten der jaarstatistieken van de industriële produktie en hebben enkel betrekking op de extractieve nijverheid en die sectoren van de fabrieksnijverheid waarvoor deze statistieken beschikbaar zijn.

De leveringen worden geraamd tegen prijzen af fabriek, inclusief verpakkingskosten, maar zonder de verschillende taksen (B.T.W., douane). De transportkosten worden slechts inbegrepen wanneer de firma zelf voor het vervoer instaat.

Het luik « leveringen aan het buitenland » van deze statistiek stemt, wegens de verschillende wijze van inzameling van de statistische informatie,

---

(1) De verschillende door het N.I.S. gehanteerde criteria werden uiteengezet in publikaties van het Instituut : *Statistische en econometrische studiën* nrs. 3 (1962) en 12 (1966), *Statistische studiën* nr. 43 (1976) en nr. 69 (1983).

(2) De uitwerkingsmethode voor de gegevens in vaste prijzen werd uiteengezet in de *Statistische en econometrische studiën* nr. 12 (1966) en nr. 43 (1976).

(3) Een methodologische nota van deze statistiek kan worden gevonden in de *Statistische studiën* nr. 55 (1979) van het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

geenszins overeen met de statistieken over de uitvoer van de B.L.E.U., die op basis van de douanebescheiden worden opgemaakt (hoofdstuk 10).

Tabel XIX-6 heeft op de industriële produktie betrekking, daarbij moet opgemerkt worden dat het indexcijfer voor Brussel ook de produktie van de nijverheidsondernemingen uit het arrondissement Halle-Vilvoorde bevat, die dus niet in het indexcijfer van Vlaanderen is opgenomen. Evenals de gegevens in hoofdstuk V zijn ook deze voorlopig.

Het conjunctuurherstel bereikt eerst de ondernemingen die zich stroomopwaarts van het produktiesysteem bevinden, daardoor is het indexcijfer van de industriële produktie in Wallonië met 7,7 % toegenomen in vergelijking met 1983, terwijl in Vlaanderen (+ 0,4 %) en in Brussel (+ 2,4 %) de stijging minder groot was. Het overwicht van de halfafgewerkte produkten in het Waals produktiepakket heeft die winst mogelijk gemaakt. Het verschil tussen het Vlaams en het Waals indexcijfer van de industriële produktie is in 1984 tot 11,8 % teruggelopen tegen 19,9 % in 1983, maar blijft niettemin in het voordeel van Vlaanderen.

Een regionale uitsplitsing van de faillissementen (tabellen XIX-7 en 9) over N.V.'s en P.V.B.A.'s is onmogelijk omdat ook de falingen van de zelfstandigen in de cijfers zijn opgenomen, op nationaal vlak is een splitsing wel mogelijk (hoofdstuk XVI).

De daling van het aantal faillissementen heeft zich, op praktisch dezelfde wijze in de drie gewesten, in 1984 doorgezet. De verbetering van de algemene economische ontwikkeling komt ook tot uiting in de statistiek van het Fonds tot Vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers (tabel XIX-8). Het aantal arbeiders dat door sluitingen werd getroffen, is gevoelig gedaald in Brussel en in Vlaanderen, waar het aantal niettemin hoog blijft. In Wallonië is volgens het Fonds het aantal sluitingen van ondernemingen toegenomen maar het aantal arbeiders dat erdoor wordt getroffen is lager dan het voorgaande jaar.

De verbetering inzake werkloosheid (tabellen XIX-10, 11, 12) is meer uitgesproken in Brussel en Vlaanderen dan in Wallonië. Het maandgemiddelde van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen is in Brussel zelfs met 2,7 % gedaald (−1,8 % bij de mannen en −3,8 % bij de vrouwen), terwijl het in Vlaanderen stabiel bleef. In 1983 was de stijging respectievelijk nog 14,2 % en 10,4 %. Het maandgemiddelde van de mannelijke werklozen daalde eveneens met 2,3 % in Vlaanderen, in vergelijking met het voorgaande jaar toen nog een stijging van 13,2 % optrad. De verbetering is veel beperkter in Wallonië waar het maandgemiddelde van de werklozen nog 5,4 % hoger lag dan in 1983, in dit laatste jaar was de stijging nog 9,8 %. In tegenstelling met de andere gewesten neemt het maandgemiddelde van de mannelijke werklozen nog toe (6 % in 1984 tegen 14,1 % in 1983).

De totale ontwikkeling leidt tot een daling van de werkloosheidsgraad per 30 juni (berekend op basis van het aantal bij het RIZIV tegen werkloosheid verzekerden) in Vlaanderen (17,7 % in 1984 tegen 18,6 % in 1983) en in Brussel (19,7 % in 1984 tegen 20,5 % in 1983). In Wallonië blijft de werkloosheidsgraad daarentegen stijgend gericht : 22,1 % in 1984 tegen 21,4 % in 1983.

XIX-1 — Bruto regionaal produkt tegen factorkosten in prijzen van 1975

In miljoenen franken

PROVINCIE OF STREEK	1975	1976	1977	1978	1979 (a)
Antwerpen	397 489	423 591	437 750	447 322	456 902
Brabant	543 418	558 090	559 698	575 302	583 406
Henegouwen	220 793	233 438	230 580	241 924	247 159
Luik	210 073	219 871	222 404	229 754	232 645
Limburg	133 876	146 769	148 844	153 923	159 740
Luxemburg	35 974	37 426	37 698	39 730	40 762
Namen	65 345	70 331	74 257	76 041	77 941
Oost-Vlaanderen	246 583	265 805	269 738	280 755	291 635
West-Vlaanderen	226 034	238 114	239 583	249 608	255 596
Het Rijk ...	**2 079 585**	**2 193 435**	**2 220 552**	**2 294 359**	**2 345 786**
Vlaams gewest	*1 161 234*	*1 240 074*	*1 262 920*	*1 304 336*	*1 341 932*
Waals gewest	*575 774*	*607 958*	*612 700*	*638 546*	*650 285*
Brussels gewest	*342 577*	*345 403*	*344 932*	*351 477*	*353 569*

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Laatste beschikbare gegevens.

XIX-2 — Bruto regionaal produkt tegen factorkosten in werkelijke prijzen

In miljoenen franken

PROVINCIE OF STREEK	1975	1976	1977	1978	1979 (a)
Antwerpen	397 489	449 445	497 313	527 845	568 235
Brabant	543 418	606 538	655 448	703 643	745 642
Henegouwen	220 793	250 019	263 152	287 138	307 056
Luik	210 073	234 917	252 694	272 161	288 522
Limburg	133 876	157 277	171 202	182 663	197 110
Luxemburg	35 974	40 568	43 222	47 510	51 164
Namen	65 345	75 065	84 598	89 813	96 001
Oost-Vlaanderen	246 583	284 476	306 224	331 354	359 078
West-Vlaanderen	226 034	256 194	274 871	296 500	315 716
Het Rijk ...	**2 079 585**	**2 354 499**	**2 548 724**	**2 738 627**	**2 928 524**
Vlaams gewest	*1 161 234*	*1 326 588*	*1 441 899*	*1 545 507*	*1 660 902*
Waals gewest	*575 774*	*650 688*	*697 796*	*757 010*	*806 913*
Brussels gewest	*342 577*	*377 223*	*409 029*	*436 110*	*460 709*

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Laatste beschikbare gegevens.

XIX-3 — Bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten in werkelijke prijzen

In miljoenen franken

OMSCHRIJVING	Vlaams gewest		Waals gewest		Brussels gewest		Het Rijk	
	1978	1979 (a)	1978	1979 (a)	1978	1979 (a)	1978	1979 (a)
1. Landbouw, bosbouw en visserij	49 729	48 238	25 443	24 495	} 73	} 62	75 243	72 793
2. Extractieve nijverheid	15 912	15 774	9 410	9 340			25 324	25 116
3. Be- en verwerkende nijverheid	(493 582)	(527 892)	(217 825)	(233 572)	(66 092)	(68 033)	(777 499)	(829 497)
a) Voedingsmiddelen, dranken en tabak	81 413	84 899	31 615	32 826	13 045	13 454	126 073	131 179
b) Textiel	29 423	33 700	6 794	7 327	1 577	1 478	37 794	42 505
c) Kleding en schoeisel	16 809	17 815	2 721	2 568	4 053	3 755	23 583	24 138
d) Hout en meubelen	28 207	29 584	4 652	4 725	1 363	1 368	34 222	35 677
e) Papier, drukkerij, uitgeverij	18 814	20 161	10 641	11 828	9 642	9 813	39 097	41 802
f) Chemie en aanverwante nijverheid	62 868	70 657	20 072	21 640	4 127	4 314	87 067	96 611
g) Klei, ceramiek, glas, cement	17 121	16 803	16 238	16 838	505	518	33 864	34 159
h-i) IJzer, staal, non-ferrometalen	18 294	21 931	35 652	40 823	184	171	54 130	62 925
j) Metaalverwerkende nijverheid (incl. scheepsbouw)	158 188	165 107	64 842	67 794	22 917	23 948	245 947	256 849
k) Garages	30 980	33 768	17 633	19 196	6 698	7 146	55 311	60 110
l) Overige verwerkende industrieën	31 465	33 467	6 965	8 007	1 981	2 068	40 411	43 542
4. Bouwnijverheid	112 580	115 561	63 389	64 784	25 491	25 046	201 460	205 391
5. Elektriciteit, gas en water	49 752	52 452	28 757	28 181	8 284	8 788	86 793	89 421
6. Handel, bank- en verzekeringswezen, woongebouwen	(291 691)	(313 529)	(136 978)	(146 199)	(163 075)	(174 948)	(591 744)	(634 676)
a) Handel	174 136	183 822	76 612	79 697	68 759	71 303	319 507	334 822
b) Financiële diensten en verzekeringen	50 593	57 075	21 410	24 223	65 853	72 813	137 856	154 111
c) Woongebouwen	66 962	72 632	38 956	42 279	28 463	30 832	134 381	145 743
7. Vervoer en verkeer	160 417	178 516	42 926	47 179	28 516	30 056	231 859	255 751
8. Diensten	401 471	436 557	246 794	266 580	152 939	161 437	801 204	864 574
Statistische aanpassing	– 29 627	– 27 617	– 14 512	– 13 417	– 8 360	– 7 661	– 52 499	– 48 695
Bruto binnenlands produkt ...	**1 545 507**	**1 660 902**	**757 010**	**806 913**	**436 110**	**460 709**	**2 738 627**	**2 928 524**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Laatste beschikbare gegevens.

XIX-4 — Indexcijfers van de bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten in prijzen van 1975

1975=100

OMSCHRIJVING	Vlaams gewest		Waals gewest		Brussels gewest		Het Rijk	
	1978	1979 (a)	1978	1979 (a)	1978	1979 (a)	1978	1979 (a)
1. Landbouw, bosbouw en visserij	110	111	109	108	} 100	} 85	109	110
2. Extractieve nijverheid	89	83	72	69			81	77
3. Be- en verwerkende nijverheid	(115)	(120)	(113)	(116)	(101)	(101)	(113)	(117)
a) Voedingsmiddelen, dranken en tabak	104	107	107	110	101	104	104	107
b) Textiel	106	119	109	115	117	108	106	118
c) Kleding en schoeisel	83	84	79	72	79	70	82	80
d) Hout en meubelen	116	116	107	104	104	99	115	113
e) Papier, drukkerij, uitgeverij	104	105	113	119	87	83	102	102
f) Chemie en aanverwante nijverheid	139	150	156	163	124	127	142	151
g) Klei, ceramiek, glas, cement	112	107	112	114	113	115	112	111
h-i) IJzer, staal, non-ferrometalen	131	140	124	123	103	89	169	172
j) Metaalverwerkende nijverheid (incl. scheepsbouw)	116	119	101	104	107	110	111	114
k) Garages	116	120	115	118	108	109	115	118
l) Overige verwerkende industrieën	134	133	120	131	82	80	127	129
4. Bouwnijverheid	115	112	113	110	87	81	110	106
5. Elektriciteit, gas en water	123	131	140	140	94	94	124	129
6. Handel, bank- en verzekeringswezen, woongebouwen	(113)	(118)	(111)	(115)	(107)	(111)	(111)	(115)
a) Handel	111	116	110	114	97	99	108	112
b) Financiële diensten en verzekeringen	128	138	125	136	118	125	123	132
c) Woongebouwen	108	110	106	109	108	110	107	110
7. Vervoer en verkeer	112	118	107	114	98	100	109	115
8. Diensten	111	115	112	115	107	107	111	114
Bruto binnenlands produkt ...	**112**	**116**	**111**	**113**	**103**	**103**	**110**	**113**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S. en A.D.S.D..

(a) Laatste beschikbare gegevens.

XIX-5 — Totale industriële leveringen en leveringen aan het buitenland van de provincies en gewesten

In miljoenen franken

GEBIED	Totale leveringen					Waarvan aan het buitenland				
	1975	1976	1977	1978	1979 (a)	1975	1976	1977	1978	1979 (a)
Antwerpen	367 829	442 096	479 297	452 824	517 479	190 309	247 070	262 305	259 299	309 551
Brabant	245 309	270 370	287 035	292 616	312 257	97 886	115 804	126 910	134 348	148 987
Henegouwen	191 945	208 663	201 296	210 583	231 077	90 668	101 549	95 946	104 107	115 750
Luik	162 431	177 750	183 095	188 867	204 380	77 544	84 084	88 137	94 087	106 326
Limburg	104 537	136 088	143 591	143 260	160 898	66 603	92 892	97 139	96 126	113 290
Luxemburg	11 415	12 183	10 257	9 786	10 005	4 253	5 714	4 117	3 660	3 582
Namen	27 089	33 116	36 791	35 637	42 122	10 701	12 951	14 813	15 380	18 890
Oost-Vlaanderen	204 250	232 542	237 464	253 053	285 731	92 304	107 515	109 353	114 893	135 213
West-Vlaanderen	173 581	199 920	206 065	204 664	220 181	82 332	94 845	97 803	97 721	107 998
Het Rijk ...	**1 488 386**	**1 712 728**	**1 783 891**	**1 791 290**	**1 984 130**	**712 600**	**862 424**	**896 523**	**919 621**	**1 059 587**
Vlaams gewest	*958 422*	*1 133 657*	*1 193 813*	*1 184 483*	*1 318 271*	*474 346*	*596 060*	*624 044*	*628 528*	*729 317*
Waals gewest	*420 407*	*462 673*	*463 021*	*479 532*	*526 937*	*197 866*	*221 159*	*220 325*	*236 573*	*268 485*
Brussels gewest	*109 557*	*116 398*	*127 057*	*127 275*	*138 922*	*40 388*	*45 205*	*52 154*	*54 520*	*61 785*

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S.

(a) Laatste beschikbare gegevens.

XIX-6 — Bruto indexcijfers van de industriële bedrijvigheid

1980=100

GEWEST	1983					1984				
	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Algemeen indexcijfer (incl. bouwnijverheid)										
Vlaams gewest	98,7	100,7	91,6	99,9	97,7	96,7	97,6	89,2	100,0	95,9
Waals gewest	78,5	89,9	77,3	87,3	83,3	81,7	89,0	79,1	89,1	84,7
Brussels gewest	78,8	80,9	69,3	77,9	76,7	79,3	82,1	72,0	78,7	78,0
Het Rijk ...	**90,2**	**95,1**	**84,6**	**93,5**	**90,9**	**90,0**	**93,2**	**84,1**	**94,2**	**90,4**
Algemeen indexcijfer (excl. bouwnijverheid)										
Vlaams gewest	109,9	107,2	99,4	110,1	106,6	111,5	107,1	98,6	110,9	107,0
Waals gewest	87,3	92,8	81,0	94,5	88,9	97,4	97,0	87,8	100,5	95,7
Brussels gewest	91,7	90,6	79,6	90,8	88,2	94,9	90,7	83,4	92,4	90,3
Het Rijk ...	**101,1**	**101,1**	**91,7**	**103,3**	**99,3**	**105,6**	**102,5**	**93,8**	**106,0**	**102,0**
Fabrieksnijverheid										
Vlaams gewest	109,0	107,3	99,6	109,7	106,4	111,6	107,3	98,7	110,9	107,1
Waals gewest	88,2	93,5	81,7	95,6	89,8	98,8	98,0	88,9	102,5	97,1
Brussels gewest	91,8	90,7	79,8	90,9	88,3	94,8	90,5	83,3	92,2	90,2
Het Rijk ...	**101,1**	**101,5**	**92,2**	**103,6**	**99,6**	**106,0**	**102,8**	**94,2**	**106,4**	**102,4**
Bouwnijverheid										
Vlaams gewest	61,3	78,5	64,8	69,4	68,5	51,9	65,3	58,0	63,5	59,7
Waals gewest	51,3	79,6	64,7	60,4	64,0	42,1	65,0	54,8	57,4	54,8
Brussels gewest	53,4	60,8	48,3	48,3	52,7	50,4	62,0	48,3	50,8	52,9
Het Rijk ...	**56,9**	**75,7**	**61,8**	**63,0**	**64,4**	**48,6**	**64,7**	**55,5**	**59,6**	**57,1**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, N.I.S. en A.D.S.D.

XIX-7 — Faillissementen per gewest

GEWEST	Aantal			Betrekkelijke belangrijkheid (%)		
	1982	1983	1984	1982	1983	1984
Vlaams gewest	1 921	1 893	1 844	45,4	46,0	45,8
Waals gewest	1 281	1 310	1 275	30,3	31,8	31,7
Brussel (gerecht. arrond.)	1 028	915	907	24,3	22,2	22,5
Het Rijk ...	**4 230**	**4 118**	**4 026**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Dun & Bradstreet - Eurinform.

XIX-8 — Sluiting van ondernemingen per gewest

GEWEST	Aantal sluitingen			Aantal getroffen werknemers		
	1982	1983	1984	1982	1983	1984
Vlaams gewest	572	819	636	12 014	12 856	8 326
Waals gewest	268	355	371	5 971	6 902	5 043
Brussels gewest	199	306	266	3 493	4 143	2 626
Het Rijk ...	**1 039**	**1 480**	**1 273**	**21 478**	**23 901**	**15 995**

Bron : R.V.A., Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers.

XIX-9 — **Spreiding van de faillissementen per provincie**

PROVINCIE	1982	1983	1984	1984 / 1983 %
Antwerpen	698	651	696	+ 6,9
Brabant	1 236	1 160	1 164	+ 0,3
West-Vlaanderen	447	392	392	0
Oost-Vlaanderen	358	459	356	−22,4
Henegouwen	493	486	457	− 6,0
Luik	456	453	454	+ 0,2
Limburg	306	276	264	− 4,4
Luxemburg	74	79	77	− 2,5
Namen	162	162	162	0
Het Rijk ...	**4 230**	**4 118**	**4 026**	**− 2,2**

Bron : Dun & Bradstreet - Eurinform.

XIX-10 — **Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen**

Eind december

GEWEST	1983	1983 / 1982 %	1984	1984 / 1983 %
Vlaams gewest	289 657	+5,9	277 568	−4,2
Waals gewest	166 077	+4,7	174 270	4,9
Brussels gewest	51 899	+0,5	53 667	3,4
Het Rijk ...	**507 633**	**+4,9**	**505 505**	**−0,4**

Bron : R.V.A.

XIX-11 — **Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen**

Maandgemiddelden

GEWEST	1983			1984					
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	1984 / 1983 %	Vrouwen	1984 / 1983 %	Totaal	1984 / 1983 %
Vlaams gewest	127 258	157 887	285 145	124 275	−2,3	160 882	1,9	285 157	0,0
Waals gewest	78 513	86 435	164 948	83 251	6,0	90 625	4,9	173 876	5,4
Brussels gewest	29 184	25 685	54 869	28 662	−1,8	24 710	−3,8	53 367	−2,7
Het Rijk ...	**234 955**	**270 007**	**504 962**	**236 188**	**0,5**	**276 217**	**2,3**	**512 400**	**1,5**

Bron : R.V.A. Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

XIX-12 — **Verloop van de werkloosheidsgraad per gewest** (a)

JAARTAL	Vlaams gewest			Waals gewest			Brussels gewest		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
1980	6,3	21,2	11,7	9,0	23,5	14,4	9,9	14,4	11,8
1981	9,1	23,2	14,3	12,1	25,6	17,2	13,5	16,8	15,0
1982	11,7	25,4	16,9	14,5	27,6	19,5	16,9	19,3	17,8
1983	13,2	27,5	18,6	16,5	29,3	21,4	19,4	22,0	20,5
1984	12,2	26,9	17,7	17,1	30,1	22,1	18,9	20,8	19,7

Bron : R.V.A.; Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) Verhouding tussen het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, en het aantal verzekerden tegen werkloosheid (R.I.Z.I.V.) op 30 juni van het jaar. 1984 wordt voorlopig vergeleken met het aantal verzekerden op 30 juni 1983.

XX. INTERNATIONALE GEGEVENS

XX-1	België.	362
XX-2	Luxemburg.	363
XX-3	Nederland.	364
XX-4	Frankrijk.	365
XX-5	Duitse Bondsrepubliek.	366
XX-6	Verenigd Koninkrijk.	367
XX-7	Verenigde Staten.	368

XX-1 — **België**

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Bruto binnenlands produkt in volume (a)	94,7	96,6	100,0	98,7	99,9	100,3	101,8
Industriële produktie (a) (b) :							
algemeen indexcijfer (zonder bouw)	*96,9*	*101,3*	*100,0*	*97,3*	*97,2*	*99,1*	*102,2*
halffabrikaten	*96,0*	*101,4*	*100,0*	*95,9*	*94,0*	*95,5*	*99,6*
investeringsgoederen	*100,5*	*103,4*	*100,0*	*96,5*	*97,7*	*102,3*	*103,8*
consumptiegoederen	*97,2*	*100,3*	*100,0*	*99,2*	*102,1*	*103,9*	*104,6*
Uivoer F.O.B./Invoer C.I.F. (c) (in %)	92,4	95,3	90,1	89,9	94,6	96,1	93,0
Ruilvoet (a) (c)	—	—	100,0	94,8	95,1	94,0	93,6
Consumentenprijzen (algemeen indexcijfer) (a)	89,8	93,8	100,0	107,6	117,0	126,0	134,0
Reële uurlonen in de industrie (a)	96,2	98,2	100,0	102,1	100,8	98,5	97,5
Geregistreerde werkloosheid (d)	8,1	8,4	9,1	11,1	13,0	14,3	14,4

Bron : Eurostat, *Review 1974-1983* en *Eurostatistics, Data for short-term economic analysis.*

(a) 1980=100.
(b) Seizoengezuiverde reeks.
(c) Van de B.L.E.U.
(d) In % van de actieve bevolking.

XX-2 — **Luxemburg**

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Bruto binnenlands produkt in volume (a)	94,6	98,4	100,0	98,2	97,1	95,0	96,7
Industriële produktie (a) (b) :							
algemeen indexcijfer (zonder bouw)	*100,0*	*103,4*	*100,0*	*94,3*	*96,4*	*101,7*	*113,6*
halffabrikaten	*102,1*	*104,9*	*100,0*	*93,4*	*94,8*	*100,1*	*114,4*
investeringsgoederen	*97,2*	*96,5*	*100,0*	*94,5*	*87,4*	*81,3*	*92,1*
consumptiegoederen	*93,3*	*97,3*	*100,0*	*100,2*	*114,0*	*128,7*	*125,9*
Consumentenprijzen (algemeen indexcijfer) (a)	90,0	94,1	100,0	108,1	118,2	128,4	135,7
Reële uurlonen in de industrie (a)	—	—	100,0	96,6	94,4	92,3	94,9
Geregistreerde werkloosheid (c)	0,7	0,7	0,7	1,0	1,3	1,6	1,7

Bron : Eurostat, *Review 1974-1983* en *Eurostatistics, Data for short-term economic analysis.*

(a) 1980=100.
(b) Seizoengezuiverde reeks.
(c) In % van de actieve bevolking.

XX-3 — **Nederland**

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Bruto binnenlands produkt in volume (a)	96,8	99,1	100,0	98,2	97,1	95,0	96,7
Industriële produktie (a) (b) :							
algemeen indexcijfer (zonder bouw)	*97,0*	*100,0*	*100,0*	*97,8*	*94,2*	*96,2*	*101,2*
halffabrikaten	*99,0*	*103,0*	*100,0*	*95,5*	*88,8*	*94,1*	*98,6*
investeringsgoederen	*94,0*	*97,0*	*100,0*	*100,3*	*100,4*	*97,2*	*104,9*
consumptiegoederen	*96,0*	*98,0*	*100,0*	*100,4*	*99,3*	*99,7*	*102,6*
Uitvoer F.O.B./Invoer C.I.F. (in %)	*94,7*	*94,9*	*94,7*	*102,2*	*105,7*	*106,6*	*105,8*
Ruilvoet	—	—	100,0	98,4	102,3	101,8	104,2
Consumentenprijzen (algemeen indexcijfer) (a)	89,6	93,5	100,0	106,7	112,8	115,9	119,6
Reële uurlonen in de industrie (a)	—	100,9	100,0	97,4	98,9	98,9	98,1
Geregistreerde werkloosheid (c)	5,4	5,5	6,2	8,8	11,7	14,0	14,4

Bron : Eurostat, *Review 1974-1983* en *Eurostatistics, Data for short-term economic analysis.*

(a) 1980=100.
(b) Seizoengezuiverde reeks.
(c) In % van de actieve bevolking.

XX-4 — Frankrijk

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Bruto binnenlands produkt in volume (a)	95,8	99,0	100,0	100,2	102,2	103,2	104,7
Industriële produktie (a) (b) :							
algemeen indexcijfer (zonder bouw)	*96,6*	*100,5*	*100,0*	*97,7*	*96,5*	*97,5*	*99,9*
halffabrikaten	*95,7*	*101,1*	*100,0*	*96,6*	*93,3*	*93,3*	*96,8*
investeringsgoederen	*100,4*	*98,3*	*100,0*	*102,8*	*101,6*	*100,4*	*101,1*
consumptiegoederen	*96,4*	*100,6*	*100,0*	*97,0*	*99,9*	*103,7*	*104,6*
Uitvoer F.O.B./Invoer C.I.F. (in %)	93,5	92,0	82,4	84,1	79,5	86,9	90,1
Ruilvoet (a)	—	—	100,0	95,8	96,4	99,5	100,6
Consumentenprijzen (algemeen indexcijfer) (a)	79,5	88,0	100,0	113,4	126,8	139,0	149,2
Reële uurlonen in de industrie (a)	—	99,1	100,0	101,2	105,1	107,7	108,6
Geregistreerde werkloosheid (c)	5,2	6,0	6,4	7,8	8,8	8,9	10,0

Bron : Eurostat, *Review 1974-1983* en *Eurostatistics, Data for short-term economic analysis.*

(a) 1980=100.
(b) Seizoengezuiverde reeks.
(c) In % van de actieve bevolking.

XX-5 — **Duitse Bondsrepubliek**

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Bruto binnenlands produkt in volume (a)	94,2	98,1	100,0	100,1	99,2	100,1	102,5
Industriële produktie (a) (b) :							
algemeen indexcijfer (zonder bouw)	*95,0*	*99,9*	*100,0*	*98,1*	*95,3*	*95,9*	*98,8*
halffabrikaten	*95,4*	*102,2*	*100,0*	*96,5*	*92,5*	*93,9*	*97,6*
investeringsgoederen	*90,4*	*95,0*	*100,0*	*99,6*	*97,8*	*95,5*	*98,3*
consumptiegoederen	*98,4*	*100,6*	*100,0*	*99,2*	*97,1*	*98,6*	*100,5*
Uitvoer F.O.B./Invoer C.I.F. (in %)	116,6	107,9	102,6	107,4	113,5	110,7	112,3
Ruilvoet (a)	—	—	100,0	93,4	96,8	98,4	96,0
Consumentenprijzen (algemeen indexcijfer) (a)	91,1	94,9	100,0	106,3	111,9	115,6	118,4
Reële uurlonen in de industrie (a)	97,3	98,9	100,0	99,4	98,8	98,7	98,6
Geregistreerde werkloosheid (c)	3,8	3,3	3,3	4,8	6,9	8,4	8,4

Bron : Eurostat, *Review 1974-1983* en *Eurostatistics, Data for short-term economic analysis.*

(a) 1980=100.
(b) Seizoengezuiverde reeks.
(c) In % van de actieve bevolking.

XX-6 — Verenigd Koninkrijk

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Bruto binnenlands produkt in volume (a)	100,1	102,2	100,0	98,9	100,7	104,2	106,1
Industriële produktie (a) (b) :							
algemeen indexcijfer (zonder bouw)	*103,1*	*107,0*	*100,0*	*96,5*	*98,6*	*101,9*	*102,9*
halffabrikaten	*99,2*	*107,9*	*100,0*	*99,3*	*102,7*	*107,6*	*106,8*
investeringsgoederen	*105,7*	*104,3*	*100,0*	*90,8*	*92,4*	*92,7*	*96,4*
consumptiegoederen	*108,5*	*108,4*	*100,0*	*96,4*	*95,8*	*98,9*	*101,3*
Uitvoer F.O.B./Invoer C.I.F. (in %)	91,2	89,0	96,3	99,9	97,0	91,4	89,6
Ruilvoet (a)	—	—	100,0	101,0	99,6	100,4	99,1
Consumentenprijzen (algemeen indexcijfer) (a)	74,7	84,8	100,0	111,9	121,5	127,1	133,4
Reële uurlonen in de industrie (a)	98,0	98,9	100,0	99,0	102,0	105,2	106,3
Geregistreerde werkloosheid (c)	5,1	4,7	6,0	9,2	10,6	11,6	12,0

Bron : Eurostat, *Review 1974-1983* en *Eurostatistics, Data for short-term economic analysis.*

(a) 1980=100.
(b) Seizoengezuiverde reeks.
(c) In % van de actieve bevolking.

XX-7 — Verenigde Staten

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984 (f)
Bruto binnenlands produkt in volume (a)	115,6	118,3	118,0	121,5	118,7	127,9	142,0
Industriële produktie (b) (c) :							
algemeen indexcijfer	*146,1*	*152,5*	*147,0*	*151,0*	*138,6*	*147,6*	*163,3*
halffabrikaten	*154,1*	*160,5*	*151,9*	*154,4*	*143,3*	*156,4*	*172,3*
investeringsgoederen	*132,8*	*142,2*	*145,2*	*151,8*	*139,8*	*140,7*	*164,1*
consumptiegoederen	*149,1*	*150,8*	*145,4*	*147,9*	*142,6*	*151,8*	*161,7*
Uitvoer/Invoer (in %)	83,5	88,1	91,6	89,4	87,0	77,7	66,9
Ruilvoet	77,1	94,5	85,6	88,5	91,0	96,1	95,5
Consumentenprijzen (b)	121,2	134,9	153,1	272,3	288,6	297,4	307,6
Lonen in de industrie (c) (d)	112,9	116,7	127,3	138,9	148,3	155,0	160,5
Geregistreerde werkloosheid (e)	5,9	5,7	7,0	7,6	9,7	9,6	7,5

Bron : Eurostat; *Survey of Current Business*; berekeningen : Ministerie van Economische Zaken, A.D.S.D.

(a) 1975=100.
(b) 1967=100.
(c) Seizoengezuiverde reeks.
(d) 1977=100.
(e) In % van de actieve bevolking.
(f) Gemiddelde van de maandelijkse indexcijfers.